

الكساندر دوما
ترجمه ماه منير مينوي

کنسنت دومونت گریستو

جلد دوم

tarikhema.org

سرشناسه	دوما، الکساندر، ۱۸۰۲-۱۸۷۰ م.
سرشناسه	Dumas, Alexander
عنوان و نام پدیدآور	کنت دومونت کریستو ترجمه‌ای منقح بر اساس آخرین چاپ‌های پاریس / نوشته الکساندر دوما؛ ترجمه ماه‌نیر مینوی.
مشخصات نشر	تهران: توس، ۱۳۸۷.
مشخصات ظاهری	ج. ۳.
شابک	978-964-315-673-2 (دوره): 978-964-315-670-1 (جلد ۱): 978-964-315-672-5 (جلد ۲): 978-964-315-671-8 (جلد ۳):
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.	
یادداشت	عنوان اصلی: Le conte de monte-cristo
موضوع	داستان‌های فرانسه -- قرن ۱۹ م.
شناسه افزوده	مینوی، ماه‌نیر ۱۳۱۳ - مترجم
رده‌بندی کنگره	۱۳۸۷ ک/۹ PQ۲۲۵۴
رده‌بندی دیویی	۸۴۳/۸
شماره کتابشناسی ملی	۱۱۹۷۵۵۷

انتشارات توس

۱۳۹۶

کنت دو مونت کریستو

(جلد دوم)

نوشتۀ: الکساندر دوما
ترجمۀ: ماه‌نیر مینوی

کنت دو مونت کریستو (جلد دوم)
ترجمه‌ای منقح بر اساس آخرین چاپ‌های پاریس
الکساندر دوما

ترجمه ماه‌منیر میثوی
چاپ اول: ۱۳۸۷
شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه
حروف‌چینی و صفحه‌آرایی: زهرا تمین
لیتوگرافی: ندای دانش
چاپخانه: حیدری
صحافی: فرد

شابک جلد دوم: ۹۷۸-۹۶۴-۳۱۵-۶۷۱-۸ ISBN 978-964-315-671-8

شابک دوره ۳ جلدی: ۹۷۸-۹۶۴-۳۱۵-۶۷۳-۲ ISBN 978-964-315-673-2

کلیه حقوق چاپ و انتشار این اثر - به هر صورت - محفوظ و مخصوص انتشارات توس است.

فروشگاه: تهران، خیابان انقلاب، اول خیابان دانشگاه، پلاک ۱ - تلفن: ۶۶۴۶۱۰۰۷، فکس: ۶۶۹۷۰۶۷۷
دفتر مرکزی: تهران، خیابان انقلاب، خ دانشگاه بن‌بست پورجوادی شماره ۱۵ - تلفن: ۶۶۴۹۱۴۴۵-۷
نشانی اینترنتی: www.toospub.com پست الکترونیک: info@toospub.com

فهرست

فصل ۳۷:	سرداب سن سباستیان	۷
فصل ۳۸:	قرار دیدار	۲۶
فصل ۳۹:	مهمانان	۳۴
فصل ۴۰:	ناهار	۵۹
فصل ۴۱:	معرفی	۷۳
فصل ۴۲:	آقای برتوکچیو	۸۸
فصل ۴۳:	خانه اوتوی	۹۴
فصل ۴۴:	انتقام	۱۰۲
فصل ۴۵:	باران خون	۱۲۶
فصل ۴۶:	اعتبار نامحدود	۱۳۸
فصل ۴۷:	اسب‌های خاکستری خالدار	۱۵۲
فصل ۴۸:	عقیده	۱۶۴
فصل ۴۹:	هایده	۱۷۶
فصل ۵۰:	خانواده مورل	۱۸۱
فصل ۵۱:	پیرام و تیزبه	۱۹۲
فصل ۵۲:	سم‌شناسی	۲۰۳
فصل ۵۳:	روبر اهریمن	۲۲۰
فصل ۵۴:	صمود و نزول	۲۳۷
فصل ۵۵:	ماژورکاوالکانتی	۲۴۹
فصل ۵۶:	آندره آکاوالکانتی	۲۶۱
فصل ۵۷:	محوطه شبدرکاری	۲۷۴
فصل ۵۸:	آقای نوارسیه دو ویلفور	۲۸۵
فصل ۵۹:	وصیت‌نامه	۲۹۴
فصل ۶۰:	تلگراف	۳۰۴
فصل ۶۱:	وسيله‌ای برای خلاصی باغبان از شر خرگوش‌هایی که	۳۱۵
فصل ۶۲:	اشباح	۳۲۶
فصل ۶۳:	شام	۳۳۶
فصل ۶۴:	گدا	۳۴۹

۳۵۹	فصل ۶۵: صحنة زناشویی
۳۷۰	فصل ۶۶: طرح ازدواج
۳۸۱	فصل ۶۷: کابینه دادستان
۳۹۴	فصل ۶۸: مجلس رقص تابستانی
۴۰۳	فصل ۶۹: اطلاعات
۴۱۵	فصل ۷۰: مجلس رقص
۴۲۵	فصل ۷۱: نان و نمک
۴۳۰	فصل ۷۲: مادام دو سن - مران
۴۴۳	فصل ۷۳: قول و قرار
۴۷۲	فصل ۷۴: مقبرة خانوادگی ویلفور
۴۸۳	فصل ۷۵: صورت مجلس
۴۹۷	فصل ۷۶: پیشرفت کاوالکانتی پسر
۵۱۰	فصل ۷۷: هایده

سرداب سن سباستیان

شاید فرانز در تمام دوران زندگیش تأثری چنین واضح، گذری چنین سریع از شادی به غم در خود احساس نکرده بود. به نظر می‌رسید که در این لحظه رُم در اثر فوت سحرآمیز یک غول شب به گوری وسیع تبدیل یافته است. آنچه به ظلمت شب می‌افزود این بود که ماه به پایان خود نزدیک می‌شد و نمی‌بایست طلوع کند مگر در حدود یازده شب. کوچه‌هایی که مرد جوان از آنها می‌گذشت در عمیق‌ترین تاریکی‌ها فرو رفته بود، خوشبختانه راه کوتاه بود و پس از ده دقیقه کالسکه در برابر هتل اسپانیا متوقف شد.

شام آماده بود و چون آلبر اطلاع داده بود که تصور نمی‌کند به زودی برگردد، فرانز بدون او سر میز شام نشست.

ارباب پاسترینی که عادت داشت آنها را با هم سر میز ببیند، علت غیبت آلبر را پرسید. فرانز جواب داد که آلبر روز پیش دعوت‌نامه‌ای دریافت داشته و امشب به مهمانی رفته است. خاموشی ناگهانی موکولوتی‌ها، تاریکی عمیقی که جانشین روشنایی شده بود، سکوتی که به دنبال هیاهو آمده بود، نوعی اندوه در روحیه فرانز باقی گذاشته بود که او را نگران می‌کرد. پس با وجود رعایت خوش خدمتی از جانب میزبان که دوسه بار وارد شد تا بپرسد که آیا او چیزی کسر ندارد، شام را در سکوت کامل صرف کرد.

فرانز تصمیم داشت تا آنجا که ممکن است منتظر آلبر بماند. پس کالسکه را برای ساعت یازده خواست، و از پاسترینی خواهش کرد که هروقت آلبر به هتل برگشت، فوراً به او اطلاع دهند. در ساعت یازده آلبر هنوز برنگشته بود، فرانز لباس پوشید، و پس از آنکه به میزبان اطلاع داد که شب را در کاخ دوک دو براکچیانو خواهد گذراند، عازم شد.

کاخ دوک دو براکچیانو یکی از زیباترین خانه‌های رم است. همسر او یکی از آخرین نواده‌های کولوناهاست^۱، نتیجه این است که جشن‌هایی که دوک برپا می‌کند در تمام اروپا شهرت دارد. فرانز و آلبر با سفارش نامه‌هایی خطاب به او به رم رسیده بودند. پس

1- Colonna

نخستین پرسش دوک از فرانز این بود که همسفرش کجاست. فرانز جواب داد که او آلبر را در لحظه‌ای که موکولوتی‌ها خاموش می‌شد، گم کرده است. دوک پرسید:

- و او هنوز برنگشته است؟
 - نه. من تا الآن منتظر او بودم.
 - آیا می‌دانید به کجا رفته است؟
 - نه. نه درست. ولی تصوّر می‌کنم یک قرار ملاقات داشت.
- دوک گفت:

– امروز، یا بهتر بگویم امشب برای دیر آمدن شب بدی است. این طور نیست خانم کنتس؟

کلام آخر خطاب به کنتس ژ... بود که از راه رسیده بود، و بازو به بازوی آقای تورلونیاء، برادر دوک قدم برمی‌داشت. کنتس جواب داد:

– به نظر من بعکس شب دلچسبی است، و آنها که اینجا هستند فقط از این بابت شکایت دارند که شب زود به پایان می‌رسد.

دوک لبخند زنان گفت:

– من هم از آنها که اینجا هستند حرف نمی‌زنم. این مردان فقط در این مخاطره هستند که عاشق شما شوند، و زنان را این خطر تهدید می‌کند که با دیدن زیبایی شما از شدت حسد بیمار شوند. من از آنها که در کوچه‌های رم سرگردانند حرف می‌زنم.

– چه کسی در این ساعت در کوچه‌های رم سرگردان است؟ مگر اینکه برای رفتن به مجلس رقص باشد؟

فرانز گفت:

– دوست من آلبر دو مورسرف. من ساعت هفت یا هشت شب او را در حالی ترک کردم که او به دنبال ناشناس خود بود، و از آن به بعد او را ندیدم.

– و شما نمی‌دانید او کجاست؟

– به هیچ وجه.

– آیا اسلحه با خودش دارد؟

– نه. او لباس دلکی به تن داشت.

دوک به فرانز گفت:

– نباید می گذاشتید او برود. شما رم را بهتر از او می شناسید.

– این کار مثل این بود که بخواهم اسب شماره ۳ را که امروز برنده مسابقه شد، متوقف کنم. از طرفی، چه اتفاقی ممکن است برای او بیفتد؟

– کسی چه می داند. شب بسیار تاریک است و رودخانه تیر نزدیک.

فرانز، با دیدن اینکه دوک و کنتس هم مانند او نگران شده اند، احساس کرد لرزشی از همه رگ هایش می گذرد. و گفت:

– به هتل اطلاع دادم که شب را افتخار دارم در خانه آقای دوک بگذرانم. قرار است بازگشت آلبر را به من خبر بدهند.

دوک گفت:

– بیا بید. گمان می کنم یکی از مستخدمین من در جستجوی شماست.

دوک اشتباه نمی کرد. مستخدم با دیدن فرانز به او نزدیک شد و گفت:

– عالیجناب، مدیر هتل اسپانیا برای شما پیغام فرستاده است که مردی نامه ای از ویکونت دومورسرف برای شما آورده است و در هتل منتظر شماست.

فرانز فریاد کشید:

– نامه ای از ویکونت دومورسرف؟

– بله.

– این مرد کیست؟ چرا نامه را اینجا نزد من نیاورده است؟

– نمی دانم. کسی که پیغام آورد هیچ توضیحی نداد. و همان دم که من داخل سالون رقص شدم که پیغام را به شما برسانم، او رفت.

کنتس به فرانز گفت:

– خدای من! زود بروید. شاید حادثه ای برای جوان بیچاره پیش آمده باشد.

فرانز به راه افتاد. کنتس پرسید:

– آیا دوباره برمی گردید که به ما خبر بدهید؟

– بله. اگر مسأله جدی نباشد برمی گردم. در غیر این صورت خودم هم نمی دانم چه خواهد شد.

– در هر حال احتیاط کنید.

– خیالتان راحت باشد.

۱ – Tiber، رودخانه ای که از وسط شهر رم می گذرد.

فرانز کلاهش را گرفت و به راه افتاد. کالسکه را مرخص کرده و به او دستور داده بود که ساعت دو برگردد. اما خوشبختانه کاخ براکچیانو که از یک سو در کوچه کورس قرار دارد با هتل اسپانیا بیش از ده دقیقه راه فاصله ندارد. فرانز با نزدیک شدن به هتل مردی را دید که در وسط کوچه ایستاده است، لحظه‌ای شک نکرد که او پیام‌آور آلبر است. این مرد در بالا پوش بلندی پیچیده شده بود. فرانز به جانب او رفت، اما حیرت کرد از اینکه آن مرد، در حالی که قدمی به عقب می‌رفت، چنانکه گویی می‌خواهد مراقب خود باشد، به او خطاب کرد و گفت:

– عالیجناب از من چه می‌خواهند؟

فرانز پرسید:

– آیا شما نیستید که نامه‌ای از ویکونت دومورسرف برای من آورده‌اید؟

– آیا عالیجناب همسفر ویکونت هستند؟

– بله.

– نام عالیجناب چیست؟

– بارون فرانز دپینای.

– پس این نامه خطاب به عالیجناب است.

فرانز در حالی که نامه را می‌گرفت، پرسید:

– آیا باید به نامه جواب بدهم؟

– بله. لااقل دوستان این امید را دارد.

– پس به اتاق من بیایید تا جواب را به شما بدهم.

پیام‌آور با خنده گفت:

– من ترجیح می‌دهم همین‌جا منتظر جواب بمانم.

– برای چی؟

– عالیجناب وقتی که نامه را بخوانند دلیل آن را خواهند دانست.

– شما را همین‌جا می‌یابم؟

– بدون هیچ شکی.

فرانز داخل هتل شد. روی پله‌ها پاسترینی را دید. پاسترینی پرسید:

– مردی را که از طرف دوستان نامه‌ای برای شما دارد، دیدید؟

– بله، او را دیدم و این نامه را به من داد. بگویید چراغ اتاق مرا روشن کنند.

هتل‌دار به مستخدمی دستور داد که با شمعی روشن در جلو فرانز برود.

مرد جوان در قیافه پاسترینی حالت نگرانی دیده و این حالت تمایل او را به زودتر خواندن نامه آلبر تشدید کرده بود. به محض روشن شدن شمع به آن نزدیک شد و نامه را گشود. نامه با خط و امضای آلبر بود، و مطلب آن چنان غیرمنتظره بود که فرانز دوبار آن را خواند. مطلب چنین بود:

«دوست عزیز. به محض وصول نامه، لطفاً از کیف دستی من که در کشوی چهارگوش میز تحریر خواهید یافت، براتی را که در آن است بردارید. اگر کافی نیست مال خودتان را هم به آن اضافه کنید. نزد تورلونیای بروید، همین الساعه از او چهار هزار پیاستر بگیرید و آن را به حامل نامه بدهید. این مبلغ باید فوراً، بدون هیچ وقفه به من برسد.»

«دیگر اصرار نمی‌کنم. به شما اطمینان دارم، همان‌گونه که شما به من اطمینان دارید.»

«دوست شما آلبر دومورسرف.»

در بالای نامه با خطی دیگر به زبان ایتالیایی نوشته شده بود:

«اگر تا ساعت شش صبح چهار هزار پیاستر به دست من نرسد، در ساعت هفت صبح ویکونت آلبر دومورسرف از زندگی محروم خواهد شد.»

«لوئیچی و امپا»

امضای دوم همه چیز را برای فرانز که علت امتناع پیام‌آور را از بالا آمدن درک می‌کرد، آشکار ساخت. کوجه برای او قابل اطمینان‌تر از اتاق فرانز بوده است. آلبر در دست رئیس مشهور راهزنان همان که آلبر مدت‌ها وجودش را انکار می‌کرد، اسیر بود.

فرانز وقتی برای تلف کردن نداشت. به جانب میز تحریر دوید، آن را گشود، کیف دستی را یافت و در کیف دستی برات را دید. تمام برات به مبلغ شش هزار پیاستر بوده است که آلبر سه هزار پیاستر آن را تاکنون خرج کرده بود، و خود فرانز اصلاً براتی نداشت. چون او ساکن فلورانس بود و به رم آمده بود تا فقط هفت یا هشت روز آنجا بماند. صدلویی طالا با خود آورده بود و از این صدلویی حداکثر پنجاه لویی باقی مانده بود.

پس هفتصد یا هشتصد پیاستر دیگر لازم بود تا دو نفری آنها وجه خواسته شده را داشته باشند. البته فرانز می‌توانست در این وضع به خوش خدمتی آقای تورلونیای امیدوار باشد.

پس آماده شد که به کاخ براکچیانو برگردد. ناگهان فکری به خاطرش رسید: کنت دومونت کریستو.

فرانز می‌خواست دستور احضار ارباب پاسترینی را بدهد که او را روی آستانه در اتاق

خود دید، فوراً گفت:

— آقای پاسترینی، آیا تصوّر می‌کنید کنت در هتل باشد؟

— بله عالیجناب، کنت الساعه وارد شد.

— آیا به بستر رفته است؟

— گمان نمی‌کنم.

— در این صورت زنگ آپارتمان او را بزنید و برای من اجازه بگیرید که به نزد او بروم.

ارباب پاسترینی به اجرای دستور تعجیل کرد. پنج دقیقه بعد بازگشت و گفت:

— کنت منتظر عالیجناب است.

فرانز از پاگرد گذشت، مستخدمی او را داخل اتاق کنت کرد. کنت در اتاق دفتر کوچکی بود که فرانز تاکنون آن را ندیده بود و نیمکت‌هایی در اطراف اتاق قرار داشت. کنت به استقبال فرانز آمد و گفت:

«کدام باد مساعدی شما را در این ساعت نزد من آورده است؟ آیا بر حسب اتفاق آمده‌اید یا من شام صرف کنید؟ این کار از جانب شما بسیار خوشایند است.»

— نه آقای کنت. آمده‌ام تا با شما درباره‌ی کاری جدی صحبت کنم.

کنت در حالی که با نگاه عمیقی که داشت فرانز را می‌نگریست گفت:

— یک کار؟ چه کاری؟

— آیا ما تنها هستیم؟

کنت به جانب در رفت، سپس بازگشت و گفت:

— کاملاً تنها هستیم.

فرانز نامه‌ی آلبر را به کنت داد و گفت:

«بخوانید.»

کنت نامه را خواند و گفت:

«آه! آه!»

— ضمیمه‌اش را هم خواندید؟

— بله. می‌بینم، لوئیچی و امپا.

— در این باره چه می‌گویید؟

— مبلغی را که خواسته‌اند دارید؟

— بله. هشتصد پیاستر کسر دارم.

کنت به طرف میز تحریرش رفت. کشوی آن را کشید و قلکی پر از پول طلا از آن

بیرون آورد، جلو فرانز گذاشت و گفت:

— امیدوارم این دشنام را به من روا ندارید که به کس دیگری مراجعه کنید.

— بعکس می بینید که من بلافاصله نزد شما آمدم.

— از شما متشکرم. پول را بردارید.

مرد جوان در حالی که به نوبه خود کنت را خیره می نگریست گفت:

«آیا واقعاً لازم است که این مبلغ را برای لوئیچی وامپا بفرستیم؟»

— عجب! خودتان قضاوت کنید. مطلب ضمیمه صراحت دارد.

فرانز گفت:

— من تصوّر می کنم که شما اگر به خودتان زحمت جستجو بدهید، وسیله ای خواهید

یافت که معامله را بسیار آسان می کند.

کنت حیرت زده پرسید:

— چه وسیله ای؟

— مثلاً اگر ما با هم برویم و لوئیچی وامپا را بیابیم، یقین دارم که او آزادی آلبر را از شما

دریغ نخواهد کرد.

— از من؟ من چه نفوذی می توانم بر روی این راهزن داشته باشم؟

— آیا شما به تازگی خدمتی را که او هرگز فراموش نخواهد کرد، به او نکرده اید؟

— چه خدمتی؟

— آیا شما زندگی په پیانو را نجات ندادید؟

— آه! چه کسی این حرف را به شما گفته است؟

— برای شما چه اهمیّت دارد؟ مهمّ این است که من می دانم.

کنت لحظه ای با ابروهای به هم پیوسته خاموش ماند. سپس گفت:

— اگر من به جستجوی وامپا بروم، شما هم با من می آیید؟

— اگر همراهی من برایتان نامطبوع نباشد، بله.

— بسیار خوب. هوا زیباست و گردش در ییلاق رُم حالمان را به جامی آورد.

— آیا باید اسلحه با خود برداریم؟

— برای چه کاری؟

— پول چطور؟

— لزومی ندارد. مردی که نامه را آورد کجاست؟

— در کوچه، منتظر جواب است.

— باید تا حدی بدانیم که به کجا می‌رویم. من می‌روم او را صدا کنم.
— او نخواست بالا بیاید.

— نزد شما بله. اما برای من اشکال نخواهد تراشید.

کنت به جانب پنجره رفت و آن را که به جانب کوچه باز می‌شد گشود. سپس به طریق خاصی سوت زد. مرد بالا پوش دار از دیوار جدا شد و تا وسط کوچه پیش آمد. کنت با لحنی که به یک مستخدم دستور می‌دهند گفت: «بیا بالا.»

پیام‌آور بلافاصله و بدون تردید، حتی با تعجیل اطاعت کرد. از چهار پله بالا آمد، داخل هتل شد و در عرض چند ثانیه خود را به اتاق دفتر کنت رساند. کنت گفت:
«آه، تویی په پینو.»

په پینو به جای جواب زانو به زمین زد، دست کنت را گرفت، به لبهایش نزدیک کرد و چند بار آن را بوسید.
کنت گفت:

— پس تو هنوز فراموش نکرده‌ای که من زندگیت را نجات دادم. عجیب است، در حالی که امروز هشت روز از آن زمان می‌گذرد.

په پینو با لحنی حاکی از سپاسگزاری گفت:

— عالیجناب. من هرگز فراموش نمی‌کنم.

— هرگز مدتی بسیار طولانی است. اما همینقدر که این طور تصوّر می‌کنی کافی است. بلند شو و جواب بده.

په پینو نگاه نگران خود را به جانب فرانز برد. کنت گفت:

— تو می‌توانی در حضور عالیجناب جواب بدهی. او از دوستان من است.

سپس رو به جانب فرانز کرد و به زبان فرانسه که په پینو نمی‌دانست پرسید:

— شما اجازه می‌دهید که این عنوان را به شما بدهم. برای جلب اعتماد این مرد لازم است.

فرانز به زبان ایتالیایی به په پینو گفت:

— شما می‌توانید در حضور من حرف یزنید. من از دوستان کنت هستم.

په پینو رو به کنت کرد و گفت:

— چه بهتر. عالیجناب بپرسند تا من جواب بدهم.

کنت پرسید:

— و یکونت چگونه به دست لوئیجی افتاد؟

— عالیجناب کالسگهٔ فرانسوی‌ها چند بار با کالسگه‌ای که ترزا در آن بود، برخورد کرد.
 — ترزا؟ معشوقهٔ رئیس؟
 — بله. فرانسوی به او عاشقانه نگاه کرد. ترزا با جواب دادن به او خودش را سرگرم می‌کرد. فرانسوی برایش گل انداخت. او هم جوابش را داد. البته با رضایت رئیس بود که در همان کالسگه بود. فرانز فریاد کشید:
 — چطور؟ لوئیجی و امپا در کالسگهٔ زنان روستایی پوش بود؟
 په پینو جواب داد:
 — او کالسگه را می‌راند. خودش را به شکل کالسگه‌چی درآورده بود.
 کنت پرسید:
 — بعد از آن چه شد؟
 — بعد از آن فرانسوی ماسکش را برداشت، ترزا هم با رضایت رئیس همین کار را کرد. فرانسوی وعدهٔ دیدار خواست، ترزا با وعدهٔ دیدار موافقت کرد، ولی به جای ترزا بپو^۱ بود که روی پلکان کلیسای سان - جیا کومو قرار گرفت.
 فرانز باز هم سخن په پینو را قطع کرد:
 — چطور؟ آن زن روستایی که موکولوتی^۲ آبر را گرفت:
 — او یک پسر جوان پانزده ساله است. اما برای دوست شما شرم‌آور نیست که فریب او را خورده است. بپو کسان دیگری را هم فریب داده است.
 کنت پرسید:
 — و بپو او را به خارج از دیوارهای شهر برد؟
 — بله. یک کالسگه در انتهای خیابان منتظر بود. بپو داخل کالسگه شد و از فرانسوی دعوت کرد که بالا برود. فرانسوی منتظر دعوت دوم نشد، با نزاکت طرف راست را به بپو وا گذاشت و خودش در کنار او جا گرفت. بپو به او اعلام داشت که او را به ویلایی در یکی از محلات رُم می‌برد. فرانسوی اطمینان داد که آماده است تا آخر دنیا همراه او برود.
 کالسگه‌چی بلافاصله کوچهٔ ریپتا^۲ را گرفت و به دروازهٔ سان - پائولو رسید. در دویست قدمی بیلاق، گمان می‌کنم چون فرانسوی زیادی جسارت می‌کرد، بپو یک جفت هفت تیر روی گلولی او گذاشت. کالسگه‌چی بلافاصله اسب‌ها را متوقف کرد و پایین پرید.

در آن حال چهار تا از آدم‌های ما که در کناره‌های آلمو^۱ مخفی بودند خود را به جانب در کالسگه افکندند.

فرانسوی خیلی کوشید از خود دفاع کند. به طوری که شنیدم حتی گلوی پتو را فشرد، اما در برابر پنج مرد مسلح کاری از او ساخته نبود. او را پیاده کردند، کناره رودخانه کوچک را گرفتند و او را نزد ترزا و لوییچی که در گورستان سان سباستیان منتظر او بودند، بردند. کنت رو به فرانز کرد و گفت:

— خوب. به نظرم داستان با ارزشی است. عقیده شما به عنوان یک خبره چیست؟
فرانز پرسید:

— آیا به جستجوی او می‌رویم؟

— البته. بخصوص که او در محلی بسیار تماشایی به سر می‌برد. آیا شما گورستان سان سباستیان را می‌شناسید؟

— نه. هرگز به آنجا نرفته‌ام. اما با خودم چنین قراری داشتم.

— خوب، این فرصتی است بازیافته، و مشکل بتوان فرصتی بهتر از این پیدا کرد. کالسگه‌تان را دارید؟
— نه.

— مهم نیست. عادت بر این است که همیشه، همه ساعات روز و شب کالسگه‌ای را برای من آماده نگه می‌دارند.
— کالسگه اسب بسته؟

— بله. من آدمی هوسبازم. گاه برایم اتفاق می‌افتد که پس از صرف شام، در میان شب هوس کنم به نقطه‌ای از دنیا بروم، و می‌روم.

کنت بار دیگر زنگ زد، مستخدم ظاهر شد، کنت گفت:

— کالسگه یدکی را بگویید خارج کنند. اسلحه‌هایی را که در جیب‌های کالسگه است از آن بیرون بیاورید. لزومی ندارد کالسگه‌چی را بیدار کنید. علی کالسگه را هدایت خواهد کرد.

لحظه‌ای بعد صدای کالسگه که در برابر در توقف می‌کرد، شنیده شد.

کنت ساعتش را بیرون کشید و گفت:

— نیم بعد از نصف شب است. ما حتی اگر پنج بعد از نیمه شب هم از اینجا می‌رفتیم،

باز به موقع می‌رسیدیم، اما شاید این تأخیر موجب می‌شد که دوست شما شب بدی را بگذرانند. پس بهتر است زودتر برویم و او را از دست‌های خیانتکار بیرون بیاوریم. شما هنوز هم تصمیم دارید همراه من بیایید؟

— بیش از پیش.

— پس برویم.

فرانز و کنت بیرون رفتند و په‌پینو به دنبال آنها رفت. کالسگه را دم در یافتند. علی روی جایگاه نشسته بود، فرانز برده‌بی‌زبان غار مونت کریستو را شناخت. کالسگه کروکی و دو نفره بود. فرانز و کنت در آن نشستند و په‌پینو در کنار علی جای گرفت. با چهار نعل به تاخت درآمدند.

علی از پیش دستور دریافت داشته بود، زیرا کوچه کورس را گرفت، از کامپو واکچینو^۱ گذشت، از جاده سان گرگوریو^۲ بالا رفت و به دروازه سان - سباستیان رسید. در آنجا دروازه‌بان خواست اشکال تراشی کند، اما کنت اجازه‌نامه‌ای را که از حکمران رُم داشت و اجازه می‌داد که او در هر ساعت شب یا روز از دروازه‌های رم خارج یا به آن وارد شود، نشان داد. پس مانع برداشته شد، و دروازه‌بان یک لویی طلا به عنوان حق‌الزحمه دریافت داشت. کالسگه گذشت.

جاده‌ای که کالسگه در آن می‌رفت، از دو طرف پوشیده از گور بود. گاه به گاه در نور ماه که شروع به طلوع کرده بود، به نظر فرانز می‌رسید که نگهبانی را می‌بیند که از خرابه‌ای جدا می‌شود، و بلافاصله با دیدن علامتی که په‌پینو به او می‌دهد، به تاریکی می‌رود و ناپدید می‌شود.

کالسگه کمی پیش از رسیدن به سیرک کاراکالا^۳ متوقف شد. په‌پینو پایین آمد، در را باز کرد، کنت و فرانز پیاده شدند.

کنت به فرانز گفت:

— ده دقیقه پیاده باید برویم.

سپس په‌پینو را کنار کشید و آهسته به او دستوری داد. په‌پینو مشعلی را که از صندوق کالسگه بیرون آوردند به دست گرفت و رفت.

باز هم پنج دقیقه گذشت. در این زمان فرانز چوپان را می‌دید که از راه باریکی در میان لرزش خاکی که زمین لغزان دشت‌های رُم را تشکیل می‌دهد، گذشت و در علف‌های بلند

سرخ رنگی که یالهای برجسته شیری عظیم را در نظر مجسم می‌کرد، ناپدید شد.
کنت گفت:

— حالا به دنبال او برویم.

فرانز و کنت به نوبه خود داخل همان راه باریک شدند که در پایان صد قدم، آنها را به وسیله سراسیمه‌ای تند به عمق یک دره کوچک رساند. به زودی دو مرد را دیدند که در تاریکی با هم صحبت می‌کنند. فرانز از کنت پرسید:

— آیا باید به راه رفتن ادامه دهیم یا باید صبر کنیم؟

— برویم. پنهین می‌بایست نگهبانان را از ورود ما آگاه کرده باشد.

در حقیقت یکی از آن دو مرد پنهین بود و دیگری راهزنی که به عنوان دیده‌بان گماشته شده بود.

فرانز و کنت نزدیک شدند. راهزن سلام داد. پنهین به کنت گفت:

— عالیجناب، اگر لطف کنید و دنبال من بیایید، معبر سرداب در دو قدمی است.

— بسیار خوب، پس تو جلو برو.

در پشت توده‌ای از بوته‌ها و در وسط چند تخته سنگ، معبری باز می‌شد که یک مرد به زحمت می‌توانست از آن بگذرد.

اول پنهین خودش را از این شکاف سر داد. اما بیش از چند قدم نرفته بود که گذرگاه زیرزمینی وسعت یافت. آنگاه او متوقف شد، مشعل را روشن کرد و روی گرداند تا ببیند آیا به دنبالش آمده‌اند.

نخست کنت داخل معبر شده بود و فرانز بعد از او می‌آمد. به تدریج که پیش می‌رفتند، زمین به وسیله یک سراسیمه ملایم پایین می‌رفت و وسیع می‌شد، با این حال هنوز کنت و فرانز ناچار بودند خمیده راه بروند، و گذشتن دو نفری آنها با هم امکان نداشت. باز هم حدود صد و پنجاه قدم دیگر رفتند. سپس با فرمان «ایست» نگهبانی دیگر متوقف شدند.

در همین زمان شعله مشعل خود را دیدند که روی لوله تفنگ قراول منعکس می‌شد. پنهین گفت: «دوست!»

سپس تنها پیش رفت و با صدای آهسته با نگهبان دوم حرف زد. او هم مانند نگهبان اول سلام داد و به دیدارکنندگان اشاره کرد که می‌توانند به راهشان ادامه دهند.

در پشت سر نگهبان پلکانی بود که حدود بیست پله داشت. فرانز و کنت از آن پایین رفتند و خود را در چهارراهی گورستان یافتند. از این محل پنج جاده مانند شعاع‌های یک

ستاره جدا می‌شد، و جدار دیواره‌های آنها را تاقچه‌های روی هم قرار گرفته‌ای تشکیل می‌داد که شکل تابوت داشت و نشان می‌داد که آنها داخل گورستان شده‌اند. در یکی از این حفره‌ها که تشخیص وسعت آن مشکل بود، چند انعکاس نور دیده می‌شد. کنت دست روی شانه فرانز گذاشت و گفت: «آیا می‌خواهید آسایشگاه راهزنان در حال استراحت را ببینید؟»
— قطعاً.

— پس با من بیایید. به پینو، مشعل را خاموش کن.
به پینو اطاعت کرد، فرانز و کنت خود را در تاریکی مطلق یافتند. فقط حدود صد و پنجاه قدم در جلو آنها، در طول دیوار چند نور سرخ رنگ که پس از خاموشی مشعل مشخص شده بود، می‌رقصید.
آنها در سکوت پیش رفتند. کنت فرانز را هدایت می‌کرد، گویی چشم او خاصیت دیدن در تاریکی را داشت. از طرفی خود فرانز هم به تدریج که به این نورها که برایشان به عنوان راهنما به کار می‌رفت نزدیک می‌شدند، بهتر می‌دید.

سه تاق نما که میانی آنها به عنوان در به کار می‌رفت، به آنها راه عبور می‌داد. این تاق نماها از یک طرف به جانب دالانی که کنت و فرانز در آن راه می‌رفتند باز می‌شد و از طرف دیگر به سوی اتاقی مربع شکل که همه اطراف آن را تاقچه‌هایی مانند آنکه شرح دادیم احاطه می‌کرد. در وسط این اتاق چهار ستون سنگی که صلیبی بر فراز آن قرار داشت و نشان می‌داد که سابقاً به عنوان محراب به کار می‌رفته است، برافراشته بودند. تنها بر فراز یکی از این ستونها چراغی بود که محوطه را با نوری رنگ پریده و لرزان روشن می‌کرد؛ و صحنه‌ای عجیب را به دو دیدارکننده مخفی شده در تاریکی عرضه می‌داشت.
مردی آنجا نشسته، آرنج‌هایش را روی ستون چراغ‌دار تکیه داده بود و کتاب می‌خواند. این مرد که پشت به سوی تاق نماهایی داشت که تازه واردان از مدخل آن او را نگاه می‌کردند، رئیس دسته، لوئیجی وامپا بود.

در اطراف او، حدود بیست نفر افراد دسته که به میل خودشان گروه‌بندی می‌شدند، در بالا پوش‌های خود، تکیه داده به نیمکت‌های سنگی که در اطراف دخمه قرار داشت، خفته بودند، و همه آنها تفنگ خود را در دسترس داشتند.

در انتهای محوطه، نگهبانی که به اشکال دیده می‌شد، بی‌صدا طول و عرض محوطه را، در برابر معبری قدم می‌زد این معبر فقط به علت آنکه ظلمت در آن نقطه عمیق‌تر به نظر می‌رسید تشخیص داده می‌شد.

کنت هنگامی که به نظرش رسید نگاه فرانز به قدر کافی از این منظره تماشایی بهره‌مند شده است، انگشت به لب برد تا او را به سکوت وادارد، و خودش در حالی که از سه پلاهی که از جانب دالان به سرداب راه داشت بالا می‌رفت، از تاق نمای میانی وارد اتاق شد و به طرف وامپا که چنان غرق کتاب خواندن بود که صدای پای کنت را نشنید پیش رفت.

نگهبان که مشغولیتی نداشت در نور چراغ سایه‌ای را دید و فریاد کشید:
«کیست؟»

وامپا با شنیدن این فریاد به سرعت برخاست، در حالی که با همان حرکت اسلحه‌اش را از کمر بند بیرون می‌کشید، ایستاد.
در یک لحظه همه راهزنان به پا خاستند و بیست لوله تفنگ به جانب کنت نشانه رفت.

کنت به آرامی، با صدایی ملایم و بی آنکه یکی از عضلات چهره‌اش حرکت کند، گفت:
«خوب است وامپای عزیز. خیال می‌کنم اینهمه خرج برای پذیرفتن یک دوست زیادی باشد.»

رئیس در حالی که با دست اشاره‌ای آمرانه به افراد خود می‌کرد فریاد کشید:
— سلاح پایین.

سپس در حالی که رو به جانب شخصیت عجیبی که بر همه صحنه مسلط بود می‌کرد گفت:

— ببخشید آقای کنت. من چنان از انتظار اینکه افتخار دیدار شما را داشته باشم به دور بودم که شما را نشناختم.
کنت گفت:

— وامپا. به نظر می‌رسد که شما در هر چیز حافظه‌ای کوتاه دارید، و نه تنها چهره اشخاص را فراموش می‌کنید، بلکه قرارهایی را هم که با آنها گذاشته‌اید از یاد می‌برید.
— چه قراری را فراموش کرده‌ام آقای کنت؟

— مگر ما قرار نگذاشته بودیم که نه تنها خود من، بلکه دوستان من هم برای شما محترم باشند.

— عالیجناب، من در چه عملی از این قرار عدول کرده‌ام؟

— شما امشب و یکونت آلبر دو مورسرف را ربوده و به اینجا آورده‌اید؟

سپس کنت با لحنی که فرانز را به لرزه افکند ادامه داد:

«این جوان از دوستان من است، در همان هتلی منزل دارد که من اقامت دارم. این جوان مدت هشت روز است که در کالسگه من در کارناوال شرکت می‌کند، و با این همه، شما چنانکه گفتم، او را بروده و به اینجا آورده‌اید...»

کنت در حالی که نامه را از جیب بیرون می‌آورد افزود:

– شما برای او مانند هر از راه رسیده‌ای خون بها معین کرده‌اید.

رئیس در حالی که رو به مردان خود که در برابر نگاه او عقب می‌رفتند کرد، گفت:

– شما همه چرا به من نگفتید؟ چرا سبب شدید که من از اجرای قول خودم در برابر

مردی چون آقای کنت، که حیات همه ما در اختیار اوست امتناع کنم؟ به خون مسیح سوگند اگر بدانم یکی از شما می‌دانسته است که او دوست عالیجناب است، با دست خودم مغز او را پریشان می‌کنم.

کنت روی به جانب فرانز که در تاریکی بود کرد و گفت:

– به شما گفته بودم که قطعاً اشتباهی پیش آمده است.

وامپا با نگرانی پرسید:

– شما تنها نیستید؟

– من با کسی هستم که این نامه خطاب به اوست. و خواستم به او ثابت کنم که

لوئیجی وامپا قول خودش را نگه می‌دارد. جلو بیاید عالیجناب، تالوئیجی وامپا خودش به شما بگوید که از خطایی که کرده است متأسف است.

فرانز نزدیک شد. رئیس چند قدم به جانب او پیش رفت و گفت:

«در میان ما خوش آمدید عالیجناب. شما آنچه را کنت گفت و من جواب دادم شنیدید:

اضافه می‌کنم که هرگز حاضر نبودم به خاطر چهار هزار پیاستر خون بها، چنین واقعه‌ای پیش آید.»

فرانز با نگرانی اطراف را نگرست و پرسید:

– پس زندانی کجاست؟ او را نمی‌بینم.

کنت در حالی که ابروهایش را به هم می‌پیوست گفت:

– امیدوارم گزندى به او نرسیده باشد.

وامپا در حالی که با دست محوطه‌ای را که نگهبان جلو آن قدم می‌زد نشان می‌داد

گفت:

– دوستان آنجاست. می‌روم تا به او اعلام کنم آزاد است.

رئیس به جانب محلی که نشان داده بود پیش رفت، کنت و فرانز او را دنبال کردند.

وامپا از نگهبان پرسید:

– زندانی چه می‌کند؟

– کاپیتن، در واقع هیچ نمی‌دانم. یک ساعت است که صدای هیچ حرکتی را از او

نشنیده‌ام.

وامپا گفت:

– بیایید عالیجناب.

کنت و فرانز از هفت هشت پله بالا رفتند. وامپا که همچنان در جلو آنها حرکت می‌کرد، چفتی را کشید و دری را باز کرد. آنگاه در نور چراغی شبیه به آنکه سرداب را روشن می‌کرد توانستند آلبر را ببینند که خود را در بالا پوشی که یکی از راهزنان به او عاریه داده است پیچیده، در گوشه‌ای خفته و به خوابی عمیق فرو رفته است.

کنت با حالتی خندان گفت:

– برای مردی که می‌بایست در ساعت هفت صبح کشته شود، بد نیست.

وامپا آلبر خفته را با تحسین نگریست. واضح بود که او نسبت به این نشانهٔ شهادت

بی‌احساس نیست. وامپا گفت:

– حق با شماست آقای کنت. این مرد شایسته است که از دوستان شما باشد.

سپس به آلبر نزدیک شد، دست به شانه‌اش زد و گفت:

«عالیجناب، نمی‌خواهید بیدار شوید؟»

آلبر دست دراز کرد، پلک چشمش را مالید، چشمانش را گشود و گفت:

– آه، شما یید کاپیتن؟ کاش می‌گذاشتید بخوابم. داشتم خواب می‌دیدم که در کاخ

تورلونیا دارم با کنتس ژ... می‌رقصم!...

سپس ساعتش را که برای دانستن زمان به سرآمده نگه داشته بود، بیرون کشید و

گفت:

– ساعت یک و نیم صبح است. چرا مرا در این ساعت بیدار کردید؟

– برای اینکه به شما بگویم آزادید عالیجناب.

آلبر با روحیهٔ آزاد منشی که داشت گفت:

– دوست عزیز. از این به بعد همیشه ضرب‌المثل ناپلئون کبیر را به خاطر داشته باشید

که می‌گفت: «مرا فقط برای خبرهای بد بیدار کنید.» اگر گذاشته بودید بخوابم، به رقص

خود ادامه می‌دادم و همهٔ عمر سپاسگزار شما بودم... پس غرامت مرا پرداخته‌اند؟

– نه عالیجناب.

– در این صورت چگونه آزادم؟

– کسی به دنبال شما آمده است که من هیچ چیز رانمی توانم از او دریغ کنم.

– این کس تا اینجا آمده است؟

– تا اینجا.

– آه، معلوم می شود این کس آدم مهربانی است!

آلبر نظری به اطراف خود افکند، فرانز را دید و گفت:

– فرانز، این شما هستید که فداکاری را تا این حد رسانده اید؟

فرانز جواب داد:

– نه، همسایه ما آقای کنت دو مونت کریستوست.

آلبر، در حالی که کراوات و سردست هایش را محکم می کرد شادمانه گفت:

– عجب! آقای کنت، شما واقعاً مرد شایسته ای هستید. امیدوارم مرا همیشه رهین

منت خود بدانید. اول برای کالسکه و حالا برای این یکی.

سپس دستش را به جانب کنت دراز کرد. کنت به هنگام دست دادن با او مرتعش شد،

با این حال دستش را فشرد.

راهزن همه این منظره را با حیرت می نگریست. مسلماً او عادت کرده بود که ببیند

زندانیان در برابرش می لرزند، و حالا کسی را می دید که شوخ طبعیش جای حرف نداشت.

فرانز خوشحال بود از اینکه آلبر، حتی در برابر یک راهزن، آبروی ملی خود را حفظ کرده

است. پس به آلبر گفت:

– آلبر عزیز، اگر عجله کنید، ماهنوز وقت داریم که برویم و شب را نزد تورلونیا به پایان

رسانیم. شما رقص خودتان را از همان جایی که قطع شده است شروع خواهید کرد و از این

بابت کینه ای از ارباب لوئیجی که در تمام این جریان همچون مردی با نزاکت رفتار کرده

است نخواهید داشت.

– واقعاً؟ حق با شماست. ما می توانیم در ساعت دو آنجا باشیم. ارباب لوئیجی، آیا

تشریفات دیگری برای مرخصی گرفتن از شما وجود دارد که باید انجام داد؟

– هیچ تشریفات و وجود ندارد. شما مانند هوا آزادید.

– در این صورت خوش بگذرد، و شاد باشید. آقایان، بیایید برویم.

آلبر از پله ها پایین رفت و کنت و فرانز به دنبالش رفتند. از اتاق بزرگ مربع شکل که

همه راهزنان به حالت احترام در آن ایستاده بودند و کلاه در دست داشتند گذشتند. رئیس

گفت:

— په پینو، مشعل را بده به من.
کنت پرسید:

— چه می خواهید بکنید؟

— می خواهم شما را برسانم. این کمترین خدمتی است که می توانم نسبت به عالیجناب انجام دهم.

و در حالی که مشعل روشن را از چوپان جوان می گرفت در جلو مهمانان به راه افتاد؛ نه مانند یک مستخدم که کاری خدمتگزارانه انجام می دهد، بلکه همچون پادشاهی که سفرايش را به دنبال دارد. چون به در رسیدند، وامپا سر خم کرد و گفت:

«آقای کنت، یکبار دیگر عذرخواهی خودم را نسبت به شما تجدید می کنم. امیدوارم از آنچه پیش آمده است، از من دلگیر نباشید.

— نه وامپای عزیز. شما خطای خودتان را با چنان نزاکتی جبران می کنید که انسان هوس می کند از شما بابت خطایی که کرده اید سپاسگزار باشد.

وامپا رو به جوانان کرد و گفت:

— آقایان، شاید این عطا در نظر شما چندان جالب نباشد. اما اگر روزی هوس کردید دیدار دومی از من بکنید، هر جایی که باشم خوش آمده اید.

جوانان خدا حافظی کردند. کنت اول بیرون رفت، آلبر پس از او. فرانز باقی ماند. وامپا لبخند زنان پرسید:

— آیا عالیجناب سؤالی از من دارند؟

— بله. اعتراف می کنم که کنجکاوم بدانم کتابی که شما به هنگام ورود ما با آن دقت می خوانید چیست؟

— تفسیرات سزار. این کتاب مورد علاقه من است.

آلبر از بیرون صدا کرد:

— فرانز، نمی آید؟

— چرا، آمدم.

و او هم به نوبه خود از معبر بیرون رفت.

چند قدمی که در دشت رفتند، آلبر به عقب برگشت و گفت:

— اجازه می دهید کاپیتن؟

و سیگارش را با مشعل وامپا روشن کرد. سپس بازگشت و گفت:

— حالا آقای کنت، من اصرار دارم که بروم و شب را در کاخ براکچیانو به پایان برسانم.

کالسگه را در جایی که گذاشته بودند یافتند، سوار شدند و کنت فقط کلمه‌ای به زبان عربی به علی گفت. کالسگه با حداکثر سرعت به راه افتاد.

هنگامی که جوانان به مجلس رقص رسیدند، ساعت دو را نشان می‌داد. بازگشت آنها حادثه‌ای بود، اما چون هر دو با هم رسیده بودند، همه نگرانی‌هایی که تصوّرش می‌رفت، در همان لحظه برطرف شد.

ویکونت دو مورسرف در حالی که به جانب کنتس ژ... پیش می‌رفت، گفت:

— خانم، دیروز شما نیکوکاری آن را داشتید که به من یک دور رقص وعده دهید. من با تأخیر آمده‌ام تا اجرای این وعده را از شما بخواهم. دوست من فرانز تصدیق می‌کند که تأخیر گناه من نبوده است.

در این زمان موزیک رقص والس را شروع کرد، آلبر دستش را به دور کمر کنتس حلقه کرد و همراه او در میان جماعت رقصنده ناپدید شد.

فرانز به لرزشی اندیشید که در کنت، زمانی که ناچار با آلبر دست می‌داد، دیده بود.

قرار دیدار

روز بعد، نخستین حرفی که آلبر پس از بیدار شدن به فرانز گفت، این بود که بروند و از کنت دیدار کنند. او شب گذشته از کنت تشکر کرده بود، اما درک می کرد که خدمتی چنانکه کنت برای او انجام داده است، ارزش دوبار سپاسگزاری را دارد.

فرانز که نسبت به کنت کششی توأم با وحشت احساس می کرد، نخواست بگذارد که آلبر به تنهایی نزد این مرد برود، و او را همراهی کرد. هر دو به سالون راهنمایی شدند. پنج دقیقه بعد کنت وارد شد. آلبر در حالی که به جانب او می رفت، گفت: «آقای کنت، اجازه بدهید آنچه را دیشب به شما گفتم، امروز تکرار کنم: من هرگز فراموش نمی کنم که شما در چه موقعیتی به کمک من آمدید، و همیشه به خاطر خواهم داشت که تقریباً حیات خودم را مدیون شما هستم.

کنت با خنده جواب داد:

— همسایه عزیز، شما در سپاسگزاریتان نسبت به من غلو می کنید. چون حداکثر می شود گفت صرفه جویی کوچکی، حدود بیست هزار فرانک از بودجه سفرتان را مدیون من هستید؛ فقط همین، و این ارزش ندارد که از آن حرفی بزنیم. و شما هم از طرفی همه تبریکات مرا بپذیرید، زیرا در بی خیالی و شهامتی قابل تحسین بودید.

— می خواستید چه کنم؟ با خود فرض کردم که با کسی خشم گرفته ام و این دوئلی است که بین ما پیش آمده است. خواستم به این راهزن چیزی را بفهمانم: اینکه در تمام سرزمین های دنیا مردم مبارزه می کنند، اما فقط فرانسوی ها هستند که مبارزه را هم با خنده انجام می دهند. بالاخره چون بسیار سپاسگزار شما هستم، آمده ام از شما بپرسم که آیا می توانم به وسیله دوستانم، آشنایانم، برای شما مفید فایده ای باشم. پدرم کنت دو مورسرف که اصل اسپانیایی دارد، دارای موقعیتی مهم در فرانسه و در اسپانیاست. من آمده ام تا خودم و تمام کسانی را که دوستم دارند در اختیار شما بگذارم.

— خوب، آقای مورسرف، اعتراف می کنم که من منتظر این لطف شما بودم و آن را با کمال میل می پذیرم. خودم تصمیم داشتم خدمت بزرگی را از شما تقاضا کنم.

– چه خدمتی؟

– من هرگز به پاریس نرفته‌ام، و پاریس را نمی‌شناسم...

آلبر فریاد کشید:

– واقعاً! شما توانسته‌اید تا حالا بدون دیدن پاریس زندگی کنید؟ باور کردنی نیست!

– با این حال حقیقت دارد. اما من هم مثل شما خیال می‌کنم بی‌خبری طولانی‌تر، از

این مرکز دنیای ذکاوت چیزی غیرممکن باشد. شاید من اگر زودتر از حالا کسی را شناخته بودم که می‌توانست مرا وارد این دنیایی کند که هیچ ارتباطی با آن ندارم، مدت‌ها بود که به این سفر اقدام کرده بودم.

– آه، مردی مثل شما نیاز به رابط ندارد!

– شما لطف دارید. اما من که در خودم استعدادی جز این نمی‌شناسم که بتوانم به

عنوان یک میلیونر با آقای آگادو^۱ یا آقای روچیلد^۲ مسابقه دهم، چون برای بازی کردن در

بورس به پاریس نمی‌روم، وضع موجود مرا از انجام دادن این سفر بازداشته است. حالا

لطف شما مرا مصمم می‌کند... ببینم آقای مورسرف عزیز (کنت این کلام را با لبخندی

مخصوص ادا کرد) شما تعهد می‌کنید که وقتی من به فرانسه بیایم، در این دنیایی را که

من به اندازه یک سرخ‌پوست یا یک ماچینی در آن بیگانه‌ام، به روی من بکشایید؟

– آه، آقای کنت، با کمال میل و از صمیم قلب، بخصوص که همین امروز صبح

نامه‌ای از فرانسه دریافت داشته‌ام که، فرانس عزیز، مرا مسخره نکنید! صحبت از

همبستگی من با خانواده‌ای است که بهترین روابط را در دنیای پاریس دارد.

فرانز با خنده پرسید:

– همبستگی مربوط به ازدواج؟

– خدای من! بله. پس، شما وقتی که به پاریس برگردید مرا مردی سرانجام یافته

شاید پدر خانواده خواهید یافت. این مسأله با حالت جدی بودن طبیعی من سازگارتر

است. این طور نیست؟ به هر حال آقای کنت، باز هم تکرار می‌کنم که من و کسانم با همهٔ

جسم و روح در اختیار شما هستیم.

کنت گفت:

– و من با کمال خشنودی می‌پذیرم، چون سوگند یاد می‌کنم که فقط چنین فرصتی را

۱- Agado، سرمایه‌دار اسپانیایی (۱۸۴۲-۱۷۸۴) که در سال ۱۸۱۵ بانکی در پاریس احداث کرد.

۲- Rothschild، ثروتمند مشهور انگلیسی که هنوز هم نوادگان او همین شهرت را دارند.

کسر داشتم تا بتوانم نقشه‌هایی را که مدتهاست در ذهن خود طرح‌ریزی می‌کنم به اجرا درآورم.

فرانز لحظه‌ای هم تردید نکرد که این نقشه‌ها همان‌هایی است که کنت در غار مونت کریستو به آنها اشاره کرده بود. کنت را به هنگام سخن گفتن با دقت می‌نگریست تا بتواند در چهره او علائمی آشکارتر از نقشه‌هایی که او را به پاریس هدایت می‌کند، بیابد. اما نفوذ کردن در روح این مرد، خصوصاً هنگامی که او پرده‌ای از لبخند به روی آن می‌کشید، کار مشکلی بود.

آلبر، شادمان از اینکه بتواند مردی مانند مونت کریستو را به دیگران معرفی کند، ادامه داد:

«ببینم کنت، آیا این یکی از همین طرح‌های پا در هوا نیست که هزار تا از آنها را در سفر می‌ریزند و مانند شن با اولین وزش باد از میان می‌رود؟»

— نه، به شرافتم قسم که من واقعاً قصد سفر به پاریس را دارم. باید به آنجا بروم. — چه وقت؟

— شما خودتان چه وقت در پاریس خواهید بود؟

— تا پانزده روز، یا حداکثر سه هفته دیگر. یعنی فقط مدت زمان بازگشت.

— خوب، من به شما سه ماه مهلت می‌دهم. می‌بینید که فاصله را تا چه حد عریض می‌گیرم.

— سه ماه دیگر شما می‌آیید و در خانه مرا می‌زنید؟

— می‌خواهید قرار ملاقاتی با روز و ساعت معین با هم بگذاریم؟ به شما بگویم که وقت‌شناسی من وحشت‌آور است.

— روز و ساعت معین؟ برای من بسیار عالی است.

کنت دستش را به جانب تقویمی که نزد یک آینه آویخته بود دراز کرد و گفت:

— باشد، امروز ما روز بیست و یکم فوریه هستیم. (ساعتش را بیرون کشید) ساعت ده و نیم صبح است. می‌خواهید روز ۲۱ ماه مه آینده، ساعت ده و نیم صبح منتظر من باشید؟ — عالی است. ناهار آماده خواهد بود.

— کجا منزل دارید؟

— کوچه هلدرا، شماره ۲۷.

— شما جوانی تنها هستید. آیا باعث زحمتتان نمی‌شود؟
— من در خانه پدرم منزل دارم، ولی عمارتی کاملاً مجزا در طرف دیگر حیاط متعلق به من است.

کنت دفتر یادداشتش را برداشت و نوشت: «کوچه هلدر، شماره ۲۷، روز ۲۱ مه ساعت ده و نیم صبح.» دفتر یادداشت را در جیبش گذاشت و گفت: «حالا خیالتان راحت باشد. عقریه ساعت شما دقیق‌تر از من نخواهد بود.»
آلبر پرسید:

— آیا پیش از رفتن شما را می‌بینم؟
— بستگی دارد به اینکه شما چه زمانی بروید.
— فردا ساعت پنج بعد از ظهر.
— در این صورت همین حالا از شما خدا حافظی می‌کنم. من در ناپل کاری دارم، حالا می‌روم و تا شنبه شب یا یکشنبه صبح بر نمی‌گردم.
سپس کنت رو به فرانز کرد و از او پرسید:
— شما چطور؟ آیا شما هم می‌روید؟
— بله.

— به فرانسه می‌روید؟
— نه. به ونیز می‌روم. باز هم یکی دو سالی در ایتالیا خواهم ماند.
— پس ما یکدیگر را در پاریس نمی‌بینیم؟
— از آن می‌ترسم که این سعادت را نداشته باشم.
کنت در حالی که هریک از دست‌هایش را به سوی یکی از جوانان دراز می‌کرد، گفت:
— پس آقایان، سفر بخیر.
اولین باری بود که فرانز به کنت دست می‌داد، و از جا جست، زیرا دست این مرد مانند دست یک مرده سرد بود.

آلبر گفت:
«یک بار دیگر، قرار ما با قول شرف قطعی است، این طور نیست؟ کوچه هلدر، شماره ۲۷، روز ۲۱ ماه مه، ساعت ده و نیم صبح.»
کنت تکرار کرد:

— روز ۲۱ ماه مه، ساعت ده و نیم صبح، کوچه هلدر، شماره ۲۷.
دو جوان به کنت سلام دادند و بیرون رفتند. وقتی که به عمارت خود رسیدند آلبر از

فرانز پرسید:

— شما را چه می‌شود؟ حالتی کاملاً نگران دارید.

— بله. اعتراف می‌کنم. کنت آدم مخصوصی است و من به این وعده دیداری که او با

شما در پاریس گذاشته است، با نگرانی می‌نگرم.

آلبر فریاد کشید:

— آه، فرانز... با نگرانی! گمان می‌کنم شما دیوانه شده‌اید!

— دیوانه یا غیر دیوانه، همین است که گفتم.

— گوش کنید فرانز، خوب شد فرصت پیش آمد که این مسأله را به شما بگویم. من

همیشه شما را نسبت به کنت تا حدی سرد یافته‌ام، در حالی که او بعکس همیشه برای ما

دوستی کامل بوده است. آیا شما دلیل خاصی علیه او دارید؟

— شاید.

— پیش از آنکه اینجا او را ببینید، او را در جایی دیده‌اید؟

— دقیقاً.

— کجا؟

— قول می‌دهید یک کلمه از آنچه برایتان حکایت می‌کنم به کسی نگویند؟

— قول می‌دهم.

— پس گوش کنید.

آنگاه فرانز گردش خود را در جزیره مونت کریستو، اینکه چگونه در آنجا گروهی از

قاچاقچیان را دیده است، و در میان آنها دو راهزن کرس بوده‌اند حکایت کرد. بر روی همه

نکات مهمان‌نوازی افسانه‌ای که کنت در غار هزار و یک شب خود به او عطا کرده است

انگشت نهاد، شام، حشیش، مجسمه‌ها، واقعیت و رؤیاهایش را برای او بازگفت. گفت که

به هنگام بیداری او از تمام این وقایع جز کشتی تفریحی کوچکی که بادبان به سوی

پورتو-وکیو داشت خاطره‌ای باقی نمانده بود. سپس گفتگو را به رم کشاند: شب کلوزه،

مکالمه‌ای را که او بین کنت و وامپا شنیده بود، مکالمه‌ای را که در آن کنت به راهزن وعده

داده بود بخشش پهبینو را به دست آورد، و خوانندگان می‌دانند که او به وعده‌اش عمل

کرده بود بازگفت.

بالاخره به حادثه شب گذشته رسید. به تنگنایی که برای تهیه هشتصد پیاستر

باقی مانده دچار آن شده بود، و اینکه فکری به خاطرش رسیده بود که به کنت مراجعه کند

اشاره کرد، فکری که نتیجه‌ای در عین حال تماشایی و رضایت‌بخش داشته است.

آلبر که با دقت به حرف‌های فرانز گوش می‌داد، گفت:

– خوب، شما در تمام این ماجرا چه چیز ملامت‌آمیزی می‌بینید؟ کنت یک جهانگرد است، یک کشتی برای خودش دارد، زیرا ثروتمند است. اگر به پورتموس^۱ یا به سوتامپتون^۲ بروید، بندر را پر از کشتی‌هایی می‌یابید که به انگلیسی‌های ثروتمندی تعلق دارد که همین هوس را دارند، تا بدانند در سفرهاشان کجا توقف کنند، و غذای این آشپزهای نفرت‌انگیزی^۳ را که مرا از چهار ماه پیش و شما را از چهار سال پیش، مسموم می‌کنند نخورند، در بسترهای حقیری که آدم در آن خوابش نمی‌برد ن خوابند. کنت محلی در جزیرهٔ مونت کریستو برای خودش ترتیب داده است، و از آن می‌ترسد که حکومت توسکان او را بیرون کند و مخارجی که او کرده است از میان برود، پس جزیره را می‌خرد و نام آن را بر خود می‌گذارد. عزیز من، در خاطرات خود جستجو کنید و بگویید چقدر افرادی را می‌شناسید که نام ملکی را که هرگز نداشته‌اند بر خود می‌گذارند.

– در مورد راهزنان کرس که در میان کارکنان او بودند چه می‌گویید؟

– چه چیز تعجب‌آوری در این جریان هست؟ شما بهتر از هرکس می‌دانید که راهزنان کرس دزد نیستند، بلکه در واقع فراریانی هستند که کینه‌ای آنها را از شهر یا روستایشان بیرون رانده است. پس می‌توان بدون احساس هیچ خطری با آنها معاشر بود. من شخصاً اگر روزی به کرس بروم، پیش از آنکه خودم را به فرماندار یا رئیس پلیس معرفی کنم، ترجیح می‌دهم به راهزنان کولومبا^۴ معرفی شوم. البته اگر بتوان به آنها دسترسی یافت، به نظر من آنها جالب توجه‌اند.

فرانز گفت:

– و امپا و گروهش را چه می‌گویید؟ آنها راهزنانی هستند که افراد را به خاطر دزدی دستگیر می‌کنند. امیدوارم لااقل شما این را انکار نکنید. دربارهٔ نفوذ کنت بر روی چنین آدمی چه نظری دارید؟

– عزیزم، می‌گویم که چون من حیات خودم را بر حسب همهٔ احتمالات به این نفوذ مدیونم، حق ندارم از آن انتقاد کنم. پس به جای آنکه مثل شما آن را جنایتی بزرگ بدانم، اجازه خواهید داد که آن را ببخشم. اگر نه برای آنکه زندگیم را نجات داده است، که شاید قدری مبالغه‌آمیز باشد، لااقل برای اینکه چهار هزار پیاستر به من سود رسانده است، که

1- Portsmouth

2- Southampton

۳- Colomba، داستان کوتاهی از پروسپر مریمه نویسندهٔ فرانسوی.

می‌شود بیست و چهار هزار لیور به پول ما، مبلغی که مسلماً در فرانسه برای من معین نمی‌کردند. (آلبر با خنده افزود) این نشان می‌دهد که هیچکس در سرزمین خودش پیغمبر نیست.

— دقیقاً ببینیم کنت کیست. از کدام کشور است؟ به چه زبانی حرف می‌زند؟ زندگی او از چه راهی می‌گذرد؟ این ثروت بی‌حساب را از کجا آورده است؟ قسمت اوّل زندگی اسرارآمیز و ناشناخته او که بر قسمت بعدی آن، این رنگ تیره و مردم‌گریز را افکنده است، چه بوده است. من اگر جای شما باشم، اینها را می‌خواهم بدانم.

— فرانس عزیزم. شما وقتی که نامه مرا دریافت داشتید، و متوجه شدید که ما به نفوذ کنت نیاز داریم، رفتید و به او گفتید: «آلبر دو مورسرف، دوست من به خطر افتاده است. به من کمک کنید تا او را نجات دهم.» این طور نیست؟ — همین طور است.

— آیا او در آن زمان از شما پرسید: «این آقای آلبر دو مورسرف کیست؟ نام او از کجا آمده است؟ ثروتش را از چه راه به دست آورده است؟ وسایل زندگیش چگونه است؟ از کدام کشور است، در کجا متولد شده است؟» آیا او این سؤالات را از شما کرد؟ بگویید. — نه. اعتراف می‌کنم که هیچ سؤالی نکرد.

— او بدون سؤال آمد و مرا از دست وامپا نجات داد. من در آنجا، با وجود ظاهر بی‌قیدانه‌ای که به قول شما داشتم، اعتراف می‌کنم که بسیار ناراحت بودم. خوب عزیزم، وقتی که او، در برابر چنین خدمتی، از من می‌خواهد کاری را برایش انجام دهم که همه روزه برای هر پرنس روسی یا ایتالیایی تازه‌رسیده‌ای که از پاریس بگذرد انجام می‌دهند، یعنی معرفی او به دیگران، انتظار دارید که من از انجام دادن آن ابا کنم؟ شما دیوانه‌اید. باید گفت که این بار دلایل آلبر بعکس معمول منطقی بود. فرانس آهی کشید و گفت: «ویکونت عزیز، هر کاری که می‌خواهید بکنید. چون اعتراف می‌کنم که همه آنچه شما در این باره می‌گویید، ظاهراً درست است. اما این هم حقیقت دارد که کنت دو مونت کریستو مردی عجیب است.»

— کنت دو مونت کریستو مردی است انسان دوست. او نگفت که به چه نیت به پاریس می‌آید. من می‌گویم که او می‌آید تا در مسابقهٔ جایزهٔ مونتئون^۱ شرکت کند، و اگر رأی من

۱ - Montyon، یارون دو مونتئون (۱۸۲۰-۱۷۳۳) جایزهٔ فضیلت را ترتیب داده بود که هر سال به وسیلهٔ انستیتو اهدا می‌شد.

برای آنکه او آن را به دست آورد کافی باشد، من به او رأی می‌دهم و جایزه‌اش را تضمین می‌کنم. حالا دیگر از این مسأله صحبت نکنیم و برویم سر میز. بعد از غذا هم برویم آخرین دیدار را از سن - پیر بکنیم.

جریان چنانکه آلبر خواسته بود برگزار شد و فردای آن روز، در ساعت پنج بعد از ظهر دو جوان از هم جدا شدند. آلبر دو مورسرف عازم پاریس شد، و فرانز دپینای رفت تا پانزده روزی را در ونیز بگذراند.

آلبر پیش از آنکه سوار کالسگه شود، چون از آن می‌ترسید که مهمانش از قرار دیدار استنکاف کند، کارتی برای کنت دو مونت کریستو به مستخدم هتل داد که روی آن، زیر نام «ویکونت آلبر دو مورسرف» با مداد نوشته شده بود: «۲۱ ماه مه ساعت ده و نیم صبح، شماره ۲۷ کوچه هلدر.»

مهمانان

در خانهٔ کوچهٔ هلدِر، که آلبر دو مورسرف در رم باکنت در آن قرار دیدار گذاشته بود، در صبح ۲۱ ماه مه، همه چیز مهیا می‌شد، تا قول مرد جوان محترم شمرده شود.

آلبر دو مورسرف در عمارتی واقع در یکی از گوشه‌های حیاط بزرگ و در ضلع مقابل عمارت مشترک، منزل داشت. فقط دو پنجره از این عمارت به سمت کوچه باز می‌شد، سه تارو به حیاط داشت و دو تای دیگر در جانب باغ بود.

در میان این حیاط و باغ، عمارت وسیعی که محل سکونت کنت و کنتس دو مورسرف بود، با بدسلیقگی خاص معماری دوران امپراتوری ساخته شده بود.

در روی همهٔ پهنای ملک، دیواری به طرف کوچه قرار داشت که روی آن در فاصله‌های مساوی گلدان‌های گل گذاشته شده بود، و در وسط دیوار در نرده‌ای که نیزه‌های بزرگ طلایی زینت‌بخش آن بود، فقط برای ورودهای مجلل باز می‌شد. تقریباً نزدیک به لژ دربان، در کوچکی بود که برای ورود و خروج مستخدمین، یا ارباب‌های خانه، اگر پیاده بودند، به کار می‌رفت.

در انتخاب عمارتی که آلبر در آن سکونت داشت، آگاهی مادری احساس می‌شد که نمی‌خواهد از فرزندش جدا شود، با این حال درک می‌کند که مردی جوان در سن ویکونت، نیاز به آزادی کامل دارد. همچنین باید گفت که از سوی دیگر هوشیاری خودخواهانهٔ مرد جوان که فریفتهٔ این زندگی آزاد و راحت فرزند خانواده‌ای بود که او را همچون پرنده‌ای در قفس طلایی نگه می‌داشتند، در آن دیده می‌شد.

آلبر دو مورسرف، از دو پنجره‌ای که به سوی کوچه باز می‌شد، می‌توانست خارج خانه را تماشا کند. منظرهٔ بیرون برای جوانان چنان لازم است که گویی می‌خواهند همیشه دنیایی را که از افق آنها می‌گذرد ببینند، هرچند این افق چیزی نباشد جز یک کوچه. آلبر دو مورسرف پس از تماشا، اگر به نظرش می‌رسید که این سیاحت، تحقیقی ژرف‌تر از آن لازم دارد، می‌توانست برای به انجام رساندن تحقیقات خود، از در کوچکی که درست متصل به لژ دربان بود و توضیحی خاص لازم دارد، بیرون برود.

این در کوچک، گویی از روزی که خانه ساخته شده بود، همه آن را فراموش کرده بودند، و به نظر می‌رسید که تا ابد بسته بماند، تا این حد مخفی و خاک‌آلود بود، اما قفل و پاشنه آنکه با دقت روغن زده بود نشان می‌داد که مورد استفاده‌ای معمایی و مداوم دارد. این در کوچک و مخفی با دو در دیگر خانه مسابقه داشت و دربان هوشیار را فریب می‌داد، از قدرت او می‌گریخت و مانند غار هزار و یک شب، مثل «سزام» سحرآمیز علی‌بابا، به وسیله چند کلمه جادوگرانه، یا با خراش‌هایی قراردادی، که با ضعیف‌ترین صدا انجام می‌گرفت و با ظریف‌ترین انگشت‌های دنیا به وجود می‌آمد، باز می‌شد.

در انتهای سرسرای وسیع و آرام که این در به آن راه داشت و پاگردورودی اتاق‌های آلبر بود. در سمت راست اتاق غذاخوری طرف راست حیاط بود؛ در سمت چپ سالون کوچک او رو به جانب باغ قرار داشت. درخت‌ها، گیاهان بالارونده که مانند بادبزنی در برابر پنجره وسعت می‌یافتند، داخل این دو اتاق را که تنها اتاق‌های طبقه همکف بود، از طرف باغ و از سمت حیاط، مخفی می‌کردند، و مانع از آن می‌شدند که نگاه‌های نامحرم به داخل عمارت بیفتند.

این دو اتاق در طبقه اول عمارت تکرار، و با یک اتاق سوّم که روی پاگرد قرار داشت تکمیل می‌شد. از این سه اتاق، یکی سالون بود، یک اتاق خواب، و یک اتاق کار. سالون طبقه همکف فقط با نیمکت‌های کارالجزیره پوشیده شده بود و اختصاص به سیگارکش‌ها داشت.

اتاق کار طبقه اول از یک سو به اتاق خواب راه داشت، و از سمت دیگر با دری مخفی به پلکان مربوط می‌شد. پیداست که همه مسائل مربوط به احتیاط کاری در این ساختمان رعایت شده بود.

در بالای این طبقه اول، کارگاه بزرگی قرار داشت که با برداشتن همه دیوارها و جداره‌ها، آن را وسیع کرده بودند، و همه هوس‌های پی‌درپی آلبر به آن پناه می‌برد و در آن انباشته می‌شد: شاخ‌های شکارها، سازها، فلوت‌ها، ارکستری کامل، زیرا آلبر لحظه‌ای هوس موزیک کرده بود، سه پایه‌ها، پالت‌ها، جعبه‌های آب و رنگ، زیرا هوس موسیقی جای خود را به هوس نقاشی داده بود، و بالاخره شمشیرهای صاف، دستکش‌های بوکس، شمشیرهای خمیده، و عصاهایی از هر نوع. چون بالاخره به دنبال همه هوس‌های سنتی جوانان آن زمان، آلبر دو مورسرف با پشتکاری به مراتب بیش از آنکه در مورد موسیقی و نقاشی به کار برده بود، وقت خود را صرف این سه کار می‌کرد: شمشیربازی، بوکس و چوگان بازی؛ و در این اتاق به ترتیبی که برای ورزش‌های بدنی به کار می‌رفت، از سه

استاد مشهور این هنرها: گریزه^۱، کوکس^۲ و شارل لوبوشه^۳ تعلیم می‌گرفت. بقیهٔ اثاثیهٔ این اتاق ممتاز را صندوق‌های قدیمی زمان فرانسوی اول، صندوق‌هایی پر از ظروف چینی اصل، گلدان‌های کار ژاپن، ظروف سفالین لوکادولاروبیا^۴، قاب‌های برناردو پالیسی^۵، مبل‌های قدیمی که شاید هانری چهارم، یا لویی سیزدهم و ریشلیو روی آن نشسته بودند تشکیل می‌داد. دو تا از این مبل‌ها با طرحی عبارت از سه گل سوسن بر روی زمینهٔ لاجوردی تزیین شده بود و بر فراز گل‌ها تاج شاهی قرار داشت، و مسلم می‌کرد که اینها از انبار قصر لوور یا یکی دیگر از قصرهای سلطنتی بیرون آمده است. روی همهٔ این اثاثیه که زمینه‌های تیره داشت، پارچه‌هایی با رنگ زنده، درهم و برهم افکنده شده بود. این پارچه‌ها که در زیر آفتاب ایران رنگ شده، یا به دست زنان کلکته بافته شده بود، معلوم نبود در اینجا چه می‌کنند: پارچه‌ها با لذت دادن به نگاه تماشاگران، منتظر مورد استعمالی ناشناخته برای صاحب خود بودند، و در حال انتظار، عمارت را با انعکاس چشم‌نواز و طلایی خود درخشان می‌کردند.

در جایی آشکارتر از هر جای اتاق، پیانویی زیبا قرار داشت که از چوب صورتی رنگ تراشیده شده بود. پیانویی که به اندازهٔ سالون‌های لی‌لی پوتی^۶ ما ساخته‌اند، و با این حال اصواتی در حفره‌های تنگ خود نهفته است که شاهکارهای بتهوون، وُبرو موزار آن‌ها را به صدامی آورد.

در امتداد دیوار، همه جا، در بالای درها، و به سقف اتاق، شمشیرها، خنجرها، تخماق‌ها، تبرزین‌ها، سلاح‌های طلاکاری شده و مرصع، علف‌های گوناگون، سنگ‌های معدنی، پرنده‌های پر شده با کاه که بالهای آتشی رنگشان را برای پروازی بی‌حرکت گشوده بودند و متقار بازشان هرگز بسته نمی‌شد، دیده می‌شدند.

مسلماً این اتاق بیش از همهٔ عمارت مورد علاقهٔ آلبر بود.

با این حال در روز قرار ملاقات، مرد جوان نیمه لباس پوشیده، محل پذیرایی را در سالون کوچک طبقهٔ همکف قرار داده بود. روی میزی که در فاصله‌ای از آن نیمکت عریض و نرمی میز را احاطه می‌کرد، همهٔ توتون‌های شناخته شده، از تنباکوی زرد پترزبورگ گرفته تا توتون سیاه سینایی، توتون مری‌لند، پورتوریکو، و لاتاکیه، چیده شده

1- Grisier

2- Cooks

3- Charles Leboucher

4- Luca Della Robbia

5- Bernardo Palissi

۶- Liliput، آدم کوچولوهای افسانه‌ای.

بود. در کنار آنها، در جعبه‌های چوبی معطر، به ترتیب اندازه و بر حسب خاصیت، سیگارهای برگ هاوانا و مانیل را چیده بودند. بالاخره در گنج‌های که درش باز بود، مجموعه‌ای از پیپ‌های آلمانی، چپق‌های دسته عاجی زینت شده با مرجان، و قلیان‌های طلاکاری شده که نی‌های مراکشی آنها مانند مار به هم پیچیده بودند، در انتظار هوس یا علاقه‌کسانی بود که بخواهند آنها را بکشند. آلبر شخصاً به ترتیب یا در واقع بر بی‌نظمی آنها نظارت کرده بود، تا اگر مهمانان پس از صرف ناهار طبق باب‌روز خواستند به هنگام نوشیدن قهوه بخاری هم از دهانشان بیرون بیاید و با حلقه‌های حلزون‌وار به سوی سقف بالا بروند، وسیله آن در اختیارشان باشد.

در ساعت ده و ربع کم، مستخدمی وارد شد که دسته‌ای روزنامه در دست داشت و بسته‌ای نامه. روزنامه‌ها را روی میز گذاشت و نامه‌ها را به آلبر داد. آلبر بابتی توجّهی نگاهی به نامه‌ها افکند، دو تا از آنها را که ظریف و معطر بود باز کرد و خواند. سپس پرسید:

— این نامه‌ها را چه کسی آورده است.

مستخدم که پسری پانزده ساله به نام ژرمن بود، جواب داد:

— یکی از آنها را پست آورده است، و دیگری را خادم مادام دانگلار.

— به خادم مادام دانگلار بگویید که دعوت خانم بارون را به لژ تأتر می‌پذیرم... بعد از آن، در طول روز به خانه‌ی روزا بروید و به او بگویید که همان طور که خواسته است، بعد از تأتر می‌روم تا با او شام بخورم. در ضمن شش بطری شراب اکسرس عالی و یک بسته صدف بخرید و برای او ببرید. صدف‌ها را از بورل^۱ بخرید و به او بگویید که برای من است.

— آقامی خواهند که ناهار در چه ساعتی آماده باشد؟

— الآن ساعت چند است؟

— یک ربع مانده به ده

— خوب، غذا درست در ساعت ده و نیم آماده باشد. چون آقای دوبری^۲ ممکن است مجبور باشد به وزارتخانه برود. و به هر حال این ساعتی است که من با کنت قرار گذاشته‌ام. (آلبر نظری به دفتر یادداشتش افکند و گفتگو را با شخص خودش ادامه داد): «روز ۲۱ ماه مه، ساعت ده و نیم صبح.» هرچند زیاده‌روی قول او حساب نمی‌کنم، ولی من می‌خواهم وقت‌شناس باشم. (سپس رو به مستخدم کرد و پرسید):

— آیا خانم کنتس برخاسته است؟

— اگر آقای ویکونت مایل باشند، می‌روم تا ببرسم.

— بله، بروید. اگر بیدار بود، یک جعبه لیکور از او بگیرید و برای من بیاورید، چون جعبه لیکورهای من پر نیست. به کنتس بگویید مفتخرم که در ساعت سه بعد از ظهر نزد او بروم و اجازه می‌خواهم که یک نفر را به او معرفی کنم.

مستخدم بیرون رفت، آلبر خودش را روی نیمکت افکند. لفاف دو سه تا از روزنامه‌ها را پاره کرد، فهرست نمایش‌ها را خواند، با دانستن اینکه آن شب برنامه اُپراست نه باله، اخم کرد، در صفحه آگهی‌ها به دنبال خمیردندانی گشت که به او معرفی کرده بودند، سپس همه روزنامه‌ها را یکی بعد از دیگری کنار انداخت، و در میان خمیازه‌ای طولانی زمزمه کرد: «در واقع روزنامه‌ها روز به روز خسته کننده‌تر می‌شوند.»

در این موقع کالسگه‌ای برابر در خانه متوقف شد و لحظه‌ای بعد مستخدم ورود آقای لوسین دوبری را اعلام داشت.

مردی جوان و قد بلند، که موهای بور و رنگی مات داشت، با چشم‌های خاکستری، لب‌های نازک، و لباسی آبی با دکمه‌های طلایی کنده کاری شده پوشیده و کراوات سفید زده بود، عینک صدفی با بندی ابریشمی به بینی‌اش آویخته بود، بدون لبخند، و با حالتی نیمه رسمی وارد اتاق شد. آلبر گفت:

— روز بخیر لوسین. شما مرا با وقت‌شناسی تان به وحشت می‌اندازید. چرا می‌گویم وقت‌شناسی!، ساعت پنج دقیقه به ده مانده است، و قرار دیدار ما در ساعت ده و نیم است. این معجزه‌آسا است! آیا بر حسب تصادف آقای وزیر از وزارت عزل شده است؟

مرد جوان در حالی که در نیمکت بزرگ فرو می‌رفت گفت:

— نه عزیزم. خیالتان راحت باشد. ما گاهی می‌لرزیم، اما هرگز سرنگون نمی‌شویم؛ و دارم به این نتیجه می‌رسم که از عزل شدن معافیم، و حتی اوضاع شبه جزیره می‌رود تا کار ما را یکسره مستحکم کند.

— بله، درست است. شما دون کارلوس^۱ را از اسپانیا بیرون کردید.

— نه عزیزم. اشتباه نکنید، ما او را از سرحد فرانسه وارد کردیم و مهمان‌نوازی شاهانه‌ای برایش در بورژ^۲ ترتیب دادیم. او نباید از این بابت شکایتی داشته باشد. بورژ پایتخت شارل هفتم بوده است. این جریان از دیروز به اطلاع مردم رسیده است، اما

1- Don Carlos

2- Bourge

نمی‌دانم آقای دانگلار چطور از قبل مطلع شده بود و روی بالا رفتن بورس بازی کرد. در نتیجه یک میلیون فرانک سود برده است.

– و شما هم مدالی تازه دریافت داشته‌اید که می‌بینم به سنجاق کراواتتان آویخته است.

دوبری با بی‌قیدی جواب داد:

– آه، آنها برای من مدال شارل سوّم را فرستاده‌اند.

– پس خودتان را بی‌تفاوت نشان ندهید و اعتراف کنید که دریافت مدال خوشایند شماست.

– در واقع بله. یک مدال روی لباس دکمه‌دار بد نیست. تکمیل‌کننده زینت لباس است.

مورسرف با لبخند گفت:

– و قیافه پرنس دوگال^۱ و دوک دورچستاد^۲ به آدم می‌دهد.

– برای همین است که مرا صبح به این زودی می‌بینید.

– چون شما مدال شارل سوّم را داشتید و می‌خواستید این خبر خوش را به من اعلام کنید؟

– نه. چون شب را تا صبح به ارسال نامه‌ها در وزارتخانه گذرانده‌ام، بیست و پنج تلگرام دیپلماتیک ارسال داشته‌ام، امروز صبح، با سر زدن آفتاب به خانه برگشتم تا بخوابم، اما سردرد مرا گرفت. ناچار بلند شدم تا ساعتی اسب‌سواری کنم، در بولونی گرفتار کسالت و گرسنگی شدم، دو دشمنی که کمتر با هم توأم می‌شوند، با این حال با نوعی اتحاد علیه من به هم پیوستند. آنوقت به یاد آوردم که امروز در منزل شما ضیافت برپاست و به اینجا آمدم. من گرسنه‌ام، به من غذا بدهید، من کسلم، سرگرم کنید.

آلبر در حالی که زنگ می‌زد تا مستخدم بیاید، و لوسین با نوک عصای دسته طلایی مرصع به فیروزه‌اش روزنامه‌ها را باز می‌کرد، گفت:

– این وظیفه مهمان‌نوازی من است، دوست عزیزم.

مستخدم وارد شد و آلبر خطاب به او گفت:

– ژرمن، یک گیلّاس شراب اکسرس و قدری بیسکویت بیاورید.

۱- Prince de Galles، لقب شاهزادگان انگلیسی.

۲- Duc de Reichstadt، از اشراف انگلیس.

سپس خطاب به لوسین افزود:

— لوسین عزیز. این سیگار برگ‌های قاچاق است. از شما دعوت می‌کنم که طعم آنها را بچشید و به وزیرتان بگویید که به جای آن برگ‌های گردو که هموطنان را مجبور به کشیدن آن می‌کند، شبیه اینها را به ما بفروشد.

— من از این کار خودداری می‌کنم، زیرا اگر همین سیگارها از جانب حکومت برایتان بیاید، دیگر آنها را نمی‌خواهید و نفرت‌انگیز می‌دانید. از طرفی، این مسأله ربطی به وزارت داخله ندارد و مربوط به وزارت دارایی است. به آقای هومان^۱، اداره مالیات‌های غیرمستقیم، کوریدر A، شماره ۲۶ مراجعه کنید.

— شما از اطلاعاتی که دارید مرا به حیرت می‌اندازید. پس یک سیگار بردارید.

لوسین سیگار برگی را برداشت، آن را از شمع صورتی رنگی که در شمعدان نقره روشن بود آتش زد، روی نیمکت یله داد و گفت:

— آه، و بیکونت عزیز. شما چقدر خوشبختید که هیچ کاری نباید انجام دهید. از سعادت خودتان غافلید!

مورسرف با طنزی مختصر گفت:

— و شما مصلح عزیز حکومتی، اگر کاری نداشته باشید چه می‌کنید؟ منشی شخصی یک وزیر که هم در مسائل بزرگ اروپا واردید و هم در دسیسه‌های پاریس، شاهان و بهتر از آن ملکه‌ها را باید حمایت کنید، احزاب را باید متحد سازید، انتخابات را می‌بایست ترتیب دهید، و با قلم و تلگرام‌هاتان برای کابینه باید بیش از آن انجام دهید که ناپلئون در میدان‌های جنگ با شمشیر و افتخارات خود می‌کرد، بیست و پنج هزار لیور عایدی غیر از حقوقتان دارید، اسبی دارید که شاتو-رنو^۲ حاضر بود آن را به چهارصد لویی طلا از شما بخرد و شما نفروختید، خیاطی دارید که همیشه در اختیار شماست، اپرا، ژوکی کلپ، تأثر و وارسته را دارید، در تمام اینها چیزی نمی‌یابید که مشغولتان کند و اظهار کسالت می‌کنید. از من می‌خواهید که از شما رفع کسالت کنم. باشد، من شما را مشغول می‌کنم.

— چطور مرا مشغول می‌کنید؟

— شما را با یک تازه‌وارد آشنا می‌کنم.

— مرد یا زن؟

— مرد.

- من به قدر کافی آشنای مرد دارم.
 - اما کسی را شبیه به آنکه من از او حرف می‌زنم نمی‌شناسید.
 - از کجا می‌آید؟ از آن سر دنیا؟
 - شاید هم دور تر
 - امیدوارم قرار نباشد ناهار ما را او بیاورد؟
 - نه. خیالتان راحت باشد. ناهار ما در آشپزخانهٔ مادرم آماده می‌شود. معلوم است که واقعاً گرسنه هستید.
 - بله. هرچند گفتن آن شرم‌آور است، اعتراف می‌کنم. من دیشب در منزل آقای دو ویلفور شام خوردم. نمی‌دانم دوست عزیز هیچ توجه کرده‌اید یا نه؛ غذای منزل تمام کسانی که در دادستانی کار می‌کنند بسیار بد است. گویی آنها همیشه حالت ندامت دارند. - خدایا، از نقطه‌ای دیگران تکذیب کنید و بگویید که در منزل وزیران شما غذای خوب می‌خورند.
 - ما لااقل آدم‌های حسابی را دعوت نمی‌کنیم. اگر مجبور نبودیم میز غذا برای کسانی آماده کنیم که خوب فکر می‌کنند، و خصوصاً خوب رأی می‌دهند، باور کنید که از غذای وزیرمان مانند طاعون می‌گریختیم.
 - در این صورت عزیزم، یک گیلان دیگر اکسرس با یک بیسکویت دیگر بردارید. - با کمال میل، شراب اسپانیایی شما عالی است. می‌بینید که ما حق داشتیم در اسپانیا صلح برقرار کنیم.
 - بله. ولی تا دون کارلوس چه بگوید.
 - دون کارلوس شراب بردو را خواهد نوشید، و ده سال دیگر پسر او را با ملکهٔ کوچک اسپانیا تزویج می‌کنیم.
 - این کاری است که اگر هنوز در وزارتخانه باشید، مدال طلا نصیب شما خواهد کرد. یک سیگار دیگر بردارید.
 - آلبه، گمان می‌کنم امروز شما تصمیم دارید مرا با سیگار سیر کنید.
 - این چیزی است که معده را بهتر مشغول می‌کند. اما من دارم صدای بوشان^۱ را از سرسرامی شنوم. کمی با هم مباحثه کنید و قدری حوصله به خرج دهید.
 - دربارهٔ چه چیز مباحثه کنیم؟

— درباره مندرجات روزنامه‌ها.

لوسین با حالتی تحقیرآمیز گفت:

— آه، دوست عزیزم. مگر من روزنامه‌ها را می‌خوانم؟

— این هم دلیلی دیگر. پس بیشتر بحث می‌کنید.

مستخدم وارد شد و اعلام داشت:

— آقای بوشان.

آلبر در حالی که برمی‌خاست و به استقبال مرد جوان می‌رفت گفت:

— بیا، داخل شوید، ای قلم و حشتناک. این آقای دوبری از روزنامه و به‌طوری که خودش می‌گوید بی‌آنکه آن را خوانده باشد، بیزار است.

بوشان گفت:

— حق با اوست. او هم مثل من است. من بی‌آنکه بدانم او چه کار می‌کند، از کارش

انتقاد می‌کنم. روز بخیر فرمانده.

منشی شخصی وزیر در حالی که لبخند زنان باروزنامه‌نگار دست می‌داد گفت:

— در دنیای نقد سیاسی که شما یکی از شیرهای آن هستید، چه می‌گویند؟

— می‌گویند که شما به قدر کافی سرخ کاشته‌اید که قدری آبی از آن بروید.

— بد نگفتید. بوشان عزیز، چرا شما به مانمی پیوندید. با طرز تفکری که شما دارید، در

عرض چهار یا پنج سال ثروتمند می‌شوید.

— برای اینکه توصیه شما را به کار بندم، فقط منتظر یک چیز هستم: وزیری که بشود

اطمینان کرد شش ماه سر پست خود باقی می‌ماند. حالا یک کلمه با شما حرف دارم، آلبر

عزیز، باید بگذارم این لوسین بیچاره قدری نفس بکشد. شما بگویید ببینم ما اینجا ناهار

می‌خوریم یا شام؟ من باید به مجلس بروم. به‌طوری که می‌بینید، در حرفه ما همه چیز

سرخ نیست.

— ما ناهار می‌خوریم. فقط منتظر دو نفر دیگر هستیم، به محض اینکه آنها بیایند سر

میز غذا خواهیم رفت.

بوشان پرسید:

— برای ناهار منتظر چه نوع اشخاصی هستید؟

— یک نجیب‌زاده و یک سیاستمدار.

— برای نجیب‌زاده باید دو ساعت انتظار کوچک حساب کرد، و برای سیاستمدار دو

ساعت انتظار بزرگ. من برای صرف دسر برمی‌گردم. برایم توت‌فرنگی، قهوه و سیگار

برگ نگه دارید. در مجلس یک کتلت می خورم.

— لزومی ندارد بوشان، اگر نجیب زاده مونت مورانسی^۱ باشد و سیاستمدار مترنیک^۲، ما ساعت ده و نیم ناهار می خوریم. شما هم مثل دوبری از شراب اکسرس و بیسکویت من قدری بچشید.

— در این صورت می مانم. امروز باید قدری خود را مشغول کنم.

— پس معلوم است که شما هم مثل دوبری دچار کسالت هستید، در حالی که وقتی وزیر غمگین است، مخالف او باید شاد باشد.

— آخر دوست عزیز، شما نمی دانید چه چیزی مرا تهدید می کند. امروز صبح باید نطق آقای دانگلار را در مجلس بشنوم، و امشب نزد همسرش یکی از اعضای شورای حکومتی فرانسه را خواهم دید. مرده شوی این حکومت مشروطه را ببرد. حالا که ما چنانکه می گویند حق انتخاب داشتیم، چرا این نوع حکومت را انتخاب کردیم؟

دوبری گفت:

— از نطق آقای دانگلار بدگویی نکنید. او از گروه مخالف ماست و به نفع شما سخنرانی می کند.

— عیب کار همین است. من منتظرم شما او را بفرستید برود در لوکزامبورک سخنرانی کند تا من با خیال راحت به او بخندم.

آلبر به بوشان گفت:

— عزیزم، از قرار معلوم مسائل اسپانیا مرتب شده است، چون شما به شدت پکر هستید. پس بدانید که اخبار روز پاریس از ازدواجی میان من و ماداموازل اوژنی دانگلار گفتگو می کند. در نتیجه من نمی توانم بگذارم شما از بلاغت مردی انتقاد کنید که روزی باید به من بگوید: «آقای ویکونت، شما می دانید که من دو میلیون به دخترم جهیز می دهم.»

بوشان گفت:

— این ازدواج هرگز صورت نمی گیرد. شاه توانسته است به دانگلار لقب بارون بدهد، نمی تواند او را نجیب زاده کند؛ و کنت دو مورسرف اشرافی تر از آن است که به خاطر دو میلیون به ازدواجی نامناسب برای پسرش رضایت دهد. ویکونت دو مورسرف می بایست با یک مارکیز ازدواج کند.

۱- Montmorancy، از اشراف فرانسه.

۲- Metternich، صدراعظم آلمان.

— ولی دو میلیون جهیز قابل توجهی است.

— سرمایه یک تأثر در بولوار، یا یک راه آهن از زاردن دو پلانت^۱ به رایپه^۲، همین حدود است.

دوبری با بی قیدی گفت:

— مورسرف، بگذارید بوشان هرچه می خواهد بگویند و شما ازدواج خودتان را بکنید. شما دارید با یک برچسب کالا ازدواج می کنید؛ این طور نیست؟ پس برایتان چه اهمیت دارد! بهتر است که روی این برچسب نشانی کمتر و صفر بیشتر باشد. شما هفت علامت نجیب زادگی در سلاح های خانوادگی دارید. سه تا از آنها را به همسرتان می دهید و باز هم چهار تای دیگر برای خودتان می ماند. این تعداد یکی بیشتر از علامات اشرافی آقای گیز^۳ است که خودش نزدیک بود پادشاه فرانسه شود، و پسر عموی بلا فصل او امپراتور آلمان بود.

آلبر با بی قیدی گفت:

— حق با شماست لوسین.

— از طرفی، هر میلیونی خود به خود نجیب زاده است، همان طور که فرزندان نامشروع اشراف می توانستند نجیب زاده باشند.

بوشان با خنده گفت:

— ساکت دوبری. این حرف را ننیزید، چون شاتو-رنو اگر بشنود، برای علاج مالیخولیای شما، شمشیر جدّ خودش رنو دومونتبان^۴ را در بدن شما فرو می کند.

لوسین جواب داد:

— اگر این کار را بکند، از رده اشراف اخراج می شود، زیرا من از طبقه عامّه هستم. خیلی هم عامّه.

مستخدم ورود دو مهمان جدید را اعلام داشت: «آقای شاتو-رنو، آقای ماکزیمیلین مورل!»

بوشان گفت:

۱- Jardin de plante، باغ گیاهان در پاریس.

2- Rapée

۳- Duc de Gise، از اشراف فرانسه.

4- Renaud de Montauban

– پس حالا کامل شدیم و می‌رویم تا ناهار بخوریم، چون اگر اشتباه نکنم فقط منتظر دو نفر بودیم.

آلبر با حیرت زمزمه کرد:

– مورل! مورل! او دیگر کیست؟

پیش از آنکه حرف آلبر تمام شود، آقای شاتو – رنو که مرد جوانی سی ساله، زیبا و سرتا پا نجیب‌زاده بود، یعنی چهره‌ای چون گیش^۱ و خلقی چون مور تمار^۲ داشت دست آلبر را در دست گرفته بود و به او می‌گفت:

– عزیزم، اجازه دهید آقای کاپیتن سپاهی ما کزیمیلین مورل، دوست و ناجی خودم را به شما معرفی کنم. ویکونت، به قهرمان من سلام بدهید.

شاتو – رنو با این وضع، جوان شریف و نجیبی را که پیشانی بلند، نگاه نافذ و سبیل سیاه داشت به حاضران معرفی کرد. خوانندگان ما به یاد دارند که این جوان را در مارسی، در موقعیتی تأثرانگیز تر از آن دیدند که فراموش کرده باشند. مورل او نیفور می‌فاخر، نیمه فرانسوی و نیمه شرقی به تن داشت که به نحوی تحسین‌انگیز برازنده^۳ او بود. سینه^۴ ستبر او را مدال لژیون دونور زینت می‌داد. تمام حرکات او برازنده بود، زیرا نیرومند بود. آلبر با نزاکتی محبت‌آمیز گفت:

– آقای عزیز، از آشنائیتان بسیار خوشوقتم. آقای بارون دوشاتو – رنو قطعاً حدس می‌زد که من از دیدار شما لذت خواهیم برد، و حالا که شما از دوستان او هستید، لطف کنید و دوست ما هم باشید. شاتو رنو گفت:

– ویکونت عزیز، آرزو کنید که آقای مورل به هنگام لزوم همان کاری را که برای من انجام داده است برای شما هم انجام دهد.

– چه کاری را؟

مورل گفت:

– آه، اصلاً ارزش گفتگو ندارد. آقای بارون مبالغه می‌کند.

شاتو – رنو گفت:

– چطور ارزش گفتگو ندارد؟ حیات انسان ارزش ندارد که درباره‌اش حرف بزنند؟ در حقیقت آقای مورل عزیز، آنچه شما می‌گویید فلسفی نیست. البته برای شما که هر روز

جانتان را به خطر می اندازید شاید، اما برای من که یک بار برحسب تصادف جانم را به خطر انداختم...

آلبر گفت:

— آنچه من به وضوح درک می کنم این است که آقای کاپیتن مورل زندگی شما را نجات داده است.

— بله. درست و حسابی.

بوشان پرسید:

— در چه فرصتی؟

دوبری گفت:

— بوشان، دوست عزیز، می دانید که من دارم از گرسنگی می میرم. پس دنبال داستان نروید.

— من از اینکه سر میز برویم جلوگیری نمی کنم. شاتو - رنو جریان را سر میز تعریف خواهد کرد.

مورسرف گفت:

— آقایان، ساعت تازه ده و ربع است، و ما منتظر آخرین مهمان هستیم.

دوبری گفت:

— درست است، یک سیاستمدار.

— نمی دانم سیاستمدار است یا نه، آنچه می دانم این است که مأموریتی را که من به او محول کرده بودم چنان به خوبی انجام داد که اگر شاه بودم بلافاصله او را شوالیه همه فرمان های خود می کردم و توپخانه ام را به او می سپردم.

دوبری گفت:

— پس حالا که سر میز نمی رویم، گیلان دیگری اکسرس برای ما بریزید و بارون جریان خودش را تعریف کند.

شاتو - رنو گفت:

— به طوری که می دانید من تصمیم گرفته بودم به آفریقا بروم.

مورسرف مؤدبانه گفت:

— این راهی است که اجدادتان برای شما گشوده اند.

بوشان گفت:

— درست است، اما من شک دارم که او مثل اجدادش برای آزادسازی قبر مسیح به

آنجا رفته باشد.

اشرافی جوان گفت:

– حق با شماست بوشان. من فقط برای هفت تیر بازی تفریحی رفتم. به طوری که می‌دانید من از دوئل نفرت دارم، زیرا دو نفر شاهدی که انتخاب کرده بودم تا مانع دوئل شوند، مرا واداشتند که بازوی یکی از بهترین دوستانم را بشکنم... خداوندا، بازوی فرانز دپینای را که همه شما می‌شناسید.

دوبری گفت:

– بله... شما خیلی وقت پیش با هم دوئل کردید. برای چه مسأله‌ای بود؟

شاتورنو گفت:

– بر من لعنت اگر به یاد داشته باشم، اما آنچه را به یاد دارم این است که چون نمی‌خواستیم استعدادم خفته بماند، خواستم هفت تیرهای تازه‌ای را که برایم هدیه آورده بودند، روی عرب‌ها امتحان کنم. پس به مقصد اوران^۱ سوار کشتی شدم، از اوران به کنستانتین رفتم، و درست زمانی به آنجا رسیدم که محاصره برداشته شده بود. من هم مثل دیگران عقب‌گرد کردم. مدت چهل و هشت ساعت باران روز و سرمای شب را تحمل کردم. بامداد روز سوم اسبم از سرما مرد! حیوان بینوا به روپوش و بخاری اسطبل عادت داشت. او یک اسب عربی بود که با مشاهده سرمای ده درجه زیر صفر عربستان محیط خود را تغییر یافته دید.

دوبری گفت:

– پس به همین دلیل شما می‌خواستید اسب انگلیسی مرا از من بخرید، زیرا تصور می‌کنید که او سرما را بهتر از اسب عربی‌تان تحمل می‌کند.

– اشتباه می‌کنید. چون من با خود عهد بسته‌ام که هرگز به آفریقا برنگردم.

بوشان پرسید:

– لابد به شدت ترسیده بودید؟

– بله. اعتراف می‌کنم. و جا داشت که بترسم. اسب من مرده بود و ناچار به بازگشت با پای پیاده بودم. شش نفر عرب چهار نعل تاختند تا سر مرا قطع کنند. دو نفرشان را با تفنگ از پا درآوردم و دو نفر دیگر را با هفت تیر. اما دو نفر باقی مانده به من رسیدند و مرا خلع سلاح کردند. یکی از آنها موهایم را گرفت، به خاطر همین حالا موهایم را کوتاه

1- Oran

کرده‌ام، چون انسان نمی‌داند چه پیش می‌آید. دیگری یا تاقان خود را به گردن من افکند، و من داشتم سردی چندش آور آهن را روی گردنم احساس می‌کردم که آقای که شما او را در اینجا می‌بینید، به نوبه خود به سوی آنها نشانه رفت. آن را که موهای مرا گرفته بود با یک تیر هفت تیر از پا درآورد، و سر آن دیگری را که می‌خواست گلوی مرا ببرد با یک ضربه شمشیر شکافت. گویا این آقا در آن روز تصمیم گرفته بود انسانی را نجات دهد، تصادف خواست که آن انسان من باشم. هر وقت ثروتمند شوم، دستور می‌دهم که کلاگمن^۱، یا موراشتی^۲ مجسمه‌ای از تصادف بسازند.

مورل با لبخند گفت:

— درست است. این جریان در ماه سپتامبر، و در سالگرد روزی بود که پدرم به طرزی معجزه‌آسا نجات یافته بود. من هر سال در آن روز، تا آنجا که در قدرتم باشد با عملی خیر جشن می‌گیرم.

شاتو-رنو سخن مورل را برید:

— با عملی قهرمانانه. خلاصه قرعه فال به نام من زده شد. اما این همه جریان نیست. پس از آنکه مرا از مرگ نجات داد، با دادن نه نیمی از بالا پوش خود، چنانکه سن مارتین^۳ کرد، بلکه با دادن همه بالا پوش خود به طور کامل، مرا از سرما خلاص کرد، سپس با قسمت کردن غذای خود با من، مرا از گرسنگی رهانید. حالا حدس بزنید این غذا چی بود. بوشان گفت:

— لابد یک کنسرو پاته ساخت انگلیس.

— نه خیر. اسب خودش بود که ما هر کدام قطعه‌ای از آن را با اشتها خوردیم. خیلی سخت بود.

مورسرف با خنده پرسید:

— آیا گوشت اسب سخت بود؟

— نه. فداکاری این انسان که حاضر شد اسب خودش را قربانی کند. از دوبری بپرسید که آیا حاضر است اسب انگلیسی خودش را برای یک ناشناس قربانی کند.

دوبری گفت:

— برای یک ناشناس نه. برای یک دوست شاید.

مورل گفت:

— آقای بارون، من حدس می‌زدم که شما دوست من خواهید شد. از طرفی، چنانکه گفتم، قهرمانی یا نه، فداکاری یا نه، من در آن روز هدیه‌ای به بدبیری و پاداشی به موهبتی که سابقاً ما را از آن نجات داده بود، مدیون بودم. شاتو - رنو ادامه داد:

— داستانی که آقای مورل به آن اشاره می‌کند، خودش حکایتی شگفت‌انگیز است، و زمانی که با او بیشتر آشنا شوید، خودش برای شما تعریف خواهد کرد. فعلاً امروز بهتر است معده‌مان را زینت دهیم، نه خاطره‌مان را. آلبر، در چه ساعتی ناهار می‌خوریم؟ — در ساعت ده و نیم.

دوبری ساعتش را بیرون کشید و گفت:

— سر ساعت؟

— امیدوارم امروز به من پنج دقیقه مهلت بدهید، چون من هم منتظر ناجی خود هستم. خیال می‌کنید فقط عرب‌ها هستند که سر می‌برند؟ ناهار ما امروز بشردوستانه است، و امیدوارم سر میزمان حداقل دو نفر انسان نیکوکار داشته باشیم. — در این صورت چه کنیم؟ چون یک جایزه مونیهون^۱ بیشتر نداریم. پوشان گفت:

— خوب، آن را به کسی می‌دهیم که هیچ عمل خیری انجام نداده باشد. آکادمی هم معمولاً به این ترتیب خود را از تنگنا می‌رهاند. دوبری پرسید:

— حالا این شخص از کجا می‌آید؟ سماجت مرا ببخشید، شما قبلاً به این سؤال پاسخ دادید، اما به طور مبهم. من به خودم اجازه می‌دهم که سؤالم را تکرار کنم. آلبر گفت:

— در واقع من هم درست نمی‌دانم. سه ماه پیش که او را دعوت کردم، در رُم بود؛ از آن زمان به بعد چه کسی می‌تواند بگوید که او چه مقدار راه طی کرده است! — و شما قول او را قبول دارید؟

— من او را قادر به هرکاری می‌دانم.

— توجه داشته باشید که با اضافه کردن پنج دقیقه مهلت، بیش از ده دقیقه وقت نداریم.

۱ - Monyon، جایزه‌ای که به نیکوکارترین‌ها تعلق می‌گرفت.

– من از این زمان استفاده می‌کنم تا چند کلمه‌ای دربارهٔ مهمانم به شما توضیح بدهم.

بوشان گفت:

– ببخشید، در آنچه می‌روید تا برای ما تعریف کنید، چیزی که به درد یک داستان دنباله‌دار بخورد، وجود دارد؟

– بله، حتماً. حتی عجیب‌ترین مطالب.

– در این صورت بگویید، چون به‌طوری که می‌بینم من امروز به مجلس نخواهم رسید: باید آن را به نحوی جبران کنم.

– من هم زمان با کارناوال اخیر در رم بودم.

– این را می‌دانیم.

– بله. اما آنچه نمی‌دانید این است که راهزنان مرار بودند.

دوبری گفت:

– راهزنی وجود ندارد.

– چرا، وجود دارد. حتی مهیب‌ترین نوع آن، یعنی قابل تحسین‌ترین آنها، زیرا او را به نحوی وحشتناک زیبا یافتیم.

دوبری گفت:

– ببینم آلبر عزیز. اعتراف کنید که آشپز شما در تهیهٔ غذا تأخیر کرده است، صدف‌ها به موقع نرسیده‌اند، و شما به پیروی از مادام دومنتون^۱ می‌خواهید داستانی را جانشین غذا کنید. این را بگویید و ما آن قدر همراهان خوبی هستیم که شما را ببخشیم و به داستان‌تان گوش دهیم، هر چند که از قرار معلوم افسانه باشد.

– و من به شما می‌گویم که هر قدر افسانه به نظر برسد، به شما قول می‌دهم که سراسر واقعیت است. راهزنان مرا ربوده و به محلی بسیار غم‌انگیز برده بودند که گورستان سن سباستیان نام دارد.

شاتو-رنو گفت:

– من این محل را می‌شناسم. در آنجا نزدیک بود تب کنم.

مورسرف گفت:

– و من واقعاً تب کردم. به من اعلام داشته بودند که زندانی هستم، مگر اینکه غرامت

۱ - Mointenon، معشوقهٔ لویی چهاردهم.

بپردازم. پولی مختصر، به مبلغ چهار هزار اکوی رومی، بیست و شش هزار لیور فرانسه مبلغ غرامت بود. متأسفانه من بیش از هزار و پانصد اکو نداشتم، پایان سفرم بودم و حواله اعتباریم تقریباً تمام شده بود. به فرانز نوشتم، فرانز در جریان است و شما می‌توانید از او بپرسید که آیا من به اندازه سرسوزنی دروغ می‌گویم. به فرانز نوشتم که اگر تا ساعت شش صبح چهار هزار اکو نرسد، من به قدیسین محترم و شهیدان مفتخّم ملحق خواهم شد و افتخار آن را خواهم یافت که در معیت آنها باشم. اسم رئیس راهزنان من آقای لوییجی وامپاست. و خواهش می‌کنم بپذیرید که با کمال دقت قول خود را درباره من اجرا می‌کرد. شاتو - رنو گفت:

- و فرانز با چهار هزار اکو رسید. لعنت بر شیطان، وقتی کسی فرانز دینای یا آلبر دو مورسرف نامیده شود، برای تهیه چهار هزار اکو در نمی‌ماند.
- نه، فرانز فقط همراه با مهمانی که دارم و امیدوارم بتوانم او را به شما معرفی کنم رسید.

- آه، پس این آقا یک هرکول^۱ است که کاکوس^۲ را می‌کشد، یک پرسه^۳ است که اندرومدا^۴ را خلاص می‌کند؟

- نه، مردی است تقریباً هم قد من.

- تا دندان مسلح؟

- او حتی یک میل کانوا بافی هم با خود نداشت.

- پس غرامت شما را پرداخت؟

- نه، فقط دو کلمه به رئیس راهزنان گفت و من آزاد شدم.

بوشان گفت:

- و لابد از او عذرخواهی هم کردند که تو را بازداشت کرده‌اند؟

- دقیقاً همین طور است.

- این مرد کیست؟

- کنت دو مونت کریستو.

دوبری گفت:

- کنت دو مونت کریستو نمی‌تواند اسم کسی باشد.

1- Hercule

2- Cacus

3- Parsée

۴- Andromède، هر چهار اسم مربوط به اساطیر یونان است.

شاتو - رنو با خونسردی کسی که همه اشراف اروپا را با سرانگشت می شمارد گفت:
 - گمان نمی کنم کسی وجود داشته باشد که شخصی را با نام کنت دو مونت کریستو
 بشناسد.

بوشان گفت:

- شاید او از ارض قدس می آید. لابد یکی از اجدادش مالک کالور^۱ بوده است، همان
 گونه که مور تمارها مالک بحر میت بوده اند.
 ماکزیمیلین گفت:

- ببخشید آقایان. گمان می کنم من بتوانم شما را از تردید خلاص کنم. مونت کریستو
 جزیره کوچکی است که من غالباً از ملوانانی که نزد پدرم کار می کردند، اسم آن را شنیده ام.
 جزیره ایست سنگلاخ در وسط دریای مدیترانه. ذره ایست در بی نهایت.
 آلبر گفت:

- درست است آقا. سلطانی که من درباره اش صحبت می کنم، مالک این جزیره است.
 کنت لقب خود را در توسکان خریده است.

- پس کنت شما ثروتمند است.

- تصور می کنم این طور باشد.

دوبری گفت:

- ولی این مسأله ایست که به خوبی دیده می شود.

- شما اشتباه می کنید دوبری. آیا شما داستان هزار و یک شب را خوانده اید؟

- البته.

- آیا می توانید بگویید شخصیت های این داستان ثروتمندند یا فقیر؟ می دانید که
 دانه های گندم آنها از یاقوت است یا الماس؟ آنها ظاهر فقیرانه یک ماهیگیر را دارند. شما
 آنها را فقیر تصور می کنید و آنها ناگهان در برابر شما غاری سحرآمیز را می گشایند، و شما
 در آنجا گنجی می بینید که همه سرزمین هند را با آن می توان خرید. کنت دو مونت
 کریستوی من یکی از این ماهیگیران است. حتی نامی دارد که از داستان هزار و یک شب
 گرفته شده است. نام او سندباد بحری است و غاری پر از طلا دارد.

بوشان پرسید:

- مورسرف، آیا شما این غار را دیده اید؟

۱ - Calvaire، نپه کوچکی که صلیب مسیح روی آن بود.

— نه، من ندیده‌ام، اما فرانز آن را دیده است. فقط ساکت باشید. نباید یک کلمه از این صحبت‌ها در حضور او گفته شود. فرانز با چشمان بسته داخل این غار شده است، و در آنجا به وسیله مستخدمی لال و زنهایی که از قرار معلوم کلثوپاتر در برابر آنها هیچ است پذیرایی شده است. ولی درباره زنهای زیاد مطمئن نیست، زیرا آنها زمانی داخل ماجرا شده‌اند که او حشیش خورده بود، به طوری که آنچه را او زن پنداشته است، می‌توانسته‌اند تعدادی مجسمه باشند.

جوانان مورسرف را با حالتی نگریستند که می‌گفت:

«عزیزم، آیا خل شده‌اید یا دارید ما را مسخره می‌کنید؟»

مورل متفکرانه گفت:

— در واقع من از ملوان پیری به نام پنه‌لون، چیزی درباره آنچه آقای مورسرف می‌گوید شنیده‌ام.

آلبر گفت:

— جای خوشوقتی است که آقای مورل به کمک من می‌آید، و کلافی نخ در دهلیز من می‌اندازد تا گم نشوم.

دوبری گفت:

— ببخشید دوست عزیز، مسأله این است که شما چیزهایی چنان باور نکردنی برای ما تعریف می‌کنید که...

— آه، زیرا سفرای شما، کنسول‌های شما در این باره حرفی نمی‌زنند؟ آنها وقت ندارند، چون نمی‌توانند هموطنان خود را که به سفر می‌روند حفظ کنند، آنها را می‌آزارند.

— آه، حالا عصبانی می‌شوید و غیظ خود را بر روی عاملان بیچاره ما خالی می‌کنید. آنها با چه وسیله می‌توانند مسافران را محافظت کنند؟ مجلس هر روز موجب آنها را کم می‌کند، تا حدی که دیگر چیزی برایشان باقی نماند. آلبر، شما حاضرید سفیر شوید؟ من وامی دارم شما را به کنستانتینوپول بفرستند.

— نه. حاضر نیستم، زیرا با اولین تظاهراتی که من به نفع محمدعلی^۱ انجام دهم، سلطان برایم طناب می‌فرستد و منشی‌هایم را وامی دارد مرا خفه کنند.

دوبری گفت:

— پس می‌بینید؟

۱- محمدعلی (۱۸۴۹-۱۷۶۹) اولین نایب‌السلطنه مصر و مصلح بزرگ کشورش.

— بله. ولی این مانع از آن نمی‌شود که کنت دو مونت کریستوی من وجود داشته باشد.
— بله. همه مردم وجود دارند.

— مسلماً همه مردم وجود دارند، اما نه در شرایطی مساوی. همه مردم برده سیاه ندارند، غارهایی به زیبایی قصر شاهان ندارند، سلاح‌هایی چنانکه در اختیار فرمانروایان است ندارند، اسب‌هایی که هرکدام شش هزار فرانک بپرزند ندارند، و معشوقه زیبایی یونانی ندارند.

— آیا شما معشوقه یونانی او را دیده‌اید؟

— بله. هم دیده‌ام و هم شنیده‌ام. او را در تئاتر دیدم، و روزی که ناهار مهمان کنت بودم، صدای سازش را شنیدم.

— پس این مرد فوق انسانی شما غذا هم می‌خورد؟

— در واقع اگر هم غذا می‌خورد مقدارش آن قدر کم است که به زحمت حرف زدن نمی‌ارزد.

— لابد یک خون‌آشام است.

— هرچه می‌خواهید بختید، اما این عقیده کنتس ژ... بود. که داستان لرد روتون را خوانده است.

دوبری گفت:

— چشمان حنایی رنگ که مردمک آن با اراده صاحبش کوچک و بزرگ می‌شود، صورت بزرگ، پیشانی بلند، رنگ پریده، ریش سیاه، دندان‌های سفید و نوک تیز و نزاکتی کامل. این‌هاست علایم لرد روتون.

آلبر گفت:

— لوسین، درست همین علائمی که شما گفتید با او تطبیق می‌کند. کنت نزاکتی بیش از حد و تقریباً گزنده دارد. او بارها مرا مرتعش کرده است. بخصوص روزی که با هم یک مراسم اعدام را تماشا می‌کردیم، احساس کردم که حالم بد می‌شود. از اینکه می‌دیدم می‌شنیدم که کنت در نهایت خونسردی درباره تمام شکنجه‌های موجود در روی زمین صحبت می‌کند، بیشتر احساس ناراحتی می‌کردم تا از دیدن درخیمی که کارش را انجام می‌داد و شنیدن فریاد محکوم.

بوشان پرسید:

— موریس، آیا او شما را به خرابه‌های کلیزه برد تا قدری از خونتان را بمکد؟
و دوبری اضافه کرد:

– یا بعد از خلاص کردن شما کاغذی به رنگ آتش به شما داد تا به وسیله آن روحتان را به او واگذارید؟

مورسرف که تا حدی از این سخنان رنجیده بود، گفت:

– هر قدر می خواهید شوخی کنید. وقتی که شما پارسی ها را که عادت به قدم زدن در بولوار و گردش کردن در بیشه دارید نگاه می کنم، و این مرد را به خاطر می آورم، به نظرم می رسد که ما و او از یک نوع نیستیم.

بوشان گفت:

– من از این بابت به خودم تبریک می گویم.

شاتو-رنو اضافه کرد:

– مسلماً کنت دو مونت کریستوی شما مردی با نزاکت است، با این حال مسئله سازگاری او با راهزنان ایتالیایی...

دوبری حرف او را برید:

– راهزن ایتالیایی وجود ندارد.

بوشان گفت:

– همچنین انسان خون آشام.

دوبری گفت:

– همچنین کنت دو مونت کریستو. آلبر، ساعت دارد ده و نیم را می زند.

بوشان گفت:

– حالا اعتراف کنید که شما کابوس دیده اید و برویم ناهار بخوریم.

اما هنوز انعکاس زنگ ساعت دیواری خاموش نشده بود که ژرمن در را گشود و اعلام داشت:

«عالیجناب کنت دو مونت کریستو!»

همه شنونده ها بی اراده از جا جستند و اضطرابی را که گفتار مورسرف وارد ذهن آنها کرده بود بروز دادند. شخص آلبر هم نتوانست از هیجان ناگهانی که به او دست داد جلوگیری کند.

نه صدای کالسکه از کوچه شنیده شده بود، نه صدای پا از سرسرا. فقط در باز شده بود. کنت در آستانه در ظاهر شد. لباسی در نهایت سادگی پوشیده بود که مشکل پسندترین افراد هم نمی توانست از آن ایرادی بگیرد. همه چیز او مطبوع و دلپسند بود و نشان می داد که از زیر دست ماهرترین تهیه کنندگان لباس، کلاه، و پیراهن بیرون

آمده است.

به زحمت می شد بیش از سی و پنج سال سن برای او قایل شد و آنچه توجه همه را جلب کرد شباهت فوق العاده او به تصویری بود که دوبری ترسیم کرده بود. کنت لبخند بر لب تا وسط سالون پیش آمد و به سوی آلبر که به پیشواز او آمده بود رفت. آلبر با اشتیاق دست به جانب او دراز کرد. مونت کریستو گفت:

«چنانکه گویا یکی از سلاطین ادعا کرده است، خوش قولی ادب شاهان است، اما اراده هر قدر قوی باشد سفر از آن قوی تر است. ویکونت عزیز، امیدوارم که شما به خاطر اراده‌ای که من به خرج داده‌ام، دو سه ثانیه تأخیر را به من ببخشید. پانصد منزل راه را نمی توان بدون قدری مانع طی کرد، خصوصاً در فرانسه که از قرار معلوم سبقت گرفتن از کالسگه‌های پستی ممنوع است.

آلبر جواب داد:

— آقای کنت. من داشتم دیدار شما را به چند نفر از دوستانم که به مناسبت وعده شما در اینجا گردآورده‌ام نوید می‌دادم؛ و افتخار دارم که آنها را به شما معرفی کنم. این آقای کنت دو شاتو -رنوست که اجدادش جایگاه خود را در میزگرد داشتند؛ آقای لوسین دوبری منشی شخصی وزیر داخله است، آقای بوشان روزنامه‌نگار خطرناک، موجب وحشت دولت فرانسه که شاید علی‌رغم شهرتی که دارد، شما در ایتالیا راجع به او چیزی شنیده باشید، بخصوص که روزنامه او وارد ایتالیا نمی‌شود، و بالاخره آقای ماکزیمیلین موزل کاپیتن سپاهی.

کنت که تا آن دم با نزاکت، ولی با سردی و نفوذناپذیری یک انگلیسی سلام داده بود، بی‌اراده قدمی به جلو برداشت، و سرخی مختصری به سرعت برق از گونه‌های رنگ پریده او گذشت. موزل را نگریست و گفت:

«آقا اونیفورم فاتحان تازه فرانسه را به تن دارند. اونیفورم زیبایی است.»

نمی‌شد بیان کرد چه احساسی به صدای کنت ارتعاشی چنین عمیق می‌داد، و گویی برخلاف میل او، به چشمان نافذش در زمانی که نیازی به پنهان کردن آن نداشت، آرامشی چنین شفاف می‌بخشید. آلبر پرسید:

— شما هرگز افسران ما را که در افریقا خدمت می‌کنند ندیده‌اید؟

— هرگز!

— خوب، پس بدانید که در زیر این اونیفورم یکی از با شهامت‌ترین و شریف‌ترین قلب‌های ارتش می‌تپد.

مورل سخن او را برید و گفت:
 - خواهش می‌کنم آقای ویکونت...
 آلبر ادامه داد:

- بگذارید من حرفم را بزنم کاپیتن. ما الآن درباره کاپیتن مورل وصفی چنان قهرمانه شنیدیم که هرچند امروز اولین بار است که او را می‌بینم، از او خواهش می‌کنم اجازه دهد که او را به عنوان دوست خودم به شما معرفی کنم.
 از نو در چهره مونت کریستو آن نگاه نافذ و عجیب، آن سرخی فزار گونه‌ها و به هم خوردن مختصر پلک‌ها که هیجان او را آشکار می‌کرد ظاهر شد. کنت گفت:
 «آه، آقا قلبی نجیب دارد، چه بهتر!»

این ابراز اعجاب که بیشتر به افکار درونی کنت ربط داشت تا به آنچه آلبر گفته بود، همه را متعجب کرد، خصوصاً مورل را که مونت کریستو را با حیرت نگریست، اما آهنگ گفتار کنت چنان ملایم و مطبوع بود که هرچند سخن او عجیب می‌نمود، علتی برای خشمگین شدن وجود نداشت. بوشان آهسته از شاتو - رنو پرسید:
 «برای چه او در این باره شک کرد؟»

شاتو - رنو که با عادت‌های که به دیدن افراد ممتاز داشت، و با روشن بینی نگاه اشرافیش آنچه را در مونت کریستو قابل نفوذ بود دریافته بود جواب داد:
 «در واقع آلبر ما را فریب نداده است. کنت شخصیتی عجیب است. عقیده شما در این باره چیست مورل؟»

مورل آهسته گفت:

- با وجود واکنشی که او درباره من نشان داد، چشمانی شفاف و صدایی دلپسند دارد. چنانکه من از او خوشم می‌آید.
 آلبر گفت:

- آقایان، ژرمن اطلاع داد که غذا حاضر است. کنت عزیز، اجازه دهید راه‌های شما باشیم.

در سکوت وارد اتاق غذاخوری شدند، هرکس در جای خود نشست. کنت در ضمن نشستن گفت:

- آقایان، اجازه دهید اعترافی بکنم که عذر من است برای هر نوع رفتاری که ممکن است نامناسب باشد. من یک خارجی هستم، خارجی تا آن حد که نخستین بار است که به پاریس می‌آیم. پس زندگی در فرانسه برای من کاملاً بیگانه است، چون تا این زمان فقط

به سبک شرقی زیسته‌ام که برای سنت‌های فرانسه نامطبوع‌ترین است. بنابراین خواهش می‌کنم اگر حرکتی از ترک‌ها، ناپلی‌ها، یا عرب‌ها در من دیدید، مرا ببخشید. حالا که حرف من تمام شد، غذا بخوریم.

بوشان آهسته زمزمه کرد:

– طرز حرف زدن او شخصیتی بزرگ را نشان می‌دهد.

دوبری تکرار کرد:

– شخصیتی بزرگ؟

و شاتورنو جواب داد:

– شخصیتی بزرگ برای همه سرزمین‌ها، آقای دوبری.

ناهار

به خاطر داریم که کنت مهمانی کم خوراک بود. آلبر از ترس آنکه میبادا زندگی در پاریس در شروع خود از مادی ترین جهات مورد پسند مسافر قرار نگیرد، تذکر داد:

— کنت عزیز، شما می بینید که من ترسی دارم. از آن می ترسم که آشپزی کوچه پلدر، به اندازه آشپزی میدان اسپانیا در رُم، مورد پسند شما نباشد. حق بود سلیقه شما را می پرسیدم و دستور می دادم غذایی مطابق میلان برای شما درست کنند.

کنت لبخند زنان جواب داد:

— اگر شما مرا بهتر می شناختید، به مراقبتی تقریباً تحقیرآمیز برای مسافری مانند من که عادت دارد با ماکارونی ناپل، پولانتای میلان، اولاپو دریانای والانس، پلوی کنستانتینوپول، کاری هند و لانه چلچله چین بسازد، نمی پرداختید. برای من آشپزی خاص وجود ندارد، همه چیز را در همه جا می خورم، ولی کم می خورم و امروز که شما کم خوراک می گویید، روز خوش اشتهایی من است، زیرا از دیروز صبح تا حالا چیزی نخورده ام.

مهمانان فریاد کشیدند:

— از دیروز صبح؟ بیست و چهار ساعت است که شما چیزی نخورده اید؟

— درست است. چون در راه ناچار شده بودم از جاده بیرون بروم و در اطراف نیم اطلاعاتی کسب کنم، کمی تأخیر داشتم و نخواستم برای صرف غذا متوقف شوم.

مورسرف پرسید:

— لابد در کالسگه تان غذا خوردید؟

— نه. چنانکه عادت من است، زمانی که کسل باشم نه شهادت سرگرمی دارم و نه اشتهای غذا خوردن. بنابراین خوابیدم.

مورل پرسید:

– پس شما به خواب هم فرمان می‌دهید؟

– تقریباً.

– آیا برای این کار دارویی دارید؟

– دارویی شکست‌ناپذیر.

– این دارو برای ما ساکنان آفریقا که غالباً خوردنی نداریم و کمتر آشامیدنی به دستمان می‌رسد عالی است.

مونت کریستو گفت:

– بله، اما متأسفانه نسخه من فقط برای خودم که یک زندگی استثنایی دارم عالی

است. برای یک سپاهی که ممکن است وقتی به او نیاز داشته باشند از خواب بیدار نشود، خطرناک است.

دوبری پرسید:

– آیا می‌توان دانست این دارو چیست؟

– بله، رازی در کار نیست. این دارو مخلوطی از تریاک عالی است که خودم در کانتون

تهیه کرده‌ام تا بدانم که خالص است، و بهترین حشیشی که در مشرق زمین یعنی در بین

دجله و فرات کاشته می‌شود. این دو دارو را با مقدار مساوی با هم مخلوط می‌کنند و از آن

نوعی حب می‌سازند که به هنگام احتیاج باید بلعید. اثر آن ده دقیقه بعد ظاهر می‌شود. از

آقای فرانز دپینای بپرسید، تصور می‌کنم او یک بار آن را چشیده باشد.

مورسرف گفت:

– درست است. او در این باره چند کلمه به من گفت، و حتی خیال می‌کنم خاطره‌ای

خوش از آن نگه داشته است.

بوشان که با خاصیت روزنامه‌نگاریش آدمی ناباور بود گفت:

– پس شما این دارو را همیشه با خود دارید؟

– همیشه.

بوشان که امیدوار بود مرد خارجی را غافلگیر کند گفت:

– آیا فضولی است اگر از شما خواهش کنیم که این حب ارزشمند را به ما نشان دهید؟

– به هیچ وجه.

کنت از جیب خود جاحتی کوچکی را که در یک قطعه زمرد بزرگ تراشیده شده بود و

چفت و بست از طلا داشت بیرون کشید. چفت آن را پیچاند و حتی به رنگ سبز و به

درستی یک نخود از آن بیرون افتاد. این حب بویی تند و گیرا داشت. چهار یا پنج حب در

زمرد جا گرفته بود، و مجموعاً دوازده تایی گنجایش آن بود.
 حاجتی دور میز دست به دست گشت، اما بیشتر به خاطر تماشای زمرد تحسین
 برانگیز بود تا برای دیدن و بوییدن حب‌ها. بوشان پرسید:
 — آیا این غذای لذیذ را آشپزتان برای شما تهیه می‌کند؟
 — نه آقا. من لذت‌های واقعی را به دست‌های ناوارد نمی‌سپارم. به قدر کافی شیمی‌دان
 هستم و حب‌هایم را خودم می‌سازم.

شاتو - رنو گفت:

— این زمرد شایسته تحسین است. درشت‌ترین زمردی است که من به عمرم دیده‌ام.
 در حالی که مادرم جواهرات خانوادگی عالی دارد.
 مونت کریستو گفت:

— من سه تا از این زمردها داشتم. یکی را به عالیجناب بزرگ ترک دادم که داد آن را
 روی شمشیرش کار گذاشتند. دومی را به پدر مقدسمان پاپ دادم که آن را روی تاج سه
 طبقه‌اش در برابر زمرد دیگری تقریباً به همین درشتی اما نه به این شفافی که امپراتور
 ناپلئون، به ماسبق او پاپ پی هفتم داده بود، کار گذاشت. سومی را برای خودم نگه داشتم
 و دادم آن را گود کردند در نتیجه نیمی از ارزش آن کم شد، ولی برای استفاده‌ای که من
 می‌خواستم از آن بکنم عملی‌تر شد.

همه حاضران مونت کریستو را با حیرت می‌نگریستند. او با چنان صراحتی حرف
 می‌زد که مسلم بود یا حقیقت را می‌گوید، یا دیوانه است. با این حال زمردی که در دست
 او بود موجب می‌شد که فرضیه اولی را بپذیرند. دوبری پرسید:

— این دو سلطان عالیقدر در برابر هدیه‌های با شکوه شما چه چیزی اهدا کردند؟
 — عالیجناب بزرگ آزادی یک زن را، و پدر مقدس ما پاپ، حیات یک مرد را. به این
 ترتیب من دوبار دارای قدرتی شدم چنانکه گویی خداوند خواسته است روی پایه‌های
 تخت زاییده شوم.

مورسرف گفت:

— پنهین بود که شما از مرگ نجاتش دادید. حق بخشیده شدن را به او دادید.

مونت کریستو لبخند زنان گفت:

— شاید.

آلبر گفت:

— آقای کنت، نمی‌توانید تصور کنید که من چه لذتی از این حرف‌های شما می‌برم.

من قبلاً شما را به عنوان مردی افسانه‌ای، مانند یک ساحر هزار و یک شب، یک جادوگر قرون وسطی به دوستانم معرفی کرده بودم. اما پارسی‌ها چنان در مخالف‌خوانی سمج هستند که غیرقابل انکارترین حقایق را هم، اگر با شرایط زندگی روزانه آنها مطابقت نکند، باور نمی‌کنند. مثلاً این دوبری که هر روز در روزنامه می‌خواند، و این بوشان که همه روزه به چاپ می‌رساند که جیب یکی از اعضای باشگاه سوارکاری را که عقب مانده بود در خیابان زده‌اند، یا چهار نفر را در کوچه سن - دنی^۱ یا فوبورگ سن - ژرمن^۲ به قتل رسانده‌اند، یا تعداد ده یا بیست دزد را در بولوار تامپل^۳ بازداشت کرده‌اند، وجود راهزنان را در حومه رم انکار می‌کنند. پس آقای کنت، لطفاً خودتان به آنها بگویید که من به دست راهزنان افتاده بودم و بدون دخالت بزرگوارانه شما، برحسب همه احتمالات، امروز به جای اینکه آنها را به خانه محقرم در کوچه هلدر مهمان کنم، در گورستان سن - سباستیان منتظر روز رستاخیز بودم. مونت کریستو گفت:

— شما به من قول داده بودید که از این خدمت مختصر حرفی به میان نیاورید. مورسرف فریاد کشید:

— آقای کنت، من هرگز چنین قولی ندادم. حتماً کس دیگری که شما همین خدمت را نسبت به او انجام داده‌اید قول داده است و شما او را با من اشتباه می‌کنید. من بعکس خواهش می‌کنم از آن حرف بزنیم، زیرا اگر شما در این باره صحبت کنید، شاید نه تنها قدری از آنچه را من می‌دانم برایم تکرار می‌کنید، بلکه بسیاری از چیزهایی را هم که من نمی‌دانم خواهید گفت. کنت لبخند زنان گفت:

— ولی به نظر من شما در همه این جریان نقشی مهم‌تر از آن داشته‌اید که تمام آنچه را من می‌دانم ندانید. — آیا قول می‌دهید که اگر من همه آنچه را می‌دانم بگویم، شما هم به نوبه خود آنچه را من نمی‌دانم بیان کنید. — این کاملاً عادلانه است.

مورسرف ادامه داد:

— خوب. مدت سه روز من مورد توجه زن ماسک‌داری قرار گرفته بودم که برای آنکه

1- Saint - Denis

2- Foubourg Saint - Germain

3- B. du Temple

غرورم جریحه‌دار نشود او را از نوادگان تولی‌ها^۱ یا پوپه‌ها^۲ تصوّر می‌کردم، در حالی که او به سادگی زنی روستایی بود. آنچه می‌دانم این است که من با ناشیگری، به مراتب ناشی‌تر از آن زن روستایی، یک راهزن جوان پانزده ساله را که هنوز ریش نداشت و کمرش باریک بود، به جای آن زن گرفتم. در لحظه‌ای که خواستم از حدّ خود تجاوز کنم و بوسه‌ای بر شانه معصوم او بزنم، لوله هفت تیری را به گلولی من گذاشت و به کمک هفت هشت نفر از یارانش که در اطراف او بودند، مرا به اعماق گورستان سن - سباستیان برد. در آنجا رئیس راهزنان که به عقیده من مردی تحصیل کرده است، و دیدم که کتاب تفسیرهای سزار را می‌خواند، مطالعه‌اش را قطع کرد تا به من بگوید که اگر تا ساعت شش صبح فردا چهار هزار اکو به صندوق او نریزم، از زندگی محروم می‌شوم. نامه او موجود و در دست فرانز است، امضای مراد دارد با ضمیمه‌ای از ارباب لوئیجی وامپا. اگر شما در این باره شک دارید، به فرانز می‌نویسم تا امضاها را قانونی کند و بفرستد. این چیزی است که من می‌دانم. آنچه نمی‌دانم این است که چگونه آقای کنت توانسته‌اند در میان راهزنان که به هیچ چیز حرمت نمی‌گذارند، چنین احترامی کسب کنند. اعتراف می‌کنم که من و فرانز از شدت تحسین مجذوب شدیم.

کنت جواب داد:

— از این ساده‌تر چیزی نیست. من وامپای مشهور را بیش از ده سال بود که می‌شناختم. وقتی که او خیلی جوان و هنوز چوپان بود، روزی به خاطر ندارم چه مبلغ پول طلا به او دادم، زیرا راهی را نشانم داده بود. او برای اینکه مدیون من نباشد، دشنه‌ای به من داد که دسته‌اش را خود او منبت‌کاری کرده بود، و شما می‌بایست آن را در کلکسیون سلاح‌های من دیده باشید. بعدها، او یا این تعویض هدیه را از یاد برد، یا مرا شناخت و خواست دستگیرم کند، اما بعکس من بودم که او را همراه با دوازده نفر از افرادش دستگیر کردم. من می‌توانستم او را تسلیم عدالت رومی کنم که در گرفتنش تعجیل می‌کرد. اما من این کار را نکردم. او و افرادش را آزاد کردم.

روزنامه‌نگار با خنده گفت:

— به شرطی که دیگر گناه نکنند. خوشوقتیم که می‌بینم قول خود را با کمال دقت نگاه داشته‌اند.

1- Tullie

۲- poppée، هر دو از خانواده‌های اشرافی و قدیمی ایتالیا بودند.

— نه آقا، فقط به این شرط که همیشه حرمت من و دوستانم را نگه دارد. شاید گفته من به نظر شما آقایان سوسیالیست، اصلاح طلب و بشردوست عجیب بیاید. اما من هرگز کاری به هم نوعانم ندارم. هرگز نمی‌کوشم از جامعه‌ای که مرا محافظت نمی‌کند، و حتی بهتر است بگویم به من کاری ندارد مگر زمانی که بخواهد زبانی به من برساند، حمایت کنم. همین قدر که آنها را از حرمت خودم، با نگه داشتن بی‌طرفی در برابر آنها حذف کرده‌ام، باز هم جامعه و ممنوع است که به من مدیون است.

شاتو - رنو به صدای بلند گفت:

— چه خوب! اولین مرد با شهامتی است که می‌شنوم خودخواهی را با خشونت و به طور قانونی موعظه می‌کند. این کار زیباست آقای کنت.

مورل گفت:

— او لااقل صراحت دارد. اما من یقین دارم که آقای کنت از اینکه یک بار از اصول خودش که چنین قاطع ابراز داشت عدول کرده است پشیمان نیست.

مونت کریستو که گاه به گاه با چنان دقتی مرد جوان و دلاور را نگریسته بود که ماکزیمیلیان ناچار در برابر نگاه نافذ و شفاف او سر به زیر افکنده بود پرسید:

— چطور از اصول خودم عدول کرده‌ام؟

«به نظرم می‌رسد که شما با خلاص کردن آقای مورسرف که او را نمی‌شناختید، به هموعان و به جامعه خدمت کرده‌اید.»

و بوشان پس از نوشیدن جامی پر از شامپانی اضافه کرد:

— جامعه‌ای که آلبر یکی از زیباترین تزیینات آن است.

آلبر گفت:

— آقای کنت، شما با استدلال مجاب شدید، با اینکه شما یکی از سرسخت‌ترین منطقی‌هایی هستید که من می‌شناسم، دوستان ما به زودی به شما ثابت می‌کنند که شما به دور از خودخواه بودن، بعکس یک بشردوست هستید. آقای کنت، شما خودتان را شرقی می‌دانید، از مردم روم شرقی، مالتی، هندی، چینی و وحشی به حساب می‌آورید. نام مونت کریستو را به عنوان نام خانوادگی، و کنیه سندباد بحری را به صورت نام تعمیدی برخورد نهاده‌اید، و به محض اینکه قدم به پاریس گذاشته‌اید به طور غریزی بزرگترین استعداد یا بزرگ‌ترین نقص ما پاریسی‌های عجیب را کسب کرده‌اید. یعنی عیب‌هایی را که ندارید بر خود می‌نهدید و محاسنی را که دارید پنهان می‌کنید.

مونت کریستو جواب داد:

— و یکونت عزیز. من در همه آنچه گفتم یا انجام دادم، چیزی که شایسته مدح اذعایی از جانب شما یا این آقایان برای من باشد، نمی بینم. شما در رم برای من یک ناشناس نبودید، زیرا شما را می شناختم، دو اتاق را به شما واگذار کرده بودم، یک روز ناهار مهمان من بودید، یکی از کالسگه هایم را به شما وا گذاشته بودم. گذشتن تماشاگران ماسک دار را با هم دیده بودیم، از یکی از پنجره های میدان پوپولو مراسم اعدام را نگاه کرده بودیم. بنابراین من از همه این آقایان می پرسم: آیا می توانستم مهمانم را در دست این راهزنان به قول شما وحشتناک رها کنم؟ از طرفی چنانکه می دانید من برای نجات دادن شما یک دلیل درونی هم داشتم: اینکه وقتی به فرانسه می آیم از شما برای معرفی شدن در سالون های پاریس کمک بگیرم. شما قبلاً این خیال مرا طرحی مبهم و فرار به حساب می آوردید، اما امروز می بینید که یک واقعیت کامل است، و شما ناچارید تسلیم آن شوید، مگر اینکه بخواهید از قول خود عدول کنید.

مورسرف گفت:

— من قول خودم را اجرا می کنم. اما از آن می ترسم که شما کنت عزیز که عادت به مناظر طبیعی، وقایع دلپسند، افق های زیبا دارید، دلسرد شوید. شما نزد ما کمترین اثری از نوع زندگی که با حیات پرحادثه تان به آن عادت دارید نخواهید یافت. هیمالیای ما تپه والرین است، کویر بزرگ ما دشت گرئل است که تازه دارند در آن یک چاه عمیق حفر می کنند تا کاروان ها از آن آب بیاشامند. ما دزدانی داریم، اما این دزدان از خبرچین های خرده پا بیشتر وحشت دارند تا از فرمانروایان بزرگ و خلاصه فرانسه کشوری است غیر شاعرانه و پاریس شهری است چنان متمدن که شما در هشتاد و پنج شهرستان آن هیچ کوه کوچکی نمی بینید که یک تیر تلگراف روی آن نباشد؛ و هیچ غاری نمی یابید که پلیس در آن یک شیر گاز کار نگذاشته باشد. پس من فقط یک خدمت می توانم برای شما انجام دهم و برای این خدمت در اختیار شما هستم: اینکه شما را همه جا معرفی کنم، یا از دوستانم بخواهم که معرفی تان کنند. از طرفی، شما برای این کار هم نیاز به کسی ندارید. شما با نامتان، با ثروتتان و با روحیه ای که دارید، خود به خود در همه جا معرفی می شوید، و همه جا شما را با اشتیاق می پذیرند. پس در واقع من به هیچ درد شما نمی خورم. شاید بتوانم یکی از کسانی را که با وضع خانه ها آشنایی دارد و دارم که منزلی مناسب برایتان پیدا کند. من جرأت آن را ندارم که به شما پیشنهاد کنم در خانه من منزل کنید، همان طور که من در رم نزد شما منزل کردم. من درس خودخواهی نمی دهم ولی به طور کامل خودخواه هستم؛ زیرا در خانه ام هیچ سایه ای نمی ماند، مگر آنکه سایه یک زن باشد.

کنت گفت:

— این مسأله خانوادگی است. در واقع شما در رم چند کلمه دربارهٔ طرح ازدواجی برای خودتان گفتید. آیا باید برای سعادت آتی تان به شما تبریک بگوییم؟
— آقای کنت، این ازدواج هنوز از مرحلهٔ طرح تجاوز نکرده است.

دوبری گفت:

— کسی که می‌گوید «طرح» می‌خواهد بگوید «احتمال».

مورسرف گفت:

— نه. پدرم به این ازدواج علاقه‌مند است، و امیدوارم به زودی اگر نه همسرم، لااقل نامزد مادموازل اوژنی دانگلار را به شما معرفی کنم.

مونت کریستو پرسید:

— اوژنی دانگلار؟ آیا پدر او بارون دانگلار نیست؟

— چرا. اما عنوان بارون تازه به او اعطا شده است.

— چه اهمیت دارد اگر او خدماتی به دولت کرده باشد که شایستهٔ این امتیاز باشد؟

بوشان گفت:

— خدمات بزرگی کرده است. او هرچند از جهت روحیه لیبرال است، در سال ۱۸۲۹ وامی به مبلغ شش میلیون برای شارل^۱ دهم ترتیب داد که در نتیجه شاه او را بارون و شوالیهٔ لژیون دونور کرد. حالا او روبان مدال را نه چنانکه می‌توان تصور کرد در جیب جلیقه‌اش، بلکه به جادکمهٔ لباسش می‌آویزد.

مورسرف به حالت خندان گفت:

— آه، بوشان، در برابر من حرمت پدرزن آینده‌ام را نگه دارید.

آلبر سپس رو به مونت کریستو کرد و ادامه داد:

— اما شما چنان از او نام بردید که گویا او را می‌شناسید؟

مونت کریستو با بی‌قیدی گفت:

— او را نمی‌شناسم، اما احتمالاً به زودی خواهیم شناخت؛ زیرا اعتباری از تجارتخانهٔ ریچارد و بلونت^۲ لندن، اعتبار دیگری از آرستن و اسکلز^۳ وین، و سومی از تومسون و فرنچ^۴ رم حواله به بانک او دارم.

۱- برادر دوم لویی شانزدهم که بعد از لویی هیجدهم برادر بزرگتر خود به سلطنت رسید.

2- Richard and Blount

3- Arestein et Eskeles

4- Thomson et French

مونت کریستو با تلفظ این دو نام آخر از گوشه چشم نگاهی به ماکزیمیلین مورل افکند.

اگر کنت انتظار داشت بر ماکزیمیلین اثر بگذارد، اشتباه نکرده بود. مورل چنانکه گویی ضربه الکتریکی به او وارد شده است از جا جست و گفت:
«تومسون و فرنچ! شما این تجار تخانه را می شناسید؟»
کنت با آرامش جواب داد:

— آنها بانکداران من در مرکز دنیای مسیحیت هستند. آیا می توانم نزد آنها خدمتی برای شما انجام دهم؟

— آه، آقای کنت. شاید شما بتوانید در جستجوی ما که تاکنون بی نتیجه بوده است کمک کنید. این تجار تخانه سابقاً خدمتی نسبت به ما انجام داده است، و نمی دانم به چه علت همیشه آن را انکار کرده است.
مونت کریستو سر فرود آورد و گفت:
— گوش به فرمان شما هستم.

مورسرف گفت:

— ما با گفتگو از آقای دانگلار از موضوع مورد بحثمان که یافتن خانه ای مناسب برای کنت دو مونت کریستو بود، دور شدیم. آقایان، بیایید با هم تشریک مساعی کنیم و نتیجه ای بگیریم. ما این مهمان تازه پاریس بزرگ را در کجا باید منزل دهیم.
شاتو-رنو گفت:

— در فوبورگ سن-ژرمن. آقا در آنجا عمارت زیبایی که میان حیاط و باغ ساخته شده باشد، خواهید یافت.
دوبری گفت:

— شاتو-رنو، شما فقط فوبورگ سن-ژرمن را می شناسید که به نظر من غم انگیز و دلگیر است. آقای کنت، به حرف او گوش نکنید. در شوسه دانتن^۱ منزل کنید که مرکز واقعی پاریس است.
بوشان گفت:

— بولوار اپرا از همه بهتر است. آقای کنت می تواند خانه ای یک طبقه و بالکن دار در آنجا بخرد، بالش های زربفت به آنجا ببرد و در حال چپق کشیدن یا بلعیدن حب هایش

1- Choussée d Antin

تمام اهالی پایتخت را ببیند که از برابر او رژه می‌روند.

شاتو - رنورو به مورل کرد و پرسید:

- مورل، آیا شما هیچ عقیده‌ای ندارید که پیشنهادی نمی‌کنید؟

مرد جوان لبخندزنان پاسخ داد:

- چرا، بعکس، عقیده‌ای دارم. فقط منتظر بودم که آقای کنت به وسیله یکی از

پیشنهادها وسوسه شود. حالا که او جوابی نداد، می‌توانم آپارتمانی کوچک در خانه‌ای زیبا

که با اسلوب پمپادور ساخته شده است، در کوچه مزی قرار دارد، و یک سال است که خواهرم در آن اقامت دارد، به او تقدیم کنم.

مونت کریستو پرسید:

- شما خواهر دارید؟

- بله آقا. یک خواهر خیلی خوب.

- آیا او ازدواج کرده است؟

- بله آقا، به زودی نه سال می‌شود که ازدواج کرده است.

کنت از نو پرسید:

- آیا در ازدواج خوشبخت است.

- تا آن حد که ممکن است به یک مخلوق انسانی سعادت عطا شود خوشبخت است.

با مردی که دوست داشت ازدواج کرده است. او جوانی است که در هنگام بدبختی ما به ما وفادار ماند. نام او امانوئل هربوست^۱.

مونت کریستو لبخندی نامریی زد، ماکزیمیلین ادامه داد:

«من هم در آنجا منزل دارم و تعطیلات سه ماهه خود را می‌گذرانم. من و شوهر

خواهرم برای هر نوع اطلاعاتی که آقای کنت بخواهند، در اختیار ایشان هستیم.»

آلبر پیش از آنکه کنت فرصت جواب دادن بیابد گفت:

- صبر کنید آقای مورل، به کاری که می‌کنید توجه داشته باشید. شما می‌روید تا یک

جهانگرد را در اتاقی زندانی کنید. سندباد بحری را که آمده است تا پاریس را ببیند، وارد

زندگی خانوادگی کردن، از او یک ریش سفید ساختن است.

مورل لبخندزنان جواب داد:

- نه آقا، خواهر من بیست و پنج سال دارد و شوهر خواهرم سی سال. آنها هر دو جوان،

1- Emaranuel Herbaut

شادمان و خوشبختند. از طرفی آقای کنت آپارتمانی جدا خواهد داشت و در منزل خودش خواهد بود. میزبانانش را فقط زمانی می‌بیند که مایل باشد نزد آنها برود. مونت کریستو گفت:

— متشکرم آقا. من قناعت می‌کنم به اینکه به وسیله شما اگر این افتخار را به من بدهید، به خواهر و شوهرخواهرتان معرفی شوم. اما علت اینکه هیچ یک از پیشنهادهای آقایان را نپذیرفتم، این است که من از هم‌اکنون محل اقامت خودم را کاملاً آماده دارم. مورسرف فریاد کشید:

— چطور؟ شما می‌خواهید در هتل منزل کنید؟ برایتان بسیار غم‌انگیز خواهد بود. مونت کریستو پرسید:

— آیا من در رُم ناراحت بودم؟

— در رُم شما پنجاه هزار پیاستر خرج کرده بودید که آپارتمانی را برایتان مبله کنند. ولی تصوّر نمی‌کنم آماده باشید که هر روز چنین مخارجی را تجدید کنید.

— این مسأله برایم مهم نبود، ولی می‌خواستم خانه‌ای در پاریس داشته باشم. خانه‌ای که متعلّق به خودم باشد. از پیش اناقدارم را فرستادم، و او می‌بایست تاکنون خانه را خریده و آماده کرده باشد.

بوشان فریاد کشید:

— پس بگویید شما مستخدمی دارید که پاریس را می‌شناسد.

— نه آقا. او هم مثل من اولین باری است که به پاریس می‌آید، سیاه‌پوست است و حرف نمی‌تواند بزند.

آلبر در میان حیرت دسته‌جمعی پرسید:

— منظورتان علی است؟

— بله آقا. او علی، نوبه‌ای لال من است که گمان می‌کنم شما در رُم او را دیده باشید.

— مسلماً او را دیده‌ام و خوب به خاطر دارم. اما شما چطور یک نوبه‌ای را مأمور کردید که در پاریس برایتان خانه بخرد، و یک لال را واداشتید که خانه را برایتان مبله کند؟ این بیچاره همه چیز را عوضی انجام خواهد داد.

— اشتباه می‌کنید آقا. من بعکس اطمینان دارم که علی همه چیز را مطابق سلیقه من انتخاب خواهد کرد، زیرا چنانکه می‌دانید سلیقه من مثل همه مردم نیست. علی هشت روز پیش به پاریس رسیده و با غریزه‌ای چون غریزه سگ که خود به خود شکار می‌کند، همه شهر را پر سه زده است. امیال مرا می‌داند، هوس‌هایم را می‌شناسد، نیازهایم را درک

می‌کند. پس ترتیب همه چیز را داده است. علی می‌دانست که من امروز در ساعت ده به پاریس می‌رسم. از ساعت نه در دروازه فونتین بلو^۱ منتظر من بوده است. این نامه را به دست من داده است که نشانی خانه جدید من است. بگیرید و بخوانید.
مونت کریستو کاغذی را به آلبر رد کرد. مورسرف خواند:
— شانزه لیزه، شماره ۳۰.

دوبری پرسید:

— چطور، شما خانه تان را ندیده‌اید؟
— نه. قبلاً به شما گفتم که نمی‌خواستم از ساعت قرارم عدول کنم. لباسم را در کالسکه پوشیدم و دم در خانه ویکونت پیاده شدم.
جوانان به هم نگاه کردند. به نظر آنها می‌رسید که نمایشی کمدی دارد به وسیله مونت کریستو اجرا می‌شود، اما هرچه از زبان این مرد خارج می‌شد، با وجود خصایص منحصر به فردی که داشت، با چنان سهولتی بیان می‌شد که فرض دروغ بودن آن امکان نداشت.
بعلاوه، چرا کنت دروغ بگوید؟
بوشان گفت:

— پس ما باید به انجام دادن خدماتی کوچک که در قدر تمان است قناعت کنیم. من به عنوان روزنامه‌نگار می‌توانم همه درهای تأثرهای پاریس را به روی او بگشایم.
مونت کریستو لبخند زنان گفت:
— متشکرم آقا. مباشر من دستور دارد که از هم‌اکنون در هر تأثر لژی برای من کرایه کند.

دوبری پرسید:

— آیا مباشرتان هم یک نوبه‌ای لال است؟
— نه آقا. او یک هم‌وطن شماست. البته اگر بتوان یک کرسی را هم‌وطن کسی به حساب آورد. آقای مورسرف او را می‌شناسد.
آلبر گفت:
— آیا او برحسب اتفاق آقای برتوکچیوی شجاعمان است که پنجره‌ها را چنان خوب اجاره می‌کند؟
— خودش است. شما روزی که افتخار داشتم ناهار مهمان من باشید او را دیدید. واقعاً

1- Fontaine Bleue

۴۰ / ناهار □ ۷۱

مرد کاردانی است که تا حدی هم سرباز بوده است، قدری قاچاقچی و بالاخره قدری از هر چیزی که می‌توان بود. حتی نمی‌توانم سوگند یاد کنم که او به خاطر مسائل جزئی از قبیل چاقوکشی، با پلیس درگیری نداشته است.

دوبری گفت:

— و شما این هم‌وطن شریف را به عنوان مباشر انتخاب کرده‌اید؟ آقای کنت، او در سال چه مبلغی از شما می‌دزدد؟

— قول شرف می‌دهم که بیش از دیگران نمی‌دزدد، ولی در مقابل کارهای مرا خوب انجام می‌دهد، غیر ممکن نمی‌شناسد، و من از او راضی هستم.

شاتو - رنو گفت:

— پس شما خانه‌تان را در شانزه‌لیزه مهیا دارید، مستخدم و مباشر دارید و چیزی کسر ندارید جز یک معشوقه.

آلبر لبخند زد: به یونانی زیبایی اندیشید که در تأثرهای رم، در لژ کنت دیده بود.

مونت کریستو گفت:

— بهتر از این دارم. یک برده دارم. شما معشوقه‌ها‌تان را در تأثر واریته، در تأثر وودویل کرایه می‌کنید. من او را در کنستانتینوپول خریده‌ام. البته برایم گران تر تمام شده است، اما دیگر نیاز ندارم که در این رابطه نگران باشم.

دوبری با خنده گفت:

— ولی شما فراموش می‌کنید که ما چنانکه شاهمان شارل گفت، اسماً و رسماً آزادیم؟ برده شما با پا گذاشتن به خاک فرانسه آزاد شده است.

— چه کسی این را به او خواهد گفت:

— هر تازه از راه رسیده‌ای؟

— او فقط زبان یونانی می‌داند.

— این مسئله دیگری است.

بوشان پرسید:

— آیا لااقل او را خواهیم دید؟ یا همان طور که مستخدم لال دارید، خواهه‌هایی هم دارید؟

— نه. شرقی بودن را تا این حد پیش نبرده‌ام. همه آنها که در اطراف من هستند آزادند مرا ترک کنند، و باز در این صورت هم نیاز به کسی نخواهند داشت. شاید به همین خاطر است که مرا ترک نمی‌کنند.

مدتی بود که به دسر و سیگار پرداخته بودند. دوبری در حالی که از جا برمی‌خاست آهسته به مورسرف گفت:

— ساعت دو و نیم است آلبر عزیز. مهمانان مرد جذابی است. اما هر مصاحبتی، هر قدر هم دلپذیر باشد، پایانی دارد. من باید به وزارتخانه برگردم. راجع به کنت با وزیر صحبت می‌کنم. ما باید بدانیم او کیست. مورسرف هم آهسته گفت:

— متوجه باشید که هوشیارترین‌ها از این کار صرف‌نظر کرده‌اند. — ما سه میلیون بودجهٔ پلیسمان است. درست است که این بودجه پیشاپیش خرج می‌شود، ولی مهم نیست. بالاخره پنجاه هزار فرانکی باقی مانده است که صرف این کار شود.

— آیا وقتی دانستید او کیست، به من هم خواهید گفت؟
— به شما قول می‌دهم. خداحافظ آلبر عزیز. آقایان، به امید دیدار.
و چون بیرون رفت با صدای بلند گفت: «کالسکه را جلو بیاورید.»
بوشان به آلبر گفت:

— خوب، من دیگر به مجلس نمی‌روم، اما باید مطالبی مهمتر از سخنرانی آقای دانشگاه‌ها به خوانندگان روزنامه‌ام ارائه دهم. مورسرف گفت:

— خواهش می‌کنم بوشان، تقاضا دارم یک کلمه دربارهٔ کنت ننویسید. شایستگی معرفی کردن او را از من نگیرید. آیا او اعجاب‌انگیز نیست؟
شاتو-رنو گفت:

— بهتر از آن. واقعاً فوق‌العاده‌ترین مردی است که من به عمرم دیده‌ام. مورل، بیایید برویم.
مورل گفت:

— فقط اجازه بدهید کارتم را به آقای کنت که وعده داده است، دیداری از ما بکند بدهم. آقای کنت، کوچه مزلی، شمارهٔ ۱۴.
کنت در حالی که سرفرودمی‌آورد گفت:

— مطمئن باشید که در این باره کوتاهی نمی‌کنم.
ماکزیمیلین مورل همراه بوشان و شاتو-رنو خارج شد و کنت دو مونت کریستو را با مورسرف تنها گذاشت.

آلبر چون با مونت کریستو تنها ماند به او گفت:

«آقای کنت، اجازه دهید من حرفهٔ راهنما بودنم را برای شما، با نشان دادن نمونهٔ آپارتمان یک جوان پاریسی آغاز کنم. شما که به کاخ‌های ایتالیا عادت دارید، برایتان جالب است که حساب کنید که یک جوان پاریسی در مساحتی معادل چند پای مربع زندگی می‌کند، و چندان هم به او بد نمی‌گذرد. به این ترتیب ما از هر اتاق به اتاق دیگر می‌رویم، پنجره‌ها را باز می‌کنیم تا شما نفس بکشید.»

مونت کریستو اتاق غذاخوری و سالون طبقهٔ همکف را دیده بود. آلبر او را اول به کارگاه خود هدایت کرد که گفتیم اتاق مورد علاقه‌اش بود.

هرچه را که آلبر در این اتاق نشان می‌داد، مونت کریستو ارزش آن را می‌دانست: صندوق‌های قدیمی، چینی‌های کار ژاپن، پارچه‌های بافت مشرق‌زمین، بلورهای ونیز، سلاح‌های همهٔ کشورها برای او آشنا بود؛ و با یک نظر قرن، سرزمین و منشأ آنها را می‌گفت. مورسرف که خیال می‌کرد تفسیرکننده خواهد بود، حالا می‌دید که در زیر مدیریت کنت درس هنرشناسی، معدن‌شناسی و تاریخ طبیعی می‌گیرد. به طبقهٔ اول رفتند، آلبر مهمانش را به سالون هدایت کرد. این سالون با تابلوهای نقاشان جدید پوشیده شده بود: تابلوهای مناظر طبیعی از دوپره^۱، با نیزارهای بلند، درخت‌های کشیده، ماده گاوها و آسمان شفاف. سوارکاران عرب که پوستین‌های دراز و سفید برتن داشتند با کمربندهای درخشان، سلاح‌های دمشقی، و اسب‌هایی که با خشم یکدیگر را گاز می‌گرفتند، و مردانی که با گرز آهنی یکدیگر را می‌کوفتند، از دولا کروا^۲؛ تابلوهای آب و رنگ کار بولا نژه^۳ که نتردام پاریس^۴ را با چنان حرارتی نشان می‌داد که نقاش را رقیب

1- Dupré

2- Delacroix

3- Boulanger

4- Notre-dame de Paris

شاعر می‌کند، تابلوهایی از دیاز^۱ که گل را زیباتر از گل ترسیم می‌کند و خورشید را درخشان‌تر از خورشید، نقاشی‌هایی از دکامپ^۲ با رنگ‌های تند؛ سفال‌هایی از ژيرو^۳ و مولر^۴ که کودکانی را به شکل فرشته نشان می‌داد، زنهایی با چهرهٔ مریم باکره، طرح‌هایی جدا شده از آلبوم سفر به مشرق زمین دوزات^۵ که بامداد در عرض چند ثانیه روی زین شتر یا زیر گنبد یک مسجد طراحی شده بود؛ و بالاخره همهٔ آنچه هنر جدید می‌تواند در برابر هنرهای از دست رفته ارائه دهد در آنجا وجود داشت.

آلبر انتظار داشت که لااقل این بار او چیزی را به مسافر عجیب نشان دهد، اما با حیرت بسیار دید که این مرد، بی‌آنکه نیازی به یافتن امضاها داشته باشد، که حتی بعضی از آنها فقط با حروف اول اسم مشخص شده بود، بلافاصله نام هنرمند را با دیدن کار او باز می‌گوید، چنانکه به آسانی دیده می‌شد که او نه تنها نام آنها را می‌داند، بلکه استعداد هریک از هنرمندان را مورد مطالعه قرار داده است.

از سالون به اتاق خواب رفتند که آمیزه‌ای بود از ظرافت و ذوق مشکل‌پسند. در آنجا فقط یک تصویر تنها که امضای لئوپولد روبر^۶ را داشت در قاب طلایی رنگ جلوه‌گری می‌کرد. این تصویر بلافاصله توجه کنت را به خود جلب کرد، چون سه قدم به جانب آن پیش رفت و در برابر آن متوقف شد.

تصویر از زنی جوان بود، حدود بیست و پنج ساله، با رنگ گندمگون و نگاهی پرحرارت که لباس زنان ماهیگیر کاتالان را با سینه‌بند سرخ و سیاه به تن داشت، و سنجاق‌های طلایی در موهایش فرو رفته بود. زن به دریا می‌نگریست و اندام زیبایش در میان لاجورد دوگانهٔ امواج و آسمان نمایان بود.

اگر اتاق تاریک نبود آلبر می‌توانست رنگ‌پریدگی شدیدی را که در چهرهٔ کنت گسترش یافته بود و لرزش عصبی را که شانه‌ها و سینهٔ او را به حرکت می‌آورد ببیند. لحظه‌ای سکوت برقرار شد، مونت کریستو با نگاهی که به روی تصویر خیره شده بود، ایستاده باقی ماند؛ سپس با صدایی کاملاً آرام گفت:

«ویکونت، شما معشوقه‌ای زیبا دارید و این لباس که لابد لباس بالماکه است، واقعاً به او برازنده است.»
آلبر جواب داد:

1- Diaz

2- Decamps

3- Giraud

4- Müller

5- Douzats

6- Leopold Robert

— اشتباه می‌کنید آقای کنت. شما مادر مرا نمی‌شناسید، این تصویر اوست که شما در این قاب می‌بینید. او شش یا هفت سال پیش به نقاش سفارش داد تصویرش را بکشد و شباهت تصویر با او چنان چشم‌گیر است که من به نظرم می‌رسد مادرم را چنانکه در سال ۱۸۳۰ بوده است می‌بینم. کنتس این تصویر را در زمان غیبت کنت که در سفر بود سفارش داد، لابد به این نیت که غافلگیری مطبوعی برای بازگشت او فراهم کند. اما عجیب این است که پدرم از این تصویر خوشش نیامد و با اینکه نقاشی چنانکه می‌بینید کار لئوپولد روبر است، ارزش آن نتوانست بر ناخوش‌آیندی پدرم غلبه کند. کنت عزیز، بین خودمان بماند، حقیقت این است که آقای مورسرف که در لوکزامبورگ یکی از ساعی‌ترین اعضای مجلس اعیان است، و بر حسب اصول نظری ژنرالی مشهور است، از جهت هنرشناسی چندان استعدادی ندارد، در حالی که مادرم بعکس، خودش به خوبی نقاشی می‌کند، و چون برای چنین شاهکار هنری ارزشی بیش از آن قایل است که یکسره آن را از خود دور کند، تابلو را به من داده است تا زیاد در معرض دید آقای مورسرف که آن را نمی‌پسندد نباشد. من بعداً تصویر پدرم را هم که گروس^۱ کشیده است به شما نشان خواهم داد. مرا ببخشید از اینکه به این نحو مسائل خانوادگی را برایتان مطرح می‌کنم، چون افتخار خواهم داشت که شما را نزد کنت هدایت کنم، این را از قبل به شما گفتم تا مبادا در حضور او از این تابلو تعریف کنید. از طرفی این تصویر نفوذی شوم دارد، زیرا کم اتفاق می‌افتد که مادرم نزد من بیاید و به این تصویر خیره نشود، و نادرتر اینکه به آن نگاه کند و نگیرد. کدورتی که این تابلو به خانه ما آورد تنها اختلافی است که بین کنت و کنتس وجود دارد. آنها هر چند بیش از بیست سال است که با هم ازدواج کرده‌اند، مانند روز اول با هم یگانه هستند.

موننت کریستو نگاهی سریع به آلبر افکند، چنانکه گویی می‌خواهد نیتی مخفی را در سخنان او جستجو کند، اما مسلم بود که مرد جوان در نهایت سادگی طبیعی خود حرف می‌زند. آلبر ادامه داد:

«آقای کنت، شما همه دارایی مرا دیدید، هرچند ناقابل است، اجازه دهید همه را به شما تقدیم کنم. بدانید که اینجا خانه خودتان است و برای اینکه راحت‌تر اینجا بیاید لطف کنید و همراه من به عمارت کنت دو مورسرف بیاید. من لطفی را که شما در حقم کرده‌اید از رُم به او نوشته‌ام و امروز دیدار شما را به او اطلاع داده‌ام. می‌توانم بگویم که کنت و

کنتس با بی صبری منتظرند به آنها فرصت داده شود تا از شما سپاسگزاری کنند. آقای کنت، می دانم که شما قدری کم حوصله هستید، و صحنه های خانوادگی چندان لذتی برای سنبداد بحری ندارد. شما صحنه های دیگری را دیده اید، یا این حال اجازه دهید که من به عنوان آموزش زندگی پاریسی، زندگی نزاکت آمیز دیدارها و معرفی ها را به شما ارائه دهم.» مونت کریستو به عنوان موافقت سر فرود آورد. او پیشنهاد آلبر را بدون اشتیاق و بدون تأسف، به عنوان آداب و رسوم اجتماعی که هر انسان شایسته ای آن را وظیفه خود می داند، می پذیرفت. آلبر مستخدم را فراخواند و به او دستور داد برود و دیدار کنت دو مونت کریستو را به آقا و خانم مورسرف اطلاع دهد.

وقتی که آلبر و کنت به سرسرای عمارت رسیدند، کنت بر بالای دری که به سالون باز می شد نقشی را دید که علامت امتیاز خانوادگی بود و تزیینات اطراف آن اهمیتی را که مالک خانه به این علامات می داد ثابت می کرد.

مونت کریستو مقابل این نقش ایستاد، آن را با دقت نگاه کرد و پرسید:

«هفت پرندۀ طلایی در زمینه لاجوردی، لابد علامت خانوادگی شماست. اما من به غیر از آشنایی با اشکالی که اجازه می دهد آنها را تمیز دهم، از بابت علم انساب بسیار بی اطلاعم. من شخصاً یک کنت اتفاقی هستم که به وسیله حکومت توسکان و به کمک یک سفارش نامه ساخته شده ام، و مرا از عالیجناب بزرگ بودن بی نیاز کرده است و عنوان کنتی به من اطلاق نمی شود مگر زمانی که در سفر هستم، و اگر برای جلوگیری از دیدار گمرکچی ها هم باشد، برایم لازم است که برجسبی روی کالسکه ام باشد. پس مرا ببخشید اگر این سؤال را می کنم.»

مورسرف با سادگی کامل گفت:

— سؤال شما هیچ ایرادی ندارد. درست حدس زدید آقا. اینها علامت خانوادگی ماست. یعنی مال رئیس پدرم است، اما چنانکه می بینید متصل به نقشی است که دهانه ای با حلقه نقره ای دارد و متعلق به خانواده مادرم است. من از طرف مادر اسپانیایی هستم، اما خانواده مورسرف فرانسوی است و چنانکه شنیده ام یکی از قدیمی ترین خانواده های جنوب فرانسه بوده است.

— بله، این چیزی است که وجود پرنده ها در نقش نشان می دهد. تقریباً همه زایران مسلحی که به سرزمین مقدس حمله یا آن را فتح کردند، یا صلیب را به عنوان علامت

خانوادگی برگزیدند که نشانهٔ مأموریتی بود که آنها برای خود قایل بودند، یا پرنده‌های مهاجر را که نشانهٔ سفرهای طولانی است که آنها آغاز می‌کردند و امیدوار بودند بر روی بال ایمان به انجام رسانند. لابد یکی از اجداد پدری شما از اخلاف جنگاوران صلیبی بوده است، و به فرض که از همراهان سن-لویی نبوده باشد، باز ما را به قرن سیزدهم می‌رساند که خودش زیباست.

مورسرف گفت:

— ممکن است این‌طور باشد. در اتاق دفتر پدرم یک شجرهٔ نسب هست که این مسائل را روشن می‌کند، من سابقاً روی آن تفسیرهایی داشتم، اما حالا دیگر در این باره نمی‌اندیشم. با این حال وظیفهٔ راهنمایی که نسبت به شما دارم مرا وامی‌دارد به شما بگویم که با وجود حکومت مردمی که ما داریم، شروع کرده‌اند به اینکه زیاد به این مسائل بپردازند.

— بسیار خوب، در این صورت حکومت شما می‌بایست چیزی بهتر از این دو ورقه که روی ساختمان شماست انتخاب کند و یکونت. شما از حکومتتان خوشبخت‌تر هستید، زیرا نشانه‌های شما واقعاً زیباست و با تصورات انسان صحبت می‌کند. شما در عین حال هم اهل پروانس هستید، هم اهل اسپانیا. این مسأله، اگر شباهت تابلو با مادر تان کامل باشد، رنگ گندم‌گونی را که من در چهرهٔ کاتالان زیبا تحسین کردم تفسیر می‌کند. شنونده می‌بایست اودیپ^۱ یا اسفینکس^۲ بوده باشد تا طنزی را که کنت، در ظاهر بسیار مؤدبانه در سخنانش بیان می‌کرد، درک کند. پس مورسرف با لبخندی از او تشکر کرد و در حالی که برای نشان دادن راه جلو می‌رفت در سالون راگشود.

در نمایان‌ترین نقطهٔ این سالون هم تصویری بزرگ دیده می‌شد. تصویر مردی بود حدود سی و پنج تا سی و هشت ساله که اونیفورم ژنرالی به تن داشت، سر شانهٔ دوگانهٔ بافته شده که علامت افسران عالی رتبه است روی شانه‌اش دیده می‌شد، و روبان لژیون دونور را به گردن آویخته بود. آنچه مشخص می‌کرد که او صاحب مقام است پلاک افسر بزرگ رستهٔ نجات‌بخش بود که در سمت راست سینه‌اش دیده می‌شد، و در طرف چپ صلیب بزرگ شارل سوم قرار داشت، و معلوم می‌کرد که شخصیت تصویر شده می‌بایست در جنگ‌های یونان یا اسپانیا شرکت کرده، یا مأموریتی سیاسی را در یکی از این دو کشور

۱- Qeudipe، شاهی که ناشناخته با مادرش ازدواج کرد.

۲- Sphinx، غولی که اودیپ او را کشت و در نتیجه به سلطنت تب رسید.

انجام داده باشد.

مونت کریستو یا دقتی نه کمتر از آنکه برای تصویر اول به کار برده بود مشغول تماشای این تصویر بود که دری جانبی باز شد، و مونت کریستو خود را در مقابل شخص کنت دومورسرف دید.

میزبان مردی حدود چهل تا چهل و پنج ساله بود، ولی حداقل پنجاه ساله به نظر می‌رسید. سبیل‌ها و ابروهای سیاهش به نحوی بارز با موهایش که تقریباً یکسره سفید و به رسم افسران کوتاه اصلاح شده بود مغایرت داشت. لباس معمولی پوشیده و روبانی را که مغزی‌های مختلف داشت و نشان‌دهنده رده‌های مختلفی بود که او در آنها خدمت کرده بود به جادکمه خود آویخته بود. این مرد با حالتی اشرافی و با قدری شتاب وارد شد. مونت کریستو پیش آمدن او را، بی‌آنکه قدمی به جلو بردارد نگریست. گویی پاهایش به زمین میخ‌کوب شده بود. نگاهش همچنان به چهره کنت دومورسرف خیره ماند. آلبِر گفت:

— پدر، مفتخرم که آقای کنت دو مونت کریستو را به شما معرفی کنم. این آقا دوست بزرگوار است که چنانکه می‌دانید، سعادت آن را یافتیم که در موقعیت‌های مشکل با او دیدار کنم.

کنت دو مورسرف به مونت کریستو سلام داد و گفت:

— آقا، به خانه ما خوش آمدید. شما با خدمتی که به تنها وارث این خانه کردید، ما را برای ابد سپاسگزار خود کرده‌اید.

سپس صندلی دسته‌داری به مونت کریستو تعارف کرد تا بنشیند، و خودش در مقابل پنجره نشست. اما مونت کریستو ترتیب نشستن خود را طوری داد که در سایه پرده‌های مخملی بزرگ قرار گیرد و روی چهره خسته و نگران کنت دو مورسرف، همه درد پنهانی را که با گذشتن زمان در هر یک از چین‌های چهره او نقش بسته بود ببیند. مورسرف گفت:

— خانم کنتس وقتی ویکونت ورود مهمانی را که او سعادت دیدارش را خواهد داشت اطلاع داد، داشت لباس می‌پوشید. او تا ده دقیقه دیگر در سالون خواهد بود.

مونت کریستو گفت:

— برای من موجب افتخار است که در نخستین روز ورودم به پاریس با مردی آشنا می‌شوم که شایستگی‌ش هم ارز شهرت اوست، و سعادت درباره او اشتباه نکرده است. اما آیا هنوز یک عصای مارشالی وجود ندارد که به شما تقدیم کنند؟

مورسرف در حالی که کمی سرخ می‌شد گفت:

— من خدمت ارتش را ترک کرده‌ام آقا. در زمان رستوراسیون که به عضویت شورای

عالی انتخاب شدم، زیر فرمان مارشال دوبورمون^۱ در اولین لشگرکشی شرکت کردم؛ پس می توانستم تقاضای حکم فرماندهی عالی بکنم، و چه کسی می داند که اگر شاخه ارشد بر تخت سلطنت باقی مانده بود چه اتفاقی می افتاد. اما به نظر می رسد انقلاب ژوئیه آن قدر افتخارآمیز بود که اجازه ناسپاسی بدهد، و برای تمام خدمتگزارانی که با دوران امپراتوری ارتباط نداشتند این ناسپاسی انجام گرفت. من هم استعفا دادم، زیرا وقتی کسی سردوشی های خود را در جنگ به دست آورده باشد، نمی تواند در زمین لغزنده سالون ها راه برود. من شمشیر را ترک کردم و داخل سیاست شدم. حالا در صنایع کار می کنم و هنرهای مفید را مورد مطالعه قرار می دهم. در مدت بیست سالی که در ارتش خدمت می کردم ذوق این کار را داشتم، ولی وقت آن را نداشتم.

مونت کریستو پاسخ داد:

– همین چیزهاست که مزیت ملت شما را بر سایر ملل تضمین می کند. یک اشرافی مادرزادی، به وجود آمده از خانواده های بزرگ، دارای ثروت فراوان مانند شما، قانع شده اید که نخستین درجات را به عنوان سربازی ساده به دست آورید، و این بسیار نادر است. سپس، هنگامی که ژنرال شده اید، عضویت شورای عالی، و فرماندهی لژیون دونور را به دست آورده اید، بدون امید دیگری، بدون پاداشی جز اینکه به حال ممنوعان خود مفید باشید، رضایت داده اید که حرفه ای دیگر انتخاب کنید. این کار شما واقعاً زیباست، یا بهتر بگویم، عالی است.

آلبر با حیرت مونت کریستو را می نگریست و به سخنان او گوش می داد. عادت نداشت که او را چنین هیجان زده ببیند. مرد خارجی شاید برای آنکه افکار نامریی را که با شنیدن سخنان او از مغز مورسرف می گذشت بزدايد، ادامه داد:

«حیف که ما در ایتالیا چنین نمی کنیم. ما بر طبق اصول نژادی و نوعی مان عمل می کنیم و حتی یک نوع شاخ و برگ، یک نوع مقیاس و غالباً یک نوع بیهودگی را در تمام عمرمان نگه می داریم.

کنت دو مورسرف گفت:

– ولی آقا، برای مردی به شایستگی شما، ایتالیا وطن مناسبی نیست، و شاید فرانسه برای همه ناسپاس نباشد. او با فرزندان خودش بد رفتاری می کند، اما غالباً خارجی ها را به خوبی می پذیرد.

1- Bourmont

آلبر با لبخند گفت:

— پدر، آشکار است که شما کنت دو مونت کریستو را نمی‌شناسید. رضایت خاطر او در خارج از این جهان است، به هیچ وجه به دنبال افتخارات نیست و از عنوان خود فقط بر روی گذرنامه استفاده می‌کند.

مرد خارجی جواب داد:

— این درست‌ترین توضیحی است که من تاکنون درباره‌ی خودم شنیده‌ام.

کنت دو مورسرف آهی کشید و گفت:

— آقا خودش سازنده‌ی آینده‌اش بوده است و راه گلستان را برگزیده است.

مونت کریستو با لبخندی که هیچ نقاشی نمی‌تواند آن را ترسیم کند و هر روان‌شناسی از توضیح آن عاجز است گفت:

— درست است آقا.

ژنرال که به‌طور قطع مجذوب رفتار مونت کریستو شده بود گفت:

— اگر از آن نمی‌ترسیدم که آقای کنت را خسته کنم، او را با خود به مجلس می‌بردم.

امروز برای کسی که سناتورهای امروزی را نمی‌شناسد، جلسه‌ی عجیبی است.

مونت کریستو گفت:

— از شما بسیار ممنون می‌شوم اگر این پیشنهاد را در زمانی دیگر به من بکنید. اما

امروز به من وعده داده شده است که افتخار معرفی شدن به خانم کنتس را خواهم داشت و منتظر او می‌مانم.

ویکونت گفت:

— مادرم آمد.

مونت کریستو به سرعت روی گرداند، و مادام دو مورسرف را در پاگرد سالون، در آستانه‌ی

دری دید که طرف مقابل دری بود که شوهرش از آن وارد شده بود: بی‌حرکت و رنگ‌پریده،

زمانی که مونت کریستو به او نگاه کرد، بازویش را که معلوم نبود به چه علت روی دستگیره‌ی

طلایی در تکیه داده بود و آخرین سخنان مرد خارجی را گوش می‌داد پایین آورد.

کنت دو مورسرف از جا برخاست و به کنتس گفت:

— خدای من، آیا حرارت سالون شما را ناراحت کرده است؟

ویکونت هم خودش را به جانب مرسدس افکند و گفت:

— مادر، آیا ناراحتی دارید؟

کنتس با لبخند از هر دو نفر تشکر کرد و گفت:

— نه. فقط با دیدن کسی که بدون دخالت او ما اکنون در اشک و عزا به سر می‌بردیم دچار هیجان شدم.

کنتس سپس با عظمت یک ملکه پیش رفت و گفت:

— آقا، من زندگی پسر را مدیون شما هستم، و شما را به خاطر این نیکوکاری تقدیس می‌کنم. از صمیم قلب از اینکه به من فرصت دادید که از شما تشکر کنم، سپاسگزارم. کنت از نو، احترام‌آمیز تر از پیش سرفروود آورد. او که اکنون پریده رنگ‌تر از مرسدس بود گفت:

«خانم، شما و آقای کنت زیاده از حد برای کاری ساده از من تشکر می‌کنید. نجات یک انسان از مهلکه، مانع عذاب یک پدر شدن، احساس مادری را مراعات کردن، عملی نیکوکارانه به حساب نمی‌آید، بلکه کاری است انسانی.»

مادام دومورسرف به این کلمات که با ملایمت و نزاکتی دلنشین ادا می‌شد با لحنی پراحساس جواب داد:

«آقا، برای پسر من موجب سعادت است که دوستی مانند شما داشته باشد، و من از خداوندی که موجبات این دوستی را فراهم آورده است سپاسگزارم.» مرسدس با گفتن این کلمات نگاه خود را با سپاسی بی‌نهایت به جانب آسمان بالا برد و به نظر کنت رسید که دو قطره اشک در چشمان او می‌بیند.

آقای مورسرف به همسرش نزدیک شد و گفت:

«خانم، من قبلاً از آقای کنت عذر خواستم که ناچارم او را ترک کنم. از شما خواهش می‌کنم که عذرخواهی مرا تجدید کنید. جلسه در ساعت دو شروع شده است و الآن ساعت سه است من باید در جلسه حرف بزنم.

کنتس با همان لحن پراحساس گفت:

— بروید آقا. من کوشش می‌کنم مهمانان غیبت شما را فراموش کنند.

سپس رو به جانب کنت کرد و ادامه داد:

— آقای کنت به ما افتخار می‌دهند که بقیهٔ روز را با ما بگذرانند.

کنت گفت:

— از لطف شما متشکرم خانم. اما من امروز صبح در خانهٔ شما از کالسگهٔ سفرم پیاده شده‌ام، هیچ اطلاع ندارم که در پاریس چگونه منزل خواهم کرد. فقط نشانی خانه‌ام را دارم. البته این نگرانی کوچک است، با این حال باید به آن توجه کرد. کنتس پرسید:

– پس لا اقل قول می‌دهید که یک بار دیگر لطف کنید و پیش ما بیایید؟
مونت کریستو بدون جواب سر فرود آورد، که این حرکت می‌توانست به عنوان موافقت تلقی شود.

کنتس گفت:

– در این صورت شما را نگه نمی‌دارم. زیرا نمی‌خواهم که سپاسگزاری من موجب مزاحمت شما باشد.

آلبر گفت:

– کنت عزیز، اگر رضایت دهید مایلم نزاکت لطف‌آمیز شما را در رُم با در اختیار گذاشتن کالسگه‌ام به شما در پاریس، تا زمانی که فرصت بیایید و کارکنان خود را آماده کنید، جبران کنم.

– هزار بار از لطف شما ممنونم و یکونت. اما گمان می‌کنم آقای برتوکچیو، چهار ساعت و نیم وقتی را که من در اختیارش گذاشته‌ام به نحو شایسته‌ای به کار برده باشد و من کالسگه‌ای آماده‌دم در خواهم یافت.

آلبر به این طرز کار کنت عادت داشت، می‌دانست که او مانند نرون^۱ در جستجوی غیرممکن است، و دیگر از چیزی حیرت نمی‌کرد. فقط برای آنکه ببیند دستور کنت به چه نحو انجام گرفته است، کنت را تا دم در خانه همراهی کرد.

مونت کریستو اشتباه نکرده بود، به محض آنکه او در سرسرای خانه کنت دو مورسرف پیدا شد، یک مستخدم جوان، همان که در رم آمده و کارت کنت را برای دو جوان آورده و دیدار او را به آنها اعلام داشته بود، به بیرون ایوان پرید. به نحوی که مسافر نامدار به محض رسیدن به دم در کالسگه‌اش را یافت که در انتظار او بود.

کالسگه گروکی بود که از کارگاه کلر^۲ بیرون آمده بود و اسب‌هایی چنان مجلل داشت که مخصوص جوانان اشرافی پاریس بود و هریک از آنها بیش از هیجده هزار فرانک ارزش داشت. کنت به آلبر گفت:

– آقا، من به شما پیشنهاد نمی‌کنم که همراه من به خانه‌ام بیایید چون نمی‌توانم جز خانه‌ای با عجله تهیه شده، چیزی نشان‌تان بدهم. می‌دانید که من برای بدست آوردن آنی هرچیز شهرت دارم. پس روزی را معین کنید و اجازه دهید شما را دعوت کنم، در این

۱- Neron، امپراتور دیوانه و سفاک رم.

صورت به رعایت اصول مهمان نوازی مطمئن تر خواهم بود.

– اگر روزی را از من می خواهید، خیالم راحت است، زیرا می دانم که شما نه یک خانه، بلکه یک کاخ را نشان من خواهید داد. در واقع باید گفت شما یک جن در اختیار دارید. مونت کریستو در حالی که پا به روی پایه مخمل پوشیده کالسکه که هم رنگ اسب های زیبایش بود می گذاشت گفت:

– بگذارید مردم این را باور کنند. برای من نزد خانم ها شهرتی به وجود خواهد آورد. این را گفت و خود را به داخل کالسکه افکند. در پشت سر او بسته شد و اسب ها چهار نعل به حرکت درآمدند، اما سرعت چنان نبود که کنت حرکت نامرئی پرده سالونی را که او مادام دومورسرف را در آن ترک کرده بود نبیند.

آلبر چون به نزد مادرش برگشت، کنتس در اتاق خودش متفکرانه در صندلی دسته دار بزرگی نشسته بود. همه اتاق در تاریکی قرار داشت و جز پولک های براقی که جا به جا، بر شکم کوزه ها، یا در گوشه بعضی از قاب های طلایی می درخشید، چیزی دیده نمی شد. آلبر نتوانست چهره مادرش را که در هاله پارچه نازکی که او به دور موهایش پیچیده بود قرار داشت ببیند، اما لحن صدای او به نظرش ناراحت جلوه کرد، و در میان عطر گل های سرخ و گل آفتاب گردان، بوی گس و سوزاننده جوهر سرکه را که در جامی منبت کاری شده بر روی سربخاری قرار داشت تشخیص داد و شیشه داروی کنتس که از جلد چرمیش بیرون آمده بود توجه مرد جوان را به خود جلب کرد. پس به محض ورود فریاد کشید:

– مادر، آیا ناراحتی دارید؟ در نبودن من حالتان بد شده است؟

– من؟ نه آلبر. ولی می دانید که این گل های سرخ، گل های مریم و شکوفه های نارنج در هنگام نخستین گرما عطری چنان شدید می پراکنند که من به آنها عادت ندارم. مورسرف دست به جانب زنگ دراز کرد و گفت:

– مادر، در این صورت باید دستور بدهید آنها را به سرسرا ببرند. شما واقعاً ناراحت هستید، تازه همان وقت هم که وارد سالون شدید رنگتان به شدت پریده بود. – رنگم پریده بود؟

– بله مادر. این رنگ پریدگی به شما خیلی خوب می آید، اما مانع نگرانی من و پدرم نمی شود.

– من هیچ به خاطر ندارم.

مستخدمی که صدای زنگ زدن آلبر را شنیده بود وارد شد و بیکونت به او دستور داد: – این گل ها را به سرسرا یا به اتاق دست شویی ببرید. بوی آنها خانم کنتس را ناراحت

می‌کند.

مستخدم اطاعت کرد. سکوتی طولانی برقرار شد که در تمام مدت جابه‌جایی گل‌ها ادامه یافت. چون مستخدم آخرین گلدان را با خود برد کنتس پرسید: «این نام مونت کریستو چیست؟ آیا یک نام خانوادگی است، اسم یک ملک است، یا فقط یک عنوان ساده؟»

— مادر. تصوّر می‌کنم که فقط عنوان باشد. کنت جزیره‌ای را در مجمع‌الجزایر توسکان خریده است، و چنانکه خود او امروز صبح می‌گفت مقرّی برای خود در آن ایجاد کرده است. می‌دانید که سن - اتین در فلورانس، یا سن - ژرژ در پاریس همین‌طور است کنت هیچ ادّعای نجیب‌زادگی نمی‌کند و خودش را کنت اتّفاقی می‌خواند، هرچند در رُم او را یک عالیجناب بزرگ می‌دانند.

کنتس گفت:

— تا آنجا که من توانستم در این لحظات کوتاهی که او اینجا بود قضاوت کنم، رفتار او عالی است.

— روش او بی‌نقص است مادر. رفتارش چنان کامل است که همه آنهایی را که من در میان سه ردیف اشراف مغرور اروپایی، یعنی: اشراف انگلیس، اسپانیا، و آلمان می‌شناسم به حیرت می‌اندازد.

کنتس لحظه‌ای به فکر فرو رفت و پس از تردیدی کوتاه ادامه داد: «آلبر عزیزم، این سوّالی است که مادرانه از شما می‌کنم، این را می‌فهمید، شما آقای مونت کریستو را در منزلش دیده‌اید، درایتی دارید که معمولاً جوانانی در سنّ شما ندارند، آیا تصوّر می‌کنید که کنت واقعاً همان باشد که به نظر می‌رسد؟»

— او چی به نظر می‌رسد؟

— همان که خودتان گفتید، یک عالیجناب بزرگ.

— مادر، من گفتم که او را چنین می‌پندارند.

— ولی شما در این باره چه فکر می‌کنید؟

— اعتراف می‌کنم که من عقیده روشنی درباره کنت ندارم. فقط تصوّر می‌کنم اهل مالت باشد.

— من راجع به منشأ او نمی‌پرسم. از شخصیت او سوّال می‌کنم.

— شخصیت او مسأله دیگری است. من آن قدر کارهای عجیب از او دیده‌ام که اگر بخواهید بدانید درباره‌اش چه عقیده‌ای دارم، به شما خواهم گفت که می‌توانم او را به

عنوان یکی از شخصیت‌های داستان‌های بایرون به حساب آورم که بدبختی با مهری شوم آنها را علامت زده است: یک مانفرد، یک لارا، یک ورنر، این بازماندگان خانواده‌های قدیمی که به دور افتاده از نعمت‌های پدری، با نیروی نبوغ حادثه‌آفرینی‌شان که آنها را بر فراز قوانین اجتماعی قرار داده است، کسب ثروت کرده‌اند.

— منظور تان چیست آلبر؟

— منظورم این است که مونت کریستو جزیره‌ایست در میان دریای مدیترانه، غیرمسکون، بدون تشکیلات، پناهگاه قاچاقچیان از هر ملیت و دزدان دریایی همه ممالک. از کجا معلوم که این سوداگران شایسته به عالیجناب خود یک حق پناهندگی نمی‌پردازند.

کنس متفکرانه گفت:

«ممکن است.»

مرد جوان ادامه داد:

— اما مهم نیست، قاچاقچی یا غیر آن، شما خودتان که او را دیده‌اید تصدیق دارید که کنت دو مونت کریستو مردی قابل توجه است و بزرگترین موفقیت‌ها را در سالون‌های پاریس به دست خواهد آورد. همین امروز صبح، در خانه من، او ورود خود را به جمع ما، با به حیرت افکندن همه، حتی شاتو - رنو آغاز کرد.

مرسدس که آشکارا اهمیتی بسیار برای سؤال خود قایل بود پرسید:

— کنت چند سال دارد؟

— خیال می‌کنم سی و پنج یا سی و شش ساله باشد.

مرسدس که در عین حال به آنچه آلبر می‌گفت و به آنچه خودش می‌اندیشید جواب می‌داد گفت:

— به این جوانی؟ غیرممکن است.

— با این حال حقیقت دارد. بارها او قطعاً بدون نیت قبلی گفته است که من در فلان تاریخ پنج ساله بودم، در فلان زمان ده سال داشتم، وقتی دیگر دوازده ساله بودم. من که کنجکاویم بر روی این تاریخ‌ها هوشیار نگه‌م می‌داشت تاریخ‌ها را با هم می‌سنجیدم و هرگز اشتباهی در آن ندیدم. پس یقین دارم که این مرد منحصر به فرد که سنّ معین ندارد، حدود سی و پنج ساله است. بعلاوه به خاطر بیاورید که چه چشمان نافذی دارد و موهایش چقدر سیاه است. پیشانی‌ش پریده رنگ ولی فاقد چین و چروک است طبیعتی نه تنها نیرومند، بلکه جوان دارد.

کنتس سرش را، گویی در زیر بار موجی از افکار تلخ و سنگین به زیر افکند و با ارتعاشی عصبی پرسید:

– آلبِر، آیا این مرد نسبت به شما احساسی دوستانه دارد؟

– تصوّر می‌کنم این‌طور باشد.

– آیا شما هم او را دوست دارید؟

– از او خوشم می‌آید. هرچند فرائز دپینای می‌خواست او را به عنوان مردی که از دنیای دیگر می‌آید در نظر من مجسم کند.

کنتس حرکتی حاکی از وحشت کرد و با صدایی دردناک گفت:

– آلبِر، من شما را همیشه از تازه شناخته شده‌ها برحذر داشته‌ام. حالا شما مرد هستید

و می‌توانید به من نصیحت کنید، با این حال تکرار می‌کنم: محتاط باشید آلبِر.

– مادر عزیزم، برای اینکه بتوانم از اندرز شما استفاده کنم، اوّل باید بدانم در برابر چه

چیز محتاط باشم. کنت هرگز قمار نمی‌کند، چیزی نمی‌آشامد، مگر آبی که قطره‌ای شراب

اسپانیایی آن را طلایی رنگ کرده باشد. کنت آن قدر ثروتمند است که نمی‌تواند از من

وامی بخواهد، بدون اینکه مرا وادارد به ریش او بخندم. می‌خواهید من از چه بابت از کنت

بترسم؟

کنتس گفت:

– حقّ با شماست آلبِر. وحشت من دیوانگی است، خصوصاً نسبت به مردی که زندگی

شما را نجات داده است. راستی، آیا پدرتان او را به خوبی پذیرفت؟ لازم است که رفتار ما

نسبت به کنت بیش از حدّ نزاکت باشد. آقای مورسرف گاهی مشغول کارهای خودش

است و ممکن است بدون آنکه بخواهد...

آلبِر سخن مادرش را برید:

– رفتار پدرم نسبت به کنت عالی بود. حتّی می‌توانم بگویم از دو یا سه تعریف

ماهرانه‌ای که کنت با چنان شادی بیان داشت که گویی سی سال است او را می‌شناسد،

خیلی خوشش آمد. هریک از تیرهای تحسین کنت، می‌بایست پدرم را قلقلک داده باشد،

آنها مانند بهترین دوستان از هم جدا شدند و حتّی آقای مورسرف می‌خواست او را با خود

به مجلس ببرد تا سخنرانش را بشنود.

کنتس جواب نداد. در چنان رؤیای عمیقی غوطه‌ور بود که چشمانش به تدریج بسته

شد. مرد جوان که در برابر او ایستاده بود، با لطیف‌ترین و مهرآمیزترین عشق فرزندی که

در پسرانی که مادرشان هنوز جوان است وجود دارد، او را می‌نگریست، و چون دید که

چشمان او بسته مانده است، لحظه‌ای بی حرکت به تنفس او گوش داد و به تصوّر اینکه مادرش به خواب رفته است، با پنجه پا دور شد، با احتیاط در اتاقی را که کنتس در آن بود بست. سپس در حالی که سرش را تکان می داد زمزمه کرد:

— این ابلیس مرد، من پیش بینی کرده بودم که او در پاریس غوغا به پا خواهد کرد. حالا اثر آن را بر روی ترمومتر شکست‌ناپذیر اندازه می گیرم: مادرم او را مورد توجه قرار داد، پس قطعی است که او مردی قابل توجه است.

آلبر به جانب اسطبل خود پایین رفت، در حالی که بغضی مخفی او را می آزرده: زیرا کنت دو مونت کریستو، حتی بی آنکه در این باره بیندیشد، دست روی اسب‌هایی گذاشته است که کهرهای او را در نظر آنها که اسب می شناسند، به نمره ۲ سوق داده است. پس با خود اندیشید: «انسان‌ها در واقع برابر نیستند. باید از پدرم بخواهم که این مسأله را در مجلس مورد تفسیر قرار دهد.»

آقای برتوکچیو

شش دقیقه طول کشید تا کنت به خانه‌اش برسد، اما همین زمان کافی بود که بیست جوان که قیمت اسب‌هایی را که نتوانسته بودند بخرند می‌دانستند او را ببینند و چهارنعل به دنبال او بتازند، تا عالیجناب شکوهمندی را که به خود اسب‌های هر رأس ده هزار فرانکی اهدا کرده بود، ببینند.

خانه‌ای که به وسیلهٔ علی انتخاب شده بود و می‌بایست به عنوان محل سکونت شهری برای مونت کریستو به کار رود در خیابان شانزله‌لیزه، از پایین به بالا، در سمت راست قرار داشت و عمارت در میان باغ و حیاط ساخته شده بود. انبوه درختان قسمتی از نمای ساختمان وسیع را می‌پوشانید، و در اطراف درخت‌ها دو خیابان که مانند دو بازو در چپ و راست آن گسترده بود، کالسگه را به پلکان دو طرفه‌ای که در هر پلهٔ آن یک گلدان چینی پر از گل گذاشته شده بود هدایت می‌کرد و به غیر از در ورودی اصلی، در دیگری داشت که به کوچهٔ پونتیو^۱ باز می‌شد.

حتی پیش از آنکه کالسگه‌چی دربان را صدا کند، در نرده‌ای سنگین به روی پاشنه‌هایش چرخید. آمدن کنت را دیده بودند، و در پاریس هم مانند رُم و مانند هرجا آمادهٔ خدمت به او بودند. کالسگه‌چی داخل حیاط شد و بی‌آنکه حرکت را کند نیم دایره را دور زد. نرده‌ها به سرعت بسته شد و صدای چرخ به روی شن‌ها به گوش رسید. کالسگه در طرف چپ پلکان متوقف شد، دو مرد در برابر آن حاضر شدند: یکی علی بود که با شادی بسیار به اربابش لبخند زد و تنها با نگاهی ساده از جانب مونت کریستو پاسخ گرفت. مرد دیگر با احترام سلام داد و بازوی خود را به کنت ارائه داشت تا به او در پیاده شدن کمک کند. کنت در حالی که با سبکی از سه پلهٔ کالسگه به پایین می‌جست گفت:

— روز بخیر آقای برتوکچیو. سر دفتر کجاست؟

– در سالون کوچک منتظر است عالیجناب.

– به محض اینکه شمارهٔ خانه را دانستید، کارت‌هایی را که به شما گفته بودم بدهید چاپ کنند.

– آقای کنت، این کار انجام یافته است. نزد بهترین گراوورکنندهٔ پاله رویال^۱ رفتم، که صفحهٔ فلزی را در حضور من آماده کرد. اولین کارت چاپ شده، چنانکه دستور داده بودید، همین لحظه به نشانی آقای دانگلار، نمایندهٔ مجلس، کوچهٔ شوسه – دانتن^۲ شمارهٔ ۷ فرستاده شده است. بقیهٔ کارت‌ها روی سربخاری اتاق خواب عالیجناب است.

– خوب. الآن چه ساعتی است؟

– ساعت چهار.

مونت کریستو دستکش‌ها، کلاه و عصایش را به مستخدمی که از سرسرای خانهٔ کنت دومورسرف بیرون دویده بود تا کالسکه‌چی را صدا کند سپرد؛ سپس در حالی که به وسیلهٔ بر توکچیو هدایت می‌شد به سالون کوچک رفت. مونت کریستو گفت:

– این مرمرها که زمین سرسرا را فرش کرده است بی‌ارزش است و باید هرچه زودتر آنها را عوض کرد. بر توکچیو سر فرود آورد.

همان‌طور که مباشر گفته بود، سردفتر در سالون به انتظار نشست بود. نوچه سردفتری بود از پاریس که چهره‌ای نجیب داشت و شغل محرّری حومه را به عهده داشت. مونت کریستو پرسید:

– شما مأمور فروش خانهٔ بیلاقی هستید که من می‌خواهم بخرم؟

– بله آقای کنت.

اسناد فروش آماده است؟

– بله آقای کنت.

کنت درحالی که نیمی از خطابش به بر توکچیو بود و نیمی به سردفتر، با بی‌قیدی پرسید:

– آیا آنها را آورده‌اید؟

– بله آقای کنت. اینهاست.

۱ – Palais - Royal، اشرافی‌ترین منطقهٔ پاریس.

2- Chaussée - d'Antin

... خوب است. این خانه‌ای که قرار است من بخرم در کجاست؟
مباشر حرکتی به خود داد که معنی آن: «نمی‌دانم» بود. سردفتر با حیرت مونت کریستو را نگاه کرد و گفت:

— چطور؟ آقای کنت نمی‌دانند خانه‌ای که می‌خرند در کجاست؟
— در واقع نه.

— آقای کنت آن را ندیده‌اند؟

— چطور می‌خواهید آن را دیده باشیم، در حالی که من اولین بار است که به پاریس قدم می‌گذارم.

سردفتر گفت:

— در این صورت مسأله فرق می‌کند. خانه‌ای که آقای کنت قصد خرید آن را دارند، در اوتوی واقع است.

بر توکچیو با شنیدن این اسم به طور آشکار رنگ باخت. کنت پرسید:
— اوتوی در کجا قرار دارد؟

سردفتر جواب داد:

— تقریباً در دو قدمی اینجاست آقای کنت. کمی دورتر از پاسی^۱، در محلی زیبا در وسط بیشه بولونی^۲ است.

— به این نزدیکی؟ پس بیلاق نیست. آقای بر توکچیو، چرا شما برای من خانه‌ای دم دروازه پاریس انتخاب کرده‌اید؟

مباشر با عجله جواب داد:

— من! نه خیر، آقای کنت مرا مأمور این کار نکرده بودند. لطفاً به خاطر بیاورید، در دهنتان جستجو کنید.

— آه، درست است. به خاطر آوردم. من آگهی فروش این خانه را در یک روزنامه خواندم و فریب عنوان «خانه‌ای در بیلاق» را خوردم.

بر توکچیو فوراً گفت:

— هنوز هم وقت باقی است، و اگر عالیجناب بخواهند به من مأموریت بدهند، همه جاها را دیگر جستجو می‌کنم و بهترین محل را برایشان می‌یابم. در آنک^۳، در فونتای

1- Auteuil

2- Passy

3- Bois du Boulogne

4- Anghien

او - روز^۱ یا در بل وو^۲.

مونت کریستو با بی قیدی گفت:

— نه. حالا که این یکی هست، نگهش می داریم.

سردفتر که می ترسید حق الزحمه اش را از دست بدهد یا عجله گفت:

— حق دارید آقا. این ملکی با صفاست، آب جاری، بیشه انبوه، محل سکونت راحت دارد؛ هرچند مدتهاست که متروک مانده است. تازه اثاثیه آن را هم باید حساب کرد که هرچند قدیمی است ولی با ارزش است، خصوصاً امروز که همه به دنبال اشیاء قدیمی هستند. ببخشید ولی لابد آقای کنت سلیقه زمان خود را دارند.

مونت کریستو گفت:

— پس این طور که می گوئید خانه مناسبی است.

— بهتر از آن آقا. خانه مجللی است.

— خوب. فرصت را از دست ندهید آقای سردفتر. سند فروش را بدهید.

کنت سند فروش را، پس از آنکه نگاهی به محلی که وضع خانه و نام صاحبان آن مشخص شده بود انداخت، به سرعت امضا کرد و گفت:

— آقای برتوکچیو، پنجاه و پنج هزار فرانک به آقا بدهید.

مباشر با قدم های نامطمئن بیرون رفت و با دسته ای اسکناس به اتاق بازگشت. سردفتر با دقت مردی که عادت دارد پول خود را پس از تشریفات قانونی دریافت دارد، آن را شمرد.

کنت پرسید:

— آیا همه تشریفات انجام گرفته است؟ کلیدها را آورده اید؟

— همه چیز انجام گرفته است آقای کنت. کلیدها نزد دربان خانه است، ولی من به او دستور داده ام که مالک جدید را در خانه مستقر کند.

مونت کریستو با سر اشاره ای به سردفتر کرد، یعنی می تواند برود، ولی سردفتر که مرد درستکاری بود گفت:

«تصور می کنم آقای کنت اشتباه کرده باشند، زیرا می بایست با محاسبه همه مخارج پنجاه هزار فرانک بپردازند.

— و دست مزد شما چه می شود؟

— دستمزد عادی من در این مبلغ محاسبه شده است.

— آیا شما از او توی تا اینجا نیامده‌اید؟

— البته آمده‌ام.

— در این صورت لازم است که مزد زحمت شما پرداخته شود.

سپس با حرکت دست او را مرخص کرد.

سر دفتر در حالی که تا زمین خم می‌شد، عقب‌عقب بیرون رفت. از روزی که دفتر خود را گشوده بود، نخستین روزی بود که چنین مشتری دست و دل بازی می‌دید. کنت به بر توکچیو گفت: «آقا را به بیرون هدایت کنید.» و مباشر به دنبال سر دفتر بیرون رفت.

کنت به محض آنکه تنها ماند کیف پولش را از جیب بیرون کشید و در آن را با کلیدی که به گردنش آویخته بود و هرگز از او جدا نمی‌شد باز کرد. پس از لحظه‌ای جستجو صفحه کاغذی یافت که یادداشت‌هایی در آن نوشته شده بود. این یادداشت‌ها را با سند خرید که روی میز قرار داشت مقایسه کرد، خاطراتش را به یاد آورد و گفت: «او توی، کوچه فونتن، شماره ۲۸ درست همین است. حالا باید با ایجاد ترسی دینی یا ترس مادی اعتراف بگیرم. تا ساعتی دیگر همه چیز را خواهم دانست.»

کنت با چکش کوچک دسته خمیده‌ای به روی زنگ کوبید که صدایی بلند از آن برخاست، و صدا کرد: «بر توکچیو!»

مباشر در آستانه در ظاهر شد. کنت گفت:

— آقای بر توکچیو، شما می‌گفتید که در فرانسه سفر کرده‌اید؟

— در بعضی از قسمت‌های فرانسه. بله عالیجناب.

— لابد بیلاق‌های اطراف پاریس را می‌شناسید؟

مباشر با نوعی ارتعاش عصبی که مونت کریستو به حق آن را به نوعی نگرانی هیجانی تعبیر کرد گفت:

— نه عالیجناب. نه.

— این بد است که شما هرگز از حومه پاریس دیدار نکرده‌اید. چون من می‌خواهم همین امشب ملک تازه‌ام را ببینم، و شما که همراه من خواهید بود، می‌توانستید اطلاعات مفیدی به من بدهید.

بر توکچیو که رنگ مسی‌اش به سفیدی گراییده بود، فریاد کشید:

«من به او توی بیایم؟»

— چه تعجبی دارد که شما به او توی بیايید. وقتی که من در او توی منزل کنم، شما ناچارید به آن خانه بیايید، زیرا عضو آنجا هستید.

برتوکچیو در برابر نگاه آمرانهٔ ارباب سر به زیر افکند و ساکت و بی حرکت باقی ماند. مونت کریستو گفت: «شما را چه می شود؟ آیا منتظرید که من برای خواستن کالسگه یک بار دیگر به زنگ بکوبم؟»

برتوکچیو با جستی از سالون کوچک به سرسرا پرید و با صدای گرفته فریاد کشید: «کالسگهٔ عالیجناب!»

مونت کریستو دو یا سه نامه نوشت، چون آخرین نامه را مهر زد مباشر ظاهر شد و گفت:

— کالسگهٔ عالیجناب دم در حاضر است.

— بسیار خوب. دستکش و کلاهتان را بردارید.

— آیا من باید آقای کنت را همراهی کنم؟

— حتماً. لازم است شما دستورات خود را دریافت کنید، زیرا من تصمیم دارم در آن خانه منزل کنم.

قرار بر این نبود که در برابر فرمان کنت جوابی داده شود، پس مباشر بدون مخالفت به دنبال ارباب سوار کالسگه شد و با احترام در نیمکت جلو نشست.

خانه اوتوی

مونت کریستو متوجه شد که بر توکچو به هنگام پایین آمدن از پلکان مانند مردم کرس به خود علامت صلیب کشید و چون سوار کالسگه شد دعایی را آهسته زمزمه کرد. هرکس دیگری به غیر از یک کنجکاو، به نفرت عجیبی که مباشر شایسته نسبت به این گردش بیرون شهر نشان می داد، رحم می کرد، اما از قرار معلوم کنت کنجکاو تر از آن بود که بر توکچو را از این سفر کوتاه معاف کند.

بیست دقیقه بعد به اوتوی رسیدند. هیجان مباشر همچنان رو به افزایش بود. چون وارد روستا شدند، بر توکچو که در کنج کالسگه خزیده بود، با هیجانی تب آلود خانه هایی را که از برابر آنها می گذشتند می نگریست. کنت در حالی که بی رحمانه نگاهش را به مباشر دوخته بود به او دستور داد:

— در کوچه فونتین، شماره ۲۸ بگوئید کالسگه را نگه دارند.

عرق به چهره بر توکچو نشست، با این حال اطاعت کرد و در حالی که سرش را از پنجره بیرون می برد به کالسگه چی فریاد کشید:

«کوچه فونتین، شماره ۲۸»

این شماره ۲۸ در انتهای روستا قرار داشت. در طول سفر، شب فرارسیده بود، یا در واقع ابری سیاه و پر از ذرات الکتریسیته به این ظلمت زودرس، ظاهری غم انگیز می داد. کالسگه ایستاد، شاگرد کالسگه چی پیش دوید و در کالسگه را گشود کنت گفت:

«آقای بر توکچو، پیاده نمی شوید؟ می خواهید در کالسگه بمانید؟ لعنت بر شیطان، امشب شما در چه فکری هستید؟»

بر توکچو از کالسگه بیرون پرید و شانه اش را در اختیار کنت قرار داد. کنت این بار دست به شانه او گذاشت و سه پله کالسگه را یک به یک پایین رفت. سپس گفت:

— در خانه را بزنید و ورود مرا اعلام کنید.

بر توکچو در را زد. دربان در را باز کرد و پرسید:

— چه کار دارید؟

– شاگرد کالسگه چی گفت:

– ارباب جدید شما آمده است.

و نامه‌ای را که سردفتر نوشته بود به جانب دربان پیش برد.
دربان گفت:

– پس خانه به فروش رفته است، و این آقا آمده است تا در آن منزل کند؟
کنت گفت:

– بله دوست عزیز. من خواهم کوشید که شما حسرت ارباب سابقتان را نخورید.

– ای آقا، من چندان حسرت او را نمی‌خورم، چون او را بسیار کم می‌بینم. الآن بیش از

پنج سال است که او به اینجا نیامده است، و به نظر من کار درستی است که او خانه را فروخته است. چون این ملک هیچ فایده‌ای برای او ندارد.

– ارباب سابقتان چه نامی داشت؟

– آقای مارکی دو سن - مران. گمان نمی‌کنم خانه را به قیمتی که برایش تمام شده است فروخته باشد.

کنت گفت:

– مارکی دو سن - مران؟ این اسم به نظرم آشنا می‌آید. مارکی دو سن - مران؟

سپس تظاهر کرد که دارد در خاطر خود جستجو می‌کند، دربان ادامه داد:

– او یکی از اشراف قدیمی است. خدمتگزار باوفای بوربون‌هاست. فقط یک دختر

داشت که او را به تزویج آقای دو ویلفور درآورد. آقای دو ویلفور اول در نیم و بعد در ورسای دادستان بود.

مونت کریستو نگاهی به جانب برتوکچیو افکند. برتوکچیو از دیواری که به آن تکیه

کرده بود تا نیفتد سفیدتر شده بود.

مونت کریستو پرسید:

– گویا این دختر مرده است؟ به نظرم می‌رسد که این طور شنیدم.

– درست است آقا. دوازده سال پیش او فوت کرد و از آن زمان تا حال ما فقط سه بار

مارکی بیچاره را دیده‌ایم.

مونت کریستو به درماندگی مباشر اندیشید. او نمی‌توانست ریسمان راه بی‌آنکه

برتوکچیو را خرد کند، بیش از این بفشارد. پس گفت:

– متشکرم مرد شجاع. لطفاً چراغی به من بدهید.

– آیا من می‌بایست آقا را همراهی کنم؟

— نه، نیازی نیست. بر توکچیو راه مرا روشن می‌کند.
مونت کریستو سخنانش را با دو سگۀ طلا همراه کرد و انفجاری از دعای خیر و آه شادی برانگیخت. دربان پس از جستجوی بیهوده در لبۀ سربخاری و روی زمین نزدیک به آن گفت:
— آه، آقا، من در اینجا شمع ندارم.
کنت گفت:

— بر توکچیو، یکی از فانوس‌های کالسگه را بردارید و عمارت را به من نشان دهید.
مباشر بدون اعتراض اطاعت کرد، اما دست او که فانوس را نگه داشته بود چنان لرزشی داشت که آشکار می‌کرد این اطاعت امر تا چه حدّ برایش مشکل است.
طبقۀ همکف را که بسیار وسیع بود طی کردند. طبقۀ اوّل شامل یک سالن، یک حمام و دو اتاق خواب بود. یکی از این اتاق‌ها به پلکانی مارپیچ راه داشت و انتهای پلکان به باغ می‌رسید. کنت گفت:

— آقای بر توکچیو، ببینید، این یک پلکان آزاد است، جلو بروید و راه را روشن کنید. به جایی برویم که این پلکان ما را هدایت می‌کند.
— آقا، این پلکان به باغ منتهی می‌شود.
— لطفاً بگویید شما از کجا می‌دانید؟
— منظورم این است که قاعدتاً باید این طور باشد.
— خوب، پس بهتر است در این باره مطمئن شویم.
بر توکچیو آهی کشید و به راه افتاد. در واقع پلکان به باغ منتهی می‌شد.
مباشر در برابر در خروجی پلکان متوقف ماند. کنت گفت:
— برویم آقای بر توکچیو.

ولی مخاطب کنت مبهوت، ابله و درمانده بود. نگاه حیرت‌زده‌اش به هر طرف دوخته می‌شد، گویی در جستجوی اثری از گذشته‌ای وحشتناک است. دست‌هایش را به هم متصل کرده بود و به نظر می‌رسید که می‌کوشد تا خاطرات هولناک را از خود دور کند. کنت با سماجت گفت: «در را باز کنید!»

بر توکچیو در حالی که دستش را به گوشۀ دیوار داخلی می‌فشرد گفت:
— نه! نه! آقا، من دورتر از این نمی‌روم، غیر ممکن است.
صدای آمرانۀ مونت کریستو اوج گرفت:
— یعنی چه؟

مباشر فریاد کشید:

— آخر آقا، می‌بینید که این طبیعی نیست که شما، وقتی خواسته‌اید خانه‌ای در حومه پاریس بخرید، درست آن را در اتوی خریده باشید و این خانه درست شماره ۲۸ کوچه فونتین باشد. آه، چرا من همه چیز را در آنجا به شما نگفتم عالیجناب. اگر گفته بودم، قطعاً اصرار نمی‌کردید که همراه شما بیایم. امیدوار بودم که خانه آقای کنت، خانه‌ای غیر از این باشد. مثل اینکه هیچ خانه‌ای در اتوی نبوده است، جز این یکی که قتل در آن انجام گرفته است.

مونت کریستو ناگهان متوقف ماند و گفت:

— آه! چه کلمه زشتی بر زبان آوردید مرد ابلیس. شما مثل همه اهالی کرس همیشه دچار معما یا خرافات هستید! فانوس را بردارید تا از باغ دیدار کنیم. امیدوارم همراه با من از چیزی وحشت نداشته باشید.

بر توکچیو فانوس را برداشت و اطاعت کرد.

در باز شد و آسمانی تیره را آشکار کرد که ماه در آن بیهوده می‌کوشید تا با دریایی از ابر که آن را با امواج کدر خود می‌پوشاند مبارزه کند؛ لحظه‌ای ابر را روشن می‌کرد، سپس می‌رفت و در تاریک‌ترین اعماق بی‌نهایت نابود می‌شد.

مباشر خواست به سمت چپ برود، مونت کریستو گفت:

— چه فایده دارد که از خیابان‌های شنی بگذریم. این طرف چمن زیبایی است. از سمت جلو برویم.

بر توکچیو عرقی را که از پیشانی‌اش جاری بود سترد، ولی اطاعت کرد. با این حال می‌کوشید به سمت چپ منحرف شود، مونت کریستو بعکس جانب راست را گرفت. چون به انبوهی از درختان رسیدند، کنت ایستاد. مباشر نتوانست خودداری کند و فریاد کشید: «از اینجا دور شوید آقا. خواهش می‌کنم دور شوید. شما درست در جای او ایستاده‌اید!» — در جای کی؟

— در جایی که او به زمین افتاد!

مونت کریستو با خنده گفت:

— آقای بر توکچیوی عزیز. به خود بیایید، ما اینجا در سارتن^۱ یا در کرس نیستیم. اینجا جنگل نیست، بلکه یک باغ به سبک انگلیسی است. قبول دارم که خوب از آن

نگهداری نشده است، ولی نباید به این خاطر از آن نفرت داشت. بر توکچو دست‌هایش را به طرزی به هم متصل کرد که کنت را، اگر فکری درباره نتیجه نهایی که می‌خواست در این لحظه بگیرد مشغول نمی‌کرد، و با دقت کامل به هر تظاهر این وجدان وحشت زده توجه نداشت، به خنده می‌انداخت. کنت گفت:

— آقای بر توکچو. باید به شما بگویم که دارید در حال حرکت دادن دست و بازو، چشم‌هایتان را مانند دیوانگانی که شیطان نمی‌خواهد از جسم آنها خارج شود می‌گردانید. من همیشه توجه داشته‌ام که سمج‌ترین شیاطین در محل خود باقی می‌مانند. این یک راز است. می‌دانستم که شما اهل کرس هستید، و می‌دانستم که حادثه‌ای قدیمی از «واندتا» را همیشه در ذهن خود مرور می‌کنید. این مسأله در ایتالیا مهم نبود، چون این قبیل مسائل در آنجا مطرح است. در فرانسه آدم‌کشی بسیار بد تلقی می‌شود: ژاندارم‌هایی هستند که به آن می‌پردازند، قاضی‌هایی وجود دارند که محکوم می‌کنند، و دارهائی هست که به مجازات می‌رساند.

بر توکچو از نو دست‌هایش را به هم متصل کرد، و چون در حال انجام دادن همه این حرکات فانوس را از دست نمی‌گذاشت، نور فانوس چهره پریشان او را روشن می‌کرد. مونت کریستو با همان نگاهی که در رم اعدام آندره‌آ را دیده بود او را می‌نگریست. سپس با آهنگی که لرزشی تازه در بدن مباشر بینوا ایجاد کرد گفت:

«پس آبه بزونی، وقتی که در سال ۱۸۲۹، پس از سفرش به فرانسه شما را نزد من فرستاد و سفارش‌نامه‌ای همراه شما کرد که در آن صفات باارزش شما را برای من توصیف می‌کرد، دروغ می‌گفت. باشد، من نامه‌ای به آبه خواهم نوشت و او را مسئول کسی که مورد حمایتش بوده است قرار می‌دهم. من باید بدانم این داستان آدم‌کشی چیست، فقط آقای بر توکچو، به شما اعلام می‌کنم که من، وقتی در کشوری زندگی می‌کنم، عادت دارم به قوانین آن حرمت بگذارم، و حاضر نیستم به خاطر شما با دادگستری فرانسه درگیر شوم. بر توکچو با ناامیدی فریاد کشید:

— عالیجناب، مرا به دست دادگستری ندهید. من با وفاداری به شما خدمت کرده‌ام، این طور نیست؟ همیشه آدمی درستکار بوده‌ام و حتی بیش از آنکه توانسته‌ام کار خیر کرده‌ام.

— من قبول دارم. اما آخر چرا اینقدر هیجان زده هستید؟ این علایم بد است: یک

وجدان راحت چهرهٔ انسان را اینقدر پریده رنگ نمی‌کند، حرارت آدم را چنین بالا نمی‌برد. بر توکچیو به حالت تردید ادامه داد:

— آقای کنت، شما خودتان گفتید که آبه بزونی که اعترافات مرا در زندان نیم شنیده بود، وقتی که مرا به نزد شما فرستاد، به شما اطلاع داد که من گناهی سنگین به دوش دارم.

— درست است، ولی چون او شما را به عنوان کسی که می‌تواند مباشر خوبی باشد نزد من فرستاد، من تصور کردم که شما فرضاً دزدی کرده‌اید، یا چون اهل کرس هستید، به قول کرسیها برای خودتان پوستی ساخته‌اید.

بر توکچیو در برابر کنت زانو زد و گفت:

— بله آقا. همین است. من انتقام گرفته‌ام. سوگند یاد می‌کنم که فقط یک انتقام ساده بود.

— این را می‌توانم درک کنم، آنچه درک نمی‌کنم این است که چرا این خانه شما را چنین به هیجان می‌آورد.

— عالیجناب، زیرا در این خانه است که انتقام گرفته شده است.

— چی؟ در خانهٔ من!

بر توکچیو با ساده‌لوحی گفت:

— عالیجناب، این خانه آن زمان مال شما نبود.

— مال کی بود؟ مارکی دو سن - مران؟

— عالیجناب، انتقام از او نبود، از کس دیگری بود.

کنت که به نظر می‌رسید تسلیم واکنش خودش شده است گفت:

— وضع عجیبی است که شما این‌گونه تصادفی با آن مواجه شده‌اید، بی‌آنکه تدارکی در کار باشد وارد خانه‌ای شده‌اید که صحنه‌ای در آن اتفاق افتاده است و شما را چنین دچار وحشت می‌کند.

— عالیجناب، قضا و قدر است که این چیزها را به وجود می‌آورد، من یقین دارم: اول شما درست در او توی خانه‌ای می‌خرید، این خانه ایست که من در آن مرتکب گناه شده‌ام، بعد شما از همان پلکانی که او پایین آمده است، به باغ پایین می‌آیید، درست در محلی که من به او کارد زدم می‌ایستید. در دو قدمی اینجا، زیر آن درخت سپیدار، گودالی بود که او کودک را در آن چال کرده بود. اینها همه نمی‌تواند تصادفی باشد، زیرا در این صورت تصادف به مشیت الهی شبیه می‌شود.

– بسیار خوب. ببینم، آقای اهل کرس. فرض کنیم که اینها مشیت الهی باشد. من همیشه هرچه را بخواهند فرض می‌کنم، از طرفی به روحیه‌های بیمار باید فرصت داده شود. پس افکار خود را جمع آورید و همه آنچه را اتفاق افتاده است برای من حکایت کنید. بر توکچیو سرش را حرکت داد و گفت:

– من فقط یک بار این ماجرا را حکایت کرده‌ام و آن هم به آبه بزونی بوده است. این قبیل چیزها جز در محل اعتراف به گناه، در جایی گفته نمی‌شود.

– در این صورت بر توکچیوی عزیز، ترجیح می‌دهید که من شما را نزد اعتراف‌گیرنده‌تان بفرستم تا با او راهب دیر شوید و درباره اسرار تان با او حرف بزنید؟ من از مباحثی که چنین وحشتی از یک شب داشته باشد نگرانم و دوست ندارم خادمان من جرأت نکنند شب به باغ قدم بگذارند. اعتراف می‌کنم که دیدار کلانتر پلیس هم چندان خوش آیندم نیست، چون استاد بر توکچیو، این را بدانید که در ایتالیا به پلیس مواجب می‌پردازند تا ساکت بماند، اما در فرانسه بعکس، در صورتی به او حقوق می‌دهند که حرف بزند! عجب! می‌دانستم که شما اهل کرس هستید، قاقاچی و مباحثی بسیار ماهرید. اما حالا می‌بینم که ریسمان‌های دیگری را هم به کمان خود دارید. پس نمی‌توانم شما را نزد خود نگه دارم.

مباحث که به شدت از این تهدید به وحشت افتاده بود فریاد کشید:

– آه، عالیجناب، اگر ماندن در خدمت شما فقط بستگی به حرف زدن من دارد، حرف می‌زنم، همه چیز را می‌گویم و اگر شما را ترک کنم فقط برای رفتن به جانب چوبه دار است.

مونت کریستو گفت:

– در این صورت مسأله تفاوت می‌کند. اما اگر می‌خواهید دروغ بگویید، در این باره فکر کنید، بهتر است اصلاً حرف نزنید.

– نه آقا. به روحم سوگند یاد می‌کنم که همه چیز را به شما بگویم. زیرا آبه بزونی هم فقط یک قسمت از راز مرا دانست. اما اول از شما خواهش می‌کنم از این درخت دور شوید. الآن ماه این ابر را سفید می‌کند و شما که آنجا در بالا پوشی که اندامتان را می‌پوشاند ایستاده‌اید، در نظر من شبیه به آقای دو ویلفور جلوه می‌کنید.

مونت کریستو فریاد کشید:

– چطور؟ شما از آقای دو ویلفور حرف می‌زنید؟

– آیا عالیجناب او را می‌شناسند؟

- دادستان سابق نیم؟ که با دختر مارکی دو سن - مران ازدواج کرده بود؟ و در صنف قضاوت به عنوان شریف‌ترین و سختگیرترین مقام قضایی شهرت داشت؟
- بله آقا. این مردی که شهرتی ملامت‌ناپذیر داشت، مردی بود سیاه‌دل، روسیاه، غیرممکن است.
- با این حال همین طور است که می‌گویم.
- واقعاً، آیا دلیلی هم بر گفته‌ی خود دارید؟
- لااقل دلیل را داشتم.
- و آن را از دست دادید؟ آدم ناشی؟
- بله. اما با جستجوی دقیق می‌توان آن را یافت.
- این جریان را برایم حکایت کنید آقای بر توکچیو، زیرا داستان دارد توجه مرا جلب می‌کند.
- کنت در حالی که ترانه‌ای را زمزمه می‌کرد، رفت روی نیمکتی نشست و بر توکچیو در حال به یاد آوردن خاطراتش به دنبال او رفت، و در برابر او ایستاده باقی ماند.

انتقام

بر توکچیو پرسید: «آقای کنت می خواهند که من داستان را از کجا شروع کنم؟»

– از هر جایی خواهید شروع کنید؛ زیرا من هیچ نمی دانم.

– من تصوّر می کردم آبه بزونی به شما گفته است که...

– بله، شاید او مطالبی را به من گفته باشد، اما هفت یا هشت سال از آن زمان می گذرد

و من همه چیز را از یاد برده ام...

– پس می توانم بدون ترس از اینکه موجب ملالت خاطر عالیجناب شوم...

– حرف بزنید آقای بر توکچیو. امشب من به جای روزنامه خواندن، داستان شما را

می شنوم.

– همه این مسائل مربوط به سال ۱۸۱۵ است.

– آه، ۱۸۱۵ دیروز نیست.

– نه آقا. با این حال همه جزئیات آن چنان در خاطر من نقش بسته است که گویی

همین دیروز بوده است. من برادری داشتم از خودم بزرگ تر که در خدمت امپراتور^۱ بود و در

گردانی که یکسره از اهالی کرس تشکیل شده بود، درجه لیوتنانتی داشت. این برادر تنها

دوست من بود، ما هردو یتیم مانده بودیم، من در پنج سالگی و او در هیجده سالگی.

برادرم چنان مرا پرورش داد که گویی فرزند او بودم. او در سال ۱۸۱۴، در زمان حکومت

بوربون ها از دواج کرده بود. وقتی که امپراتور از جزیره الب برگشت، برادرم بلافاصله داخل

خدمت شد، در جنگ واترلو شرکت کرد، زخم مختصری برداشت و همراه ارتش به پشت

رودلوار^۲ عقب نشینی کرد.

کنت گفت:

– پس شما دارید جریان حکومت صد روزه را تعریف می کنید، آقای بر توکچیو. من

اینها را می دانم.

— مرا ببخشید عالیجناب ولی بیان این جزئیات لازم است، و شما وعده داده اید که حوصله به خرج دهید.

— حرف بزنید، من قول خود را نگه می دارم.

— ما یک روز، نامه ای از برادرم دریافت داشتیم، باید بگویم که ما در روستای کوچک روگلیانو^۱، در انتهای دماغه کرس زندگی می کردیم. برادرم در این نامه به ما اطلاع می داد که ارتش منحل شده است و او از راه شاتورو^۲ و نیم^۳ به نزد مهمانخانه داری که ما می شناختیم و من با او ارتباط کاری داشتم خواهد آمد.

مونت کریستو گفت:

— کار قاچاق فروشی؟

— بله آقای کنت. بالاخره باید زندگی کرد.

— البته، ادامه دهید.

— همان طور که گفتم، من برادرم را بسیار دوست داشتم به همین دلیل تصمیم گرفتم به جای اینکه پول برای او بفرستم، خودم برایش پول ببرم. هزار فرانکی داشتم، پانصد فرانک آن را برای آسونتا^۴، زن برادرم گذاشتم، پانصدتای دیگر را برداشتم و به جانب نیم به راه افتادم. کار ساده ای بود، من قایق خود را داشتم و باری را می بایست به دریا می بردم. همه چیز به نقشه من کمک می کرد، اما پس از آنکه بارگیری انجام گرفت، باد مخالف وزیدن گرفت، و ما ناچار چهار یا پنج روز ماندیم بی آنکه بتوانیم داخل رودرون^۵ شویم. بعد از آن تا آرل^۶ بالا رفتیم، من زورقم را در بین بلگراد و بوکر گذاشتم و به نیم رفتم.

— داریم به مطلب می رسیم، این طور نیست؟

— بله آقا. مرا ببخشید، به طوری که عالیجناب خواهند دید، من فقط آنچه را لازم است به ایشان می گویم. زمانی که قتل عام مشهور جنوب انجام می گرفت، در آنجا دو یا سه دسته راهزن بودند که ترستایون^۷، تروفمی^۸ و گرافان^۹ نامیده می شدند. آنها در کوچه ها پرسه می زدند و گلوی تمام کسانی را که مظنون به طرفداری از بناپارت بودند می بریدند. حتماً آقای کنت مطالبی را که درباره این قتل عام گفته می شد، شنیده اند؟

1- Roglione

2- Chateauroux

3- Nime

4- Assunta

5- Rhône

6- Arle

7- Trestailon

8- Thruphemy

9- Graffan

— به طور مبهم. من آن زمان از فرانسه بسیار دور بودم. ادامه دهید.
— وقتی که وارد نیم شدم، در هر قدم جسدی افتاده بود و انسان می‌بایست روی خون راه برود. قاتلان که دسته‌هایی تشکیل داده بودند، می‌کشتند، غارت می‌کردند و می‌سوزاندند. با دیدن این آدم‌کشی‌ها به لرزه افتادم، نه به خاطر خودم که ماهیگیر ساده‌ای از اهالی کرس بودم و علتی نداشت که بترسم، بعکس آن زمان برای ما که از راه قاچاق زندگی می‌کردیم، زمان خوبی بود. ولی برای برادرم که سرباز امپراتوری بود و با اونیفورم سرشانه‌دارش از ارتش لوآر بازمی‌گشت وحشت داشت.

به نزد مهمانخانه دارمان دویدم. احساس قلبییم خطا نکرده بود: برادرم روز قبل از آن به نیم رسیده و دم در همان مهمانخانه کشته شده بود.

تمام کوشش خود را به کار بردم تا قاتلان او را بشناسم، اما هیچکس جرأت نداشت نام آنها را به من بگوید. زیرا آدم‌های خطرناکی بودند. آنگاه به فکر دادگستری فرانسه افتادم که آن همه درباره‌اش شنیده بودم، و می‌گفتند از هیچکس واهمه ندارد. پس به دادگستری رفتم و خودم را به دادستان معرفی کردم.

مونت کریستو با بی‌قیدی پرسید:

— و این دادستان ویلفور نام داشت؟

— بله عالیجناب. او از ماریسی که در آن قائم مقام دادستان بود، به نیم آمده و دادستان نیم شده بود. حرارتی که به خرج داده بود، موجب پیشرفت او شده بود. می‌گفتند یکی از اولین کسانی بوده است که پیاده شدن امپراتور را از جزیره‌الب به شاه گزارش داده است.
— و شما به نزد او رفتید؟

— بله. به او گفتم: «آقا، برادر من دیروز در کوچه‌های نیم به قتل رسیده است. نمی‌دانم چه کسی او را کشته است، اما مأموریت شما این است که قاتل او را بیابید. شما در اینجا مجری عدالت هستید و می‌بایست انتقام کسانی را که عدالت نتوانسته است حفظشان کند بگیرید. دادستان پرسید:

«— برادر شما چه کاره بوده است؟

«— لیوتنان لشگر کرس.

«— یعنی سرباز ارتش غاصب.

«— سرباز ارتش فرانسه.

ویلفور جواب داد:

«— خوب، او شمشیر به کار برده و با شمشیر هم نابود شده است.

«اَشْتَباه می‌کنید آقا. او را با خنجر کشته‌اند.

«حالا می‌خواهید من چه کنم؟

«می‌خواهم که انتقام او را بگیرید.

«از کی؟

«از قاتلانِش.

«مگر من آنها را می‌شناسم؟

«دستور دهید جستجو کنند و آنها را بیابند.

«برای چه؟ برادر شما مبارزه کرده و در دوئل کشته شده است. همهٔ سربازان سابق،

بهای تجاوزهایی را که در زمان امپراتوری موجب پیشرفت آنها بود و حالا برایشان بد تمام می‌شود می‌پردازند. مردم جنوب نه سربازها را دوست دارند، نه تجاوزها را.

من گفتم: «آقا، من برای خودم تقاضایی ندارم، من یا می‌گیرم، یا انتقام می‌گیرم. اما برادر بیچاره‌ام همسری داشت. اگر من هم به نوبهٔ خود دچار حادثه‌ای شوم، این زن درمانده از گرسنگی خواهد مرد، زیرا فقط کار کردن برادرم بود که حیات او را تأمین می‌کرد. لااقل برای او مقرری کوچکی از حکومت به دست آورید.

آقای ویلفور جواب داد: «هر انقلابی مصائب خودش را دارد. برادر شما قربانی این انقلاب شده است، این یک مصیبت است، ولی حکومت چیزی از این بابت به خانوادهٔ شما بدهکار نیست. اگر ما می‌خواستیم همهٔ انتقام‌هایی را که طرفداران غاصب در زمان قدرت او از طرفداران شاه گرفتند جبران کنیم، شاید امروز برادر شما محکوم به مرگ می‌شد. آنچه انجام گرفته است کاملاً طبیعی است، زیرا قانون معاملهٔ به مثل است. فریاد کشیدم: «آقا، چطور ممکن است شما که یک مقام عالی دارید این طور با من حرف بزنید؟...»

آقای دو ویلفور جواب داد: «قول شرف می‌دهم که همهٔ اهالی کرس دیوانه هستند و تصوّر می‌کنند که هنوز همشهری آنها امپراتور است. شما زمان را عوضی گرفته‌اید آقای عزیز. باید دو ماه پیش می‌آمدید و این حرف‌ها را می‌زدید. امروز خیلی دیر است. بروید و گرنه دستور می‌دهم بیرون‌تان کنند.

«لحظه‌ای به او نگاه کردم تا بدانم که آیا با یک التماس تازه می‌شود امیدی داشت یا نه. اما این مرد از سنگ تراشیده شده بود. به او نزدیک شدم و آهسته گفتم: «خیلی خوب، حالا که شما اهالی کرس را دیوانه می‌دانید، باید درک کنید که چگونه به قول خود عمل می‌کنند. شما تصوّر می‌کنید کار درستی کرده‌اند که برادر مرا کشته‌اند، زیرا او طرفدار

بناپارت بوده است و شما شاه‌دوست هستید. خوب، من که مثل برادرم طرفدار بناپارت هستم، شما را خواهم کشت. از این لحظه به شما اعلام «واندتا» می‌کنم. پس هر طور می‌توانید از خودتان مواظبت کنید، زیرا اولین باری که با هم روبرو شویم، آخرین ساعت حیات شما فرارسیده است.»

«پیش از آنکه او از حیرت به درآید در را باز کردم و گریختم.»

مونت کریستو گفت:

— آه! آه! شما با این قیافه بیگناه چنین کارهایی می‌کنید آقای برتوکچیو؟ آن هم با یک دادستان! عجب! آیا او می‌دانست «واندتا» چه معنی دارد؟

— چنان خوب می‌دانست که از آن زمان به بعد یک بار هم تنها بیرون نرفت، خودش را در خانه‌اش زندانی کرد و مأموران خود را از هر سو به جستجوی من فرستاد. خوشبختانه من چنان خوب مخفی شده بودم که او نتوانست مرا بیابد. آنگاه دچار وحشت شد، از اینکه بیش از آن در نیم بماند به خود لرزید، تقاضای تغییر محلّ شغل کرد و بالاخره چون مردی با نفوذ بود به ورسای منتقل شد. اما شما می‌دانید که برای مردی اهل کرس که سوگند یاد کرده باشد تا از دشمنش انتقام بگیرد، فاصله مطرح نیست: کالسگه او هر چند به سرعت طیّ طریق می‌کرد، هرگز بیشتر از یک نیمه روز از من که پای پیاده او را تعقیب می‌کردم جلو نبود.

«اینکه او را بکشم مهم نبود، زیرا صدمبار این فرصت را یافتم، اما می‌بایست او را طوری می‌کشتم که قضیه کشف نشود، و بخصوص خودم گرفتار نشوم. از آن پس من مال خودم نبودم، می‌بایست از زن برادرم نگهداری و مخارج او را تأمین کنم. مدت سه ماه در کمین آقای ویلفور بودم، مدت سه ماه او حرکتی نکرد، قدمی برنداشت، گردش نرفت که نگاه من در همه جا به دنبالش نباشد. بالاخره کشف کردم که مخفیانه به او توی می‌آید. باز هم او را دنبال کردم و دیدم داخل خانه‌ای شد که ما حالا در آن هستیم. ولی به جای اینکه مثل همه از در بزرگ کوچه وارد شود، او که یا با اسب یا با کالسگه می‌آمد، کالسگه یا اسب را در مهمانخانه می‌گذاشت و خودش پیاده از در کوچکی که آنجا می‌بینید داخل می‌شد.»

مونت کریستو با سر اشاره‌ای کرد که نشان می‌داد او در تاریکی دری را که برتوکچیو می‌گفت می‌بیند. مباشر ادامه داد:

«من دیگر نیازی به ورسای نداشتم. در او توی ماندم و کسب اطلاعات کردم. اگر می‌خواستیم او را به دام بیندازم می‌بایست تله‌ام را در اینجا بگسترانم.»

«خانه چنانکه دربان به عالیجناب گفت متعلق به آقای سن - مران، پدرزن ویلفور بود. آقای سن - مران در مارسسی سکونت داشت، در نتیجه این خانه ییلاقی برای او بی فایده بود، و به طوری که می گفتند به تازگی آن را به بیوه جوانی که او را تنها با نام خانم بارون می شناختند، اجاره داده بود.»

«بالاخره شبی که از بالای دیوار نگاه می کردم، زن جوان و زیبا را دیدم که تنها در این باغ، که هیچ پنجره‌ای از خارج به روی آن باز نمی شد، گردش می کرد. نگاهش دائماً به جانب در کوچک بود و من دانستم که آن شب او منتظر آقای ویلفور است. هنگامی که به قدر کافی به من نزدیک شد که با وجود تاریکی بتوانم خطوط چهره اش را تشخیص دهم، زنی دیدم زیبا، هیجده یا نوزده ساله، قد بلند و موبور. چون لباس خانه حوله‌ای به تن داشت و چیزی کمر او را مخفی نمی کرد، دریافتم که آبستن است و حتی دوران بارداریش کاملاً پیشرفته به نظر می رسید.»

چند لحظه بعد در کوچک باز و مردی وارد شد. زن جوان با حداکثر سرعتی که می توانست به پیشواز مرد رفت و خود را در آغوش او افکند. عاشقانه یکدیگر را بوسیدند و با هم به داخل عمارت رفتند.

این مرد آقای ویلفور بود. من به این نتیجه رسیدم که او به هنگام خارج شدن، خصوصاً در شب، می بایست تمام طول باغ را به تنهایی طی کند.»

کنت پرسید:

— آیا شما نام آن زن را دانستید؟

— نه عالیجناب. خواهید دید که من فرصت نکردم اسم او را بدانم.

— ادامه دهید.

بر توکچیو ادامه داد:

— شاید من آن شب می توانستم دادستان را بکشم، اما هنوز به قدر کافی به همه جزئیات باغ آشنایی نداشتم، می ترسیدم نتوانم با یک ضربه او را بکشم، و اگر کسی به کمک او می آمد نمی توانستم فرار کنم. جریان را گذاشتم برای دیدار بعد. برای آنکه چیزی از دید من پنهان نماند، اتاقی کوچک در کوچه‌ای که در طول دیوار باغ ادامه می یافت اجاره کردم. سه روز بعد، حدود ساعت هشت شب، مستخدمی را دیدم که سوار بر اسب، چهار نعل بیرون رفت و راهی را گرفت که به جاده سور^۱ می رسید. نتیجه گرفتم که او به ورسای

می‌رود، اشتباه نمی‌کردم. سه ساعت بعد، مستخدم سراپا خاک آلود بازگشت. مأموریت او پایان یافته بود.

ده دقیقه بعد مردی دیگر، که خود را در بالا پوشی پیچیده بود، پیاده آمد، در کوچک باغ را گشود و آن را پشت سر خود بست.

به سرعت پایین آمدم، هرچند چهره ویلفور را نمی‌دیدم، او را از ضربان قلب خودم شناختم. از کوچه گذشتم، از مانع سنگی که در گوشه دیوار قرار داشت و من به کمک آن یک بار داخل باغ را دیده بودم بالا رفتم. این بار به نگاه کردن قانع نشدم. کاردم را از جیبم بیرون کشیدم. مطمئن شدم که نوک آن کاملاً تیز است، و از بالای دیوار پایین پریدم. اولین کارم این بود که به سمت در بروم. او کلید را در داخل روی قفل گذاشته بود و فقط یک بار کلید را پیچانده بود. پس چیزی مانع فرار من از این در نمی‌شد. به مطالعه وضع محل پرداختم. باغ به شکل مربع مستطیل بود، و چمنزاری از چمن انگلیسی در وسط قرار داشت. در گوشه چمنزار توده‌های درخت با برگ‌های انبوه و همه پر از گل‌های پائیزی بود.

آقای دو ویلفور، برای رسیدن به در کوچک، از سمت عمارت، یا بعکس، ناچار بود از برابر این توده درخت‌ها بگذرد.

اواخر ماه سپتامبر بود، باد به شدت می‌وزید، کمی مهتاب پریده رنگ که هر لحظه به وسیله حرکت ابرهای بزرگ پوشیده می‌شد، شن‌های خیابان باغ را سفید رنگ جلوه می‌داد. و این خیابان به عمارت منتهی می‌شد. ولی نور ماه نمی‌توانست در تاریکی این توده‌های انبوه که مردی می‌توانست در آن مخفی شود، بی‌آنکه وحشتی از دیده شدن داشته باشد، نفوذ کند.

در نزدیک‌ترین توده‌ای که ویلفور می‌بایست از کنار آن بگذرد مخفی شدم. تازه داخل انبوه شده بودم که در میان وزش‌های باد که شاخه‌های درختان را خم می‌کرد، احساس کردم صدایی شبیه به ناله می‌شنوم، اما می‌دانید، یا نمی‌دانید آن کس که در انتظار لحظه‌ایست که باید مرتکب قتل شود، همیشه صداها می‌شنود. دو ساعت طول کشید که در طول آن بارها به تصورم رسید که همان ناله‌ها را می‌شنوم. ساعت نیمه شب را نواخت.

هنگامی که هنوز آخرین انعکاس صدای زنگ، شوم و طولانی ادامه داشت، نوری یکی از پنجره‌ها و ایوان را که ما از آن پایین آمدیم روشن کرد.

در باز و مرد بالا پوش دار ظاهر شد. لحظه هولناک فرار رسیده بود، اما من چنان

مدّت‌های طولانی خودم را آماده کار کرده بودم که احساس ضعف نکردم. کاردم را بیرون آوردم، آن را گشودم و خودم را آماده نگه داشتم.

مرد بالاپوش دار مستقیم به جانب من آمد، ولی به تدریج که در فضای باز پیش می‌آمد، به نظرم رسید که سلاحی در دست راست دارد. ترس برم داشت، نه از مبارزه بلکه از عدم موفقیت. چون به چند قدمی من رسید، متوجه شدم که آنچه سلاح تصوّر کرده بودم فقط یک بیل است.

هنوز حدس نمی‌زدم آقای دوویلفور به چه نیتی یک بیل در دست دارد، که او در کنار توده درخت‌ها ایستاد. نگاهی به اطراف خود افکند و شروع به کندن چاله‌ای در زمین کرد. هنگامی متوجه شدم او چیزی زیر بالاپوش خود دارد، که او برای آزاد بودن در حرکاتش آن را روی زمین گذاشت.

اعتراف می‌کنم که آنگاه قدری کنجکاوی در کینه‌ام نسبت به او راه یافت. بی حرکت و ساکت باقی ماندم، منتظر شدم. وقتی که دیدم دادستان جعبه‌ای کوچک به طول تقریبی دوپا و با عرض شش تا هشت انگشت را از زیر شنل خود بیرون آورده است، فکری به خاطرم رسید.

«صبر کردم تا او صندوق را در سوراخ گذاشت و رویش را خاک ریخت. بعد روی خاک‌های تازه را با پاهایش فشرد تا اثر کار شبانه‌اش را محو کند. آنگاه به روی او پریدم و در حالی که می‌گفتم: «— من بر تو کچیو هستم، مرگ تو برای برادرم، و گنجینه تو برای همسرش، می‌بینی که انتقام من کامل تر از آن است که امید داشتم.» چاقویم را در سینه‌اش فرو کردم.

«نمی‌دانم آیا حرف‌های مرا شنید یا نه، زیرا بی آنکه فریادی بزند، بر زمین افتاد. موج خون گرم او را که به روی دست‌ها و چهره‌ام می‌پاشید احساس کردم؛ اما مست انتقام بودم، در حال هذیان به سر می‌بردم. این خون به جای آنکه مرا بسوزاند قلبم را خنک می‌کرد. در یک لحظه به کمک بیل جعبه را از خاک بیرون کشیدم، و به نوبه خود سوراخ را از نو پوشاندم. بیل را از دیوار باغ به بیرون افکندم، قفل در را از بیرون دوبار پیچاندم و کلیدش را با خود بردم.»

موننت کریستو گفت:

— به طوری که می‌بینم یک آدم‌کشی کوچک همراه با دزدی بود.

— نه عالیجناب، یک انتقام بود همراه با یک استرداد.

— لااقل مبلغ آن کافی بود؟

— در جعبه پول نبود.

— آه، بله. به یاد آوردم که شما قبلاً از یک کودک حرف زدید.

— درست است عالیجناب. من تا کنار رودخانه دویدم. روی پشته‌ای نشستم و برای

اینکه ببینم در جعبه چیست، قفل آن را با چاقویم بیرون براندم.

«در پارچه‌ای از باتیست لطیف کودکی تازه تولد یافته پیچیده شده بود. چهره‌اش ارغوانی، دست‌هایش بنفش بود و نشان می‌داد که می‌بایست در حال خفه شدن با بندی باشد که به‌طور طبیعی به دور گردن او پیچیده شد بود. با این حال چون بدنش هنوز سرد نشده بود، تردید داشتم که او را در آبی که زیر پایم جریان داشت بیندازم. در واقع لحظه‌ای بعد به نظرم رسید که حرکتی ضعیف در محل قلب او احساس می‌شود. گردنش را از بندی که به دور آن پیچیده بود خلاص کردم و چون سابقاً در بیمارستان باستیا پرستار بودم، همان کاری را که یک پزشک در چنین وضعی انجام می‌دهد شروع کردم. یعنی بند را بریدم و با شدت نفسم را از راه دهان در سینه‌اش دمیدم. پس از یک ربع ساعت کوشش شدید، کودک نفس کشید و فریادی از سینه‌اش بیرون آمد.

«من هم به نوبه خود فریادی از شادی کشیدم. پس با خود گفتم: خداوند مرا ملعون نمی‌کند، زیرا به من اجازه داده است به جای حیاتی که گرفتم، زندگی یک مخلوق انسانی را به او بازگردانم!»

مونت کریستو پرسید:

— با این کودک چه کردید؟ با نیازی که به فرار کردن داشتید، او بار مشکلی بود.

— به همین دلیل هیچ به فکرم نرسید که او را نگه دارم. اما می‌دانستم در پاریس پرورشگاهی هست که این مخلوقات بیچاره را نگه می‌دارد. با گذشتن از دروازه می‌توانستم ادعا کنم که این کودک را در کنار جاده یافته‌ام. جعبه گواهی می‌داد، پارچه‌های باتیست ثابت می‌کرد که کودک به والدینی ثروتمند تعلق دارد، خونی هم که به سر و روی من بود می‌توانست متعلق به کودک باشد. پس مردم هیچ مخالفتی با من نکردند و نشانی پرورشگاه را که در انتهای کوچه دانفزا قرار داشت به من دادند. پس از آنکه پارچه را با دقت به دو قسمت کردم، طوری که یکی از دو حرفی که روی آن دوخته شده بود کودک را بپوشاند و نیمه دیگر نزد من بماند، بار را زیر برج گذاشتم، زنگ را زدم و به سرعت از آنجا گریختم. پانزده روز بعد در روگلیانو بودم و به آسونتا گفتم:

«— خواهرم، تسلی بیاب. شوهرت مرد، اما من انتقام او را گرفتم.»
 «آسونتا تفسیر این حرف را از من خواست. هرچه را گذشته بود برایش حکایت کردم،
 آسونتا گفت:

«— جیووانی، حق این بود که کودک را با خودت بیاوری. مامی توانستیم جای والدین را
 برای او داشته باشیم. اسمش را بنه دتو^۱ می گذاشتیم و خداوند در برابر این کار خیر رحمت
 خود را شامل حال مامی کرد.»

«به جای جواب، نیمه پارچه را که نگه داشته بودم تا اگر وضع مالی بهتری بیابیم
 بتوانیم کودک را مطالبه کنیم، به او دادم.»
 مونت کریستو پرسید:

— پارچه با چه حروفی علامت گذاری شده بود؟
 — یک حرف H و یک N. و حلقه ای در بالای آن بود که علامت مقام بارون است.
 — آقای برتوکچیو، شما مطالعات مربوط به نسب شناسی را در کجا انجام داده اید؟
 — در خدمت شما آقای کنت، که انسان همه چیز را فرامی گیرد.
 — ادامه دهید. کنجکاوم دو مطلب را بدانم. اول اینکه آن پسر کوچک، چه شد. نگفتید
 که او پسر بود؟

— نه عالیجناب. به خاطر ندارم چنین چیزی گفته باشم.
 — به نظرم این طور رسید. پس من اشتباه کرده ام.
 — نه. شما اشتباه نکردید، در واقع او یک پسر بود. اما گویا عالیجناب می خواستند دو
 مطلب را بدانند، دومی چیست؟

— دوم این بود که شما وقتی در زندان نیم بودید، به چه جنایتی متهم بودید که یک
 اعتراف گیرنده خواستید، و آبه بزونی به درخواست شما به زندان نیم آمد؟
 — شاید این داستان زیاد طولانی باشد عالیجناب.
 — مهم نیست، تازه ساعت ده شب است. می دانید که من زود نمی خوابم و تصور
 نمی کنم شما هم چندان میلی به خواب داشته باشید.
 برتوکچیو سرفرو د آورد و دنباله داستان را گرفت:

— من، نیم برای آنکه خاطرات آزاردهنده ام را فراموش کنم، و نیم برای آنکه
 احتیاجات بیوه بیچاره برادرم را تأمین کنم، با پشتکار به شغل قاچاقچی گری که به علت

شل شدن قوانین آسان تر شده بود پرداختم. ساحل جنوب بخصوص، به علت شورش های مداومی که اتفاق افتاده بود، خوب محافظت نمی شد. ما از این فرصتی که حکومت به ما داد، استفاده می کردیم تا با تمام سواحل ارتباط برقرار کنیم. بعد از قتل برادرم در کوچه های نیم، من نخواستیم بودم داخل این شهر شوم، در نتیجه هتل داری که با او کار می کردیم، وقتی دید ما نزد او نمی رویم، او به نزد ما آمد، و شعبه ای از هتل خود را روی جاده بلگراد به بوکر تأسیس کرد، که تابلوی «پون دوگار»^۱ داشت. به این ترتیب ما از جانب اگ مورت^۲، و هم از سوی مارتیگ^۳ و از طرف بوک، یک سری انبار داشتیم که کالایمان را در آن می گذاشتیم، و به هنگام نیاز در آن پناهگاهی علیه گمرکچی ها و ژاندارم ها می یافتیم. این قاچاقچی گری حرفه ایست که اگر قدری هوشیاری، همراه با شوق و حرارت در آن به کار برند، عایدی زیاد دارد. اما من در کوهستان زندگی می کردم، زیرا حالا دلیل دوگانه داشتیم که هم از ژاندارم ها بترسم و هم از گمرکچی ها. چون حضور یافتن نزد قاضی می توانست برایم پرونده ای بسازد، و پرونده همیشه جستجو در گذشته را به همراه دارد. حالا در گذشته من می توانستند به چیزی برخورند جدی تر از سیگار قاچاق وارد شده، یا بشکه های عرق که بدون جواز دور می گشت. من که مرگ را هزار بار به دستگیر شدن ترجیح می دادم، کارهای حیرت آور می کردم، و این دلیل را برای خود می آوردم که انسان اگر بخواهد زیادی از جسم خود مراقبت کند، در راه موفقیت در نقشه هایش مانع ایجاد می کند. در واقع انسان اگر یکبار جان خود را به خطر انداخت، مانند انسان های دیگر نیست، یا انسان های دیگر مثل او نیستند، هرکس این تصمیم را بگیرد، همان لحظه احساس می کند که نیرویش ده برابر، و افق دیدش به مراتب وسیع تر شده است.

کنت سخن او را برید:

— آقای برتوکچیو، فلسفه می بافید، پس شما از هر کار قدری انجام داده اید.

— مرا ببخشید عالیجناب....

— نه، مسأله این است که فلسفه بافی در ساعت ده و نیم شب قدری دیراست. اما اعتراض دیگری ندارم، بخصوص که فلسفه تان را درست می بینم، و این حرف را درباره همه فلسفه ها نمیتوان گفت. ادامه دهید.

— فعالیت من بیش از پیش گسترش یافت، و بیش از پیش سودآور شد. آسونتا زنی

خانه‌دار بود، و ثروت کوچک ما روز به روز زیادتر می‌شد. روزی که من به دنبال یکی از فعالیت‌هایم می‌رفتم، به من گفت:

«... برو، اما وقتی برگردی غافلگیر می‌شوی.»

«بیهوده از او توضیح خواستم، او نخواست چیزی به من بگوید. من عزیمت کردم. فعالیت ما شش هفته طول کشید. در لوک^۱ روغن بار زده بودیم و در لیوورن^۲ کتان انگلیسی. تخلیه بارمان بدون حادثه انجام گرفت، سودمان را تقسیم کردیم و من شادمانه به خانه برگشتم.

چون وارد خانه شدم، نخستین چیزی که در آشکارترین نقطه اتاق آسونتا دیدم، گهواره‌ای بود نسبت به بقیه اسباب خانه مجلل، که کودکی هفت هشت ماهه در آن خفته بود. فریادی از شادی کشیدم. احساس تأثرآوری که من پس از قتل دادستان یافته بودم، رها کردن این کودک بود. باید بگویم که به هیچ وجه از کشتن آن مرد پشیمان نبودم. آسونتای بیچاره همه چیز را حدس زده، از غیبت من استفاده کرده روانه پاریس شده و نیمه قنداق را که در اختیار داشت بعلاوه کاغذی که روز و ساعت دقیق رها کردن کودک را در آن یادداشت کرده بود به پرورشگاه برده و کودک را بی آنکه با مخالفتی روبرو شود گرفته بود.

آقای کنت، اعتراف می‌کنم که با دیدن این مخلوق ناتوانی که در گهواره‌اش خوابیده بود، سینه‌ام ورم کرد و اشک از چشمم جاری شد. فریاد کشیدم:
... آسونتا. تو زنی شایسته هستی، رحمت الهی شامل حال تو می‌شود.
مونت کریستو گفت:

... این سخن کمتر از فلسفه شما واقعیت دارد. ولی این هم به هر حال عقیده‌ایست.
بر تو کچو ادامه داد:

... عالیجناب، افسوس که حق با شماست و درست خداوند همین کودک را مأمور مجازات من کرد. هرگز طبیعتی فاسدتر از این و زودرس‌تر از این ظاهر نشده است، در حالی که نمی‌شد گفت او بد تربیت شده است. زیرا زن برادرم که من او را خواهر خطاب می‌کردم، از او مانند فرزند شاهزادگان نگهداری می‌کرد. پسر بچه‌ای بود با چهره‌ای بسیار زیبا، چشمان آبی روشن به رنگ سفال‌های چین که با صورت سفید رنگ او هماهنگی داشت. فقط موهایش که بور تند بود و به سرخی می‌زد، خاصیتی عجیب به چهره او می‌داد

و زنده بودن نگاه و شیطننت لبخندش این خاصیت را مضاعف می‌کرد. ضرب‌المثلی هست که می‌گوید: سرخ مو یا خیلی خوب است، یا خیلی بد. متأسفانه این ضرب‌المثل در مورد بنه دتو دروغ نگفته بود، و او از شروع دوران رشد بدی‌هایش را بروز داد. البته مهربانی زیاد مادرش هم این تمایلات اولیه او را تقویت می‌کرد. خواهر بیچاره‌ام به خاطر این کودک به بازار شهر که پنج شش منزل با ما فاصله داشت می‌رفت تا میوه‌های نوبر و لطیف‌ترین شیرینی را برای او بخرد، اما او، بلوط‌هایی را که با بالا رفتن از چپرها از باغ همسایه‌ها می‌دزدید، یا سیب‌هایی را که از انبار دیگران سرقت می‌کرد، به این خوردنی‌های لذیذ ترجیح می‌داد؛ در حالی که بلوط‌ها و سیب‌های باغ ما در اختیار او بود. وقتی که بنه دتو پنج یا شش سال داشت، همسایه ما ازیلیو که بر طبق عادت ولایت ما نه کیسه پولش را پنهان می‌کرد، نه جواهراتش را، زیرا آقای کنت می‌دانند که در کرس دزدی وجود ندارد، به ما شکایت کرد که یک لویی طلا از کیسه‌اش مفقود شده است. ما تصور کردیم او اشتباه حساب کرده است، اما او گفت که از محاسبه خود اطمینان دارد. آن روز بنه دتو از صبح خانه را ترک کرده بود و ما همه به شدت نگران او بودیم. شب او را دیدیم که وارد خانه می‌شود و میمونی همراه دارد. او ادعا کرد که میمون را در حالی یافته است که با زنجیر به یک درخت بسته شده بود.

یک ماه بود که کودک شیطان هوس کرده بود یک میمون داشته باشد: لابد معرکه‌گیری که از روگلیانو گذشته بود و چندتا از این میمون‌ها داشت، اداهاشان بنه دتو را مجذوب کرده بود، این هوس بد را در او برانگیخته بود. به او گفتم: — در بیشه‌های ما میمون وجود ندارد، آن هم میمونی که آن را با زنجیر بسته باشند. راست بگو، او را از کجا آورده‌ای؟

بنه دتو دروغ خود را تأیید کرد و به جای گفتن حقیقت، شاخ و برگ‌هایی به آن افزود که ساخته خیالاتش بود. من خشمگین شدم و او به ریش من خندید. تهدیدش کردم، دو قدم عقب رفت و گفت:

— تو نمی‌توانی مرا کتک بزنی، حق نداری، چون تو پدر من نیستی.

ندانستم چه کسی این راز شوم را که ما با دقت از او پنهان کرده بودیم، فاش کرده است. به هر حال این جواب مرا به وحشت افکند، دستم که برای تنبیه او بالا رفته بود، بی‌آنکه به گناهکار اصابت کند پایین آمد. کودک پیروز شد و این پیروزی چنان شهادتی

به او داد که از آن پس همه پول آسوتنا، که گویی به همان نسبت که کودک خود را ناشایست نشان می‌داد، علاقه مادرخوانده به او بیشتر می‌شد، و نمی‌توانست در برابر او مقاومت کند، صرف هوس‌های کودکانه و جنون‌آمیز کودک می‌شد. باز تا وقتی من در روگلیانو بودم، وضع بهتر بود، اما به محض اینکه من به سفر می‌رفتم، بنه دتو ارباب خانه می‌شد و همه چیز به بدی می‌گذشت. وقتی که تازه یازده سال داشت، همه دوستان او جوانان هیجده تا بیست ساله‌ای بودند که بدترین افراد باستیا و کرس بودند، و از همان زمان پلیس درباره بعضی بازیگوشی‌های بنه دتو که شایسته نامی جدی‌تر از این بود، به ما هشدار داده بود.

من دچار وحشت بودم، هر اطلاعی در این باب می‌توانست نتایجی شوم داشته باشد. من به خاطر یک ارسال مهم کالا، ناچار بودم خودم را دور از کرس نگه دارم، مدتی فکر کردم و در عجله‌ای که برای جلوگیری از یک حادثه داشتیم، تصمیم گرفتم بنه دتو را با خود ببرم. امیدوار بودم که زندگی پرفعالیت و مشکل قاچاقچی‌گری، مقررات جدی داخل کشتی، این طبیعت مستعد فساد را، اگر هنوز کاملاً فاسد نشده است، عوض کند.

بنه دتو را کنار کشیدم و به او پیشنهاد کردم که همراه من بیاید، این پیشنهاد را با تمام وعده‌هایی که می‌تواند یک پسر دوازده ساله را مجذوب کند همراه کردم.

او صبر کرد تا حرف من تمام شد، سپس قهقهه خنده را سرداد و گفت:

«... عمو جان، شما دیوانه‌اید؟ (هروقت که خوش خلق بود، مرا عمو جان خطاب می‌کرد) من زندگی خودم را با مال شما عوض کنم؟ تنبلی خوب و عالی خودم را به کار وحشتناکی که شما به خودتان تحمیل کرده‌اید تبدیل کنم؟ شب را در سرما و روز را در گرما بگذرانم؟ دائماً خودم را پنهان کنم، وگرنه به جانبم تیراندازی شود؟ همه اینها فقط برای اینکه قدری پول به دست بیاورم؟ من هر قدر پول بخواهم، مادر آسوتنا به من می‌دهد، پس باید یک ابله باشم اگر پیشنهاد شما را بپذیرم.»

از جسارت و استدلال او حیرت کردم، بنه دتو برگشت تا با دوستانش بازی کند، و از دور دیدم که مرا به عنوان یک ابله به آنها نشان می‌دهد.

مونت کریستو زمزمه کرد: «چه کودک جذابی!»

بر تو کچو جواب داد:

— اگر او پسر من، یا لااقل برادرزاده‌ام بود، او را به راه راست می‌آوردم، اما تصور اینکه کودکی را که پدرش را کشته‌ام کتک بزنم، هر تأدیبی را برایم غیر ممکن می‌کرد. به آسوتنا که در مشاجراتمان همیشه طرف «کوچولوی بیچاره» را می‌گرفت، توصیه‌هایی می‌کردم.

آسونتا اعتراف کرد که چندین بار مبالغی قابل توجه از پولش کسر بوده است. من محلی را به او نشان دادم که می توانست گنجینه کوچکمان را در آن پنهان کند. تصمیم خودم را گرفته بودم: بنه دتو می توانست بخواند، بنویسد و حساب کند. زیرا هر وقت حاضر بود تن به کار دهد، آنچه را دیگران در یک هفته یاد می گیرند، او در یک روز فرامی گرفت، پس تصمیم گرفتم که او را در یک کشتی که به سفر طولانی می رفت به عنوان منشی به کار بگمارم، و بی آنکه قبلاً به او حرفی بزنم، یک روز وادارم که او را بگیرند و به کشتی ببرند. به این ترتیب، با سفارشی که من به کاپیتن می کردم، همه آینده بنه دتو به خودش مربوط می شد. وقتی که این تصمیم برایم قطعی شد، عازم فرانسه شدم.

همه کارهای مربوط به ارسال کالا می بایست در خلیج لیون انجام می گرفت، و عملیات بیش از پیش مشکل می شد، زیرا در سال ۱۸۲۹ بودیم، آرامش کاملاً برقرار شده بود، در نتیجه خدمات ساحلی قانونی تر و جدی تر از همیشه اجرا می شد. مراقبت ها به علت بازار بوکر که تازه افتتاح شده بود شدیدتر انجام می گرفت.

شروع ارسال کالا، بدون حادثه گذشت. کشتی مان را که انبار دو طبقه داشت و کالای قاچاق را در آن مخفی می کردیم، در میان کشتی های زیادی که در دو ساحل رود رون از بوکر تا آرل متوقف بودند، استوار کردیم و به تخلیه شبانه کالاهای ممنوع و ارسال آنها به شهر به وسیله واسطه هایی که با ما در ارتباط بودند، یا مهمانخانه دارانی که انبارشان در اختیار ما بود، پرداختیم. یا موفقیت ما را بی احتیاط کرده بود، یا به ما خیانت شده بود، به هر حال یک شب، ساعت پنج بعد از ظهر وقتی که می خواستیم عصرانه مان را بخوریم، شاگرد ملوان مراقب، نگران سر رسید و گفت که دسته ای از گمرکچیان را دیده است که به سوی کشتی ما می آیند. در یک لحظه بر پا ایستادیم، اما دیر شده بود. کشتی ما را احاطه کردند، من در بین گمرکچیان چند ژاندارم را دیدم، به سرعت به زیرزمین کشتی پایین رفتم و از راه منفذ انبار کالا خودم را به رودخانه افکندم. شناکنان، از زیر آب و در حالی که فقط در فاصله های طولانی بیرون می آمدم و نفس می کشیدم راهم را ادامه دادم، طوری که بی آنکه دیده شوم به کانال تازه احداث شده که بوکر را به اگمورت متصل می کرد رسیدم. دیگر نجات یافته بودم، زیرا می توانستم بی آنکه دیده شوم طول کانال را طی کنم. برحسب اتفاق و بدون هدف قبلی نبود که این راه را انتخاب کرده بودم. قبلاً با عالیجناب راجع به مهمانخانه دار نیم که روی جاده بلگراد به بوکر مهمانخانه کوچکی داشت صحبت کردم.

— بله. اگر اشتباه نکنم این مرد شایسته شریک شما هم بود.

– همین طور است. اما مدّت هفت یا هشت سال بود که او کار خود را به یک خیطا قدیمی اهل مارسی که ورشکست شده بود و می خواست در حرفه ای دیگر کسب ثروت کند، وا گذاشته بود. البته ما ترتیب کوچکی را که با مالک اوّل داشتیم، با دومی ادامه دادیم. من خیال داشتم از این مرد پناهگاه بخواهم.

کنت که به نظر رسید به داستان بر تو کوچیو توجه پیدا کرده است پرسید:

– نام این مرد چه بود؟

– گاسپار کادروس. او با زنی از اهالی روستای کارکنت ازدواج کرده بود و ما این زن را فقط با نام روستایش می شناختیم. زن بیچاره ای بود مبتلا به تب مرداب، که از شدت نزاری به مرده می مانست. اما مرد قوی هیکل بود و میان چهل تا چهل و پنج سال داشت. بارها در موقعیّت های مشکل، حضور ذهن و شهامت خود را به ما نشان داده بود.

گفتید این وقایع در چه سالی اتفاق افتاد؟

– در سال ۱۸۲۹ آقای کنت.

– چه ماهی؟

– روز سوّم ماه ژوئن، در شب.

– آه، سوّم ژوئن ۱۸۲۹، خوب، ادامه دهید.

– من حساب می کردم که نزد کادروس پناه بگیرم. اما مانند معمول که حتی در مواقع عادی هم از در بزرگ که در جاده واقع بود وارد نمی شدیم، تصمیم گرفتم از عادت منحرف نشوم. از چپر به داخل باغچه پریدم و در حالی که در امتداد درخت های انجیر و زیتون وحشی می خزیدم، از ترس آنکه مبادا کادروس در مهمانخانه اش مسافری داشته باشد، خودم را به انبار کوچکی رساندم که بارها شب را در آنجا به راحتی گذرانده بودم. این انبار فقط با یک جدار تخته ای از سالون طبقه همکف جدا می شد، و برای آن ساخته شده بود که ما در آن پناهگاهی داشته باشیم، و منتظر زمان مساعد بمانیم تا بودنمان را در آنجا اعلام داریم. من حساب کردم که اگر کادروس تنها باشد، آمدنم را به او اطلاع دهم، غذایم را که به علّت ورود گمرکچی ها ناتمام مانده بود، نزد او بخورم، از توفانی که می رفت تا شروع شود، برای رسیدن به کناره رودرون استفاده کنم، و از آنچه برای کشتی و ساکنانش پیش آمده است آگاه شوم. پس به داخل انبار کوچک خزیدم. به موقع بود، زیرا در این لحظه کادروس همراه با مردی ناشناس وارد مهمانخانه شد.

خاموش و منتظر ماندم، نه به قصد اینکه به راز میزبانم پی ببرم، بلکه به علّت اینکه کار دیگری نمی توانستم بکنم. ده ها بار از این اتفاقات افتاده بود.

مردی که همراه کادروس آمده بود، به طور قطع در جنوب فرانسه بیگانه بود. او یکی از بازرگانان بازار مگاره بود که می آیند در بازار بوکر جواهر می فروشند. این بازار مدت یک یا دو ماه ادامه دارد، در آن خریداران و فروشندگانی از هر جای اروپا هجوم می آورند، و گاه معاملات صد یا صد و پنجاه هزار فرانکی انجام می دهند.

اول کادروس به سرعت وارد شد، چون دید سالون پایین طبق معمول خالی است و فقط به وسیله سگ نگهداری می شود، همسرش را صدا کرد و گفت:

«کارکنت، این مرد شایسته روحانی ما را فریب نداده است. الماس واقعی است. زن ندایی شادمانه سرداد، بلافاصله پلکان در زیر پای او که به علت ضعف و بیماری سنگین شده بود صدا کرد. زن که پریده رنگ تر از یک مرده بود پایین آمد و پرسید:

«چی گفتی؟»

«گفتم که الماس واقعی است، و این آقا که یکی از مهم ترین جواهرسازان پاریس است، حاضر است در برابر آن پنجاه هزار فرانک به ما بپردازد. فقط برای اینکه اطمینان یابد که الماس مال خود ماست، می خواهد تو هم حکایتی را که من برایش گفته ام تکرار کنی که ما این الماس را چگونه به دست آورده ایم. آقا، لطفاً بنشینید، چون هوا سنگین است من می روم برای شما نوشیدنی بیاورم.

جواهرساز با دقت داخل مهمانخانه را که ظاهری فقیرانه داشت برانداز می کرد. لابد می خواست وضع کسانی را که می روند تا الماسی را که شاید از جعبه جواهرات یک شاهزاده بیرون آمده است به او بفروشند در نظر بگیرد، و از غیبت شوهر استفاده کند تا با علامتی زنش را زیر نفوذ قرار ندهد، و دو داستان را با هم تطبیق دهد. پس رو به زن کرد و گفت:

«خانم. شما داستان را تعریف کنید.

زن با بیانی ساده گفت:

«آقا این یک رحمت الهی است که ما انتظارش را نداشتیم. فکرش را بکنید آقای عزیز که شوهرم در سال ۱۸۱۴ یا ۱۸۱۵، با ملوانی به نام ادموند دانتس دوستی داشته است: این جوان بیچاره که کادروس او را بکلی از یاد برده بود، شوهرم را در یاد داشته است، و به هنگام مردن در زندان، الماسی را که شما دیدید به او بخشیده است.

جواهرساز پرسید:

«ولی این الماس چگونه به دست او افتاده بود؟ آیا آن را پیش از زندان داشته است؟»

«نه آقا. از قرار معلوم در زندان با مرد انگلیسی بسیار ثروتمندی آشنا شده، و چون

آن مرد که همبند او بوده است بیمار شده دانتس از او مانند یک برادر پرستاری کرده است. مرد انگلیسی به هنگام آزاد شدن از زندان این الماس را به دانتس داد. اما دانتس سعادت نیافت که آزاد شود، در زندان مرد و به هنگام مرگ آن را به شوهرم واگذار کرد. و آبه شایسته را مأمور اجرای وصیت خود کرد. آبه امروز صبح آمد و آن را به ما داد. جواهر ساز زمزمه کرد:

«... درست همان است، و بالاخره این داستان هرچند غیرواقعی به نظر می‌رسد، می‌تواند واقعی باشد. فقط قیمت باقی می‌ماند که ما هنوز روی آن توافق نکرده‌ایم. کادروس که وارد می‌شد گفت:

«... چطور توافق نکرده‌ایم؟ تصور می‌کردم شما برای قیمتی که من طلب کردم راضی هستید.

«... یعنی من حاضرم چهل هزار فرانک برای آن بپردازم. کارکنت فریاد کشید:

«... چهل هزار فرانک؟ ما حتماً آن را به این قیمت نمی‌دهیم. آبه می‌گفت که الماس پنجاه هزار فرانک ارزش دارد، تازه به غیر از حلقه‌اش.

مرد بازرگان پرسید:

«... آبه چه نام داشت؟

«... آبه بزونی.

«... پس یک خارجی بود؟

«... گمان می‌کنم، یک ایتالیایی از اهالی مانتو^۱ بود.

جواهر ساز دوباره گفت:

«... یک بار دیگر الماس را بدهید ببینم. معمولاً ارزش جواهر را در نظر اول نمی‌شود درست شناخت.

کادروس جعبه کوچک چرمی سیاه رنگی را از جیبش بیرون آورد، آن را گشود و به جواهر ساز داد. من که از شکاف جدار نگاه می‌کردم، با دیدن الماسی به درشتی یک فندق کوچک حیرت کردم، چنانکه هنوز آن را به خاطر می‌آورم. چشمان کارکنت از شدت ولع برق زد.

مونت کریستو گفت:

— آقای شنونده از جدار. شما در این باره چه فکری می‌کردید؟ آیا این داستان زیبا را باور کردید؟

— بله عالیجناب، زیرا کادروس را مرد حقه‌بازی نمی‌دانستم، باور نمی‌کردم که او مرتکب قتل یا حتی دزدی شود.

— این بیشتر خوش طینتی شما را ثابت می‌کند، تا تجربه‌تان را، آقای برتوکچیو. آیا شما این آدموند دانتس را که از او حرف می‌زدند، دیده بودید؟

— نه عالیجناب. من تا آن زمان اسم او را هم نشنیده بودم، و بعد از آن هم فقط یک بار از شخص آبه بزونی، وقتی که در زندان نیم به دیدار من آمد، شنیدم. — خوب، ادامه دهید.

— جواهرساز انگشتر را از دست کادروس گرفت، از جیب خود گیرهای فولادی، و یک ترازوی کوچک مسی بیرون آورد. سپس پنجه‌های طلا را از نگین باز کرد، الماس را از حفره‌اش بیرون آورد، با دقت آن را در ترازو وزن کرد و گفت:

«... من تا چهل و پنج هزار فرانک می‌روم. اما یک شاهی بیش از این نمی‌دهم. از طرفی، چون ارزش الماس همین مبلغ بود، بیش از این با خود برنداشتم. کادروس گفت:

«... این اشکال ندارد. من با شما به بوکر برمی‌گردم تا پنج هزار فرانک دیگر را بگیرم. جواهر ساز حلقه و الماس را به کادروس پس داد و گفت:

«... نه. بیش از این ارزش ندارد. تازه من نگرانم از اینکه لکّه‌ای در نگین هست که اول ندیده بودم. ولی مهم نیست، حرف من یکی است، گفتم چهل و پنج هزار فرانک و حرف خودم را پس نمی‌گیرم.

کارکنت با تلخی گفت:

«... لااقل الماس را در حلقه سوار کنید.

جواهرساز گفت:

«... درست است.

نگین را در جای خود سوار کرد و به کادروس داد. کادروس در حالی که جعبه را در جیبش می‌گذاشت گفت:

«... خوب، آن را به کس دیگری می‌فروشم.

جواهر فروش جواب داد:

«... بله اما کس دیگر مثل من آسان نمی‌گیرد، به اطلاعاتی که شما می‌دهید قانع

نمی‌شود، قابل قبول نیست که مردی مانند شما مالک یک الماس پنجاه هزار فرانکی باشد. او می‌رود و به دادگستری خبر می‌دهد، لازم است که آبه بزونی را بیابند. آبه‌هایی که الماس دو هزار لویی ارزش به دیگران می‌دهند، کمیابند. دادگستری شروع به دست گذاشتن روی قضیه می‌کند، شما را به زندان می‌فرستند و اگر بعد از سه یا چهار ماه اسارت، بیگناهی شما ثابت شود، آزادتان می‌کنند، اما انگشت در دفتر دادگاه گم شده است، یا به جای الماسی که پنجاه یا پنجاه و پنج هزار فرانک ارزش دارد، یک الماس بدلی سه فرانکی به شما خواهند داد. من ارزش الماس را قبول دارم، بدانید که خریدن آن تا حدی خطرناک است.

کادروس و زنش با نگاه با هم مشورت کردند. بعد کادروس گفت:

«... نه. ما آن قدر ثروتمند نیستیم که پنج هزار فرانک را از دست بدهیم.

«... هر طور میل شماست دوست عزیز. با این حال می‌بینید که من پول‌های زیبایی با خود آورده بودم.

سپس مشتی پول طلا از جیبش بیرون آورد و در برابر چشمان حیرت‌زده مهمان‌خانه‌دار گرفت. بعد از جیب دیگرش یک دسته اسکناس بیرون کشید.

آشکارا، در ذهن کادروس مبارزه‌ای مشکل جریان داشت. مسلماً جعبه کوچک چرمی که او در دست خود می‌گرداند، در نظر او ارزش پول‌هایی را که مجذوبش می‌کرد نداشت. پس رو به زنش کرد و آهسته پرسید:

«... تو چه می‌گویی؟

«... بده. اگر او بدون الماس به بوکر برگردد، ما را لو خواهد داد، و همان طور که می‌گوید از

کجا معلوم که ما بتوانیم آبه بزونی را پیدا کنیم.

کادروس رو به جواهرساز کرد و گفت:

«... باشد. الماس را به چهل و پنج هزار فرانک بخرید، اما زن من یک زنجیر طلا

می‌خواهد و خودم یک جفت حلقه نقره کمربند.

جواهرساز جعبه‌ای دراز و کم ارتفاع از جیبش بیرون آورد که چندین نمونه از اشیاء خواسته شده در آن بود و گفت:

«... بیاید. من در معاملاتم سهل می‌گیرم. انتخاب کنید.

زن زنجیر طلایی را که می‌توانست پنج لویی ارزش داشته باشد برداشت و مرد یک

جفت حلقه کمربند به ارزش پانزده فرانک. جواهرساز گفت:

«... امیدوارم راضی باشید.

کادروس زمزمه کرد:

«آیه گفته بود که الماس پنجاه هزار فرانک ارزش دارد.

جواهرساز در حالی که الماس را از دست او می‌گرفت گفت:

«بده به من. چه مرد سختگیری. من چهل و پنج هزار فرانک، یعنی ثروتی که دو

هزار و پانصد لیور عایدی سالیانه دارد به او می‌دهم، و او هنوز ناراضی است. من آرزو داشتم که چنین ثروتی داشته باشم.

کادروس با صدای گرفته پرسید:

«چهل و پنج هزار فرانک کجاست؟

«اینجاست.

پانزده هزار فرانک پول طلا و سی هزار فرانک اسکناس شمرده و گذاشت روی میز.

کارکنت گفت:

«صبر کنید من چراغ را روشن کنم. هوا تاریک است و ممکن است در حساب

اشتباه کنیم.

در واقع هوا در مدت گفتگو رو به تاریکی گذاشته بود، و توفان شبانه که نیم ساعتی بود

تهدید می‌کرد، نزدیک می‌شد. صدای غرش رعد از دور به گوش می‌رسید، اما جواهرساز،

کادروس و کارکنت، چنان شیفته ابلیس سود بودند که توجهی به آن نکرده بودند. خود من

هم با دیدن آن همه طلا و اسکناس، به طرزی عجیب مجذوب شده بودم. به نظرم

می‌رسید که خواب می‌بینم، و همان‌طور که در رؤیا پیش می‌آید، احساس می‌کردم که با

زن‌جیر سر جایم بسته شده‌ام.

«کادروس بارها طلاها و اسکناس‌ها را شمرد، بعد آنها را به همسرش داد که او هم

چندین بار شمارش کرد.

«در این مدت جواهر فروش الماس را مقابل نور چراغ حرکت می‌داد و نوری که از

الماس منعکس می‌شد، برق‌های توفان را که به پنجره می‌تابید از یاد او می‌برد. وقتی که

شمارش تمام شد، جواهرساز پرسید:

«خوب، حساب درست بود؟

«بله. کارکنت، برو کیف دستی را با یک کیسه بیاور.

«کارکنت به طرف گنج‌رخت، کیف دستی کهنه‌ای را بیرون آورد و مقداری کاغذ کهنه

مچاله شده از آن بیرون کشید. اسکناس‌ها را به جای کاغذها در کیف جا دادند. بعد در

کیسه‌ای را که آورده بود گشودند. دو یا سه اکوی شش لیوری را که احتمالاً همه ثروت

خانواده بود از آن بیرون آوردند و پول‌های طلا را در کیسه جا دادند. کادروس گفت: «حالا هر چند که شما ده هزار فرانکی از پول ما کسر کردید، شاید مایل باشید شام با ما صرف کنید، در این صورت با کمال میل حاضریم.

«جواهر فروش گفت:

«متشکرم. دیروقت است و من باید به بوکر برگردم. زنم نگران می‌شود.

«و ساعتش را بیرون کشید و فریاد زد:

«وای، ساعت نزدیک ۹ است. پیش از نیمه شب به بوکر نمی‌رسم. خدانگهدار

فرزندتان. اگر تصادفاً آبه بزونی‌ها باز هم به سراغ شما آمدند، یاد من باشید.

«کادروس گفت:

«شما هشت روز دیگر در بوکر نخواهید بود، زیرا بازار مگاره هفته آینده پایان

می‌یابد.

«درست است، ولی مهم نیست. می‌توانید به من نامه بنویسید: پاریس، آقای

ژوانس، پاله روایال، گالری پیر، شماره ۴۵. اگر به زحمتش بیرزد، من به خاطر آن سفر

می‌کنم.

«صدای غرش رعد چنان منعکس شد و با چنان برق شدیدی همراه بود که نور چراغ

تقریباً محو شد.

«کادروس گفت:

«آه، آقا. شما در این هوا می‌خواهید بروید؟

«من از برق وحشتی ندارم.

«کارکنت پرسید:

«از دزدها چطور؟ در زمان بازار مگاره، جاده‌ها هرگز امن نیست.

«برای دزدها این را دارم.

«و از جیب خود دو اسلحه که تادهانه پر بود بیرون کشید و ادامه داد: «این سلاح‌ها

سگ‌هایی هستند که هم زمان پارس می‌کنند و گاز می‌گیرند. پاپا کادروس، اولین دو

نفری که هوس الماس شما را بکنند با اینها مواجه می‌شوند.

«کادروس و همسرش نگاهی تیره با هم رد و بدل کردند. به نظر می‌رسید که در آن

واحد فکری هولناک از مغز هر دو گذشته است. کادروس گفت:

«... پس سفر بخیر.

«... متشکرم.

«سوداگر عصایش را از مقابل صندوق برداشت و بیرون رفت. به محض باز شدن در چنان باد شدیدی به داخل وزید که نزدیک بود چراغ را خاموش کند. مرد گفت: «چه هوای نامناسبی، طی کردن دو منزل راه در این هوا کار مشکلی است.»

«کادروس گفت:

«... بمانید آقا. ما از شما پذیرایی می‌کنیم.

«... نه، باید به بوکر برگردم و آنجا بخواهم. خداحافظ.

«کادروس آهسته تا دم در رفت. جواهر فروش که سه قدم بیرون از خانه گذاشته بود گفت:

«... نه آسمان پیداست، نه زمین. به سمت راست باید بروم، یا طرف چپ؟

«... به طرف راست. راهتان گم شدن ندارد، زیرا در دو طرف جاده درخت است.

«... خوب، پس در جاده هستم.

«کارکنت به شوهرش گفت:

«... در را ببند. وقتی که رعد و برق هست، من در باز را دوست ندارم.

«کادروس در حالی که کلید را دوبار در قفل می‌گرداند گفت:

«... بخصوص وقتی که پول در خانه هست. این طور نیست؟

«کادروس به طرف گنجینه رفت، کیسه و کیف دستی را از آن بیرون آورد. دو نفری طلاها و اسکناس‌ها را بار سوم شمردند. من هرگز چنین ولعی که در این دو چهره که به وسیله انعکاس نور روشن می‌شد آشکار بود ندیده بودم. زن خصوصاً حالتی شوم داشت، لرزش تب‌آلود طبیعی اش دو برابر شده بود. چهره پریده رنگش یکسره به سفیدی می‌گرایید و چشمان گود رفته‌اش شعله‌ور بود. با صدایی گرفته پرسید:

«... چرا به او پیشنهاد کردی اینجا بخواهد؟

«کادروس از جا جست و گفت:

«... برای اینکه... برای اینکه با رفتن به بوکر به زحمت نیفتد.

«زن با حالتی غیرقابل وصف گفت:

«... آه، خیال کردم منظور دیگری داری؟

«کادروس فریاد کشید:

«... زن! زن! این چه افکاری است که تو داری، و حالا که داری چرا آن را برای خودت

نگه نمی‌داری؟

«کارکنت لحظه‌ای سکوت کرد، بعد گفت:

«... فرق نمی‌کند. تو مرد نیستی. اگر مرد بودی او از اینجا بیرون نمی‌رفت، یا اگر می‌رفت به بوکر نمی‌رسید.

» - زن!

«... جاده پیچ دارد، در حالی که در طول کانال یک راه میان‌بر هست.

» - زن. تو به خداوند مهربان اهانت می‌کنی. ببین، گوش بده...

«در واقع صدای غرّش مهیب رعد به گوش رسید، همان زمان نوری آبی رنگ همهٔ اتاق را روشن کرد. صاعقه گویی با تأسف از خانهٔ ملعون دور شد. کارکنت به سینهٔ خود علامت صلیب کشید و گفت: «یا مسیح!»

«در همین لحظه، در سکوت مهیبی که معمولاً بعد از رعد ایجاد می‌شود، صدای کوبیدن در به گوش رسید. کادروس و زنش از جا پریدند و وحشت‌زده به هم نگاه کردند. کادروس از جا برخاست و در حالی که طلاها و پول‌های پراکنده را روی هم توده می‌کرد و آنها را با دست‌هایش می‌پوشاند فریاد کشید: «کیست؟»

«صدایی از بیرن گفت:

» - منم.

«... شما کی هستید؟

» - عجب، ژوانس، جواهرفروش.

«کارکنت با لبخندی هراس‌انگیز گفت:

«... خوب، تو چه می‌گفتی؟ گفتمی که من به خدای مهربان اهانت می‌کنم؟ این خدای

مهربان است که او را برای ما می‌فرستد.

«کادروس رنگ پریده و نفس‌زنان روی صندلی افتاد. کارکنت بعکس از جا برخاست، با قدم‌های محکم به جانب در رفت، آن را باز کرد و گفت:

» - داخل شوید آقای ژوانس.

«جواهرفروش که باران از سر و رویش جاری بود گفت:

«... مثل اینکه ابلیس نمی‌خواهد من به بوکر برگردم. آقای کادروس عزیز، شما به من

پیشنهاد پذیرایی کردید، می‌پذیرم و آمدم که شب را نزد شما بمانم.

«کادروس عرق پیشانی‌اش را خشک کرد، چند کلمه‌ای بر زبان آورد. کارکنت در را روی جواهرفروش بست و کلید را دوبار گرداند.

باران خون

«جواهر فروش در حال ورود نگاهی جستجوگر به اطراف افکند، اما هیچ دلیلی برای ایجاد سوء ظن وجود نداشت، یا لااقل چیزی آن را اثبات نمی کرد. کادروس همچنان با دو دست طلاها و اسکناس ها را نگه داشته بود. کارکنت با مطبوع ترین وضعی که می توانست به مهمان لبخند می زد. جواهر فروش گفت:

«آه، گویا شما می ترسیدید پولتان درست نباشد و بعد از رفتن من گنجتان را بازرسی کردید.

«کادروس گفت:

«نه، حادثه ای که ما را صاحب آن کرده است آن قدر غیرمنتظره بود که ما نمی توانیم آن را باور کنیم. وقتی که دلیل مادی برابر چشمان نباشد، تصور می کنیم آن را در رؤیا دیده ایم.

«آیا در مهمانخانه تان مسافر دیگری دارید؟

«نه. ما دیگر کسی را برای خوابیدن نمی پذیریم. زیادی نزدیک شهر هستیم و کسی در اینجا توقف نمی کند.

«در این صورت من اسباب زحمت شما می شوم.

«کارکنت با مهربانی گفت:

«شما آقای عزیز؟ به هیچ وجه. قسم می خورم.

«مرا کجا جا می دهید؟

«در اتاق بالا.

«آنجا اتاق خواب خودتان نیست؟

«چرا، ولی مهم نیست. ما بستری دیگر در اتاق جنب آن داریم.

«کادروس با حیرت به زنش نگاه می کرد. جواهر فروش در حالی که پشتش را با آتش بخاری که کارکنت هیزمی در آن گذاشته بود تا مهمانش را خشک کند، گرم می کرد، ترانه ای را آهسته زمزمه می کرد. کارکنت در گوشه ای از میز حوله ای گسترده، باقی مانده

ناچیز یک غذا را که او دو یا سه تخم مرغ هم به آن افزوده بود برای مهمان آماده کرد.
 «کادروس از نو اسکناس‌ها را در کیف و طلاها را در کیسه جا داده و همه را در گنج‌جبه گذاشته بود، و حالا گرفته و متفکر در طول و عرض اتاق قدم می‌زد. گاهی سرش را بلند می‌کرد، و جواهر فروش را که در مقابل آتش بخاری خودش را می‌گرداند تا همه جایش خشک شود، می‌نگریست. کارکنت شیشه‌ای شراب روی میز گذاشت و به مهمان گفت:
 «— شام حاضر است.»

«ژوانس پرسید:

«— شما چی؟

«کادروس جواب داد:

«— من شام نمی‌خورم.

«کارکنت با عجله گفت:

«— ما خیلی دیر ناهار خورده‌ایم.

«— پس من باید تنها شام بخورم؟

«کارکنت با اشتیاقی که حتی در برابر مهمانان روستائیش هم عادی او نبود گفت:

«— ما به شما خدمت می‌کنیم.

«کادروس گاه‌گاه نگاهی سریع به همسرش می‌افکند. توفان ادامه داشت، کارکنت گفت:

«— می‌شنوید؟ به نظر من کار خوبی کردید که برگشتید.

«— ولی اگر در زمانی که من شام می‌خورم توفان آرام بگیرد، از نو به راه می‌افتم.

«کادروس سر تکان داد و گفت: «— این باد شمالی است، تا فردا آرام نمی‌گیرد.» و آهی

کشید. جواهر فروش در حالی که سر میز می‌نشست گفت:

«— به نظر من بدا به حال آنها که بیرون هستند.

«و کارکنت اضافه کرد:

«— بله. آنها شب بدی را خواهند گذراند.

«جواهر فروش شروع به غذا خوردن کرد، کارکنت با دقت خدمات کوچک میزبانی را نسبت به او انجام می‌داد. این زن که به‌طور معمول دمدی مزاج و خشن بود، اکنون به نمونه‌ای از خوش خدمتی و نزاکت تبدیل شده بود. اگر جواهر فروش سابقاً او را شناخته بود مسلماً از چنین تغییر رفتار بزرگی حیرت می‌کرد و سوء ظنی به خاطرش راه می‌یافت. کادروس یک کلمه حرف نمی‌زد و به گردش خود ادامه می‌داد، به نظر می‌رسید که حتی از نگاه کردن به مهمان پرهیز می‌کند.

«وقتی که شام تمام شد کادروس شخصاً رفت در را باز کرد و گفت:

«- گمان می‌کنم توفان دارد آرام می‌شود.

اما در این لحظه، گویی برای تکذیب سخن او، غرش شدید یک رعد خانه را لرزاند و وزش بادی که همراه باران داخل اتاق شد چراغ را خاموش کرد.

«کادروس در را بست. زنش شمعدانی را با شعله‌رو به پایان آتش روشن کرد و به جواهر فروش گفت:

«- بیاید. شما می‌بایست خسته باشید. من ملافه‌های بستر را عوض کرده‌ام. بروید

بالا بخوابید.

«ژوانس باز هم لحظه‌ای متوقف ماند شاید توفان آرام بگیرد، و چون یقین کرد که رعد

و باران شدیدتر می‌شود، به میزبانانش شب بخیر گفت و از پله‌ها بالا رفت.

«او از بالای سر من رد می‌شد و من صدای هر پله را در زیر پای او می‌شنیدم. کارکنت

با نگاهی حریص به دنبال او رفت، در حالی که کادروس بعکس پشت به طرف او کرده بود و به آن سمت نگاه نمی‌کرد.

«همه این جزئیات که از آن زمان در خاطر من نقش بسته است، آن زمانی که در برابر

چشمانم جریان می‌یافت، اثری در من نکرد. همه آنچه می‌گذشت به نظرم طبیعی بود، به

غیر از داستان الماس که قدری غیر واقعی جلوه می‌کرد. همه چیز در جای خود قرار داشت،

من چون به شدت خسته بودم و خیال داشتم از اولین مهلتی که توفان بدهد استفاده کنم،

تصمیم گرفتم چند ساعتی بخوابم و در نیمه شب عزیمت کنم.

«صدای حرکات جواهر فروش را که در اتاق بالای سر من، وسایلش را فراهم می‌کرد تا

شب راحتی را بگذراند می‌شنیدم. به زودی تخت خواب زیر بدن او صدا کرد؛ او خوابیده بود.

«احساس می‌کردم چشمانم خود به خود بسته می‌شود، و چون هیچ سوء ظنی در من

ایجاد نشده بود، نکوشیدم که با خواب مبارزه کنم. آخرین نگاه را از شکاف تخته به

آشپزخانه افکندم: کادروس در کنار میزی دراز، روی یکی از آن نیمکت‌های چوبی که در

مهمانخانه‌های روستایی به جای صندلی به کار می‌رود نشسته بود. چون پشتش به سمت

من بود، نمی‌توانستم قیافه‌اش را ببینم. حتی اگر رویش هم به من بود، باز دیدن چهره‌اش

برایم امکان نداشت، زیرا سرش را در دست‌هایش مخفی کرده بود.

«کارکنت پایین آمد، چند لحظه او را نگریست، شانه‌های خود را حرکت داد و آمد برابر

کادروس نشست.

«در این زمان شعله در حال خاموشی باقی‌مانده چوب را گیراند، نور بیشتری داخل

اتاق تاریک را روشن کرد... کارکنت چشمانش را خیره به شوهرش دوخته بود و چون مرد در همان حالت باقی مانده بود زن دست استخوانیش را به جانب او دراز کرد و دست به پیشانی او کشید.

«کادروس از جا جست. به نظرم رسید که لب‌های زن حرکت می‌کند، اما یا او خیلی یواش صحبت می‌کرد، یا حواس من به علت خواب آلودگی بی‌حس شده بود، به هر حال سخنان او را اصلاً نشنیدم. حتی چشم‌هایم از ماوراء یک مه و همچون یک رؤیا می‌دید. بالاخره چشمانم بسته شد و هر احساسی را از دست دادم.

«در خواب بسیار عمیقی بودم که با صدای گلوله از خواب پریدم و صدای فریادی وحشتناک شنیدم. بالای سرم، روی پلکان، قدم‌هایی تلو تلو خوران روی تخته‌ها صدا کرد و سپس توده‌ای سنگین درست بالای سر من روی پلکان افتاد.

«هنوز کاملاً بر خودم مسلط نبودم، صدای ناله‌هایی را می‌شنیدم؛ سپس صدای فریادهای خفه شده، مثل آنکه با مبارزه همراه باشد، به گوشم رسید.

«صدای آخرین فریاد، طولانی‌تر از آن‌های دیگر، صدای ناله را کاملاً محو کرد و مرا از خواب آلودگی بیرون کشید.

«به روی بازویم بلند شدم. چشمانم را گشودم و در تاریکی چیزی ندیدم. دست به پیشانیم بردم، زیرا به نظرم می‌رسید که از میان تخته‌های پلکان، بارانی نیم‌گرم و فراوان قطره قطره به آن می‌ریزد.

«عمیق‌ترین سکوت جای آن سر و صدای هولناک را گرفته بود. صدای قدم‌های یک مرد را شنیدم که بالای سر من راه می‌رفت. پاهای او پلکان را به صدا درآورد. مرد به اتاق همکف پایین آمد، به بخاری نزدیک شد و شمع‌دان را روشن کرد.

«این مرد کادروس بود که رنگی کاملاً پریده و پیراهنی یکسره خون‌آلود داشت. شمع‌دان را که روشن کرد بلافاصله با آن بالا رفت و صدای قدم‌های سریع و نگران او را شنیدم.

لحظه‌ای بعد از نو پایین آمد، جعبه انگشتر را در دست داشت. نگاه کرد و مطمئن شد که الماس در آن است. لحظه‌ای مردد ماند که آن را در کدام جیبش بگذارد؛ سپس، لابد چون جیبش را مخفیگاه قابل اعتمادی ندانست، آن را در دستمال سرخش پیچید و به دور گردنش گره زد.

«بعد به جانب گنجه دوید، اسکناس‌ها و طلاهایش را از آن بیرون کشید، اولی را در جیب شلوار و دومی را در جیب کتش گذاشت. دو یا سه پیراهن برداشت، خودش را به

جانب در انداخت و در تاریکی ناپدید شد. آنگاه همه چیز برای من روشن و آشکار شد. خودم را از آنچه پیش آمده بود ملامت کردم، گویی گناهکار واقعی من بودم. به نظرم رسید که صدای ناله می‌شنوم، جواهرفروش بیچاره می‌توانست هنوز زنده باشد، شاید می‌توانستم با کمک به او، سهمی از گناهی را که گذاشته بودم انجام پذیرد جبران کنم. شانهم را به یکی از تخته‌های اتاقک چوبی که در آن خوابیده بودم فشار دادم. تخته که خوب جا نیفتاده بود جدا شد و من به داخل خانه رفتم.

«به طرف شمعدان دویدم، آن را برداشتم و خودم را به پلکان رساندم. جسمی به عرض در پلکان افتاده و راه را سد کرده بود. این جسد کارکنت بود. صدای گلوله‌ای که من شنیدم به سوی او شلیک شده، از دو طرف گلویش عبور کرده بود. علاوه بر زخم دوگانه‌ای که داشت و خون به شدت از آن جاری بود، از دهانش هم خون می‌آمد. او مرده بود. از بالای جسد او گذشتم.

«اتاق منظره‌ای درهم ریخته و هراس‌آور داشت. دو یا سه صندلی سرنگون شده بود، ملافه‌هایی که جواهرفروش بدبخت به آنها چنگ افکنده بود، روی زمین اتاق به چشم می‌خورد، خود او هم روی زمین اتاق افتاده، سرش را به دیوار تکیه داده و در مردابی از خون که از سه زخم وسیع سینه‌اش جاری بود، غوطه می‌خورد.

«در زخم چهارم یک کارد دراز آشپزخانه قرار داشت که فقط دسته‌اش دیده می‌شد. «من پا به روی سلاح دوم که تیری از آن بیرون نیامده بود گذاشتم. لابد باروت آن نم کشیده بود. به جواهرفروش نزدیک شدم. او هنوز نمرده بود. با صدایی که من ایجاد کردم، خصوصاً با حرکت تخته کف اتاق، چشمان حیرت‌زده‌اش را گشود. توانست آنها را لحظه‌ای به روی من خیره کند، لب‌هایش را حرکت داد، گویی می‌خواست حرفی بزند، اما جان سپرد.

«این منظره هولناک تقریباً مرا بی‌احساس کرده بود. وقتی که هیچ کمکی از من ساخته نبود، دیگر احتیاجی احساس نمی‌کردم مگر به گریختن از آن محل. دست‌هایم را میان موهایم فرو کردم و فریادی از وحشت کشیدم. به جانب پلکان دویدم.

«در اتاق پایین پنج یا شش گمرکچی و دو یا سه ژاندارم بودند که مرا دستگیر کردند. من مقاومت هم نکردم، بر اعصاب خودم هیچ تسلطی نداشتم، می‌کوشیدم حرف بزنم، فریادهای بدون حرف می‌کشیدم.

«دیدم که ژاندارم‌ها و گمرکچی‌ها مرا با انگشت نشان می‌دهند. نگاهم را به خود افکندم، کاملاً پوشیده از خون بودم. آن باران گرم که احساس کرده بودم از درز تخته‌های

پلکان به رویم می‌ریزد، خون کارکنت بود.
 «با انگشت محلّ مخفیگاهم را نشان دادم. یکی از ژاندارم‌ها پرسید: «— او چه می‌خواهد بگوید؟»

«یکی از گمرکچی‌ها رفت تا ببیند، و چون برگشت گفت:

«— می‌خواهد بگوید که او در آنجا بوده است.

«و سوراخی را که من واقعاً از آن گذشته بودم نشان داد. آن وقت دانستم که آنها مرا به جای قاتل گرفته‌اند. صدایم را باز یافتم، نیرو گرفتم، خودم را از دست دو مردی که نگه‌م داشته بودند خلاص کردم و فریاد کشیدم:

«— من قاتل نیستم، من قاتل نیستم!

«دو ژاندارم لولهٔ تفنگ را به گونهٔ من گذاشتند و گفتند: «— اگر یک حرکت بکنی کشته

می‌شوی.»

«— من دارم به شما می‌گویم که قاتل نیستم.

«— تو می‌توانی داستان‌ت را برای قاضی‌های نیم حکایت کنی. حالا با ما بیا و توصیهٔ

ما به تو این است که مقاومت نکنی.

«من این قصد را نداشتم، از شدت حیرت و وحشت خرد شده بودم. دست بند به دستم

زدند، مرا به دم یک اسب بستند و به نیم بردند.

«از قرار معلوم یک گمرکچی که در تعقیب من بوده است، مرا در حوالی مهمانخانه گم

کرده و به فکرش رسیده بود که من شب را در آنجا خواهم گذرانم. پس به همکارانش

اطلاع داده بود، و آنها درست زمانی رسیده بودند که از دور صدای اسلحه را شنیده بودند، و

مرا در میان این همه دلایل متهم‌کننده دستگیر کردند. بلافاصله دانستم که برای اثبات

بیگناهی خودم به زحمت می‌افتم.

«به این دلیل خودم را فقط به یک مسأله آویختم. نخستین تقاضای من از باز پرس

این بود که همه جا به دنبال مردی به نام آبه بزونی بگردند که روز پیش در مهمانخانهٔ

پون - دوگار توقف کرده است. اگر کادروس داستان را خودش ساخته بود و این آبه وجود

نداشت، نابودی من حتمی بود، مگر اینکه کادروس به نوبهٔ خود گرفتار شود و همه چیز را

اعتراف کند.

«دو ماه گذشت، بازرس در این مدت همهٔ کوشش خود را به کار برد شاید کسی را که

من تقاضا کرده بودم بیابد. کادروس گرفتار نشده بود و من می‌رفتم تا در اولین جلسهٔ

دادگاه محاکمه شوم، که در روز هشتم سپتامبر، یعنی سه ماه و پنج روز بعد از آن حادثه، آبه

بزونی که من دیگر امیدی به یافتن او نداشتم، خودش را به زندان معرفی کرد و گفت به او اطلاع رسیده است که یک زندانی می‌خواهد با او حرف بزند. به طوری که خودش گفت جریان را در ماریسی شنیده بود و با شتاب به دیدار من آمده بود.

«درک می‌کنید که با چه اشتیاقی پذیرای او شدم، همه آنچه را شاهدش بودم حکایت کردم، با نگرانی داستان الماس را بازگفتم، اما برخلاف انتظار من، داستان کلمه به کلمه حقیقت داشت و باز هم خلاف انتظار من او همه آنچه را برایش گفتم، با اطمینان کامل باور کرد. من به علت احسان خیرخواهانه او و شناخت عمیقی که او درباره خلقیات سرزمین من داشت، به امید اینکه شاید بخشش تنها جنایتی که من مرتکب شده‌ام بتواند از لب‌های مهربان او خارج شود، زیر تضمین محرمانه اعتراف به گناه، حادثه او توی را با تمام جزئیاتش برای او بازگفتم. نتیجه‌ای که من به علت شیفتگی‌ام نسبت به او به دست آوردم، همان بود که می‌توانست طبق حساسگری حاصل شود: اعتراف قتل اول که هیچ چیز مرا ناچار به بازگویی آن نمی‌کرد، به او ثابت کرد که قتل دوم را من مرتکب نشده‌ام. به من دستور داد که امید را از دست ندهم و قول داد که هرچه در قدرت دارد انجام دهد تا داوران را به بیگناهی من مطمئن کند.

«وقتی دیدم محیط زندان برایم نرم‌تر شد، دانستم که او به کارم پرداخته است، و محاکمه من به جلسه بعدی دادگاه موکول می‌شود.

«در این مدت مشیت الهی سبب شد که کادروس در خارج از فرانسه گرفتار و به فرانسه آورده شود. او همه چیز را اعتراف کرد، و تدارکات قبلی، خصوصاً اغواگری را به گردن زنش انداخت. کادروس به زندان ابد محکوم شد، و من آزاد شدم.

مونت کریستو گفت:

— آن زمان بود که شما با نامه‌ای از آبه بزونی به نزد من آمدید؟

— بله عالیجناب. او که آشکارا نسبت به من توجهی خاص یافته بود، به من گفت:

«— شما وقتی که از اینجا بیرون بروید، باید حرفه قاچاقچی گری را که موجب نابودی

شما می‌شود ترک کنید.

پرسیدم:

«— ولی پدر، می‌خواهید من از چه راه زندگی کنم و مخارج خودم و زن برادر بیچاره‌ام

را به دست آورم.

جواب داد:

«— یکی از توابعین من که حرمت بسیار برای من قایل است، از من خواسته است که

مردی مورد اعتماد برایش بیابم. شما می‌توانید این مرد باشید. شما را به او معرفی می‌کنم.

من فریاد کشیدم:

«آه، پدر، چه نیکوکاری بزرگی!»

«ولی باید سوگند یاد کنید که من هرگز از کارم پشیمان نخواهم شد.

دستم را دراز کردم تا سوگند یاد کنم. او گفت:

«لزومی ندارد. من اهالی کرس را می‌شناسم، آنها را دوست دارم. این سفارش نامه من است.

و چند خطی را که به شما دادم نوشت و به من داد. عالیجناب روی آن لطف کردید و مرا در خدمت خود پذیرفتید. حالا با غرور از عالیجناب می‌پرسم: آیا هرگز نارضایتی از من داشته‌اید؟

— نه. با خوشحالی اعتراف می‌کنم که خدمتگزاری شما نمونه است. آقای برتوکچیو، هرچند اعتماد کامل ندارید؟

— من آقای کنت؟

— بله، شما. چطور است که شما یک زن برادر و یک فرزندخوانده دارید، و با این حال هرگز درباره آنها حرفی به من نزده‌اید؟

— افسوس عالیجناب، آنچه هنوز برایتان بازنگفته‌ام، غم‌انگیزترین بخش زندگی من است. پس از زندان به کرس عزیمت کردم، شتاب داشتم که زن برادر بیچاره‌ام را ببینم و او را تسلی دهم. اما چون به روگلیانو رسیدم، خانه را عزادار یافتیم. صحنه وحشتناکی به وجود آمده بود که همسایه‌ها هنوز آن را به خاطر دارند. زن برادر بیچاره‌ام بر حسب توصیه‌های من، در برابر خواسته‌های بنه‌دتو، که هر لحظه می‌خواسته است همه پول‌هایی را که در خانه هست بگیرد مقاومت می‌کرده است. یک روز صبح بنه‌دتو او را تهدید کرد و سپس تمام روز ناپدید شد. آسونتا گریست، زیرا نسبت به این جوان بدسرشت مهری مادرانه داشت. شب آسونتا بیدار منتظر او ماند. در ساعت یازده، بنه‌دتو همراه با دو تا از دوستانش که شریک‌های عادی همه دیوانگی‌هایش بودند وارد خانه شد. آسونتا آغوش باز کرد، اما آنها او را گرفتند، و یکی از سه نفر، من از فکر اینکه ممکن است او آن کودک ملعون باشد به خود می‌لرزم، یکی از سه نفر فریاد کشید:

— حالا سؤال بازی می‌کنیم تا او اعتراف کند پول‌هایش کجاست.

آن زمان همسایه ماوازیلیو به باستیارفته بود، همسرش تنها در خانه بود و جز او کسی

نبود که آنچه را در خانه ما می‌گذشت ببیند یا بشنود. دو تا از آن سه نفر، آسونتا را که نمی‌توانست امکان چنین جنایتی را باور کند و به دژخیمان خود لبخند می‌زد، نگه داشتند، سوّمی اوّل پنجره‌ها را قفل کرد، سپس سه نفری با هم فریادهای وحشت را که آسونتا در برابر تدارکات جدّی تر آنها می‌کشید خفه کردند، پاهای آسونتا را به شعله آتشی که در بخاری می‌سوخت نزدیک کردند تا او محلّ گنجینه کوچک ما را بروز دهد. در این زد و خورد آتش به لباس آسونتا سرایت کرد، آنوقت او را رها کردند تا آتش به خودشان سرایت نکند. آسونتا که سراسر شعله‌ور بود به طرف در دوید، اما در قفل بود، خود را به جانب پنجره‌ها افکند، پشت پنجره‌ها را با چوب بسته بودند. آنگاه همسایه‌مان فریادهای آسونتا را که کمک می‌طلبید شنید، فریادها تبدیل به ناله شد و صبح روز بعد، همسر وازیلیو از خانه بیرون رفت و حادثه را اطلاع داد. وقتی که در خانه را به حکم قاضی باز کردند، آسونتا را نیمه سوخته یافتند که هنوز نفس می‌کشید. درهای گنجینه‌ها شکسته و همه پول‌ها مفقود شده بود. بنه‌دتور و گلیانو را ترک کرده بود تا هرگز به آن بازنگردد. از آن پس من او را ندیدم و حرفی هم درباره‌اش نشنیدم. پس از شنیدن این اخبار غم‌انگیز بود که به خدمت عالیجناب رسیدم. دیگر لزومی نداشت از بنه‌دتو با شما صحبت کنم، زیرا او مفقود شده بود، و همچنین از آسونتای بیچاره که مرده بود.

مونت کریستو پرسید:

— شما درباره این حادثه چه فکر کردید؟

— فکر کردم مجازات جنایتی است که من مرتکب شده‌ام. آه که این ویلفورها نژادی معلون هستند.

کنت با لحنی شوم زمزمه کرد:

— من این را باور دارم.

بر تو کوچیو ادامه داد:

— حالا عالیجناب درک می‌کنند که این خانه که من آن را از آن پس ندیده بودم، این باغ که من خود را ناگهان در آن یافتم، این محلّ که من مردی را در آن کشته‌ام، چگونه می‌تواند در من هیجانی را به وجود آورد که شما خواستید علت آن را بدانید. زیرا من مطمئن نیستم که در برابر من، زیر پای من، آقای دو ویلفور در حفره‌ای که برای فرزندش کنده بود نخواهیده باشد.

مونت کریستو زمزمه کنان گفت:

— در حقیقت همه چیز امکان دارد. (و آهسته اضافه کرد:) حتّی اینکه دادستان نمرده

باشد. آبه بزونی کار درستی کرد که شما را پیش من فرستاد، شما کار خوبی کردید که داستان خود را برای من بازگفتید. درباره خودتان فکر بد نکنید. اما راجع به این بنه دتو که نامی نامتناسب با خوی خود دارد، آیا شما هرگز سعی نکردید که او را بیابید؟ نکوشیدید تا بدانید که چه به سرش آمده است؟

— هرگز. اگر می دانستم کجاست، به جای اینکه به جانب او بروم، همان گونه که از یک دیو می گریزند، از او می گریختم. خوشبختانه هرگز حرفی از هیچکس درباره او نشنیدم. امیدوارم که مرده باشد.

— امیدوار نباشید بر توکچيو. بدطینت ها به این سادگی نمی میرند، زیرا به نظر می رسد که خداوند آنها را زیر چتر حمایت خود می گیرد تا از آنها وسیله ای برای انتقام بسازد. — آنچه من از خداوند می خواهم این است که هرگز او را نبینم. (مباشر سر به زیر افکند و ادامه داد:) حالا شما همه چیز را می دانید آقای کنت. در این دنیا شما داور من هستید، همان گونه که خداوند در آن دنیا خواهد بود. آیا حرفی برای تسلی خاطر من ندارید؟

— حق با شماست، من می توانم همان حرفی را به شما بگویم که اگر آبه بزونی به جای من بود می گفت: آن کس که شما به او ضربه زدید، یعنی ویلفور، شایسته آن مجازات بود، برای آنچه نسبت به شما انجام داده بود، و شاید برای بسیاری کارهای دیگرش. بنه دتو، اگر هنوز زنده باشد، همان گونه که گفتم برای انتقامی الهی به کار گرفته خواهد شد، و به نوبه خود به مجازات خواهد رسید. اما راجع به شما، شما فقط از یک بابت باید خود را ملامت کنید: چرا وقتی که کودک را از مرگ نجات دادید، او را به مادرش برنگردانید. این یک جنایت است بر توکچيو.

— بله آقا. این جنایتی واقعی است، زیرا من در این مورد بی حمیتی به خرج دادم، وقتی که کودک را به زندگی بازگرداندم کاری جز این نداشتم که او را نزد مادرش بفرستم. اما برای این کار باید پرس و جو می کردم، توجه دیگران جلب می شد و شاید خودم دستگیر می شدم. نمی خواستم بمیرم، زیرا به ادامه حیات زن برادرم پای بند بودم، غیر از آن به علت غرور مادرزادی ما مردمان کرس که می خواهیم در انتقام کامل و غالب باقی بمانیم، و بالاخره شاید به دلیل عشق به زندگی می خواستیم زنده بمانیم. من مانند برادرم مرد با شهامتی نیستم!

بر توکچيو چهره اش را با دو دست پوشاند، مونت کریستو نگاهی طولانی و وصف ناپذیر

به او دوخت، پس از لحظه‌ای سکوت که شاید وضعیت زمان و مکان آن را باشکوه‌تر جلوه می‌داد، با آهنگی رؤیاآمیز که عادی نبود گفت:

— آقای برتوکچیو، برای آنکه این گفتگو را که آخرین بحث در مورد این حادثه است، با شایستگی به پایان رسانیم، سخنان مرا خوب به خاطر بسپارید. این سخنان را بارها از آبه بزونی شنیده‌ام: برای هر دردی دو درمان وجود دارد: زمان و سکوت. حالا بگذارید من ساعتی در این باغ گردش کنم. آنچه برای شما که فاعل حادثه هستید هیجانی رنج‌آور است، برای من احساسی آرام‌بخش دارد و می‌تواند ارزش این ملک را مضاعف کند. درخت‌ها به خاطر سایه‌شان لذت می‌دهند، و سایه لذت نمی‌دهد، مگر به خاطر اینکه پر از رؤیا و الهام است. من در اینجا باغی خریده‌ام و تصور می‌کردم که فقط زمینی مشجر، احاطه شده با دیوار است. حالا ناگهان می‌بینم که این‌طور نیست، و این باغ پر از اشباح است، که به هیچ وجه در سند فروش قید نشده است. من اشباح را دوست دارم، هرگز نشنیده‌ام که در طول شش هزار سال عمر آدمی، مرده‌ها آن قدر بدی کرده باشند که زنده‌ها در یک روز انجام می‌دهند. پس آقای برتوکچیو، شما برگردید و بروید راحت بخوابید. اگر اعتراف‌گیرنده شما در لحظه پایانی حیات، کمتر از آبه بزونی باگذشت باشد، و اگر من هنوز زنده باشم، مرا به بالین خود بخوانید، برایتان سخنانی خواهم گفت که روح‌تان را در لحظه‌ای که می‌خواهد به جانب سفر مشکلی که ابدیت خوانده می‌شود به راه افتد، آرامش ببخشد.

برتوکچیو با احترام در برابر کنت سر فرود آورد و دور شد. مونت کریستو تنها ماند، چهار قدم به جلو برداشت و با خود زمزمه کرد:

«اینجا، نزدیک این درخت، گودالی که کودک در آن گذاشته شد، آنجا در کوچکی که از آن وارد باغ می‌شدند، در این گوشه پلکان مخفی که به اتاق خواب راه دارد، خیال نمی‌کنم ناچار باشم اینها را در دفترم یادداشت کنم، زیرا اینجا، جلو چشم من، در اطرافم، زیر پایم نقشه‌ای برجسته و زنده وجود دارد.

کنت پس از آنکه آخرین دور را در باغ زد، به جانب کالسگه‌اش رفت. برتوکچیو که او را در حال رؤیا دید، بی‌آنکه حرفی بزند، کنار کالسگه‌چی نشست، کالسگه به جانب پاریس به راه افتاد.

کنت همان شب، بعد از رسیدن به خانه‌اش در شانزه لیزه، از تمام خانه چنان بازدید کرد که گویی همه جای خانه را می‌شناخت، هیچ دری را به جای دری دیگر نگشود، در هیچ پلکان یا سرسرای پانگذاشت، مگر اینکه او را به همان جایی که می‌خواست برود

راهنمایی کند. علی در این بازدید شبانه همراه او بود. کنت برای تزئینات خانه دستورهایی به برتو کچیو داد و در حالی که ساعتش را بیرون می کشید به مردنوبه ای گفت: «ساعت یازده و نیم است، هاید به زودی خواهد رسید. آیا به خدمتگاران فرانسوی اطلاع داده شده است؟»

علی دستش را به جانب آپارتمانی که برای دختر زیبای یونانی در نظر گرفته شده بود دراز کرد. این عمارت چنان از بقیه خانه جدا بود که با پوشاندن در به وسیله یک پرده کار دست، تمام خانه را می شد بازدید کرد، بی آنکه حدس زده شود که در آنجا یک سالون و دو اتاق خواب قرار دارد. علی با انگشت های دست چپ عدد سه را نشان داد، سپس سرش را روی همین دست گذاشت و چشم هایش را بست.

مونت کریستو که به اشارات علی عادت داشت گفت:

— آنها سه نفرند که در اتاق خواب منتظرند، این طور نیست؟

علی با حرکت سر تصدیق کرد، مونت کریستو ادامه داد:

— خانم امشب خسته است و لابد می خواهد زود بخوابد. او را ناچار به حرف زدن نکنند، خدمتگزاران فرانسوی فقط می توانند به بانوی خود سلام کنند و بیرون بروند. مراقب باشید خدمتگاران یونانی با خدمتگاران فرانسوی تماس نداشته باشد. علی سر فرود آورد.

به زودی صدای دربان که آواز می داد به گوش رسید، در زده ای باز شد، کالسکه پس از ورود به خانه در برابر پله ها توقف کرد. کنت پایین رفت، در کالسکه باز شده بود، کنت دستش را به جانب زن جوان که شنلی از ابریشم سبز، دست دوزی شده با رشته های طلا به تن داشت و با شلق آن سرش را می پوشانید دراز کرد.

زن جوان دستی را که به جانب او دراز شده بود گرفت، آن را با عشقی توأم با احترام بوسید، چند کلمه ای میان آنها رد و بدل شد که از جانب زن با مهر ادا می شد و از طرف کنت با وقاری ملایم، آنها در زبان طنین داری سخن می گفتند که هومر در دهان خدایان گذاشته است.

زن جوان که کسی جز زیبای یونانی، همسفر عادی مونت کریستو در سفر ایتالیا نبود، به دنبال علی که مشعل مومی صورتی رنگی در دست داشت، به آپارتمان خود هدایت شد، آنگاه کنت به عمارتی که به خود او اختصاص یافته بود رفت.

نیم ساعت از نیمه شب گذشته، تمام چراغ های خانه خاموش شده بود، و تصور می شد که همه اهل خانه خفته اند.

اعتبار نامحدود

فردای آن روز، حوالی ساعت ۲ بعداز ظهر، کالسگه‌ای کورسی که به دو اسب شکوهمند انگلیسی بسته شده بود، در برابر خانه مونت کریستو متوقف شد. مردی که لباس آبی، با دکمه‌های ابریشمی به همان رنگ پوشیده بود، جلیقه‌ای سفید که زنجیر بزرگ طلا به آن آویخته بود، و شلوار ی فندقی رنگ به تن داشت، موهایش سیاه و چنان بلند بود که تاروی ابروهایش می‌رسید، به حدی که انسان به طبیعی بودن آن مشکوک می‌شد، زیرا با چین‌های آشکار زیر چشم هماهنگی نداشت، خلاصه مردی حدود پنجاه ساله که کوشش داشت چهل ساله جلوه کند، سرش را از پنجره کالسگه که تاج بارون روی آن حک شده بود بیرون کرد، و مستخدمش را فرستاد تا از دربان بپرسد که آیا کنت دو مونت کریستو در خانه است؟

این مرد، در انتظار جواب با چنان دقتی خارج خانه، و آنچه را در باغ قابل تشخیص بود، و لباس متحدالشکل مستخدمین را که در حال رفت و آمد بودند برانداز می‌کرد که تقریباً حالت جسارت به خود می‌گرفت. چشمان مرد زنده، ولی بیش از آنکه هوشیار باشد، حيله گر می‌نمود. لب‌هایش به قدری نازک بود که به جای بیرون، در داخل دهان قرار داشت، و بالاخره برجستگی گونه‌ها، که علامت بی‌تردید حيله گری است، فرورفتگی پیشانی و برآمدگی پشت سر که فراتر از گوش‌های بزرگ غیراشرافی او بود، خاصیتی تقریباً مکروه به چهره این شخصیتی می‌داد که به خاطر اسب‌های باشکوه، الماس بزرگی که از گردنش آویخته بود، و نوار سرخی که از یک طرف جادکمه‌اش به طرف دیگر لباس متصل می‌شد، مورد توجه افراد مبتذل قرار می‌گرفت.

مستخدم به شیشه اتاق دربان زد و پرسید:

— آیا اینجا منزل کنت دو مونت کریستو نیست؟

دربان جواب داد:

— عالیجناب کنت در اینجا منزل دارند، اما...

سپس با نگاه از علی کسب تکلیف کرد، علی سرش را به علامت نفی حرکت داد،

مستخدم پرسید: «اما چی؟»

دربان جواب داد:

– عالیجناب را اکنون نمی توان دید.

– در این صورت این کارت ارباب من است: آقای بارون دانگلار. شما آن را به کنت دو مونت کریستو بدهید و بگویید که ارباب من هنگام رفتن به مجلس راهش را دور کرد تا افتخار دیدار او را داشته باشد.

دربان گفت:

– من با عالیجناب صحبت نمی کنم. مستخدم اتاق پیام را خواهد رساند.

مستخدم به جانب کالسگه بازگشت. دانگلار پرسید:

– چطور شد؟

پسر جوان شرمنده از درسی که به او داده شده بود، جواب دربان را به ارباب خود بازگفت. دانگلار گفت:

– پس او یک پرنس است که عالیجناب خطابش می کنند و فقط مستخدم اتاق حق حرف زدن با او را دارد. مهم نیست، او اعتباری نزد من دارد و باید بدانم چه زمانی پول می خواهد.

دانگلار خود را به عقب کالسگه انداخت و به نحوی که صدایش در آن طرف کوچه شنیده شود به کالسگه چی فریاد زد:

– برو به مجلس شورا.

مونت کریستو که از یکی از پنجره های اتاقش بارون را دیده و با دوربینی کوچک و اعلا، نه با دقتی کمتر از آنچه دانگلار برای بررسی خانه، باغ و مستخدمین او به کار برده بود، او را مورد مطالعه قرار داده بود، در حالی که لوله دوربین را در جلد چرمی آن فرومی برد گفت:

«حقیقتاً که مخلوق زشتی است. چگونه در اولین نظر مار را در پیشانی گود رفته، لاشخور را در کله برجسته و بوتیمار را در چهره او تشخیص نمی دهند؟»

سپس علی را با ضربه ای که به روی زنگ مسی نواخت صدا کرد. علی ظاهر شد، کنت گفت: «آقای برتوکچیو را صدا کنید.»

برتوکچیو بلافاصله وارد شد و پرسید: «عالیجناب مرا احضار کردند؟»

– بله آقای برتوکچیو. آیا اسب هایی را که مقابل خانه من متوقف شدند دیدید؟

– مسلماً عالیجناب. آنها بسیار زیبا هستند.

کنت ابروهایش را به هم نزدیک کرد و گفت:

— وقتی که من از شما خواسته‌ام دو تا زیباترین اسبی را که در پاریس یافت می‌شود برایم بخرید، چگونه است که دو اسب دیگر، به این زیبایی در پاریس هست و در اسطبل من نیست؟

علی با دیدن به هم پیوستگی ابروها و با شنیدن لحن جدی صدا، سر به زیر افکند. کنت به زبان عربی و با مهری باور نکردنی در صدا و چهره‌اش گفت: «گناه از تو نیست علی. تو اسب‌های انگلیسی را نمی‌شناسی.» شادی به چهره علی بازگشت. برتوکچیو گفت:

— آقای کنت، اسب‌هایی که شما دیدید فروشی نیست.

مونت کریستو شانه‌هایش را بالا برد و گفت:

— آقای مباشر، این را بدانید: برای کسی که حاضر باشد قیمت را بپردازد، همیشه همه چیز فروشی است.

— آقای دانگلار این یک جفت اسب را به شانزده هزار فرانک خریده است آقای کنت.

— خوب، کافی است که سی و دو هزار فرانک به او پرداخت شود. او بانک‌دار است، و یک بانک‌دار هرگز فرصت را برای دو برابر کردن سرمایه از دست نمی‌دهد.

برتوکچیو پرسید:

— آیا آقای کنت جدی حرف می‌زنند؟

مونت کریستو به حالت حیرت از اینکه جرأت می‌کنند از او سؤال کنند مباشر را

نگریست و گفت:

— من امروز عصر باید به یک دیدار بروم. می‌خواهم که این دو اسب با دهانه نو به

کالسگه من بسته شده باشند.

برتوکچیو سلام داد و دور شد. کنار در ایستاد و پرسید:

— عالیجناب در چه ساعتی قصد دارند این دیدار را انجام دهند؟

— در ساعت پنج.

— باید به اطلاع عالیجناب برسانم که الآن ساعت دو بعد از ظهر است.

کنت فقط جواب داد: «می‌دانم.»

سپس رو به سوی علی کرد و گفت:

— همه اسب‌ها را به خانم نشان دهید تا او بهترین اسب‌هایی را که می‌پسندد برای

کالسگه‌اش انتخاب کند، و به من اطلاع دهد که آیا میل دارد شام را با من صرف کند. در

این صورت شام در آپارتمان او صرف خواهد شد. حالا بروید و به هنگام پایین رفتن مستخدم اتاق را نزد من بفرستید.

علی تازه ناپدید شده بود که اتاقدار به نوبه خود وارد شد. کنت گفت:

— آقای باپتیستن^۱، شما یک سال است که در خدمت من هستید. این مدت زمان آزمایشی است که من معمولاً برای افرادم قایل می‌شوم. شما را برای کارم می‌پسندم. باپتیستن سر فرود آورد: کنت ادامه داد:

— حالا این می‌ماند که بدانیم آیا شما هم مرا می‌پسندید یا نه. اتاقدار با عجله گفت:

— آه، آقای کنت!...

— تا آخر را گوش کنید. شما سالیانه هزار و پانصد فرانک دارید، یعنی حقوق یک صاحب منصب خوب و شجاع را که همه روزه حیاتش را به خطر می‌اندازد. شما میزی دارید که بسیاری از رئیس‌دفتراها و کارمندان بدبختی که بسیار بیش از شما کار می‌کنند، در حسرت آن هستند. شما که مستخدم من هستید خودتان مستخدمی دارید که مراقب وسایل و دارایی شماست. علاوه بر هزار و پانصد فرانک حقوقتان، از روی خرید لباس‌های من سالیانه تقریباً هزار و پانصد فرانک هم می‌دزدید.

— آه عالیجناب!

— شکایتی از این بابت ندارم آقای باپتیستن، تا این حد عادلانه است. با این حال مایلیم به همین جا ختم شود. پس شما در هیچ جای دیگر چنین شغلی که اقبال نصیب شما کرده است نخواهید یافت. من هرگز مستخدمین خود را کتک نمی‌زنم، دشنام نمی‌دهم، اما هرگز هم یک اهمالکاری یا یک فراموشی را نمی‌بخشم. دستوراتم معمولاً کوتاه، ولی روشن و واضح است، ترجیح می‌دهم بارها آن را تکرار کنم، ولی نبینم که بد تعبیر شده است. ثروت کافی برای آنکه هرچه را می‌خواهم، بتوانم بدانم، دارم و با شما موافقم که بسیار کنجکاویم. پس اگر بدانم که شما از من، خواه به خوبی، خواه به بدی حرف زده‌اید، حرکاتم را تفسیر و تعبیر کرده‌اید، رفتارم را مورد بررسی قرار داده‌اید، همان لحظه از نزد من اخراج می‌شوید. من فقط یک بار به مستخدمین خود هشدار می‌دهم، حالا به شما هشدار داده شد. بروید.

باپتیستن سر فرود آورد و سه چهار قدم برای خروج برداشت، کنت ادامه داد:

1- Baptistin

– راستی، فراموش کردم بگویم که هر سال مبلغی پول به حساب مستخدمینم می‌گذارم، کسانی را که اخراج کنم، الزاماً این ذخیره را از دست می‌دهند، و به نفع آنها تمام می‌شود که باقی مانده‌اند، و پس از مرگ من حق دریافت آن را دارند. یک سال است که شما در خدمت من هستید، و خوشبختی شما شروع شده است. به کارتان ادامه دهید. این خطابه در حضور علی ادا شد که بی‌تأثیر باقی ماند، زیرا یک کلمه فرانسه نمی‌دانست، اثری در آقای باپتیستن به وجود آورد که آنها که روحیه مستخدمان فرانسوی را می‌شناسند، درک می‌کنند. باپتیستن گفت:

– کوشش می‌کنم خود را از هر جهت با تمایلات عالیجناب تطبیق دهم، و از علی پیروی می‌کنم.

کنت باخونسردی گفت:

– به هیچ وجه این کار را نکنید. علی عیوب بسیار همراه با صفات عالی دارد، به او تأسی نکنید که او یک استثناست. او حقوق سالیانه ندارد، یک مستخدم نیست، بلکه برده من است، اگر در وظیفه‌اش کوتاهی کند، او را بیرون نمی‌کنم، بلکه می‌کشم. باپتیستن چشمانش را خیره‌گشود، مونت کریستو پرسید:

– شک دارید؟

سپس همان سخنان را به زبان عربی برای علی تکرار کرد. علی گوش داد، لبخند زد، به اربابش نزدیک شد، زانو به زمین زد و با احترام دست کنت را بوسید. این اثبات دلیل، حیرت باپتیستن را به حد اعلای رساند.

کنت به باپتیستن اشاره کرد که بیرون برود، و به علی اشاره کرد که دنبال او بیاید. هر دو داخل اتاق دفتر کنت شدند و مدتی طولانی در آنجا صحبت کردند.

در ساعت پنج کنت سه بار روی زنگ کوبید. یک ضربه برای احضار علی بود، دو ضربه برای باپتیستن و سه ضربه برای برتوکچیو.

– مباشر داخل شد، مونت کریستو پرسید:

– اسبهای من حاضرند؟

– آنها به کالسکه بسته شده‌اند عالیجناب. آیا من باید همراه عالیجناب باشم؟

– نه. کالسکه چی، علی و باپتیستن کافی هستند.

کنت پایین آمد و اسب‌هایی را که صبح به کالسکه دانگلار دیده و تحسین کرده بود، به کالسکه خود بسته دید، وقتی از کنار آنها می‌گذشت نگاهی به جانب آنها افکند و گفت:

«در واقع این اسب‌ها بسیار زیبا هستند. کار خوبی کردید که آنها را خریدید، فقط با کمی

تأخیر.»

— عالیجناب، به زحمت آنها را خریدم و خیلی گران تمام شد.
کنت شانه‌اش را حرکت داد و گفت:

— آیا این مسأله چیزی از زیبایی آنها می‌کاهد؟

— اگر عالیجناب راضی باشند، همه چیز رو به راه است. عالیجناب به کجا می‌روند؟
— کوچه شوسه دانتن، منزل آقای بارون دانگلار.

بر تو کوچیو حرکت کرد تا از پله پایین برود، کنت او را متوقف کرد و گفت: «صبر کنید.
من نیاز به زمینی در کنار دریا دارم، مثلاً در نورماندی، مابین هاور^۱ و بولونی^۲. به شما
مهلت کافی می‌دهم، می‌بایست در این زمین خریداری شده یک بندر کوچک، یک خلیج
کوچک باشد که کشتی تفریحی من بتواند در آن داخل شود و آنجا بماند. این کشتی فقط
پانزده پا از آب را اشغال می‌کند، و همیشه می‌بایست در تمام ساعات روز و شب آماده ورود
به دریا باشد. شما نزد تمام سردفترهایی که ملکی با چنین شرایط در اختیار دارند جستجو
کنید. وقتی که آن را یافتید، بروید و آن را بازدید کنید. اگر راضی شدید، آن را به نام
خودتان بخرید. کشتی بزرگ حالا می‌بایست به مقصد فکام^۳ در راه باشد. این طور نیست؟
— آن شب که ما از مارسو حرکت می‌کردیم، دیدم که آن را به دریا افکندند.

— کشتی تفریحی چطور؟

— کشتی تفریحی دستور دارد در مارتیگ^۴ بماند.

— گاه به گاه با کاپیتان‌های هر دو کشتی تماس بگیرید.

— برای کشتی بخاری چه باید کرد؟

— آنکه در شاتون^۵ است؟

— بله عالیجناب.

— همان دستوری که برای دو کشتی دیگر هست: همیشه آماده حرکت.

— صحیح.

— به محض اینکه ملک خریداری شد، در جاده شمال و در جاده جنوب، هر ده منزل
یکی، اسب‌های تازه نفس آماده باشد.
— عالیجناب می‌توانند به من اطمینان کنند.

1- Havre

2- Bauglogne

3- Fecami

4- Martiguer

5- Chatons

کنت اشاره‌ای به رضایت کرد و از پله‌ها پایین رفت، به کالسکه پرید و با یورتمه رفتن اسب‌های مجللش، متوقف نشد مگر در برابر خانه بانکدار.

دانگلار کمیسیون‌ی را که برای ایجاد راه‌آهن تشکیل شده بود راهبری می‌کرد که آمدند و دیدار کنت دو مونت کریستو را به او خبر دادند. جلسه تقریباً به پایان رسیده بود، دانگلار با شنیدن نام کنت از جا برخاست، به همکاران خود که بسیاری از آنان عضو یکی از دو مجلس بودند خطاب کرد و گفت:

«آقایان، مرا ببخشید از اینکه ناگهان شما را ترک می‌کنم. اما فکرش را بکنید که بانک تومسون و فرنچ رُم، شخصی به نام کنت دو مونت کریستو را به من معرفی کرده است تا برای او اعتبار نامحدود بازکنم. این یکی از مسخره‌ترین شوخی‌هایی است که طرف معامله‌های من در خارج به خودشان اجازه می‌دهند با من بکنند. لابد درک می‌کنید که من دچار کنجکاوی شده‌ام، امروز صبح به نزد این کنت ادعایی رفتم: اگر او یک کنت واقعی بود، مسلماً اینقدر ثروت نداشت. آقا را نمی‌شد دید، شما چه فکر می‌کنید، این طرز رفتار شاهزادگان، یا زنان زیباست که ارباب مونت کریستو پیش می‌گیرد. از طرفی خانه او در شانزلیزه که تحقیق کرده‌ام و مال خود اوست، به نظرم مجلل آمد. ولی (دانگلار با خنده ادامه داد:) یک اعتبار نامحدود بانکداری را که این حساب نزد او باز شود به حیرت می‌اندازد. من عجله دارم این مرد را ببینم، زیرا خودم را فریب خورده احساس می‌کنم. اما این آقایان نمی‌دانند با چه کسی طرف معامله هستند. کسی خوب می‌خندد که آخر بخندد.»^۱

آقای بارون با اتمام این جمله که با خودستایی همراه بود و بینی او را پر از باد می‌کرد، مهمانانش را ترک کرد و به سالون که با رنگ‌های سفید و طلایی تزیین شده بود و در شوشه دانتن سر و صدای بسیار داشت وارد شد. بارون دستور داده بود مهمان را به این سالون راهنمایی کنند، تا بتواند او را در اولین دیدار خیره کند.

کنت ایستاده بود و چند تابلوی کپی شده از آلبان^۲ و فاتور^۳ را که به عنوان اصیل به بانکدار فروخته بودند نگاه می‌کرد. این تابلوها هرچند کپی بود، با سقف که شاخ و برگ‌های طلایی آن را زینت می‌داد، هماهنگی داشت.

۱- هرکه از پل بگذرد خندان بود. (ضرب‌المثل فارسی).

2- Albane

3- Fattore

کنت به صدای پای دانگلار که وارد می‌شد، روی گرداند. دانگلار سری تکان داد و به کنت اشاره کرد تا در صندلی دسته‌داری از چوب طلایی رنگ و پارچهٔ ساتن سفید که گل‌های دست‌دوزی شدهٔ طلایی داشت بنشیند. کنت نشست. دانگلار گفت:

– مفتخرم که با آقای مونت کریستو حرف بزنم؟

کنت جواب داد:

– و من افتخار دارم که با آقای بارون دانگلار، شوالیهٔ لژیون دونور، و عضو مجلس نمایندگان آشنا شوم.

مونت کریستو به عمد تمام عناوینی را که روی کارت دانگلار دیده بود ذکر کرد. دانگلار ضربه را دریافت، لب‌هایش را گزید و گفت:

– آقا، مرا ببخشید که شما را با عنوانی که خود را با آن معرفی کردید، خطاب نکردم. آخر ما یک حکومت مردمی داریم و من نمایندهٔ منافع مردم هستم.

– چنانکه عادت بارون نامیدن خودتان را حفظ می‌کنید، و کنت نامیدن دیگران را از یاد می‌برید.

دانگلار با بی‌قیدی گفت:

– من عنوان خودم را هم حفظ نمی‌کنم، این عنوان را به خاطر خدماتی که کرده‌ام به من داده‌اند و مرا شوالیهٔ لژیون دونور کرده‌اند اما...

– اما شما، مثل آقایان مونت مورانسی^۱ و لافایت^۲، از آن صرف‌نظر نکردید؟ دانگلار با ناراحتی گفت:

– نه کاملاً. زیرا می‌دانید که برای مستخدمان لازم است...

– درست است. شما برای مستخدمان خود عالیجناب هستید، برای روزنامه‌نگاران آقا، و برای آنها که باید به شما رأی دهند همشهری. این تفاوت‌ها کاملاً با حکومت مشروطه مطابق است. این را درک می‌کنم.

دانگلار بار دیگر لب‌هایش را گزید. متوجه شد که در زمینهٔ این مباحثه قدرت کلام مونت کریستو را ندارد. پس کوشید تا به گفتگویی که برایش آشناتر است بپردازد؛ سر فرود آورد و گفت:

– آقای کنت، من اختاریه‌ای از تجار تخانهٔ تومسون و فرنچ دریافت داشته‌ام.

– خوشوقتم آقای بارون. اجازه بدهید شما را همان گونه خطاب کنم که مستخدمان

شما خطابتان می‌کنند. این عادت بد کشورهایی است که هنوز بارون در آن وجود دارد، درست به خاطر اینکه دیگر بارون ساخته نمی‌شود. گفتم خوشوقتم که نیازی به معرفی خودم ندارم، زیرا این کار همیشه قدری ناراحت‌کننده است. شما گفتید که خطاریه‌ای دریافت داشته‌اید؟

– بله، ولی اعتراف می‌کنم که معنی آن را کاملاً درک نکردم.

– راستی؟

– بله و حتی افتخار داشتیم که به خانه شما بیایم تا توضیحاتی در این زمینه از شما بخواهم.

– هرچه می‌خواهید برسید آقا. گوشم با شماست و آماده شنیدن هستم.

دانگلار در جیب خود جستجو کرد و گفت:

– من این نامه را نزد خود دارم. در این خطاریه نوشته شده است که برای آقای کنت

دو مونت کریستو یک اعتبار نامحدود در بانک من باز می‌کنند.

– بسیار خوب آقای بارون. شما چه چیز مبهمی در آن می‌بینید.

– همین کلمه نامحدود.

– مگر این کلمه فرانسه نیست؟ البته این آقایان که نامه را نوشته‌اند انگلیسی و

آلمانی هستند.

– نه آقا، از لحاظ ترکیب جمله اشکالی وجود ندارد. اشکال سرمحاسبات است.

مونت کریستو حالتی ساده‌لوحانه به خود گرفت و گفت:

– آیا تجارتخانه تومسون و فرنچ به نظر شما چندان قابل اعتماد نیست؟ این موجب

نگرانی من می‌شود، زیرا قدری نزد آنها سرمایه‌گذاری کرده‌ام.

دانگلار با لبخندی طنزآمیز گفت:

– آقا، آنها کاملاً قابل اعتماد هستند، اما معنی لغت نامحدود درباره امور مالی قدری

مبهم است...

– یعنی چون نامحدود است مبهم است؟

– بله آقا. همین را می‌خواستیم بگوییم. و به قول عقلا مبهم شک‌آور است: خودت را در

شک نینداز.

– یعنی اگر مؤسسه تومسون و فرنچ می‌خواهد دیوانگی کند، مؤسسه دانگلار حاضر

نیست از او پیروی کند.

– چنین است آقای کنت.

— بله. شاید آقایان تومسون و فرنچ معامله بدون رقم می‌کنند، اما آقای دانگلار، چنانکه لحظه‌ای پیش گفت، حدی برای معاملات خود دارد، زیرا عاقل است.
بانکدار با لحنی غرورآمیز گفت:

— آقا، هیچکس تاکنون با صندوق من حساب نکرده است.

مونت کریستو با خونسردی جواب داد:

— پس به نظر می‌رسد منم که باید این کار را شروع کنم.

— چه کسی چنین چیزی به شما گفت؟

— توضیحاتی که شما از من می‌خواهید و خیلی نزدیک به تردید است...

دانگلار لب‌هایش را گزید. دومین بار بود که این مرد او را مجاب می‌کرد، و این بار در زمینه‌ای مربوط به کار او بود. نزاکت طنزآمیز دانگلار تظاهری و به طریقی بود که بوی جسارت می‌داد.

مونت کریستو بعکس با خوش خلقی لبخند می‌زد، و هروقت می‌خواست، حالتی چنان ساده به خود می‌گرفت که او را از مزایای زیادی بهره‌مند می‌کرد. دانگلار پس از لحظه‌ای سکوت گفت:

— آقا، من می‌گویم که شما منظورم را درک کنید، از شما می‌خواهم که خودتان مبلغی را که می‌خواهید از بانک من بگیرید معین کنید.

مونت کریستو که مصمم بود یک وجب از زمینه به دست آورده را از دست ندهد گفت:
— آقا، اگر من از بانک شما اعتبار نامحدود خواسته‌ام، به این دلیل است که خودم هم درست نمی‌دانم به چه مبلغ پول احتیاج خواهم داشت.

بانکدار اندیشید زمانش رسیده است که او غلبه کند، به صندلیش تکیه داد و با لبخندی متین و غرورآمیز گفت:

— او، آقا، از خواستن نترسید و به این نتیجه خواهید رسید که رقم پرداخت بانک دانگلار، هرچند محدود است، می‌تواند گسترده‌ترین خواسته‌ها را راضی کند. شما حتی می‌توانید یک میلیون بخواهید.

مونت کریستو پرسید:

— ببخشید، چه گفتید؟

دانگلار با اطمینان تکرار کرد:

— گفتم حتی یک میلیون!

— من با یک میلیون چه می‌توانم بکنم. آقای عزیز اگر من فقط به یک میلیون نیاز

داشتیم، برای این مبلغ ناچیز حساب باز نمی‌کردم. من همیشه یک میلیون در کیف دستیم یا در کیف سفریم دارم.

مونت کریستو سپس از کیف بغلی کوچکی که کارتهایش در آن بود، دو حواله، هریک به مبلغ پانصد هزار فرانک در وجه آورنده حواله به صندوق دارایی بیرون کشید. مردی مانند دانگلار را نباید ضربه زد، بلکه باید او را کوبید. ضربه چماق اثر خود را بخشید: بانکدار سست شد، سرگیجه گرفت، نگاه مبہوتش را که مردمک آن به شدت بزرگ شده بود به روی مونت کریستو گشود. کنت گفت: «اعتراف کنید که شما نسبت به تجارتخانه تومسون و فرنچ مشکوک هستید. خیلی ساده است، من پیش‌بینی‌های لازم را کرده‌ام، و هرچند به قدر کافی در معاملات اطلاع ندارم، احتیاط کافی به کار برده‌ام. این دو اخطاریه دیگر نظیر آنکه به شما خطاب شده است، یکی از جانب تجارتخانه آرس‌تن^۱ و اسکول^۲ وین، حواله به بارون روتچیلد^۳، دیگری از طرف تجارتخانه بارینگ^۴ لندن حواله به آقای لافیت^۵ است. یک کلمه بگویید و من با معرفی خودم به یکی از این دو بانک، همه مسئولیت را از دوش شما برمی‌دارم.

جریان طی شده و دانگلار شکست خورده بود. با دستی لرزان نامه‌های وین و لندن را که کنت با سرانگشت به جانب او پیش برده بود گرفت و باز کرد. با دقتی که برای مونت کریستو، اگر آن را به جهل بانکدار نسبت نمی‌داد توهین‌آمیز بود، صحت امضاها را بازرسی کرد، و چنانکه گویی برای سلام دادن از جا بلند می‌شود برخاست و گفت: – آقا، این امضاها میلیون‌ها ارزش دارند. سه اعتبار نامحدود برای مؤسسات ما! مرا ببخشید آقای کنت، اما با از میان رفتن تردید، باز هم می‌توان حیران بود. مونت کریستو با نزاکت کامل گفت:

– بانکی با اعتبار بانک شما به این سادگی حیرت نمی‌کند. پس شما می‌توانید مبلغی پول برای من بفرستید؟

– حرف بزنید آقای کنت. من در اختیار شما هستم.

– بسیار خوب، حالا با هم توافق کردیم و شما دیگر مشکوک نیستید؟

– آقای کنت، من هرگز مشکوک نبودم.

– نه. فقط مدارک می‌خواستید. خیلی خوب، حالا که با هم توافق کردیم می‌توانیم

1- Arestein

2- Eskoles

3- Rothschild

4- Baring

5- Laffitte

مبلغ کلّی را برای سال اوّل معین کنیم. مثلاً شش میلیون فرانک،
دانگلار یا حالت خفقان گفت:

— شش میلیون!... باشد، قبول دارم.

مونت کریستو ادامه داد:

— اگر بیش از این لازم داشتیم، بعد صحبت می‌کنیم، اما چون خیال ندارم بیش از یک سال در فرانسه بمانم، گمان نمی‌کنم در این مدّت به بیش از این احتیاج داشته باشم... خلاصه خواهیم دید... برای شروع کار لطفاً فردا پانصد هزار فرانک برایم بفرستید، من تا ظهر در خانه هستم و وقتی هم که نباشم رسیدی برایتان نزد مباشر خودم می‌گذارم.
— پول فردا ساعت شش صبح در خانه شما خواهد بود آقای کنت. پول طلا می‌خواهید یا اسکناس یا پول نقره؟

— طلا و اسکناس، نصف به نصف، خواهش می‌کنم.

کنت از جا برخاست، دانگلار گفت:

— آقای کنت، باید اعتراف کنم که من تصوّر می‌کردم آگاهی کامل از همه ثروت‌های بزرگ اروپا دارم. با این حال ثروت شما که به نظرم هنگفت می‌رسد، برای من کاملاً ناشناخته مانده است. آیا ثروتی تازه به دست آمده است؟
مونت کریستو پاسخ داد:

— بعکس، خیلی قدیمی است: نوعی گنجینه خانوادگی است که دست زدن به آن ممنوع بوده است؛ بهره‌های اضافه شده به آن سرمایه را سه برابر کرده است. زمان معین شده به وسیله وصیت‌کننده فقط چندسالی است که به پایان رسیده است. بیش از چند سال نیست که من آن را مصرف می‌کنم و بی‌اطلاعی شما از آن امری طبیعی است. از طرفی به زودی درباره آن بیشتر خواهید دانست.

کنت سخنان خود را با همان لبخند بی‌رنگی همراه کرد که در فرانس دپینای وحشت بسیار به وجود می‌آورد. دانگلار ادامه داد:

— آقا، شما با سلیقه و قصدتان می‌توانید تجمّلی در پایتخت به وجود آورید که همه ما میلیونرهای کوچک بینوا را خرد کند. با این حال چون به نظرم رسید که شما دوستدار هنر هستید، زیرا وقتی وارد شدم تابلوهای مرا تماشا می‌کردید، اجازه می‌خواهم که روزی گالری خودم را که همه تابلوهای قدیمی من در آن است به شما نشان دهم. آنها همه کار استادانی است که با این عنوان شناخته شده‌اند. من نقاشی‌های جدید را دوست ندارم.
— حقّ دارید آقا، عیب نقاشی‌های جدید این است که هنوز فرصت نیافته‌اند قدیمی

شوند.

— آیا می‌توانم مجسمه‌هایی از توروالدین^۱، بارتولونی^۲ و کانوا^۳ را که همه هنرمندان خارجی هستند به شما نشان دهم؟ به‌طوری که می‌بینید من هنرمندان فرانسوی را چندان تحسین نمی‌کنم.

— شما این حق را دارید که نسبت به آنها ظالم باشید، زیرا هموطن شما هستند.
— اما همه اینها می‌ماند برای بعد. امروز قناعت می‌کنم به اینکه اگر اجازه دهید شما را به مادام بارون دانگلار معرفی کنم. شتاب مرا ببخشید آقای کنت، اما مشتری مانند شما تقریباً عضو خانواده است.

مونت کریستو به علامت اینکه افتخاری را که بانکدار می‌خواهد به او بدهد می‌پذیرد، سر فرود آورد. دانگلار زنگ زد، مستخدمی با لباس درخشان وارد شد، دانگلار پرسید:

— آیا خانم بارون در خانه است؟

— بله آقای بارون.

— تنهاست؟

— نه، مهمان دارد.

دانگلار رو به کنت کرد و پرسید:

— آقای کنت، آیا معرفی شما در حضور دیگران اشکال ندارد؟ شما قصد ندارید ناشناخته باقی بمانید؟

مونت کریستو لبخند زنان پاسخ داد:

— نه آقای بارون، من چنین حقی به خودم نمی‌دهم.

دانگلار با بلاهتی که مونت کریستو را باطناً به خنده افکند، زیرا قبلاً از راز آشکار خانوادگی سرمایه‌دار آگاه شده بود گفت:

— چه کسی نزد خانم است؟ آقای دوبری؟

مستخدم جواب داد:

— بله آقای بارون، آقای دوبری نزد ایشان است.

دانگلار سرش را حرکت داد، سپس رو به سوی مونت کریستو کرد و گفت:

۱- Tharwaldsen، مجسمه‌ساز بزرگ دانمارکی (۱۸۵۰-۱۷۷۹).

۲- Bartoloni، مجسمه‌ساز اهل توسکان (۱۸۵۰-۱۷۷۷).

۳- Canova، مجسمه‌ساز ایتالیایی (۱۸۲۴-۱۷۵۷).

– آقای لوسین دوبری دوست قدیمی ماست، و منشی خصوصی وزیر داخله است. اما درباره همسرم باید بگویم که او در ازدواج با من، از شأن خود نزول کرده است، زیرا از خانواده‌ای قدیمی، دختر آقای سرویر^۱ است و شوهر اول او سرهنگ مارکی دونارگون^۲ بوده است.

کنت گفت:

– من افتخار شناسایی خانم دانگلار را نداشته‌ام، اما آقای لوسین دوبری را قبلاً در منزل آقای مورسرف دیده‌ام.

– آه، شما و یکونت دو مورسرف را می‌شناسید؟

– بله. ما در فصل کارناوال با هم در رُم بودیم.

– چیزی درباره این حادثه عجیب با راهزنان شنیده‌ام. دزدهایی که در ویرانه‌ها زندگی می‌کنند. از قرار معلوم ویکونت به طرزی معجزه‌آسا از چنگ آنها رهایی یافته است. به گمانم خودش این جریان را پس از بازگشت از ایتالیا، برای همسر و دختر من نقل کرده است.

مستخدم که بازگشته بود گفت:

– خانم بارون منتظر آقایان است.

دانگلار خطاب به کنت سرفرود آورد و گفت:

– من جلو می‌روم تا راه را به شما نشان دهم.

مونت کریستو گفت:

– من به دنبال شما هستم.

اسب‌های خاکستری خالدار

بارون که کنت به دنبالش بود صف درازی از آپارتمان‌هایی را که به علت شکوه بی‌حد و تحمل بدسلیقه‌ای که داشت قابل توجه بود طی کرد و به محل پذیرایی خانم دانگلار رسید. این محل سالون کوچکی بود به شکل هشت گوش که دیوارهایش با پارچه ساتن صورتی رنگ پوشیده شده و پرده‌های موسلین هندی به پنجره‌ها آویخته بود. اثاثیه اتاق از چوب‌های قدیمی طلایی رنگ و پارچه‌های قدیمی ساخته شده بود. بالای درها با تابلوهایی از آغل گوسفندان، از نوع کارهای بوشه^۱ زینت یافته بود، و بالاخره دو تابلوی آب و رنگ زیبا به دیوارها بود که با بقیه اثاثیه هماهنگی داشت. این سالون کوچک تنها جایی در خانه بود که از بقیه منزل ممتاز بود، زیرا خانم بارون و لوسین دوبری بودند که تزیینات آن را انتخاب کرده بودند. به همین دلیل آقای دانگلار، تحسین‌کننده بزرگ هنر قدیم چنانکه دوران دیرکتوار^۲ آن را درک می‌کرد، از این سالون کوچک و زیبا، که از طرفی به طور معمول او حق ورود به آن را نداشت، مگر حضور خود را با به همراه آوردن مهمانی برجسته مورد عفو قرار دهد، نفرت داشت. پس در واقع دانگلار معترف نبود، بلکه معترفی شونده بود و بسته به اینکه چهره شخص دیدارکننده برای خانم بارون مطبوع باشد یا نامطبوع، او خوب یا بد پذیرفته می‌شد. خانم دانگلار که با وجود سی و شش سال سن، هنوز زیباییش می‌توانست مورد توجه قرار گیرد، پشت پیانوی خود که شاهکاری از خاتم‌کاری بود قرار داشت، و لوسین دوبری مقابل میزی که کارهای دستی روی آن بود نشسته بود و آلبومی را ورق می‌زد.

لوسین پیش از ورود کنت فرصت یافته بود تا بسیاری از مطالب مربوط به کنت را برای خانم بارون حکایت کند. می‌دانیم که مونت کریستو به هنگام صرف ناهار در خانه آلبر، چه تأثیری بر روی مهمانان او گذاشته بود، و این تأثیر که هنوز از خاطر دوبری محو نشده بود، در اطلاعاتی که او در اختیار خانم بارون گذاشت احساس می‌شد. پس کنجکاوی خانم

۱ - Boucher، نقاش فرانسوی (۱۷۷۰-۱۷۰۳).

دانگلار با جزئیاتی که سابقاً از مورسرف شنیده و آنچه بعد از آن از لوسین شنیده بود، به شدت تحریک شده بود. در نتیجه این طرز قرار گرفتن در برابر پیانو و مقابل آلبوم از جانب این دو نفر، یکی از حیل‌های شناخته شده بود که کامل‌ترین احتیاط‌ها را می‌پوشاند. پس خانم دانگلار شوهرش را با لبخند پذیرفت، و این کار نزد او معمول نبود؛ و کنت در برابر سلام خود، سر خم کردنی رسمی، ولی توأم با لطف دریافت داشت. لوسین به سهم خود سلامی نیمه آشنا با کنت رد و بدل کرد، و حرکتی صمیمانه. دانگلار گفت:

— خانم بارون، اجازه بدهید آقای کنت دو مونت کریستو را که به وسیله طرف معامله‌ام در رم، با شتاب‌زده‌ترین سفارشات به نزد من آمده است، به شما معرفی کنم. کافی است من یک کلمه بگویم تا این آقا نزد خانم‌های زیبا مشهورترین مرد زمان شناخته شود: او به پاریس آمده است تا مدت یک سال بماند و در این یک سال می‌خواهد شش میلیون خرج کند. این جریان مؤدۀ یک سری مجالس رقص، ضیافت‌های شام، غذاهایی از گوشت‌های اعلا را می‌دهد که امیدوارم آقای کنت ما را در آن فراموش نکند، همان‌گونه که ما او را در ضیافت‌های کوچک خودمان فراموش نخواهیم کرد.

هرچند این طرز معرفی به نوعی مبتذل تحسین‌آمیز بود، از آنجا که به هر حال مردی که به پاریس بیاید تا در یک سال همه ثروت یک پرنس را خرج کند بسیار نادر است، خانم دانگلار نگاهی به سوی کنت افکند که خالی از توجه خاص نبود، و پرسید:

— شما کی به پاریس رسیده‌اید؟

— دیروز صبح، خانم.

— و به طوری که شنیده‌ام طبق معمول خودتان از آن سر دنیا آمده‌اید؟

— این بار از کادیکس^۱ آمده‌ام. خیلی ساده!

— شما در فصل بدی به پاریس آمده‌اید. تابستان پاریس نفرت‌انگیز است: نه مجالس

رقص برپا می‌شود، نه جشنی در کار است، اپرای ایتالیایی به لندن رفته است، اپرای فرانسه در همه شهرها هست مگر در پاریس، و تأثر فرانسه، می‌دانید که دیگر در هیچ جا وجود ندارد. پس تنها سرگرمی که برای ما باقی می‌ماند، چند مسابقه اسب‌دوانی در شان -

دومارس^۲ و ساتوری^۳ است. آقای کنت، آیا شما اسبی به مسابقه می‌فرستید؟

— من همه کارهایی را که در پاریس می‌کنند انجام می‌دهم، به شرطی سعادت آن را

بیابم که کسی مرا به طور کامل درباره عادات فرانسوی‌ها آگاه کند.

— آیا به اسب علاقه دارید؟

— من یک قسمت از عمرم را در مشرق زمین گذرانده‌ام، و شرقی‌ها چنانکه می‌دانید فقط برای دو چیز ارزش قائلند: نجابت اسب و زیبایی زن. خانم بارون گفت:

— آقای کنت، شما لااقل می‌بایست رعایت می‌کردید که زن را پیش از اسب نام ببرید. خانم، می‌بینید که من حق داشتم وقتی که لحظه‌ای پیش آرزوی یک مربی را کردم تا مرا در عادات فرانسوی‌ها راهنمایی کند.

در این لحظه خدمتگار خصوصی خانم بارون داخل شد، نزد بانوی خود رفت و چند کلمه‌ای در گوش او صحبت کرد. خانم دانگلار که رنگش به شدت پریده بود گفت: «این غیر ممکن است.»

خدمتگار جواب داد:

— ولی درست حقیقت دارد، خانم.

مادام دانگلار رو به جانب شوهرش کرد و پرسید:

— حقیقت دارد آقا؟

دانگلار که آشکارا هیجان زده بود پرسید:

— چه چیزی خانم؟

— آنچه این دختر می‌گوید؟

— چه می‌گوید؟

— می‌گوید وقتی کالسگه‌چی من خواسته است اسب‌هایم را به کالسگه ببندد، اسب‌ها در اسطبل نبوده‌اند. از شما می‌پرسم معنی این حرف چیست؟

— گوش کنید خانم.

— گوش می‌کنم آقا، چون کنجکاوم بدانم شما به من چه خواهید گفت. من این آقایان را میان خودمان داور می‌کنم و از اینجا شروع می‌کنم که همه جریان را به آنها بگویم. آقایان، آقای بارون دانگلار ده اسب در اسطبل خود دارد، در میان این ده اسب، دو تا هست که متعلق به من است: اسب‌هایی زیبا، زیباترین اسب‌های پاریس. شما آقای دوبری آنها را می‌شناسید: اسب‌های خاکستری و خال‌دار من! خانم دوویلفور کالسگه‌ام را از من به عاریت خواسته است، و من به او وعده داده‌ام که فردا آن را برایش بفرستم، او قصد دارد با آن به بیشه بولونی برود. حالا این اسب‌ها ناپدید شده‌اند. لابد آقای دانگلار

توانسته است با فروش آنها چند هزار فرانکی سود به دست آورد و آنها را فروخته است. آه که این سرمایه‌داران چه نژاد پستی هستند!

دانگلار جواب داد:

— خانم، آن اسب‌ها زیادی چابک بودند، تازه چهار سال داشتند، و من برای شما به شدت نگران بودم.

— آقا، شما می‌دانید که من یک ماه است بهترین کالسگه‌چی پاریس را در خدمت خود دارم، مگر اینکه او را هم همراه اسب‌ها فروخته باشید.

— خانم عزیز، من برای شما نظیر آنها را خواهم یافت، حتی اگر بشود زیباتر از آنها را می‌یابم. اما اسب‌هایی که رام باشند و چنین وحشتی در من ایجاد نکنند.

خانم دانگلار شانه‌هایش را به حالت تحقیر بالا برد، دانگلار که به نظر نمی‌رسید این حرکت زیاده از حد خودمانی را دیده باشد رو به مونت کریستو کرد و گفت:

— در واقع متأسفم که چرا زودتر با شما آشنا نشدم آقای کنت. و آلا اسب‌ها را به شما پیشنهاد می‌کردم که بخرید. فکرش را بکنید که من آنها را بسیار ارزان فروختم. زیرا همان طور که گفتم می‌خواستم خیال خودم را راحت کنم. این اسب‌ها به درد مردان جوان می‌خورند. کنت گفت:

— متشکرم آقا. من امروز صبح دو تا اسب خوب با قیمتی نه چندان گران خریده‌ام. دم در هستند، آقای دوبری، ببینید، گمان می‌کنم شما اسب‌شناس باشید.

در زمانی که کنت و دوبری برای دیدن اسب‌ها به سوی پنجره می‌رفتند، دانگلار به همسرش نزدیک شد و آهسته به او گفت:

«فکرش را بکنید که آمدند و قیمتی غیرقابل تصور برای اسب‌ها به من پیشنهاد کردند. نمی‌دانم کدام دیوانه‌ایست که دارد خود را ورشکست می‌کند و امروز مباشرش را نزد من فرستاد. به هر حال من از فروش اسب‌ها شانزده هزار فرانک سود بردم. قهر نکنید، چهار هزار فرانک آن را به شما می‌دهم و دو هزار فرانک به اوژنی...»

خانم دانگلار نگاهی تحقیرآمیز به شوهرش افکند، دوبری از دم پنجره فریاد کشید:

«آه، خدای من!»

خانم بارون پرسید:

— چه شده است؟

— آیا من اشتباه نمی‌کنم؟ این اسب‌های شما هستند.

مادام دانگلار خود را به جانب پنجره افکند و گفت:

– خاکستری های خالدار من! در واقع آنها هستند.

دانگلار مبهوت مانده بود، مونت کریستو با حیرتی ساختگی گفت:

– آیا ممکن است؟

بانکدار زمزمه کرد:

– باور کردنی نیست.

خانم بارون دو کلمه در گوش دوبری گفت، لوسین به نوبه خود به مونت کریستو نزدیک شد و آهسته به او گفت:

– خانم بارون می پرسد شوهرش اسبها را به چه قیمتی به شما فروخته است.

– درست نمی دانم. زیرا مباشرم با خرید آنها خواسته است مرا غافلگیر کند... ولی

حدس می زنم بیش از سی هزار فرانک برایم تمام شده باشد.

دوبری جواب را برای خانم بارون برد.

دانگلار چنان رنگ باخته و ظرفیت خود را از دست داده بود که کنت حالت ترخم به

خود گرفت و گفت:

«ببینید خانمها چقدر ناسپاس هستند. خوش خدمتی شما در خانم بارون تأثیر خوب

نکرده است. در واقع کلمه ناسپاسی درست نیست، باید بگوییم دیوانه هستند. چه می شود

کرد؟ ما همیشه چیزی را دوست داریم که برایمان مضر است پس به عقیده من بارون

عزیز، خیال می کنم راحت تر این است که آنها را به حال خود بگذاریم که هرکار می خواهند

بکنند. اگر ضرر کنند لااقل فقط خودشان مورد سرزنش هستند.»

دانگلار جوابی نداد، او صحنه ای شوم را در آینده ای نزدیک می دید. ابروهای خانم

بارون از هم اکنون به هم متصل شده بود، و همچون ژوپیترا^۱ در کوه المپ^۲ توفانی را

پیش گوئی می کرد. دوبری که سنگینی این توفان را احساس کرده بود، کاری را بهانه کرد و

رفت. مونت کریستو هم که نمی خواست وضع به وجود آمده را با ماندن زیاده تر خراب کند،

به خانم بارون سلام داد، و درحالی که بارون را به خشم همسرش وامی گذاشت عزیمت کرد.

کنت با خود اندیشید:

«به جایی که می خواستم رسیدم، حالا آرامش خانواده در دست من است. با یک

حرکت می توانم قلب آقا و خانم را یکجا به دست آورم. چه سعادت! متأسفانه به ماداموازل

اوژنی دانگلار که بسیار مایل بودم با او آشنا شوم، معرفی نشده ام.

۱- Jupiter. خدای خدایان. ۲- Olympe. کوهی که طبق اساطیر یونان خدایان در آن می زیستند.

سپس با لبخندی که خاص او بود به افکار خود ادامه داد:

«حالا مادر پاریس هستیم، و این آشنایی می ماند برای بعد!...»

آقای کنت با این اندیشه‌ها سوار کالسکه شد و به خانه‌اش بازگشت.

دو ساعت بعد، مادام دانگلار نامه‌ای مهرآمیز از کنت دو مونت کریستو دریافت داشت. کنت در این نامه به او اعلام می کرد که چون نمی خواهد در شروع ورود خود به پاریس، خانم زیبایی را از خود برنجانند، از او خواهش می کند که اسب هایش را به عنوان هدیه‌ای از جانب او بپذیرد.

اسب‌ها همان دهنه‌ای را داشتند که خانم دانگلار عصر آن روز دیده بود، فقط در وسط هریک از تسمه‌هایی که اسب‌ها در روی گوش خود داشتند، به دستور کنت یک نگین الماس کار گذاشته بودند.

دانگلار هم نامه‌ای دریافت داشت. کنت در این نامه از او اجازه می خواست که هوس ثروتمندان او را که رنگ شرقی دارد به او ببخشد.

همان شب کنت همراه علی عازم او توی شد. فردای آن روز، حدود ساعت سه، علی که به صدای زنگ احضار شده بود، وارد اتاق دفتر کنت شد. کنت گفت:

— علی، تو غالباً با اشاره به من فهمانده‌ای که در افکندن کمند مهارت داری؟

علی اشاره مثبت کرد و با غرور از جا برخاست.

کنت پرسید:

— تو با یک کمند می توانی گاوی را متوقف کنی؟

علی با سر اشاره مثبت کرد.

— یک ببر را؟

همان اشاره.

— یک شیر؟

علی حالت کمند افکندن به خود گرفت و نعره‌ای خفه کشید.

— خوب است. می فهمم. تو شیر شکار کرده‌ای؟

علی با سر اشاره‌ای غرورآمیز کرد.

— آیا می توانی دو اسب را که در حال حرکت هستند متوقف کنی؟

علی لبخند زد. مونت کریستو گفت:

— گوش کن علی. به زودی کالسکه‌ای از اینجا می گذرد که دو اسب خاکستری خال دار، همان‌ها که من دیروز داشتم به آنها بسته است. حتی اگر قرار باشد که تو خودت را در این

راه قربانی کنی، لازم است که این اسب‌ها را در مقابل خانه من نگه داری. علی به کوچه رفت، مقابل در خانه خطی به روی سنگفرش کشید، سپس به خانه بازگشت و خط را به کنت که با نگاه او را دنبال می‌کرد نشان داد. کنت با ملایمت دست به شانه او زد. این روش کنت برای تشکر از علی بود. مرد نوبه‌ای پس از آن چپش را برداشت و رفت روی سکویی که در گوشه خانه و کوچه قرار داشت نشست و به کشیدن چپق مشغول شد. مونت کریستو بی‌آنکه به کار دیگری بپردازد، به داخل عمارت برگشت. با این حال در ساعت پنج، یعنی ساعتی که کنت در انتظار کالسکه بود، در چهره‌اش اثری تقریباً نامریی از بی‌صابری دیده می‌شد. در اتاقی که در سمت کوچه بود گاه به گاه گوش می‌داد و به پنجره نزدیک می‌شد. علی را از پنجره می‌دید که با فاصله‌های منظم به چپق خود پک‌های عمیق می‌زند چنانکه گویی یکسره به این کار مهم مشغول است.

ناگهان صدای حرکت چرخ‌ها از دور به گوش رسید که با سرعتی صاعقه‌وار نزدیک می‌شد، سپس کالسکه‌ای ظاهر شد که کالسکه‌چی آن بیهوده می‌کوشید تا اسب‌ها را متوقف کند، اسب‌ها عصبانی، رم کرده، با جهش‌های بی‌معنی جست می‌زدند.

در کالسکه زن جوانی کودکی هفت یا هشت ساله را در آغوش گرفته و از شدت ترس حتی نیروی فریاد زدن را هم از دست داده بود. وجود تکه سنگی بر زیر چرخ، یا شاخه‌ی آویخته‌ی یک درخت کافی بود تا کالسکه را یکسره سرنگون کند. کالسکه میان سنگ‌فرش کوچه حرکت می‌کرد و صدای فریاد کسانی که آمدن آن را می‌دیدند شنیده می‌شد.

علی ناگهان چپش را وا گذاشت. کمند را از جیبش بیرون کشید، با حرکت دست کمند را سه یا چهاربار به دور پای اسب سمت چپ پیچاند، خودش را رها کرد تا به وسیله شدت نیروی دفع به جلو کشیده شود، در پایان سه یا چهار قدم اسب اسیر شده از پا درآمد، روی چوب بست جلوی کالسکه افتاد، آن را شکست و کوشش اسب سرپا مانده را برای ادامه حرکت فلج کرد. کالسکه‌چی از این فرصت استفاده کرد، از جایگاه خود پایین پرید. علی بیتی اسب دوم را با انگشت‌های پولادین خود گرفت، و حیوان که از شدت درد به نفس نفس افتاده بود، با حالت تشنج کنار اسب دیگر دراز کشید.

زمانی که همه این حوادث انجام گرفت به قدر مدّت زمانی بود که یک تیر برای رسیدن به هدف می‌گیرد.

ولی این مدّت کافی بود برای اینکه مردی همراه با چند مستخدم، از خانه‌ای که کالسکه مقابل آن بود بیرون بیاید. و خود را به کالسکه برساند. در لحظه‌ای که کالسکه‌چی در را باز می‌کرد، مونت کریستو خانمی را که با یک دست به

بالش چنگ می‌زد و با دست دیگر پسر بیهوش شده‌اش را به سینه می‌فشرده، از کالسکه بیرون کشید، هر دو را به سالون برد، آنها را روی نیمکت گذاشت و گفت:
— خانم، نترسید. شما نجات یافتید.

زن به خود آمد، به جای جواب دادن پرسش را با نگاهی که از هر استدعایی گویاتر بود عرضه داشت. در واقع کودک هنوز بیهوش بود.
کنت به معاینه کودک پرداخت و گفت:

— می‌فهمم خانم. ولی خیالتان راحت باشد. هیچ صدمه‌ای به او نرسیده است، فقط از ترس بیهوش شده است.
مادر فریاد زد:

— آقا، این حرف را برای اطمینان خاطر من نگوئید. ببینید رنگ او چقدر پریده است! پسر، فرزندم! ادوارد من، به مادرت جواب بده. آقا دنبال یک پزشک بفرستید. همه ثروت من مال کسی است که پسر را به من بازگرداند!

مونته کریستو با دست اشاره‌ای برای آرام کردن مادر نگران کرد، در گنج‌های را گشود، تنگی بلورین از آن بیرون کشید که مژه‌های سرخ رنگ مانند خون در آن بود. کنت فقط یک قطره از آن مایع را به روی لب‌های کودک چکاند.

کودک که هنوز رنگ پریده بود چشم گشود. مادر جوان با دیدن این منظره حالت هذیان یافت و فریاد کشید:

— من کجا هستم و این همه سعادت را پس از چنین حادثه هولناکی به چه کسی مدیونم؟
— خانم، شما در خانه کسی هستید که خوشحال است از اینکه توانسته است اندوه را از شما دور کند.

— آه، خدای من! لعنت بر کنج‌کاوی. همه پاریس از این اسب‌های باشکوه مادام دانگلار صحبت می‌کردند، و دیوانگی مرا گرفت که با آنها به گردش بیایم.
کنت ماهرانه حالت حیرت به خود گرفت و فریاد کشید:

— چطور؟ اینها اسب‌های مادام دانگلار هستند؟

— بله آقا. مگر شما او را می‌شناسید؟

— من افتخار شناسایی مادام دانگلار را داشته‌ام، و شادی من از نجات شما مضاعف می‌شود، زیرا شما می‌توانستید این مهلکه را به من نسبت دهید: من این اسب‌ها را دیروز از بارون خریده بودم، اما خانم بارون چنان از این مسئله متأسف به نظر می‌رسید که من اسب‌ها را برایش پس فرستادم و خواهش کردم آنها را از من بپذیرد.

— پس شما کنت دو مونت کریستو هستید هر مین^۱ در این باره با من صحبت کرد.
 — بله خانم.
 — آقا، من هلوئیز^۲ دو ویلفور هستم.
 کنت به طرزی سلام داد که گویی نامی کاملاً ناشناخته را می شنود. هلوئیز ادامه داد:
 — آقای دو ویلفور بسیار سپاسگزار خواهد شد، زیرا زندگی ما دو نفر را به شما مدیون است. شما همسر و پسرش را به او بازگردانده اید. مسلماً بدون دخالت مستخدم فداکار شما، ما هر دو نفر کشته شده بودیم.
 — من هنوز از به یاد آوردن مهلکه ای که شما گرفتارش شدید به خود می لرزم.
 — امیدوارم به من اجازه دهید که به نحوی شایسته جان نثاری این مرد را پاداش دهم.
 مونت کریستو گفت:
 — خانم، خواهش می کنم علی را نه با تحسین، و نه با دادن پاداش خراب نکنید. من نمی خواهم او این عادات را کسب کند. علی برده من است، با نجات شما به من خدمت کرده است، و وظیفه اوست که به من خدمت کند.
 مادام دو ویلفور که این لحن ارباب برایش بسیار سنگین می نمود گفت:
 — او جان خود را به خطر افکنده است.
 — من جان او را نجات داده ام، پس جان او به من تعلق دارد.
 مادام دو ویلفور ساکت شد. شاید به این مرد می اندیشید که در وهله اول چنین تأثیر عمیقی بر روحیه افراد می گذاشت.
 در این زمان سکوت، کنت توانست به راحتی کودک را که مادرش غرق بوسه می کرد مورد دقت قرار دهد. کودک کوچک و لاغر بود، پوستی رنگ پریده مانند کودکان سرخ مو داشت، در حالی که سرش پر از موهای سیاه سرکش و فرفری بود که پیشانی برجسته او را می پوشاند و در حال دوره گرفتن صورتش، به روی شانه هایش می ریخت، و سرزندگی چشمان هوشیار و حيله گرش را که شیطنتی جوانانه از آن نمایان بود مضاعف می کرد. دهانش که تازه داشت رنگ می گرفت لب هایی نازک و کشیده داشت. خطوط چهره این کودک هشت ساله حداقل دوازده سال را نشان می داد. اولین حرکت کودک این بود که خود را با تکانی شدید از آغوش مادر بیرون کشید، رفت تا در گنجهای را که کنت شیشه اکسیر را از آن بیرون آورده بود باز کند. سپس پی آنکه از کسی اجازه بگیرد، همچون کودکی که

عادت دارد همهٔ هوسهایش را ارضاء کند، شروع به گشودن در شیشه‌ها کرد. کنت به سرعت گفت:

— دوست من، به اینها دست نزنید. بعضی از این لیکورها خطرناکند، نه تنها با نوشیدن، بلکه حتی با بوییدن!

مادام دو ویلفور رنگ باخت، بازوی پسرش را گرفت و او را به جانب خود کشید. اما وقتی که ترسش زایل شد، به گنجه نگاهی کوتاه و پرمعنی افکند که از نظر کنت پنهان نماند.

در این لحظه علی وارد اتاق شد. مادام دو ویلفور حرکتی شادمانه کرد، کودک را به جانب او راند و گفت:

— گوش کن ادوارد. این مستخدم خوب را می‌بینی؟ او مردی شجاع است، چون زندگی خودش را برای متوقف کردن اسب‌هایی که رم کرده بودند و نزدیک بود کالسکه را خرد کنند به خطر انداخت. پس از او تشکر کن، زیرا بدون او احتمالاً ما در این ساعت هر دو مرده بودیم.

کودک لب‌هایش را جمع کرد، با تحقیر روی از علی گرداند و گفت:

— او خیلی زشت است.

کنت لبخند زد، چنانکه گویی کودک یکی از امیدهای او را برآورده است. مادام دو ویلفور با ملایمتی که اگر ادوارد کوچک «امیل»^۱ بود، به‌طور قطع ژان ژاک روسو این ملایمت را نمی‌پسندید، پسرش را ملامت کرد.

کنت به زبان عربی به علی گفت: «ببین علی، این خانم از پسرش خواست که به خاطر آنکه تو زندگی آنها را نجات داده‌ای، از تو تشکر کند، و کودک جواب داد که تو بسیار زشت هستی.»

علی لحظه‌ای نگاه هوشیارش را به کودک دوخت و او را با حالتی آشکار نگریست. فقط لرزش سادهٔ بینی او به کنت فهماند که مرد عرب در دل زخمی شده است.

مادام دو ویلفور برای عزیمت از جا برخاست و پرسید:

— آقا، اینجا خانهٔ دائمی شماست؟

— نه خانم. این خانه‌ای موقتی است که خریده‌ام. من در خیابان شانزه لیزه، شمارهٔ ۳۰ منزل دارم. می‌بینم که حال شما کاملاً جا آمده است و مایلید بروید. من دستور دادم تا

۱- Emil، قهرمان کتاب تعلیم و تربیتی ژان ژاک روسو.

اسب‌ها را به کالسگه من ببندند و علی (در حالی که به کودک لبخند می‌زد افزود) این جوان بسیار زشت افتخار دارد که شما را به منزلتان برساند. ولی کالسگه چی شما در اینجا می‌ماند تا کالسگه را تعمیر کند. به محض آنکه این کار لازم تمام شد، یک جفت از اسب‌های من کالسگه را مستقیم به منزل مادام دانگلار خواهند برد.

مادام دوو یلفور گفت:

— ولی من دیگر جرأت نمی‌کنم با این اسب‌ها بروم.

— خانم عزیز، شما خواهید دید که اسب‌ها زیر فرمان علی مانند بزه رام خواهند بود. در واقع علی به اسب‌ها که آنها را با زحمت بسیار بر پا داشته بودند نزدیک شده بود و با اسفنجی آلوده به سرکه معطر بینی و گیج گاه آنها را که پر از عرق و کف بود مالش می‌داد. تقریباً بلافاصله اسب‌ها به نفس زدن افتادند و چند لحظه به لرزش درآمدند.

سپس علی در میان جماعت بسیاری که خرد شدن کالسگه و سرو صدای حادثه آنها را به مقابل خانه کشیده بود، اسب‌ها را به کالسگه کروکی کنت بست، افسارها را به هم نزدیک کرد، روی جایگاه نشست، و در برابر حیرت زیاد تماشاچیان که دویدن اسب‌ها را به سرعت گردباد دیده بودند، ناچار شد برای به حرکت درآوردن آنها از شلاق استفاده کند. با این حال اسب‌های خاکستری خالدار مشهور با یور تمه‌ای چنان آهسته به راه افتادند که حدود دو ساعت طول کشید تا مادام دوو یلفور به خانه‌اش واقع در فوبورگ سنت -اونوره برسد.

مادام دوو یلفور به محض اینکه به خانه خود رسید و هیجانات اولیه خانواده آرام شد، نامه زیر را به مادام دانگلار نوشت:

«هرمین عزیزم.

من و پسر، هم‌اکنون به وسیله کنت دو مونت کریستو که دیروز عصر درباره‌اش گفتگو کردیم، و من تصور نمی‌کردم به این زودی او را ببینم، به طرزی معجزه‌آسا از مرگی حتمی نجات یافتیم. دیروز شما چنان با هیجان درباره‌ او حرف می‌زدید که من به شدت خنده‌ام گرفت، امروز آن هیجان را نسبت به مردی که آن را به وجود آورده بود، کم می‌بینم. اسب‌های شما با چنان سرعتی حرکت می‌کردند که گویی دچار جنون شده‌اند، و احتمالاً ما، من و ادوارد بینوا، می‌رفتیم تا با اولین تصادم با درخت‌های جاده یا اولین سکو، تکه تکه شویم. در این هنگام مردی عرب، یک سیاه‌پوست، یک نوبه‌ای که در خدمت کنت است، با اشاره او توانست با به خطر انداختن جان خودش حرکت اسب‌ها را متوقف کند. آنوقت کنت پیش آمد، من و ادوارد را به خانه‌اش برد و با دارویی معجزه‌آسا زندگی پسر را

به او بازگرداند. من با کالسگه شخصی او به خانه بازگشته‌ام. کالسگه شما را فردا برایتان می‌فرستند. اسب‌های شما پس از این حادثه بسیار ضعیف شده‌اند، چنانکه گویی دچار حیرت هستند و نمی‌توانند خود را بیخشند از اینکه یک انسان آنها را رام خود کرده است. کنت از من خواسته است به شما بگویم که دو روز استراحت در بستر و غذای مناسب سلامتی را به آنها باز می‌گرداند و مانند پیش سرکش خواهند شد.

خدا حافظ، من برای گردش از شما تشکر نمی‌کنم، با این حال ناسپاسی است اگر از شما به خاطر هوس‌بازی اسب‌هایتان کینه‌ای به دل بگیرم، زیرا دیدار کنت دو مونت کریستو را به این هوس‌بازی مدیونم. این مرد محترم خارجی، گذشته از ثروت بی‌حسابش، از نظر من موجودی نجیب و چنان قابل توجه است که تصمیم دارم به هر قیمت باشد، حتی اگر شده است یک بار دیگر با اسب‌های شما در بیشه گردش کنم، او را مورد مطالعه دقیق قرار دهم.

ادوارد حادثه را با شهامتی خارق‌العاده تحمل کرد. او بیهوش شده بود، اما پیش از آن هیچ فریادی نکشید، و پس از آن اشکی نریخت. شاید شما بگویید که عشق مادر کور است، ولی در این جسم کوچک و لاغر روحی چون آهن وجود دارد.»

«هلوتیز دو ویلفور.»

«ضمیمه: کاری کنید که من هر طور هست با این کنت دو مونت کریستو در خانه شما دیدار کنم. مایلیم حتماً او را ببینم، از آقای دو ویلفور هم قول گرفته‌ام که از او دیدار کند. امیدوارم کنت به بازدید او بیاید.»

آن شب حادثه‌اوتوی همه جا مورد بحث قرار گرفت: آلبر آن را برای مادرش حکایت کرد. شاتو-رنو در ژوکی کلپ، و دوبری در سالون وزیر آن را مطرح کردند. بوشان شخصاً در بیست سطر ضمن نقل حوادث مختلف، کنت را تحسین کرد و این «اشرافی خارجی» را قهرمان «مورد علاقه همه زنان اشرافی پاریس» شناخت.

بسیاری از افراد به خانه خانم دو ویلفور رفتند و نام خود را در دفتر او ثبت کردند تا بتوانند در زمان مناسب جزئیات حادثه را از زبان او بشنوند.

آقای دو ویلفور، چنانکه هلوتیز گفته بود، بهترین لباس مشکی خود را پوشید، دستکش سفید به دست کرد، سوار کالسگه‌اش شد و همان شب در برابر خانه شماره ۳۰ شانزلهیزه توقف کرد.

اگر کنت دو مونت کریستو از مدّت‌ها پیش در دنیای پارسی‌ها زیسته بود، برای رفتار آقای دوویلفور نسبت به خودش، ارزش قایل می‌شد.

آقای دوویلفور از زمره کسانی بود که هر رژیم حکومتی، خواه شاهی که سلطنت می‌کند از شاخهٔ مهتر باشد یا کهتر، وزیری که حکومت می‌کند محافظه‌کار باشد یا آزادی‌خواه، چنان کاردان و ماهرند که به قول معروف در سیاست هرگز شکست نمی‌خورند، ولی مورد محبت هیچکس هم نیستند.

آقای دوویلفور یکی از مشاغل سطح بالای دادگستری را داشت و خود را همچون هارلی^۱ یا موله^۲ در آن بلندی نگه می‌داشت.

خانهٔ او که به وسیلهٔ همسر جوانش و دختری که او از ازدواج اوّل خود داشت و تازه هیجده ساله شده بود، اداره می‌شد، یکی از سنتی‌ترین سالن‌های پاریس به حساب می‌آمد که همهٔ تشریفات دینی و غیردینی در آن رعایت می‌شود: نزاکت توام با برودت، وفاداری مطلق به اصول حکومتی، بی‌اعتنایی کامل نسبت به شایعه‌ها و شایعه‌سازان، کینهٔ شدید نسبت به افکار نو، مواد زندگی داخلی و اجتماعی بود که به وسیلهٔ آقای دوویلفور اعلام شده بود. آقای دوویلفور نه تنها یک قاضی، بلکه سیاستمدار هم بود. روابط او با دربار سابق که همیشه با شایستگی و حرمت از آن یاد می‌کرد، موجب می‌شد که دربار لاحق به او احترام بگذارد، و او مطالب بسیاری را می‌دانست که به خاطر آن نه تنها همیشه مراعاتش را می‌کردند، بلکه علاوه بر آن گاهی او را مورد مشورت قرار می‌دادند. شاید اگر می‌توانستند او را از سر باز کنند وضع عوض می‌شد، امّا ویلفور همچون عالیجنابان مالک و سرکشی بود که در تیول خود قلعه‌ای تسخیرناپذیر دارند. این قلعه شغل دادستانی او بود که از همهٔ مزایای آن بهره‌مند می‌شد، و حاضر نبود آن را ترک کند،

۱- Harlay، قاضی فرانسوی (۱۷۱۲-۱۶۳۹).

۲- Mole، قاضی فرانسوی (۱۶۷۴-۱۵۵۸).

مگر برای جابه جا کردن بی طرف ها به جای مخالفین و ترتیب دادن انتخاب نماینده ها. آقای دوو یلفور به طور معمول خیلی کم به دیدار کسی می رفت. دیدارها را همسرش به جای او انجام می داد؛ این کار رایج بود، و آنچه را در واقع محاسبه مغرورانه یک روحیه اشرافی، و مطابعت از حقیقت آشکار احترام نسبت به خود بود، به حساب مشغولیت های شغلی دادستان می گذاشتند.

آقای دوو یلفور برای دوستانش دادستانی قدر تمند بود، برای دشمنانش رقیبی ناشنوا و سختگیر؛ و برای بی تفاوت ها مجسمه ای بود از قانون که به صورت انسان درآمده بود. برخورد غرورآمیز، قیافه نفوذناپذیر، نگاه تیره و غیر شفاف، گستاخ، نافذ و شکافنده او، چهره مردی را نمایان می کرد که چهار انقلاب را با مهارت گذرانده و پایه های مقام خود را محکم کرده بود.

آقای دوو یلفور چنانکه شهرت داشت به دور از کنجکاو و ابتذال بود. هر سال در خانه اش مجلس رقصی برپا می کرد که خودش فقط یک ربع ساعت در آن حضور می یافت؛ یعنی چهل و پنج دقیقه کمتر از مدتی که شاه در مجلس رقص خود حاضر می شد؛ هرگز او را در تئاتر، کنسرت، یا هیچ محل عمومی نمی دیدند. گاه از اوقات، یک بازی ویست^۱ ترتیب می داد، ولی فقط بازی کنانی را انتخاب می کرد که شایسته بازی با او باشند: یک سفیر: یک ریاست عالی یا یک دوشس محترم.

چنین بود مردی که کالسگه اش در برابر خانه مونت کریستو توقف کرد. مستخدم اتاق، هنگامی که کنت روی میز بزرگ خم شده بود و در روی نقشه جاده ای از سن - پترزبورگ را به طرف چین دنبال می کرد، ورود آقای دوو یلفور را به او اعلام داشت. دادستان با همان قدم های استوار و منظم که وارد دادگاه می شد، داخل شد. درست همان مرد بود، یا بهتر بگوییم امتداد همان مرد بود که سابقاً او را در حرفه قائم مقام دادستان در مارسی دیده بودیم. طبیعت مطابق با اصول مورد قبول او، نمی بایست چیزی را در جریان زندگی او تغییر داده باشد. باریکی او به لاغری بدل شده بود، رنگ پریدگیش به زرد رنگی گراییده، چشمان گودرفته اش به حفره تبدیل یافته بود. عینک دور طلائیش که بر روی این حفره قرار داشت، قسمتی از چهره اش به نظر می رسید، به غیر از کراوات سفیدش، بقیه لباس او یکسره به رنگ سیاه بود، و در این رنگ عزاء باریکه ای از نوار سرخ رنگ که در زیر جادکمه پنهان بود، همچون اثری از خون به نظر می رسید که با قلم مو رسم

۱- Whist، نوعی بازی بریج قدیمی.

شده باشد.

مونت کریستو هر چند کاملاً بر خود مسلط بود، با کنجکاوی آشکار، قاضی را که برحسب عادت، بخصوص نسبت به عجایب روزگار مشکوک و دیرباور بود، و آمادگی داشت که «مرد خارجی اشرافی» را، چنانکه او را می‌نامیدند، شوالیه‌ای چابک ببیند که آمده است تا از تأتری تازه دیدار کند، یا زیانکاری که تازه از زندان آزاد شده است، نه پرnsی از جایگاه قدس یا سلطانی از سرزمین هزار و یک شب، در حالی که جواب سلامش را می‌داد، مورد دقت قرار داد.

دو ویلفور با همان لحن زننده ساختگی که قضات در زمان خواندن حکم به کار می‌برند و در مکالمات عادی نمی‌خواهند یا نمی‌توانند از خود دور کنند گفت:

— آقا، خدمت بزرگی که شما دیروز نسبت به همسر و پسر من انجام دادید، مرا موظف کرد که بیایم و سپاسگزاریم را به شما بیان کنم.

چشمان جدی قاضی به هنگام ادای این کلمات، چیزی از گستاخی خود نکاسته بود. سخنانش با لحن دادستان عمومی، با خشکی انعطاف‌ناپذیر گردن و شانه، که چنانکه گفتیم موجب می‌شد تحسین‌کنندگان او را مجسمه زنده قانون بنامند، ادا شده بود. کنت به نوبه خود با بروتنی منجمدکننده گفت:

— آقا، من خوشوقتم که توانستم زندگی یک پسر را برای مادرش حفظ کنم. چنانکه می‌گویند احساسات مادری مقتضی‌ترین احساس است، و این سعادت که به من رسید، شما را از اجرای وظیفه‌ای که البته موجب افتخار من است بی‌نیاز می‌کرد. می‌دانم که آقای دوویلفور در ابراز لطف به من صرفه‌جویی نکرده است، ولی این لطف هر قدر با ارزش باشد، به قدر رضایت درونی یک مادر مرا شادمان نمی‌کند.

ویلفور، حیرت‌زده از این طرز بیان که او انتظارش را نداشت، همچون سربازی که گلوله‌ای را که به جانبش پرتاب شده است در زیر زرهی که به تن دارد احساس کند، از جا جست، و چینی تحقیرآمیز در لب‌هایش نشان داد که از اوّل هم کنت دو مونت کریستو را یک اشرافی متمدّن تصوّر نمی‌کرده است.

نگاهی به اطراف خود افکند تا مکالمات رها شده را که به نظر می‌رسید افتاده و خرد شده است، به چیزی پیوند دهد.

چشمش به نقشه‌ای افتاد که به هنگام ورود او کنت در آن تفحص می‌کرد و پرسید:

— آقا، شما در رشته جغرافی کار می‌کنید؟ این کار مطالعه‌ای پرارزش است، خصوصاً برای شما که شنیده‌ام همه سرزمین‌های موجود در این نقشه را دیده‌اید.

— درست است آقا. من خواسته‌ام آنچه را شما روزانه بر روی استثناها انجام می‌دهید، بر روی توده مردم یکجا انجام دهم؛ یعنی مطالعه‌ای فیزیولوژیکی. فکر کردم آسان‌ترین راه این است که از کل به جزء نزول کنم، نه اینکه از جزء به کل بالا بروم. این قضیه‌ای جبری است که از معلوم به مجهول می‌رسد. خواهش می‌کنم بنشینید آقا.

مونت کریستو میلی را به دادستان نشان داد و ویلفور ناچار شد خودش زحمت بکشد و آن را جلو بیاورد. کنت روی همان صندلی که به هنگام ورود دادستان روی آن زانو زده بود نشست. به این ترتیب کنت رو به سوی دیدار کننده داشت و پشتش به جانب پنجره بود. آرنج‌هایش را روی نقشه جغرافی که در این وقت موضوع بحث بود قرار داد. ویلفور پس از لحظه‌ای سکوت ادامه داد:

— شما فلسفه می‌گویید آقا، قول شرف می‌دهم که من اگر مثل شما هیچ کاری نداشتیم که انجام دهم مشغولیتی شادتر از مردم‌شناسی برای خودم می‌یافتم.

— حق با شماست. انسان برای کسی که با میکروسکوپ خورشیدی او را مورد مطالعه قرار دهد، کرم زشتی است. اما چنانکه گفتید من کار دیگری ندارم که انجام دهم. ولی شما، آیا واقعاً تصوّر می‌کنید کاری برای انجام دادن دارید؟

با ضربه‌ای که چنین بی‌محابا به وسیله این رقیب عجیب فرود آمد، حیرت ویلفور مضاعف شد. مدت‌ها بود که قاضی نشنیده بود کسی با این صراحت خلاف عقیده او حرف بزند، و اولین باری بود که آن را می‌شنید.

دادستان خود را برای جواب آماده کرد و گفت:

«آقا، شما چنانکه خودتان می‌گویید خارجی هستید. گمان می‌کنم قسمتی از عمر شما در ممالک شرقی گذشته، پس نمی‌دانید که عدالت انسانی که در آن سرزمین‌های وحشی شتاب زده اجرا می‌شود، در نزد ما چه روش محتاط و دقیقی دارد.»

— چرا آقا، خوب می‌دانم. روش شما درست مثل پای لنگ است و روش بسیار قدیمی است. همه اینها را می‌دانم، زیرا درست درباره عدالت همه سرزمین‌هاست که من به مطالعه مشغولم. اصول محاکمات جنایی هریک از ملل را با عدالت طبیعی مقایسه می‌کنم، و باید بگویم که هنوز هم همان عدالت ملل بدوی، یعنی قصاص است که من به قلب خداوند نزدیک‌تر می‌بینم.

دادستان گفت:

— اگر این قانون پذیرفته می‌شد، کار ما را بسیار آسان می‌کرد، و چنانکه هم اکنون گفتید، ما قضات دیگر کاری نداشتیم که انجام دهیم.

— شاید روزی چنین شود. می‌دانید که اختراعات انسانی از ترکیب به تجزیه می‌رود و ساده همیشه کامل‌ترین است.

— تا آن زمان برسد، قوانین ما با تمام مواد ضد و نقیضش که از عادات گلوازها^۱، قوانین روم، روش فران‌ها^۲ گرفته شده است وجود دارد. شناخت همه این قوانین بدون کار طولانی به دست نمی‌آید، و چون این شناخت به دست آمد باید کار کنیم تا آن را از یاد ببریم.

— من با عقیده شما موافقم، اما آنچه را شما فقط از قوانین فرانسه می‌دانید، من درباره قوانین همه ملل می‌دانم: قانون انگلیس‌ها، ترک‌ها، ژاپنی، هندی... برای من هم چنان آشناست که قوانین فرانسه. پس من حق داشتم بگویم که به نسبت، (می‌دانید که همه چیز نسبی است) که به نسبت کارهایی که من انجام داده‌ام کار شما خیلی کم بوده است، و به نسبت آنچه من آموخته‌ام، شما هنوز بسیاری چیزها هست که باید بیاموزید.

ویلفور حیرت‌زده پرسید:

— شما این قوانین را برای چه هدفی آموخته‌اید؟

مونت کریستو لبخند زنان گفت:

— آقا، می‌بینم که شما با وجود شهرتی که به عنوان مردی مافوق دارید، همه چیز را از نظر مادی و عامیانه آن می‌نگرید، که از انسان شروع و به انسان ختم می‌شود؛ یعنی از محدودترین و تنگ‌ترین نقطه نظری که به هوش انسانی اجازه داده شده است آن را بنگرد.

دوویلفور حیرت‌زده‌تر از پیش گفت:

— توضیح بدهید آقا... من شما را درک نمی‌کنم...

— آقا، من می‌گویم که شما اگر چشمتان را به روی تشکیلات اجتماعی ملت‌ها خیره کنید، فقط نیروی ماشین را می‌بینید، نه کارگر ماهری که آن را به کار می‌اندازد. می‌گویم که شما در اطرافتان فقط صاحب مقام‌هایی را می‌شناسید که یک شاه یا یک وزیر انتصاب آنها را امضاء کرده است، و انسان‌هایی که خداوند بر فراز این صاحبان مقام، وزیران و شاهان قرار داده و مأموریتی به آنها محول کرده است، از دید کوتاه شما به دور می‌مانند. این خاصیت ضعف انسانی است با اعضای ناتوان و ناقص. توبی^۳، فرشته‌ای را که آمده بود تا بینایی را به او بازگرداند، یک جوان عادی تصور کرد، ملت‌ها، آتیلا^۴ را که

1- Goloises

2- Frans

3- Tobie

4- Attila

می‌بایست آنها را از میان بردارد همچون فاتحی مانند همه فاتحان پنداشتند. همه می‌بایست مأموریت آسمانی خود را ظاهر سازند تا شناخته شوند. یکی باید بگوید: «من فرشته پروردگارم» دیگری باید اعلام کند: «من چکش خداوندم» تا عصاره ربانی آنها آشکار شود.

ویلفور که بیش از پیش دچار حیرت می‌شد و به نظرش می‌رسید که با یک روح آگاه، یا یک دیوانه هم صحبت است گفت:

— پس شما خودتان را به عنوان یکی از این موجودات مافوق که از آنها نام بردید می‌شناسید؟

مونت کریستو با خونسردی گفت:

— چرا که نه؟

ویلفور حیرت زده ادامه داد:

— ببخشید آقا. از شما عذر می‌خواهم. من به هنگام آمدن به نزد شما غافل از این بودم که به خانه مردی می‌روم که شناخت او و روحیه او به نوعی مافوق از شناخت‌ها و روحیه‌های معمولی انسان‌ها برتر است. این نزد ما انسان‌های بینوا که تمدن فاسدمان کرده است عادی نیست که نجیب‌زادگانی چون شما که چنانکه می‌گویند، ثروت بی‌حساب دارند، توجه داشته باشید که من نمی‌پرسم، فقط تکرار می‌کنم، نجیب‌زادگانی چون شما صاحب ثروت بی‌حساب که دارای چنین مزایایی هستند، وقت خود را در سرمایه‌گذاری اجتماعی، در رؤیاهای فلسفی که برای تسلی خاطر محرومان از نعمت‌های زمینی به وجود آمده است تلف کنند.

کنت گفت:

— آقا، شما به مقامات رفیعی که در اشغال شماست رسیده‌اید بی‌آنکه با استثنایا برخورد کنید، هرگز نگاهتان را که نیاز بسیار به دقت و باریک‌بینی داشته است، متوجه مردی که می‌بینید نمی‌کنید تا بدانید او در واقع چه کسی است. آیا یک قاضی نمی‌بایست، نه تنها برقرار کننده قانون، نه تنها مکارترین مفسر تاریکی‌های محاکمات، بلکه میله‌ای پولادین برای آزمون قلب‌ها باشد؟ نباید سنگ محکی باشد تا طلایی را که در هر روح نهفته است و همیشه کم و بیش ناخالصی دارد تشخیص دهد؟

ویلفور گفت:

— آقا، شما مرا نگران می‌کنید. قول می‌دهم که هیچکس تاکنون این‌گونه با من حرف نزده است.

– زیرا شما دائماً در دایره شرایط عمومی زندانی هستید، و هرگز جرأت نکرده‌اید در فضای مافوقی که خداوند از موجودات نادیدنی و استثنایی پر کرده است پرواز کنید.
– آقا، شما قبول دارید که این فضا وجود دارد، و موجودات استثنایی و نادیدنی با ما آمیزش می‌کنند؟
– چرا نه؟ مگر شما هوایی را که تنفس می‌کنید و بدون آن زنده نخواهید ماند، می‌بینید؟

– پس ما موجوداتی را که شما از آنها حرف می‌زنید نمی‌بینیم؟
– چرا، هروقت خداوند اجازه دهد که آنها به جسم بدل شوند، آنها را لمس می‌کنید، از کنارشان می‌گذرید، با آنها حرف می‌زنید و آنها به شما جواب می‌دهند.
و یلغور لبخند زنان گفت:
– اعتراف می‌کنم که می‌خواهم هروقت یکی از این موجودات با من تماس یافت، آگاه شوم.

– شما به خواست خود رسیده‌اید آقا، زیرا لحظه‌ای پیش آگاه شدید و هم‌اکنون من باز به شما آگاهی می‌دهم.
– به این ترتیب شما خودتان؟...

– من یکی از این موجودات استثنایی هستم، بله آقا. و گمان می‌کنم تاکنون هیچ انسانی در وضعی که من هستم، قرار نگرفته باشد. قلمرو شاهان، به علت کوه‌ها، رودخانه‌ها، تغییرات اخلاقی، اختلاف زبانی، محدود است. قلمرو من تمام دنیاست، زیرا نه ایتالیایی هستم، نه فرانسوی، نه هندی، نه امریکایی، و نه اسپانیایی: من دنیایی هستم. هیچ کشوری نمی‌تواند بگوید ولادت مرا دیده است، و فقط خداوند می‌داند که کدام کشور مرگ مرا خواهد دید. همه عادات را می‌پذیرم و به همه زبان‌ها صحبت می‌کنم. شما مرا فرانسوی می‌پندارید، زیرا زبان فرانسه را با همان سهولت و صراحت شما حرف می‌زنم. علی، مستخدم نوبه‌ای من مرا عرب می‌داند، بر توکچیو مباشر من مرا رومی می‌داند، هاید که برده من است مرا یونانی می‌شمارد. پس درک می‌کنید که من چون اهل هیچ کشوری نیستم، حمایت هیچ حکومتی را طلب نمی‌کنم. هیچ مردی را به عنوان برادر نمی‌شناسم، هیچ یک از وسواس‌هایی که قدرتمندان را متوقف می‌کند، یا موانعی که ضعیفان را از حرکت باز می‌دارد، مانع من نمی‌شود، و مرا متوقف نمی‌کند. من فقط دو رقیب دارم؛ نمی‌گویم دو غالب، زیرا آنها را با سماجت مقهور می‌کنم: فاصله و زمان. سومی که از همه قوی‌تر است، شرط انسان فانی بودن من است. فقط این یکی است که می‌تواند مرا در راهی که می‌روم،

پیش از آنکه به هدفی که دارم برسم، متوقف کند. حساب مابقی را کرده‌ام. آنچه را انسان‌ها سر نوشت می‌نامند: خرابی، تغییرات جوّی، حوادث، همه را پیش‌بینی کرده‌ام. اگر بعضی از آنها به من دست یابند، هیچ یک نمی‌تواند مرا سرنگون کند. اگر نمیرم، همیشه می‌دانم کی هستم و چه می‌خواهم. به همین خاطر است که حرف‌هایی را که به شما می‌گویم هرگز نشنیده‌اید، حتی از زبان شاهان. زیرا شاهان به شما نیاز دارند، و دیگر انسان‌ها از شما می‌ترسند. در اجتماعی چنین مضحک تشکیل شده چون اجتماع ما، چه کسی است که با خود نگوید: «شاید یک روز سر و کارم به دادستان بیفتد!»

— آقا، خود شما هم می‌توانید این حرف را بزنید. زیرا وقتی که ساکن فرانسه هستید، به‌طور طبیعی زیر قانون فرانسه زندگی می‌کنید.
مونت کریستو جواب داد:

— می‌دانم آقا. اما من، زمانی که می‌بایست به کشوری بروم، با وسایلی که مخصوص خودم است، دربارهٔ همهٔ کسانی که می‌توانم دربارهٔ مسأله‌ای به آنها امیدوار باشم، یا از آنها واهمه داشته باشم، به تفحص می‌پردازم؛ چنانکه موفق می‌شوم آنها را به خوبی خودشان، شاید هم بهتر از خودشان بشناسم. نتیجه‌اش این است که دادستان، هرکس که باشد، اگر سر و کارم با او بیفتد، او بیش از من نگران خواهد شد.
ویلفور به حالت تردید گفت:

— منظورتان این است که چون انسان طبیعتاً ضعیف است، هر انسانی به نظر شما مرتکب خطاهایی شده است...
مونت کریستو با بی‌قیدی جواب داد:
— خطاها یا جنایات.

ویلفور با صدایی که ملتهب شده بود گفت:
— و در میان انسان‌ها که شما به گفتهٔ خودتان آنها را به عنوان برادر نمی‌شناسید، تنها شما باید که کامل هستید؟

— نه. به هیچ وجه کامل نیستم، ولی نفوذناپذیرم. به هر حال اگر این گفتگو مورد پسند شما نیست، می‌توانیم آن را عوض کنیم. نه من مورد تهدید عدالت شما هستم، نه شما مورد دید دوگانهٔ من قرار دارید.

ویلفور که شاید می‌ترسید به نظر برسد می‌خواهد زمینهٔ این مکالمه را ترک کند، به سرعت گفت:

— نه، نه آقا. شما به علّت مکالمات درخشان و عالی‌تان، مرا به سطح بالا بردید. ما

دیگر صحبت نمی‌کنیم، بلکه به مطالعه مشغولیم. لابد می‌دانید که علمای دین در کرسی‌های سوربن^۱، یا فلاسفه در مباحثاتشان، گاه چه حقایق هولناکی را به هم می‌گویند: فرض کنیم که ما داریم در علوم دینی، اجتماعی یا در فلسفه دینی بحث می‌کنیم، من به شما این حرف را هرچند خشن است می‌گویم: برادر، شما خودتان را قربانی غرور می‌کنید. اگر شما برتر از دیگران هستید، برتر از شما خداوند هست.

مونت کریستو با لحنی چنان عمیق که ویلفور را بی‌اراده به لرزه افکند گفت:

— خداوند از همه برتر است آقا. غرور من برای انسان‌هاست، این مارهایی که همیشه آمادگی دارند علیه کسانی که سرشان از آنها بالاتر است و آنها را با پا لگدمال نمی‌کنند، راست شوند. غرورم را در برابر خداوندی که مرا از نیستی بیرون کشیده است تا به آنچه امروز هستم تبدیل کند، وامی‌گذارم.

ویلفور که تا این لحظه، اشرافی خارجی را فقط با کلمه «آقا» نامیده بود، برای اولین بار عنوان او را به کار برد و گفت:

— در این صورت آقای کنت، شما را تحسین می‌کنم، و به شما می‌گویم، اگر واقعاً قوی هستید، اگر حقیقتاً مافوق، پارسا و نفوذناپذیر هستید، عالی باقی بمانید. این قانون تسلط برتر است. با این حال شما هم قطعاً یک جاه‌طلبی دارید؟
— بله آقا. فقط یکی.

— آن چیست؟

— من هم چنانکه برای هر انسانی یک بار در زندگی اتفاق می‌افتد، روزی به وسیله شیطان ربوده شده و بر روی بلندترین کوه‌های روی زمین قرار گرفته‌ام. شیطان از آنجا تمامی دنیا را به من نشان داد و همان‌طور که پیش از آن به مسیح گفته بود، به من گفت: «ای فرزند انسان، نگاه کن و ببین، برای آنکه مرا بپرستی، چه می‌خواهی؟»

آنگاه من با خود اندیشیدم، زیرا مدت‌ها بود که یک جاه‌طلبی هولناک قلب مرا می‌بلعید. پس به او جواب دادم: «گوش کن، من همیشه شنیده‌ام که از مشیت الهی سخن می‌گویند، اما هرگز آن را، یا چیزی شبیه به آن را ندیده‌ام، و به این نتیجه رسیده‌ام که مشیت الهی وجود ندارد. من می‌خواهم که مشیت الهی باشم، زیرا آنچه را من زیباترین، بزرگترین و عالی‌ترین می‌دانم، پاداش دادن و مجازات کردن است.»
شیطان سر به زیر افکند، آهی کشید و گفت:

۱ - Sorbonne، دانشگاه پاریس.

«تو اشتباه می‌کنی، مشیت الهی وجود دارد، ولی چون دختر^۱ خداوند است، او هم چون پدرش نادیدنی است. تو او یا چیزی شبیه به او را ندیده‌ای، زیرا او از راههای ظلمانی می‌گذرد، و از دست‌آویزهای مخفی استفاده می‌کند. تنها کاری که می‌توانم برای تو انجام دهم این است که تو را عامل او قرار دهم.»

– معامله انجام پذیرفت، شاید من در این معامله روح خودم را از دست داده باشم. اما مهم نیست، اگر باز هم لازم باشد، آن را انجام می‌دهم.

و یلفور که مونت کریستو را با حیرتی فوق‌العاده می‌نگریست گفت:

– آقای کنت، آیا شما خانواده‌ای دارید؟

– نه آقا. من در دنیا تنها هستم.

– چه بد!

– چرا؟

– زیرا اگر خانواده‌ای داشتید می‌توانستید تظاهراتی را ببینید که غرور شما را در هم بشکند. شما گفتید که فقط از مرگ می‌ترسید.

– من هرگز نگفتم که از مرگ می‌ترسم. گفتم فقط مرگ است که می‌تواند کار مرا متوقف کند.

– پیری چگونه؟

– مأموریت من پیش از آنکه به پیری برسم انجام پذیرفته است.

– و دیوانگی؟

– یک زمانی نزدیک بود دیوانه شوم. اما این خطر گذشته است.

– آقا، به غیر از مرگ و جنون مسائل دیگری هم وجود دارد که باید از آن‌ها همه داشت. مثلاً سکتۀ ناقص، این صاعقه‌ای که بر انسان فرود می‌آید، بی‌آنکه او را نابود کند، و از آن پس همه چیز به پایان می‌رسد. انسان همان انسان است، و در عین حال همان نیست. کسی که مانند آریل^۲ به فرشته دست می‌یافت، دیگر چیزی نیست جز توده‌ای بی‌حاصل، که همچون کالیبان^۳ حیوان می‌شود. این وضع در لسان انسانی «بی‌حرکتی» نامیده

۱- کلمۀ Providence که ما آن را معادل با مشیت الهی گرفته‌ایم در زبان فرانسه حرف تعریف la دارد که مؤنث است.

2- Ariel

۳- Caliban، موجود افسانه‌ای.

می‌شود. لطفاً یک روز به خانه من بیایید تا این مکالمه را در آنجا ادامه دهیم. آقای کنت، اگر روزی خواستید رقیبی را که قادر به درک شما باشد بیاید، بیاید تا من پدرم، آقای نوارسیه دو ویلفور را که یکی از سرکش‌ترین ژاکوبین‌های^۱ انقلاب فرانسه، یعنی درخشان‌ترین مرد با شهامتی بوده است که در خدمت پرشورترین تشکیلات قرار داشته است، شاید مثل شما همه سرزمین‌های دنیا را ندیده باشد، ولی به سرنگونی یکی از نیرومندترین حکومت‌ها کمک کرده است، مردی را که مانند شما ادعا می‌کرد که نه فرستاده خداوند، ولی موجودی عالی، نه مشیت الهی بلکه دست تقدیر است به شما نشان دهم. پاره شدن یک رگ در نیم‌کره مغز، همه این ادعاها را نابود کرده است، نه در یک روز، نه در یک ساعت، بلکه در یک ثانیه. روز پیش آقای نوارسیه، ژاکوبین سابق، سناتور پیشین به گیوتین می‌خندید، توپ را مسخره می‌کرد، خنجر را به هیچ می‌شمرد؛ آقای نوارسیه که انقلاب را به بازی می‌گرفت، آقای نوارسیه که فرانسه برایش فقط یک صفحه وسیع شطرنج بود که در آن پیاده، رخ، اسب و وزیر می‌بایست نابود و شاه مات شود، آقای نوارسیه‌ای که چنین خطرناک بود، روز بعد به «این آقای نوارسیه بینوا» پیرمرد بی‌حرکتی تبدیل یافت که به اراده ضعیف‌ترین فرد خانه، یعنی نوۀ او والانتین واگذار شده است. جسدی است بی‌زبان و منجمد که زنده نیست مگر برای زمان دادن به بهانه‌ای که او را بدون حرکت به تجزیه کامل برساند.

مونت کریستو گفت:

— آقا، متأسفانه این مناظر برای دیدگان من بیگانه نیست، همچنین برای افکارم. من تا حدی پزشک هستم، و مانند دیگر همکارانم بارها در روح ماده زنده یا مواد بی‌جان تفحص کرده‌ام؛ زیرا مشیت الهی هرچند به قلبم نزدیک است از دید من ناپدید مانده است. نویسندگانی مانند سقراط، سنک^۲، سن اوگوستن^۳ و گال^۴، نتیجه‌ای را که شما می‌گیرید به نظم و نثر بیان کرده‌اند، با این حال درک می‌کنم که رنج یک پدر می‌تواند تغییرات زیادی در روحیه پسرش به وجود آورد. حالا که شما مایلید مرا دعوت کنید، آماده‌ام تا برای تحقیق خودم، این نمایش هولناک را که می‌بایست خانه شما را بسیار غم‌انگیز کرده باشد ببینم.

— شاید خانه من چنانکه می‌گویید بسیار غم‌انگیز می‌شد اگر خداوند در برابر

1- Jaconin

2- Seneque

3- Saint - Ougustin

4- Gall

پیرمردی که به سوی گور رانده می‌شود، دو فرزند که وارد زندگی می‌شوند به من نداده بود: والانتین^۱ دخترم که حاصل ازدواج من با همسر اولم، مادموازل دو سن - مران است، و ادوارد پسر من که شما زندگیش را نجات دادید.

— شما از این پاداش چه نتیجه‌ای می‌گیرید؟

— نتیجه می‌گیرم که پدرم که به علت غرور از عدالت انسانی منحرف شده بود با عدالت خداوندی مجازات شد، و چون خداوند نمی‌خواسته است بیش از یک نفر را مجازات کند، ضربه را فقط به شخص او فرود آورده است.

مونت کریستو که در ظاهر لبخند بر لب داشت، در درون خود چنان نعره کشید که اگر ویلفور می‌توانست آن را بشنود پا به فرار می‌گذاشت.

قاضی که چند لحظه‌ای بود از جا برخاسته و ایستاده سخن می‌گفت، ادامه داد:

— خداحافظ آقا. من شما را در حالی ترک می‌کنم که خاطره‌ای شایسته از شما با خود می‌برم. امیدوارم وقتی که مرا بهتر شناختید برایتان مطبوع باشم، زیرا من تا آنجا که می‌دانم آدم مبتذلی نیستم. از طرفی، شما در مادام دوو ویلفور یک دوست دائمی برای خود به وجود آورده‌اید.

کنت سلام داد و به مشایعت ویلفور تا دم در اتاق دفتر قناعت کرد. چون ویلفور به کالسگه‌اش رسید، دو مستخدم به اشاره ارباب پیش دویدند و در کالسگه را به روی او گشودند.

هنگامی که دادستان ناپدید شد، مونت کریستو با کوشش نفسی از سینه فشرده‌اش بیرون کشید و گفت: «زهر تا همین حد کافی است، حالا که قلبم از آن انباشته است، به دنبال تریاق برویم.»

با انعکاس صدای ضربه‌ای که کنت به روی زنگ کوبید، علی ظاهر شد. کنت گفت:

«من نزد خانم می‌روم. کالسگه برای نیم ساعت دیگر آماده باشد.»

دوستان تازه، یا آشنایان قدیمی کنت دو مونت کریستو را که در کوچهٔ مزلی مانده بودند به یاد داریم: آنها ماکزیمیلین، ژولی و امانوئل بودند.

امید دیدار فرح بخشی که کنت می‌رفت تا به عمل آورد، لحظات شادی که می‌رفت تا بگذرانند، نوری از بهشت به داخل جهنمی که او به‌طور ارادی خود را در آن محصور کرده بود می‌افشاند. این نور، از لحظه‌ای که ویلفور از نظر کنت دور شد، جذاب‌ترین صفاها را به روی کنت پراکنده بود، و علی که به صدای زنگ پیش دویده بود، با دیدن این چهرهٔ درخشان از شادی، بانوک پا بیرون رفت تا اندیشه‌های خوشی را که در اطراف اربابش در پرواز بودند، وحشت‌زده نکند.

ظهر بود، کنت یک ساعت برای خود پیش‌بینی کرده بود که نزد هایده برود؛ به نظر می‌رسید که شادی نمی‌توانست به‌طور ناگهانی در این روحی که مدت‌ها دچار شکست بوده است راه یابد، و همچنان که روح‌های دیگر برای هیجانات شدید نیاز دارند، روحیهٔ کنت نیاز داشت که خود را برای هیجانات ملایم آماده سازد.

زن جوان یونانی، چنانکه گفتیم در آپارتمانی کاملاً مجزا از عمارت کنت می‌زیست. این آپارتمان به سبک شرقی تزیین شده بود: کف اتاق با قالی‌های ضخیم ترکی پوشیده شده، پارچه‌های کار دست از تمام طول دیوار آویخته بود. در هر اتاق یک نیمکت وسیع، با توده‌ای از بالش‌های کوچک و زیبا که به ارادهٔ شخصی جابه‌جا می‌شد، اطراف اتاق را دربر گرفته بود.

هایده سه خدمتگزار فرانسوی و یک خدمتگار یونانی داشت. سه زن فرانسوی در اتاق اول آماده بودند تا با صدای زنگ طلای کوچک بدوند و دستورات خدمتگار یونانی را که به قدر کافی فرانسه می‌دانست تا ارادهٔ بانویش را به این سه نفر ابلاغ کند، انجام دهند.

دختر جوان در دورافتاده‌ترین اتاق آپارتمان خود بود، یعنی نوعی سالون گرد که فقط از سقف نور می‌گرفت، و روز در آن نمی‌تابید مگر از وراء مربع‌های شیشه‌ای سرخ رنگ. هایده روی زمین، بر روی بالش‌های ساتن آبی که نقش‌های نقره‌ای داشت دراز کشیده،

به نیمکت نیمه تکیه داده، سرش را با دست راست پوشانده، و با دست چپ نی پیچ قلیانی مرجانی را در میان لبهایش ثابت نگه داشته بود. بخار آب به لبهای او نمی رسید مگر پس از آنکه به وسیله گلاب معطر می شد، و نفس ملایم او از میان آن می گذشت.

طرز دراز کشیدن او که برای یک زن شرقی کاملاً طبیعی بود، شاید در نظر زن فرانسوی نوعی لوندگری قدری مصنوعی جلوه می کرد. لباس شرقی، یعنی شلواری از ساتن سفید با دست دوزی های گل سرخ به تن داشت که دو پای کوچک او را که به نظر می رسید از مرمر تراشیده اند نمایان می کرد. صندل های کوچک و نوک برگشته او با طلا و مروارید زینت شده بود، نیم تنه ای از پارچه راه راه طولی آبی و سفید که آستین های گشاد چاک دار تا بازو داشت، با جادکمه های نقره ای و دکمه هایی از مروارید، و بالاخره نوعی شکمبند که از برش باز آنکه به شکل قلب بود تمام گردن و قسمت بالای سینه دیده می شد و در زیر سینه به وسیله سه دکمه الماس به هم متصل بود لباس او را کامل می کرد. قسمت پایین شکمبند و بالای شلوار در کمربندی از ریشه های بلند ابریشمی، با رنگ های زنده ای پنهان بود که زنان پارسی خوش لباس را دچار حسرت می کرد.

شب کلاهی طلایی و دست دوزی شده با مروارید بر سر داشت که به یک طرف متمایل می شد و یک گل سرخ زیبای طبیعی به رنگ ارغوانی، همراه با گیسوانی که از شدت سیاهی آبی به نظر می رسید از زیر شب کلاه نمایان بود.

زیبایی این چهره، زیبایی یونانی، در نوع کمال بود: چشمان سیاه مخملی، بینی راست، لب های مرجانی و دندان هایی به زیبایی مروارید.

در روی این مجموعه جذاب، گل جوانی با همه درخشندگی و تمام عطر خود جلوه گر بود. هائده می توانست نوزده یا بیست سال داشته باشد.

مونت کریستو خدمتگار یونانی را طلبید و به وسیله او اجازه خواست که نزد هائده برود. هائده به جای هر جوابی به خدمتگار اشاره کرد تا پرده ای را که مقابل در بود کنار بزند، و گنجبری های چهارگوش اطراف در، دختر جوان را مانند قابی به دور یک تابلوی زیبا، دربرگرفت. مونت کریستو پیش رفت.

هائده به روی آرنج هایش که قلیان را گرفته بود بلند شد، دستش را به سوی کنت دراز کرد و او را با لبخند پذیرا شد. در زبان زنگ دار دختران اسپارت و آتن گفت:

«تو چرا از من اجازه می خواهی تا به نزد من بیایی؟ آیا تو ارباب من نیستی؟ آیا من بنده تو نیستم؟»

مونت کریستو به نوبه خود لبخند زد و گفت:

— هاید، شما می دانید که...

دختر جوان سخن او را برید:

— چرا طبق معمول به من «تو» نمی گویی؟ آیا من خطایی کرده ام؟ در این صورت باید مرا تنبیه کنی، ولی نباید به من «شما» بگویی.

— هاید، تو می دانی که ما حالا در فرانسه هستیم، در نتیجه تو آزادی.

دختر جوان پرسید:

— آزادم که چه کار کنم؟

— آزادی که مرا ترک کنی.

— تو را ترک کنم؟... برای چه تو را ترک کنم؟

— من نمی دانم. ما مردم زیادی را می بینیم و تو...

— من هیچکس را نمی خواهم ببینم.

— اگر در میان جوانان برازنده ای که خواهی دید کسی را بیایی که مورد پسند تو باشد،

من آن قدر ظالم نیستم که...

— من هرگز مردی برازنده تر از تو ندیده ام، و هرگز مردی را جز تو و پدرم دوست

نداشته ام.

— دختر بینوا، برای اینکه تو جز با پدرت و با من، با هیچ مرد دیگری حرف نزده ای.

— من چه نیازی دارم که با دیگران حرف بزنم؟ پدرم مرا «شادی» خود می نامید و تو

مرا «عشق» خود می خوانی، و هر دو تن مرا فرزند خود دانسته اید.

— هاید، آیا پدرت را به یاد داری؟

دختر جوان لبخند زد، دست به روی چشم ها و قلبش گذاشت و گفت:

— او همیشه در اینجا و اینجا است.

مونت کریستو لبخند زنان پرسید:

— من کجا هستم؟

— تو همه جا هستی.

مونت کریستو دست هاید را گرفت تا ببوسد، اما کودک ساده دل دستش را کشید و

پیشانی اش را به او عرضه داشت.

کنت پیشانی او را بوسید و گفت:

— هاید، تو اکنون آزادی، بانویی، ملکه ای. اگر بخواهی می توانی لباس را نگه داری،

یا آن را با لباس اروپایی عوض کنی. تا هروقت بخواهی در اینجا می مانی، هروقت

بخواهی بیرون می‌روی؛ همیشه یک کالسکهٔ اسب بسته در اختیار توست، علی و میر تو همه جا تو را همراهی می‌کنند و دستوراتت را به انجام می‌رسانند. فقط از تو یک خواهش دارم.

— بگو.

— راز ولادت خودت را با کسی مطرح نکن، کلمه‌ای دربارهٔ گذشته‌ات حرف نزن، در هیچ فرصتی نام پدر نامداریت یا مادر درمانده‌ات را بر زبان نیاور.

— ارباب من، به تو گفتم که من کسی را نخواهم دید.

— گوش کن هائیده، شاید این گوشه‌نشینی شرقی در پاریس غیرممکن باشد. برای شناختن زندگی، در اینجا هم مثل فلورانس، میلان و مادرید بیرون برو. این کار همیشه به دردت می‌خورد، خواه در اینجا زندگی کنی، خواه به مشرق زمین برگردی.

دختر جوان چشمان درشت و نمناک خود را به روی کنت بلند کرد و جواب داد:

— می‌خواهی بگویی که ما به مشرق زمین برمی‌گردیم ارباب من؟

— بله دخترم. تو می‌دانی که من هرگز مایل نیستم تو را ترک کنم. درخت هرگز گل را ترک نمی‌کند؛ این گل است که درخت را ترک می‌کند.

هائیده گفت:

— ارباب من، من هرگز تو را ترک نمی‌کنم، چون یقین دارم که بدون تو نمی‌توانم زندگی کنم.

— کودک بینوا، من ده سال دیگر پیرم و تو ده سال دیگر کاملاً جوانی.

— پدرم ریش سفید و بلند داشت، با این حال من او را دوست داشتم. پدرم شصت ساله بود و در نظر من از تمام مردان جوانی که می‌دیدم زیباتر می‌نمود.

— ببینم، تو تصوّر می‌کنی که می‌توانی به زندگی در اینجا عادت کنی؟

— آیا تو را می‌بینم؟

— هر روز.

— خوب پس چه سؤالی است از من می‌کنی؟

— می‌ترسم از زندگی در اینجا کسل شوی.

— نه ارباب. چون صبح فکر می‌کنم که تو خواهی آمد، و شب فکر می‌کنم که تو آمده‌ای. من وقتی که تنها هستم خاطرات زیادی دارم، تابلوهای بزرگی را می‌بینم،

افق‌های پهناور، کوه‌های پیند^۱ و المپ را در نظر می‌آورم. و در قلب خودم سه احساس دارم که انسان با وجود آنها کسل نمی‌شود: اندوه، عشق، و سپاسگزاری.

– تو دختر شایسته^۲ ایترا هستی هاید: پراحساس و شاعر پیشه. پیداست که از نسل الهه‌هایی هستی که در سرزمین تو زاده شده‌اند. پس راحت باش دخترم. من کاری می‌کنم که جوانی تو تلف نشود، زیرا اگر تو مرا چون پدرت دوست داری، من هم تو را چون فرزندم دوست دارم.

– اشتباه می‌کنی ارباب. من هرگز پدرم را آنگونه که تو را دوست دارم، دوست نداشته‌ام. عشق من به تو عشقی دیگر است. پدر من مرد و من زنده‌ام، در حالی که اگر تو بمیری، من هم خواهم مرد.

گنت دستش را با مهر به جانب دختر جوان دراز کرد، هاید طبق معمول لب‌های خود را به آن متصل کرد.

به این ترتیب گنت برای دیداری که می‌رفت تا از مورل و خانواده‌اش به عمل آورد آماده شد و از نزد هاید بیرون رفت؛ در حالی که این شعر پندار^۳ را با خود زمزمه می‌کرد: «جوانی گلی است که میوه‌اش عشق است... خوشبخت باغبانی که میوه رازمانی بچیند که رسیدن تدریجی آن را دیده باشد.»

کالسکه طبق دستور گنت آماده بود، گنت سوار شد و کالسکه مانند همیشه با چهار نعل عزیمت کرد.

1- Pinde

2- Epitre

۳- Pindard، شاعر یونانی (۴۳۸-۵۱۸ پیش از میلاد مسیح).

خانواده مورل

کنت در عرض چند دقیقه به کوچهٔ مزلی، شمارهٔ ۱۴ رسید. خانه سفید رنگ و شاد بود، جلو آن حیاطی با باغچهٔ پر گل و زیبا قرار داشت. کنت در قیافهٔ درباری که در را به روی او گشود، کوکلس پیر را شناخت، اما کوکلس، چون چنانکه به یاد داریم بیش از یک چشم نداشت و این یک چشم هم نسبت به نه سال پیش به طرز قابل توجهی ضعیف شده بود، کنت را نشناخت.

کالسکه برای آنکه مقابل مدخل عمارت متوقف شود، می‌بایست دور می‌زد تا از فواره کوچکی که در حوضی از مرجان فوران داشت اجتناب کند. این شکوه زیبا حسادت بسیاری را در ناحیه برانگیخته و موجب شده بود که این خانه را «ورسای کوچک» بنامند. در حوض تعداد زیادی ماهی سرخ و زرد در حرکت بودند. عمارت که در بالای طبقه‌ای از آشپزخانه و تعدادی سرداب بنا شده بود، علاوه بر طبقهٔ همکف، دو طبقهٔ کامل داشت. جوانان خانه را با همهٔ ضمیمه‌هایش که از آتلیه‌ای بزرگ، دو آپارتمان در انتهای باغ و خود باغ تشکیل می‌شد خریده بودند. امانوئل در نخستین نظر در این معامله یک سرمایه‌گذاری کوچک دیده، نیمی از باغ را برای خود نگه داشته و در میان آن دیواری بین خانهٔ خودش و آتلیه ساخته بود و آتلیه را با عمارت‌ها و قسمت دیگر باغ اجاره داده بود. به این نحو او با مبلغی متوسط خانه را در اختیار خود داشت و در خانهٔ خودش از استقلال کامل یک خانهٔ اشرافی در فوبورگ، سن - ژرمن بهره‌مند می‌شد.

وسایل اتاق غذاخوری از چوب بلوط بود، سالون از آکاژو و مخمل آبی، اتاق خواب از چوب لیمو و پارچهٔ سبز رنگ. علاوه بر اینها اتاق کاری برای امانوئل وجود داشت که هیچ کاری نمی‌کرد، و یک سالون موزیک برای ژولی که اصلاً موزیسین نبود.

طبقهٔ دوم یکسره اختصاص به ماکزیمیلین داشت، و درست تکرار محل سکونت خواهرش بود، فقط اتاق غذاخوری در آن تبدیل به سالون بیلارد شده بود که دوستان ماکزیمیلین برای بازی به آن می‌آمدند.

هنگامی که کالسکه کنت مقابل در توقف کرد، ماکزیمیلین مشغول نظارت بر

نواربندی اسبش بود و دم در ورودی باغ سیگارش را می کشید.
 کوکلس چنانکه گفتیم در راگشود، باپتیستن از جایگاه خود به پایین جست و پرسید
 که آیا خانم و آقای هربولت^۱ برای کنت دو مونت کریستو دیدنی هستند یا نه.
 مورل سیگار خود را به دور افکند، به پیشواز دیدارکننده دوید و فریاد کشید: «برای کنت
 دو مونت کریستو همه ما دیدنی هستیم. آه متشکرم آقای کنت که وعده خود را از یاد
 نبرده اید.»

افسر جوان چنان دوستانه دست کنت را فشرد که کنت نتوانست در واقعیت تظاهرات
 او تردید کند، و دانست که بابی صبری و اشتیاق منتظر دیدار او بوده است.
 ماکزیمیلین گفت:

«بیابید آقای کنت، می خواهم سمت معترف را برای شما داشته باشم. ورود کسی مانند
 شما نباید به وسیله یک مستخدم اعلام شود. خواهرم در باغ به کندن گل سرخ های
 پژمرده مشغول است، و شوهر خواهرم در شش قدمی امروز نامه اش را می خواند. زیرا هر جا
 مادام هربو دیده شود، کافی است که در دایره ای به شعاع چهارمتر اطراف او را بگردید و
 آقای امانوئل را بیابید.»

صدای پا موجب شد که زنی جوان، میان بیست تا بیست و پنج ساله که لباس خانه
 ابریشمی به تن داشت و با دقتی خاص گل سرخ فندقی رنگی را تمیز می کرد سر بلند کند.
 این زن ژولی کوچک ما بود که چنانکه نماینده تجارخانه تومسون و فرنچ پیشگویی
 کرده بود، اکنون مادام امانوئل هربو نامیده می شد.

ژولی با دیدن مردی بیگانه فریاد کشید، ماکزیمیلین با خنده گفت: «ناراحت نشو
 خواهرم. آقای کنت فقط دو یا سه روز است که وارد پاریس شده است، ولی می داند که یک
 مالک اجاره دار یعنی چه، و اگر نداند تو به او خواهی گفت.»
 ژولی گفت:

— آه آقا، شما را سرزده آوردن خیانت برادر من است. او هیچ حرمتی برای دلبری
 خواهر بیچاره اش قایل نیست... پنه لون... پنه لون... پنه لون!...
 پیرمردی که باغچه ای از گل سرخ بنگال را بیل می زد، بیلش را به زمین فرو کرد و
 کاسکت به دست نزدیک شد، تو تونی را که در دهان داشت موقتاً در عمق گونه خود پنهان
 کرد. چند رشته موی نقره ای در موهای هنوز پر پشت او دیده می شد، در حالی که رنگ

1- Herbault

آفتاب سوخته و نگاه سرزنده‌اش همان ملاح پیر را نشان می‌داد که در آفتاب استوا سوخته و با نفس توفان سیه چرده شده است.

پنه لون گفت:

— مادموازل ژولی. به گمانم مرا صدا کردید. من اینجا هستم.

پنه لون عادت «مادموازل ژولی» نامیدن دختر اربابش را حفظ کرده و هرگز یاد نگرفته بود بود به او «مادام هربو» بگوید. ژولی گفت:

— پنه لون، به امانوئل اطلاع بدهید که مهمان خوبی برایمان رسیده است. آقای ماکزیمیلین او را به سالون هدایت می‌کند.

سپس رو به مونت کریستو کرد و گفت:

— آقا به من اجازه می‌دهند که دقیقه‌ای فرار کنم، این طور نیست؟

و بی آنکه منتظر جواب رضایت‌آمیز کنت شود، خود را به پشت توده‌ای درخت افکند و از راه میان‌بر به عمارت رسید. مونت کریستو گفت:

— آقای مورل عزیز. از اینکه انقلاب در خانواده‌تان به پا کردم، ناراحتم.

ماکزیمیلین خنده کنان گفت:

— نگاه کنید، در آنجا شوهر را می‌بینید که به نوبه خود می‌رود تا کتش را با یک ردنگت^۱ عوض کند. زیرا شما را در کوچه مزی می‌شناسند، شما قبلاً معرفی شده‌اید، لطفاً باور کنید.

کنت در حالی که به اندیشه درونی خود پاسخ می‌داد گفت:

— به نظر می‌رسد که شما خانواده‌ای خوشبخت دارید.

— بله. به شما قول می‌دهم آقای کنت، آنها برای خوشبخت بودن چیزی کسر ندارند. جوانند، شادند، یکدیگر را دوست دارند، و با اینکه ثروت‌های بزرگ را دیده‌اند، با بیست و پنج هزار لیور عایدی سالیانه تصور می‌کنند ثروت روچیلد را دارند.

مونت کریستو با لحنی چنان ملایم که مانند صدای پدری مهربان در قلب ماکزیمیلین نفوذ می‌کرد گفت:

— بیست و پنج هزار لیور کم است. اما جوانان ما به آن قناعت نخواهند کرد و به نوبه خود میلیونر خواهند شد. آیا شوهر خواهر شما وکیل دادگستری است؟... پزشک است؟...

— آقای کنت، امانوئل سوداگر بود و تجارخانه پدر مرحوم مرا اداره می‌کرد. آقای مورل

۱- کت بلند که در ایران به آن سرداری می‌گفتند.

زمانی که فوت کرد پانصد هزار فرانک ثروت از خود باقی گذاشت که نیمی از آن مال من و نیمه دیگر متعلق به خواهرم شد، زیرا ما فقط دو فرزند بودیم. شوهر ژولی که آن زمان تازه ازدواج کرده بود، بی آنکه سرمایه‌ای جز درستکاری، هوش سرشار و شهرت بدون خدشه خود داشته باشد، خواست که به اندازه همسرش کسب ثروت کند. آن قدر کار کرد تا دویست و پنجاه هزار فرانک ذخیره جمع آورد. برای این کار شش سال زمان کافی بود. سوگند یاد می‌کنم که آنچه این دو جوان فعال، متحد که می‌توانستند با شایستگی خود ثروت بسیار کسب کنند، ولی نمی‌خواستند چیزی را در عادات خانه پدری تغییر دهند، انجام دادند، جریانی تماشایی بود. شش سال وقت صرف کردند تا کاری را که مبتکران در دو یا سه سال انجام می‌دهند به پایان برسانند. کوشش آنها در ماریسی چنان تحسینی برانگیخت که دیگر سوداگران نتوانستند از ابراز آن خودداری کنند. بالاخره روزی امانوئل به نزد همسرش که در حال پرداختن یک سررسید بود آمد و گفت:

«— ژولی. این آخرین دسته صدفرانکی است که کوکلس به من داده است و دویست و پنجاه هزار فرانکی را که ما به عنوان سرحد آخری سرمایه‌مان معین کرده بودیم تکمیل می‌کند. آیا تو به این حدی که ما از این پس باید به آن قناعت کنیم راضی هستی؟ گوش کن، تجارتخانه در سال یک میلیون معاملات دارد و می‌تواند چهل هزار فرانک سود برساند. ما اگر بخواهیم می‌توانیم آن را بفروشیم. مشتری حاضر است و تا یک ساعت دیگر آن را به سیصد هزار فرانک می‌خرد. این نامه آقای دلونای^۱ است که می‌خواهد سهم ما را ضمیمه سهم خود کند و قیمت را نقد می‌پردازد. فکرش را بکن که چه باید بکنیم.» خواهرم جواب داد:

«— عزیزم، تجارتخانه مورل فقط به وسیله یکی از مورل‌ها می‌تواند اداره شود. بهتر است بدببیری را برای همیشه از نام پدرم دور کنیم.»

«— من هم همین عقیده را دارم. فقط می‌خواستم نظر تو را بدانم.»

«— نظر من این است که گفتم. تمام دریافت‌ها وصول و همه سفته‌ها مان پرداخت

شده است. می‌توانیم خطی زیر معاملات بکشیم و کار را تمام کنیم.»

این کار بلافاصله انجام پذیرفت. ساعت سه بعد از ظهر بود، در ساعت سه و ربع یک مشتری برای بیمه کردن دو کشتی مراجعه کرد. این معامله معادل پانزده هزار فرانک سود داشت. امانوئل به مشتری گفت:

«آقا. لطفاً برای بیمه به همکار ما آقای دلونای مراجعه کنید، زیرا ما کار تجارت را ترک کرده‌ایم.

مشتری حیرت‌زده پرسید:

«از کی؟»

«از یک ربع ساعت پیش.

ماکزیمیلین لبخند زنان ادامه داد:

— به این ترتیب است که خواهر و شوهرخواهرم بیش از بیست و پنج هزار فرانک عایدی سالیانه ندارند.

تازه ماکزیمیلین داستان گوئیش را که قلب کنت را باز می‌کرد به پایان رسانده بود که امانوئل کلاه بر سر و ردنگت پوشیده ظاهر شد. با حالت مردی که از برتری دیدارکننده آگاهی دارد سلام داد، سپس کنت را از حیاط پر گل گذراند و به عمارت هدایت کرد.

سالون از عطر گل‌هایی که به زحمت در گلدانی بزرگ، کار ژاپن جا داده بودند، پر بود. ژولی که در عرض ده دقیقه لباسی مناسب پوشیده و سرش را به طرزی دلپسند آراسته بود، آماده پذیرایی از کنت به هنگام ورود به سالون بود.

صدای آواز پرندگان از قفس بزرگ خانه همسایه به گوش می‌رسید، شاخه‌های آبنوس مصنوعی و اقاقایی سرخ رنگ با خوشه‌های خود پرده‌های مخمل آبی را دور گرفته بودند. در این گوشه‌انزوای کوچک، همه چیز، از آواز پرندگان گرفته تا لبخند صاحبان خانه، رنگ آرامش داشت.

کنت که از هنگام ورود به خانه، احساس خوشبختی می‌کرد، سکوت کرده بود و در حالت رؤیا به سر می‌برد. از یاد برده بود که همه منتظرند تا او مکالمه‌ای را که پس از تعارفات اولیه قطع شده بود از سر بگیرد.

کنت بالاخره متوجه این سکوت نابجا شد، خود را از رؤیا بیرون کشید و گفت:

— خانم. هیجان مرا که شاید موجب حیرت شما شده باشد، ببخشید. شما به این آرامش و سعادت که من در اینجا می‌بینم عادت دارید، اما برای من دیدن حالت رضایت در چهره یک انسان چنان تازه است که از نگاه کردن به شما و شوهرتان سیر نمی‌شوم. ژولی جواب داد:

— ما در واقع کاملاً خوشبخت هستیم، اما مدّت‌های دراز رنج کشیدیم، و کمتر کسی سعادت خود را به آن گرانی می‌خرد که ما خریده‌ایم.

حالت کنجکاو بر چهره کنت نقش بست. ماکزیمیلین دنباله سخنان خواهرش را

گرفت و گفت:

«این داستانی خانوادگی است، همان طور که شاتو - رنو آن روز می گفت، برای شما آقای کنت که به دیدن بدبختی های مشهور و شادمانی های باشکوه عادت دارید، در این تابلوی خانوادگی موضوع چندان جالب توجهی وجود ندارد. با این حال چنانکه ژولی گفت، ما رنج بسیار بردیم و اوقات سختی را گذرانده ایم.»

مونت کریستو پرسید:

— آیا خداوند چنانکه برای همه انجام می دهد، در برابر این رنج تسلی خاطری برایتان فرستاد؟

ژولی گفت:

— بله آقای کنت، این را می توانیم بگوییم، زیرا آنچه خداوند برای ما کرد، کاری است که فقط برای برگزیدگان خود می کند. او یکی از فرشتگانش را به کمک ما فرستاد. گونه های کنت به سرخی گرایید. کنت برای یافتن وسیله ای که بتواند هیجان خود را پنهان کند سرفه کرد و دستمالش را به دهانش برد.

امانوئل گفت:

— کسانی که در گهواره ارغوانی متولد شده و هرگز آرزوی چیزی را نکرده اند، نمی دانند که سعادت زندگی چیست. همان طور که کسانی که حیاتشان را در یک کشتی توفان زده به خطر نیتداخته اند، قدر یک آسمان صاف را نمی دانند.

مونت کریستو از جا برخاست و بی آنکه جوابی بدهد، چون ممکن بود از ارتعاش صدای او به هیجان درونیش پی ببرند، شروع به قدم زدن در سالون کرد.

ماکزیمیلین که با نگاه کنت را دنبال می کرد گفت:

— آقای کنت، تجملات ما شما را به خنده می اندازد.

مونت کریستو در حالی که رنگش به شدت پریده بود، با یک دست ضربان قلب خود را متوقف کرد و با دست دیگر حبابی بلوری را که در زیر آن کیسه ابریشمی سرخ رنگ بر روی بالشی از مخمل سیاه قرار داشت نشان داد و گفت:

— نه. فقط از خودم می پرسم که این کیسه به چه کار می آید. به نظرم می رسد که در یک سمت آن یک قطعه کاغذ، و در سمت دیگر الماسی زیبا قرار دارد.

ماکزیمیلین با حالتی جدی جواب داد:

— آقای کنت، این پرارزش ترین گنجینه خانوادگی ماست.

— البته این الماس به قدر کافی با ارزش است.

ژولی گفت:

— برادرم راجع به ارزش نگین با شما حرف نمی‌زند، هرچند آن را به صدهزار فرانک ارزیابی کرده‌اند. آقای کنت ما کزیمیلین فقط می‌خواهد به شما بگوید اشیایی که در این کیسه هست، اشیاء متبرکگی است از آن فرشته که ما لحظه‌ای پیش درباره‌اش صحبت کردیم.

مونت کریستو سر فرود آورد و گفت:

— این چیزی است که من درک نمی‌کنم و به‌طور قطع حق ندارم بپرسم. مرا ببخشید خانم، قصد کنجکاو می‌نداشتم.

— کنجکاو نیست آقای کنت، بعکس شما ما را خوشحال می‌کنید از اینکه به ما فرصت می‌دهید تا درباره‌ی این موضوع صحبت کنیم. اگر ما می‌خواستیم راز این کار نیک را پنهان نگه داریم، کیسه را چنین در معرض دید نمی‌گذاشتیم. ما می‌خواهیم بتوانیم آن را به همه‌ی دنیا اعلام کنیم، شاید ارتعاشی از نیکوکار ناشناس ما، حضور او را برایمان آشکار کند.

مونت کریستو با صدای گرفته گفت:

— آه، واقعاً؟

ماکزیمیلین حباب بلوری را برداشت، با حالت تقدیس بر کیسه‌ی ابریشمی بوسه زد و گفت:

— این کیسه دست مردی را لمس کرده است که پدرم به وسیله‌ی او از مرگ نجات یافت، ما از ورشکستگی، و نام ما از شرمساری. مردی که به لطف او، ما فرزندان درمانده که محکوم به بدبختی و اشک شده بودیم، امروز می‌توانیم ببینیم که مردم از سعادت ما خشنود هستند. (ماکزیمیلین کاغذ را از کیسه بیرون کشیده آن را به کنت ارائه کرد و ادامه داد:) این نامه روزی که پدرم تصمیمی بسیار ناامیدانه گرفته بود، همراه با این الماس به عنوان جهیز برای خواهرم، از آن ناشناس باساخت به ما رسید.

مونت کریستو نامه را گشود و آن را با احساس سعادت بی‌پایان خواند. همان نامه‌ای بود که خوانندگان ما می‌شناسند، خطاب به ژولی نوشته شده بود و امضای سندباد بحری داشت. کنت گفت:

— گفتید ناشناس؟ پس نویسنده‌ی این نامه برای شما ناشناس مانده است؟

— بله آقا. ما هرگز سعادت آن را نیافتیم که دست او را بفشاریم. در حالی که همیشه این درخواست را از خداوند کرده‌ایم. اما در همه‌ی این حوادث، یک معما وجود داشت که

هنوز هم نمی توانیم درک کنیم: همه چیز به وسیلهٔ دستی نامریی، توانا، همچون دست یک معجزه گر هدایت می شد.

ژولی گفت:

— من هنوز امیدم را از دست نداده ام که روزی بتوانم بر این دست بوسه بزنم، همان طور که به این کیسه ای که آن دست را لمس کرده است بوسه می زنم. چهار سال پیش پنه لون، این مردی که شما او را بیل در دست دیدید و حالا از سرکارگر کشتی به باغبان تبدیل شده است، در تریست^۱ یک نفر انگلیسی را در کناره دید که می رفت تا سوار بر کشتی تفریحی شود، و در او همان مردی را شناخت که روز پنجم ژوئن ۱۸۲۹ نزد پدرم آمد، و در روز پنجم سپتامبر این نامه را نوشت. پنه لون جرأت نکرد با این مرد حرف بزند، اما یقین دارد که او خودش بود.

مونت کریستو به حالت رؤیا، در حالی که از هر نگاه ژولی نگران می شد گفت: «گفتید یک انگلیسی؟»

ماکزیمیلین جواب داد:

— بله، او یک انگلیسی بود که خودش را به عنوان نمایندهٔ تجارتخانهٔ تومسون و فرنچ رُم نزد ما معرفی کرد. به همین جهت بود که آن روز، وقتی که شما در خانهٔ آقای مورسرف گفتید که آقایان تومسون و فرنچ بانکداران شما هستند، من از جا جستم. این جریان در سال ۱۸۲۹ اتفاق افتاد. آیا شما این انگلیسی را شناخته اید؟

— ولی آیا شما به من نگفتید که تجارتخانهٔ تومسون و فرنچ، همیشه انکار می کند که چنین خدمتی به شما کرده باشد؟
— بله. درست است.

— در این صورت چه بسا که این انگلیسی کسی باشد که برای سپاسگزاری از عمل خیری که پدرتان انجام داده و سپس از یاد برده است، این دست آویز را برای خدمت کردن به او برگزیده باشد.

— در چنین موقعیتی همه چیز امکان دارد، حتی یک معجزه.

مونت کریستو پرسید:

— این مرد چه نام داشت؟

ژولی در حالی که کنت را با دقتی فوق العاده می نگرست گفت:

— ما نام دیگری جز همین که در پای نامه امضا کرده است برای او نمی‌شناسیم: سندباد بحری.

— که البته نام نیست، بلکه اسم مستعار است.

کنت پس از آن چون دید که ژولی با دقت بیشتری به او می‌نگرد و می‌کوشد تا آهنگ صدای او را در فضا بگیرد گفت:

— ببینم، او مردی تقریباً هم قد من نبود، شاید یک کمی بلندتر و قدری لاغرتر؟ قدری سرخ رنگ بود، کراوات بزرگ می‌زد و همیشه مدادی در دست داشت؟ ژولی با چشمانی درخشان از شادی فریاد کشید:

— آه، پس شما او را می‌شناسید؟

مونت کریستو گفت:

— نه. فقط فرض می‌کنم. من مردی به نام لرد ویلمور را می‌شناختم که به این ترتیب دانه‌هایی از سخاوت می‌پراکند.

— بی‌آنکه خود را بشناساند؟

— بله. او مرد عجیبی بود که به سپاسگزاری عقیده نداشت.

ژولی دست‌هایش را به هم متصل کرد و با لحنی دلنشین گفت:

— پس این بینوا به چه چیز عقیده دارد؟

— لااقل آن زمان که من او را شناختم عقیده نداشت ولی شاید بعد از آن دلیلی یافته باشد بر اینکه سپاسگزاری وجود دارد.

امانوئل گفت:

— آیا شما هنوز هم با او آشنایی دارید؟

ژولی ادامه داد:

— اگر هنوز می‌دانید او کجاست، ما را به نزد او ببرید، او را به ما نشان دهید، ما کزیمیلین، امانوئل، بگویید که اگر زمانی ما بتوانیم او را بیابیم، می‌بایست که او به خاطره قلبی عقیده پیدا کند.

مونت کریستو احساس کرد دو قطره اشک در چشمانش جمع شده است، باز هم چند قدم در سالون راه رفت. ما کزیمیلین گفت:

— آقا، برای خدا اگر چیزی از این مرد می‌دانید به ما بگویید.

مونت کریستو جلو هیجان صدای خود را گرفت و گفت:

— افسوس، اگر مرد نیکوکار شما لرد ویلمور باشد، از آن می‌ترسم که هرگز او را نبینید.

دو یا سه سال پیش او را در پالرم^۱ ترک کردم و او قصد عزیمت به سرزمین‌های افسانه‌ای داشت، چنانکه گمان ندارم هرگز از این سفر بازگردد.

ژولی در حالی که اشک از چشمش جاری بود، با وحشت فریاد کشید:
— آقا، شما آدم بی‌رحمی هستید.

مونت کریستو در حالی که دو قطره اشکی را که در گونه‌های ژولی می‌درخشید با نگاه می‌بلعید گفت: «اگر لرد ویلمور آنچه را من در اینجا می‌بینم می‌دید، باز به زندگی علاقه‌مند می‌شد، زیرا اشک‌های شما او را با زندگی آشتی می‌داد.

کنت دستش را به جانب ژولی دراز کرد و ژولی که با نگاه و صدای کنت مسحور شده بود دست خود را به او داد و گفت:

— اگر لرد ویلمور کشوری داشته باشد، خانواده‌ای، منسوبینی، کسانی که او را بشناسند، آیا ما نمی‌توانیم...

— جستجو نکنید خانم. به روی حرفی که از دهان من پرید رؤیاهای شیرین نسازید. احتمالاً لرد ویلمور مردی که شما در جستجویش هستید نیست. او دوست من بود، من همهٔ اسرار او را می‌دانستم، لابد اگر او بود، جریان را برای من باز می‌گفت.

ژولی پرسید:

— آیا او در این باره به شما حرفی نزد؟

— به هیچ وجه.

— حرفی که بتواند این فرضیه را به شما بدهد نگفت؟

— هرگز.

— با این حال شما بودید که از او نام بردید.

— می‌دانید، در چنین مواردی انسان فرض می‌کند.

ماکزیمیلین به کمک کنت آمد و گفت:

— خواهر، آقا حق دارند. آنچه را پدر خوب ما غالباً می‌گفت به یاد بیاور: «کسی که این سعادت را به ما داده است انگلیسی نیست.»

مونت کریستو از جا جست و به سرعت گفت: «آیا پدرتان چنین می‌گفت؟»

— بله. پدرم در این امر یک معجزه می‌دید. او عقیده به مردنیکوکاری داشت که برای کمک به ما از گور بیرون آمده است. این اعتقاد زیبایی است و من با اینکه شخصاً آن را

باور نمی‌کردم، از نابود کردن این عقیده در قلب نجیب او دوری می‌کردم. او بارها در رؤیا می‌رفت و نام دوست عزیزی را، یک دوست گم شده را، آهسته تکرار می‌کرد، و هنگامی که با نزدیک شدن مرگ روشن‌بینی محتضران را یافت، این فکر که تا آن زمان فقط یک گمان بود در او به یقین تبدیل شد، آخرین حرفی که در زمان مرگ بیان داشت این بود: «ماکزیمیلین، او ادموند دانتس بود.»

کنت که از لحظاتی پیش رنگ می‌باخت، از شنیدن این حرف رنگ‌پریدگی به طرز وحشتناکی شدت یافت، همه خون او به قلبش سرازیر شده بود، نمی‌توانست حرفی بزند، ساعتش را بیرون کشید و چنانکه گویی وقت را از یاد برده است، کلاهش را برداشت، در برابر مادام هربو سر فرود آورد و در حالی که دست امانوئل و ماکزیمیلین را می‌فشرده گفت: — خانم اجازه بدهید گاهی به دیدار شما بیایم، من خانه شما را دوست دارم و از پذیرایی گرم شما سپاسگزارم. پس از سال‌ها اولین باری است که کاری را از یاد برده‌ام. سپس با قدم‌های بلند بیرون رفت.

امانوئل گفت: «این کنت دو مونت کریستو مرد عجیبی است.»

ماکزیمیلین جواب داد: «بله. ولی گمان می‌کنم آدم خوش‌طینتی باشد و یقین دارم که ما را دوست دارد.»

ژولی گفت:

— آهنگ صدای او در قلب من نفوذ کرد، و دو سه بار به نظرم رسید اولین باری نیست که این صدا را می‌شنوم.

پیرام^۱ و تیزیه^۲

در دوسوی راه فوبورگ سنت اونوره، در پشت خانه‌ای زیبا که در میان خانه‌های شکوهمند این محله ثروتمند، شایان توجه‌ترین است، باغ بزرگی قرار دارد که درخت‌های شاه بلوط انبوه، از فراز دیوارهای بلند و بارو مانند آن می‌گذرند، و هنگام بهار گل‌های سرخ و سفید خود را بر روی دو گلدان سنگی کنگره‌دار که به موازات هم روی دو جرز مربع شکل گذاشته شده است، و نرده‌ای آهنی متعلق به زمان لویی هیجدهم آن‌ها را محصور می‌کند می‌ریزند.

این مدخل با شکوه، با وجود شمعدانی‌های زیبا که در دو گلدان دیده می‌شوند و برگ‌های شفاف و گل‌های سرخ خود را با وزش باد حرکت می‌دهند، از مدت‌ها پیش که مالکان خانه سکونت خود را منحصر به خانه، حیاط مشجر با درختانی که رو به جانب فوبورگ دارد و باغی که این نرده روی آن بسته می‌شود کرده‌اند، متروک مانده است. این باغ سابقاً به سبزی‌کاری باشکوهی به مساحت یک جریب که به ملک متصل می‌شد راه داشت، اما غول سرمایه‌گذاری، با کشیدن یک خط، یعنی احداث کوچه‌ای در انتهای این سبزی‌کاری و گذاشتن پلاکی و نامی برای آن کوچه، تصور کرد که می‌تواند سبزی‌کاری را برای ایجاد ساختمانی در کوچه بفروشد، و با شاهراه بزرگی که پاریس را به فوبورگ سنت اونوره می‌پیوندد رقابت کند.

اما در مسائل سرمایه‌گذاری معمولاً انسان پیشنهاد می‌کند، و کار را پول انجام می‌دهد. کوچه نامگذاری شده در گهواره مرد، مالک سبزی‌کاری پس از آنکه قیمت آن را

Pyrame -1

۲- Thisbé، پیرام و تیزیه بر طبق اساطیر بابل دو جوان بابلی بودند که یکدیگر را دوست داشتند. چون خانواده‌شان با ازدواج آنها مخالف بودند، مخفیانه با یکدیگر قرار دیدار گذاشتند. پیرام در اثر یک اشتباه تصور کرد که تیزیه مرده است و با شمشیر سینه خود را شکافت. تیزیه وقتی جسد پیرام را کشف کرد خودش را کشت. به این ترتیب طبق روایت افسانه، خوشه‌های توت سفیدی را که روییده بود سرخ رنگ کرد و توت قرمز به وجود آمد.

کاملاً پرداخت نتوانست پولی را که می‌خواست از فروش آن به دست آورد، و در انتظار بالا رفتن قیمت که روزی باید پیش آید نشست تا با نفع بیشتر ضرر خود را جبران کند، و قانع شد به اینکه محوطه سبزی‌کاری را سالیانه پانصد فرانک به صیفی‌کاران اجاره دهد.

این کار به آن می‌ماند که پولی را با بهره نیم درصد سرمایه‌گذاری کنند، و در زمان حاضر که بسیاری از افراد پول را با پنجاه درصد بهره وام می‌دهند، و هنوز بهره پول به نظرشان کم می‌رسد، خیلی ارزان است.

بالاخره چنانکه گفتیم نرده باغ که سابقاً به طرف سبزی‌کاری بود بسته شد، زنگ پایه‌های آن را خورد، و سپس برای آنکه صیفی‌کاران با نگاه عامیانه خود داخل حیاط اشرافی را نبینند، جداری تخته‌ای با ارتفاع شش پا به میله‌ها الصاق شد. البته تخته‌ها چنان خوب به هم متصل نشده بود که نگاهی گذرا به داخل خانه نیفتد، اما این خانه از کارهای ناشایست به دور بود و واهمه‌ای از کنجکاوان نداشت.

در این سبزی‌کاری به جای کلم، هویج، تربچه، نخود و گرمک، فقط یونجه کاشته می‌شد و این تنها محصولی بود که ثابت می‌کرد به این محل متروک توجه دارند. دری کوچک که به روی کوچه گفته شده باز می‌شد مدخلی هم به این محوطه محدود شده با دیوار داشت. اجاره‌کنندگان سبزی‌کاری به علت بی‌سودی زمین آن را ترک کرده بودند و از هشت روز پیش، زمین به جای نیم درصد بهره سابق، دیگر هیچ بهره‌ای نمی‌داد.

در سمت خانه، درختان شاه‌بلوطی که از آن سخن گفتیم بر فراز دیوار قرار داشت، ولی مانع از آن نمی‌شد که درختان دیگر، روینده و پرگل، شاخه‌های خود را در فاصله‌های آن داخل کنند. در گوشه‌ای از باغ که شاخه‌ها چنان انبوه است که نور به زحمت در آن نفوذ می‌کند نیمکت وسیع سنگی و صندلی‌های مخصوص باغ گذاشته شده است و محلی را که عزلت‌گاه مورد علاقه یکی از ساکنان خانه است مشخص می‌کند. این محل را به زحمت می‌توان از وراء جدار سبزی که آن را احاطه کرده است مشاهده کرد. انتخاب این پناهگاه اسرارآمیز، هم به دلیل نبودن آفتاب و خنکی دائمی، حتی در سوزان‌ترین روزهای تابستان توجیه می‌شود، هم به علت آواز پرندگان، دوری از خانه و از کوچه، یعنی از هر نوع سر و صدا.

عصر یکی از روزهای گرمی که بهار به ساکنان پاریس عطا می‌کند، در روی این نیمکت سنگی، یک کتاب، یک چتر آفتابی، یک سبد کاردستی و دستمالی از پارچه پاتیس که گلدوزی آن تازه شروع شده بود قرار داشت؛ و نه چندان دور از نیمکت، نزدیک رده، دختری جوان در برابر تخته‌ها ایستاده و چشم به شکاف روشن آن دوخته بود.

تقریباً در همین لحظه، در کوچک محوطه سبزی کاری بی صدا باز شد، جوانی بلندبالا، سرزنده که ملبس به پیراهنی از کتان کرم‌رنگ و کاسکتی از مخمل بود، سبیل و موهای سیاه اصلاح شده داشت که با این لباس عامیانه‌اش هماهنگی نداشت، نگاهی سریع به اطراف افکند تا مطمئن شود کسی مراقب او نیست، در حالی که از این در می‌گذشت، آن را پشت سر خود بست و با قدم‌های سریع به جانب نرده رفت.

دختر جوان با دیدن کسی که انتظارش را داشت، ولی احتمالاً نه در این لباس، ترسید و خودش را به عقب انداخت.

مرد جوان از شکاف تخته، با نگاهی که فقط به عشاق تعلق دارد لباس بلند سفید و کمربند آبی رنگ را در حال حرکت دید، خود را به جانب تیغه افکند، دهانش را به یکی از روزنه‌ها نزدیک کرد و گفت:

«والانتین، نترسید، منم.»

دختر جوان نزدیک شد و گفت:

«پس چرا امروز اینقدر دیر آمدید. می‌دانید که به زودی میز شام حاضر می‌شود، من با سیاست‌بازی و تردستی توانستم از دست نامادریم که دائماً مراقب من است بگریزم، از دست خدمتگارم که جاسوسی مرا می‌کند، و از دست برادرم که مرا برای این گلدوزی که گمان می‌کنم هرگز تمام نشود می‌آزارد خلاص شوم. پس از آنکه عذر خود را برای دیر آمدن گفتید، بگویید ببینم این چه لباسی است که پوشیده‌اید و موجب شد که شما را نشناسم؟»

مرد جوان گفت:

— والانتین عزیز، شما برتر از آن هستید که من بتوانم از عشق خود با شما صحبت کنم، با این حال هر بار شما را می‌بینم، نیاز دارم بگویم که شما را می‌پرستم تا انعکاس صدایم قلبم را نوازش دهد. از شما سپاسگزارم که مرا مؤاخذه می‌کنید، زیرا به من ثابت می‌کند که اگر جرأت نمی‌کنم بگویم منتظر من بودید، ولی لااقل به من فکر می‌کردید. حالا علت تأخیر خودم و تغییر لباسم را به شما می‌گویم، و امیدوارم که مرا ببخشید. برای خودم حرفه‌ای برگزیده‌ام.

— حرفه‌ای؟ منظور تان چیست ماکزیمیلین؟ آیا ما چنان خوشبختیم که شما بتوانید درباره آنچه به ما مربوط است شوخی کنید؟

— خدا نکند که من بخواهم با کسی که زندگی من است شوخی کنم. ولی چون از دویدن در مزرعه و بالا رفتن از دیوار خسته شده‌ام، و از فکری که شما به من القا کردید و

گفتید ممکن است پدرتان روزی مرادزد تصور کند ترسیدم، زیرا این تصور شرافت ارتش فرانسه را لکه دار می کند؛ از طرفی دیدن یک کاپیتان سپاهی در اطراف زمینی که ارکی در آن نیست موجب حیرت می شود، صیفی کار شده ام و لباس صیفی کاران را پوشیده ام. — این چه دیوانگی است؟

— بعکس، گمان می کنم عاقلانه ترین کاری باشد که من در زندگی کرده ام، زیرا به ما امنیت کامل می دهد. — توضیح بدهید.

— من رفتم مالک این زمین را یافتم. اجاره آن با مستأجر قبلی تمام شده بود. زمین را از او اجاره کردم. حالا این یونجه زاری که می بینید به من تعلق دارد، و چیزی مانع من نمی شود که کلبه ای در علفزار بسازم و از این پس در بیست پایی خانه شما منزل کنم، می فهمید والانتین. نمی توانم شادی و سعادت خودم را از این بابت پنهان کنم. حدس می زنید همه این شادی و سعادت که حاضر بودم برای دریافت آن ده سال از عمر خودم را بدهم برایم چقدر تمام شده است؟... پانصد فرانک در سال که هر سه ماه یک بار باید پرداخت شود. و حالا به طوری که می بینید در اینجا هستم بی آنکه از چیزی واهمه داشته باشم. می توانم نردبانی در زمین خود بگذارم و از بالای دیوار نگاه کنم و ترس آن را ندارم که نگهبانی بیاید و مزاحم شود. این حق را دارم که به شما بگویم دوستان دارم، فقط امیدوارم غرور شما از شنیدن این حرف از زبان کارگری که پیراهن کتان پوشیده و کاسکت به سر دارد جریحه دار نشود.

والانتین فریادی ملایم از شادی کشید. سپس ناگهان، چنانکه گویی ابری تیره آفتاب روشنی را که بر قلب او تابیده بود تیره کرده باشد گفت:

— افسوس ما کزیمیلین. حالا که ما آزادی بیشتری داریم، سعادتمان ما را اغوا می کند، از ایمنی خودمان استفاده می کنیم و ایمنی ما موجب نابودیمان می شود.

— دوست من، آیا می توانید چنین حرفی به من بزنید؟ من که از روزی که شما را شناختم افکار خودم و زندگی خودم را به شما پیوسته ام. شما به من اعتماد دارید، این طور نیست؟ زمانی که به من گفتید غریزه تان به شما می گوید که در مخاطره هستید، فداکاری خودم را تقدیم شما کردم بی آنکه پاداشی جز سعادت خدمت کردن به شما را بخواهم. آیا از آن زمان، با یک اشاره، با یک کلمه به شما فرصت داده ام که از برگزیدن من، در میان همه آنها که حاضرند به خاطر شما بمیرند، پشیمان شوید؟ شما به من گفتید که نامزد آقای اپینای هستید، و پدرتان تصمیم به این ازدواج گرفته است، یعنی امری قطعی

است، زیرا آنچه آقای دوویلفور بخواهد شکست ناپذیر است. من در سایه منتظر ماندم، نه با اراده خودم، نه با اراده شما، بلکه منتظر حوادث و مشیت خداوندی ماندم. شما مرا دوست دارید، و چنانکه خودتان گفتید دلتان بر من می‌سوزد. والانتین از شما به خاطر این سخنان دلنشین سپاسگزارم و جز این از شما نمی‌خواهم که آنها را تکرار کنید تا همه چیز دیگر را فراموش کنم.

— ماکزیمیلین، همین‌ها به شما شهامت داده است، همین است که هم زندگی مرا شیرین می‌کند، و هم بدبختم می‌سازد. گاهی از خودم می‌پرسم که کدام یک برای من سهل‌تر است: اندوهی که سابقاً از خشونت‌های زن پدرم و مزیتی که او برای فرزند خودش قایل است داشتیم، یا سعادت پر مخاطره‌ای که از دیدار شما در خود احساس می‌کنم. ماکزیمیلین فریاد زد:

— پر مخاطره؟ آیا شما می‌توانید چنین حرف ظالمانه و سختی بزنید؟ آیا هرگز برده‌ای را دیده‌اید که مطیع‌تر از من باشد. والانتین، شما فقط به من اجازه داده‌اید که گاهی با شما حرف بزنم، اما قدغن کرده‌اید که هرگز به دنبالتان نیایم. من اطاعت کردم. از زمانی که موفق شدم وارد این محوطه شوم، از وراء این در با شما صحبت کنم، و چنین نزدیک شما باشم، بی‌آنکه شما را درست ببینم، آیا هرگز از شما خواسته‌ام که از وراء این جدار دست به لباس شما بزنم؟ آیا هرگز قدمی برای عبور از این دیوار که برای نیرو و جوانی من فقط یک مانع مسخره است، برداشته‌ام؟ هرگز شما را از سختگیریتان ملامت کرده‌ام؟ من قول خودم را مانند شوالیه‌های دوران قدیم نگه داشته‌ام؛ لااقل این را اعتراف کنید تا شما را بی‌انصاف تصوّر نکنم.

والانتین یک انگشت خود را از شکاف دو تخته رد کرد تا ماکزیمیلین بر آن بوسه زند و گفت:

— درست است، شما دوستی شرافتمند هستید، اما به هر حال شما هم به نفع خود عمل کرده‌اید ماکزیمیلین عزیز. شما می‌دانستید که اگر پر توقع شوید، همه چیز را از دست می‌دهید. به من که دوستی ندارم، پدرم مرا از یاد برده است، به من که نامادیریم رنجم می‌دهد و برای تسلی خاطر کسی را ندارم جز پیرمردی بی‌حرکت، بی‌زبان، منجمد که دستش نمی‌تواند دست مرا بفشارد، با آنکه شاید قلبش برای من می‌تپد، و فقط با نگاهی با من حرف می‌زند، قول دوستی و برادری دادید، کجروی سرنوشت مرا در راه کسانی که از من قوی‌تر هستند قربانی می‌کند و در مقابل جسدی را به عنوان دوست و حامی به من داده است. ماکزیمیلین، من واقعاً بدبختم و شما حق دارید که مرا نه برای

خودتان، بلکه برای خودم دوست بدارید.

مرد جوان با هیجانی عمیق گفت:

— والانتین، من نمی‌گویم که فقط شما را در این دنیا دوست دارم، زیرا خواهرم و شوهرخواهرم را هم دوست دارم، اما با عشقی ملایم و آرام که هیچ شباهتی با احساسی که نسبت به شما دارم ندارد. وقتی که به شما می‌اندیشم، خونم به جوش می‌آید، سینه‌ام پرباد و قلبم لبریز می‌شود. این نیرو، این حرارت، این قدرت فوق بشری را برای دوست داشتن شما به کار می‌برم، تا روزی که شما از من بخواهید آن را برای خدمت کردن به شما به کار گیرم. چنانکه شنیده‌ام، فرانز دپینای تا یک سال دیگر غایب خواهد بود. در طول یک سال حوادث بسیار ممکن است اتفاق بیفتد که به ما کمک کند. پس همیشه امیدوار باشیم. امید داشتن بسیار شیرین است، اما تا آن زمان، شما که مرا ملامت می‌کنید، برای من چه بوده‌اید جز مجسمه‌ای سرد و زیبا، یک ونوس شرمگین؟ شما در برابر این اطاعت به من چه وعده‌ای داده‌اید؟ هیچ! چه توافقی با من کرده‌اید؟ هیچ! از آقای اپینای نامزدتان با من حرف می‌زنید و در انتظار آن هستید که روزی مال او باشید. والانتین، آیا شما واقعاً فقط همین را در روحتان دارید؟ من زندگی خودم را در اختیار شما گذاشته‌ام، روحم را به شما داده‌ام، تا آخرین ضربه قلبم را به شما اختصاص می‌دهم، می‌گویم که اگر شما را از دست بدهم خواهم مرد، و با اینکه من یکسره به شما تعلق دارم، شما از اینکه متعلق به دیگری شوید، وحشت نمی‌کنید؟ اگر من به عشق شما آن قدر یقین داشتم که شما به عشق من یقین دارید، تاکنون صدمبار دستم را از این نرده‌ها گذرانده، دست ماکزیمیلین بینوا را فشرده و به او گفته بودم: «ماکزیمیلین، در این دنیا و آن دنیا فقط به شما تعلق دارم.»

والانتین جوابی نداد، اما مرد جوان صدای او را شنید که آه می‌کشید و می‌گریه، پس با واکنشی ناگهانی فریاد زد:

— آه، والانتین، اگر در سخنانم چیزی هست که می‌تواند شما را برنجاند، حرف مرا فراموش کنید.

— نه. حق با شماست. اما آیا نمی‌بینید که من مخلوقی درمانده‌ام، متروک و تنها هستیم؟ پدرم تقریباً برای من یک بیگانه است، اراده او حدود ده سال است که با اراده آهنین همسرش که ساعت به ساعت و دقیقه به دقیقه بر من سنگینی می‌کند، خرد شده است. هیچکس رنجی را که من می‌برم نمی‌بیند، و من آن را جز به شما به هیچکس نگفته‌ام. در ظاهر، و از دید دیگران همه چیز برای من خوب است، همه با من مهربانند؛ در

واقعیت همه به من کینه دارند. دیگران می‌گویند: «آقای دوویلفور جدی‌تر از آن است که با دخترش مهربان باشد، ولی والانتین لااقل در مادام دوویلفور یک مادر دوم یافته است.» دیگران اشتباه می‌کنند. پدرم نسبت به من بی‌تفاوت است، و زن پدرم با شدتی که به علت لبخندی که همیشه به لب دارد هولناک‌تر می‌شود از من متنفر است.

— والانتین، چطور می‌شود نسبت به شما نفرت داشت؟

— دوست من، متأسفانه باید اعتراف کنم که این احساس او برای من تقریباً طبیعی شده است. زیرا او پسرش، برادر من، ادوارد را می‌پرستد.

— خوب؟

— به نظر عجیب می‌رسد که در این مورد مسأله پولی را مطرح کنیم، ولی به گمان من کینه او از اینجا ناشی می‌شود: او خودش ثروتی ندارد، و من از جانب مادرم ثروتمند هستم، این ثروت به علت میراث آقا و خانم سن - مران که روزی به من خواهد رسید، مضاعف می‌شود. به تصور من نامادریم از این بابت رشک می‌برد. باور کنید که اگر می‌توانستم نیمی از این ثروت را به ادوارد بدهم و خودم را در خانه آقای دوویلفور، فرزندی در خانه پدرش ببینم، همین حالا این کار را می‌کردم.

— طفلک والانتین!

— من خودم را دست و پا بسته و در عین حال چنان ضعیف می‌بینم، که احساس می‌کنم این زنجیر اسارت است که مرا نگه داشته است، و می‌ترسم آن را پاره کنم. از طرفی، پدرم مردی نیست که بتوان بدون مجازات از دستور او سرپیچی کرد. او در برابر من نیرومند است، و در برابر شما نیرومند خواهد بود. حتی در برابر شاه هم قدرت خود را حفظ می‌کند، زیرا گذشته‌ای ملامت‌ناپذیر و موقعیتی مستحکم دارد. ماکزیمیلین، اگر من دست به مبارزه نمی‌زنم برای آن است که می‌ترسم شما هم به قدر من در این مبارزه خرد شوید.

— والانتین، نباید اینقدر ناامید بود و آینده را تاریک دید.

— دوست من، من آینده را با گذشته می‌سنجم.

— بالاخره، من اگر از جهت اشرافیت یک خواستگار درخشان نیستم، از بسیاری جهات در دنیایی که شما زیست می‌کنید، مقامی شامخ دارم. زمانی که دو فرانسه در فرانسه وجود داشت، سپری شده است. تمام خانواده‌های سلطنتی در خانواده‌های امپراتوری ادغام شدند: اشرافیت نیزه و شمشیر با اشرافیت توپ مخلوط شد، و من به این آخری تعلق دارم. آینده‌ای روشن در ارتش فرانسه به روی من باز است، از ثروتی محدود،

ولی غیروابسته بهره دارم، خاطره پدرم به عنوان یکی از شریف ترین سوداگران سرزمین ما مورد حرمت همگان است. می گویم سرزمین ما، زیرا شما هم تقریباً اهل ماریسی هستید.

— با من از ماریسی حرف ننید ما کزیمیلین. این اسم مادر خوب مرا به خاطر می آورد، فرشته ای که همه مردم ماریسی برای او اسف می خورند، و پس از آنکه مدتی کوتاه در روی زمین از دخترش مراقبت کرد، هنوز هم از اقامتگاه دائمیش در آسمان مراقب اوست. لااقل من امیدوارم که این طور باشد. ما کزیمیلین، اگر مادر بیچاره ام زنده بود، از هیچ چیز وحشت نداشتیم، به او می گفتم که شما را دوست دارم و او از ما پشتیبانی می کرد. ما کزیمیلین گفت:

— والانتین، متأسفانه اگر او زنده بود، شاید من و شما یکدیگر را نمی شناختیم، زیرا چنانکه گفتید در این صورت شما خوشبخت بودید، و والانتین خوشبخت، از فراز سعادت خود با تحقیر به من می نگریست. والانتین فریاد کشید:

— دوست من، حالا شما باید که دارید بی انصافی می کنید... به من بگویید بینم...

ما کزیمیلین که والانتین را مردّد دید پرسید:

— چه چیزی را باید به شما بگویم؟

— بگویید، سابقاً در ماریسی، میان پدر شما و پدر من نفاق وجود داشته است؟

— تا آنجا که من می دانم نه. جز اینکه پدر شما طرفدار پر و پا قرص بوربون ها بود و

پدر من مردی بود وفادار نسبت به امپراتور. نتیجه می گیریم که این تنها اختلافی است که وجود داشته است. ولی شما چرا این سؤال را می کنید؟

— حالا می گویم، چون شما باید همه چیز را بدانید: روزی که نام شما به عنوان افسر

لژیون دونور در روزنامه اعلام شده بود، ما همه در اتاق آقای نوارسیه پدر بزرگم بودیم.

علاوه بر ما آقای دانگلار هم آنجا بود. همان که اسب هایش پریروز نزدیک بود برادر و

نامادری مرا بکشند. من روزنامه را با صدای بلند برای پدر بزرگم می خواندم، و این آقایان

درباره ازدواج مادمازل دانگلار صحبت می کردند. چون به پاراگرافی رسیدم که مربوط به

شما بود، و من قبلاً آن را خوانده بودم، زیرا صبح آن روز شما این خبر خوش را به من داده

بودید. وقتی به پاراگراف مربوط به شما رسیدم، هم خوشحال بودم، هم می لرزیدم از اینکه

نام شما را باید با صدای بلند به زبان آورم و مسلماً اگر نمی ترسیدم که سکوت مرا بد تعبیر

کنند، از خواندن آن صرف نظر می کردم. پس همه شهادت خود را به کمک گرفتم و مطلب

را خواندم.

— والانتین عزیز!

— به محض اینکه نام شما شنیده شد، پدرم روی گرداند، من که خیال می کردم همه از شنیدن نام شما دچار صاعقه می شوند، (می بینید چقدر دیوانه ام؟) به نظرم رسید که پدرم از جا جست و حتی آقای دانگلار هم همین طور. پدرم گفت:

«... مورل، صبر کنید، آیا این یکی از همان مورل های مارسی نیست، یکی از آن دیوانه های طرفدار بناپارت که در سال ۱۸۱۵ آن همه اسباب زحمت ما شدند؟»
آقای دانگلار جواب داد:

«... بله. تصور می کنم او پسر کشتی دار قدیمی مارسی باشد.»

ماکزیمیلین پرسید: «پدرتان چه جوابی داد؟»

— او حرفی ناخوش آیند زد که من جرأت نمی کنم به شما بگویم.

ماکزیمیلین لبخند زنان گفت:

— با این حال بگویید.

— پدرم ابروهایش را به هم آورد و گفت:

«... امپراتورشان می دانست چطور این متعصبان را سرجایشان بنشانند. او آنها را گوشت توپ می نامید و این تنها نامی است که آنها شایسته اش بودند. با شادی می بینیم که حکومت تازه هم این اصل سودمند را به کار می برد. اگر برای نگه داشتن الجزیره باشد، به حکومت تبریک می گویم، هرچند برایمان قدری گران تمام می شود.»
ماکزیمیلین گفت:

— در واقع این سیاستی خشن است، اما از گفته آقای ویلفور شرمسار نباشید دوست من. پدر شجاع من هم در این مورد دست کمی از پدر شما نداشت، او همیشه می گفت: «چرا امپراتور که اینهمه کارهای زیبا کرد، رژیمانی از قضات و وکلا ترتیب نداد و آنها را به خط اول جبهه نفرستاد؟» می بینید که هر دو طرف از جهت زیبایی کلام و ملایمت افکار در یک ردیف هستند. آقای دانگلار به این اندیشه دادستان چه جوابی داد؟

— او با آن حالت مکرآمیزی که خاص اوست و به نظر من رنگ درندگی دارد شروع به خندیدن کرد. لحظه ای بعد آنها برخاستند و بیرون رفتند. آنوقت من متوجه شدم که پدر بزرگم سخت در هیجان است، باید بگویم که فقط منم که هیجان او را درمی یابم، بعلاوه حدس می زدم که مکالماتی که در حضور او انجام گرفته است، در او به شدت مؤثر بوده است، زیرا از امپراتور بدگویی کرده بودند. بیچاره پدر بزرگ، دیگر هیچکس ملاحظه

او را نمی‌کند، و از قرار معلوم او نسبت به امپراتور سخت وفادار بوده است.
 — درست است. نام او در دوران امپراتوری، نامی شناخته شده است، سناتور بوده و چنانکه می‌دانید یا نمی‌دانید، در همهٔ دسیسه‌هایی که در زمان رستوراسیون به نفع بناپارت انجام می‌گرفته، دست داشته است.
 — بله. شنیده‌ام که گاه چنین حرف‌هایی می‌زنند، و به نظرم عجیب می‌آید: پدر بزرگ بناپارتیست، پدر سلطنت طلب. به هر حال من رو به جانب او کردم و او با نگاه روزنامه را به من نشان داد. از او پرسیدم:

«— پدر بزرگ، چه می‌خواهید؟ آیا راضی هستید؟»

با اشاره فهماند که «آری»

«— از آنچه پدرم گفت؟»

«— نه.»

«— از آنچه آقای دانگلار گفت؟»

«— نه.»

— جرأت نکردم بگویم ماکزیمیلین. پرسیدم:

«از اینکه آقای مورل افسر لژیون دونور شده است؟»

— به اشاره فهماند که «آری» باور می‌کنید ماکزیمیلین؟ او راضی بود از اینکه شما افسر لژیون دونور شده‌اید. او که اصلاً شما را نمی‌شناسد، شاید این جنونی از جانب او باشد. زیرا می‌گویند که او به جانب کودکی باز می‌گردد. ولی من بعکس او را به خاطر همین جواب مثبتی که داد بیشتر دوست دارم.

— عجیب است! پس پدرتان از من نفرت خواهد داشت، در حالی که پدر بزرگتان بعکس از من خوشش خواهد آمد... این محبت و نفرت سیاسی نسبت به هم چیز عجیبی است.

والانتین ناگهان گفت:

— ساکت. خودتان را مخفی کنید، از اینجا دور شوید، دارند به این طرف می‌آیند.

ماکزیمیلین به سرعت به جانب یک بیل پرید و مشغول برگرداندن یونجه‌زار شد. صدایی از پشت درخت‌ها فریاد کشید:

«مادموازل، مادام دوویلفور دارد دنبال شما می‌گردد و صدایتان می‌کند. در سالون

مهمان هست.»

والانتین با هیجان پرسید؟

– مهمان؟ چه کسی به دیدار ما آمده است؟

– یک عالیجناب بزرگ. به طوری که می گویند یک پرنس است، آقای کنت دو مونت کریستو.

والانتین به صدای بلند گفت:

– آمدم.

نام کنت، کسی را که والانتین همیشه «آدم» را به جای خدا حافظی با او به کار می برد، از جا پراند. ما کزیمیلین در حالی که متفکرانه به روی بیل خود تکیه می داد با خود اندیشید:

«چطور است که کنت دو مونت کریستو آقای دوو یلفور را می شناسد؟»

در واقع آقای کنت دو مونت کریستو بود که وارد خانه مادام دوویلفور شده بود، تا از دادستان بازدید به عمل آورد، و همه خانه به شنیدن نام او به هیجان آمده بودند.

مادام دوویلفور که به هنگام اعلام ورود کنت در سالون بود، بلافاصله پسرش را احضار کرد تا کودک سپاسگزاری خود را نسبت به کنت تجدید کند، و ادوارد که دو روز بود دائماً می‌شنید که از این شخصیت بزرگ حرف می‌زنند، با عجله به سالون دوید، نه به خاطر اطاعت از دستور مادرش، نه برای تشکر کردن از کنت، بلکه برای کنجکاوی و به خاطر آنکه چیزی دستگیرش شود تا به کمک آن بتواند یکی از شوخی‌های نابجایی را که مادرش را وامی‌داشت به او بگوید: «آه! کودک بدجنس، ولی من ناچارم او را ببخشم، چون خیلی باهوش است.» ادا کند.

کنت پس از تعارفات عادی از آقای دوویلفور سراغ گرفت زن جوان گفت: «شوهرم شام نزد رئیس دیوان عالی مهمان است، همین حالا بیرون رفت، مسلماً از اینکه سعادت دیدار شما را نداشته است متأسف خواهد شد.»

دو دیدارکننده دیگر که پیش از کنت آمده بودند و با نگاه کنت را می‌بلعیدند، پس از زمانی قابل قبول که هم نزاکت ایجاب می‌کرد، هم کنجکاوی، بیرون رفتند. مادام دوویلفور به ادوارد گفت: «خواهرت کجاست؟ بگو به او اطلاع دهند که بیاید، تا من افتخار داشته باشم او را به آقای کنت معرفی کنم.»

کنت پرسید:

— شما یک دختر هم دارید؟ در این صورت او باید یک کودک باشد؟

زن جوان جواب داد:

— او دختر آقای دوویلفور است که از ازدواج اول خود دارد. دختری است قدبلند و زیبا. ادوارد کوچک در حالی که یک پر از دم طوطی زیبایی که در قفس خود نشسته بود می‌کند تا زینت کلاه خود کند و طوطی بینوا از شدت درد فریاد می‌کشید گفت: — اما مالیخولیا دارد.

مادام دو ویلفور فقط گفت:

— ساکت ادوارد.

سپس رو به کنت کرد و گفت:

— این بچه حق دارد. همان حرفی را تکرار می‌کند که غالباً از من شنیده است که در کمال اندوه می‌گویم. زیرا مادمازل دو ویلفور، با وجود همه کوششی که ما برای سرگرم کردن او به کار می‌بریم، حالتی غمگین و خلقی خاموش دارد که به زیبایی او لطمه می‌زند. ادوارد، ببینید چرا والانتین نمی‌آید.

— برای اینکه در جایی دنبالش می‌گردند که او نیست.

— کجا دنبالش می‌گردند؟

— در اتاق پدر بزرگ نوارسیه.

— و شما فکر می‌کنید او آنجا نیست؟ پس کجاست؟ اگر می‌دانید بگویید.

— زیر درخت شاه بلوط است.

کودک در این حال مگس‌ها را با دست می‌گرفت و علی‌رغم فریاد مادرش آنها را به طوطی که به نظر می‌رسید اشتباهی زیادی برای این نوع شکار دارد عرضه می‌کرد. مادام دو ویلفور دست دراز کرد تا زنگ بزند و محل والانتین را به خدمتگار بگوید، اما والانتین وارد سالون شد. در حقیقت قیافه او غمگین به نظر می‌رسید و حتی اگر با دقت او را می‌نگریستند می‌توانستند اثر اشک را در نگاهش ببینند.

والانتین که ما او را به خوانندگان معرفی کردیم، بی‌آنکه او را درست بشناسانیم، دختری بود بلندبالا، خوش اندام، جوان، نوزده ساله، با گیسوان قهوه‌ای روشن، چشمان آبی پررنگ، رفتاری آرام و ممتاز: همان رفتاری که مادرش را از دیگر زنان ممتاز می‌کرد. دست‌هایی سفید و کشیده، گردنی به رنگ صدف و گونه‌هایی مرمرین داشت که در وهله اول به او حالت یکی از زنان زیبای انگلیسی را می‌داد که روش آنها را شاعرانه به حرکت قو تشبیه می‌کنند.

والانتین وارد شد، چون مرد خارجی را که آن همه حرف درباره‌اش شنیده بود با نامادریش دید، بدون عشوهری‌های دخترانه و بی‌آنکه چشم به زیر بیندازد یا ظرافتی که توجه کنت را جلب کرد، سلام داد. کنت از جا برخاست. مادام دو ویلفور با دست والانتین را به مونت کریستو نشان داد و گفت:

— مادمازل دو ویلفور، دختر شوهرم.

پسر کوچک مستخره نگاهی مکار به خواهرش افکند و گفت:

— آقای کنت دو مونت کریستو پادشاه چین و امپراتور ماچین.

این بار مادام دوو یلفور به شدت رنگ باخت، و نزدیک بود علیه این آفت خانوادگی که ادوارد نامیده می‌شد خشمگین شود. اما کنت بعکس لبخند زد و به نظر رسید که کودک را با شادی می‌نگرد، این حالت کنت خوشحالی مادر را به حدّ اعلی رساند. کنت در حالی که دنباله سخن را می‌گرفت و نوبت به نوبت مادام دوو یلفور و والانتین را می‌نگریست گفت:

— خانم، آیا من سعادت آن را نداشته‌ام که در جایی شما را دیده باشم؟ شما و مادموازل را؟ لحظه‌ای پیش در این باره فکر می‌کردم، وقتی که مادموازل وارد شد، دیدن او نوری بود که بر روی خاطره‌ای مبهم افتاد.

زن جوان گفت:

— این احتمال وجود ندارد آقا، مادموازل دوو یلفور اجتماع را دوست ندارد و ما به ندرت از خانه خارج می‌شویم.

— من هم در اجتماع مادموازل را ندیده‌ام، همچنین شما و این بازیگوش جذاب را. از طرفی اجتماع پاریس برای من بکلی ناشناخته است، و چنانکه افتخار داشته‌ام به شما بگویم، من فقط چند روزی است در پاریس هستم. اگر اجازه بدهید که به خاطر بیاورم... صبر کنید....

کنت چنانکه گویی می‌خواهد خاطراتش را در ذهن متمرکز کند دست روی پیشانی‌اش گذاشت و گفت:

«نه... در خارج... در... نمی‌دانم... ولی به نظرم می‌رسد که این خاطره با آفتابی زیبا و با نوعی عید مذهبی همراه است. مادموازل گل در دست داشت و این کودک در یک باغ به دنبال طاووسی زیبا می‌دوید. شما خانم، در زیر یک چفته جوان مو نشسته بودید... به من کمک کنید خانم، آیا آنچه گفتم چیزی را به خاطرتان نیاورد؟

مادام دوو یلفور گفت:

— در واقع نه. با این حال من هم به نظرم می‌رسد که شما را در جایی دیده باشم. خاطره‌تان در ذهن من باقی مانده است.

والانتین محجوبانه گفت:

— شاید آقای کنت ما را در ایتالیا ملاقات کرده باشد.

مونت کریستو گفت:

— ممکن است در ایتالیا بوده باشد. شما به ایتالیا سفر کرده‌اید؟

— دو سال پیش مادام و من به ایتالیا رفتیم. پزشکان از وضع سینه من نگران بودند و

هوای ناپل را برایم تجویز کردند. ما از بولونی^۱، پروز^۲ و رُم گذشتیم.
مونت کریستو چنانکه گویی این تذکر ساده برای اثبات خاطرهٔ او کافی است فریاد کشید:

— آه، درست است مادموازل. در پروز بود. روز عید خدا، در باغ هتل دوپست که تصادف ما را در آن جمع کرده بود. شما خانم، بادموازل دخترتان و پسران آنجا بودید و من افتخار دیدن شما را داشتم.
مادام دوویلفور گفت:

— من هتل دوپست، پروز و عیدی را که از آن صحبت کردید به خاطر دارم؛ اما با شرمساری از کم حافظه‌ایم باید بگویم که به یاد نمی‌آورم افتخار دیدن شما را یافته باشم. والانتین در حالی که چشمان زیبایش را به روی مونت کریستو بالا می‌برد گفت:
— عجیب این است که من هم به خاطر نمی‌آورم.
ادوارد گفت:

— من کاملاً به یاد دارم.

کنت ادامه داد:

— من به شما کمک می‌کنم که به یاد آورید. روزی داغ بود. شما منتظر اسب‌هایی بودید که به علت شلوغی و تشریفات تأخیر داشتند. مادموازل به عقب باغ رفت و دور شد، پسران در حال دویدن به دنبال پرنده ناپدید شد.
ادوارد گفت:

— می‌دانی مامان، طاووس را گرفتم و سه تا پراز دم او کردم.

کنت ادامه داد:

— شما خانم تنها در زیر چفتهٔ مو باقی ماندید. آیا به یاد نمی‌آورید در زمانی که شما روی نیمکت سنگی نشسته بودید، و چنانکه گفتم مادموازل دوویلفور و پسران غایب بودند، مدتی طولانی با یک نفر صحبت کرده باشید؟
زن جوان در حالی که سرخ می‌شد گفت:

— بله. به یاد می‌آورم با مردی که بالاپوش بلند پشمی به خود پیچیده بود... گمان می‌کنم یک پزشک بود... با او مدتی حرف زدم.

1- Bologne

2- Péreuse

۳- میلاد مسیح که کاتولیک‌ها او را خدا یا فرزند خدا می‌دانند.

— درست است خانم. آن مرد من بودم. پانزده روز بود که در آن هتل منزل داشتم. مستخدم اتاقم را که تب داشت درمان کرده بودم و میزبانم را از یرقان رهایی داده بودم. به این نحو آنها مرا پزشکی حاذق تصوّر می‌کردند. ما مدّتی با هم دربارهٔ مسائل مختلف، راجع به پروژن^۱، رافائل^۲، عادات، لباس‌ها و دربارهٔ این آکاتوفانای^۳ مشهور که گویا چند نفر به شما گفته بودند هنوز هم راز آن در پروژ فاش نشده است، گفتگو کردیم.

مادام دوویلفور با سرعت و با نوعی نگرانی گفت:

— آه، درست است. به یاد می‌آورم.

کنت با آرامش کامل گفت:

— دیگر به یاد ندارم دربارهٔ چه مسائلی حرف زدیم، فقط می‌دانم که شما به همان علت عقیدهٔ غلط عمومی که مرا پزشک تصوّر می‌کردند راجع به سلامتی مادموازل دوویلفور با من مشورت کردید.

— ولی آقا، شما واقعاً یک پزشک بودید، چون بیماران را درمان کرده بودید.

— مولیر^۴ و بومارشه^۵ به شما جواب خواهند داد که من درست به خاطر اینکه پزشک نبودم بیماران را درمان کردم. باید به شما بگویم که به قدر کافی در علم شیمی و علوم طبیعی مطالعه کرده‌ام. ولی فقط به خاطر علاقهٔ شخصی. می‌فهمید؟

در این لحظه ساعت شش ضربه‌نواخت. مادام دوویلفور که آشکارا در هیجان بود رو به والانتین کرد و گفت:

— ساعت شش است والانتین. نمی‌روید ببینید پدر بزرگتان برای شام خوردن آماده است یا نه؟

والانتین از جا برخاست، به کنت سلام داد و بی‌آنکه حرفی بزند، از در بیرون رفت.

کنت پس از خروج والانتین گفت:

— آیا شما به خاطر من مادموازل دوویلفور را بیرون فرستادید؟

زن جوان به سرعت جواب داد:

— به هیچ وجه آقا. ولی الآن درست ساعتی است که ما غذایی مختصر که حیات ناچیز

۱ - Perugin، نقّاش ایتالیایی (۱۴۴۸-۱۵۳۱).

۲ - Raphaël، نقّاش ایتالیایی (۱۴۸۳-۱۵۲۰).

۳ - Aqua - tofana، نوعی زهر.

۴ - Moliere، نمایشنامه‌نویس مشهور فرانسه (۱۶۷۳-۱۶۲۲).

۵ - Beaumarchais، نویسندهٔ فرانسوی (۱۷۹۹-۱۷۳۲).

آقای نوارسیه را حفظ می‌کند، به او می‌خورانیم. شما می‌دانید که پدر شوهرم در چه وضع اسف‌انگیزی به سر می‌برد.

— بله خانم. آقای دوویلفور در این باره با من صحبت کرد. گمان می‌کنم بیماری او یک فلج کامل است.

— متأسفانه بله. این پیرمرد بیچاره دچار فقدان کامل حرکت است. تنها روح است که در این ماشین انسانی، بی‌رنگ و لرزان وجود دارد و مانند چراغی که آمادۀ خاموشی است کار می‌کند. ببخشید از اینکه ناراحتی‌های خانوادگی را با شما مطرح می‌کنم. حرف شما را زمانی قطع کردم که داشتید می‌گفتید شیمی‌دانی ماهر هستید.

کنت با لبخند جواب داد:

— من چنین حرفی نزد خانم. بعکس، شیمی را فقط از آن جهت مطالعه کرده‌ام که قصد دارم یکسره در مشرق زمین اقامت کنم. خواستم از شاه میتريدات^۱ پیروی کرده باشم.

کودک سر به هوا در حالی که تصویرها را از یک آلبوم قیمتی می‌کند گفت:

— میتريدات، رکس پونتیکوس^۲. همان که هر روز صبح یک فنجان زهر با شیر می‌خورد!

مادام دوویلفور آلبوم ناقص شده را از دست پسرش بیرون کشید و گفت:

— ادوارد، پسر شیطان، شما تحمل ناپذیر شده‌اید، حواس ما را پرت می‌کنید. ما را راحت بگذارید و بروید نزد پدر بزرگ نوارسیه، به خواهرتان ملحق شوید.

ادوارد گفت:

— پس آلبوم را بدهید.

— چرا تصویرهای آن را کنید؟

— چون خوشم می‌آید.

— بیرون بروید.

کودک که به عادت خودش در باب تسلیم نشدن وفادار بود روی میل بزرگی نشست و گفت:

— اگر آلبوم را ندهید نمی‌روم.

مادام دوویلفور آلبوم را به او داد و گفت:

– بروید و ما را راحت بگذارید.

کنت با نگاه مادام دوویلفور را که پشت سر پسرش می‌رفت دنبال کرد و با خود گفت: «بینم آیا در را پشت سر او می‌بندد.» مادام دوویلفور در را با دقت پشت سر کودک بست، و کنت در ظاهر توجهی به آن نکرد. زن جوان آخرین نگاه را به اطراف افکند، آمد روی مبل خود نشست. کنت با سادگی که در او سراغ داریم گفت: «خانم، اجازه بدهید بگویم که شما نسبت به این پسر بازیگوش و جذاب بسیار سختگیر هستید.»
مادام دوویلفور با اعتماد به نفس یک مادر گفت:

– لازم است آقا.

– آقای ادوارد داشت جمله کرنلیوس نپوس^۱ را تکرار می‌کرد و این نشان می‌دهد که مربی او وقتش را تلف نکرده است، و پسر شما به نسبت سن خود بسیار پیشرفته است. مادر که غرورش نوازش شده بود گفت:

– واقعیت این است که ادوارد خاصیت فراگیری دارد، هرچه را بخواهد به آسانی یاد می‌گیرد. فقط عیب او این است که بسیار با اراده است. اما آنچه او می‌گفت، شما آقای کنت، تصور می‌کنید که میتزیدات این احتیاط را به کار می‌برد و این کار می‌تواند مفید باشد؟

– من چنان آن را باور می‌کنم که خودم برای اینکه در ناپل، در پالرم، در سمیرن، یعنی در سه محلی که اگر این احتیاط را به کار نبرده بودم حیاتم را از دست داده بودم، مسموم نشوم، همین روش را به کار برده‌ام.

– این وسیله برایتان موفقیت‌آمیز بوده است؟

– کاملاً.

– درست است، به خاطر می‌آورم که در پروز چیزی از این مقوله برایم حکایت کردید. کنت با حیرتی ساختگی که به نحو ماهرانه‌ای ظاهر می‌شد گفت:

– واقعاً؟ من به یاد نمی‌آورم.

– من از شما پرسیدم که آیا یک زهر روی اهالی شمال و اهالی جنوب به یک میزان اثر می‌کند، و شما جواب دادید که مزاج سرد و بلغمی شمالی‌ها همان مقاومتی را که طبیعت سرشار و نیرومند مردم جنوب دارد نشان نمی‌دهد.

۱- Cornelius Nepos، تاریخ نگار لاتین. سده اوّل میلادی که کتاب (زندگی کابین‌های بزرگ) را نوشت و درباره میتزیدات پادشان پونت شرح مفصلی دارد.

مونت کریستو گفت:

— درست است. من روس‌هایی را دیده‌ام که مواد گیاهی را که بدون تردید می‌تواند یک آدم اهل ناپل یا یک عرب را بکشد، می‌بلعند بی آنکه ناراحت شوند.

— پس شما تصوّر می‌کنید که اثر سم در نزد ما قطعی‌تر است تا در شرق، و در میان هوای پر از مه و باران ما انسان آسان‌تر به بلعیدن تدریجی سم عادت می‌کند؟

— مسلماً! ولی البته علیه همان سمی که به آن عادت کرده است ایمنی می‌یابد.

— می‌فهمم. شما چگونه خودتان را عادت داده‌اید؟

— کار ساده‌ایست. فرض کنیم شما از قبل می‌دانید چه سمی علیه شما به کار می‌برند... مثلاً فرض کنید که این سم بروسین^۱ باشد.

— گمان می‌کنم بروسین را از آنگوستور^۲ می‌گیرند.

— درست است. اما به نظر می‌رسد من چیز زیادی ندارم که به شما بگویم. این آگاهی‌ها نزد زنان کمیاب است. تحسین مرا بپذیرید.

— اعتراف می‌کنم که من علاقه زیاد به علوم خفیه دارم که مانند شعر از تصوّرات سخن می‌گوید، و مثل یک معادله جبری به اعداد بدل می‌شود. خواهش می‌کنم ادامه دهید، آنچه شما می‌گویید بسیار مورد توجه من است.

— خوب، فرض کنیم که این سم مثلاً بروسین باشد. شما روز اوّل یک میلی گرم از آن می‌خورید، روز دوم دو میلی گرم، در پایان ده روز شما یک سانتی گرم بروسین دارید و بیست روز بعد، با افزودن روزی یک میلی گرم، به سه سانتی گرم رسیده‌اید. یعنی مقداری که بدون نگرانی آن را به کار می‌برید، در حالی که این مقدار برای شخص دیگری که این احتیاط را به کار نبرده است خطرناک و کشنده است. شما به این ترتیب می‌توانید کسی را که با شما از یک تنگ آب نوشیده است بکشید، بی آنکه کوچکترین ناراحتی در خودتان به وجود آید.

— آیا شما ضدّ سم دیگری سراغ ندارید؟

— من سراغ ندارم.

مادام دوویلفور متفکرانه گفت:

— من بارها این داستان میتزیدات را خوانده و بازخوانده‌ام؛ و آن را افسانه تصوّر می‌کردم.

1- Brucine

2- Angusture

— نه خانم، بعکس معمول، تاریخ در این مورد یک واقعیت را بیان کرده است. اما آنچه شما از من می‌پرسید مسأله هوس‌بازی نیست، زیرا دو سال پیش هم سؤالاتی از این قبیل کردید، و به‌طوری که می‌گویید داستان میتريدات مدت‌ها شما را مشغول کرده است. — درست است آقا. من در جوانی به دو رشته گیاه‌شناسی و معدن‌شناسی علاقه داشتم. بعدها که دانستم کارهای مردم ساده همه تاریخ ملل و تمام زندگی مشرق زمین را تشکیل می‌دهد، همان طور که گل افکار عاشقانه آن‌ها را بیان می‌کند، متأسف شدم که چرا مرد نیستم تا یک فالامل^۱ یا یک فونتانا^۲ شوم. مونت کریستو گفت:

— خصوصاً که شرقی‌ها خود را به این محدود نمی‌کنند که مانند میتريدات فقط از زهر زهری برای خود بسازند، بلکه خنجرهای هم از آن به وجود می‌آورند. علم در دست آنها نه تنها یک سلاح دفاعی، بلکه غالباً حمله‌کننده است. اولی علیه رنج جسمی آنها به کار می‌رود، و دومی علیه دشمنان آنها. آنها با تریاک، با بلادون، با آنگوستور کاذب، با چوب مار، با خرزهره، کسانی را که می‌خواهند می‌خوابانند. هیچ یک از این زنان مصری، ترک یا یونانی که شما از آنها به نام مردم ساده نام بردید نیست که آگاهی او از شیمی یک پزشک را به حیرت نیندازد، و درباره روان‌شناسی چنان ماهر نباشد که اعتراف‌کننده را دچار وحشت کند.

مادام دوویلفور که نگاهش از این گفتار با شعله‌ای عجیب می‌درخشید گفت:
— واقعاً؟

— بله خانم. داستان‌های مرموز شرق به این ترتیب ساخته می‌شود: از گیاه عشق آور تا گیاه مرگ آور، از شربتی که درهای آسمان را می‌گشاید، تا عصاره‌ای که انسان را در جهنم غوطه‌ور می‌کند، به همان قدر تنوع در هر چیز هست که در طبع انسانی، هوس‌ها و عجایب جسمی و روحی وجود دارد. هنر علم شیمی به نحوی تحسین‌برانگیز می‌تواند دارو را به نیاز عشق، یا امیال انتقام‌جویانه تبدیل کند.
زن جوان گفت:

— پس این اجتماعات مشرق زمین که شما قسمتی از عمرتان را در آن گذرانده‌اید و

۱- Nicolas Flamel، ثروت عظیم او منشأ اسرارآمیزی داشت و این گمان را ایجاد کرد که آن را به وسیله «سنگ فلسفه» به دست آورده است. (۱۴۱۸-۱۳۵۰).

۲- Felix Fontana، فیزیولوژیست ایتالیایی و متخصص در کاربرد زهرها (۱۸۰۵-۱۷۳۰).

مانند داستان‌هایی که از سرزمین‌های زیبای شرق به ما می‌رسد، باورنکردنی است، حقیقت دارد؛ در آنجا یک انسان را می‌توان بدون ترس از مجازات نابود کرد؟ در واقع اینها همان بغداد و بصره آقای گالاند^۱ است. سلاطین و وزیرانی که این اجتماعات را اداره می‌کنند، و همان چیزی را تشکیل می‌دهند که در فرانسه حکومت نامیده می‌شود، در واقع هارون الرشید و جعفر هستند، که نه تنها مسموم‌کننده را می‌بخشند، بلکه اگر جنایت با مهارت انجام گرفته باشد، او را صدراعظم می‌کنند، و داستان را با حروف زرین می‌نویسند تا در ساعات کسالت سرگرمشان کند.

— نه خانم، حالا دیگر در شرق هم در زیر اسامی دیگر و ملبس به لباس‌های دیگر کمیسر پلیس وجود دارد، بازرس هست، دادستان و دادستانان هستند، در آنجا هم به دار می‌آویزند، گردن می‌زنند، و جنایتکاران را به میخ می‌کشند. اما دغل‌بازان ماهری وجود دارند که توانسته‌اند عدالت انسانی را گمراه کنند و موفقیت اقدامات خود را با تشبیه‌های ماهرانه تأمین نمایند. نزد ما، آدمی ناشی که گرفتار غول کینه یا حرص است، دشمنی دارد که می‌خواهد نابودش کند، نزد عطار می‌رود، نامی دروغی از خود به عطار می‌دهد که بهتر از نام واقعی موجب یافتن او می‌شود، به بهانه اینکه موش‌ها مانع خواب او هستند پنج یا شش گرم آرسنیک می‌خرد. اگر خیلی ماهر باشد، نزد پنج یا شش عطار مختلف می‌رود، در نتیجه پنج یا شش برابر بیشتر شناخته می‌شود؛ هنگامی که دارو را به دست آورد از آن مقداری به دشمن یا خویش خود می‌خوراند که می‌تواند یک ماموت را از پا درآورد، و قربانی را بدون دلیل موجه به زوزه‌هایی می‌اندازد که تمام محله به هیجان می‌آیند. آنگاه یک رسد پاسبان پلیس و ژاندارم سر می‌رسند، به دنبال پزشک می‌فرستند تا شکم مرده را باز کند و آرسنیک را با قاشق از معده و روده او بیرون می‌کشد. فردای آن روز صد روزنامه واقعه را با نام قربانی و جانی منتشر می‌کنند. همان شب عطار یا عطرها می‌آیند و می‌گویند: «من به این آقا آرسنیک فروختم.» و به جای اینکه خریدار را نشناسند، بیست نفر او را می‌شناسند. آنوقت است که جنایتکار ناشی گرفتار می‌شود، محاکمه و محکوم می‌شود، و سرش زیر گیوتین می‌رود. یا اگر جانی زنی محترم باشد، او را به حبس ابد محکوم می‌کنند. شمالی‌های شما به این نحو شیمی را می‌شناسند.

زن جوان خنده‌کنان گفت:

— آقا، هرکس کاری را می‌کند که از او ساخته است، همه مردم اسراری را که

۱- Antoine Galland، اولین مترجم کتاب هزار و یک شب به زبان‌های اروپایی (۱۷۱۵-۱۶۴۶).

مدیسی‌ها^۱ یا بورژیاها^۲ می‌دانستند نمی‌دانند.

کنت شانه‌هایش را بالا برد و گفت:

— می‌خواهید به شما بگویم چه چیزی موجب این بی‌کفایتی می‌شود؟ اینکه در تماشاخانه‌های شما، تا آنجا که توانسته‌ام با خواندن نمایش‌نامه‌ها قضاوت کنم، همیشه دیده می‌شود که اشخاص محتویات یک شیشه را می‌بلعند، یا نگین یک انگشتر را گاز می‌گیرند و بلافاصله می‌میرند و به زمین می‌افتند. پنج دقیقه بعد پرده پایین می‌افتد، تماشاگران پراکنده می‌شوند، بقیه جنایت را نمی‌دانند. هرگز نه کمیسر پلیس با شالش ظاهر می‌شود، نه استوار و چهار سربازش. این بازی‌ها به مغزهای ضعیف اجازه می‌دهد تصور کنند که وقایع به این ترتیب می‌گذرد. ولی قدری از فرانسه بیرون بروید، به قاهره، یا فقط به ناپل و رم سفر کنید. فردی را می‌بینید که راست، خوش آب و رنگ در کوچه راه می‌رود، اما چنانکه گویی شیطان لنگ او را با بالا پوش خود لمس کرده باشد، سه هفته است که مسموم شده است و تا یک ماه دیگر یکسره خواهد مرد.

— در این صورت آنها راز آکاتوفانا را که در پروز به من گفتند فراموش شده است یافته‌اند.

— خانم، مگر چیزی نزد انسان‌ها فراموش می‌شود، فقط نام آن تغییر می‌یابد و آدم معمولی را به اشتباه می‌اندازد، ولی همان نتیجه را می‌دهد. هر سمی بر روی یکی از اعضا اثر می‌کند: یکی روی معده، دیگری روی مغز، آن یکی روی روده‌ها. سمی هست که سرفه ایجاد می‌کند، سرفه ورم سینه می‌آورد، یا موجب بیماری دیگری شناخته شده در کتب علمی می‌شود که می‌تواند کشنده باشد، یا اگر هم کشنده نباشد پزشکان ساده که غالباً شیمی‌دانان بدی هستند با داروهایی که تجویز می‌کنند موجب مرگ بیمار می‌شوند. اینجاست که انسانی هنرمندانه کشته می‌شود و به قول یکی از دوستان من در سیسیل به نام آبه آدل‌مونت^۳ که شیمی‌دان ماهری است، چیزی از آن به گوش عدالت نمی‌رسد. این آبه تمام پدیده‌های ملت‌ها را مطالعه کرده است.

زن جوان که بی‌حرکت مانده و با دقت به سخنان کنت گوش می‌داد گفت:

— وحشتناک ولی قابل تحسین است. اعتراف می‌کنم که من همه اینها را ابتکارات قرون وسطی می‌دانستم.

— شاید این طور باشد، اما در روزگار ما هنوز هم به طور کامل پیشرفته نشده است. فکر

می‌کنید مدال‌ها، صلیب‌ها، جایزه‌های مونتییون اگر برای آن نباشد که اجتماع را به سوی تکامل پیش ببرد، به چه کار می‌آید؟ انسان کامل نمی‌شود مگر زمانی که بتواند مانند خداوند بیافریند و نابود کند. فعلاً نابود کردن را یاد گرفته است، پس نیمی از راه را رفته است.

مادام دو ویلفور که دائماً به جانب هدف خود بازمی‌گشت گفت:

— چنانکه زهرهای بورژیاها، مدیسی‌ها، رنه‌ها، روگزیری‌ها، بارون دو ترانک^۱ که در داستان‌ها و نایشنامه‌های جدید از او نام برده می‌شود نابود می‌کرد.
— این نمایشنامه آثار هنری است، نه چیز دیگر. شما تصوّر می‌کنید که یک دانشمند واقعی با شخص قاتل تماس دارد؟ نه علم مراحل مختلف خود را طی می‌کند، نیرو را به دور زدن وامی‌دارد. مثلاً همین آبه آدلُمونت که از او با شما حرف زدم، در زیر گزارش خود تجربه‌های حیرت‌آوری یادداشت کرده بود.
— واقعاً؟

— بله، فقط یکی از آنها را برایتان می‌گویم. «او باغ بسیار زیبایی دارد پر از سبزی‌ها، گل‌ها و میوه‌ها. در میان سبزی‌هایش از همه بهتر را انتخاب می‌کرد، مثلاً یک کلم. مدّت سه روز این کلم را با محلولی از ارسنیک آبیاری می‌کرد. کلم روز سوّم بیمار و زرد می‌شد. این زمانی بود که باید او را می‌چیدند. به نظر همه یک کلم رسیده بود با ظاهری برازنده. فقط آبه آدلُمونت می‌دانست که کلم زهرآگین است. کلم را می‌کند، به خانه‌اش می‌برد، و خرگوشی را می‌گرفت. آبه آدلُمونت مجموعه‌ای از خرگوش، گربه و خوکچه هندی داشت. خرگوشی را می‌گرفت و او را وامی‌داشت که یک برگ از کلم را بخورد. خرگوش می‌مرد. کدام بازرسی جرأت دارد او را ملامت کند؟ کدام دادستانی است که در صدد باشد درباره مرگ خرگوش‌ها، گربه‌ها و خوکچه‌ها تحقیق به عمل آورد؟ یا دستور دستگیری کسی را بدهد که آنها را کشته باشد؟ هیچ کدام. در اینجا خرگوش مرده است بی‌آنکه عدالت توجّه کند. آبه آدلُمونت این خرگوش مرده را به آشپز خود می‌دهد تا شکمش را خالی کند و روده‌های او را روی یک تاپاله بیندازد. روی تاپاله مرغی هست که روده‌ها را نوک می‌زند. مرغ به نوبه خود بیمار می‌شود و فردای آن روز می‌میرد. در لحظه‌ای که مرغ به حالت نزع دست و پا می‌زند یک لاشخور سر می‌رسد. (در منطقه آدلُمونت لاشخور زیاد است). لاشخور جسد مرغ را برمی‌دارد، آن را با خود در بالای سنگی می‌برد و به عنوان شام

می‌خورد. سه روز بعد، لاشخور بینوا که پس از این خوراک دائماً ناراحت بوده است، بر فراز ابرها دچار سرگیجه می‌شود، در فضا چرخ می‌زند و می‌آید با تمام وزن خود در استخر پرورش ماهی شما می‌افتد. ماهی‌ها آن را با اشتها می‌خورند. می‌دانید که ماهی گوشت را می‌بلعد. حالا فرض کنید که فردای آن روز از این ماهی‌های مسموم سر میز شما مصرف شود. مهمان شما مسموم می‌شود و در پنجمین یا هشتمین روز دچار دردهای روده‌ای، درد قلب، ورم معده می‌شود و در پایان ده روز می‌میرد. پزشکان مرده را تشریح می‌کنند و می‌گویند: «بیمار از غده‌ای در کبد، یا تب حصبه مرده است.»

مادام دوو یلفور گفت:

— ولی همه این حوادثی که شما گفتید می‌تواند با کمترین تصادف قطع شود. لاشخور می‌تواند به موقع نگذرد، یا جسد او صد قدم دورتر از استخر بیفتد.

— هنر درست همین جاست. یک شیمی‌دان بزرگ که در مشرق زندگی می‌کند، تصادفات را هدایت می‌کند و موفق می‌شود.

مادام دوو یلفور که در حالتی رؤیایی قرار داشت و گوش می‌داد گفت: «ولی ارسنیک محو نمی‌شود. به هر طریقی که آن را بلعیده باشند، اگر به مقدار کافی برای ایجاد مرگ داده شده باشد، آن را در بدن انسان خواهند یافت.»

— من هم درست همین را به آبه آدل‌مونت گفتم. او فکر کرد، لبخند زد و با ضرب‌المثلی سیسیلی جواب داد که تصوّر می‌کنم شبیه آن در فرانسه باشد: «پسرم، دنیا در یک روز ساخته نشد، بلکه در هفت روز به وجود آمد. روز یکشنبه بیایید.» من یکشنبه بعد بازگشتم. او کلم خود را بجای آنکه با ارسنیک آبیاری کرده باشد، با محلولی از نمک استرکنین آبیاری کرده بود که دانشمندان نام استریکنوز کولوبرینا^۱ را به آن داده‌اند. این بار کلم ظاهراً بیمار نبود، خرگوش به آن بدگمان نشد. پنج دقیقه بعد، خرگوش مرده بود. مرغ روده‌های خرگوش را خورد و روز بعد مرد. آنگاه ما به جای لاشخور شکم مرغ را باز کردیم. این بار چیزی جز عوارض معمولی باقی نمانده بود. هیچ علامت خاصی در اعضای مرغ وجود نداشت، فقط سیستم عصبی غضب کرده و ورم مغزی به وجود آورده بود. مرغ مسموم نشده بود، بلکه از بی‌حرکتی عضلات مرده بود. می‌دانیم که این بیماری برای مرغ بسیار نادر است، ولی نزد انسانها به وفور به وجود می‌آید.

مادام دوو یلفور که بیش از پیش در رؤیا فرو رفته بود گفت:

1- Strychnos Colubrina

— خوشبختانه این قبیل مؤاد فقط به وسیله شیمیست‌ها می‌تواند تهیه شود، والاّ نیمی از مردم نیمه دیگر را مسموم می‌کردند.

مونت کریستو با بی‌قیدی جواب داد:

— به وسیله شیمیست‌ها یا کسانی که به شیمی علاقه دارند.

مادام دوو یلفور با کوشش خود را از رؤیا بیرون کشید و گفت:

— به هر حال جنایت، هر قدر هم با مهارت انجام گیرد جنایت است، اگر از دید انسان‌ها پنهان بماند، از نگاه خداوند پنهان نمی‌ماند. شرقی‌ها در مسائل وجدانی از ما بی‌قیدترند و با مهارت جهنّم را حذف کرده‌اند.

— خانم، این وسواسی است که می‌بایست به‌طور طبیعی در روح شریفی مانند روح شما وارد شده باشد، اما با منطق به آسانی ریشه کن می‌شود. به قول ژان ژاک روسو: «می‌توان با یک حرکت انگشت فرمانروایی را در پنج هزار منزلی کشت.» زندگی انسان به کارهایی از این قبیل می‌گذرد، و هوش او صرف این رؤیاهای می‌شود. شما بسیار کم‌کسانی را می‌بینید که بروند و کاردی را در قلب هم‌نوع خود فروکنند، یا برای محو کردن او از صحنه گیتی مقدار ارسنیکی را که گفتیم به او بخورانند. برای انجام دادن این کار باید که خون انسان به جوش آید، نبض او نود بار در دقیقه بزند و روح او از حالت عادی خارج شود. اما اگر آن چنانکه در علم لغت‌شناسی عمل می‌کنند کلمات را با مترادف‌های تخفیف یافته جا به جا کنند، شما برای آنکه کسی را که مزاحم شماست از سر راه خودتان بردارید، به جای اجرای قتل‌رزیلانه، یک حذف ساده انجام می‌دهید: بدون ضربه، بدون خشونت و بدون وسایل شکنجه، شکنجه کردن از قربانی یک شهید می‌سازد و از آنکه عمل کرده است یک خونخوار به تمام معنی به وجود می‌آورد. در حالی که اگر نه خونی ریخته شود، نه آه و ناله‌ای به وجود آید، شما از قانون انسانی که می‌گویید: «اجتماع را در هم نریز» می‌گریزید. مردم شرق به این ترتیب عمل می‌کنند و موفق می‌شوند. آنها جذی و بلغمی مزاج هستند؛ در اجرای مسائلی که برایشان اهمیت دارد، چندان نگرانی به خرج نمی‌دهند.

مادام دوو یلفور با آهنگی هیجان زده گفت:

— باقی می‌ماند مسأله وجدان.

— بله. خوشبختانه مسأله وجدان باقی می‌ماند، که در غیر این صورت بدبختی زیاد بود. پس از هر عمل مشکلی وجدان است که ما را نجات می‌دهد، چون هزار عذر برایمان می‌تراشد که فقط خود ما باید درباره‌اش قضاوت کنیم. دلایل ما برایمان چنان قانع‌کننده

است که می‌توانیم به راحتی بخوابیم ولی شاید ارائه‌ی این دلایل در برابر یک دادگاه برای حفظ حیات ما کافی نباشد. مثلاً ریشارد سوم وقتی که دو فرزند او را دوازده ساله را نابود کرد، لابد می‌بایست در برابر وجدان خود تیرئه شده باشد، چون می‌توانست به خود بگوید: «این دو کودک عیوب پادشاه بی‌رحم و ستمگری را که پدرشان بود به ارث برده بودند، و فقط من توانستم این عیوب را در تمایلات کودکانه آنها بشناسم. این دو کودک برای من که می‌خواستم سعادت انگلیس را تأمین کنم مزاحم بودند و به‌طور قطع موجب بدبختی این ملت می‌شدند.» یا به فرض لیدی مکبث^۱ که به قول شکسپیر^۲ می‌خواست تخت سلطنت را نه به شوهرش، بلکه به پسرش بدهد، وجدانش را به کمک گرفت. عشق مادری فضیلت بزرگی است، محرکی چنان نیرومند است که خیلی چیزها را می‌بایست به آن بخشید. به این ترتیب لیدی مکبث پس از مرگ دونکان^۳ اگر کمک وجدانش نبود بسیار رنج می‌برد. مادام‌دوویلفور که با ولع این مثال‌های هولناک و خلاف عادت‌های روایت شده به وسیله کنت را که با طنزی ساده بیان می‌شد می‌بلعید پس از لحظه‌ای سکوت گفت:

— آقای کنت. شما می‌دانید که استدلال‌کننده‌ای خطرناک هستید و انسان‌ها را از وراء قرع و انبیق قضاوت می‌کنید. زیرا شما همان‌طور که گفتید شیمی‌دان بزرگی هستید، آن اکسیریکه به پسر من خوراندید به سرعت او را به جانب زندگی برگرداند.

— به این چیزها اعتماد نکنید خانم. برای برگرداندن حیات به کودک شما که در حال مرگ بود، یک قطره از این اکسیر کفایت می‌کرد، اما سه قطره از آن، خون را به جانب ریه‌هایش می‌برد به نحوی که تنفس او قطع می‌شد و سکنه‌ای به وجود می‌آورد بسیار خطرناک‌تر از وضعی که کودک در آن بود، و ده قطره آن یکسره او را نابود می‌کرد. دیدید که من چگونه او را به سرعت از شیشه‌هایی که او با بی‌احتیاطی می‌خواست به آنها دست بزند دور کردم.

— پس این دارو در واقع سمی خطرناک است؟

— اول این مسأله را قبول کنیم که سم وجود ندارد، زیرا در پزشکی سم‌های بسیار شدیدی را به عنوان دارو به کار می‌برند و با طریقی که به کار می‌رود دارویی شفابخش است.

۱- Macbeth، نمایشنامه‌ای از شکسپیر.

2- Shakespeare

۳- Duncan، فیلسوف و نویسنده انگلیسی.

— آن دارو که به پسر من دادید چه بود؟
 — اکسیری است ساخته عالمانه دوست من آبه دلمونت که طرز به کار بردن آن را به من آموخته است.
 — داروی ضد تشنج بسیار عالی بود.
 — فوق العاده است خانم. البته من با احتیاط کامل همه نوع استفاده دائمی از آن می‌کنم.

— باور می‌کنم آقا. من که اینقدر عصبی هستم و به آسانی بیهوش می‌شوم، نیاز به یک دکتر آدلмонт دارم که برایم دارویی فراهم کند تا بتوانم به راحتی آن را استنشاق کنم و از وحشتی که از مردن در حال خفگی دارم خلاص شوم. چون یافتن چنین دارویی در فرانسه امکان ندارد و احتمالاً آبه شما حاضر نیست به خاطر من به پاریس سفر کند، من ناچار به داروهای ضد تشنج آقای پلانچ^۱ پناه می‌برم یا نعنا و قطره‌های هوفمان^۲ را مصرف می‌کنم. ببینید، این قرص‌هایی است که من بخصوص می‌دهم برایم می‌سازند. مقدارش دو برابر معمول است.

مونت کریستو در جیب صدفی را که زن جوان به او ارائه داد باز کرد، قرص‌ها را به عنوان آزمایش بویید و گفت:

«عالی است، ولی اینها را فقط می‌توان بلعید و برای کسی که بیهوش است بلعیدن امکان ندارد. من داروی خودم را ترجیح می‌دهم.

— مسلماً من هم داروی شما را، بخصوص بعد از نتیجه‌ای که از آن دیدم ترجیح می‌دهم. ولی لابد نامی سزی دارد و من جرأت ندارم آن را از شما بپرسم.
 مونت کریستو از جا برخاست و گفت:

— ولی خانم عزیز، من آن قدر نزاکت دارم که مقداری از آن را به شما تقدیم کنم. فقط یک چیز را به خاطر بسپارید: مقدار کم آن دارویی شفا بخش است، مقدار زیادش زهری است کشنده. یک قطره آن همان طور که دیدید زندگی را بازمی‌گرداند، پنج یا شش قطره‌اش بدون بر و برگرد می‌کشد. بدتر اینکه اگر فرضاً آن را در یک گیلان شراب حل کنند، طعم شراب به هیچ وجه عوض نمی‌شود. ولی همین قدر توضیح کافی است، چون بیش از اینش مثل این است که به شما توصیه کنم.

ساعت شش و نیم را نواخت. مستخدم ورود خانمی از دوستان مادام دوو یلفور را که به

شام نزد او مهمان بود اعلام داشت. مادام دوو یلفور گفت: «آقای کنت، اگر افتخار داشتم که دوست شما باشم، و چندین بار شما را دیده بودم، از شما خواهش می‌کردم که شام را با ما صرف کنید و با یک بار رد کردن شما قانع نمی‌شدم.»

مونت کریستو جواب داد:

– هزار بار متشکرم خانم. ولی قراری دارم که نمی‌توانم از آن سرپیچی کنم. به یک شاهزاده خانم یونانی که از دوستان من است و هنوز اپرای بزرگ پاریس را ندیده است وعده داده‌ام که او را به تاتر ببرم. او امیدوار به همراهی من است.

– در این صورت بروید، ولی خواهش می‌کنم داروی مرا فراموش نکنید.

– چطور ممکن است فراموش کنم؟ ممکن نیست ساعتی را که در گفتگو با شما گذرانده‌ام از یاد ببرم.

مونت کریستو سلام داد و خارج شد. مادام دوو یلفور به حال رؤیا باقی ماند، با خود گفت: «نامی که آن مرد دارد به نظر عجیب می‌آید: آدل مونت، اسم واقعی یا نام تعمیدی اوست؟»

اما مونت کریستو نتیجه‌ای که از دیدار خود گرفته بود، مافوق انتظارش بود. با خود گفت: «زمینی مساعد است. یقین دارم دانه‌ای که در آن بیفتد از بین نمی‌رود.»

فردای آن روز کنت به وعده خود وفا کرد و داروی تقاضا شده را فرستاد.

روبر 'اھریمن

اجتماع اپرا آن شب بهتر از همیشه بود، زیرا با تشریفات آکادمی سلطنتی موزیک همراه بود. لاواسور^۲ پس از یک بیماری طولانی در نقش برترام^۳ ظاهر می شد و شاهکار استاد مثل همیشه درخشان ترین اجتماع پاریس را به تأثر کشانده بود.

مورسرف هم مانند همه جوانان ثروتمند جایگاه ویژه خودش را داشت، به اضافه ده لژ متعلق به کسانی که می شناخت و می توانست نزد آنها برود و جا بخواهد، علاوه بر آن لژ اشرف بود که او حق ورود به آن را داشت.

شاتورنو جایگاه هم جوار او را اشغال کرده بود.

بوشانی به عنوان روزنامه نگار سلطان سالون بود و جایش در همه جا بود.

آن شب لوسین دوبری لژ وزیر را در اختیار داشت و آن را به کنت دومورسرف تقدیم کرده بود، کنت به علت امتناع مرسدس لژ را به دانگلار وا گذاشته و در ضمن به او پیام فرستاده بود که اگر آنها لژ واگذاری را بپذیرند احتمالاً او آن شب می رود تا در تأثر دیداری از خانم بارون و دخترش به عمل آورد. خانم ها پذیرفتند، ریرا هیچکس بیشتر از یک میلیونر برای لژ مجانی اشتها ندارد.

اما خود دانگلار، چون به او گفته بودند که مسلک سیاسی و منصب او به عنوان نماینده مخالف دولت، به او اجازه نمی دهد که در لژ وزیر برود از این کار امتناع کرد، در نتیجه خانم بارون به لوسین دوبری نوشته بود که به دنبال او بیاید، زیرا او و اوژنی نمی توانستند تنها به اپرا بروند.

در واقع اگر دو رن تنها در اپرا بودند، مسلماً خیلی بد تعبیر می شد، ولی وقتی که مادموازل دانگلار همراه مادرش و معشوق مادرش باشد، کسی چیزی نمی گوید: دنیا را باید چنانکه هست پذیرفت.

۱ - Robert le Diable، نام اپریلی از ژاک مه بربر (۱۸۳۱).

2 - Lavasseur

3 - Bertram

پرده بالا رفت. این هم یک عادت ما پارسی‌هاست که زمانی به تأثر برسیم که نمایش شروع شده باشد. نتیجه این است که پردهٔ اول از جانب تماشاگران از قبل رسیده به نگاه کردن و گوش دادن به نمایش نمی‌گذرد، بلکه صرف نگاه کردن به تماشاچیان می‌شود که در حال رسیدن هستند، و چیزی شنیده نمی‌شود جز صدای درها و مکالمات. آلبر ناگهان با دیدن در لژی که در ردیف اول باز شد گفت:

«نگاه کن. کنتس ژ...!»

شاتورنو پرسید:

— کنتس ژ... کیست؟

— بارون، من شما را از این سؤال نمی‌بخشم. شما می‌پرسید کنتس ژ... کیست؟

— درست است. آن خانم جذاب و نیزی را می‌گویید؟

— خودش است.

کنتس ژ... آلبر را دید و سلامی توام با لبخند با او مبادله کرد.

شاتو - رنو پرسید:

— آیا شما با او آشنایی دارید؟

— بله. در رُم به وسیله فرانز به او معرفی شدم.

— ممکن است شما در پاریس همان خدمتی را که فرانز در رُم به شما کرده است

نسبت به من انجام دهید؟

— با کمال میل.

مردم داد زدند:

— ساکت.

دو جوان همچنان به مکالمهٔ خود ادامه داشتند، بی‌آنکه به نظر برسد کمترین نگرانی دربارهٔ تماشاگرانی که می‌خواهند موزیک را بشنوند داشته باشند. شاتورنو گفت:

— این خانم امروز در مسابقهٔ اسب‌دوانی شان دومارس بود.

— امروز مسابقه بود! آیا شما شرط‌بندی کردید؟

— مبلغ کم. پنجاه لویی.

— کدام اسب برد؟

— نوتیلوس. من روی او شرط بسته بودم.

– ولی گویا سه تا مسابقه بود؟

– بله. در جایزه ژوکی – کلوپ که یک جام زرین بود مسأله‌ای عجیب اتفاق افتاد.

– چه مسأله‌ای؟

مردم باز فریاد زدند:

– ساکت باشید.

آلبر تکرار کرد:

– چه مسأله‌ای؟

– مسابقه را یک اسب و یک سوارکار کاملاً ناشناس بردند.

– چطور؟

– هیچکس به اسبی که زیر نام وامپا ثبت شده بود و سوار کار او که ژوب^۱ نامیده

می شد توجه نکرده بود. وقتی که مسئولان یک اسب کهر بسیار عالی سوارکاری به بزرگی

یک مشت را دیدند که پیش می‌آید، ناچار شدند بیست لیور سرب در جیب‌های او

بگذارند، اما این کار مانع از آن نشد که اسب به اندازه طول سه اسب از آریل^۲ و باربارو^۳ که با

او حرکت می‌کردند جلو بزنند و به مقصد برسد.

– و ندانستند این اسب و سوارکار متعلق به کیست؟

– نه.

– گفتید اسم اسب...

– وامپا بود.

– در این صورت من از شما پیش ترم و می‌دانم که اسب به چه کسی تعلق دارد.

ردیف همکف برای سؤمین بار فریاد کشیدند: «ساکت باشید.»

این بار غوغا چنان زیاد بود که بالاخره دو جوان متوجه شدند که خطاب جماعت به

آنهاست. لحظه‌ای روی گردانند تا ببینند چه کسی مسئولیت چنین جسارتی را به عهده

می‌گیرد. ولی هیچکس دعوت به سکوت را تکرار نکرد و آنها رو به صحنه کردند.

در این لحظه در لژ وزیر باز شد، مادام دانگلار، دخترش و لوسین دوبری در آن

جا گرفتند. شاتو – رنو گفت:

– آه، اینها آشنایان شما هستند و یکونت. چرا به طرف راست نگاه می‌کنید، آنها شما

را جستجو می‌کنند.

آلبر روی گرداند و نگاهش با نگاه خانم دانگلار برخورد کرد که با بادبزن خود به او سلامی کوچک داد. ولی مادموازل دانگلار چشمان سیاه خود را به طبقه همکف دوخت. شاتورنو گفت:

— عزیزم، در واقع من چیزی درک نمی‌کنم جز ازدواجی نامتناسب که گمان نمی‌کنم چندان مورد علاقه شما باشد. ولی واقعاً نمی‌دانم شما چه ایرادی به مادموازل دانگلار دارید. دختر بسیار زیبایی است.

— بسیار زیباست. اما اعتراف می‌کنم که من چیزی ملایم‌تر، مطبوع‌تر و بالاخره زنانه‌تر از این را به عنوان زیبایی ترجیح می‌دهم.

شاتورنو که در سی سالگی حالتی پدرانۀ نسبت به مورسرف می‌گرفت گفت:

— جوانان ما هرگز راضی نیستند. عزیزم، برای شما نامزدی یافته‌اند که از روی الگوی دیان^۱ شکارچی ساخته شده است و شما ناراضی هستید؟

— من چیزی از قبیل ونوس^۲ میلو^۳ را ترجیح می‌دهم. دیان شکارچی که همیشه در میان ندیمه‌های خود به سر می‌برد مرا به وحشت می‌اندازد. از آن می‌ترسم که با من مانند آکتئون^۴ رفتار کند.

در واقع با دقت در قیافه دختر جوان، احساسی که مورسرف به آن اعتراف کرد قابل درک بود. مادموازل دانگلار زیبا بود اما همان‌طور که آلبر گفت زیباییش با سردی همراه بود؛ موهای سیاه و خوش رنگی داشت که در امواج آن نوعی سرکشی نسبت به دستی که بخواهد آن را نوازش کند احساس می‌شد. چشمانش مثل موهایش سیاه بود و در زیر ابروهای پرپشت که گاه به هم می‌آمد قاب‌گیری شده بود، و حالت جدی بودن نگاه در چشم‌های یک زن در او به طرز حیرت‌آور مورد توجه قرار می‌گرفت. بینی‌اش همان اندازه‌ای را داشت که مجسمه‌ساز به مجسمه ژونون^۵ می‌دهد، فقط دهانش قدری بزرگ بود ولی دندان‌هایی زیبا آن را زینت می‌داد. خال سیاهی که در کنار لب قرار داشت و بزرگتر از حد معمول بود هوس طبیعت بود و به این خاصیتی که مورسرف را به وحشت می‌انداخت کمک می‌کرد.

۱- Diane، الهه شکار. ۲- Vénus، الهه زیبایی. ۳- Milo، یابنده مجسمه ونوس.

۴- Actéon، آکته‌ئون که الهه آرمیس را برهنه در حمام دیده بود، به وسیله سگ‌هایی که آرمیس به تعقیب او فرستاد بلعیده شد. (از اساطیر یونان)

۵- Junon، همسر ژوپیتر، خدای خدایان.

بقیه شخصیت اوژنی^۱ با این قیافه‌ای که ما شرحش را دادیم تناسب داشت. همان طور که شاتو - رنو گفته بود، او یک دیان شکارچی بود، بعلاوه چیزی جدی تر و عضلانی تر از آن. دربارهٔ تعلیم و تربیتی که او دریافت داشته بود فقط یک ایراد وارد بود: اینکه مثل بعضی از نکات قیافه‌اش به نظر می‌رسید به جنس مخالف تعلق دارد: به دو یا سه زبان صحبت می‌کرد، نقاشی را خوب می‌دانست، شعر می‌گفت و آهنگ می‌ساخت. بخصوص به این هنر آخری علاقه‌مند بود و آن را با دختری که دوست دوران مدرسه‌اش بود تمرین می‌کرد. این دختر که مادموازل لوئیز دارمی^۲ نام داشت، زیبا و بدون ثروت بود. ولی همهٔ استعدادهای لازم را برای آنکه روزی خواننده‌ای مشهور شود داشت. به طوری که می‌گفتند یکی از آهنگ‌سازان بزرگ که به این دختر علاقه‌ای پدران دارد، او را با امید به اینکه روزی صدایش موجب سعادتش شود تعلیم می‌دهد و به کار کردن وامی‌دارد.

این امکان که مادموازل لوئیز دارمی روزی وارد تأثر شود، موجب می‌شد که مادموازل دانگلار با آنکه او را در خانهٔ خود می‌پذیرفت، هرگز با او در مجامع دیده نشود. از طرفی، لوئیز بی‌آنکه در خانهٔ بانکدار مقام یک دوست معمولی را داشته باشد، مقامی بالاتر از یک معلم معمولی داشت.

پرده چند لحظه پس از ورود مادام دانگلار در لژ، پایین افتاده بود، و به کمک این فاصله‌های میان پرده‌ای که مردم می‌توانستند گردش کنند یا به مدت نیم ساعت از آشنایان دیدار کنند، طبقهٔ همکف تقریباً خالی شده بود.

مورسرف و شاتورنو از اولین کسانی بودند که جایگاهشان را ترک کردند. مادام دانگلار لحظه‌ای تصوّر کرد که عجلهٔ آلبر برای آمدن به نزد او بوده است تا ابراز ارادت کند، و به سوی گوش دخترش خم شد تا این خبر را به او اعلام دارد؛ اما اوژنی فقط لبخند زد و سر تکان داد، در همان حال گویی برای اثبات انکار اوژنی آلبر در لژی که در ردیف اول بود نمایان شد. این لژ متعلق به کنتس ژ... بود.

کنتس در حالی که با لطف کامل یک آشنای دیرینه دستش را به جانب آلبر دراز می‌کرد گفت: «شما بیید آقای مسافر. لطف کردید که مرا شناختید و خصوصاً از اینکه مرا برای اولین دیدارتان ترجیح دادید سپاسگزارم.»

آلبر جواب داد:

... باور کنید که اگر می‌دانستم شما به پاریس آمده‌اید و نشانی شما را داشتیم اینهمه

1- Eugénie

2- Louise d'Armillly

مدّت صبر نمی‌کردم. اجازه بدهید آقای بارون شاتو-رنو را که دوست من و یکی از کمیاب‌ترین نجیب‌زاده‌هایی است که هنوز در فرانسه وجود دارند به شما معرفی کنم. در ضمن او به من اطلاع داد که امروز شما در میدان مسابقهٔ شان دو مارس بوده‌اید.

شاتو رنو به کنتس سلام داد. کنتس فوراً پرسید:

— پس شما هم در میدان مسابقه بودید؟

— بله خانم.

— می‌توانید به من بگویید اسبی که جایزهٔ ژوکی کلوپ را برد متعلق به چه کسی بود؟

— نه خانم. من هم اکنون این سؤال را از آلبر می‌کردم.

آلبر پرسید:

— خانم، شما خیلی به این مسأله علاقه‌مندید؟

— به چه مسأله‌ای؟

— به اینکه صاحب اسب را بشناسید؟

— خیلی زیاد. چون فکرش را بکنید که... ولی مگر شما او را می‌شناسید؟

— خانم شما می‌خواستید داستانی تعریف کنید، چون گفتید فکرش را بکنید که...

— بله. فکرش را بکنید که این اسب زیبای کهر و آن سوارکار زیبای کوچک که کاسکت

صورتی رنگ داشت، با اولین نگاه علاقه‌ای در من به وجود آوردند و من برای هردویشان

دعا می‌کردم که ببرند. درست مثل اینکه نیمی از ثروتم راروی آنها شرط‌بندی کرده باشم.

به این ترتیب وقتی دیدم آنها به هدف رسیدند و به اندازهٔ طول سه اسب از دیگر اسب‌ها

جلو زدند چنان خوشحال شدم که مثل دیوانه‌ها شروع به دست زدن کردم. تصوّرش را

بکنید که چقدر حیرت کردم وقتی که به خانه رسیدم و سوارکار کوچک اندام راروی پلکان

خانه‌ام دیدم. اوّل تصوّر کردم برندهٔ مسابقه تصادفاً در همان ساختمان منزل دارد. ولی با

باز کردن در سالون اوّلین چیزی که نظرم را جلب کرد جام زرّین مسابقه بود که اسب و

سوارکار ناشناس آن را به دست آورده بودند. در جام قطعه کاغذ کوچکی قرار داشت که روی

آن نوشته شده بود: «به کنتس ژ... از جانب لردروتون».

آلبر گفت: «درست همین است».

— چطور درست همین است؟ چه می‌خواهید بگویید؟

— می‌خواهم بگویم که صاحب اسب خود لردروتون است.

— کدام لردروتون؟

— لردروتون ماء، خون آشام تأثر آرژانتینا.

کنتس فریاد کشید:

— راست می‌گویید؟ آیا او در اینجا است؟

— بله خانم.

— آیا شما او را می‌بینید؟ او را در خانه‌تان می‌پذیرید؟ نزد او می‌روید؟

— او دوست صمیمی من است. آقای شاتو-رنو هم افتخار آشنایی با او را دارد.

— از کجا می‌دانید اسب اوست که مسابقه را برده است؟

— از آنجا که اسب با نام وامپا ثبت شده است.

— خوب، بعد؟

— آیا راهزنی را که مرا ربوده بود به یاد نمی‌آورید؟ آنکه کنت به طرز معجزه‌آسایی مرا

از دست او نجات داد؟

— چرا. یادم است.

— اسم آن راهزن وامپا بود. پس می‌بینید که صاحب اسب کنت است.

— چرا این جام را برای من فرستاده است.

— اولاً چنانکه می‌توانید حدس بزنید، من درباره‌ی شما با او صحبت کرده بودم، و سپس

از باز یافتن یک هموطن و از توجهی که این هم وطن به اسب او داشته است خوشحال شده است.

— امیدوارم حرف‌های جنون‌آمیزی را که من درباره‌اش گفتم برای او نقل نکرده

باشید؟

— راستش سوگند یاد نمی‌کنم، و این طریقی که او جام را زیر عنوان لرد روتون برای

شما فرستاده است...

— آه، وحشتناک است. حتماً خیلی از دست من عصبانی است.

— آیا رفتاری که او با شما کرده است رفتار یک دشمن است؟

— نه. اعتراف می‌کنم که نه. پس او در پاریس است؟

— بله.

— تا حالا چه هیجاناتی به وجود آورده است؟

— هشت روز مرتب درباره‌ی او حرف می‌زدند. سپس حوادث تاجگذاری ملکه انگلیس و

دزدیده شدن جواهرات ماداموازل مارا^۱ پیش آمد و دیگر از او حرف نزدند.

شاتو - رنو گفت:

— آلبر عزیز. کاملاً پیداست که کنت دوست شماست و در نتیجه شما رعایت او را می‌کنید. خانم کنتس، آنچه را آلبر می‌گوید باور نکنید، بعکس، در پاریس همه از کنت دو مونت کریستو صحبت می‌کنند. اوّل برای مادام دانگلار اسب‌هایی را که سی هزار فرانک خریده بود، هدیه فرستاد. بعد زندگی مادام دوو یلفور را نجات داد. حالا هم چنانکه به نظر می‌رسد مسابقه ژوکی کلوپ را برده است. مورسرف هرچه می‌خواهد بگوید، من بعکس تأکید می‌کنم که در این زمان همه به کنت می‌پردازند، و اگر به این ترتیب به کارهای عجیب که ظاهراً طرز زندگی عادی اوست ادامه دهد، تا یک ماه دیگر به هیچکس جز او نمی‌پردازند.

مورسرف گفت:

— شاید. لژ سفیر روسیه را چه کسی اشغال کرده است؟
کنتس پرسید کدام لژ؟

— بین دو ستون ردیف اوّل. به نظر می‌رسد که آن را نوسازی کرده‌اند؟
شاتو رنو گفت:

— درست است. آیا در پرده اوّل کسی در آنجا بود؟
کنتس گفت:

— نه. من کسی را ندیدم.

سپس رو به آلبر کرد و پرسید:

— شما تصوّر می‌کنید کنت دو مونت کریستوی شما جایزه را برده است؟
یقین دارم.

— و اوست که جام را برای من فرستاده است؟
بدون شک.

— ولی من او را نمی‌شناسم و مایلم جام را برایش پس بفرستم.

— این کار را نکنید، چون او در برابر جامی دیگر برایتان می‌فرستد که در یاقوت کنده باشند. طرز رفتار او این است، چه می‌شود کرد؟ باید او را چنانکه هست پذیرفت.
در این لحظه صدای زنگی که شروع پرده دوم را اعلام می‌داشت شنیده شد. آلبر برخاست تا به جای خود برگردد. کنتس پرسید:

— آیا باز هم شما را خواهیم دید؟

— اگر اجازه بدهید در میان پرده دیگر می‌آیم تا از شما بپرسم که آیا می‌توانم در

پاریس برایتان مفید فایده‌ای باشم.

— آقا، من همه عصرهای شنبه، در کوچه ریوولی^۱، شماره ۲۲ برای دوستانم در خانه هستم. آگاه شدید؟

جوانان سلام دادند و بیرون رفتند.

وقتی که به طبقه همکف رسیدند دیدند که همه تماشاچیان ایستاده و نگاهشان را به نقطه‌ای از سالون دوخته‌اند. نگاه آنها هم جهت توجه عمومی را دنبال کرد و بر روی لژ قدیمی سفیر روسیه متوقف ماند. مردی ملیس به لباس سیاه، میان سی و پنج تا چهل ساله، همراه با زنی که لباس شرقی به تن داشت وارد لژ شده بودند. زن بسیار زیبا بود و لباسی چنان مجلل به تن داشت که تمام نگاه‌ها به او خیره مانده بود. آلبر گفت:

— این مونت کریستو است با یونانی‌اش.

در واقع کنت و هایدو بودند.

لحظه‌ای بعد زن جوان نه تنها مورد توجه طبقه همکف، بلکه تمام سالون قرار گرفته بود. زنها به جانب خارج لژها خم شده بودند تا این آبشار الماس را که زیر نور چلچراغ‌ها می‌درخشید ببینند.

پرده دوم در میان زمزمه خفه‌ای که حادثه‌ای مهم در جمع ایجاد می‌کند گذشت. هیچکس به فکر نیفتاد که فریاد «ساکت» بزند. زنی چنین جوان، چنین زیبا، و چنین خیره کننده، عجیب‌ترین نمایشی بود که می‌توانستند ببینند.

این بار اشاره‌ای از جانب مادام دانگلار به وضوح به آلبر فهماند که خانم بارون مایل است آلبر به دیدار او برود.

آلبر مؤدب‌تر از آن بود که وقتی با وضوح به او اشاره می‌کردند که منتظرش هستند، تعلل کند. پس چون پرده تمام شد، با عجله خود را به جلو صحنه رساند، به دو زن سلام داد و دست به سوی دوبری دراز کرد.

خانم بارون او را با لبخندی مهرآمیز پذیرفت و اوژنی با همان سردی معمولی‌اش. دوبری گفت: «عزیزم، شما مردی را می‌بینید که از خستگی به ستوه آمده است و شما را به کمک می‌طلبد تا جایش را بگیرد. خانم مرا با سوالاتش درباره کنت از پا درآورده است، می‌خواهد من بدانم او از کجاست، از کجا می‌آید، به کجا می‌رود. آخر من که کاگلیوسترو^۲

1- Rivoli

۲- Cagliostro، یکی از پایه‌گذاران انقلاب فرانسه که ادعای غیب‌گویی می‌کرد.

نیستم. برای اینکه خودم را خلاص کنم گفتم: «همه را از مورسرف بپرسید؛ او کنت مونت کریستویش را روی سرانگشت می‌شناسد.» این بود که خانم به شما اشاره کردند.
خانم بارون گفت:

— آیا باور کردنی است کسی که نیم میلیون بودجهٔ محرمانه در اختیار دارد، از همه چیز بی‌اطلاع باشد؟
لوسین گفت:

— خانم، خواهش می‌کنم باور کنید که اگر من نیم میلیون در اختیار داشته باشم، آن را در راه دیگری غیر از به دست آوردن اطلاعات دربارهٔ آقای کنت دو مونت کریستو به کار می‌برم، که هیچ امتیازی ندارد جز اینکه دو برابر یک نواب ثروتمند است. اما من رشتهٔ سخن را به دوستم مورسرف داده‌ام. با او توافق کنید، به من ربطی ندارد.
خانم بارون گفت:

— یک نواب مسلماً دو اسب به ارزش سی هزار فرانک که چهار قطعه الماس پنج هزار فرانکی به گوش آنها باشد برای من هدیه نمی‌فرستاد.
مورسرف خنده‌کنان گفت:

— آه، الماس جنون اوست. تصوّر می‌کنم که او هم مثل پوتمکین^۱ مقداری الماس در جیب خود دارد، و همان طور که پوسه^۲ کوچولو در راه خود ریگ می‌ریخت، او هم الماس می‌ریزد.

مادام دانگلار گفت:

— لابد یک معدن یافته است. می‌دانید که او در بانک بارون یک اعتبار نامحدود دارد؟
— نه. نمی‌دانستم. ولی باید همین طور باشد.
— و به آقای دانگلار اعلام داشته است که می‌خواهد یک سال در پاریس بماند و در این مدت شش میلیون خرج کند.

دبری گفت:

— گمان می‌کنم او شاه ایران است که به‌طور ناشناس سفر می‌کند.
اوژنی گفت:

— آقای دوبری. آیا توجه کردید که زنی که همراه اوست چقدر زیباست؟

1- Potemkin

۲- Petit Poucet، داستانی از برادران گریم.

— مادموازل، من هیچ زن دیگری جز شما نمی‌شناسم که تا این حد عادلانه دربارهٔ هم‌جنسان خود قضاوت کند.

سپس لوسین دوربین رابه چشم‌هایش نزدیک کرد و گفت:
«در واقع بسیار جذاب است.»

اوژنی پرسید:

— آقای مورسرف، شما می‌دانید این زن کیست؟

— مادموازل، من تقریباً به اندازهٔ دیگران دربارهٔ این شخصیت مرموزی که از او حرف می‌زنیم می‌دانم. فقط اطلاع دارم که او زنی یونانی است.

— این از لباسش به راحتی پیداست و شما چیزی علاوه بر آنکه همهٔ جمعیت سالون مثل ما می‌دانند به من نگفتید.

— متأسفم که راهنمایی جاهل هستم. ولی ناچار باید اعتراف کنم که شناخت من به همین حد ختم می‌شود. بعلاوه می‌دانم که او موسیقی می‌داند، زیرا روزی که نزد کنت ناهار می‌خوردم، صدای سازی را شنیدم که مسلماً نمی‌توانست مال کسی غیر از او باشد. مادام دانگلار پرسید:

— پس کنت شما مهمان هم می‌پذیرد؟

— با طرزی بسیار باشکوه.

— باید دانگلار را وادارم شامی، مجلس رقصی، چیزی برای او ترتیب دهد تا او هم ناچار شود تلافی کند.

دوبری به حالت خنده گفت:

— آیا شما به خانهٔ او می‌روید؟

— چرا نروم؛ با شوهرم هستم.

— ولی این کنت اسرارآمیز زن ندارد.

خانم بارون به نوبهٔ خود با خنده زن یونانی را نشان داد و گفت:

— می‌بینید که دارد.

— ولی از قراری که خودش به ما گفت، این زن نوعی برده است. مورسرف، یادتان

هست که در منزل شما می‌گفت؟

مادام دانگلار گفت:

— لوسین عزیز، تصدیق کنید که این زن بیشتر به یک شاهزاده خانم می‌ماند تا به

یک برده.

– شاهزاده خانم هزار و یک شب!

– من نمی‌گویم هزار و یک شب، ولی او مثل یک پرنسس واقعی غرق در الماس است.

اوژنی گفت:

– به نظر من زیادی الماس دارد. خودش بدون آنها زیباتر خواهد بود.

دوبری گفت:

– درباره خود کنت چه عقیده دارید؟ گمانم او هم بد نیست.

اوژنی چنانکه گویی هنوز در اندیشه نگاه کردن به کنت نبوده است گفت:

– کنت؟ او خیلی رنگ پریده است.

مورسرف گفت:

– درست است. رازی که ما در جستجوی آن هستیم در همین پریدگی رنگ اوست.

می‌دانید که کنتس ژ... او را یک خون آشام تصوّر می‌کند؟

خانم بارون پرسید:

– مگر کنتس ژ... برگشته است؟

اوژنی گفت:

– در لژ پهلویی، تقریباً مقابل ما، آن زن که موهای بلوند قشنگی دارد اوست.

– آه. راستی؟ مورسرف، شما می‌دانید چه باید بکنید؟

– دستور بفرمایید خانم.

– شما باید بروید دیداری از کنت دو مونت کریستوی خودتان بکنید و او را برای ما

بیاورید.

اوژنی گفت:

– برای چی؟

– برای آنکه با او حرف بزیم. تو کنجکاو نیستی که او را ببینی؟

– به هیچ وجه.

خانم بارون زمزمه کرد:

– چه دختر عجیبی!

مورسرف گفت:

– احتمالاً او خودش خواهد آمد. نگاه کنید، شما را دید و سلام داد.

خانم بارون جواب سلام کنت را با لبخندی مهرآمیز داد.

مورسرف گفت:

... باشد، من می‌روم ببینم وسیله‌ای برای حرف زدن با او می‌یابم.

— خیلی ساده است. به لژ او بروید.

— ولی من به آن زیبای یونانی معرفی نشده‌ام.

— شما می‌گویید که او یک برده است.

— ولی شما ادعا می‌کنید که او یک شاهزاده خانم است. پس من فقط بیرون می‌روم و

امیدوارم کنت وقتی که مرا دید بیرون بیاید.

— باشد. بروید.

مورسرف سلام داد و بیرون رفت. وقتی از برابر لژ کنت می‌گذشت در لژ باز شد، کنت

چند کلمه به زبان عربی به علی که در سرسرا ایستاده بود گفت و بازوی مورسرف را گرفت.

علی در را بست و مقابل در ایستاد. در سرسرا عده‌ای در اطراف مردنوبه‌ای اجتماع کرده

بودند. مونت کریستو به آلبر گفت:

— در واقع پاریس شما شهر عجیبی است، و پاریسی‌ها مردمی مخصوص هستند. به

نظر می‌رسد نخستین باریست که یک نفر نوبه‌ای را می‌بینند. نگاه کنید چطور اطراف

این علی بینوا جمع شده‌اند بی آنکه او معنی این کار را درک کند. به شما قول می‌دهم که

اگر یک پاریسی به تونس، به کنستانتینوپول، به بغداد یا به قاهره برود، مردم دور او جمع

نمی‌شوند.

— زیرا شرقی‌های شما آدم‌های عاقلی هستند و فقط به چیزی نگاه می‌کنند که ارزش

آن را داشته باشد. ولی در ضمن بدانید که توجه مردم به علی به خاطر این است که او به

شما تعلق دارد. چون شما در این زمان مرد روز هستید، و همه به شما توجه دارند.

— واقعاً؟ چه کسی موجب این توجه به من شده است؟

— شما خودتان. شما اسب‌هایی به ارزش هزار لویی هدیه می‌دهید، همسر دادستان را

از چنگال مرگ بیرون می‌کشید، اسب‌هایی از نژاد خالص و سوارکاری به کوچکی یک

بوزینه را در مسابقه شرکت می‌دهید و جام زرین جایزه را برای زنان زیبا می‌فرستید.

— لعنت بر شیطان، این دیوانگی‌ها را چه کسی برای شما گفته است؟

— اول مادام دانگلار که آرزو دارد شما را در لژ خود ببیند، یا بهتر بگویم، مایل است شما

را در لژ او ببینند. دوم روزنامه‌بوشان و سوم تصورات شخصی من. شما اگر می‌خواهید

ناشناس بمانید، چرا اسم اسبتان را و امپا گذاشتید؟

— درست است. این یک بی‌احتیاطی بود. بگویید ببینم، آیا کنت دومورسرف هیچ

وقت به اپرا نمی‌آید؟ من نگاه کردم و او را در هیچ جا ندیدم.

— او امشب می‌آید.

— کجا؟

— گمان می‌کنم در لژ خانم دانگلار.

— این زن زیبا که همراه اوست، دخترش است؟

— بله.

— از این بابت به شما تبریک می‌گویم.

مورسرف لبخند زنان گفت:

— در این باره بعدها صحبت می‌کنیم. موزیک بنظر تان چطور آمد؟

— کدام موزیک؟

— همین که حالا شنیدید.

— من هم مثل دیو ژن می‌گویم: آهنگ خوبی است برای پرنده‌های دوپا و بدون پر.

— بله. چون شما از قرار معلوم می‌توانید به میل خود هفت نغمه بهشت را بشنوید.

— تا حدی چنین است و یکنونت. من هر وقت بخوام موسیقی قابل تحسینی را که

گوش هیچ انسانی نشنیده است بشنوم، می‌خوابم.

— جایش همین جاست. بخوابید، چون اپرا برای همین ساخته شده است.

— نه. در واقع ارکسترهای شما برای خوابی که من از آن حرف می‌زنم زیادی پر سر و

صداست. من برای آن خواب نیاز به آرامش و سکوت دارم، بعلاوه مقداری تدارکات...

— حشیش مشهور؟

— درست است و یکنونت. هر وقت خواستید موسیقی بشنوید، بیایید با من شام بخورید.

— من قبلاً، وقتی که با شما در رم ناهار می‌خوردم این موسیقی را شنیدم.

— بله. آن ساز هایده بود. این آواره بینوا گاهی با نواختن آهنگ‌های موطنش خودش

را سرگرم می‌کند.

مورسرف دیگر حرفی نزد و کنت هم ساکت ماند. در این لحظه صدای زنگ شنیده

شد، کنت در حالی که به جانب لژ خودش هفت گفت: «مرا ببخشید. و به کنتس ژ... از

جانب خون آشامش سلام برسانید.»

— و برای خانم بارون؟

— به او بگویید که اگر اجازه دهد امشب افتخار خواهم داشت که برای عرض ارادت نزد

او بروم.

پردهٔ سوّم شروع شد. در شروع این پرده کنت دومورسرف چنانکه وعده داده بود به لژ مادام دانگلار آمد.

کنت از آن کسان نبود که ورودش به سالون انقلاب برپا کند. هیچکس به ورود او توجه نکرد، مگر آنها که او در لژشان جایی را اشغال کرد.

ولی مونت کریستو او را دید و لبخندی مختصر از لب‌هایش گذشت.

اما هائیده، تا زمانی که پرده بالا بود چیزی جز نمایش نمی‌دید. مانند همهٔ طبایع بدوی آنچه را به گوش و چشم سخن می‌گوید ستایش می‌کرد. پردهٔ سوّم طبق معمول گذشت. سه خواننده آوازشان را به پایان رساندند، پرنس گروناد شکوهمند دست دخترش را گرفت و در اطراف سالون راه رفت تا بالا پوش مخمل خود را در معرض تماشا بگذارد، سپس پرده پایین آمد و جماعت بلافاصله به جانب مرکز و راهروها سرازیر شدند.

کنت از لژ خود بیرون آمد و لحظه‌ای بعد در لژ مادام دانگلار ظاهر شد.

خانم بارون فریادی از شادی و حیرت کشید:

— آه، آقای کنت، خوب شد آمدید، چون من عجله داشتم که تشکرات شفاهیم را به آنچه برایتان نوشته بودم بیفزایم.

— خانم، شما هنوز این مسائل جزئی را به یاد دارید؟ من آن را بکلی فراموش کرده‌ام.

— آنچه فراموش نمی‌شود این است که شما فردای آن روز دوست خوب من مادام دوو یلفور را از خطری که همان اسب‌ها برایش ایجاد کرده بودند نجات دادید.

— در این مسأله هم شایستگی من دخالت ندارد. علی، مستخدم نوبه‌ای من بود که سعادت داشت این خدمت را به مادام دوو یلفور بکند.

کنت دومورسرف گفت:

— آیا پسر مرا هم علی از دست راهزنان بیرون کشید؟

کنت در حالی که دست مورسرف را که به سایش دراز شده بود می‌فشرده گفت:

— نه آقای کنت. این بار تشکر را به حساب خود می‌گذارم، اما شما قبلاً آن را گفته‌اید و من دریافت داشته‌ام. در واقع خوشحالم که هنوز هم شما را سپاسگزار می‌بینم. خانم بارون، شما لطفاً مرا به دخترتان معرفی کنید.

— شما حداقل از لحاظ اسم معرفی شده هستید، زیرا دو سه روز است که ما دائماً از شما حرف می‌زنیم. اوژنی، آقای کنت دو مونت کریستو.

کنت سر فرود آورد. مادمازل دانگلار حرکتی مختصر به سرش داد و گفت:

— آقای کنت، خانم بسیار زیبایی در اینجا همراه شماست. آیا او دخترتان است؟

کنت حیرت‌زده از این صراحت گفت:

– نه مادموازل، او دختری یونانی است که من قیّمش هستم.

– نام او چیست؟

– هائیده.

کنت دو مورسرف زمزمه کرد:

– یک دختر یونانی؟

مادام دانگلار رو به کنت دو مورسرف کرد و پرسید:

– بگویید ببینم، شما که در دربار علی تابلین^۱ خدمت کرده‌اید، هرگز لباس‌هایی به

این زیبایی که مقابل چشم ماست دیده‌اید؟

مونت کریستو از مورسرف پرسید:

– آقای کنت، شما در ژانینا خدمت کرده‌اید؟

مورسرف جواب داد:

– بله. من ژنرال - بازرس لشگریان پاشا بودم، و پنهان نمی‌کنم که ثروت مختصر من

از جانب رئیس نامی و آزادی‌خواه اهل آلبانیم به من رسیده است.

مادام دانگلار به مورسرف اصرار کرد:

– پس نگاه کنید.

– کجا را؟

مونت کریستو گفت: «اینجا را» و در حالی که سر مورسرف را با بازویش احاطه می‌کرد،

به جانب بیرون لژ خم شد.

در این لحظه هائیده که با نگاه در جستجوی کنت بود، چهره‌رنگ پریده‌او را در کنار

سر مورسرف دید.

دیدن این منظره در دختر جوان اثری شگف‌انگیز داشت. حرکتی به جلو کرد، چنانکه

گویی می‌خواهد با نگاه آن دورا ببلعد. بلافاصله فریادی خفیف کشید و خودش را به عقب

انداخت. صدای او به گوش کسانی که نزدیک لژ بودند رسید. علی فوراً در لژ را باز کرد.

اوژنی به مونت کریستو گفت:

– نگاه کنید، گویا حادثه‌ای برای دخترخوانده‌تان پیش آمده است. شاید حالش به هم

۱- علی تابلین (۱۷۴۱-۱۸۰۲) که در آلبانی متولد شده بود، پاشای اپیر بود، می‌خواست از حکومت سلطان عثمانی خارج شود و به وسیله ترک‌ها دستگیر و کشته شد.

خورده باشد.

— درست است. ولی نگران نباشید ماداموازل. هاید ه بسیار عصبی است و نسبت به بوها حساسیت دارد. عطری که برایش نامطبوع باشد برای بیهوش شدن او کافی است (کنت شیشه‌ای از جیب خود بیرون آورد و ادامه داد:) ولی من داروی او را با خود دارم. سپس به خانم بارون و دخترش سلام داد، با دوبری دست داد و از لژ مادام دانگلار بیرون رفت.

وقتی که کنت وارد لژ خودش شد، هاید ه هنوز به شدت رنگ پریده به نظر می‌رسید. دست کنت را به زحمت گرفت، و کنت متوجه شد که دست دختر جوان مرطوب و سرد است. هاید ه پرسید: «تو با چه کسی حرف می‌زدی؟»

— با کنت دومورسرف که در خدمت پدر نامدار تو بوده است، و اعتراف می‌کند که ثروت خود را از او دارد.

هاید ه فریاد کشید:

— آه. او بود که پدرم را به ترک‌ها فروخت، و این ثروت پاداش خیانت اوست. ارباب عزیزم، تو این را نمی‌دانستی؟

— سابقاً در اپیر چند کلمه‌ای در این باره شنیده بودم. اما از جزئیات آن خبر ندارم. دخترم، تو همه را برایم حکایت خواهی کرد، باید داستانی جالب باشد.

— بیا از اینجا برویم. احساس می‌کنم اگر مدتی بیشتر در مقابل این مرد باشم، خواهم مرد.

هاید ه به سرعت از جا برخاست، خودش را در شال کشمیر سفیدش که با مروارید و مرجان دست‌دوزی شده بود پیچید، و در لحظه‌ای که پرده بالا می‌رفت، به سرعت خارج شد. کنتس ژ... به آلبر که نزد او بازگشته بود گفت:

«ببینید، این مرد هیچ کارش مثل دیگران نیست. پرده سوّم و آواز روبّر را با اشتیاق گوش می‌کند، و زمانی که پرده چهارم شروع می‌شود، بیرون می‌رود.»

صعود و نزول

چند روز پس از این جریان، آلبر دومورسرف برای دیدار کنت دو مونت کریستو به خانه واقع در شانزلیزه که از هم اکنون به کمک ثروت بی حساب صاحبش قیافه کاخ به خود گرفته بود آمد.

او آمده بود تا سپاسگزاری مادام دانگلار را، که قبلاً به وسیله نامه ای با امضای مادام بارون، و ذکر نام دوشیزگیش، هرمین سرویو به او ابلاغ شده بود، از نو تجدید کند.

آلبر با لوسین دوبری همراه بود، و لوسین تعارفاتی نه چندان رسمی به سخنان دوستش می افزود که کنت به علت ظرافت آنها، نمی توانست به اصالت آن مشکوک باشد. حتی به نظر کنت رسید که لوسین به علت یک کنجکاوی دوگانه که نیمی از آن از کوچه شوسه دانتن ناشی می شد به دیدار او آمده است. در واقع او می توانست بدون ترس از اشتباه تصور کند که مادام دانگلار، چون نمی تواند با چشمان خودش داخل خانه مردی را که اسب های سی هزار فرانکی هدیه می دهد و با یک برده یونانی که بیش از یک میلیون الماس به خود دارد به اپرا می رود ببیند، به چشم هایی که می تواند ببیند مأموریت داده است تا اطلاعاتی درباره این خانه به او بدهد.

ولی کنت نشان نداد که کوچکترین تناسبی بین دیدار لوسین و کنجکاوی خانم بارون تصور کرده باشد. از آلبر پرسید:

— شما تقریباً با بارون دانگلار در رابطه دائمی هستید؟

— بله آقای کنت. آنچه را به شما گفتم که می دانید؟

— هنوز هم مسأله مطرح است؟

لوسین گفت:

— بیش از همیشه. ترتیب کار داده شده است.

سپس لوسین، شاید با قضاوت اینکه جمله ای که در مکالمه وارد کرده است به او حق می دهد که در بقیه صحبت بیگانه بماند، عینک صدفیش را به چشم گذاشت و در حال به دندان گرفتن سیب طلایی دسته عصایش، شروع به گردش در اتاق و تماشای اسلحه ها و

تابلوها کرد. مونت کریستو به آلبر گفت:

— ولی من با شنیدن سخنان بعدی شما فکر نمی‌کردم که جریان چنین با شتاب باشد. — چه می‌شود کرد؟ کارها بی‌آنکه تصوّرش را بکنیم پیش می‌رود. وقتی شما به آنها فکر نمی‌کنید، آنها به شما فکر می‌کنند، و چون به عقب می‌نگرید، از راهی که طی کرده‌اید دچار حیرت می‌شوید. پدرم و آقای دانگلار با هم در اسپانیا خدمت کرده‌اند؛ پدرم در ارتش و آقای دانگلار در تهیّه مواد غذایی برای ارتش. پدرم در آنجا به علّت انقلاب اسپانیا ثروت خود را از دست داد. پس با آقای دانگلار که میراثی نداشته است شالوده‌ای ریختند. پدرم با سرمایه سیاسی و نظامی که مورد توجّه است، و آقای دانگلار با سرمایه مالی که قابل تحسین است.

— گمان می‌کنم وقتی با آقای دانگلار صحبت می‌کردم در این باره سخن گفت... سپس کنت نگاهی به جانب لوسین که آلبومی را ورق می‌زد افکند و ادامه داد: — مادموازل اوژنی بسیار زیباست.

— بسیار زیباست، ولی من نوع زیبایی او را نمی‌پسندم، ناشایستگی از من است. — شما از حالا چنان حرف می‌زنید که گویی شوهر او هستید. آلبر به اطراف خود نگاه کرد تا ببیند لوسین چه می‌کند. سپس گفت: — شاید.

مونت کریستو صدایش را آهسته کرد و گفت:

— به نظر من شما از این ازدواج خوشحال نیستید.

— مادموازل دانگلار برای من زیادی ثروتمند است. این مسأله نگرانم می‌کند.

— عجب دلیلی! مگر شما خودتان ثروتمند نیستید؟

— پدرم حدود پنجاه هزار لیور عایدی سالیانه دارد، و شاید ده یا دوازده هزار لیور آن را پس از ازدواج به من بدهد.

— در واقع این مبلغ متوسطی است، خصوصاً برای پاریس. اما در دنیا فقط ثروت مطرح نیست، شهرت کافی، موقعیت بالایی اجتماعی هم برای خود مزیتی است. نام شما مشهور است، موقعیتی با شکوه دارید. کنت دومورسرف یک سرباز است شفافیت زیباترین اشعه خورشید است که یک شمشیر شکوهمند می‌تواند در آن بدرخشد. من بعکس شما این ازدواج را مناسب می‌بینم، زیرا مادموازل دانگلار شما را ثروتمند می‌کند و شما او را شریف می‌کنید.

آلبر سر تکان داد و متفکّر باقی ماند. بعد گفت:

– یک مسأله دیگر هم هست.

مونت کریستو ادامه داد:

– من نمی توانم این بیزاری را نسبت به دختری که هم ثروتمند است و هم زیبا درک کنم.

– اگر بیزاری هست، همه اش از جانب من نیست.

– پس از جانب کیست؟ گفتید که پدرتان طالب این ازدواج است.

– از جانب مادرم. مادرم نگاهی محتاط و قابل اعتماد دارد. او نسبت به این ازدواج

خوش بین نیست. نمی دانم چه ایرادی به دانگلارها دارد.

کنت با لحنی که تاحدی غیرطبیعی به نظر می رسید گفت:

– این قابل درک است. خانم کنتس دومورسرف که خود امتیاز، اشرافیت، و ظرافت

مجسم است، از فشردن دستی عامی، ضخیم و خشن اکراه دارد. این طبیعی است.

– در واقع نمی دانم این است یا چیز دیگر. آنچه می دانم این است که به نظرم می رسد

اگر این ازدواج انجام پذیرد، مادرم احساس بدبختی خواهد کرد. شش هفته پیش قرار بود

جمع شویم تا درباره این مسأله صحبت کنیم. اما من گرفتار سردرد شدید شدم.

کنت با لبخند پرسید:

– سردرد واقعی؟

– کاملاً واقعی. ولی شاید از ترس بود. به هر حال ناچار شدند مسأله را دو ماه عقب

بیندازند. عجله ای در کار نیست. من تازه بیست و یک سال دارم، و اوژنی فقط هفده سال

دارد. ولی دو ماه مهلت هفته آینده به پایان می رسد و مسأله را ناچار می بایست فیصله

داد. کنت عزیز، می توانید تصور کنید که چقدر در عذابم... شما چقدر خوشبختید که آزادید!

– خوب، شما هم می توانید آزاد باشید. چه کسی جلوتان را می گیرد؟

– اگر با ماداموازل دانگلار ازدواج نکنم، پدرم سخت ناراحت می شود.

– در این صورت ازدواج کنید.

– آنوقت مادرم نه تنها ناراحت می شود، بلکه رنج می کشد.

– خوب، پس ازدواج نکنید.

– خواهیم دید. سعی می کنم. شما به من توصیه می کنید و اگر برایتان ممکن باشد مرا

از مخمصه نجات می دهید، این طور نیست؟ من برای اینکه مادر خوبم ناراحت نشود،

حتی حاضرم میانه ام با پدرم شکراب شود.

کنت که به نظر می رسید دچار هیجان شده است روی گرداند، به دوبری که در انتهای

سالون روی مبل بزرگی نشسته بود، در دست راست یک مداد، در دست چپ یک دفتر یادداشت گرفته بود رو کرد گفت:

– شما چه کار می‌کنید؟ دارید از تابلوی پوسن^۱ یک کروکی می‌کشید؟

لوسین با آرامش گفت:

– نه. من نقاشی را بیش از آن دوست دارم که از آن کروکی بکشم. درست بعکس، دارم

با اعداد کار می‌کنم.

– با اعداد؟

– بله. دارم حساب می‌کنم. این کار به طور غیرمستقیم به ویکونت ارتباط می‌یابد.

دارم آنچه را بانک دانگلار با آخرین صعود سهام هاییتی به دست آورده است محاسبه

می‌کنم. در عرض سه روز هر سهم از دویست و شش به چهارصد و نه رسیده است.

بانکدار محتاط مقدار زیادی سهم با قیمت دویست و شش خریده بود. می‌بایست در این

معامله سیصد هزار لیور سود برده باشد.

مورسرف گفت:

– تازه این بهترین معامله‌اش نبوده است. آیا او در این سال یک میلیون روی سهام

اسپانیا سود نبرد؟

– بازی با سهام مهارت می‌خواهد. آقای دانگلار دیروز سهامش را به چهارصد و شش

فروخت و سیصد هزار لیور سود برد. اگر منتظر امروز مانده بود سهام به دویست و پنج تنزل

می‌کرد و او به جای سیصد هزار لیور سود بردن بیست و پنج هزار لیور هم ضرر

می‌کرد.

مونت کریستو پرسید:

– برای چه سهام از چهار صد و نه به دویست و پنج تنزل کرد؟ عذر می‌خواهم، چون

من از همه این دسیسه‌های بورس بی‌اطلاعم.

آلبر با خنده گفت:

– چون اخباری که پشت سر هم می‌رسد شبیه به هم نیست.

کنت گفت:

– لعنت بر شیطان. آقای دانگلار با سهام بازی می‌کند و در یک روز سیصد هزار لیور

سود می‌برد. در این صورت باید خیلی ثروتمند باشد.

لوسین فوراً گفت:

– او نیست که بازی می‌کند. مادام دانگلار است که واقعاً بی‌باک است.

مورسرف با لبخند گفت:

– ولی شما که آدمی منطقی هستید و چون در سرچشمه قرار دارید، می‌دانید که اخبار ثبات چندانی ندارد، باید مانع او شوید.

– وقتی شوهرش نتواند مانع او شود، من چطور می‌توانم؟ شما خانم بارون را می‌شناسید. هیچکس روی او نفوذ ندارد. او فقط کاری را می‌کند که خودش بخواهد.

آلبر گفت:

– من اگر جای شما بودم او را علاج می‌کردم. این خدمتی است به داماد آینده‌او.

– چگونه او را علاج می‌کردید.

– آسان است، درسی به او می‌دادم. موقعیت شما به عنوان منشی خصوصی وزیر قدرت زیادی در مورد اخبار به شما می‌دهد، به محض اینکه صحبت می‌کنید صراف‌ها با همان سرعت گفتار شما به تندنویسی می‌پردازند. کاری کنید که خانم دانگلار گاه گاه صد هزار فرانکی ضرر کند، این ضرر او را محتاط می‌کند.

لوسین زمزمه کرد:

– منظور تان را درک نمی‌کنم.

مرد جوان با صراحتی واقعی گفت:

– خیلی واضح است. یک روز خبری ناشنیده به او بدهید. خبری تلگرافی که فقط شما می‌توانید بدانید. مثلاً اینکه دیروز هانری چهارم نزد گابریل دیده شده است. این حرف قیمت سهام را بالا می‌برد. خانم دانگلار روی این خبر بورس بازی می‌کند. فردای آن روز، هنگامی که بوشان در روزنامه‌اش بنویسد: «اشتباه است که افراد آگاه ادعا می‌کنند هانری چهارم پریروز نزد گابریل دیده شده است. این جریان کاملاً نادرست است، شاه هانری چهارم پون نوف^۱ را ترک نکرده است.» او ضرر می‌کند.

لوسین خندید. مونت کریستو هرچند در ظاهر بی‌تفاوت می‌نمود، یک کلمه از این مکالمه را از دست نداده بود، حتی به گمان خودش نگاه نافذ او رازی را در ناراحتی منشی مخصوص خوانده بود.

نتیجه این ناراحتی که کاملاً از دید آلبر پنهان مانده بود این شد که لوسین مدت دیدار

را کوتاه کرد.

او به طور قطع احساس ناراحتی می کرد. کنت در حالی که او را مشایعت می کرد آهسته چند کلمه به او گفت. لوسین جواب داد:

«با کمال میل آقای کنت، قبول می کنم.»

کنت نزد مورسرف جوان برگشت و به او گفت:

— شما تصوّر نمی کنید که این گونه حرف زدن از مادرزن آینده تان در برابر دوبری

اشتباه بوده باشد؟

— آقای کنت، خواهش می کنم، پیشاپیش کلمه «مادرزن» را به کار نبرید.

— واقعاً و بدون مبالغه کنتس با این ازدواج مخالف است؟

— به حدّی که خانم بارون خیلی به ندرت نزد ما می آید، و مادرم تصوّر می کنم در تمام

مدّت زندگیش دوبار به خانه مادام دانگلار نرفته باشد.

— در این صورت می توانم به راحتی با شما صحبت کنم: آقای دانگلار بانکدار من

است، و آقای دوویلفور با نزاکت و سپاسگزاری های خود درباره خدمتی که فقط یک

تصادف موجب آن بوده است مرا شرمسار کرده است. من در پشت همه این مناظر

تعدادی دعوت های شام و مجالس جشن می بینم. پس برای اینکه به نظر نرسد برای

دیدن تجملات عجله دارم، و حتّی برای آنکه مزیت پیشی جستن را کسب کنم، تصمیم

گرفته ام در خانه ییلاقی که در او توی دارم خانم و آقای دانگلار، خانم و آقای دوویلفور را

دعوت کنم. اگر شما، همچنین خانم و آقای کنت دو مورسرف را دعوت کنم، به نظر تان

این ضیافت حالت یک دیدار نکاحی را نخواهد داشت؟ یا حداقل خانم کنتس دو مورسرف

آن را چنین تلقّی نخواهد کرد؟ خصوصاً اگر خانم بارون دانگلار به من افتخار بدهد و

دخترش را با خود بیاورد؟ آیا در این صورت مادر تان از من دلگیر نمی شود؟ چون من به

هیچ وجه چنین چیزی نمی خواهم و بعکس کوشش دارم که بهترین روابط را با او داشته

باشم. هر وقت فرصت پیش آمد این را به او بگوئید.

مورسرف گفت:

— آقای کنت، واقعاً متشکرم که چنین صراحتی با من به کار می برید. راه فراری را که

پیشنهاد می کنید می پذیرم. شما می گوئید که می خواهید در ضمیر مادرم که هم اکنون در

آنجا دارید، بهترین خاطره را داشته باشید.

مونت کریستو با توجّه خاص گفت:

— شما چنین تصوّر می کنید؟

— اطمینان دارم. آن روز پس از اینکه شما ما را ترک کردید ما یک ساعت درباره شما حرف زدیم. اما برگردیم به صحبت خودمان. اگر مادرم این توجه شما را نسبت به خود بداند، و من به او خواهم گفت، به طور قطع از شما بی نهایت سپاسگزار می شود. درست است که پدرم بعکس خشمگین می شود.
کنت خندید و گفت:

— خوب. شما آگاه شدید. اما فقط پدرتان نیست که خشمگین می شود. بلکه آقا و خانم دانگلار هم مرا مردی بی نزاکت تلقی می کنند، چون آنها می دانند که شما قدیمی ترین آشنای من در پاریس هستید و اگر شما را در خانه من نبینند از من خواهند پرسید که چرا دعوتتان نکرده ام. پس تعهدی از قبل تدارک شده که ظاهری محتمل داشته باشد برای خودتان بتراشید و به وسیله نامه ای کوتاه به من اطلاع دهید. می دانید که برای بانکدارها فقط نوشته ارزش دارد.

— من بهتر از این می کنم آقای کنت. مادرم می خواهد چند روزی به کنار دریا برود و هوای دریا را تنفس کند. شام شما برای چه روزی پیش بینی شده است؟
— روز شنبه.

— امروز سه شنبه است. فردا عصر ما عزیمت می کنیم، پس فردا در تره پور^۱ هستیم. آقای کنت، شما مرد فوق العاده ای هستید که آزادی دیگران را تا این حد رعایت می کنید.
— در واقع شما مرا بالاتر از ارزش خودم می بینید. من فقط می خواهم برای شما دلپسند باشم. همین.

— دعوت نامه را چه روزی خواهید فرستاد؟

— همین امروز.

— خیلی خوب. من به خانه دانگلارها می روم و اعلام می کنم که من و مادرم فردا پاریس را ترک می کنیم. من شما را ندیده ام و چیزی از دعوت شام شما نمی دانم.
— عجب دیوانه اید. پس آقای دوبری که با او به خانه من آمده اید چه می شود؟
— آه، درست است.

— بعکس، من شما را ندیده ام، همین جا بدون تشریفات دعوتتان کرده ام و شما به سادگی به من جواب داده اید که نمی توانید مهمان من باشید، زیرا دارید به تره پور می روید.
— باشد. این قرار را می گذاریم. اما آیا شما پیش از فردا به دیدن مادرم می آیید؟

– پیش از فردا مشکل است. از آن گذشته در میان تدارکات شما برای سفر گیر می‌افتم.

– خوب، بهتر بکنید. کاری کنید که بجای مرد جذابی که برای مادرم بوده‌اید، مردی قابل پرستش شوید.

– چه باید بکنم تا به این مقام عالی دست یابم.

– امروز شما مثل هوا آزادید. بیا بید با ما شام بخورید. جمع ما محدود خواهد بود: شما، مادرم و من. شما مادرم را فقط یک بار دیده‌اید، او زنی است فوق‌العاده و قابل تحسین. متأسفم از اینکه زنی نظیر او و بیست سال جوان تر وجود ندارد، و الا به زودی یک کنتس و یک ویکونتس دومورسرف داشتیم. اما پدرم را نخواهید دید، زیرا امشب جلسه دارد و نزد رئیس دیوان عالی محاسبات شام می‌خورد. بیا بید، درباره سفر صحبت می‌کنیم. شما که همه دنیا را گشته‌اید حوادثی را که برایتان پیش آمده است برای ما می‌گویید، داستان این یونانی زیبا را که آن شب با شما در اپرا بود، زنی که شما او را برده خود می‌نامید و با او همچون یک شاهزاده خانم رفتار می‌کنید، برایمان تعریف می‌کنید. ایتالیایی و اسپانیایی حرف می‌زنیم. آیا قبول می‌کنید؟ مادرم از شما سپاسگزار می‌شود.

– هزار بار ممنونم. دعوتی بسیار مهربانانه است و شدیداً متأسفم که نمی‌توانم آن را بپذیرم. من آن طور که شما تصوّر می‌کنید آزاد نیستم. بعکس قراری بسیار مهم دارم. – آه، توجه داشته باشید که شما هم اکنون درباره دعوت به شامتان به من آموختید که چگونه می‌توان خود را از تعهدی نامطبوع رها کنید. من نیاز به مدرک دارم. خوشبختانه مثل آقای دانشگاه بانکدار نیستم، اما به شما اطلاع می‌دهم که به همان اندازه دیرباورم. – به همین دلیل من به شما مدرک ارائه می‌دهم.

کنت زنگ زد. مورسرف گفت:

– این بار دوم است که شما از شام خوردن با مادرم امتناع می‌کنید. گمان می‌کنم بهانه‌ای از پیش ساخته دارید.

مونت کریستو از جا جست و گفت:

– آه، شما چنین تصویری نمی‌کنید. از طرفی مدرک من دارد می‌آید. بابتیستن وارد شد و کنار در به انتظار ایستاد. کنت به آلبِر گفت:

– من اطلاع نداشتم که شما به دیدارم می‌آیید. این طور نیست؟

– در واقع شما مردی چنان آگاه هستید که نمی‌توانم مطمئن باشم.

– لااقل نمی‌توانستم حدس بزنم که شما مرا به شام دعوت می‌کنید؟

— درست است.

— خوب. گوش کنید. بابتیستن،... امروز صبح، وقتی که شما را به اتاق کارم احضار کردم، به شما چه گفتم؟

— گفتید که در ساعت پنج در خانه را ببندم.

— بعد از آن؟

آلبر گفت:

— آقای کنت، خواهش می‌کنم...

— نه، صبر کنید. من می‌خواهم خودم را بکلی از این شهرت اسرارآمیز بودن که شما برایم ساخته‌اید برهانم. از این پس می‌خواهم در یک خانهٔ شیشه‌ای زندگی کنم... بابتیستن، ادامه دهید.

— دستور دادید از آن ساعت به بعد کسی را نپذیرم به جز آقای مازور بارتولومو کاولکانتی^۱ و پسرش.

— می‌شنوید ویکونت؟ مازور کاولکانتی یکی از قدیمی‌ترین اشراف ایتالیاست، و پسرش جوانی است جذاب، تقریباً هم‌سن شما که مانند شما لقب ویکونت دارد و با میلیون‌ها ثروت پدریش وارد پاریس می‌شود. مازور امشب آندره^۲ را نزد من می‌آورد، او را به من می‌سپارد، و اگر این پسر استعدادی داشته باشد من آن را به کار می‌اندازم. شما به من کمک می‌کنید، این‌طور نیست؟

— شاید. پس این مازور کاولکانتی یک دوست قدیمی شماست؟

— به هیچ وجه. او عالیجنابی است شایسته و بسیار مؤدب، بسیار فروتن، بسیار کم حرف؛ چنانکه بسیاری از بازماندگان خانواده‌های قدیمی در ایتالیا هستند. من او را چند بار در فلورانس، بولونی و لوک^۳ دیده‌ام. او آمدن خود را به پاریس به من اطلاع داده است. آشنایان سفر معمولاً پرتوقع هستند. ارادتی را که یکبار تصادفاً به آنها ابراز داشته‌اید همیشه و در همه جا از شما طلب می‌کنند. مثل اینکه انسان متمدّن که می‌تواند یک ساعت با کسی سر کند، هیچ کار دیگری ندارد. مازور کاولکانتی می‌آید تا پاریسی را ببیند که فقط در دوران امپراتوری که او می‌رفته است تا در مسکو منجمد شود، به هنگام عبور دیده است. من به او شام خوبی می‌دهم، او پسرش را نزد من می‌گذارد، من به او قول می‌دهم مراقب پسرش باشم، بعد از آن می‌گذارم تا پسرش مرتکب هر کار جنون‌آمیزی

1- Bartolomeo Cavalcanti

2- Andréa

3- Lucques

- که می‌خواهد بشود، و حسابان یا هم پاک است.
- عالی است. می‌بینم که شما کذابی با ارزش هستید. پس خدا حافظ. ما روز یکشنبه برمی‌گردیم. راستی، اخباری از فرانز به من رسیده است.
- راستی؟ آیا او همچنان در ایتالیا جا خوش کرده است؟
- تصور می‌کنم. با این حال از نبودن شما در رُم متأسف است. نوشته است که شما خورشید رُم بودید و رم بدون شما خاکستر است. نمی‌دانم آیا تا آن حد پیش می‌رود که بگوید آنجا بدون شما باران می‌بارد یا نه.
- پس فرانز دوست شما نظرش را نسبت به من عوض کرده است؟
- بعکس، او همچنان اصرار دارد که شما آدم عجیب نمره یک هستید. برای همین از غیبت شما متأسف است.
- مونت کریستو گفت:
- جوان جذابی است. اولین شبی که او را در جستجوی شام یافتم و به شام دعوتش کردم، او با میل دعوت مرا پذیرفت، و من نسبت به او احساس علاقه کردم. تصور می‌کنم او پسر ژنرال دپینای باشد؟
- درست است.
- همان که در سال ۱۸۱۵ به طرز فجیعی کشته شد؟
- بله. به وسیله بناپارتیست‌ها.
- درست است. به هر حال من او را دوست دارم. آیا برای او هم طرح ازدواجی ریخته شده است؟
- بله. او می‌بایست با مادموازل دوویلفور ازدواج کند.
- آلبر سپس با خنده ادامه داد:
- همان طور که من می‌بایست با مادموازل دانگلار ازدواج کنم.
- چرا می‌خندید؟
- می‌خندم، زیرا به نظرم می‌رسد که از آن جانب هم همانقدر علاقه به ازدواج می‌بینم که میان من و مادموازل دانگلار هست. ولی کنت عزیز، ما از زن‌ها همان طور حرف می‌زنیم که آنها از ما صحبت می‌کنند، این قابل بخشش نیست.
- آلبر از جا برخاست. کنت گفت:
- برای رفتن عجله دارید؟
- سؤال خوبی است. دو ساعت است که دارم شما را خسته می‌کنم و شما با نزاکت از

من می‌پرسید که آیا عجله دارم. کنت، در واقع شما مؤدب‌ترین مرد روی زمین هستید. مستخدمین شما هم کاملاً تربیت شده هستند. خصوصاً بابتیستن، من هرگز نتوانسته‌ام چنین خادمی داشته باشم. مستخدمین ما به نظر می‌رسد که همه از تأثر فرانسه الگو گرفته‌اند که چون حرفی برای گفتن دارند، می‌آیند تا آن را در جلو صحنه نمایش بگویند. اگر شما روزی خواستید بابتیستن را جواب کنید، من او را از شما می‌گیرم. - قبول می‌کنم و بیکونت.

- در ضمن، تعارفات مرا به عالیجناب کاوالکانتی برسانید و اگر برحسب تصادف خواست پسرش را سر و سامان دهد، برای او همسری بسیار ثروتمند، بسیار اشرافی از جانب مادر که پدرش بارون باشد بیابید. من در این کار به شما کمک می‌کنم. - در واقع شما تا این حد پیش می‌روید؟ در این باره نمی‌توان سوگند یاد کرد. مورسرف فریاد زد:

- آه، کنت، نمی‌دانید که چه خدمتی به من خواهید کرد. اگر من بتوانم به کمک شما حتی برای ده سال، پسر باقی بمانم، شما را صد بار بیشتر دوست خواهم داشت. مونت کریستو با لحنی جدی جواب داد: - همه چیز ممکن است.

کنت پس از عزیمت آلبر داخل اتاق کارش شد و سه بار روی زنگ کوبید. بر توکچیو وارد شد. کنت گفت:

- آقای بر توکچیو. شما می‌دانید که من روز شنبه در خانه‌اتوی مهمان دارم. بر توکچیو به خود لرزید و گفت:

- بسیار خوب آقا.

کنت ادامه داد:

- به شما احتیاج دارم تا همه چیز را به طرزی شایسته آماده کنید. این خانه بسیار زیباست، یا لااقل می‌تواند بسیار زیبا باشد.

- برای این کار باید همه چیز را عوض کرد. چون پوشش‌های دیوارها همه کهنه است.

- پس همه چیز را عوض کنید غیر از یکی. پوشش‌های اتاق خوابی را که دیوارش از اطلس سرخ رنگ است، به همان صورت نگه دارید.

بر توکچیو سر فرود آورد. کنت ادامه داد:

- به باغ هم کاری نداشته باشید. ولی در حیاط هر کاری می‌خواهید انجام دهید. حتی

ترجیح می‌دهم حیاط بکلی تغییر کند، چنانکه شناخته نشود.

— من همهٔ کوشش‌م را به کار می‌برم تا آقای کنت راضی باشند. با این حال اگر آقای کنت لطف کنند و به من بگویند برای شام چه می‌خواهند ممنون می‌شوم.

— آقای برتوکچیوی عزیز، به نظرم می‌رسد شما در پاریس احساس غربت می‌کنید. شما که مرا می‌شناسید. پس کارتان را به بهترین نحو انجام دهید.

— بالاخره آیا عالیجناب می‌توانند به من بگویند چه کسانی مهمان ایشان هستند؟

— هنوز نمی‌دانم. شما هم نیاز ندارید بدانید. لوکولوس^۱ نزد لوکولوس شام می‌خورد.

همین.

برتوکچیو سرفروود آورد و بیرون رفت.

۱- جوابی است که کنسول لوکولوس به آشپزش داد.

ماژورکاوالکانتی

نه کنت، نه بابتیستن، هیچ کدام با اعلام دیدار ماژورکاوالکانتی اهل لوک که برای مونت کریستو بهانه‌ای بود تا دعوت به شام آلبر را رد کند، دروغ نگفته بودند.

ساعت هفت که نواخته شد، دو ساعت بود که بر توکچیو طبق دستور دریافتی عازم اوتوی شده بود. در شبکه‌ای مقابل خانه کنت توقف کرد، بلافاصله پس از پیاده کردن مردی حدود پنجاه و دو ساله به سرعت ناپدید شد. مرد ردنگوتی سبز بانواردوزی‌های سیاه که گویی در اروپا لباس جاویدان است پوشیده بود. شلواری گشاد از ماهوت آبی، چکمه‌ای نسبتاً تمیز از ورنی مصنوعی، دستکش جیر، کلاه‌هی به شکل کلاه ژاندارم‌ها، یقه سیاه که حاشیه‌دوزی سفید داشت بقیه لباس او را تشکیل می‌داد.

این مرد شخصیتی بود که زنگ خانه را به صدا درآورد و پرسید که آیا اینجا خانه شماره ۳۰ خیابان شانزله‌لیزه است که آقای کنت دو مونت کریستو در آن منزل دارد. با شنیدن جواب مثبت دربان مرد وارد شد، در خانه را را پشت سر خود بست و به جانب پلکان رفت. سر کوچک و زاویه‌دار مرد، موهای خاکستری، سبیل پر پشت و در حال سفید شدن او موجب شناختن او از جانب بابتیستن شد که نشانی‌های او را دریافت داشته بود، و در پایین سر سر انتظارش را می‌کشید.

به محض آنکه مرد نام خود را در برابر مستخدم هوشیار بر زبان آورد، مونت کریستو از ورود او آگاه شد.

بیگانه را وارد سالون ساده‌ای کردند که کنت در آن منتظرش بود. کنت با حالتی خندان به پیشواز او رفت و گفت:

— آقای عزیز، خوش آمدید، منتظر تان بودم.

مرد اهل لوک گفت:

— واقعاً عالیجناب منتظر من بودند؟

— بله. چون ورود شما را برای امروز ساعت هفت به من اطلاع داده بودند.

— پس شما از ورود من آگاه بودید؟

— کاملاً.

— چه بهتر، چون از آن می ترسیدم که این احتیاط کوچک را فراموش کرده باشند. آیا شما یقین دارید که اشتباه نمی کنید؟

— کاملاً یقین دارم.

— درست من کسی هستم که عالیجناب منتظرش بودند؟

— درست شما هستید. بعلاوه حالا رسیدگی می کنیم.

— اگر شما منتظر من بودید دیگر نیازی به رسیدگی نیست.

— چرا، لازم است.

مرد کمی نگران به نظر رسید. مونت کریستو گفت:

— ببینیم، شما آقای مارکی بارتولومو کاوالکانتی نیستید؟

مرد شادمانه تکرار کرد:

— بارتولومو کاوالکانتی. درست همین است.

— ماژور سابق ارتش اتریش؟

سپاهی پیر محجوبانه پرسید:

— آیا من ماژور بودم؟

— بله. ماژور نامی است که در فرانسه به درجه ای که شما در ایتالیا داشته اید می دهند.

— خوب. من بیش از این نمی خواهم. شما که می دانید...

— از طرفی شما سر خود اینجا نیامده اید، به وسیله شخص دیگری به من معرفی شده اید.

— بله، البته.

— به وسیله آبه بزونی محترم.

ماژور شادمانه فریاد زد:

— درست است.

— و نامه ای با خود دارید؟ بدهید ببینم.

— این است.

مونت کریستو نامه را گرفت، باز کرد و خواند. ماژور کنت را با چشم های خیره نگاه می کرد، هر لحظه نگاه خود را به یکی از قسمت های سالون می دوخت و باز به جانب صاحب خانه باز می گرداند.

مونت کریستو با صدای بلند شروع به خواندن نامه کرد:

«کاوالکانتی یکی از عاملان شایسته لوک از بازماندگان کاوالکانتی‌های فلورانس است که از ثروتی معادل نیم میلیون عایدی سالیانه بهره‌مند است.»
مونت کریستو سرش را از نامه بالا برد و سلام داد. سپس خواست به خواندن بقیه نامه بپردازد.

مرد اهل لوک پرسید: «گفتید نیم میلیون؟»
— بله. این طور نوشته است و باید درست باشد. آبه بزونی ثروت‌های اروپا را بهتر از هر کس می‌شناسد.
— ولی من تصور نمی‌کردم اینقدر زیاد باشد.
— چون شما مباحثی دارید که مالتان را می‌دزدد. چه می‌شود کرد آقای کاوالکانتی.
این راهی است که باید از آن گذشت.
مرد اهل لوک با حالتی جدی گفت:
— شما مرا روشن کردید. حتماً او را اخراج می‌کنم.
مونت کریستو به خواندن ادامه داد: «... که برای خوشبخت بودن فقط یک چیز کسر دارد...»

مرد آهی کشید و گفت: «فقط یک چیز.»
«... اینکه فرزند دلبندش را بیابد...»
— فرزند دلبند...
«... این فرزند در کودکی، خواه به وسیله دشمنان خانواده، خواه به وسیله گولی‌ها از او دزدیده شده است...»

مرد لوکی با آهی عمیق نگاه خود را به بالا دوخت و گفت:
— در سن پنج سالگی آقا.
مونت کریستو گفت:
— پدر بیچاره!

سپس به خواندن ادامه داد: «... من امید را به او بازگرداندم آقای کنت. به او اعلام داشته‌ام که شما می‌توانید این پسری را که پانزده سال است جستجو می‌کند به او بازگردانید.»

مرد لوکی با حالتی از نگرانی غیرقابل وصف مونت کریستو را نگریست. مونت کریستو گفت:
— بله. من می‌توانم.

ماژور قد راست کرد و گفت:

— آه، پس نامه واقعی بود؟

— آقای بار تولومو، مگر در این باره شک داشتید؟

— نه. چطور ممکن است مردی جدی و روحانی مانند آبه بزونی به خود اجازه دهد که شوخی کند. ولی شما هنوز همه نامه را نخوانده‌اید عالیجناب.

— درست است. یک ضمیمه هم دارد.

— بله... یک... ضمیمه... هم... دارد.

«... برای آنکه ماژور کوالکانتی زحمت جابجا کردن سرمایه را نزد بانگذار خود متحمل نشود، برای او حواله‌ای به مبلغ دو هزار فرانک برای مخارج سفرش می‌فرستم، و نزد شما اعتباری به مبلغ چهل و هشت هزار فرانک پولی که به من بدهکارید برای او باز می‌کنم.»

ماژور با هیجانی آشکار ضمیمه را گوش داد. کنت فقط گفت: «بسیار خوب.»

مرد لوکی پرسید: «به این ترتیب...»

— به این ترتیب پی؟

— به این ترتیب ضمیمه هم مثل بقیه نامه مورد قبول است؟

— البته. آبه بزونی با من حساب دارد. نمی‌دانم آنچه به او بدهکارم درست چهل و هشت هزار فرانک است یا نه. ولی مثل اینکه شما به این ضمیمه خیلی اهمیت می‌دهید؟

— اعتراف می‌کنم که چون به امضای آبه بزونی مطمئن بودم پول دیگری با خود نیاوردم. چنانکه اگر این پول به من نرسد، در پاریس گرفتار تنگدستی می‌شوم.

مونت کریستو پرسید:

— آیا مردی مثل شما در جایی تنگ دست می‌شود؟

— بله. چون من اینجا کسی را نمی‌شناسم.

— ولی دیگران شما را می‌شناسند.

— بله. مرا می‌شناسند... به طوری که...

— حرفتان را تمام کنید آقای کوالکانتی.

— به طوری که شما این چهل و هشت هزار فرانک را می‌دهید؟

— البته. با اولین تقاضای شما.

ماژور چشمان حیرت‌زده خود را به اطراف گرداند. کنت گفت: «خواهش می‌کنم

بنشینید. یک ربع ساعت است که شما را سر پا نگه داشته‌ام.»

– مهم نیست.

سپس ماژور صندلی دسته‌داری را جلو کشید و نشست. کنت گفت:

«می‌خواهید چیزی بیاشامید؟ یک گیلایس اکسرس، یا پرتو، یا آلیکانت؟

– حالا که اصرار دارید، آلیکانت شراب مورد علاقه من است.

– نوع عالی آن را دارم. چطور است یک بیسکویت هم با آن بخورید.

– باشد. حالا که مجبورم می‌کنید یک بیسکویت هم با آن می‌خورم.

مونت کریستو زنگ زد. بابتیستن وارد شد. کنت به جانب او پیش رفت و آهسته

پرسید: «چطور شد؟...»

مستخدم هم به همان آهستگی جواب داد: «جوان اینجاست...»

– او را کجا وارد کردید؟

– در اتاق آبی که دستور داده بودید عالیجناب.

– خوب است. شراب آلیکانت و بیسکویت بیاورید.

بابتیستن بیرون رفت. مرد لوکی گفت:

– در واقع از زحمتی که به شما می‌دهم شرمسارم.

– خواهش می‌کنم.

بابتیستن با گیلایس‌ها، شراب و بیسکویت وارد شد. کنت گیلایسی را پر کرد و در

گیلایس دیگر فقط چند قطره از مایع یا قوتی رنگی که در بطری بود ریخت. بطری پوشیده

از تار عنکبوت و علائم دیگری بود که کهنگی شراب را اثبات می‌کرد، همان کاری که

چین‌های صورت در مورد انسان می‌کند.

ماژور به هیچ وجه در انتخاب گیلایس اشتباه نکرد. گیلایس پر را با یک بیسکویت

برداشت. کنت به بابتیستن دست داد که سینی را در دسترس مهمان بگذارد. ماژور

آلیکانت را چشید، حالتی رضایت‌آمیز به خود گرفت، بیسکویت را با ظرافت در گیلایس

فروبرد و به نوشیدن و خوردن پرداخت.

مونت کریستو گفت:

– شما به این ترتیب ساکن لوک هستید، نجیب‌زاده و ثروتمندید، در میان مردم

احترام دارید، همه آنچه را یک انسان خوشبخت می‌تواند داشته باشد، دارید. برای

سعادت شما فقط یک کسری وجود دارد.

– فقط یکی!

– اینکه فرزندان را بیاید؟

ماژور در حالی که بیسکویت دوم را فرومی داد گفت:

– فقط همین را کسر دارم.

مرد لوکی سپس نگاهش را بالا برد و کوشید که آه بکشد. مونت کریستو گفت:

– ببینم، آقای کاوالکانتی عزیز. این فرزند چگونه متولد شده است، چون به من گفته بودند که شما ازدواج نکرده اید.

– مردم این طور خیال می کردند آقا. خود من هم...

– خود شما هم این زمزمه را تأیید می کردید. گناه دوران جوانی را می خواستید از دید همه پنهان کنید.

مرد لوکی راست نشست، آرام ترین و شایسته ترین حالت را به خود گرفت، در حالی که یا برای حفظ موقعیت یا برای کمک کردن به تصوراتش با فروتنی چشم به زمین می دوخت و زیر چشمی کنت را که لبخندی ساختگی روی لبها داشت می نگریست گفت:

– بله آقا. من می خواستم این گناه را از همه پنهان کنم.

– البته نه به خاطر خودتان، زیرا مرد بالاتر از این حرفها قرار دارد.

ماژور لبخندی زد، سرش را تکان داد و گفت:

– مسلماً نه برای خودم.

– بلکه به خاطر مادرش.

لوکی بیسکویت سوم را فرو داد و گفت:

– برای مادرش، به خاطر مادر بیچاره اش!

مونت کریستو در حالی که گیلان دوم شراب را برای مرد لوکی پر می کرد گفت:

– بنوشید آقای کاوالکانتی. این هیجانات شما را ناراحت می کند.

مرد لوکی که می کوشید شاید به نیروی اراده بتواند غدد اشک آور را به کار اندازد زمزمه کرد:

– برای مادر بیچاره اش.

– که گمان می کنم به یکی از بالاترین خانواده های ایتالیا تعلق داشت؟

– از نجبای فیه زول^۱. آقای کنت.

- از نجبای فیه زول؟ نام او چه بود؟
- شما مایلید نام او را بدانید؟
- نه. لزومی ندارد نام او را به من بگویید. خودم می‌دانم.
- آقای کنت همه چیز را می‌دانند.
- نام او اولیویا کرسیناری^۱ بود. این طور نیست؟
- اولیویا کرسیناری.
- مارکیز بود؟
- مارکیز بود.
- و شما با وجود مخالفت خانواده‌اش بالاخره موفق شدید با او ازدواج کنید.
- آه، خدای من. بله، موفق شدم.
- آیا اسناد قانونی را همراه دارید؟
- چه اسنادی؟
- سند ازدواج با اولیویا کرسیناری، ولادت‌نامهٔ کودک؟
- ولادت‌نامهٔ کودک؟
- ولادت‌نامهٔ آندره آکاوالکانتی پسر تان. مگر نام او آندره آ نیست؟
- گمان می‌کنم این طور باشد.
- گمان می‌کنید؟ چطور؟
- آخر جرأت نمی‌کنم تأیید کنم. سال‌هاست که او گم شده است.
- برای همین است که می‌پرسم آیا اسناد را همراه دارید؟
- آقای کنت، با کمال تأسف باید اعلام کنم که چون به من اطلاع نداده بودند، فراموش کرده‌ام آنها را با خودم بردارم. آیا همراه داشتن آنها لازم بود؟
- کاملاً واجب است. اگر در اینجا راجع به ارزش داشتن ازدواج شما، قانونی بودن فرزندتان شک کنند؟
- درست است. می‌توانند شک کنند.
- برای پسر جوان بد است.
- شوم است.
- می‌تواند مانع ازدواجی درخشان برای او شود. می‌دانید، در فرانسه کارها جدی است.

مانند ایتالیا کافی نیست که بروند کشیشی را پیدا کنند و به او بگویند: «ما یکدیگر را دوست داریم، ما را به هم پیوند دهید.» در فرانسه ازدواج رسمی است و برای آنکه رسماً ازدواج کنند اسنادی که هویت را مشخص کند لازم است.

— بدبختی این است که من این اسناد را ندارم.

— خوشبختانه من آنها را دارم.

مرد لوکی که می‌ترسید هدف سفرش به علت فقدان اسناد از میان برود و چهل و هشت هزار فرانک موعود به او نرسد گفت:

— شما؟ شما آنها را دارید؟ آه چه سعادت! چون من درباره آنها فکر نکرده بودم. باور کنید.

— باور می‌کنم. چون نمی‌شود به همه چیز فکر کرد. خوشبختانه آبه بزونی به جای شما فکر کرده و اسناد را برای من فرستاده است.

— آه، این آبه بزونی عزیز! مردی قابل ستایش است. پس او آنها را برای شما فرستاده است؟

— بله، اینهاست.

مرد لوکی دست‌هایش را به علامت تحسین به هم پیوست. کنت گفت:

— شما در کلیسای سن - پل دو مونت کاتینی^۱ با اولیویا کورسیناری ازدواج کرده‌اید. این گواهی کشیش است.

ماژور در حالی که حیرت زده به سند نگاه می‌کرد گفت:

— بله. درست است.

— و این گواهی تعمیم آورده آکاوالکانتی است که به وسیله کشیش ساراوزا^۲ صادر شده است.

ماژور گفت:

— همه اسناد قانونی است.

— پس این اسناد را که من نمی‌دانم با آنها چه کنم بگیرد و به پسران بدهد تا با دقت آنها را حفظ کند.

— به گمانم باید این‌طور باشد!... چون اگر آنها را گم کند...

— اگر آنها را گم کند...

— ناچاریم به آنجا بنویسیم، تہیہ دوبارہٴ آنها وقت زیاد می‌گیرد و تقریباً غیر ممکن است.

— خوشوقتم کہ ارزش این اسناد را می‌دانید.

— من آنها را مافوق ارزش می‌دانم.

— حالا دوبارہٴ مادر این جوان صحبت کنیم...

مازور با نگرانی تکرار کرد:

— راجع بہ مادر این جوان؟

— دوبارہٴ مارکیز کورسیناری.

مرد لوکی کہ احساس می‌کرد مشکلات زیر پایش سبز می‌شود گفت:

— خدای من. آیا نیازی بہ او هست.

— نہ آقا. از طرفی، مگر او فوت نکرده است؟

لوکی بہ سرعت گفت:

— چرا آقا. او فوت کرده است. افسوس!

— می‌دانم. او ده سال پیش فوت کرده است.

مازور در حالی کہ دستمال شطرنجی را از جیبش بیرون می‌آورد گفت: «من هنوز در مرگ او می‌گیرم.»

— چہ می‌شود کرد آقا. ما ہمہ فانی هستیم. البتہ شما درک می‌کنید کہ لزومی ندارد در فرانسه بدانند کہ شما مدت پانزدہ سال از فرزندتان دور بوده‌اید. این داستان کولی‌هایی کہ کودکان را می‌دزدند، نزد ما اعتباری ندارد. شما او را بہ کالجی در یکی از شهرهای فرانسه فرستادہ بودید، و حالا می‌خواہید کہ او بہ تعلیم و تربیت خود در محیط پاریس ادامہ دہد. ہمین کافی است.

— شما این طور تصوّر می‌کنید؟

— مسلماً.

— پس در این صورت...

— در این صورت، اگر چیزی از این جدایی دانستند؟

— آہ، بلہ. آن وقت من باید چہ بگویم؟

— خواہید گفت کہ یک مربی خیانتکار کہ خود را بہ دشمنان خانوادہ فروختہ بود...

— بہ کورسینی‌ها!

— مثلاً... کودک را دزدیدہ بود تا نام شما مخوشود.

- درست است. چون او فرزند منحصر به فرد است.
- بسیار خوب. حالا که همه چیز روبراه شد و خاطرات تجدید شده شما از یادتان نمی‌رود، لابد حدس می‌زنید که جریانی برایتان تدارک دیده‌ام.
- جریانی خوش آیند؟
- آه، می‌بینم که نگاه یک پدر هم مثل قلب او درست می‌بیند. آیا راز را به شما گفته‌اند یا خودتان حدس زدید که او اینجاست؟
- کی اینجاست؟
- پسران. آندره‌ای شما.
- مرد لوکی با لحنی سرد گفت:
- خودم حدس زده بودم. پس او اینجاست!
- همین جا. الآن که مستخدم آمد مرا از ورود او آگاه کرد.
- ماژور که با نوار لباسش بازی می‌کرد گفت:
- آه، بسیار خوب. بسیار خوب.
- آقای عزیز، من هیجان شما را به خوبی درک می‌کنم. باید به شما زمان داد تا آرام شوید. همین طور من قصد دارم جوان را برای این دیدار غیرمنتظره آماده کنم، زیرا تصور می‌کنم او هم کمتر از شما بی‌صبر نباشد.
- قبول دارم.
- خوب. پس یک ربع ساعت دیگر شما را می‌بینم.
- او را نزد من می‌آورید؟ نیکی را تا آن حد می‌رسانید که شخصاً او را به من معرفی کنید؟
- نه. من به هیچ وجه نمی‌خواهم میان پدر و پسر قرار گیرم. شما با او تنها خواهید بود آقای ماژور. ولی خیالتان راحت باشد، حتی اگر آوای خون خاموش بماند، اشتباهی رخ نمی‌دهد. او از این در وارد می‌شود، جوانی است زیبا، مو بور، شاید کمی زیادی بور، با رفتاری کاملاً شایسته. خواهید دید.
- ماژور گفت:
- راستی، شما می‌دانید که من با خودم فقط همان دو هزار فرانکی را که آبه بزونی محترم به من داده بود آوردم. و خرج سفرم را از آن پرداخته‌ام. پس...
- پس نیاز به پول دارید... کاملاً درست است آقای کاوالکانتی بیابید، برای اینکه حسابان سراسر است باشد، این هشت اسکناس هزار فرانکی را بگیرید.

چشمان مازور مانند یاقوت درخشید. مونٹ کریستو گفت:

— من چهل هزار فرانک دیگر به شما بدهکارم.

مازور در حالی کہ پول‌ها را در جیب سرداریش جا می‌داد گفت:

— آیا عالیجناب رسید می‌خواهند؟

— برای چی؟

— برای اینکه با آبہ بزونی حساب کنید؟

— شما پس از دریافت آخرین چهل هزار فرانک به من یک رسید کلی خواهید داد.

این قبیل احتیاط‌ها در میان آدم‌های محترم لزومی ندارد. حالا یک حرف آخر. اجازه

می‌دهید تذکر کوچکی به شما بدهم؟

— خواهش می‌کنم.

— بهتر است شما این سرداری را کنار بگذارید.

مازور در حالی کہ با حالتی خشنود به لباسش نگاه می‌کرد گفت:

— راستی؟

— بله. این لباس را در ایتالیا هنوز می‌پوشند، اما در پاریس این لباس با همه

برازندگیش مدّت‌هاست از مد افتاده است.

— چه حیف!

— اگر آن را دوست دارید، موقع بازگشت به ایتالیا می‌توانید آن را بیوشید.

— پس حالا چی بپوشم؟

— لباسی را کہ در جامه‌دان‌ها تان خواهید یافت.

— جامه‌دان‌هایم؟ من فقط یک جالباسی با خود دارم.

— با خودتان شاید. چه فایده دارد کہ انسان بار خود را سنگین کند. یک سرباز قدیمی

همیشه می‌خواهد در راه رفتن سبک باشد.

— درست برای همین است کہ من...

— ولی شما آدم محتاطی هستید، و جامه‌دان‌هایتان را از پیش فرستاده‌اید. آنها دیروز

به هتل پرنس واقع در کوچه ریشلیو کہ شما در آن اتاق گرفته‌اید، رسیده‌اند.

— در این جامه‌دان‌ها؟

— تصوّر می‌کنم شما احتیاط کرده و به وسیله مستخدمتان همه آنچه را در اینجا لازم

دارید: لباس شهری و اونیفورمی را کہ می‌بایست در مراسم بیوشید گذاشته‌اید. صلیبتان را

هم فراموش نکنید. در فرانسه آن را مسخره می‌کنند، ولی هنوز هم به سینه می‌زنند.

ماژور که هر لحظه حیرتش افزون می شد گفت:

— بسیار خوب. بسیار خوب...

— آقای کاوالکانتی عزیز، حالا که دلتان در برابر هیجانان محکم می شود، برای دیدن پسران آندره آماده باشید.

مونت کریستو در حالی که سلامی گرم به مرد لوکی خوشحال و هیجان زده می داد، پرده را کنار زد و از اتاق بیرون رفت.

آندره آکاوالکانتی

کنت دو مونت کریستو وارد سالون همجوار شد که بابتیستن آن را با نام سالون آبی مشخص کرده بود. مرد جوانی با روش آزادانه، به اندازه کافی خوش لباس که نیم ساعت پیش مقابل خانه از کالسگه‌ای کرایه‌ای پیاده شده بود، داخل اتاق بود. بابتیستن برای شناختن او دچار اشکال نشد، زیرا او همان جوان بلند قامت و موبوری بود که ریش سرخ رنگ و چشمان سیاه داشت. گونه سرخ و پوست درخشان از سفیدیش به وسیله ارباب نشانی داده شده بود.

هنگامی که کنت داخل سالون شد، مرد جوان با بی‌قیدی روی صفا‌ی دراز کشیده بود و با عصای کوچک سرطالایی به چکمه‌اش ضربه می‌زد.

جوان با دیدن کنت به سرعت از جا برخاست و پرسید:

— جنابعالی آقای کنت دو مونت کریستو هستید؟

— بله آقا. و تصور می‌کنم افتخار دارم که با آقای ویکونت آندره آکاوالکانتی صحبت کنم.

مرد جوان به چالاکی سلام داد و تکرار کرد:

— ویکونت آندره آکاوالکانتی!

— شما می‌بایست نامه‌ای داشته باشید که اعتبارتان را نزد من مشخص کند.

— بله. من به خاطر امضای آنکه به نظرم عجیب است حرفی به شما نزد.

— سندباد بحری. این طور نیست؟

— درست است. ولی من چون نام سندباد بحری را فقط در داستان‌های هزار و یک

شب دیده‌ام...

— خوب، این مرد یکی از نوادگان اوست، او دوست من و مردی است بسیار ثروتمند.

یک انگلیسی عجیب، و تقریباً دیوانه است که نام واقعی او لرد ویلمور است.

— آه. به این ترتیب همه چیز تفسیر می‌شود. پس جریان کاملاً درست است. این

همان انگلیسی است که من شناخته‌ام... در... بله، خوب، بگذریم... آقای کنت، من

خدمتگذار شما هستم.

کنت با لبخند ادامه داد:

— اگر راست گفته باشید، امیدوارم بتوانید جزئیاتی دربارهٔ خودتان و خانواده‌تان برای من شرح دهید.

مرد جوان با روانی کلام که استحکام حافظه‌اش را اثبات می‌کرد گفت:

— با کمال میل آقای کنت، همان‌طور که گفتید من و یکونت آندره آکاولکانتی هستیم، پسر ماژور بار تولومو کاولکانتی، بازماندهٔ کاولکانتی‌هایی که نامشان در فهرست کتاب زرین فلورانس ثبت شده است. خانوادهٔ ما، هرچند ثروتمند است، زیرا پدرم نیم میلیون عایدی سالیانه دارد، بدبختی‌های بسیاری متحمل شده است. خود من در سن پنج یا شش سالگی به وسیلهٔ لاله‌ای خیانتکار ربوده شدم، چنانکه پانزده سال است پدرم را ندیده‌ام. پس از آنکه به سن عقل رسیدم، از زمانی که آزاد و ارباب خودم شدم، به دنبال او می‌گردم، اما بی‌پرده. بالاخره نامهٔ دوست شما سندباد به من اعلام داشت که پدرم در پاریس است، و به من امکان داد که با توسل به شما از او خبر بگیرم.

کنت در حالی که با رضایتی طنزآمیز به این ظاهر آزاد، مشخص شده با نوعی زیبایی فرشته‌شتر می‌نگریست گفت:

— آنچه شما گفتید بسیار قابل توجه است. کار خوبی کردید که خودتان را با دعوت دوست من سندباد تطبیق دادید. زیرا در واقع پدر شما اینجاست و شما را جستجو می‌کند. کنت از زمان ورود به سالون مرد جوان را از نظر دور نداشته بود، اعتمادی را که در نگاه و در صدایش وجود داشت تحسین می‌کرد. ولی جوان با شنیدن جملهٔ «پدرتان اینجاست و شما را جستجو می‌کند»، از جا پرید و فریاد کرد: «پدرم اینجاست؟» — شاید. پدرتان ماژور بار تولومو کاولکانتی.

حالت وحشتی که در قیافهٔ جوان آشکار شده بود، تقریباً بلافاصله محو شد. آندره گفت:

— آه، بله. درست است بار تولومو کاولکانتی. آقای کنت، می‌گویید که او اینجاست؟ پدر عزیز!

— بله اقا. من هم اکنون از نزد او می‌آیم. داستانی که او از پسر عزیزش که سال‌هاست گم شده است تعریف کرد موجب تأثر من شد. در واقع رنج او، ترسش، امیدش، یک تراژدی است. تا روزی که به او خبر می‌رسد که پسرش را دزدیده‌اند و حاضرند او را برگردانند، یا اطلاع دهند که او کجاست، و در برابر آن مبلغی هنگفت طلب کردند. این پدر

خوب درنگ نکرد، پول را با گذرنامه‌ای که روادید ایتالیا را داشت به مرز پیه مون^۱ فرستاد. گمان می‌کنم شما آن زمان در جنوب فرانسه بودید.

آندره‌آ با حالتی نگران جواب داد:

– بله آقا. من در جنوب فرانسه بودم.

– کالسکه‌ای در نیس منتظر شما بود.

– درست است آقا. کالسکه مرا از نیس به ژن^۲ برد، از ژن به تورن^۳، از تورن به شامبری^۴، از شامبری به پون دوبووآزن^۵ و از پون دوبووآزن به پاریس آورد.

– عالی است. پدرتان امید داشت که شما را در راه ببیند، چون این همان جاده‌ای بود که او طی می‌کرد. سفر شما به این نیت ترتیب داده شده بود.

– ولی شک دارم که اگر هم این پدر عزیز مرا می‌دید، می‌توانست بشناسد. من از زمانی که او را گم کردم، تغییر زیاد کرده‌ام.

– ولی صدای خون...

– آه، بله. درست است، من به صدای خون فکر نکرده بودم.

– حالا نگرانی مارکی کوالکانتی فقط از یک چیز است: اینکه شما در مدتی که از او دور بوده‌اید چه می‌کردید، ربایندگان با شما به چه نحو رفتار کرده‌اند، آیا رعایت حرمت خانوادگی شما را کرده‌اند، و بالاخره آیا رنج روحی که شما دچار آن بوده‌اید و هزار بار از رنج جسمی بدتر است، نقطهٔ ضعفی در شما که از استعداد طبیعی بهره داشته‌اید باقی نگذاشته است. شما خودتان تصوّر می‌کنید بتوانید به طرز شایسته در محیط و مقامی که به شما تعلق دارد زندگی کنید؟

مرد جوان که تا حدی گیج شده بود زمزمه کرد:

– آقا، امیدوارم گزارش غلطی...

– با من اولین بار دوستم ویلمور که آدمی بشر دوست است دربارهٔ شما صحبت کرد. به من گفت که شما را در وضع ناهنجاری یافته است، نمی‌دانم در چه وضعی، چون هیچ سؤالی از او نکردم: من آدم کنجکاوی نیستم. بدبختی‌های شما مورد توجه او قرار گرفت، معلوم می‌شود شما جوان قابل توجهی بودید. او به من گفت که مایل است شما را وارد محیطی کند که آن را از دست داده‌اید. اوست که پدر شما را جستجو کرد و از قرار معلوم او

1- Piémont

2- Gênes

3- Turin

4- Chambéry

5- Pont - de - Beauvoisin

را یافت، زیرا پدرتان اکنون اینجاست و بالاخره او بود که دیروز آمدن شما را به اضافه اطلاعاتی درباره وضع مالی شما به من گفت. من فقط می دانم که لرد ویلمور دوستم آدمی است قابل اعتماد، و به اندازه یک معدن طلا ثروت دارد. پس می تواند کارهای عجیب انجام دهد، بی آنکه دچار فقر شود. من به او وعده دادم که دستوراتش را اجرا کنم. پس از سوالات من ناراحت نشوید؛ چون ناچارم تا حدی سرپرست شما باشم مایلم بدانم که آیا بدبختی هایی که در خارج از اراده شما برایتان پیش آمده است و به هیچ وجه از توجه من نسبت به شما نمی کاهد، شما را تا حدی نسبت به محیطی که سزاوار نام و ثروت شماست و باید چهره ای خوب در آن داشته باشید بیگانه نکرده باشد.

مرد جوان که در طول سخنان کنت به تدریج استحکام خود را باز می یافت جواب داد: «آقا، در این مورد مطمئن باشید: ربایندگانی که مرا از پدرم دور کردند و شاید قصد داشتند بعدها مرا به او بفروشند، چنانکه فروختند، حساب کرده بودند که برای استفاده بهتر از من، می بایست همه ارزش های شخصی مرا حفظ کنند، و حتی اگر امکان داشته باشد، بر آن بیفزایند. پس به قدر کافی تعلیم و تربیت یافته ام. کودک ربایان با من تقریباً همان رفتاری را کردند که اربابان در آسیای صغیر با بردگان می کنند، و آنها را اهل صرف و نحو، طبیب و فیلسوف بار می آورند، تا بتوانند آنها را در بازار رُم گران تر بفروشند.

مونت کریستو با رضایت لبخند زد. از قرار معلوم او تا این حد به آقای آندره آکاوالکانتی امید نداشت. مرد جوان ادامه داد:

«از طرفی، اگر هم در من کمبود تعلیم و تربیت یا آشنا نبودن به محیط وجود داشته باشد، امیدوارم عالیجناب آن قدر اغماض داشته باشند که با توجه به بدبختی هایی که پس از ولادت بر من وارد شده و در دوران جوانی مرا دنبال کرده است، بر من ببخشند.

مونت کریستو با بی قیدی گفت:

«بسیار خوب و یکنوت. شما هرچه می خواهید بکنید، چون از این پس ارباب خودتان هستید و به خودتان مربوط است. اما من قول می دهم که چیزی از ماجرای شما به کسی نگویم. زندگی شما یک داستان است. مردم دنیا داستانهای نوشته شده و جلد شده را می پرستند، ولی نسبت به داستانهایی که با پوست انسان ها پیوسته است بدگمانند، هرچند که آن چنان زرین باشد که شما هستید. این مشکلی است که من می توانم به خود اجازه دهم که به شما یادآوری کنم آقای ویکونت به محض آنکه شما داستان تأثرآور زندگیتان را برای کسی تعریف کنید، این داستان به صورتی غیرطبیعی در همه جا پراکنده می شود. شاید شما موفق شوید کنجکاوی دیگران را برانگیزید، اما همه مردم

دوست ندارند خودشان را مرکز توجه و هدف تفسیرها قرار دهند. این مسأله خسته‌تان می‌کند.

مرد جوان در حالی که در زیر نگاه نافذ کنت بر خلاف میل خود رنگ می‌باخت گفت:
 - گمان می‌کنم حق با شما باشد آقای کنت. این مسأله یک محذور جدی است.
 - نباید زیاد هم مبالغه کرد، چون انسان گاه به خاطر اجتناب از یک خطا، مرتکب جنون می‌شود. فقط باید از تکرار جنون پرهیز کرد. اجرای این طرح برای جوان هوشیاری چون شما ساده است، زیرا با منافع شما بستگی دارد. باید با دوستی‌های شرافتمندانه با تمام نکات تاریکی که در گذشته‌تان وجود داشته است مبارزه کنید.
 آندره آشکارا ظرفیت خود را از دست داده بود. مونت کریستو گفت:

- من خودم را با عنوان ضامن و وثیقه شما معرفی می‌کنم. اما عادت بر این است که نسبت به بهترین دوستانم هم مشکوک باشم، و نیاز دارم دیگران را هم وادارم که مشکوک باشند. پس من در اینجا نقشی خارج از عادت خود دارم، و دلم نمی‌خواهد برایم سوت بزنند.

آندره با شهامت گفت:

- ولی آقای کنت، شما به ملاحظه لرد ویلمور که معرفی من به شما بوده است...
 - بله، مسلماً. ولی لرد ویلمور از من مخفی نکرد که شما، آندره‌ای عزیز، دوران جوانی تا حدی مغشوشی داشته‌اید. من از شما نمی‌خواهم که نزد من به گناهانتان اعتراف کنید. از طرفی، به خاطر اینکه به کسی نیاز نداشته باشید، مارکی کاوالکانتی پدرتان را از لوک به اینجا آورده‌اند. شما او را خواهید دید: او قدری خشک، قدری عبوس است. اما این مسأله به اونیفورم نظامی او مربوط می‌شود. وقتی دانسته شود که هیجده سال در خدمت ارتش اتریش بوده است همه چیز قابل بخشش می‌شود. خلاصه او پدری است به قدر کافی قابل قبول. به شما اطمینان می‌دهم.

- شما به من اطمینان می‌دهید آقا. من مدتی مدید است که از او دور بوده‌ام و هیچ خاطره‌ای از او ندارم.

- بالاتر از همه اینکه ثروتی زیاد دارد.

- پس پدرم واقعاً ثروتمند است؟

- میلیونر است آقا. سالیانه پانصد هزار لیور عایدی دارد.

مرد جوان هیجان زده پرسید:

- در این صورت من در وضع مطلوبی قرار خواهم گرفت؟

— مطلوب ترین وضع ممکن. او قصد دارد تا زمانی که شما در پاریس هستید سالیانه پنجاه هزار لیور به شما بپردازد.

— در این صورت من همیشه در پاریس خواهم ماند.

— آقای عزیز، هیچکس از آینده خبر ندارد. انسان تصمیم می گیرد، ولی اختیار دست خداوند است.

آندره آه کشید و گفت:

— بالاخره تمام مدتی که من در پاریس بمانم... هیچ حادثه ای مرا ناچار نکند که از آن دور شوم، این پولی که شما گفتید به من می رسد؟
— کاملاً.

آندره آ با نگرانی پرسید:

— به وسیله پدرم؟

— بله. اما لرد ویلمور پرداخت آن را ضمانت کرده است، و طبق تقاضای پدرتان حسابی به مبلغ ماهیانه پنج هزار فرانک به نام شما در بانک آقای دانگلار که یکی از قابل اعتمادترین بانکداران پاریس است باز شده است.

آندره آ باز هم با نگرانی پرسید:

— آیا پدرم مدت طولانی در پاریس می ماند؟

— فقط چندروز. شغل او به او اجازه نمی دهد که بیش از دو سه هفته از محل خدمتش دور باشد.

آندره آ که آشکارا از این عزیمت فوری خوشحال بود گفت:

— آه. این پدر عزیز!

مونت کریستو با تظاهر به اینکه فریب لحن جوان را خورده است گفت:

— نمی خواهم لحظه دیدار شما را با پدرتان به تعویق بیندازم. آیا آماده هستید آقای کوالکانتی شایسته را در آغوش بگیرید؟

— امیدوارم شک نداشته باشید.

— بسیار خوب. پس از این در وارد سالون شوید. پدرتان در انتظار شماست.

آندره آ تعظیمی بلندبالا به کنت کرد و داخل سالون شد.

کنت او را با نگاه دنبال کرد، چون او ناپدید شد، فتری را که به یک تابلو متصل بود کشید، تابلو از قاب جدا شد و کنت توانست از فاصله کوچکی که با مهارت در پشت تابلو تعبیه شده بود، نگاهی را به داخل سالون بدوزد.

آندره آ در را پشت سر خود بست و به سوی مازور که به محض شنیدن صدای در از جای خود بلند شد پیش رفت.

سپس با صدای بلند، چنانکه کنت بشنود گفت:

— آه، آقا و پدر عزیزم. آیا واقعاً شما هستید؟

مازور با لحنی جدی گفت:

— روز بخیر پسر عزیزم.

آندره آ در حالی که همچنان به جانب در نگاه می کرد گفت:

— پس از اینهمه سال جدایی، چه سعادتی است که یکدیگر را می بینیم.

— در واقع این جدایی خیلی طولانی بود.

— آیا یکدیگر را نمی بوسیم؟

— هرطور میل شماست پسر.

دو مرد یکدیگر را در آغوش گرفتند، چنانکه در صحنه تأثر در آغوش می گیرند، یعنی با گذراندن سرها از شانه یکدیگر.

آندره آ گفت:

— ما از نو به هم پیوستیم.

مازور تکرار کرد:

— ما به هم پیوستیم.

— برای اینکه دیگر از هم جدا نشویم:

— چرا. پسر عزیزم، گمان می کنم شما حالا فرانسه را مانند وطن دوم خود می دانید.

— حقیقت این است که من نمی خواهم پاریس را ترک کنم.

— و شما درک می کنید که من نمی توانم در خارج از لوک زندگی کنم. پس به محض

اینکه بتوانم به ایتالیا برمی گردم.

— پدر عزیز. شما باید قبل از رفتن اسنادی را به من بدهید که من بتوانم به وسیله آن

خونی را که به آن تعلق دارم اثبات کنم.

— بدون شک پسر. من بخصوص برای این کار آمده ام و با زحمت زیاد توانستم شما

را ببینم تا آنها را به شما بدهم. چون اگر از نو بخواهیم دنبال هم بگردیم، بقیه عمر من

صرف این کار می شود.

— این اسناد کجاست؟

— این است.

آندره‌آ با اشتیاق سند ازدواج پدر و گواهی تعمیم خودش را از ماژور گرفت و پس از آن همه را با ولع طبیعی یک فرزند خوب باز کرد و هر دو سند را با سرعت و عادت‌ی که دید تمرین یافته و توجّهی را که به آن داشت نشان می‌داد خواند. وقتی خواندن را تمام کرد حالتی حاکی از شادی در جبینش درخشید، در حالی که ماژور را با لبخند می‌نگریست به زبان ایتالیایی و با لهجهٔ توسکان گفت: «آه، پس در ایتالیا حبس با اعمال شاقه وجود ندارد؟...»

ماژور قامت راست کرد و گفت:

– برای چه؟

– زیرا در آنجا چنین اسنادی را بدون ترس از مجازات می‌سازند. پدر عزیزم، در فرانسه برای نیمی از این کار ما را به تولون می‌فرستند تا هوا بخوریم. مرد لوکی در حالی که می‌کوشید حالتی شکوهمند به خود بگیرد گفت:

– لطفاً بفرمایید چه گفتید؟

آندره‌آ در حالی که بازوی ماژور را می‌فشرده گفت:

– آقای کاوالکانتی عزیز. چقدر به شما داده‌اند تا پدر من باشید؟

ماژور خواست حرفی بزند، آندره‌آ در حالی که صدایش را آهسته می‌کرد گفت: «ساکت. من حالا دلیل اعتمادم را به شما ارادئه می‌دهم. به من پنجاه هزار فرانک در سال می‌دهند که پسر شما باشم. در نتیجه درک می‌کنید این من نیستم که فرزند شما بودن را انکار کنم.»

ماژور با نگرانی به اطراف نگریست، آندره‌آ گفت:

– راحت باشید. ما تنهاایم.

مرد لوکی گفت:

– خوب، به من فقط یک بار پنجاه هزار فرانک می‌دهند.

– آقای کاوالکانتی، شما به داستان‌های پریان عقیده دارید؟

– نه، سابقاً نداشتیم، اما حالا باید معتقد شوم.

– دلایلی هم دارید؟

– چنانکه می‌بینید دلایلی قابل لمس است.

– پس به عقیدهٔ شما من هم می‌توانم به وعده‌هایی که به من داده شده است اعتماد کنم؟

– گمان می‌کنم بله.

- این کنت شجاع به وعده‌اش عمل می‌کند؟
- نقطه به نقطه. فقط برای رسیدن به این هدف باید نقش خودمان را خوب بازی کنیم.
- چطور؟
- من باید پدری مهربان باشم.
- و من فرزندی حرمت‌گذار.
- حالا که آنها می‌خواهند شما از من به وجود آمده باشید...
- آنها کی هستند؟
- هیچ نمی‌دانم. آنهایی که به ما نامه نوشتند. شما نامه دریافت نکردید؟
- چرا.
- من هم نامه‌ای دریافت کردم از شخصی به نام آبه بزونی. شما که به من خیانت نمی‌کنید؟
- جداً از این کار پرهیز می‌کنم. ما منافع مشترک داریم.
- پس بگیری و بخوانید.
- ماژور نامه‌ای به مرد جوان داد که او با صدای آهسته خواند:
- «شما فقیر هستید. پیری توام با بدبختی در انتظار شماست. اگر می‌خواهید که نه ثروتمند ولی غیروابسته باشید، همین لحظه عازم پاریس شوید، بروید نزد کنت دو مونت کریستو که در خیابان شانزه لیزه شماره ۳۰ ساکن است. پسری را که شما از مارکیز دو کورسیناری داشته‌اید و در سن پنج سالگی از شما دزدیده‌اند، از او بخواهید. این پسر آندره آکوالکانتی نام دارد.
- «برای آنکه گرفتار تردید نشوید، و به علت توجهی که نویسنده نامه به شما دارد، این دو چیز را همراه نامه خواهید یافت:
- ۱- حواله‌ای به مبلغ دوهزار و چهارصد لیور توسکان که نزد آقای گوزی در فلورانس قابل پرداخت است.
- ۲- معرفی‌نامه‌ای برای کنت دو مونت کریستو در پاریس، که ضمن آن از او خواسته‌ام چهل و هشت هزار فرانک دیگر به شما بدهد.
- روز ۲۶ مه، ساعت هفت عصر نزد کنت باشید.»
- «امضاء: آبه بزونی»
- آندره آگفت:

— درست همین است.

ماژور پرسید:

— چی درست همین است. چه می خواهید بگویید؟

— می خواهم بگویم که من درست نظیر همین نامه را دریافت داشته‌ام.

— از آبه بزونی؟

— نه. از مردی انگلیسی به نام لرد ویلمور که نام سندباد بحری به خود گذاشته است.

— و شما او را نمی شناسید، همان طور که من آبه بزونی را نمی شناسم.

— آه، چرا، من از شما قدری پیشم. چون یک بار این مرد انگلیسی را دیده‌ام.

— در کجا؟

— آه، این را دیگر نمی توانم به شما بگویم. لزومی ندارد که شما هم به قدر من بدانید.

— این نامه به شما چه می گوید؟

— بگیرید و بخوانید.

«شما فقیر هستید و آینده‌ای توأم با بدبختی در پیش دارید، آیا می خواهید نامی

داشته باشید، آزاد زندگی کنید و ثروتمند باشید؟»

مرد جوان در حالی که پاشنه‌های پایش را حرکت می داد گفت:

— عجب سؤالی. پرسیدن ندارد.

«کالسگه‌ای را که به هنگام خارج شدن از نیس آماده در دروازه ژن منتظر شماست

سوار شوید، از تورن، شامبری و پون - دو - بوووازن بگذرید، خودتان را در پاریس، خیابان

شانزله‌لیزه شماره ۳۰ به کنت دو مونت کریستو معرفی کنید، و پدرتان را از او بخواهید.»

«روز ۲۶ مه ساعت هفت بعد از ظهر نزد کنت باشید.»

«شما پسر مارکی بار تولومو کاوالکانتی و مارکیز اولیویاکورسیناری هستید و اسنادی که

به وسیله مارکی به شما داده می شود به شما امکان می دهد که خودتان را با این نام در

محیط پاریس معرفی کنید.»

«اما راجع به موقعیتتان، یک عایدی سالیانه پنجاه هزار فرانک به شما امکان می دهد

که آن را همیشه حفظ کنید.

همراه نامه حواله‌ای به مبلغ پنج هزار فرانک، قابل پرداخت نزد آقای فره^۱ بانکدار در

نیس، و معرفی نامه‌ای خطاب به کنت دو مونت کریستو ضمیمه است، کنت از جانب من

مأموریت دارد که همه نیازهای شما را برآورد.»

«سندباد بحری»

ماژور گفت:

– عالی است. شما کنت را دیدید؟

– هم اکنون از نزد او می‌آیم.

– و او محتویات نامه را پذیرفت؟

– همه را.

– شما چیزی از این جریان درک می‌کنید؟

– در واقع نه.

– من هم درک نمی‌کنم.

– در همه این جریان یک نفر هست که فریب خورده است.

– و آن یک نفر نه شما هستید نه من.

– مسلماً.

– در این صورت برای ما مهم نیست که کیست.

– درست است. من هم می‌خواستم همین را بگویم. پس ما تا پایان ماجرا پیش

می‌رویم و نقشمان را اجرا می‌کنیم.

– خواهید دید که من شایسته نقش مقابل شما هستم.

– لحظه‌ای در این باره شک نکردم، پدر عزیز.

– شما موجب افتخار من هستید فرزندم.

مونته کریستو این لحظه را برای ورود به سالون مناسب دید.

دو مرد با شنیدن صدای پای او یکدیگر را در آغوش گرفتند. کنت آنها را در آغوش هم

دید و گفت:

– خوب است آقای مارکی. به نظر می‌رسد شما فرزند دلخواه را یافته‌اید.

– آقای کنت. نزدیک است از شدت شادی خفه شوم.

– و شما مرد جوان؟

– من نزدیک است از خوشبختی بمیرم.

– چه پدر و پسر سعادت‌مندی!

ماژور گفت:

– من فقط از یک بابت غمگینم، اینکه ناچارم به زودی پاریس را ترک کنم.

- آه، آقای کاوالکانتی عزیز. امیدوارم پیش از آنکه شما را به چند نفر از دوستانم معرفی کنم از اینجا نروید.
- من در اختیار آقای کنت هستم.
- حالا مرد جوان، اعتراف کنید.
- به چی؟
- چند کلمه از وضع مالی تان به پدرتان بگویید.
- آه، شما به نقطه حساس اشاره می کنید.
- مونت کریستو خطاب به مرد لوکی گفت:
- می شنوید مائور. آیا درک می کنید؟
- کاملاً.
- این پسر احتیاج به پول دارد.
- می خواهید من چه کار کنم؟
- به او پول بدهید.
- من؟
- بله. شما.
- مونت کریستو سپس خود را میان دو مرد حایل کرد، بسته ای اسکناس به دست آندره آ داد و گفت:
- بگیرید. این جواب پدرتان است. او مرا مأمور کرده است که این پول را به شما بدهم.
- از حساب عایداتم؟
- نه. برای تأمین خرج منزل کردنتان.
- آه، پدر عزیزم.
- کنت گفت:
- ساکت. مگر نمی بینید که او نمی خواهد شما بدانید پول از جانب اوست.
- آندره آ اسکناس ها را در جیب شلوارش فرو کرد و گفت:
- من این ظرافت او را تحسین می کنم.
- خوب است. حالا می توانید بروید.
- کاوالکانتی پرسید:
- ما کی افتخار خواهیم داشت که از نو آقای کنت را ببینیم؟
- آندره آ تأیید کرد:

– بله، کی این سعادت نصیب ما می شود؟

کنت جواب داد:

– اگر بخواهید روز شنبه... بله... گوش کنید. شنبه من در خانه ای که در اوتوی، کوچه فونتن، شماره ۲۸ دارم چند نفر را به شام دعوت کرده ام. در میان دیگران، آقای دانگلار بانکدار شما هم هست. من شما را به او معرفی می کنم. لازم است که او هر دوی شما را برای محاسبه پولتان بشناسد.

ماژور آهسته پرسید:

– باید با لباس رسمی بیاییم؟

کنت گفت:

– بله. لباس رسمی. اونیفورم، صلیب، شلوار کوتاه!

آندره آ پرسید:

– و من؟

– شما خیلی ساده بپوشید: شلوار سیاه، چکمه ورنی، جلیقه سفید، کت سیاه یا آبی، کراوات بلند. برای خرید لباس نزد بیلن^۱ یا ورونیک^۲ بروید. اگر نشانی آنها را نمی دانید بابتیستن به شما خواهد گفت. شما که تا این حد ثروتمند هستید، هرچه کم ادعای لباس بپوشید، اثر بهتری خواهید بخشید. اگر خواستید اسب بخرید از دوودو^۳ بخرید، و برای کالسکه نزد بابتیست^۴ بروید.

«در چه ساعتی در اوتوی باشیم؟»

– حدود ساعت شش و نیم.

ماژور دست به کلاهش برد و گفت:

– ساعت شش و نیم آنجا خواهیم بود.

دو کاوالکانتی به کنت سلام دادند و خارج شدند. کنت به پنجره نزدیک شد و آنها را دید که بازو به بازوی هم از حیاط عبور می کنند. با خود گفت: «در واقع آنها دو تیره بخت هستند، افسوس که واقعاً پدر و پسر نیستند.» پس از لحظه ای افکار تیره، با خود اندیشید: «گمان می کنم نفرت بیش از کینه مرا منجر می کند. بهتر است به منزل مورل بروم.»

1- Bilin

2- Veronique

3- Devedeux

4- Baptiste

محوطه شبدرکاری

خوانندگان می‌بایست اجازه دهند تا آنها را به محوطه‌ای که مجاور خانه آقای ویلفور است، و در پشت نرده‌های احاطه شده با درختان شاه‌بلوط قرار دارد هدایت کنیم. آنجاست که شخصیت‌های آشنا مان را باز خواهیم یافت.

این بار ما کزیمیلین اول رسیده است، اوست که چشم خود را به جدار چسبانده است و در ته باغ کمین صدای پای را در روی شن‌های باغ می‌کشد.

بالاخره صدای پای مورد علاقه شنیده شد، اما به جای یک سایه دو سایه بودند که نزدیک می‌شدند. تأخیر والانتین به علت آن بود که مادام دانگلار و اوژنی به دیدار آنها آمده بودند. پس دختر جوان، برای آنکه خلف وعده نکند، به مادموازل دانگلار پیشنهاد کرد که با هم گردشی در باغ بکنند، تا ما کزیمیلین بداند که تأخیر در آمدن که مسلماً موجب رنج او می‌شود، گناه والانتین نیست.

مرد جوان با سرعت احساس خاض عاشقان همه چیز را درک کرد و قلبش آرام گرفت. والانتین بی‌آنکه به محل شنیده شدن صدا برسد، گردش را طوری ترتیب داد که ما کزیمیلین بتواند هر بار که او می‌گذرد، رفت و آمدش را ببیند؛ و در هر عبور نگاهی مخفی از دید همراهش به آن سوی نرده می‌انداخت. مرد جوان درک می‌کرد که والانتین با این نگاه به او می‌گوید: «صبر کنید دوست من، می‌بینید که گناه من نیست.»

ما کزیمیلین در حال ستایش این دو زیبایی ضد و نقیض، این بلوند چشم خمار و کمر باریک چون سرو آزاد، و آن سیاه چشم سپیدار اندام صبر می‌کرد. نیاز به گفتن نیست که مرد جوان همه مزیت را به والانتین می‌داد.

در پایان نیم ساعت گردش، دو دختر جوان دور شدند. ما کزیمیلین دانست که مدت دیدار مادام دانگلار به پایان رسیده است.

لحظه‌ای بعد والانتین به تنهایی ظاهر شد، از بیم آنکه مبادا نگاهی نامحرم بازگشت او را دنبال کند، آهسته قدم برمی‌داشت، و به جای آنکه مستقیم به جانب نرده‌ها برود، پس از آنکه هر توده‌ای از برگ‌ها را مابی‌علاقگی می‌نگریست و نگاه خود را به عمق هر

خیابان باغ می‌دوخت، رفت روی نیمکتی نشست.
 پس از همه این احتیاط‌ها به سوی نرده آمد. صدایی گفت:
 — روز بخیر والانتین.

— روز بخیر ماگزیمیلین. شما را منتظر گذاشتم، اما خودتان علت آن را دیدید.
 — بله. مادموازل دانگلار را شناختم. تصوّر نمی‌کردم شما با او تا این حدّ نزدیک باشید.
 — چه کسی به شما گفت که ما با هم نزدیکیم؟
 — هیچکس، ولی آنچنان که شما بازو به بازوی هم داده بودیدو با هم صحبت می‌کردید، این مطلب را می‌رساند. مثل دو همدرس یک پانسیون بودید که راز خود را به هم می‌گویند.

— در واقع هم ما راز خود را به هم گفتیم. او اعتراف کرد که از ازدواج با آقای مورسرف بیزار است، و من تذکر دادم که ازدواج با آقای اپینای را چون یک بدبختی تلقی می‌کنم.
 — والانتین عزیز!

— اگر شما آن ظاهر بی‌قیدانه را در من دیدید، برای آن بود که من در حال حرف زدن از مردی که نمی‌توانم دوستش بدارم، به مردی فکر می‌کردم که دوستش دارم.
 — چقدر شما خوبید والانتین! شما چیزی را در خود دارید که مادموازل دانگلار هرگز نخواهد داشت: این جذابیت و صف‌ناپذیر که برای زن همچون عطر است برای گل، و طعم برای میوه. چون زیبا بودن برای گل کافی نیست و...
 — این عشق شماست که موجب می‌شود چنین ببینید.

— نه. این طور نیست. من ساعتی پیش هر دوی شما را نگاه می‌کردم، و سوگند می‌خورم، در حالی که زیبایی مادموازل دانگلار را قبول داشتم، نمی‌توانستم بپذیرم که ممکن است مردی عاشق او شود.

— برای اینکه من اینجا بودم و حضور من شما را بی‌انصاف می‌کرد.
 — نه. این طور نیست. ولی از این مطلب بگذریم. سوّالی از شما درباره مادموازل دانگلار دارم که فقط یک کنجکاوی ساده است و تنها از عقیده شخصی من ناشی می‌شود.

— عقاید شما منصفانه نیست. من بی‌آنکه بدانم شما چه می‌خواهید بگوئید، می‌دانم که وقتی شما مردان درباره ما زنان بینوا قضاوت می‌کنید، ما نباید منتظر گذشت باشیم. اما برگردیم به سوّالتان.

— آیا مادموازل دانگلار کس دیگری را دوست دارد که از ازدواج با مورسرف اکراه دارد؟

- به شما گفتم که من دوست اوژنی نیستم.
- خدای من. دختران جوان بی آنکه با هم دوست باشند، راز خود را به هم می گویند. قبول کنید که شما در این مورد از او پرسیده اید، چون می بینم که لبخند می زنید.
- اگر همه چیز را می بینید این جدار میان ما فایده ای ندارد!
- ببینم، او به شما چه جواب داد؟
- گفت که هیچکس را دوست ندارد، از ازدواج متنفر است و آرزوی او این است که آزاد و غیروابسته باشد، تقریباً دلش می خواهد پدرش ثروت خود را از دست بدهد تا او بتواند مانند مادموازل لوئیز دارمیی یک هنرمند شود.
- می بینید؟
- این مسأله چه چیزی را بیان می کند؟
- ماکزیمیلین لبخند زنان گفت:
- هیچ چیز.
- در این صورت شما چرا به نوبه خود لبخند می زنید؟
- والانتین، می بینید که شما هم از شکاف تخته نگاه می کنید!
- می خواهید از تخته دور شوم؟
- نه. ولی برگردیم به شما.
- بله. چون ما بیش از ده دقیقه دیگر وقت نداریم که با هم باشیم.
- ماکزیمیلین با حیرت فریاد کشید:
- خدای من!
- والانتین با حالتی رؤیایی گفت:
- بله. ماکزیمیلین. حق با شماست. شما در اینجا دوست بینوایی دارید، ببینید چه زندگی برای شما به وجود آورده ام. شما که برای خوشبخت بودن آفریده شده اید! من خود را با تلخی ملامت می کنم. باور کنید.
- برای شما چه اشکالی دارد اگر من خودم را با این ترتیب خوشبخت احساس کنم؛ اگر این انتظار دائمی برای چند دقیقه دیدن شما، شنیدن دو کلام از زبان شما برایم ارزش باشد. والانتین، من یقین دارم که خداوند دو قلب دیگر نیافریده است که به اندازه قلب ما با هم هماهنگ باشند، و بخصوص مطمئن هستم که او این دو قلب را با چنین طرز معجزه آسا به هم پیوند نداده است تا آنها را از هم جدا کند.
- پس سپاسگزارم. شما به جای هر دو مان امیدوار هستید. این مرا تا حدی خوشبخت

می‌کند. من باید بروم.

– باز چه جریانی است که با این سرعت مرا ترک می‌کنید؟

– نمی‌دانم. مادام دوویلفور از من خواسته است به نزد او بروم. برای بحث دربارهٔ اطلاعاتی مربوطه به ثروت من. آه، خدایا، حاضرم او ثروت مرا بگیرد، من زیادی ثروتمندم، و بعد از آنکه آن را گرفت مرا راحت و آزاد بگذارد. مورل، من اگر فقیر هم باشم، باز شما مرا به همین اندازه دوست خواهید داشت؟

– من همیشه شما را دوست خواهم داشت. ثروت یا فقر برای من چه اهمیت دارد اگر والانتین من نزدیک من باشد و من مطمئن باشم که هیچکس نمی‌تواند او را از من بگیرد! والانتین، فکر نمی‌کنید این اطلاعاتی ارتباطی تازه با ازدواج شما داشته باشد؟
– گمان نمی‌کنم.

– با این حال گوش کنید والانتین. نترسید، زیرا تا زمانی که من زنده هستم، شما را به دیگری و انمی‌گذارم.

– شما تصور می‌کنید با گفتن این حرف مرا مطمئن می‌کنید؟

– حق با شماست. ببخشید. می‌خواستم به شما بگویم که من آقای مورسرف را دیدم. به طوری که می‌دانید فرانز با او دوست است.

– بله. خوب؟

– او نامه‌ای از فرانز دریافت داشته است که بازگشت نزدیک او را اطلاع می‌دهد.

والانتین رنگ باخت، دستش را به نرده تکیه داد و گفت:

– خدای من. اگر جریان مربوط به این موضوع باشد، ولی در این صورت اطلاعاتی از جانب مادام دوویلفور نمی‌آمد.

– چرا؟

– چرا، نمی‌دانم... اما احساس می‌کنم مادام دوویلفور با اینکه علناً مخالفت نمی‌کند، تمایلی به این ازدواج ندارد.

– خوب است والانتین، در این صورت من باید مادام دوویلفور را بپرستم.

والانتین با لحنی غمگین گفت:

– عجله نکنید ماکزیمیلیان.

– خوب، اگر او مخالف این ازدواج باشد، اگر برای به هم زدن آن هم باشد، گوشش را به روی پیشنهاد دیگر باز می‌کند.

– این تصور را نکنید ماکزیمیلیان. او به نوع شوهر کاری ندارد. با اصل ازدواج مخالف

است.

— اگر او با این شدت از ازدواج بیزار است، خودش چرا شوهر کرد.

— شما درک نمی‌کنید ماکزیمیلین. مسأله این است که یک سال پیش وقتی من پیشنهاد کردم به صومعه بروم، او با وجودی که در ظاهر قدری چون و چرا کرد، پیشنهاد مرا با شادی پذیرفت. حتی پدرم هم به اغوای او با این قصد من موافقت کرد. فقط پدر بزرگ بیچاره‌ام بود که مرا از این کار بازداشت. شما نمی‌توانید تصوّرش را بکنید چه حالتی در چشمان این پیر مرد بیچاره که تنها مرا دوست دارد، و تنها منم که او را دوست دارم موج می‌زد. او وقتی از قصد من آگاه شد، با چنان ملامتی، با چنان ناامیدی به من نگاه کرد. اشک بی‌شکایت در چشمانش می‌گشت و برگونه‌اش جاری می‌شد. آن وقت بود که من چیزی چون ندامت احساس کردم، خودم را به پای او افکندم و فریاد کشیدم: «بخشید پدر جان. هرچه می‌خواهند با من بکنند، اما من شما را ترک نمی‌کنم.» آنوقت او نگاهش را به سوی آسمان بالا برد. ماکزیمیلین، من هر قدر رنج بکشم، این نگاه پدر بزرگ پیرم پاداش همه رنج‌ها را از پیش به من داده است.

— والانتین عزیز، شما یک فرشته هستید. من واقعاً نمی‌دانم با شمشیر زدن به اقوام بدوی، چگونه شایستگی آن را یافته‌ام که شما اسرارشان را به من می‌گویید. مگر اینکه خداوند آن اقوام را به عنوان کافر تلقی کرده باشد. ولی من هنوز هم نمی‌دانم نفع مادام دوویلفور در ازدواج نکردن شما چیست.

— ماکزیمیلین، گفتم که من ثروت زیاد دارم. از جانب ثروت مادریم تقریباً پنجاه هزار لیور عایدی سالانه دارم، پدر بزرگ و مادر بزرگم، مارکی و مارکیز دو سن مران برایم به همین میزان ثروت خواهند گذاشت. آقای نواریسیه آشکارا قصد دارد مرا تنها وارث خود اعلام کند. نتیجه این می‌شود که برادرم ادوارد که از جانب مادام دوویلفور هیچ ثروتی ندارد، در مقایسه با من بسیار فقیر است. اگر من به صومعه بروم، همه ثروت من به اموال پدرم افزوده می‌شود که به اضافه میراث مارکی و مارکیز دو سن مران به پسر او می‌رسد.

— آه، این ولع در زنی جوان و زیبا عجیب است.

— توجّه داشته باشید که او برای خودش نیست که حرص می‌زند. آنچه شما در او به عنوان خطا ملامت می‌کنید، از جهت عشق مادری یک فضیلت است.

— اگر شما سهمی از میراثشان را به این پسر بدهید؟

— به چه وسیله می‌توانم این پیشنهاد را بکنم. خصوصاً به زنی که دائماً از بی‌توجهی به مادیات صحبت می‌کند.

—والانتین، عشق من به شما همیشه برایم مقدّس مانده است. آن را با حجاب حرمت در قلب خود پنهان کرده‌ام، هیچکس در دنیا، حتی خواهرم، از این عشق پنهان اطلاعی ندارد. حالا والانتین، آیا اجازه می‌دهید که من از این عشق با یک دوست حرف بزنم؟

والانتین از جا جست و گفت:

— با یک دوست؟ ماکزیمیلین، من با شنیدن این حرف می‌لرزم. با یک دوست؟ این دوست کیست؟

—والانتین، آیا شما تاکنون نسبت به کسی این علاقهٔ مقاومت‌ناپذیر را احساس کرده‌اید که موجب می‌شود با اینکه اولین بار است او را می‌بینید، به تصوّر تان برسد مدّت‌های مدید است او را می‌شناسید؟ و از خودتان پرسید کجا و چه وقت او را دیده‌اید؟ چنانکه چون زمان و مکان را به یاد نمی‌آورید، باور می‌کنید که دیدار شما با او، در دنیایی قبل از دنیای ما بوده است، و آن خاطره است که اکنون بیدار می‌شود؟

— شاید.

— خوب، من اولین باری که این مرد را دیدم، چنین احساسی کردم.

— پس مدّتی دراز است که او را می‌شناسید؟

— فقط هشت روز است.

— شما مردی را که هشت روز است می‌شناسید، دوست خود می‌نامید؟ ماکزیمیلین، من شما را در به کار بردن کلمهٔ دوست، محتاط‌تر از این می‌دانستم.

— از جهت منطق حقّ با شماست والانتین، ولی این احساس غریزی از من دور نمی‌شود. تصوّر من این است که در آینده هر حادثهٔ خوبی که برای من پیش آید، این مرد در آن دخالت دارد. گاه به نظرم می‌رسد که نگاه نافذ او این حوادث را می‌بیند، و دست نیرومند او آنها را هدایت می‌کند.

والانتین لبخند زان گفت:

— پس لابد او پیشگوست.

— در واقع من باور دارم که او همه چیز را حدس می‌زند. خصوصاً آنچه را خوب است.

— آه، ماکزیمیلین، این مرد را به من بشناسانید، تا به وسیلهٔ او بدانم آیا آن قدر مورد

مهر قرار می‌گیرم که جبران رنج‌هایی که کشیده‌ام بشود.

— دوست عزیزم. شما او را می‌شناسید.

— من؟

– بله. او همان کسی است که زندگی نامادری شما و پسرش را نجات داد.

– کنت دو مونت کریستو؟

– بله. خودش است.

– او هرگز نمی تواند دوست من باشد، بیش از آن با نامادریم دوست است.

– کنت دوست نامادری شماست؟ والانتین، غریزه من تا این حد اشتباه نمی کند.

یقین دارم شما باید که اشتباه می کنید.

– آه، اگر بدانید ما کزیمیلین! دیگر حالا ادوارد نیست که بر این خانه حاکم است، بلکه

کنت است: مادام دو ویلفور او را ستایش می کند، چنان مورد تحسین پدرم قرار دارد که پدرم می گوید هرگز ندیده است کسی افکار و آلا را با این بلاغت بیان کند. ادوارد فریفته اوست و با وجود ترسی که از چشمان سیاه او دارد، به محض اینکه کنت وارد شود به جانبش می رود، دستش را باز می کند و همیشه باز یچه ای مورد پسند در آن می یابد: آقای مونت کریستو اینجا در خانه پدرم نیست، در خانه مادام دو ویلفور نیست. آقای مونت کریستو در خانه خودش است.

– اگر این طور باشد، والانتین عزیز، شما هم می بایست اثرات حضور او را احساس

کرده باشید، یا به زودی احساس کنید. او آلبر دو مورسرف را در ایتالیا می بیند و او را از چنگ راهزنان نجات می دهد. خانم دانگلار را می بیند و برای او هدیه ای شاهانه می فرستد. نامادری شما و برادران را که از برابر خانه اش می گذرند، به وسیله مستخدم نوبه ای خود از مهلکه می رها کند. این مرد بدون شک می تواند در اشیاء نفوذ کند. من هرگز ندیده بودم ساده پوشی با چنین خوش سلیقگی همراه باشد. لبخندش وقتی به من خطاب می شود چنان شیرین است که من فراموش می کنم دیگران تا چه حد لبخند او را تلخ می یابند. بگویید ببینم والانتین، آیا او به شما این گونه لبخند زده است؟ اگر این طور باشد شما خوشبخت خواهید شد.

دختر جوان گفت:

– ما کزیمیلین، او حتی به من نگاه نمی کند. اگر بر حسب تصادف من از برابرش

بگذرم، از من روی می گرداند. او به هیچ وجه بزرگوار نیست. نگاه نافذی که شما به او نسبت می دهید عمق قلبها را نمی خواند. اگر او بزرگوار بود، وقتی که مرا در میان این خانه تنها و بدبخت می دید، بانفوذ خود از من حمایت می کرد، و حالا که به قول شما نقش خورشید را دارد، با یکی از شعاع هایش مرا گرم می کرد. شما می گوئید شما را دوست دارد: انسانها برای افسری که پنج پا و شش انگشت قد، سبیل پر پشت و شمشیر بلند دارد،

چهرهٔ مهربان به خود می‌گیرند اما دختر بیچاره‌ای را که می‌گرید به آسانی لگدمال می‌کنند.

— والانتین، سوگند یاد می‌کنم که شما در اشتباهید.

— اگر غیر از این بود، اگر رفتار او با من از روی سیاست و برای آن بود که به هر طریق در این خانه راه یابد، لااقل یک بار لبخندی را که شما وصف می‌کنید به روی من می‌زد. نه، او مرا بدبخت دیده است و می‌داند از من هیچ نفعی عایدش نمی‌شود، پس به من توجهی ندارد. چه بسا اگر بتواند برای جلب توجه مادام دوویلفور و برادرم، آسیبی هم به من وارد کند. آنچه مسلم است من زنی نیستم که این‌گونه بی‌دلیل مورد نفرت کسی باشم؛ چنانکه خود شما گفتید.

دختر جوان پس از مشاهدهٔ حالتی که این سخنان در چهرهٔ ماکزیمیلین به وجود آورده بود ادامه داد:

— مرا ببخشید. من آدم بدبختی هستم. دربارهٔ این مرد سخنانی گفتم که تصور نمی‌کردم در ذهنم باشد. ببینید، تصدیق می‌کنم که نفوذی که می‌گویید در او وجود دارد. ولی او آن را روی من به کار نمی‌برد، و اگر به کار ببرد، حتماً زیان‌بار خواهد بود. مورل آه کشید و گفت:

— بسیار خوب. دیگر حرفش را نزنیم. من به او چیزی نمی‌گویم.

— افسوس دوست من. می‌بینم که شما را ناراحت کردم. متأسفانه نمی‌توانم دستتان را بگیرم و طلب بخشش کنم. اما واقعاً دلم می‌خواهد که قانع شوم. ببینم، این کنت دو مونت کریستو برای شما چه کرده است؟

— شما مرا در تنگنا می‌گذارید والانتین. اعتراف می‌کنم که کنت آشکارا کاری که سود من در آن باشد نکرده است. به همین جهت گفتم که علاقهٔ من به او غریزی است و دلیل عقلانی ندارد. آیا خورشید برای من کاری کرده است؟ نه. خورشید مرا گرم می‌کند و من در نور آن شما را می‌بینم. آیا رایحهٔ گل‌ها برای من کاری می‌کنند؟ نه. عطر آنها به نحوی مطلوب به من لذت می‌دهد. وقتی از من بپرسند چرا از این رایحه تعریف می‌کنم، جوابی ندارم بدهم.

دوستی من نسبت به کنت عجیب است، همین‌طور علاقهٔ او نسبت به من. ندایی پنهانی به من می‌گوید که چیزی بیش از اتفاق در این دوستی پیش‌بینی نشده و دو جانبه وجود دارد. در بین ساده‌ترین اعمال او، در ساده‌ترین افکارش با اعمال و افکار خودم تناسب می‌بینم. شما ممکن است به من بخندید، ولی من از وقتی با این مرد آشنا شده‌ام،

دچار فکری غیر منطقی هستم: به نظرم می‌رسد هر خیری برای من پیش آید، از او ناشی می‌شود. در حالی که سی سال زندگی کرده‌ام بی آنکه نیازی به پشتیبان داشته باشم. مثلاً، او مرا برای شنبه شب به شام دعوت کرده است، خوب، این طبیعی است. بعداً دانستم که پدر شما و نامادری شما هم به این شام دعوت دارند. پس من با آنها دیدار می‌کنم، و کسی چه می‌داند در آینده این دیدار چه حاصلی خواهد داد. اینها موقعیت‌های به ظاهر ساده است، با این حال مرا متحیر می‌کند، اعتمادی عجیب در آنها می‌یابم، با خود می‌گویم که کنت، این مرد منحصر به فرد که همه چیز را حدس می‌زند، خواسته است مرا با خانم و آقای دوویلفور آشنا کند. گاهی در نگاهش می‌خوانم که عشق مرا حدس زده است. والانتین گفت:

— دوست خوبم. من اگر همیشه از این قبیل استدلال‌ات از شما شنیده بودم، شما را یک خیال‌باف تصوّر می‌کردم. شما چطور در این دیدار چیزی جز تصادف می‌بینید؟ فکر کنید: پدر من هرگز به مهمانی نمی‌رود، ده بار خواسته است این مهمانی را رد کند، مادام دوویلفور بعکس، به شدّت مایل است داخل خانهٔ این نواب را ببیند، پس با اصرار زیاد پدرم را واداشته است که دعوت را بپذیرد. نه ماکزیمیلین، من جز شما حامی دیگری ندارم. تکیه گاهی ندارم جز مادرم که او هم فقط یک سایه است.

— احساس می‌کنم که حقّ با شماست والانتین، و حرفتان منطقی است. اما صدای دلپذیر شما که همیشه مرا قانع می‌کرد، امروز متقاعد نمی‌کند.

— صدای شما هم مرا متقاعد نمی‌کند. اعتراف می‌کنم که دلیلی قانع‌کننده‌تر از این می‌خواهم.

— دلیل دیگری دارم، اما اعتراف می‌کنم که از اوّلی غیر منطقی‌تر است.

والانتین لبخند زنان گفت:

— چه بد.

مورل ادامه داد:

— و با این حال برای من که اهل الهام و احساس هستم همان نتیجه را دارد.

— پس دلیلی را که به عقیدهٔ خودتان پوچ است بگویید.

— خوب، از شکاف تخته نگاه کنید و اسب تازهٔ مرا که به آن درخت بسته است ببینید.

— آه، چه حیوان زیبایی! چرا او را نزدیک نرده نیاوردید؟ من با او حرف می‌زدم و او صدایم را می‌شنید.

— همان طور که می‌بینید حیوان با ارزشی است. شما می‌دانید که عایدات من محدود

است، و من به قول معروف آدمی منطقی هستم. این اسب با شکوه را مدتی پیش نزد فروشنده اسب دیده بودم. قیمت آن را پرسیدم، گفتند چهار هزار و پانصد فرانک. ناچار صرف نظر کردم و رفتم. اما قلباً ناراحت بودم، زیرا اسب نگاهی مهرآمیز به من انداخته، با سرش مرا نوازش کرده و به طرزی خوش آیند زیر بدن من جست و خیز کرده بود. همان شب من در خانه چند نفر مهمان داشتم، آقای شاتو-رنو، آقای دوبری و پنج یا شش نفر دیگر که شما آنها را نمی شناسید. پیشنهاد ورق بازی شد، من معمولاً قمار نمی کنم، زیرا آن قدر ثروتمند نیستم که ببازم، و آن قدر فقیر نیستم که بخواهم ببرم. اما چون در خانه من بود، ناچار شدم بفرستم ورق بیاورند.

وقتی که سر میز نشستیم کنت دو مونت - کریستو سرزده رسید، او هم نشست و بازی را شروع کردیم. من می بردم. نیمه شب بازی را تمام کردیم و من پنج هزار فرانک برده بودم. اعتراف می کنم که نتوانستم صبر کنم. کالسگه ای کرایه کردم و به نزد اسب فروش رفتم. زنگ زدم، کسی که در را به روی من باز کرد، لابد باید مرا دیوانه پنداشته باشد. هیجان زده و تب آلود خود را به آن سوی در افکندم، داخل اسطبل شدم، به آخور نگاه کردم، چه سعادتی! مده آ داشت یونجه اش را می جوید. به سرعت زینی برداشتم و خودم آن را در پشت اسب استوار کردم، افسار به گردنش افکندم. مده آ با حالتی خوش خودش را تسلیم عملیات من کرد. سپس در حالی که چهار هزار و پانصد فرانک را در دست فروشنده حیرت زده می گذاشتم، سوار شدم و بازگشتم، یا بهتر بگویم، شب را به گردش کردن در شانزلهیزه با مده آ گذراندم. پنجره اتاق کنت را روشن دیدم، به نظرم رسید که سایه او را در پشت پرده ها می بینم. سوگند یاد می کنم که کنت می دانست من به این اسب علاقه مندم و مخصوصاً باخت تا من ببرم.

— ما کزیمیلین عزیزم، در واقع شما زیادی خیالاتی هستید. عشق شما به من پایدار نخواهد بود... مردی که این گونه شاعرانه بیندیشد نمی تواند در عشقی یک نواخت مانند عشق ما محصور بماند... آه... خدایا... دارند مرا صدا می کنند، می شنوید؟

ما کزیمیلین از روشنی کوچک شکاف گفت:

— والا نتین، انگشت کوچکتان را به من بدهید تا به آن بوسه بزنم.

— ما کزیمیلین، ما با هم قرار گذاشته بودیم که برای هم فقط دو سایه و دو صدا باشیم.

— هر طور میل شماست.

– اگر کاری را که گفتید بکنم خوشحال می‌شوید؟
– خیلی.

والانتین به روی نیمکت بالا رفت و به جای آنکه انگشت کوچک خود را از شکاف بگذراند تمام دستش را از بالای جدار به آن سو برد.
ماکزیمیلین با فریادی از شادی به نوبه خود از یک سکو بالا رفت، دست محبوب را گرفت و لب‌های سوزان خود را به آن نهاد. بلافاصله دست کوچک از میان دست‌های او بیرون کشیده شد و والانتین شاید وحشت‌زده از وسوسه‌ای که در خود احساس می‌کرد به سرعت گریخت.

آقای نوارسیه دو ویلفور

این است جریانی که پس از عزیمت مادام دانگلار و دخترش، همزمان با مکالماتی که ذکرش گذشت، در خانه دادستان اتفاق افتاد.

آقای دو ویلفور و به دنبال او مادام دو ویلفور وارد اتاق پدرش شدند. ولی والانتین را ما می دانیم کجا بود.

هر دو نفر به پیرمرد سلام دادند، پس از آنکه باروآ، مستخدم پیری را که بیست و پنج سال بود در خدمت نوارسیه بود از اتاق راندند، در دو طرف نوارسیه نشستند.

آقای نوارسیه در صندلی بزرگ دسته دار و متحرک خود نشسته بود. هر روز صبح او را در این صندلی می نشاندند و شب او را از آن خارج می کردند. مقابل او آینه ای قرار داشت که تمام آپارتمان را برایش منعکس می کرد، و به او که کوچکترین حرکت برایش غیرممکن شده بود اجازه می داد ببیند چه کسی وارد اتاق می شود، چه کسی از اتاق بیرون می رود، و هر عملی را که در اطرافش می گذرد مشاهده کند. آقای نوارسیه، بی حرکت همچون یک جسد، با نگاهی هوشیار و سرزنده، فرزند و عروسش را که تعظیم تشریفاتی شان عملی رسمی و غیرمنتظره را اعلام می داشت، نگریست.

دیدن و شنیدن تنها حواسی بود که همچون دو شراره وجود انسانی، هنوز در او زنده بود، فقط یکی از این دو حس بود که می توانست حیات داخلی را که این مجسمه زنده در خود داشت آشکار کند: نگاهی که این حیات داخلی را بروز می داد به نورهای دوردستی شباهت داشت که به هنگام شب به مسافران گم شده در یک بیابان آگهی می دهد که هنوز موجودی زنده مراقب این سکوت و تاریکی است.

در چشم سیاه نوارسیه پیر که ابرویی سیاه در بالای آن قرار داشت، در حالی که همه موهای بلند و آویخته به روی شانه اش یکسره سفید شده بود؛ چنانکه برای هریک از اعضای انسان اتفاق می افتد که جانشین عضوی دیگر شود، همه فعالیت، مهارت، نیرو و

هوشیاری که سابقاً در این بدن و در این ذهن منتشر بود، جمع شده بود. البته حرکت دست، انعکاس صوت، رفتار بدن از میان رفته بود، اما این چشم نیرومند جای همه آنها را می‌گرفت: پیرمرد با چشم‌هایش دستور می‌داد، با نگاهش تشکر می‌کرد. جسدی بود با چشمان زنده، و گاه چیزی هولناک‌تر از آن نبود که در چشم این چهره سنگی یک خشم، یا یک شادی بدرخشد. فقط سه نفر بودند که می‌توانستند کلام نگاه افلیج بینوا را بفهمند: ویلفور، والانتین و مستخدم پیری که از او سخن گفتیم. اما چون ویلفور پدرش را خیلی کم، و فقط زمانی می‌دید که هیچ کار دیگری نداشت، و زمانی هم که او را می‌دید در صدد نبود با درک منظورش او را خشنود کند، همه سعادت پیرمرد بر روی نوه‌اش متمرکز بود. والانتین با نیروی فداکاری، عشق و حوصله موفق شده بود همه افکار نوارسیه را از نگاهش درک کند، والانتین با همه صدا، با تمام وجود و با همه روح خود به این بیان بی‌حرف که برای دیگران غیرقابل درک بود جواب می‌داد. چنانکه مکالماتی زنده در میان دختر جوان با این سفال تقریباً خاک شده که هنوز انسان بود برقرار می‌شد. انسانی که اراده نیرومند به اطاعت و اداشتن را از دست داده بود.

والانتین مشکل عجیبی را که درک افکار پیرمرد بود حل کرده بود تا به پدربزرگ امکان دهد که منظورش را به نوه‌اش بفهماند. به کمک این مطالعه کمتر اتفاق می‌افتاد که آن روح زنده به نیازهای این جسد بی‌حس واقف نشود.

مستخدم پیر، چون از بیست و پنج سال پیش چنانکه گفتیم به اربابش خدمت می‌کرد، عادت ارباب را چنان می‌شناخت، که کمتر اتفاق می‌افتاد نوارسیه چیزی از او بخواهد و او درک نکند.

ویلفور هم نیازی به کمک هیچ یک از آن دو نداشت تا مکالمه عجیبی را که به خاطر آن نزد نوارسیه آمده بود آغاز کند. خود او چنانکه گفتیم الفبای پیرمرد را می‌شناخت و اگر زیاد از آن استفاده نمی‌کرد، به علت بی‌تفاوتی بود. پس والانتین را گذاشت تا به باغ برود، باروا را دور کرد، سپس در سمت راست پیرمرد نشست، در حالی که مادام دو ویلفور در سمت چپ او می‌نشست. ویلفور گفت:

— آقا، تعجب نکنید که والانتین با ما نیست و من باروا را هم از اینجا دور کردم. زیرا صحبت‌هایی که ما می‌رویم تا با هم داشته باشیم، حرف‌هایی است که نمی‌بایست در حضور دختری جوان، یا یک مستخدم بیان شود. مادام دو ویلفور و من باید مطالبی را با شما در میان بگذاریم.

چهره نوارسیه نفوذناپذیر باقی ماند، در حالی که بعکس نگاه ویلفور گویی می‌خواست

تا اعماق قلب پیرمرد نفوذ کند. دادستان با لحنی سرد که نشان می‌داد هرگز هیچ مخالفتی را نمی‌پذیرد ادامه داد:

— مادام دوویلفور و من اطمینان داریم که این گفتگو مورد قبول شما خواهد بود.

نگاه پیرمرد به بی تفاوت بودن ادامه داد. ویلفور گفت:

— ما می‌خواهیم والانتین را شوهر دهیم.

چهره پیرمرد همچون موم سرد باقی ماند. ویلفور ادامه داد:

— این ازدواج سه ماه دیگر صورت خواهد گرفت.

چشمان پیرمرد همچنان بی حالت ماند. مادام دوویلفور به نوبه خود رشته سخن را به دست گرفت و با عجله اضافه کرد:

— ما فکر کردیم این خبر مورد توجه شما خواهد بود آقا. چون به نظر می‌رسد که شما

علاقه زیادی به والانتین دارید. پس ما فقط می‌بایست نام مرد جوانی را که برای او در نظر گرفته شده است به شما بگوییم. او یکی از شریف ترین جوانانی است که والانتین می‌تواند به عنوان شوهر انتخاب کند: ثروتمند است، نامی مشهور دارد و رفتارش خوشبختی کامل والانتین را تضمین می‌کند. از طرفی، نام او نباید برای شما ناشناخته باشد: او آقای فرانز دو کسنل، بارون دپینای است.

ویلفور در طول سخنان همسرش، نگاهی دقیق تر از همیشه به چهره پیرمرد دوخته بود. هنگامی که مادام دوویلفور نام فرانز را ذکر کرد، چشم نوارسیه که پسرش آن را خوب می‌شناخت لرزید، پلک‌هایش همان گونه از هم گشوده شد که لب‌ها برای گذشتن کلام باز می‌شود، و برقی از میان آن گذشت.

دادستان که رابطه قدیمی موجود میان پدرش و پدر فرانز را می‌دانست، این شعله و این هیجان را درک کرد، ولی آن را ندیده گرفت و گفت:

— آقا شما خوب درک می‌کنید که والانتین نزدیک است به نوزده سالگی برسد و باید بالاخره سر و سامان بگیرد. به هر حال مادر مذاکرات شما را از یاد نبرده ایم و پیشاپیش اطمینان یافته ایم

که شوهر والانتین، اگرچه نزد ما زندگی نخواهد کرد، زیرا ما مزاحم یک خانواده جوان خواهیم بود، ولی شما که بخصوص مورد علاقه والانتین هستید، و به نظر می‌رسد که شما هم به او علاقه دارید، نزد آنها زندگی خواهید کرد. بنابراین شما هیچ یک از برنامه‌ها تان را تغییر نخواهید داد، فقط به جای یک فرزند، دو فرزند خواهید داشت که مراقبتان باشند. برق چشم نوارسیه به رنگ خون درآمد. به طور قطع چیزی هولناک در روح او

می‌گذشت، مسلماً فریاد درد و خشم تاگلولی او بالا آمده بود و چون نمی‌توانست بیرون بیاید، او را خفه می‌کرد، چون چهره‌اش ارغوانی و لب‌هایش کبود شد. ویلفور به سادگی پنجره را باز کرد و گفت:

— این اتاق خیلی گرم است. حرارت آقای نوارسیه را ناراحت می‌کند.

سپس به طرف پیرمرد بازگشت، اما دیگر ننشست، مادام دو ویلفور اضافه کرد:

— این ازدواج خوش آیند آقای دپینای و خانواده‌اش است. از طرفی، خانواده او فقط از یک عمو و یک عمه تشکیل می‌شود، زیرا مادرش به هنگام ولادت او مرده است، پدرش در سال ۱۸۱۵، یعنی زمانی که او کودکی دو ساله بوده است، به قتل رسیده است. بنابراین همه کار فقط بستگی به اراده خود او دارد.

ویلفور دنباله حرف را گرفت و گفت:

— قتلی اسرارآمیز که اجراکنندگان آن ناشناخته ماندند، هرچند سوء ظن بر خیلی از افراد فروود آمد، بی‌آنکه آنها را واقعاً بکوبد.

نوارسیه چنان خشمی به کار برد که لب‌هایش، گویی برای یک لبخند تلخ به هم فشرده شد. ویلفور ادامه داد:

— بنابراین، گناهکاران واقعی، آنها که می‌دانند مرتکب این جنایت شده‌اند، آنها که عدالت انسانی در زمان حیات می‌تواند دامنشان را بگیرد و عدالت خدایی پس از مرگ، اگر به جای ما باشند و دختری داشته باشند که به آقای فرانز دپینای بدهند تا ظواهر سوءظن را از میان بردارند، خیلی خوشحال می‌شوند.

نوارسیه با به کار بردن نیرویی که از این جسم خرد شده انتظار نمی‌رفت، آرامش خود را بازیافت، با نگاه به ویلفور جواب داد: «بله، می‌فهمم چه می‌گویید».

این نگاه در عین حال تحقیر عمیق و خشم هوشیارانه او را بیان می‌کرد.

ویلفور در این نگاه آنچه را لازم بود خواند و با حرکت مختصر شانه به آن جواب داد. سپس به همسرش اشاره کرد که برخیزد. مادام دو ویلفور گفت:

— آقا، احترامات ما را بپذیرید. آیا مایل هستید ادوارد بیاید و ارادت خود را به شما تقدیم کند؟

قرار بر این بود که پیرمرد موافقت خود را با بستن چشم‌ها بیان کند، رد کردن را با چندین بار به هم زدن پلک‌ها؛ وقتی می‌خواهد تمایلی را بیان کند نگاهش را به سوی آسمان بالا ببرد، اگر والانتین را می‌خواهد چشم راستش را ببندد، اگر بارو را طلب می‌کند چشم چپ را. با پیشنهاد مادام دو ویلفور نوارسیه چندین بار به سرعت پلک‌هایش را به هم زد.

مادام دوویلفور در برابر رد کردنی چنین آشکار لب‌هایش را گزید و گفت:

— می‌خواهید والانتین را برایتان بفرستم؟

پیرمرد با بستن چشم‌ها به سرعت «آری» گفت.

آقا و خانم دوویلفور سلام دادند و بیرون رفتند. دستور دادند والانتین که قبلاً به او گفته

شده بود در تمام روز کاری نزد آقای نوارسیه ندارد، احضار شود.

والانتین، سرخ شده از هیجان، وارد اتاق پیرمرد شد. یک نگاه برایش کافی بود تا

بداند که پدر بزرگش تا چه حد رنج می‌کشد، و چقدر حرف دارد که به او بگوید. فریاد کشید:

— آه، پدر خوبم، چه اتفاقی افتاده است؟ اوقات را تلخ کرده‌اند، این طور نیست؟ تو

خشمگین هستی؟

نگاه پیرمرد اشاره کرد:

— آری.

— نسبت به کی؟ پدرم؟ «نه» مادام دوویلفور؟ «نه» نسبت به من؟ «آری»

والانتین حیرت زده پرسید:

«نسبت به من؟»

پیرمرد علامت را تکرار کرد.

— پدر عزیزم، من به تو چه کرده‌ام؟

والانتین چون جوابی ندید ادامه داد:

— من تمام روز تو را ندیده‌ام، پس گزارشی از من به تو داده‌اند؟

نگاه پیرمرد به سرعت «آری» گفت.

— خدای من، کی؟ پدر خوبم، آه، آقا و خانم دوویلفور از اینجا بیرون رفتند. این طور

نیست؟

— بله.

— و آنها هستند که چیزی گفته‌اند که تو را خشمگین کرده است؟ چی گفته‌اند؟

می‌خواهی بروم از آنها بپرسم تا بتوانم از تو عذرخواهی کنم؟

نگاه گفت:

— نه. نه.

— تو مرا به وحشت می‌اندازی. آنها چه گفته‌اند؟ خدایا!

والانتین در اندیشه فرو رفت. سپس به پیرمرد نزدیک شد، صدایش را آهسته کرد و گفت:

— فهمیدم. شاید آنها راجع به ازدواج من جرفی زده‌اند؟

نگاه خشمگین بیان کرد: «آری»

– پس تو از سکوت من خشمگینی؟ ولی آنها به من سفارش کرده بودند که به تو حرفی نزنم. تازه به خود من هم چیزی نگفته بودند و من به نحوی با کنجکاوی این راز را کشف کردم. برای همین بود که با تو سکوت کردم. پدر بزرگ، مرا ببخش. نگاه که به حالت خیرگی بازگشته بود، به نظر می‌رسید که می‌گوید:

– تنها سکوت تو نیست که مرا خشمگین می‌کند.

دختر جوان پرسید: «پس چیست؟ شاید تصوّر می‌کنی که من تو را ترک می‌کنم و ازدواج موجب می‌شود فراموش کنم؟»

پیرمرد علامت نفی نشان داد. والانتین پرسید:

– آنها به تو گفته‌اند که آقای اپینای موافقت کرده است که ما با هم زندگی کنیم؟

– بله.

– پس از چی خشمگین هستی؟

نگاه پیرمرد حالتی از مهر را منعکس کرد.

والانتین گفت: «می‌فهمم. تو مرا دوست داری و از آن می‌ترسی که بدبخت شوم.»

پیرمرد علامت داد: «بله.»

– تو آقای اپینای را دوست نداری؟

چشمان نوارسیه سه چهار بار تکرار کرد: «نه، نه، نه.»

والانتین در برابر نوارسیه زانو زد، دست‌هایش را به گردن او حلقه کرد و گفت:

– پس گوش کن. من بسیار غمگینم، زیرا من هم آقای اپینای را دوست ندارم.

برقی از شادی در چشمان پدر بزرگ درخشید. والانتین ادامه داد:

– به یاد داری که من می‌خواستم به صومعه بروم، و تو از این بابت بسیار خشمگین شدی؟

قطره‌ای اشک پلک‌های خشک پیرمرد را مرطوب کرد. والانتین اضافه کرد: «برای

فرار از این ازدواج بود که مرا از زندگی ناامید می‌کند.»

نوارسیه به نفس تنگی افتاد. والانتین پرسید:

«پس این ازدواج است که موجب اندوه تو می‌شود پدر خوبم. خدای من، اگر تو

می‌توانستی به من کمک کنی، اگر ما دو نفر به کم هم می‌توانستیم این طرح را به هم بزنینم! اما تو در برابر آنها نیرویی نداری. تو که فکرت این چنین زنده است و اراده‌ات نیرومند، هنگامی که مبارزه لازم باشد به قدر من و شاید بیش از من ضعیفی! افسوس، تو

در روزهای قدرت و سلامتی می توانستی حامی من باشی، ولی امروز فقط می توانی مرا درک کنی، مثل من خوشحال یا غمگین باشی. این آخرین سعادت است که خداوند برای من باقی گذاشته است.»

با شنیدن این سخنان چنان حالتی از مکر شدید در نگاه نوارسیه درخشید که دختر جوان این کلمات را به وضوح در آن خواند: «تو اشتباه می کنی. من هنوز هم خیلی کارها می توانم انجام دهم.»
والانتین پرسید:

– پدر عزیزم. تو می توانی برای من کاری انجام دهی؟
– بله.

نوارسیه نگاهش را به سوی آسمان بالا برد. این علامتی بود میان او و والانتین، هنگامی که پیرمرد تمایل به چیزی داشت. دختر جوان پرسید:
«چه می خواهی پدر عزیزم؟»

سپس لحظه ای در فکر خود به جستجو پرداخت. افکار خود را به تدریج که به مغزش خطور می کرد، با صدای بلند می گفت و پیرمرد به همه گفته های او علامت نفی می داد. والانتین گفت که فکرم درست کار نمی کند برویم سراغ وسایل کشف. آنگاه حروف الفبا را از A تا N ادامه داد، و در این حال لبخندش از نگاه پیرمرد سؤال می کرد. با حرف N نوارسیه اشاره مثبت کرد. والانتین گفت:

– آه، آنچه شما می خواهید با حرف N شروع می شود؟ پس خوب، ببینم از N چه می خواهیم. Na, Ni, No.

پیرمرد اشاره کرد: «آری، آری.»

والانتین کتاب لغت را آورد، روی میز جلو نوارسیه گذاشت آن را در صفحه No باز کرد و چون نگاه پیرمرد روی صفحه کتاب خیره شد، او انگشتش را با سرعت از پایین به بالا به حرکت آورد.

این تمرین از شش سال پیش که نوارسیه به این حالت رقت بار درآمده بود شروع شده و چنان عمل کرد را برای والانتین آسان کرده بود که او می توانست بلافاصله همه نیازهای پیرمرد را دریابد، چنانکه گویی خود نوارسیه است که در کتاب لغت جستجو می کند. با رسیدن به کلمه «نوتر»^۱ نوارسیه اشاره مثبت کرد. والانتین گفت: «نوتر؟ تو یک نوتر

۱- Notaire. سردفتر اسناد رسمی.

می خواهی پدر جان؟»

پیر مرد اشاره مثبت کرد.

– پس باید دنبال سر دفتر بفرستیم؟

– بله.

– پدرم هم باید بداند؟

– بله.

– برای رسیدن سر دفتر عجله داری؟

– بله.

– همین الان باید دنبال او بفرستیم؟ همین را می خواهی؟

– بله.

والانتین به جانب زنگ دوید و از مستخدمی خواست که آقای دو ویلفور را نزد پدر بزرگش بیاورد. سپس از پدر بزرگش پرسید: «آیا حالا راضی هستی؟ می دانم. اما یافتن آن آسان نبود.»

دختر جوان به نوارسیه چنان لبخند می زد که به یک کودک می زنند. آقای دو ویلفور همراه بارو وارد شد و از مرد افلیج پرسید:

– چه می خواهید آقا.

والانتین گفت:

– پدر بزرگ یک سر دفتر می خواهد.

دو ویلفور با شنیدن این تقاضای عجیب و خصوصاً غیر منتظره نگاهی با مرد افلیج رد و بدل کرد. پیر مرد با تصمیمی جذبی اشاره مثبت کرد. او با کمک والانتین و مستخدم پیر که حالا می دانستند او چه می خواهد می توانست مبارزه را ادامه دهد. ویلفور تکرار کرد:

– شما سر دفتر می خواهید؟

– بله.

– برای اینکه چه کاری انجام دهد؟

نوارسیه جوابی نداد. ویلفور پرسید:

– شما چه نیازی به سر دفتر دارید؟

نگاه مرد افلیج همچنان بی حرکت ماند. این سکوت می گفت: «من در اراده ام باقی

هستم.»

ویلفور گفت:

— برای اینکه بازی بدی سر ما درآورید؟ آیا لازم است؟
 باروا که مانند همهٔ مستخدمین پیر آمادهٔ تأکید بود گفت:
 — ولی بالاخره اگر آقا سردفتر می‌خواهند، معلوم می‌شود که به او نیاز دارند. پس من
 دنبال سردفتر می‌روم.
 باروا برای خود اربابی جز نوارسیه نمی‌شناخت، و هرگز نمی‌پذیرفت که ارادهٔ او مورد
 تعرض قرار گیرد.
 پیرمرد با بستن چشم و نگاهی مبارزه‌جو گفت:
 — بله. من سردفتر می‌خواهم و کسی حق ندارد آنچه را من می‌خواهم رد کند.
 ویلفور گفت:
 — بسیار خوب. حالا که شما سردفتر می‌خواهید برایتان می‌آورند. ولی من باید از او
 عذرخواهی کنم، چون صحنه‌ای مسخره خواهد بود.
 باروا گفت:
 — اشکال ندارد. من دنبال سردفتر می‌روم.
 خدمتگزار پیر با حالت غلبه بیرون رفت.

وصیت نامه

در لحظه‌ای که باروا بیرون می‌رفت، نوارسیه والانتین را با نگاهی مکرآمیز که بسیار چیزها را بیان می‌داشت نگریست. دختر جوان این نگاه را درک کرد، همچنین دوویلفور که ابروهایش به هم پیوست؛ یک صندلی پیش کشید و در اتاق مرد افلیج به انتظار نشست.

نوارسیه با بی‌تفاوتی کامل پسرش را نگریست، اما از گوشه چشم به والانتین دستور داده بود که نگران نباشد و در اتاق باقی بماند.

سه ربع ساعت بعد مستخدم و سردفتر وارد شدند.

ویلفور پس از تعارفات اولیه گفت: «آقا، شما به وسیله آقای نوارسیه دوویلفور احضار شده‌اید. یک فلج عمومی اعضا، قدرت حرکت و مکالمه را از ایشان سلب کرده است و فقط ما با زحمت زیاد موفق می‌شویم قدری از افکار او را درک کنیم.»

نوارسیه با حرکت چشم والانتین را پیش خواند. این دعوت چنان تحکم‌آمیز و جدی بود که والانتین بلافاصله پیش آمد و گفت:

«آقا، من همه آنچه را پدربزرگم می‌گوید درک می‌کنم.»

باروا اضافه کرد:

– درست است آقا. کاملاً همه چیز. همان طور که در راه به شما گفتم.

سردفتر در حالی که به دوویلفور و والانتین خطاب می‌کرد گفت:

– آقا، و شما مادموازل، اجازه بدهید در اینجا مسئله‌ای مطرح است: یک مسئول مسائل عمومی نمی‌تواند بدون به عهده گرفتن مسئولیتی دقیق، بدون احتیاط رفتار کند. نخستین الزام برای اینکه عملی ارزش قانونی داشته باشد این است که سردفتر درباره وفاداری نسبت به اراده کسی که آن را بیان می‌کند مطمئن باشد. ولی من شخصاً نمی‌توانم از قبول یا عدم قبول انسانی که نمی‌تواند حرف بزند مطمئن باشم و چون موضوع مورد تمایل یا نفرت او، به علت بی‌حرفی او نمی‌تواند به من ثابت شود، کار من بیهوده و خلاف قانون است.

سر دفتر قدمی به جانب در برداشت، لبخندی نامحسوس حاکی از غلبه بر لب‌های دادستان نقش بست. از سویی، نوارسیه با چنان حالت دردناکی والانتین را نگریست که والانتین راه را بر سر دفتر بست و گفت:

«آقا، زبانی که من با پدر بزرگم حرف می‌زنم زبانی است که به آسانی می‌شود درک کرد. همان‌طور که من آن را می‌فهمم می‌توانم در چند دقیقه شما را قادر به درک آن کنم. چه چیزی برای شما لازم است تا به تقوای وجدانی‌تان لطمه وارد نشود؟

— آنچه برای من لازم است این است که کارم با ارزش باشد، یعنی اطمینان به قبول یا رد آن از سوی مشتری داشته باشم. انسان می‌تواند از جهت جسمی بیمار باشد، ولی از جهت روانی حتماً باید سالم باشد.

— آقا، شما با دو علامت ساده می‌توانید این اطمینان را به دست آورید که پدر بزرگم از هوشیاری کامل بهره‌مند است. آقای نوارسیه که حرف نمی‌تواند بزند، حرکت نمی‌تواند بکند، وقتی می‌خواهد بگوید «بله» چشمش را می‌بندد و وقتی می‌خواهد بگوید «نه» چندین بار چشم‌هایش را به هم می‌زند. حالا شما به قدر کافی می‌دانید که بتوانید با آقای نوارسیه صحبت کنید. امتحان کنید.

نگاهی که نوارسیه به والانتین افکند چنان حاکی از محبت و سپاسگزاری بود که سر دفتر شخصاً آن را درک کرد و پرسید:

— آقا، شما آنچه را نوه‌تان گفت شنیدید؟

نوارسیه چشم‌هایش را به آرامی بست و پس از چندین لحظه آن‌ها را گشود.

— شما آنچه را او گفت تأیید می‌کنید؟ علائمی که او گفت درست همان‌هاست که شما به کمک آن افکار‌تان را بیان می‌کنید؟

پیرمرد تصدیق کرد.

— آیا شما مرا احضار کردید؟

— بله.

— برای آنکه وصیت‌نامه‌تان را تنظیم کنید؟

— بله.

— شما نمی‌خواهید که من بدون تنظیم وصیت‌نامه‌تان از اینجا بروم؟

مرد افلیج چندین بار پلک‌هایش را به هم زد. دختر جوان پرسید:

— خوب، حالا می‌فهمید و وجدانتان راحت است؟

پیش از آنکه سر دفتر بتواند جواب بدهد، ویلفور او را به کناری کشید و آهسته گفت:

«آقا، شما تصور می‌کنید انسان پس از تحمل چنین ضربه و وحشتناکی که به آقای نوارسیه وارد شده است، می‌تواند از لحاظ روحی سالم مانده باشد؟
 — این مسأله‌ای نیست که مرا نگران کند. من فقط از خودم می‌پرسم که چطور می‌توانم افکار او را حدس بزنم و از او بخواهم که جواب بدهد.
 ویلفور گفت:

— می‌بینید که غیر ممکن است.

والانتین و پیرمرد این سخنان را می‌شنیدند. نوارسیه نگاهش را چنان خیره و جدی به روی والانتین دوخت که اثبات می‌کرد این نگاه جوابی فوری را دستور می‌دهد. والانتین به سر دفتر گفت:

— آقا، از این بابت هیچ نگران نباشید. هر قدر این مسأله به نظر شما مشکل بیاید، من برایتان آشکار می‌کنم. به طریقی که هر نوع شکّی از میان برداشته شود. مدت شش سال است که من در کنار آقای نوارسیه هستم و خودش به شما خواهد گفت که آیا یک بار شده است که او نتوانسته باشد امیالش را به من بفهماند؟
 پیرمرد اشاره کرد که «نه».

سر دفتر گفت:

— پس کوشش کنیم. آیا شما مادموازل را به عنوان بیان‌کننده افکار تان می‌پذیرید؟
 مرد افلیج اشاره کرد که: «بله».

— بسیار خوب آقا. شما از من چه می‌خواهید و عملی که می‌خواهید انجام دهید چیست؟
 والانتین همه حروف الفبا را به ترتیب ذکر کرد. وقتی که به حرف T رسید، نگاه فصیح نوارسیه متوقف ماند. سر دفتر گفت:

— آقا با حرف T کار دارد. کاملاً واضح است.

والانتین گفت:

— صبر کنید.

سپس رو به جانب پدر بزرگش کرد و گفت: Ta، Te...

پیرمرد او را با حرف صدادار دوم متوقف کرد. آنوقت والانتین کتاب لغت را برداشت، زیر نگاه دقیق سر دفتر به ورق زدن کتاب پرداخت، انگشت متوقف شده او به اشاره پیرمرد کلمه Testament^۱ را نشان می‌داد. سر دفتر فریاد کشید:

۱- Testament، وصیت‌نامه.

– وصیت نامه. واضح است. آقا می خواهند وصیت کنند. نوارسیه اشاره «آری» را تکرار کرد.

سردفتر به دو ویلفور که حیرت زده مانده بود گفت:

– قبول کنید که کاری جالب توجه است.

ویلفور جواب داد:

– همین طور است، و شاید خود وصیت نامه جالب توجه تر از این کار باشد. من تصور نمی کنم مواد قانون بدون الهام هوشیارانه دخترم روی کاغذ بیاید، و چون ممکن است این وصیت نامه زیاده از حد به نفع والانتین باشد، او مفسر شایسته ای برای اراده آقای نوارسیه دو ویلفور نخواهد بود.

مرد افلیج با اشاره چشم گفت: «نه، نه»

دو ویلفور پرسید:

– چطور؟ والانتین در وصیت نامه شما ذینفع نیست؟

– نه.

سردفتر که از این آزمایش به وجد آمده بود و به خود وعده می داد که این جریان تماشایی را جزء به جزء برای همه تعریف کند گفت:

– آقا، حالا دیگر چیزی آسان تر از این به نظر نمی رسد. آنچه را من لحظه ای پیش غیرممکن تصور می کردم خیلی ساده است و این وصیت نامه وصیت نامه ای عادی و قانونی می شود، به شرط آنکه در برابر هفت نفر شاهد خوانده شود، در حضور آنها مورد تأیید قرار گیرد و به وسیله سردفتر مهر و موم شود. فقط تنظیم آن زمان بیشتری می گیرد. اول فرمول های خاص است که همیشه به همان صورت است، ولی جزئیات برحسب وضع کارهای وصیت کننده تهیه می شود. اما از طرفی، برای اینکه این وصیت نامه نتواند مورد اعتراض قرار گیرد، ما اصالت آن را کامل می کنیم. یکی از همکارانم عنوان دستیار مرا خواهد داشت و برخلاف معمول در انشای آن شرکت خواهد کرد.

سردفتر سپس رو به پیرمرد کرد و پرسید:

– آقا، آیا شما به این وضع رضایت دارید؟

نوارسیه که آشکارا از اینکه منظورش را درک کرده بودند شادمان بود جواب «آری» داد. ویلفور از خود می پرسید که پدرش چه می خواهد بکند. پس خواست کسی را به دنبال سردفتری دیگر بفرستد، اما باروا که همه چیز را شنیده و تمایل اربابش را دانسته بود، خود به دنبال سردفتر دیگر رفته بود.

آنگاه دادستان به دنبال همسرش فرستاد که به نزد آقای نواریه بیاید. پس از یک ربع ساعت، همه در اتاق مرد افلیج جمع شده بودند، سردفتر دوم هم رسیده بود. دو نفر صاحب منصب وزارت در چند جمله با هم توافق کردند. فوراً وصیت‌نامه‌ای معمولی را برای نواریه خواندند. سپس برای تجسس در هوشیاری وصیت‌کننده سردفتر اول رو به او کرد و پرسید:

— آقا می‌دانند که وقتی وصیت می‌کنند برای نفع رساندن به کسی است؟

نواریه تصدیق کرد:

— بله.

— آیا شما از مقدار ثروت خود اطلاع دارید؟

— بله.

— من حالا چند عدد را به شما می‌گویم و به تدریج بالا می‌روم. وقتی به مبلغی رسیدم که شما ثروت خود را با آن تخمین می‌زنید، به من بگویید.

— بله.

— در این سؤال و جواب حالتی شکوهمند وجود داشت. شاید هرگز مبارزه میان هوشیاری علیه مادیات تا این حد آشکار نبوده است، و اگر هم این وضع تا آن حد که گفتیم شکوهمند نبود، لااقل نمایشی عجیب بود.

همه به دور پیرمرد دایره زده بودند. سردفتر دوم سر یک میز نشسته و آماده نوشتن بود. سردفتر اول در برابر نواریه ایستاده بود و از او پرسش می‌کرد.

— ثروت شما از سیصد هزار فرانک بیشتر است؟

— بله.

— چهارصد هزار؟

— بله.

— پانصد هزار؟

— بله.

— ششصد هزار؟ هفتصد هزار؟ هشتصد هزار؟ نهصد هزار؟

پیرمرد اشاره به توقف کرد.

— شما نهصد هزار فرانک ثروت دارید؟

— بله.

— ساختمان است؟

— نه.

— سرمایه گذاری بهره دار است؟

— بله.

— سند ثبت این سرمایه نزد شماست؟

نگاه پیرمرد به باروا، مستخدم پیر، او را واداشت که از اتاق بیرون برود. لحظه‌ای بعد باروا در حالی که صندوقچه‌ای در دست داشت وارد شد. سر دفتر پرسید:

— آیا اجازه می‌دهید در صندوق را باز کنیم؟

نوارسیه اشاره «آری» کرد.

در جعبه را گشودند و سند ثبت نهصد هزار فرانک را در کتابی که داخل آن بود یافتند.

سر دفتر اول سهام را یک به یک به همکارش داد، همان طور که نوارسیه گفته بود

حساب درست بود.

سر دفتر گفت:

— حساب کاملاً درست است و نشان می‌دهد که هوشیاری به نحو غیر قابل انکار وجود

دارد.

سپس رو به جانب مرد افلیج کرد و گفت:

— پس شما نهصد هزار فرانک سرمایه دارید که با وضع سرمایه‌گزاری شده می‌بایست

سالیانه چهل هزار لیور عایدی به شما بدهد؟

— بله.

مادام دوو ویلفور گفت:

— شکی وجود ندارد که آقای نوارسیه فقط نوهاش مادموازل والانتین دوو ویلفور را

دوست دارد. اوست که شش سال است از پدر بزرگش مراقبت می‌کند و توانسته است با

مواظبت‌های دائمی محبت و حتی سپاسگزاری او را نسبت به خود جلب کند. پس

عادلانه است که پاداش فداکاریهایش را دریافت دارد.

چشم نوارسیه شعله‌ای را منعکس کرد، چنانکه می‌خواست بگوید فریب این رضایت

دروغین رانمی‌خورد. سر دفتر که تصور کرد در این صورت کاری ندارد جز اینکه بخشش را

ثبت کند، و با این حال مایل بود رضایت ویلفور را هم به دست آورد و این رضایت را به

همه گواهان این صحنه عجیب بشناساند پرسید:

— پس شما این نهصد هزار فرانک را به مادموازل والانتین می‌بخشید؟

والانتین قدمی عقب رفته و با چشم به زمین دوخته می‌گریست.

پیر مرد لحظه‌ای او را با حالتی از مهر عمیق نگریست، سپس نگاهش را به جانب سردفتر گرداند و چشمانش را به نحوی کاملاً معنی‌دار چندین بار به هم زد. سردفتر گفت: — چطور؟ شما مادموازل والانتین را وارث قانونی خود قرار نمی‌دهید؟

نوارسیه اشاره کرد که «نه».

سردفتر حیرت‌زده فریاد کشید:

«آیا اشتباه نمی‌کنید؟ می‌گویید «نه؟»

اشاره تکرار شد: «نه. نه.»

والانتین متحیر، نه از بی‌میراثی خود، بلکه از برانگیختن احساسی که موجب آن شده است، سر برداشت. امانوارسیه با چنان مهر عمیقی به او نگاه می‌کرد که والانتین فریاد زد: — آه، پدر خوبم. می‌دانم که شما فقط داری تان را از من می‌گیرید، ولی قلبتان را همیشه برای من باقی می‌گذارید.

چشمان مرد افلیج با حالتی بسته شد که والانتین نمی‌توانست اشتباه کند. او می‌گفت: «بله. قطعاً.»

دختر جوان زمزمه کرد:

— سپاسگزارم.

این رد کردن امیدی غیرمنتظره در دل مازام دو ویلفور به وجود آورد. به پیر مرد نزدیک شد و با مهربانی پرسید: «در این صورت شما ثروستان را برای نوه دیگرتان ادوارد می‌گذارید؟ آقای نوارسیه عزیز؟»

به هم زدن پلک‌ها و حشتناک بود و تقریباً حالت کینه داشت. سردفتر گفت:

«نه؟ در این صورت به پسران که اینجا حاضر است وامی‌گذارید؟»

— نه.

دو سردفتر با حیرت به هم نگاه کردند. ویلفور و همسرش احساس می‌کردند که سرخ می‌شوند، یکی از کینه و دیگری از خشم. والانتین پرسید:

— پدر بزرگ، مگر ما به شما چه بدی کرده‌ایم؟ شما دیگر ما را دوست ندارید؟

نگاه پیر مرد بلافاصله از روی پسر و عروسش گذشت و با حالتی از مهر عمیق بر روی والانتین ثابت ماند. والانتین گفت:

— در این صورت، اگر مرا دوست داری کاری کن که علاقه‌ات با رفتارت موافق باشد.

پدر جان، تو مرا می‌شناسی و می‌دانی که هرگز به مال تو چشم نداشته‌ام، و چنانکه می‌دانی من از طرف مادرم ثروتمندم. حتی زیادی ثروتمندم. پس توضیح بده.

نوارسیه نگاه سوزان خود را به روی دست‌های والانتین خیره کرد. والانتین پرسید:

— دست‌های من؟

— بله.

همه حاضران تکرار کردند:

— دست‌های او.

ویلفور گفت:

— آقایان، می‌بینید که کوشش بی‌فایده است. پدرم دیوانه است.

والانتین ناگهان فریاد زد:

— آه، می‌فهمم. ازدواج من؟ این طور نیست؟

مرد افلیج سه بار اشاره کرد:

— بله، بله، بله.

و هر بار که چشم‌هایش را می‌گشود برقی از آن بیرون می‌جست.

— تو به خاطر ازدواج من از ما ناراضی هستی؟

— بله.

ویلفور گفت:

— این حرف ابلهانه است.

سردفتر گفت:

— ببخشید آقا. بعکس همه اینها کاملاً منطقی است و مرا و امی دارد که به کارم ادامه

دهم.

والانتین از نوارسیه پرسید:

— پدر جان، تو نمی‌خواهی که من با فرانز دینای ازدواج کنم؟

چشمان پیرمرد بیان داشت: «نه، نمی‌خواهم».

سردفتر پرسید:

— شما نوه‌تان را به خاطر اینکه ازدواجی خلاف میل شما می‌کند از ارثتان محروم

می‌کنید؟

— بله.

— یعنی او بدون این ازدواج وارث شما خواهد بود؟

— بله.

سکوتی عمیق در اطراف پیرمرد به وجود آمد. دو سردفتر با هم مشورت می‌کردند.

والانتین با لبخندی حاکی از سپاسگزاری پدر بزرگش را می‌نگریست، ویلفور لب‌های نازک خود را می‌گزید، مادام دو ویلفور نمی‌توانست حالت شادی را که برخلاف میلش بر روی چهره‌اش ظاهر شده بود پنهان کند. بالاخره ویلفور اولین کسی بود که سکوت را شکست و گفت:

— گمان می‌کنم تنها داور این ازدواج من هستم که آن را مناسب می‌دانم و به نفع آن رأی می‌دهم. اختیار ازدواج دخترم با من است و من می‌خواهم که او با آقای فرانز دپینای وصلت کند. پس این ازدواج قطعی است.

والانتین اشک‌ریزان روی یک مبل نشست. سردفتر به پیرمرد خطاب کرد و گفت:
— آقا، شما، در صورتیکه مادموازل والانتین با آقای فرانز ازدواج کنند، قصد دارید با ثروتنان چه کنید؟

پیرمرد بی حرکت باقی ماند.

— خیال دارید آن را به کسی دیگری بدهید؟

— بله.

— به یکی دیگر از افراد خانواده تان؟

— نه.

— به فقرا؟

— بله.

— ولی آقا، شما می‌دانید که قانون اجازه نمی‌دهد یکسره فرزندان تان را از ارث محروم کنید؟

— بله.

— پس شما فقط اختیار دارید آن سهمی را که قانون اجازه می‌دهد به فقرا بدهید.

نوارسیه بی حرکت باقی ماند.

— شما همچنان می‌خواهید اختیار همه ثروتنان را داشته باشید؟

— بله.

— ولی پس از مرگ شما به وصیت‌نامه اعتراض خواهد شد.

— نه.

ویلفور گفت:

— پدرم مرا می‌شناسد و می‌داند که اراده‌اش برای من محترم باقی می‌ماند. از طرفی می‌داند موقعیت من طوری است که نمی‌توانم علیه فقرا مبارزه کنم.

نگاه‌نوارسیه حالت غلبه به خود گرفت. سر دفتر از ویلفور پرسید:
«شما چه تصمیمی دارید آقا؟»

– هیچ. این تصمیم در فکر پدرم گرفته شده است و من می‌دانم که او تصمیم خود را
عوض نمی‌کند. پس من تسلیم می‌شوم. این نهصد هزار فرانک از خانواده بیرون می‌رود
تا توانخانه را غنی کند، اما من تسلیم هوس یک پیرمرد نمی‌شوم و کارم را طبق وجدانم
انجام می‌دهم.

ویلفور همراه همسرش از اتاق بیرون رفت و پدرش را گذاشت تا مطابق میل خود
وصیت کند.

وصیت‌نامه همان روز تنظیم شد، به دنبال گواهان رفتند، وصیت‌نامه خوانده و به
وسیله پیرمرد تأیید شد در حضور گواهان بسته و نزد آقای دشان^۱ سر دفتر خانوادگی به
امانت سپرده شد.

تلگراف

خانم و آقای دوویلفور چون به آپارتمان خودشان وارد شدند، دانستند که کنت دومونت کریستو به دیدارشان آمده است. کنت را وارد سالون کرده بودند و او آنجا در انتظارشان بود. مادام دوویلفور بیش از آن دچار هیجان بود که بلافاصله به سالون برود، و راه اتاق خوابش را پیش گرفت، در حالی که دادستان یا اعتماد به نفس بیشتری که داشت مستقیم به سالون رفت.

آقای دوویلفور، با وجود تسلطی که بر خود داشت نتوانست یکسره ابر کدورت را از پیشانی خود بزاید تا کنت که لبخندی شادمانه بر لب داشت حالت گرفته و رؤیایی او را درک نکند.

مونت کریستو پس از تبادل تعارفات اولیه گفت:

«آه، آقا، شما را چه می‌شود؟ آیا من در زمانی رسیده‌ام که شما مشغول تنظیم ائتها، بزرگ بودید؟»

ویلفور کوشید تا لبخند بزند و گفت:

— نه آقای کنت. در اینجا قربانی دیگری جز خود من وجود ندارد. این منم که در محاکمه مغلوب می‌شوم و اتفاق، لجاجت، و جنون است که مرا مغلوب می‌کند.

مونت کریستو با توجهی کاملاً تظاهری گفت:

— چه می‌خواهید بگویید؟ واقعاً بدبختی بزرگی برای شما پیش آمده است؟

ویلفور با آرامشی تلخ گفت:

— آقای کنت. مسأله ارزش صحبت کردن ندارد. چیزی نیست جز از دست دادن مقداری پول.

— از دست دادن مقداری پول در برابر ثروتی که شما دارید، و با روحیه فلسفی و والای شما چندان مهم نیست.

— به همین دلیل خود مسأله پول نیست که مرا نگران می‌کند، هرچند که نهصد هزار فرانک ارزش اسف خوردن را دارد. اما من بخصوص از این بازی سرنوشت، از این اتفاق

شوم رنج می برم. نمی دانم چه نامی به نیرویی بدهم که این ضربه را هدایت می کند و آن را بر من فرود می آورد، امیدهایم را به سعادت واژگون، و شاید آینده دخترم را به وسیله هوس بازی پیرمردی که به حالت کودکی برگشته است خراب می کند. کنت با حیرت گفت:

— گفتید نهصد هزار فرانک؟ پس همان طور که گفتید واقعاً مبلغی قابل تأسف است، حتی برای یک فیلسوف. چه کسی مسبب چنین زبانی شده است؟
— پدرم که قبلاً درباره اش با شما گفتگو کردم.

— آقای نوارسیه؟ اما به نظرم شما گفتید که او در فلج عمومی اعضاء به سر می برد و همه حس های او از میان رفته است؟

— بله، همه حس های جسمی اش، زیرا او نمی تواند حرکت کند، نمی تواند حرف بزند. ولی با وجود همه اینها فکر می کند، می خواهد، و چنانکه می بینید عمل می کند. من پنج دقیقه پیش او را ترک کردم، و او اکنون مشغول دیکته کردن وصیت نامه خودش به دو نفر سر دفتر است.

— پس حرف می زند؟
— نه. ولی منظور خودش را با کمک نگاه، با چشمانش که به حیات خود ادامه داده اند و چنانکه می بینید می توانند بکشند، می فهماند.

مادام دوو یلفور که در این لحظه وارد سالون می شد گفت:
— دوست من، شاید شما در شرح وضعیت مبالغه می کنید.
کنت در برابر مادام دوو یلفور سر فرود آورد، و مادام دوو یلفور هم با لبخندی مهرآمیز به کنت سلام داد. مونت کریستو پرسید:

«ولی آقای دوو یلفور چه می گوید؟ چه ناسپاسی غیرقابل درکی از جانب آقای نوارسیه!...

دادستان شانه هایش را بالا برد و ادامه داد:

— غیر قابل درک درست کلمه ای به جاست. هوس یک پیرمرد.

— آیا وسیله ای وجود ندارد که او را از تصمیمش منصرف کنند؟

مادام دوو یلفور گفت:

— چرا. حتی بستگی به تمایل شوهرم دارد که این وصیت نامه به جای زیان، به نفع والانتین تمام شود.

کنت که دید زن و شوهر شروع به سخن گفتن به طور معمای کرده اند، حالت بی قیدی

به خود گرفت و با توجهی آشکار به ادوارد که داشت جوهر در ظرف آب پرنده‌ها می‌ریخت نگرست. ویلفور به همسرش جواب داد:

— عزیزم. می‌دانید که من چندان تمایل ندارم که به عنوان رئیس قوم شناخته شوم، و هرگز معتقد نبوده‌ام که سرنوشت دنیا به یک اشاره من وابسته است. ولی مهم این است که تصمیم‌های من در خانواده‌ام محترم شناخته شود، جنون یک پیرمرد و هوس یک کودک طرحی را که سال‌هاست من در مغز خود پرورده‌ام واژگون نکند. بارون دپینای دوست من بود، و وصلت ما با پسرش شایسته‌ترین وصلت است. مادام دوو ویلفور گفت:

— شما تصوّر نمی‌کنید که والانتین با آقای نواریه موافق باشد؟... او همیشه با این ازدواج مخالف بوده است و من حیرت نمی‌کنم اگر همه آنچه دیدیم و شنیدیم طرحی باشد که آنها با هم ریخته باشند.

— خانم، قبول کنید که کسی به سادگی از نهصد هزار فرانک ثروت نمی‌گذرد.
— والانتین از دنیا می‌گذرد، زیرا یک سال پیش می‌خواست وارد صومعه شود.
— مهم نیست. به هر حال من می‌گویم که این ازدواج می‌بایست انجام پذیرد.
مادام دوو ویلفور حمله را به نحوی دیگر آغاز کرد و گفت:
— برخلاف میل پدرتان، بسیار مشکل است!

مونت کریستو تظاهر می‌کرد که اصلاً گوش نمی‌دهد، ولی یک کلمه از این مکالمه را از دست نمی‌داد. ویلفور ادامه داد:

— خانم، من می‌توانم بگویم که همیشه حرمت پدرم را نگه داشته‌ام، زیرا من علاوه بر احساسات طبیعی فرزندی، به برتری روحی او واقفم. یک پدر با دو عنوان برای ما مقدّس است: یکی به عنوان به وجود آورنده ما، و دیگر به عنوان استاد ما. ولی امروز من از اینکه هوشیاری را در پیرمردی که بر روی خاطره کینه از پدر پسر را مورد تعقیب قرار می‌دهد بپذیرم امتناع دارم. برای من مسخره است که رفتارم را با هوس‌های او تطبیق دهم. همچنان حرمت زیاد برای آقای نواریه قایلیم، پس بی‌آنکه شکایتی کنم مجازات مالی را که او بر من تحمیل می‌کند می‌پذیرم، اما در اجرای اراده‌ام تغییرناپذیر می‌مانم. دنیا تصدیق خواهد کرد که عقل سلیم از کدام سمت بوده است. من دخترم را به عقد ازدواج بارون فرانز درمی‌آورم، زیرا این ازدواج به عقیده من مناسب و شرافتمندانه است، و بالاخره مایلم دخترم را به کسی شوهر دهم که مورد پسند من است.
کنت که ویلفور دائم با نگاه تصدیق او را طلب می‌کرد گفت:

— آه، آقای نواریسه مادمازل والانتین را از ارث محروم می‌کند، زیرا او می‌رود تا با بارون فرانز دپینای ازدواج کند؟

ویلفور شانه‌هایش را بالا برد و گفت:

— بله آقا. دلیل او این است.

مادام دوو ویلفور اضافه کرد:

— لااقل دلیل آشکارش این است.

— دلیل واقعی او این است خانم من پدرم را خوب می‌شناسم.

زن جوان جواب داد:

— آیا این مسأله قابل قبول است؟ من از شما می‌پرسم به چه علت آقای نواریسه از آقای دپینای بیش از دیگران نفرت دارد؟

کنت گفت:

— من آقای فرانز دپینای را می‌شناسم، پسر ژنرال دوکسنل است که به وسیله شارل

دهم بارون دپینای شده بود. او به نظر من جوان شایسته‌ایست.

مادام دوو ویلفور گفت:

— به همین دلیل من یقین دارم که این یک بهانه است. پیران در مورد محبت خود

سختگیرند. آقای نواریسه نمی‌خواهد که نوه‌اش شوهر کند.

مونت کریستو پرسید:

— آیا شما علتی برای این کینه سراغ ندارید؟ شاید مخالفت او جنبه سیاسی داشته

باشد.

ویلفور گفت:

— در حقیقت پدر من و پدر اپینای در زمانی توفانی زیسته‌اند که من فقط آخرین

روزهای آن را دیده‌ام.

مونت کریستو پرسید:

— آیا پدر شما از طرفداران بناپارت نبوده است؟ به نظرم می‌رسد که شما چیزی از این

بابت به من گفتید.

— پدر من بیش از هر چیز یک ژاکوبین بوده است که به علت هیجان زیاد از جاده

احتیاط خارج شده است. لباس سناتوری که ناپلئون به شانه او افکند کاری نکرد جز تغییر

قیافه مرد سابق، بی آنکه واقعاً او را عوض کند. پدرم وقتی که دسیسه می‌کرد به خاطر

امپراتور نبود، بلکه علیه بوربورن‌ها بود. زیرا پدرم همیشه این خاصیت هولناک را داشت

که هرگز به خاطر نظام خیالی مبارزه نکند، بلکه به خاطر آنچه امکان دارد بجنگد، و با موفقیت در ممکن‌ها فرضیه‌های وحشت‌آور مونتایناردها^۱ را بگوید، و هرگز در برابر هیچ چیز عقب‌نشینی نکند.

مونت کریستو گفت:

— پس می‌بینید که آقای نواریس و آقای اپینای در زمینه سیاسی مخالف هم بودند. آقای ژنرال دپینای، با آنکه به ناپلئون خدمت کرده بود، احساسات شاه‌دوستانه داشت. آیا هم‌اکنون که یک شب هنگام خروج از باشگاه بناپارتیست‌ها که او را به آنجا کشانده بودند تا در او یک برادر بیابند، کشته شد؟

ویلفور تقریباً به حالت ترس کنت را نگرست. مونت کریستو پرسید:

— آیا من اشتباه می‌کنم؟

مادام دو ویلفور گفت:

— نه آقا. درست همین است و به خاطر همین جریانی که شما نقل کردید، آقای دو ویلفور به فکرش رسید که برای خاموش کردن کینه‌های دیرین این دو جوان را که پدرانشان از هم نفرت داشتند، وادار به دوست داشتن یکدیگر کند.

مونت کریستو گفت:

— فکری بکرو پر از احسان است که دنیا می‌بایست آن را تحسین کند. در واقع جالب است که مادموازل دو نواریس و مادام فرانز دپینای نامیده شود.

ویلفور از جا جست و مونت کریستو را چنان نگرست که گویی می‌خواهد در اعماق قلب او نیتی را که موجب ادای این جمله شده بود دریابد.

اما کنت لبخند مهرآمیز خود را همچنان روی لب‌هایش نگه داشت، و این بار هم دادستان، با وجود نگاه نافذش، از وراء ظاهر کنت چیزی درک نکرد. ویلفور گفت:

— به همین خاطر، هرچند برای والانتین از دست دادن ثروت پدر بزرگش دردناک باشد، با این حال تصوّر نمی‌کنم ازدواج به خاطر این جریان به هم بخورد. تصوّر نمی‌کنم که آقای اپینای در برابر این شکست مالی عقب بنشیند. او متوجه می‌شود که شاید من بیش از این مبلغ ارزش داشته باشم. منی که چنین ثروتی را فدای قولی می‌کنم که به او داده‌ام. از طرفی، او حساب می‌کند که والانتین ثروت مادریش را دارد، و با میراث آقا و خانم دو سن - مران، پدر بزرگ و مادر بزرگ مادریش که به او می‌رسد، زنی ثروتمند است.

مادام دوویلفور گفت:

— این ثروت اخیر ارزش آن را دارد که والانتین از آنها هم به همان اندازه مراقبت کند که از آقای نوارسیه می‌کند. آنها حداکثر تا یک ماه دیگر به پاریس خواهند آمد، و والانتین پس از این جهت که به او اهانت شده است، دیگر از اینکه دائماً خود را نزد آقای نوارسیه زندانی کند، معاف خواهد بود.

کنت که با خوشرویی به مسائل غرور مجروح شده و منافع از دست رفته گوش می‌داد پس از لحظه‌ای سکوت گفت:

— قبلاً از آنچه می‌روم تا بگویم عذر می‌خواهم، ولی به نظرم می‌رسد که اگر آقای نوارسیه مادمازل دوویلفور را به علت ازدوج با جوانی که او از پدرش متنفر بوده است محروم می‌کند، چنین سرزنشی نسبت به ادوارد عزیز ندارد.

مادام دوویلفور با لحنی که بیان آن مشکل است، فریاد کشید:

— این طور نیست آقای؟ نه اینکه این کار به طرزی نفرت‌انگیز غیر عادلانه است؟ این ادوارد معصوم به اندازه مادمازل والانتین نوۀ آقای نوارسیه است، با این حال اگر قرار نبود که والانتین با آقای فرانز دپینای ازدواج کند، آقای نوارسیه تمام ثروت خود را به او می‌بخشید. در حالی که ادوارد نام خانواده را دارد، بعلاوه والانتین به فرض که از ثروت پدر بزرگش محروم شود، باز هم سه برابر ادوارد ثروت دارد.

کنت که ضربه را فرو داده بود دیگر حرفی نزد و گوش فراداد. ویلفور دنباله صحبت را گرفت:

— گوش کنید آقای کنت، خواهش می‌کنم به گفتگو درباره مسائل خانوادگی پایان دهیم. درست است که ثروت من می‌رود تا بر عایدات فقرا، که امروز ثروتمندان واقعی هستند بیفزاید. بله، پدرم بدون دلیل مرا از یک حق قانونی محروم کرده است، اما من مانند مردی با احساس مردی اهل دل عمل می‌کنم. آقای دپینای که من عایدات این مبلغ را به او وعده داده‌ام، آن را دریافت خواهد داشت، اگرچه من ناچار شوم سخت‌ترین محرومیت‌ها را به خود تحمیل کنم.

مادام دوویلفور به تنه‌اندیشه‌ای که در اعماق قلبش وجود داشت بازگشت و گفت:

— شاید بهتر باشد این حادثه بد را به آقای دپینای بگوییم تا او خودش قولش را پس بگیرد.

ویلفور فریاد کشید:

— آه، این بدبختی بزرگی خواهد بود.

مونت کریستو پرسید:

— بدبختی بزرگ؟

ویلفور در حالی که می‌کوشید خود را آرام نشان دهد گفت:

— شاید. یک ازدواج پس خوانده شده، حتی اگر به خاطر مسائل پولی باشد، باز برای یک دختر جوان نامناسب است، و از آن گذشته، سر و صداها می‌کشد که من می‌خواستم آن را خاموش کنم، از نو مطرح خواهد شد. نه آقای دپینای در این باره چیزی نخواهد دانست، چون اگر او مرد شریفی باشد، به خاطر محرومیت والانتین از یک میراث، خود را بیش از پیش متعهد خواهد یافت، زیرا در غیر این صورت به خست متهم خواهد شد. نه، غیرممکن است.

مونت کریستو چشم به مادام دوو ویلفور دوخت و گفت:

— من هم مانند آقای دوو ویلفور تصور می‌کنم. و اگر به قدر کافی با ایشان دوست بودم، توصیه می‌کردم حالا که قرار است آقای دپینای چنانکه به من گفته‌اند به زودی بیاید، پیوند را چنان محکم کند که دیگر گسسته نشود، و بالاخره ازدواجی که برای آقای دوو ویلفور چنین افتخارآمیز است انجام گیرد.

دوو ویلفور، در حالی که شادی آشکاری در چهره‌اش دیده می‌شد، از جا برخاست، در حالی که همسرش رنگ می‌باخت و ویلفور دستش را به سوی کنت دراز کرد و گفت:

— این تنها چیزی بود که می‌خواستم از شما بپرسم، و حالا با کمک مشاور می‌ماند شما برای آن مزیت قائلم. بنابراین می‌بایست همه جریان امروز را ندیده گرفت، هیچ چیز در طرح ما عوض نشده است.

کنت گفت:

— آقا. مردم هر قدر بی‌انصاف باشند، قول می‌دهم که تصمیم شما را ستایش می‌کنند. دوستانتان به شما افتخار می‌کنند و آقای دپینای، حتی اگر قرار باشد مادامو ازل دوو ویلفور را بدون جهیز هم به همسری بگزیند، باز منصرف نخواهد شد، و از اینکه داخل خانواده‌ای می‌شود که به چنین گذشته‌ای رضایت می‌دهد تا قول خود را نگه دارد خوشحال خواهد بود.

کنت از جا برخاسته و عازم حرکت بود. مادام دوو ویلفور گفت:

— دارید ما را ترک می‌کنید آقای کنت؟

— ناچارم خانم. فقط آمده بودم که قول شما را برای روز شنبه یادآوری کنم.

— می‌ترسیدید آن را فراموش کنیم؟

— شما خوب‌تر از آن هستید که فراموش کنید. ولی آقای دوو ویلفور آن قدر مشغولیات

جَدّی و فوری دارد که...

— شوهر من قول داده است بیايد، و شما می بینید که او حتی وقتی که برایش خسارت به بار آورد، قولش را نگه می دارد.

ویلفور پرسید:

— آیا ضیافت شما در خانه شانزله لیزه است؟

— نه. مهمانی در ییلاق است و این مسأله فداکاری شما را شایسته تر می کند.

— در کدام ییلاق؟ نزدیک پاریس؟

— دم دروازه پاریس است. نیم ساعت راه پس از دروازه. در او توی.

ویلفور گفت:

— آه، در او توی! درست است، خانم به من گفته بود که شما در او توی منزل دارید، چون

او را نزد شما آوردند. در کدام نقطه او توی؟

— کوچه فونتین.

ویلفور با صدایی گرفته گفت:

— کوچه فونتین؟ چه شماره ای؟

— شماره ۲۸.

ویلفور فریاد زد:

— پس به شماست که خانه آقای دو سن - مران را فروخته اند؟

— آقای دو سن - مران؟ این خانه به آقای دو سن - مران تعلق داشته است؟

مادام دوو ویلفور گفت:

— بله. و یک مسأله را باور کنید آقای کنت.

— چه مسأله ای؟

— آیا به نظر شما این خانه زیباست؟

— بسیار. فوق العاده است.

— بسیار خوب. شوهر من هرگز نخواسته است که ما به آنجا برویم یا در آن منزل کنیم.

— من در واقع این مسأله را نمی توانم درک کنم.

دادستان در حالی که به خود فشار می آورد جواب داد:

— من او توی را دوست ندارم آقا.

مونت کریستو با نگرانی پرسید:

— ولی امیدوارم من آن قدر بدشانس نباشم که بی علاقه ای شما نسبت به او توی

موجب محرومیت من از پذیرایی شما شود.

ویلفور زمزمه کرد:

— نه آقای کنت... امیدوارم... باور کنید که من همه کوشش خودم را به کار می‌برم...

مونت کریستو گفت:

— من هیچ عذری را نمی‌پذیرم. روز شنبه ساعت شش منتظران هستم، و اگر شما

نیابید، نمی‌دانم چه تصویری خواهم کرد: مثلاً ممکن است تصور کنم که در این خانه‌ای که مدت بیست سال غیرمسکون بوده است، جریانی خون آلود اتفاق افتاده باشد.

ویلفور به سرعت گفت:

— من خواهم آمد آقا.

— سپاسگزارم. حالا اجازه بدهید مرخص شوم.

مادام دوو ویلفور گفت:

— شما گفتید که ناچارید ما را ترک کنید، و مثل اینکه می‌خواستید کاری را که باید

انجام دهید بگویید که حرف پیش آمد.

— حقیقت این است که نمی‌دانم جرأت می‌کنم به شما بگویم به کجا می‌روم یا نه.

— بگویید آقای کنت.

— من آدم ساده‌لوحی هستم و برای دیدن چیزی می‌روم که غالباً ساعت‌های طولانی

در باره‌اش اندیشیده‌ام.

— چه چیزی؟

— تلگراف.

— تلگراف؟

— بله. تلگراف. من گاهی در انتهای یک جاده، در روزهای آفتابی، در بالای قطعه

زمینی وسیع تلگراف را دیده‌ام که بازوهای سیاه و خم شده‌اش را همچون پنجه‌های

حشره‌ای بزرگ بالا برده است و این منظره هرگز برایم بدون هیجان نبوده است. زیرا فکر

کرده‌ام که این علائم عجیب که هوا را می‌شکافد و اراده ناشناخته انسانی را که در مقابل

میزی نشسته است، به انسان دیگری که در انتهای خط، در برابر میزی دیگر قرار دارد، از

فراز ابرهای خاکستری، فقط به وسیله یک مغز توانا منتقل می‌کند، چگونه چیزی است:

آنگاه به نبوغ، به رب‌النوع هوا، به جن‌ها، به نیروهای مخفی معتقد می‌شدم و به خود

می‌خندیدم. اما هرگز به فکر نیفتاده بودم که این حشره شکم سفید را که پنجه‌هایی سیاه

و باریک دارد، از نزدیک ببینم، زیرا می‌ترسیدم در زیر بال سنگی او انسانی موقر را کشف

کنم که بسیار با فضل، پر از علوم و دسایس یا جادوگری است. اما یک روز دانستم که هر تلگراف را فقط کارمند بینوایی که سالیانه هزار و دویست فرانک موجب دارد اداره می‌کند، تمام روز مشغول نگاه کردن، نه مانند ستاره‌شناس به آسمان، نه مانند ماهیگیر به آب، بلکه به آن حشره شکم سفید و دست و پا سیاه است، و رابط او در چهار یا پنج منزل فاصله با محل او قرار دارد. آنگاه تمایلی توام با کنجکاوی یافتم که این حشره را از نزدیک ببینم، و نقش‌های مسخره‌ای را که از عمق پوسته‌اش به آن حشره دیگر منتقل می‌کند تماشا کنم.

و یلفور پرسید:

— حالا دارید به آنجا می‌روید؟

— بله. دارم به آنجا می‌روم.

— به کدام تلگراف خانه می‌روید؟ مال وزارت داخله یا تلگراف اوبسرواتوار؟

— هیچ کدام، در این دو جا کسانی هستند که می‌خواهند علی‌رغم میل من برایم توضیح بدهند و معنایی را که خودشان نمی‌دانند برایم حل کنند. من می‌خواهم رؤیای خودم را که درباره حشرات دارم حفظ کنم. همینقدر که رؤیا درباره انسان‌ها را از دست داده‌ام کافی است. پس نه به تلگراف خانه وزارت داخله می‌روم، نه به اوبسرواتوار. آنچه من می‌خواهم تلگرافی است در میان مزارع، تا در آن مرد ساده‌ای را بیابم که در برج خود خشکیده است.

و یلفور گفت:

— شما اشرافی عجیبی هستید.

— به عقیده شما کدام یک از خطوط تلگراف را مطالعه کنم؟

— خطی که در این روزها بیش از همه کار می‌کند.

— یعنی خط اسپانیا؟

— درست است. سفارش نامه‌ای از وزارت خانه می‌خواهید تا در آنجا برایتان توضیح

بدهند؟

— نه آقا. به شما گفتم که نمی‌خواهم چیزی درک کنم، زیرا اگر آن را بفهمم، دیگر

تلگراف وجود ندارد، بلکه فقط علاماتی هست که از یک سو به سوی دیگر می‌رود. من فقط می‌خواهم این حیوانی را که پنجه‌های سیاه دارد، با همه صفایش و با همه حرمتی

که نسبت به او دارم ببینم.

– پس همین حالا بروید، چون دو ساعت دیگر شب می‌شود و شما چیزی را نخواهید دید.

– نزدیک‌ترین تلگراف کجاست؟

– در جادهٔ بایون^۱، در راه شاتیون^۲ و در برج مونت هری^۳ است.

– متشکرم آقا. خدانگهدار، روز شنبه احساسم را برایتان بیان خواهم کرد.

کنت دم در خانه، با دو نفر سردفتری که والانتین را از میراث محروم کرده بودند و از اینکه کاری افتخارآمیز انجام داده‌اند شادمان بودند، برخورد کرد.

وسيله‌ای برای خلاصی باغبان از شرّ خرگوش‌هایی که هلوهایش را می‌خوردند.

کنت دو مونت کریستو آن روز عصر، چنانکه گفته بود برای دیدن تلگراف نرفت. بلکه فردای آن روز، در بامداد از دروازهٔ آنفر^۱ گذشت و راه اورلئان^۲ را در پیش گرفت، روستای لینا^۳ را که درست در زمان عبور کنت، تلگرافی در آن، بازوهای بی‌گوشت خود را حرکت می‌داد، بی‌آنکه در آن توقف کند پشت سر گذاشت و به برج مونت هری که بر فراز بلندترین نقطهٔ دشتی به همین نام قرار دارد رسید.

کنت در پای تپه پیاده شد و به وسیلهٔ راه باریک دایره مانندی به عرض هیجده انگشت، شروع به بالا رفتن از تپه کرد. وقتی که به قلّه رسید، به علت وجود نرده‌ای که روی آن میوه‌های نارس جای شکوفه‌های سفید و صورتی را گرفته بود متوقف شد.

مونت کریستو به جستجوی دری در محوطه پرداخت و به زودی آن را یافت. در نرده‌ای چوبی بود که به روی پاشنه می‌گشت و با یک میخ و یک طناب بسته می‌شد. کنت در یک لحظه جریان کار را درک کرد، و در باز شد.

کنت خود را در باغچه‌ای یافت به مساحت حدود بیست پا طول و دوازده پا عرض، که از یک سو به وسیلهٔ نرده‌ای که شرحش را دادیم مسدود می‌شد، و از جانب دیگر به برج قدیمی که اطرافش را عشقه‌ها احاطه کرده بودند و نقطه به نقطه گل‌های شب‌بو و قرنفل در میان آنها دیده می‌شد، می‌رسید.

با دیدن این دیوار پر گل و گیاه، اگر ضرب‌المثل قدیمی را که برای دیوار، گوش قایل است در نظر می‌گرفتیم، نمی‌توانستیم تصوّر کنیم که این دیوار داستان‌های غم‌انگیز شنیده است.

با دنبال کردن راه باریکی که با شن‌های سرخ پوشیده شده بود، می‌شد از این باغچه

۱- Anfer، جهنم.

2- Orleans

3- Lina

عبور کرد. روی جاده شنی را حاشیه‌ای از شمشادهای بزرگ که چندین سال از عمر آنها می‌گذشت، دور گرفته بود. خیابان به شکل ۸ بود و موجب می‌شد که برای گذشتن از آن می‌بایست در باغچه‌ای به مساحت بیست پا در شصت پا گردش کنند. هرگز الهه باغبانی با چنین عبادتی دقیق و خالصانه که در این محوطه کوچک نسبت به او انجام می‌گرفت، مورد ستایش قرار نگرفته بود.

از حدود بیست بوته گل سرخ که در سطح محوطه قرار داشت، یک برگ هم نبود که اثر پای مگسی بر آن دیده شود، هیچ گلبرگی گرفتار شته‌های سبزی که در زمین‌های مرطوب گیاهان در حال رشد را آسیب می‌رسانند نشده بود، در حالی که رطوبت در این باغچه کم نبود؛ زمین سیاه به رنگ دوده، شاخ و برگ کدر درخت‌ها به قدر کافی وجود رطوبت را ثابت می‌کرد. تازه، رطوبتی مصنوعی هم به علت وجود یک بشکه پر از آب که در گوشه باغچه قرار داشت، و در روی لایه سبز رنگ آن یک قورباغه و یک لاک‌پشت در دو نقطه مقابل دایره پشت به هم کرده بودند، بر رطوبت طبیعی می‌افزود.

در خیابان باغ حتی یک علف دیده نمی‌شد، یک انگل در کرت‌ها نبود. مونت کریستو پس از بستن در و وصل کردن طناب به میخ، مدتی متوقف ماند، با یک نگاه همه ملک را از نظر گذراند و با خود گفت: «به نظر می‌رسد که تلگرافچی یا تمام سال باغبان دارد، یا خودش با عشق به کار باغبانی می‌پردازد.»

کنت ناگهان با مانعی برخورد کرد که در پشت توده‌ای پراز برگ قرار داشت. این مانع از جا برخاستن و مونت کریستو خود را در برابر مردی یافت حدود پنجاه ساله که مشغول چیدن توت فرنگی‌ها و قرار دادن آنها روی برگ‌های موبود. در بشقاب دوازده برگ موبود و تقریباً به همان اندازه توت فرنگی.

مرد در حال برخاستن نزدیک بود بشقاب و توت فرنگی‌ها را به زمین بیندازد. مونت کریستو با لب‌خند گفت:

— دارید محصول برداری می‌کنید؟

مرد دست به کلاه خود برد و گفت:

— ببخشید آقا. درست است که من آن بالا نیستم، ولی همین الآن پایین آمده‌ام.

— من نمی‌خواهم مزاحم کار شما باشم، توت فرنگی‌ها تان را، اگر هنوز باقی مانده

است، بچینید.

مرد گفت:

— هنوز ده تایی دیگر دارم، زیرا یازده تا اینجاست و من بیست و یکی داشتم. پنج تا

بیشتر از سال پیش. ولی تعجب ندارد، امسال بهار گرم بوده است، و آنچه برای توت فرنگی لازم است گرم است. برای همین است که من پارسال شانزده تا بیشتر نداشتم، اما امسال به طوری که می‌بینید یازده تا چیده‌ام، و این دوازده، سیزده، چهارده، پانزده، شانزده، هفده، هیجده... آه، خدای من. دیروز بیست و یکی داشتم و همه در جای خود بودند. خودم به دقت شمردم. باید این پسر ننه سیمون باشد که آنها را کش رفته است. امروز صبح او را دیدم که این اطراف پرسه می‌زد. آه، دلقک کوچک! دزدی از یک محوطه در بسته! او نمی‌داند که این کار او را به کجا می‌کشاند.

مونت کریستو گفت:

— البته کار بدی است. اما شاید باید آن را از ولگردی و شکم پرستی جوان بدانید.
— مسلماً، ولی این مسأله چیزی از ناپسندی آن نمی‌کاهد. باز هم ببخشید آقا، شاید شما یک مافوق هستید که من در انتظار تان می‌گذارم؟
سپس با نگاهی حاکی از بیم به کنت و لباس آبی‌رنگ او نگریست. کنت با همان لبخندی که با اراده خود عرضه می‌کرد، و این بار حاکی از مهربانی بود گفت:
— من به هیچ وجه مافوق نیستم که برای رسیدگی به کار شما آمده باشم، بلکه مسافری ساده‌ام که به علت کنجکاوی اینجا آمده‌ام؛ و حالا که می‌بینم وقت شما را به هدر می‌دهم از آمدنم پشیمانم.

مرد با لبخندی رؤیاآمیز گفت:

— وقت من چندان ارزشی ندارد، ولی وقت دولت است و من حق ندارم آن را تلف کنم. اما علامتی که دریافت داشتم به من اعلام داشت که می‌توانم یک ساعت استراحت کنم. «هنوز ده دقیقه وقت برایم باقی است، توت فرنگی‌هایم رسیده‌بود، و یک روز بیشتر... نمی‌دانم باور می‌کنید یا نه، موش‌های صحرایی آنها را می‌خورند.
— نه. نمی‌دانستم، اما همسایگی با موش‌های صحرایی، برای ما که مثل رومی‌ها آنها را در عسل نمی‌پزیم و نمی‌خوریم، همسایگی نامناسبی است.

— آه، رومی‌ها موش‌ها را می‌پزند و می‌خورند؟

— من این جریان را در کتاب پترون^۱ خوانده‌ام.

— راستی؟ هرچه درباره آنها بگویند، کم است. این موش‌ها خیلی بزرگند، عجیب نیست، چون تمام روز را می‌خوابند و شب‌ها بیدار می‌مانند تا تمام شب مشغول جویدن

۱ - Petron، نویسنده لاتین (۶۶ میلادی).

باشند. من سال گذشته چهار تا زردآلو داشتم، آنها یکی را گاز زدند. یک شلیل داشتم، فقط یکی، چون میوه‌ای کم بار است، آنها نیمی از شلیل را که طرف دیوار بود بلعیدند. یک شلیل عالی، فوق‌العاده، من هرگز شیلی به آن خوبی نخورده‌ام.

— شما آن را خوردید؟

— نیمه‌ای را که باقی مانده بود، بله آقا. نمی‌دانید چقدر خوش‌مزه بود. این آقایان موش‌ها بهترین‌ها را انتخاب می‌کنند. مثل همین پسر ننه سیمون. او هم بهترین توت‌فرنگی‌ها را انتخاب کرده است. اما خیالتان راحت باشد، امسال دیگر چنین اتفاقی برای من نمی‌افتد، اگر مانده است وقتی که رسیدن میوه‌ها نزدیک می‌شود، شب تا صبح بیدار بمانم.

مونت کریستو به قدر کافی دستگیرش شده بود که هر انسانی عشقی دارد و این عشق در اعماق قلبش وجود دارد، عشق مرد تلگرافچی باغبانی بود. کنت شروع به چیدن برگ‌های مو کرد که نمی‌گذاشت نور خورشید به خوشه‌ها برسد، و به این وسیله قلب باغبان را آرامش داد. مرد سپس پرسید:

— آقا آمده بودند تلگراف را ببینند؟

— بله آقا. اگر این کار از لحاظ قانونی ممنوع نباشد.

— به هیچ وجه ممنوع نیست، زیرا خطری ندارد، و هیچکس نمی‌تواند آنچه را با علامت می‌گوییم درک کند.

— به من گفته‌اند که در واقع شما خودتان هم علائمی را که می‌فرستید درک نمی‌کنید؟ تلگرافچی با حالتی خندان گفت:

— مسلّم است آقا. من این را بیشتر دوست دارم، زیرا به این ترتیب هیچ مسئولیتی متوجه من نیست. من چیزی نیستم جز یک ماشین و از من چیزی نمی‌خواهند جز اینکه کارم را انجام دهم.

مونت کریستو با خود گفت: «لعنت بر شیطان، آیا برحسب تصادف با مردی برخورد کرده‌ام که هیچ نوع جاه‌طلبی ندارد؟ این یک بدبختی است.»

باغبان نگاهی به جانب ساعت آفتابی که در برج بود انداخت و گفت: «آقا، ده دقیقه من سپری شد. باید به سر کارم برگردم. شما هم با من بالا می‌آیید؟»

— من دنبال شما هستم.

مونت کریستو به دنبال مرد وارد خانه‌ای شد که به سه طبقه تقسیم می‌شد. در طبقه همکف مقداری وسایل کشاورزی مانند بیل، تخم‌ماق، آب‌پاش تکیه داده شده به دیوار

قرار داشت.

دومی محل سکونت، یا خانه شبانه کارمند بود که مقداری اثاث حقیرانه خانه، یک تخت خواب، یک میز، دو صندلی، یک چشمه سنگی آب در آن دیده می‌شد. بعلاوه مقداری علف خشک از سقف آویخته بود که کنت دانست آنها نخود و لوبیای اسپانیایی است که مرد در پوسته‌شان نگه می‌دارد. همه آنها را با دقت یک استاد گیاه‌شناسی باغ گیاهان برچسب زده بود. مونت کریستو پرسید: «آقا، برای یاد گرفتن تلگراف باید مدت زیادی وقت صرف کرد؟»

— مدت یاد گرفتن طولانی نیست، اما مدتی که باید بدون حقوق کار کرد زیاد است.

— بعد از آن چقدر حقوق می‌گیرند؟

— سالیانه هزار فرانک.

— مبلغ زیادی نیست.

— نه. ولی چنانکه می‌بینید منزل هم می‌دهند.

مونت کریستو اتاق را نگریست و با خود زمزمه کرد: «مگر اینکه پای‌بند خانه‌اش باشد.»

به طبقه سوم رسیدند که اتاق تلگراف بود. مونت کریستو به نوبه دو مشته آهنی را که کارمند به وسیله آنها ماشین را به حرکت وامی داشت نگریست و گفت:

— خیلی جالب است. اما در درازمدت این نوع زندگی می‌بایست در نظر تان بیهوده جلوه کند.

— بله، در شروع کار انسان از بس نگاه می‌کند دچار گردن درد می‌شود. اما در پایان یکی دو سال عادت می‌کند. و بعد، ما روزهای تفریح و تعطیل هم داریم.

— روزهای تعطیل؟ چه روزهایی تعطیل است؟

— روزهایی که هوا ابری است. این روزها عید من است، چون به باغ پایین می‌روم: می‌کارم، هرس می‌کنم، شاخه می‌چینم، حشرات را بیرون می‌کشم، خلاصه وقت می‌گذرد.

— چه مدت است اینجا کار می‌کنید؟

— ده سال است که حقوق می‌گیرم؛ با پنج سالی که بدون حقوق کار کرده‌ام می‌شود پانزده سال.

— چند سالتان است؟

— پنجاه و پنج سال.

— چند سال باید خدمت کنید تا بازنشسته شوید؟

— بیست و پنج سال.

مونت کریستو زمزمه کرد: «انسان بینوا!»

کارمند پرسید:

— چه گفتید آقا؟

— گفتم که همه چیزهایی که گفتید جالب توجه است. و شما از علامات چیزی درک نمی‌کنید؟

— مطلقاً هیچ چیز.

— هیچ وقت سعی نکرده‌اید آنها را بفهمید؟

— هرگز. به چه دردم می‌خورد؟

— ولی علائمی هست که خطاب به شماست. آنها را می‌فهمید؟

— بله. آنها همیشه مثل هم است. می‌گوید: یک ساعت وقت دارید... تا فردا...

— جمالتی ساده است. ولی نگاه کنید، این رابط شما نیست که حرکت می‌کند؟

— چرا آقا. درست است. متشکرم.

— به شما چه می‌گوید؟ آیا می‌فهمید؟

— بله، می‌پرسد که آیا آماده‌ام.

— و شما چگونه جواب می‌دهید؟

— با این علامت که به رابط دست راستی من می‌گوید آماده‌ام و از رابط دست چپ

دعوت می‌کند که به نوبه خود آماده شود.

— بسیار هوشیارانه است.

مرد با غرور ادامه داد:

— حالا خواهید دید، پنج دقیقه دیگر حرف می‌زند.

مونت کریستو با خود گفت: «من پنج دقیقه وقت دارم که بیش از نیاز من است.»

سپس خطاب به مرد کرد و گفت:

— آقای عزیز، اجازه بدهید سؤالی از شما بکنم.

— بفرمایید.

— شما باغبانی را دوست دارید؟

— عاشقانه.

— و خوشبخت خواهید شد اگر به جای یک محوطه بیست و پنج پایی باغی به

۶۱ / وسیله‌ای برای خلاصی باغبان از شز خرگوش‌هایی که... □ ۳۲۱

مساحت دو جریب داشته باشید؟

— آقا، من آن را به بهشت روی زمین تبدیل می‌کنم.

— شما با سالی هزار فرانک بد زندگی می‌کنید؟

— قدری بد، ولی بالاخره زندگی می‌کنم.

— ولی فقط یک باغچه حقیر دارید؟

— درست است. باغ بزرگ نیست.

— و تازه پر از موش‌های صحرایی هم هست که همه چیز را می‌بلعند.

— این بلای من است.

— بگویید ببینم، اگر این حادثه بد برایتان پیش آید که زمانی که رابط دست راست

حرکت می‌کند شما سرتان را به سوی دیگر گردانده باشید چه اتفاقی می‌افتد؟

— علایم را نمی‌بینم و نمی‌توانم آنها را تکرار کنم.

— بعد از آن؟

— به علت اهمالکاری جریمه می‌شوم.

— به چه مبلغ؟

— صد فرانک.

— یعنی یک دهم حقوق سالیانه‌تان. خوب است. آیا این اتفاق برایتان افتاده است.

— یک بار. زمانی که داشتم گل سرخ فندقی ام را پیوند می‌زدم.

— خوب، حالا اگر شما تصمیم بگیرید چیزی از علامات را عوض کنید، و علامت

دیگری به جای آن بدهید چی؟

— این تفاوت دارد. اخراج می‌شوم و حقوق بازنشستگی‌ام را از دست می‌دهم.

— سالی سیصد فرانک؟

— صد اکو. بله آقا. پس می‌فهمید که من هرگز چنین کاری نمی‌کنم.

— حتی به خاطر دریافت معادل پانزده سال مواجبتان؟ ببینم، این مبلغ ارزش تفکر را

دارد. هان؟

— برای پانزده هزار فرانک؟

— بله.

— آقا، مرا به وحشت می‌اندازید. می‌خواهید وسوسه‌ام کنید؟

— درست است. پانزده هزار فرانک، می‌فهمید؟

— آقا، بگذارید من به رابط راستم نگاه کنم.

- بعکس، آن را نگاه نکنید، این را نگاه کنید.
- این چیست؟
- چطور؟ شما این کاغذهای کوچک را نمی‌شناسید؟
- اسکناس؟
- بله، پانزده تاست.
- مال کیست؟
- اگر بخواهید مال شماست.
- کارمند که نفشش بند آمده بود فریاد زد:
- مال من؟
- بله. ملک تلق شماست بردارید.
- آقا، رابط من دارد حرکت می‌کند. حواسم را پرت کردید، جریمه می‌شوم.
- بگذارید حرکت کند. جریمه شما صد فرانک است. به نفع شماست که پانزده هزار فرانک اسکناس مرا بگیرید.
- آقا، رابط سمت راست بی‌صبر است. علایم را تشدید می‌کند.
- بگذارید بکند. این را بگیرید.
- کنت به زور بسته اسکناس را در دست کارمند گذاشت و گفت:
- همه‌اش همین نیست. با پانزده هزار فرانک شما نمی‌توانید زندگی کنید.
- ولی من شغل خودم را دارم.
- نه. شما شغل خودتان را از دست می‌دهید، زیرا علایم دیگری به رابط سمت چپ خواهید داد.
- آه آقا. این چه پیشنهادی است به من می‌کنید؟
- یک کار ساده
- آقا، اگر من مجبور نباشم...
- در واقع من می‌خواهم شما را مجبور کنم.
- مونت کریستو از جیبش بسته‌ای دیگر بیرون آورد و گفت:
- این ده هزار فرانک دیگر است. با پانزده هزار فرانکی که در جیب دارید می‌شود بیست و پنج هزار فرانک. شما با پنج هزار فرانک خانه کوچک و زیبایی با دو جریب زمین می‌خرید، با بیست هزار فرانک بقیه می‌توانید سالی هزار فرانک عایدی داشته باشید.
- باغی به مساحت دو جریب!

– و هزار فرانک عایدی سالیانه. پس بگیرید.

مونت کریستو به زور ده هزار فرانک را در دست کارمند گذاشت. کارمند پرسید:

– چه کاری باید بکنم؟

– کار مشکلی نیست. این علامتی را که به شما می‌دهم تکرار کنید.

مونت کریستو کاغذی را از جیب خود بیرون کشید که روی آن سه ردیف علامت نوشته شده و ترتیبی که باید علامات فرستاده شود با شماره تعیین شده بود. کنت گفت:

– چنانکه می‌بینید طولانی نیست.

– بله... اما...

– برای اینکه شما شلیل و میوه‌هاتان را داشته باشید و با خیال راحت به کار باغبانی‌تان پردازید.

مرد که از تب سرخ شده بود و قطرات درشت عرق از پیشانی‌اش جاری بود، سه ردیف علاماتی را که کنت داده بود، با وجود از هم گسیختگی رابط سمت راست، که چیزی نمی‌فهمید و به نظرش می‌رسید مرد دیوانه شده است، به رابط سمت چپ داد که با دقت همان علامات را تکرار کرد و بالاخره خبر به وزارت داخله رسید.

مونت کریستو گفت:

– حالا شما ثروتمندید.

– بله. اما با چه قیمتی!

– گوش کنید دوست من. نمی‌خواهم که شما دچار ندامت شوید. پس حرف مرا باور کنید، سوگند یاد می‌کنم که شما به کسی لطمه نزنید و نقشه‌های خداوند را به اجرا درآورید.

کارمند اسکناس‌ها را نگاه می‌کرد، آنها را می‌شمرد، رنگش می‌پرید و بعد سرخ می‌شد. بالاخره به جانب اتاقش دوید تا یک لیوان آب بخورد، اما فرصت نیافت به چشمه‌اش برسد و بیهوش در میان لوبیاهای خشکش افتاد.

پنج دقیقه بعد، چون خبر تلگرافی به وزارتخانه رسید، دوبری دستور داد اسب‌ها را به کالسگه‌اش بستند، به خانه دانگلار رفت و از خانم بارون پرسید:

– آیا شوهرتان کوپن‌های قرضه اسپانیا را دارد؟

– گمان می‌کنم شش میلیون فرانک داشته باشد.

– بگویید آنها را به هر قیمت که امکان دارد بفروشد.

– برای چی؟

— برای اینکه دُن کارلوس^۱ از بورژ^۲ فرار کرده و وارد اسپانیا شده است.
— از کجا می‌دانید؟

— عجب. از همان جاکه همه اخبار را می‌دانم.

خانم بارون صبر نکرد تا دوباره خبر را برایش تکرار کنند. فوراً به آپارتمان شوهرش دوید و به او اطلاع داد. دانگلار هم بلافاصله نزد صراف خود رفت و به او دستور داد کوپن‌ها را به هر قیمت شده بفروشد.

دیگران وقتی دیدند دانگلار کوپن‌های اسپانیا را می‌فروشد شروع به فروش کردند، قیمت کوپن‌ها بلافاصله تنزل کرد، دانگلار پانصد هزار فرانک متضرر شد، اما همه کوپن‌ها را فروخت. آن شب در روزنامه مسازه^۳ این خبر منتشر شد:

«خبر تلگرافی

«شاه دُن کارلوس از تبعیدگاه خود در بورژ گریخته، از مرز کاتالونی وارد اسپانیا شده است. شهر بارسلون به جانب‌داری از او قیام کرده است.»

در تمام طول شب سخنی نبود مگر از روشن بینی دانگلار که کوپن‌هایش را به موقع فروخته و سعادت او از اینکه فقط پانصد هزار فرانک ضرر کرده است. آنها که کوپن‌هایشان را نگه داشته یا کوپن‌های دانگلار را خریده بودند خود را ورشکسته دانستند و شب بدی را گذراندند. فردای آن روز در روزنامه مونیتور^۴ خواندند:

«اینکه دیروز یک خبر تلگرافی فرار دُن کارلوس و قیام مردم بارسلون را اعلام کرده است کاملاً بی‌اساس است.»

«شاه دُن کارلوس از بورژ بیرون نرفته است و اسپانیا در آرامش کامل به سر می‌برد.»
«یک علامت تلگرافی که به خاطر هوای ابری بد تفسیر شده است موجب این اشتباه بزرگ بوده است.»

کوپن‌ها به‌طور تصاعدی نسبت به تنزلی که کرده بود بالا رفت. آقای دانگلار در مجموع از زیان و نبردن سود یک میلیون فرانک از دست داد.

مونت کریستو که به هنگام اعلام خبر تغییرات بورس در خانه مورل بود، به مورل گفت:
— من با پرداخت بیست و پنج هزار فرانک کشفی کردم که حاضر بودم به خاطر آن

۱- Don Carlos، پادشاه مخلوع و تبعیدی اسپانیا.

۲- Bourge، یکی از شهرهای فرانسه.

۳- Messenger، پیام.

4- Moniteur

۶۱ / وسیله‌ای برای خلاصی باغبان از شرّ خرگوش‌هایی که... □ ۳۲۵

صد هزار فرانک بپردازم.

ماکزیمیلین پرسید:

– چه چیزی را کشف کردید؟

– کشف کردم که چگونه یک باغبان می‌تواند از شرّ موش‌های صحرایی که میوه‌هایش را می‌خورند راحت شود.

خانه اوتوی با اولین نظر و از لحاظ نمای خارجی، هیچ جنبه باشکوهی، آن چنانکه از محل سکونت کنت دو مونت کریستوی مشخص انتظار می رفت نداشت. اما این سادگی بستگی به اراده صاحب خانه داشت که به طور قطع دستور داده بود در قسمت خارجی خانه هیچ تغییری داده نشود. برای اطمینان از این دستور، توجه به داخل خانه کافی بود. به محض آنکه در باز می شد منظره کاملاً عوض می شد.

آقای برتوکچو در مورد تزیینات و سرعت انجام دادن کارها، ذوق و سلیقه را از حد گذرانده بود. او هم مثل دوک دانتن^۱ که در زمان لویی چهاردهم دستور داده بود یک شبه همه درختان خیابانی را که دید شاه را ناراحت می کرد قطع کرده بودند، در عرض سه روز حیاطی خالی را از سروهای زیبا و چنارهایی که باریشهای انبوه خود آورده شده بودند پر کرده بود، و این درختها بر نمای اصلی خانه سایه می افکند. سنگ فرش هایی که در زیر علفها پنهان بود جای خود را به چمنزاری انبوه داده بود که قطعات آن همان روز صبح در زمین کار گذاشته شده بود و قطرات آبی که به آن داده بودند همچون فرشی وسیع مرواریدوار به روی آن می درخشید.

کنت علاوه بر دستوراتی که داده بود، نقشه ای را که در آن تعداد و جای درختانی که باید کاشته شود مشخص بود به برتوکچو داده و فاصله های چمنها را با سنگ فرش مشخص کرده بود.

به این ترتیب خانه دیگر شناخته شدنی نبود، و برتوکچو تأیید می کرد که او خانه را به شکلی که در محدوده ای سبز محصور شده است، نمی شناسد. مباشر بدش نمی آمد حالا که آنجاست تغییراتی هم به باغ بدهد، اما کنت شدیداً قهقش کرده بود که در باغ به هیچ چیز دست نزنند. برتوکچو با پر کردن سرسراها و جابجاری ها از گل دست زدن به باغ را جبران کرده بود.

۱ - Duc d' Antin، سیاستمدار و محرم لویی چهاردهم (۱۷۳۶-۱۶۶۵).

آنچه مهارت بی‌نهایت مباشر را برای خدمت، و دانش عمیق ارباب را برای طلب خدمت آشکار می‌کرد این بود که این خانه‌ای که به مدت بیست سال خالی از سکنه بوده است و شب پیش هنوز آندوه و تاریکی بر آن سایه می‌افکنده است، با اینکه از بوی بدی که می‌توان آن را بوی زمان ناامید انباشته بود، در عرض یک روز ظاهری زنده یافته و چنان از عطرهای مورد علاقه ارباب پر شده بود، که کنت وقتی به آنجا رسید، احساسی خوش به او دست داد. کتاب‌ها و سلاح‌هایش را در دسترس داشت، و تابلوهایی را که ترجیح می‌داد مقابل چشمش بود. در سرسراهاش سگ‌هایی را که دوست داشت نوازششان کند و پرندگانی را که آوازشان را می‌پسندید می‌دید. گویی که همه خانه مانند جنگل «زیبای خفته» از خوابی طولانی بیدار شده است، زندگی می‌کند، آواز می‌خواند، می‌شکفد، و همچون خانه‌ای که همیشه برایمان عزیز بوده است و زمانی که ناچار به ترک آن شده‌ایم سهمی از روح خود را در آن باقی گذاشته‌ایم، به ما خوش آمد می‌گوید.

مستخدمان شادمانه در این حیاط زیبا رفت و آمد می‌کردند: عده‌ای آشپزخانه را در اختیار داشتند و چنان آهسته در پله‌هایی که روز پیش بازسازی شده بود راه می‌رفتند که گویی همیشه در اینجا منزل داشته‌اند. عده‌ای دیگر از مستخدمان که شماره‌بندی شده بودند در انبارها می‌لولیدند، اسطبل‌ها را که اسب‌ها در آن علف می‌خوردند و با شیهه کشیدن به مهتران جواب می‌دادند مراقبت می‌کردند، همه چیز چنان با نظم و ترتیب پیش می‌رفت که گویی همه ساکنان خانه پنجاه سال است در آن سکنی دارند. کتابخانه در دو ضلع دیوار قرار داشت و شامل تقریباً دو هزار جلد کتاب بود. قسمتی به داستان‌های جدید اختصاص داشت و آنچه تازه منتشر شده بود با ته جلد‌های سرخ یا طلایی در جای خود قرار گرفته بود.

در سمت دیگر عمارت که متصل به کتابخانه بود گلخانه‌ای شامل گیاهان کمیاب قرار داشت، و گل‌های آن در گلدان‌های بزرگ ژاپونی خودنمایی می‌کرد. در میان گل‌خانه میز بیلاردی شگفت‌انگیز دیده می‌شد و چنان بود که گویی بازی‌کنان ساعتی پیش آن را ترک کرده و گلوله‌ها را روی فرش میز رها کرده‌اند.

فقط یکی از اتاق‌ها بود که حرمت آن از جانب برتوکچیو رعایت شده بود. در جلو این اتاق که در گوشه چپ طبقه اول قرار داشت، پلکان بزرگ بود که به وسیله آن می‌شد به این اتاق رفت. در پشت اتاق پلکان مخفی بود که به باغ راه داشت. خدمتگاران با کنجکاو از جلو این اتاق می‌گذشتند، و برتوکچیو با وحشت. کنت که علی را به دنبال داشت، درست در رأس ساعت پنج به مقابل خانه رسید.

بر توکچیو با بی صبری و نگرانی در انتظار ورود کنت بود: از یک سو امیدوار بود که کنت ابراز رضایت کند، و از سوی دیگر می ترسید ارباب خم به ابرو بیاورد.

مونت کریستو داخل حیاط شد، همه جا را از نظر گذراند، با سکوت، بی آنکه اثری از تأیید یا نارضایتی ظاهر سازد دور باغ گردش کرد، چون به اتاق خواب رسید که طرف مقابل اتاق در بسته قرار داشت، دستش را به جانب کشوی مبلی کوچک از چوب گلی رنگ که بار اول هم توجه او را جلب کرده بود پیش برد و گفت:

— این کشو فقط می تواند برای گذاشتن دستکش به کار رود.

بر توکچیو شادمانه جواب داد:

— درست است عالیجناب، اگر آن را باز کنید، دستکش ها را خواهید یافت.

کنت در بقیه کشوها هم درست همان چیزهایی را یافت که حساب می کرد باید بیابد: شیشه ها، سیگار برگ، جواهرات. باز هم فقط گفت: «خوب.»

آقای بر توکچیو با حالتی خوشحال بیرون رفت. نفوذ کنت بر تمام کسانی که احاطه اش می کردند تا این حد بزرگ، شدید و واقعی بود.

درست رأس ساعت شش صدای قدم های اسبی در برابر در ورودی شنیده شد. کاپیتان سپاهی ما بود که سوار بر مدها آمده بود. مونت کریستو با لبخندی خوش آیند بر لب، بالای پلکان در انتظار او بود. مورل فریاد زد: «من اولین نفر هستم! مخصوصاً زود آمدم که پیش از آمدن دیگران لحظه ای با شما تنها باشم. ژولی و امانوئل سلام رسانده اند، آه، آیا افراد شما از اسب من مواظبت کامل می کنند؟»

— خاطر جمع باشید ما کزیمیلین، آنها به کارشان واردند.

— موضوع این است که اسب نیاز به تمیز شدن دارد، اگر بدانید با چه سرعتی آمده

است، مثل یک گردباد واقعی.

کنت با همان لحنی که پدری به پسرش خطاب می کند گفت:

— باور می کنم. اسبی که پنج هزار فرانک خریداری شود...

مورل با لبخندی شادمانه گفت:

— شما از این بابت ناراضی هستید؟

— خدا نکند. نه، من فقط در صورتی ناراضی می شدم که اسب خوب نباشد.

— اسب خیلی خوبی است کنت عزیز. او آقای شاتو - رنو را که با شناخت ترین مرد

فرانسه درباره اسب است، و آقای دوبری را که اسب های عربی وزار تخانه را سوار می شود، پشت سر گذاشته است. تازه آنها خودشان از اسب های آقای دانگلار که شش منزل راه را

با یورتمه در یک ساعت طی می کنند جلو هستند.

– پس همه اینها به دنبال شما می آیند؟

– نگاه کنید، آنها دارند می رسند.

در واقع در همین لحظه یک کالسکه که اسب هایش بخار از منخرین بیرون می دادند، و دو اسب سواری که نفس نفس می زدند، مقابل نرده های منزل رسیدند. نرده مقابل آنها باز شد، کالسکه بلافاصله دایره اش را طی کرد و آمد مقابل پلکان متوقف شد. دو اسب سوار در تعقیب آن وارد شدند.

در یک لحظه دوبری از اسب پیاده شد، مقابل در کالسکه قرار گرفت، بازویش را تقدیم خانم دانگلار کرد، خانم در حین پیاده شدن حرکتی نامرئی انجام داد که برای همه، بغیر از کنت نادیده ماند.

کنت که هیچ چیز را از نظر دور نمی داشت، در این حرکت قطعه کاغذ کوچکی را دید که با همان وضع نامرئی حرکت، و با راحتی کاملی که عادت به این کار را اثبات می کرد، از دست مادام دانگلار به دست منشی وزیر لغزید.

بانکدار بعد از همسرش پیاده شد، و رنگش چنان پریده بود که گویی به جای پیاده شدن از کالسکه، از گور خودش بیرون می آید.

خانم دانگلار نگاهی سریع و جستجوگر به اطراف خود افکند که فقط مونت کریستو توانست آن را درک کند. خانم بارون، حیاط، ایوان و نمای خانه را نگریست، سپس در حالی که هیجان مختصری را که اگر به چهره اش اجازه رنگ باختن می داد، می توانست از قیافه اش خوانده شود، از خود زدود و از پلکان بالا رفت. وقتی مقابل مورل رسید به او گفت: «آقا، اگر شما دوست من بودید، از شما می پرسیدم که آیا حاضرید اسب خودتان را بفروشید.»

مورل لبخندی زد که بیشتر به اخم کردن می مانست، و رو به سوی کنت گرداند، چنانکه گویی از او می خواهد تا از تنگنا نجاتش دهد. کنت نگاه او را درک کرد و به مادام دانگلار جواب داد:

– آه خانم، چرا این سؤال خطاب به من نمی شود.

مادام دانگلار گفت:

– آقا، از شما کسی حق ندارد چیزی بخواهد، زیرا اطمینان به دست آوردن حتمی

است. پس سؤال من خطاب به آقای مورل است.

کنت گفت:

— متأسفانه من شاهدِم که آقای مورل نمی تواند اسب خود را تسلیم کسی کند، چون شرافت او در گرو نگه داشتن آن است. او شرط بسته است که مه دهه آ را در فاصله شش ماه رام کند. شما درک می کنید که اگر او پیش از انقضای مدّت شرط بندی، آن را به دیگری واگذارد، علاوه بر باختن شرط بندی یعنی از دست دادن اسب، خواهند گفت که او ترسیده است، و یک کاپیتن سپاهی، حتّی به خاطر ارضای هوس یک خانم زیبا، که به نظر من مقدّس ترین چیز دنیاست، نمی تواند اجازه دهد در اطرافش چنین مطلبی گفته شود. مورل در حالی که لبخندی حاکی از حق شناسی تحویل مونت کریستو می داد به مادام دانگلار گفت:

— می بینید خانم...

دانگلار با لحن خشن که لبخند ناهنجارش نمی توانست خشونت آن را کاملاً پنهان کند به همسرش گفت:

— از طرفی، گمان می کنم شما تا همین جا هم به قدر کافی اسب دارید. مادام دانگلار عادت نداشت چنین جمله ای را بی جواب بگذارد، با این حال با تعجب بسیار جوانان، او تظاهر به نشنیدن کرد و جوابی نداد. مونت کریستو، در حالی که دو گلدان بزرگ چینی را که گیاهان دریایی با عظمتی که فقط طبیعت می تواند عرضه کند در آنها قرار داشت به خانم دانگلار نشان می داد، به این سکوتی که فروتنی غیرعادی خانم بارون را آشکار می کرد، لبخند می زد. خانم بارون با شگفتی گفت: «در داخل این گلدان می توان یک درخت شاه بلوط کاشت. چطور توانسته اند گلدانی به این بزرگی را در کوره بپزند؟» مونت کریستو گفت:

— خانم، از ما که فقط مجسمه های کوچک و شیشه های نازک درست می کنیم نباید پرسید. این کارهای شگفت مال زمانی دیگر و مکانی دیگر است. نوعی شاهکار از نابغه های زمین و دریا است.

— چطور؟ اینها متعلّق به چه زمانی است؟

— نمی دانم. فقط شنیده ام که یکی از امپراتوران چین دستور داده بود کوره ای مخصوص ساخته بودند، در این کوره دوازده کوزه شبیه به این درست کردند. دو تا از آنها در اثر حرارت خرد شد، ده تای باقی مانده را در عمق سیصد شرعی داخل دریا گذاشتند. دریا که می دانست آنها چه می خواهند، گیاه های خزنده اش را در آنها افکند، مرجان ها را به هم پیچاند، صدف هایش را پر کرد و همه آنها به مدّت دویست سال در زیر این عمق

شگفت‌انگیز مخفی ماند، زیرا یک انقلاب، امپراتوری را که خواسته بود این آزمایش را انجام دهد از میان برد و چیزی باقی نماند جز صورت مجلسی که پخته شدن گلدان‌ها و پایین رفتن آنها را به عمق دریا اثبات می‌کرد. پس از دویست سال صورت جلسه را یافتند و به فکر افتادند که گلدان‌ها را بیرون بیاورند. غواصانی با دستگاه‌های مخصوص به عمق خلیجی که گلدان‌ها را افکنده بودند، رفتند. اما از ده گلدان فقط سه تایش را یافتند، بقیه پخش و به وسیلهٔ امواج خرد شده بود.

«من این گلدان‌ها را از چین خریدم، و گاه به تصوّر می‌رسد که در عمق آنها غول‌هایی بی‌شکل، وحشتناک، اسرارآمیز، چنانکه غواصان می‌بینند وجود دارند که نگاه تیره و سرد خود را به ماهی‌هایی که برای فرار از دشمنان به داخل گلدان پناه برده‌اند، دوخته‌اند.

در این ضمن، دانگلار که چندان اهل کنجکاوی نبود، ناخودآگاه گل‌های یک درخت نارنج را پشت سر هم می‌کند. چون کارش با درخت نارنج تمام شد، به یک کاکتوس پرداخت، اما کاکتوس که خاصیتی غیر از نارنج داشت انگشت او را به شدت نیش زد. دانگلار از جا پرید، و چشمانش را چنانکه گویی از خواب بیدار می‌شود با انگشت مالید. مونت کریستو به حالت خنده گفت: «آقا، شما که دوستدار تابلو هستید و نقاشی‌های عالی دارید، من مال خودم را به نگاه شما عرضه نمی‌کنم، با این حال دو تابلو کار اوبما^۱ یکی از پل پوتر^۲، یک می‌یریس^۳، دو تا ژرار دو^۴، یکی از رافائل^۵، یک وان دیک^۶، یکی از زوربران^۷ و دو یا سه تا از موریلو^۸ هست که شایسته است آنها را ببینید. دوبری گفت:

— این تابلوی اوبماست که من آن را می‌شناسم، زیرا آمدند آن را به موزه بفروشدند. مونت کریستو گفت:

— و گمان می‌کنم موزه تابلویی از اوبما ندارد.

— درست است، با این حال آن را نخرید.

شاتو-رنو پرسید:

— چرا نخرید؟

1- Hobbema

2- Paul Potter

3- Mieris

4- Gerard Dow

5- Raphaël

6- Van Dyck

7- Zurbran

8- Murillo

– آدم جالبی هستید. معلوم است، چون دولت به قدر کافی پول ندارد.

شاتو-رنو گفت:

– آه، ببخشید. من با اینکه هشت سال است از این حرف‌های شنوم، هنوز نمی‌توانم خودم را به آن عادت دهم.

دوبری گفت:

– بالاخره عادت خواهید کرد.

– گمان ندارم.

بابتیستن وارد شد و اعلام داشت:

– آقای ماژور بار تولومو کاوالکانتی، آقای ویکونت آندره آکاوالکانتی.

یقه ساتن سیاه تازه دوخته شده، ریش تازه اصلاح شده، سبیل‌های خاکستری، نگاه مطمئن، لباس ماژوری تزیین شده با سه پلاک و پنج صلیب، خلاصه ظاهری ملامت‌ناپذیر از یک سرباز پیر، شخصیت ماژور کاوالکانتی پدر مهربانی را که ما می‌شناسیم نشان می‌داد.

همراه او، ویکونت آندره آکاوالکانتی، پوشیده در لباسی که از نو بودن برق می‌زد، لب‌خند بر لب پیش آمد. این فرزند قابل احترام را هم ما می‌شناسیم.

سه مرد جوان که با هم صحبت می‌کردند، نگاهشان از پدر به فرزند منتقل شد، و طبعاً به دو می بیشتر نگاه و توجه کردند.

دوبری گفت: «کاوالکانتی؟»

مورل گفت: «اسم قشنگی است.»

شاتو-رنو جواب داد: «بله. این ایتالیایی‌ها اسامی جالبی دارند، اما بد لباس

می‌پوشند.»

دوبری گفت:

– شما آدم مشکل‌پسندی هستید. لباس آنها کار یک خیاط عالی و کاملاً نو است.

– این همان چیزی است که مورد ملامت من است. این آقا قیافه کسی را دارد که

امروز برای اولین بار لباس پوشیده باشد.

در سوی دیگر دانشگاه از کنت دو مونت کریستو پرسید:

– این آقا کیست؟

– شما که اسمش را شنیدید! کاوالکانتی.

– فقط اسمش را شنیدم.

— درست است. شما در جریان اشراف ایتالیایی قرار ندارید. کسی که نامش کاوالکانتی باشد، یک پرنس است.

بانکدار پرسید:

— آیا ثروت زیاد دارند؟

— ثروت افسانه‌ای.

— کارشان چیست؟

— می‌کوشند تا ثروتشان را بخورند، بی‌آنکه موفق شوند که تمامش کنند. از طرفی، آنها پریروز که به دیدار من آمده بودند، به‌طوری که خودشان گفتند اعتبارهایی حواله به بانک شما دارند. من حتی آنها را دعوت کردم تا به شما معرفی‌شان کنم.

— اما به نظرم می‌رسد که آنها دارند به فرانسه صحبت می‌کنند.

— پسر در کالجی در جنوب فرانسه، گمانم در مارسی یا اطراف آن تربیت شده است. او اینجا غرق هیجان است.

خانم دانگلار پرسید:

— از چی؟

— از دیدن دختران فرانسوی. او می‌خواهد هرطور هست از پاریس زن بگیرد.

دانگلار شانه‌ها را بالا برد و به حالت تمسخر گفت:

— فکر خوبی است.

مادام دانگلار با چنان خشمی شوهرش را نگریست که در هر زمان دیگر نزدیکی یک توفان را خبر می‌داد. اما برای بار دوم ساکت ماند.

مونت کریستو به مادام دانگلار گفت:

— بارون امروز ناراحت به نظر می‌رسد. آیا تصادفاً می‌خواهند او را وزیر کنند؟

— نه. هنوز، تا آنجا که من می‌دانم نه. تصوّر من این است که در بورس بازی کرده و باخته است، و نمی‌داند تلافی آن را سر چه کسی درآورد.

بابتیستن اعلام داشت:

— آقا و خانم دوویلفور.

دو نفری که اعلام شده بودند وارد شدند. آقای دوویلفور با وجود تسلّطی که بر خود داشت، آشکارا هیجان زده می‌نمود. مونت کریستو در حالی که به دادستان لبخند می‌زد و دست همسر او را می‌بوسید، احساس کرد که ویلفور دستش می‌لرزد، ولی چون به مادام دانگلار نگریست با خود گفت: «فقط زن‌ها هستند که به پنهان کاری قادرند.»

کنت پس از تعارفات اولیّه، بر توکچيو راکه تا آن زمان در اتاق دفتر مشغول کار بود دید که به سالون مجاور نزدیک می‌شود، پس نزد او رفت و پرسید:

— چه می‌خواهید آقای بر توکچيو؟

— عالیجناب تعداد مهمانان را به من نگفته‌اند. نمی‌دانم چند دست ظرف باید بگذارم.

— درست است. بیاييد خودتان بشمرید.

— آیا همهٔ مهمان‌ها آمده‌اند؟

— بله.

بر توکچيو نگاهش را به داخل در نیمه باز افکند. مونت کریستو با نگاه مراقب او بود. مستخدم فریاد زد: «آه، خدای من!»

کنت پرسید: «چه اتفاقی افتاده است؟»

— این زن... این زن...

— کدام یک؟

— آنکه لباس سفید پوشیده و غرق الماس است!

— مادام دانگلار؟

— نمی‌دانم نام او چیست. ولی او همان زن است.

— کدام زن؟

— آنکه در باغ بود، آنکه حامله بود، آنکه در حال انتظار کشیدن گردش می‌کرد...

بر توکچيو با دهان باز، رنگ پریده و موهای سیخ شده ساکت ماند. کنت پرسید:

— منتظر چه هستید؟

بر توکچيو بی‌آنکه جواب دهد با انگشت ویلفور را نشان داد، و بالاخره زمزمه کرد:

«اوه... خداوند!... می‌بینید؟...»

— چی را؟ چه کسی را؟

— او... آن مرد.

— او تا آنجا که من می‌دانم دادستان، آقای دو ویلفور است.

— پس من او را نکشته‌ام...

— گمان می‌کنم دارید دیوانه می‌شوید بر توکچيو عزیز.

— پس او نمرده است...

— نه. خودتان که می‌بینید نمرده است. شما لابد به جای آنکه مثل دیگر

همشهری هاتان ضربه را میان ششمین و هفتمین دنده چپ بزنید، آن را بالاتر یا پایین تر زده‌اید. بعد هم، این مردان عدالتخانه جان سختند. شاید هم اصلاً همه آنچه شما حکایت کردید، فقط رویای فکری شما بوده است. شاید در حالی که انتقام خود را طرح می‌ریختید به خواب رفته‌اید، اشباح به معده تان فشار آورده‌اند: کابوس دیده‌اید، فقط همین. حالا آرامش خود را به دست آورید و بشمارید. خانم و آقای دوویلفور دو نفر، خانم و آقای دانگلار چهار تا، آقای شاتو - رنو، آقای دوبری، آقای مورل، هفت نفر. آقای ماژور بار تولومو کوالکانتی هشت.

بر توکچیو تکرار کرد: «هشت نفر».

— صبر کنید. بر شیطان لعنت، عجله دارید که هرچه زودتر بروید، یکی از مهمانان را از یاد بردید. کمی به طرف چپ سالون توجه کنید... ببینید، آقای آندره آ کوالکانتی، آن جوانی که لباس سیاه به تن دارد و تابلوی با کره، نقاشی موریلو را نگاه می‌کند، حالا رویش را برگرداند.

این بار بر توکچیو دهانش را برای فریادی گشود که نگاه آمرانه مونت کریستو آن را روی لب‌های او خاموش کرد. بر توکچیو آهسته زمزمه کرد: «بنه دتو...، سر نوشت...»
کنت با لحن جدی گفت:

— آقای بر توکچیو، ساعت شش و نیم را نواخت، و این ساعتی است که من دستور داده‌ام میز شام آماده باشد. می‌دانید که من دوست ندارم منتظر بمانم.
مونت کریستو داخل سالونی شد که مهمانان در آن بودند، و بر توکچیو در حالی که خود را به دیوار تکیه می‌داد به اتاق غذاخوری رفت.
پنج دقیقه بعد دو در سالون باز شد، بر توکچیو ظاهر شد، آخرین کوشش قهرمانانه را به کار برد و گفت:

«آقای کنت، شام حاضر است.»

مونت کریستو بازویش را به خانم دوویلفور عرضه کرد و به ویلفور گفت:

«آقای دوویلفور، خواهش می‌کنم شما خانم بارون دانگلار را همراهی کنید.»
ویلفور اطاعت کرد و همه به اتاق غذاخوری رفتند.

۶۳

شام

به هنگام گذشتن به اتاق غذاخوری، آشکار بود که احساسی مشترک همه مهمانان را به هیجان می‌آورد. آنها از خود می‌پرسیدند که کدام نفوذ نامریی همه آنها را در این خانه جمع کرده است. با اینکه همه از بودن در آنجا حیرت زده، و بعضی از آنها نگران بودند، هیچ کدام نمی‌خواستند آنجا نباشند.

در حالی که ارتباط‌های تازه، موقعیت عجیب و منحصر به فرد، ثروت ناشناخته و افسانه‌ای کنت برای مردان تکلیفی محرمانه به وجود می‌آورد، و برای زنان این قانون را ایجاب می‌کرد که در این خانه که زنی برای پذیرفتن آنها وجود ندارد، پا نگذارند. اما مردان از رازداری و زنان از حفظ ظاهر صرف نظر کرده بودند، زیرا کنجکاوی چون نیشی مقاومت ناپذیر وادارشان کرده بود که همه چیز را کنار بگذارند و به این خانه بیایند.

هیچ کدام، حتی کاولکانتی‌ها، پدر و پسر، اولی علی‌رغم خشکیش، و دومی با وجود زرنگیش، به نظر نمی‌رسید توجه به کسی جز این مردی که نمی‌توانستند منظورش را درک کنند، داشته باشند.

مادام دانگلار با دیدن اینکه آقای دوویلفور به دعوت مونت کریستو به او نزدیک شد تا بازویش را به او عرضه کند، و آقای ویلفور زمانی که خانم بارون دستش را زیر بازوی او گذاشت، هریک احساس نگرانی را در طرف مقابل دریافتند.

هیچ یک از این حالات از دید کنت مخفی نماند. از اول، توجه به این تماس‌های ساده برای ناظر صحنه فایده بسیار داشت.

کنت بین مادام دوویلفور و مادام دانگلار نشست. بقیه فاصله‌ها به وسیله دوبری که بین کاولکانتی پدر و کاولکانتی پسر نشسته بود، شاتو-رنو که بین مادام دوویلفور و مورل قرار داشت پر می‌شد.

میز غذا با شکوه بود. مونت کریستو کوشیده بود تا تناسب‌های پارسی را یکسره کنار بگذارد، و بیشتر کنجکاوی مهمانانش را تحریک کند تا اشتهای آنها را. اینجا یک ضیافت شرقی بود که تقدیم آنها می‌شد، اما شرقی افسانه‌ای.

همه میوه‌هایی که در چهارگوشه جهان وجود دارد و در همه اروپا، سالم و خوش طعم به فراوانی عرضه می‌شود، در ظروف بزرگ چینی و جام‌های عظیم ژاپنی، به شکل هرم چیده شده بود. پرندگانی کمیاب که با پرهای درخشانشان زینت شده بودند، ماهی‌های بزرگ که در ظروف نقره قرار داشتند، شراب‌های الجزایر، آسیای صغیر، در شیشه‌های ظریف با شکل‌های عجیب که گویی دیدن آن‌ها به طعم شراب‌ها می‌افزود. این خوراک‌های شاهانه که مانند غذاهای آپسیوس^۱ عرضه می‌شد، از نظر پارسی‌های خوب که می‌فهمند برای یک شام ده نفره می‌توان هزار لویی خرج کرد به شرطی که مثل کلتوپا^۲ تر مروارید خورد یا مانند ماری دوم دیسی طلای مذاب آشامید، می‌گذشت. مونته کریستو وقتی حیرت عمومی را دید با صدای بلند به شوخی و خنده پرداخت و گفت:

«آقایان، شما قبول دارید که ثروت وقتی که از حد تجاوز کرد، لازم تبدیل به زیادی می‌شود، همین‌طور که این خانم‌ها تصدیق می‌کنند که تحسین چون از حد بگذرد خیال‌باقی می‌شود. بنابراین با پیگیری منطقی به این سؤال می‌رسیم که: با شکوه چیست؟ چیزی که درکش نکنیم. سعادت چیست؟ آنچه ما نتوانیم به دست بیاوریم. پس، به دست آوردن آنچه درکش نمی‌کنیم برای من چیزی است که غیرممکن را برایم فراهم کند. همه حاصل زندگی من این است و با دو وسیله به آن می‌رسم: پول و اراده. فرضاً برای ارضای یک هوس، همان پشتکاری را که آقای دانگلار برای ساختن یک راه آهن به کار می‌برد، و آقای دوویلفور برای محکوم کردن یک نفر به مرگ، آقای دوبری برای آرامش حکومت، و شما مورل، برای رام کردن اسبی که هیچکس نمی‌تواند سوار آن شود به کار می‌برید، صرف انجام دادن آن هوس می‌کنم.

مثلاً این دو ماهی را نگاه کنید، یکی در پنجاه منزلی سن - پترزبورگ توئد یافته است، دیگری در پنج منزلی ناپل. آیا جالب نیست که هر دوی آنها روی یک میز شام قرار گرفته باشند؟

دانگلار پرسید:

— اینها چه ماهی‌هایی هستند؟

مونته کریستو جواب داد:

— آقای شاتو - رنو که در روسیه زیسته است نام اولی را به شما خواهد گفت، و آقای

۱ - Apicius، آشپز مشهور رومی در قرن اول میلادی.

کاوالکانتی که ایتالیایی است اسم دومی را.

شاتو - رنو گفت:

- گمان می‌کنم این یک ماهی ستلرت^۱ باشد.

- درست است.

کاوالکانتی گفت:

- اگر اشتباه نکنم این یکی ماهی لامپرو^۲ است.

- همین است که گفتید. آقای دانگلار، حالا از این آقایان بپرسید که این ماهی‌ها در

کجا صید می‌شوند.

شاتو رنو گفت:

- ستلرت فقط در رودخانه ولگا صید می‌شود.

کاوالکانتی گفت:

- من فقط دریاچه فوزارو^۳ را می‌شناسم که لامپرواها^۴ی به این بزرگی به وجود

می‌آورند.

همه مهمانان با هم فریاد زدند:

- غیر ممکن است.

مونت کریستو به حالت خندان گفت:

- درست همین است که مورد توجه من است: ممکن کردن غیر ممکن. حالا شما هم،

با اینکه گوشت این ماهی‌ها، شاید به خوبی ماهی پرش^۴ یا سومون نباشد به نظر تان لذیذ

خواهد بود، زیرا در فکر شما این مسأله غیر ممکن است که بتوانید آن را تهیه کنید، و با این

حال اینجاست.

دانگلار پرسید:

- این دو ماهی را چطور به پاریس آورده‌اند؟

- از این ساده‌تر نمی‌شود. هریک از این ماهی‌ها را در بشگه‌ای بزرگ، یکی انباشته

شده از نی‌ها و علف‌های رودخانه، دیگری با جگن‌ها و گیاهان دریاچه گذاشته‌اند. سپس

بشگه را با یک قطار باری مخصوص حمل کرده‌اند. به این ترتیب ستلرت دوازده روز و

لامپروا هشت روز زنده در راه بوده‌اند. هر دوی آنها وقتی به آشپز من تحویل داده شده‌اند،

1- Sterlet

2- Lamprae

3- Fusaro

4- Perche

و او یکی را در شیر و دیگری را در شراب گذاشته تا بمیرند، زنده بوده اند. آقای دانگلار، گویا شما باور نمی کنید؟

دانگلار با لبخند ناهنجارش گفت:

– لا اقل شک دارم.

مونت کریستو رو به مستخدم کرد و گفت:

– بابتیستن، بگوئید آن یکی سترلت و لامپرو را بیاورند. سپس رو به حاضران کرد و گفت:

– آخر آن دوتایی که در بشکه های دیگر آورده اند، هنوز زنده هستند.

دانگلار چشمان حیرت زده اش را گشود، مهمانان دست زدند. چهار نفر مستخدم دو بشکه زینت شده با گیاهان آبی را آوردند. در هر یک از آنها یک ماهی مانند ماهی های روی میز حرکت می کرد.

دانگلار پرسید:

– چرا از هر کدام دوتا آورده اند؟

مونت کریستو به سادگی جواب داد:

– زیرا ممکن بود یکی از آنها در راه بمیرد.

دانگلار گفت:

– شما واقعاً مرد عجیبی هستید. فیلسوفان حق دارند بگویند که ثروتمند بودن عالی است.

مادام دانگلار گفت:

– خصوصاً ابتکار داشتن.

– خانم، افتخار این ابتکار را رومی ها دارند. پلین^۱ حکایت می کند که از استی^۲ تا رم، ماهی هایی را به وسیله دسته های بردگانی می فرستادند که آنها را روی سر خود حمل می کردند. ماهی هایی که آنها مولوس^۳ می نامیدند و برحسب تصویری که از آن هست ماهی دوراد^۴ ماست. این هم تجملی بود که ماهی ها را زنده دریافت کنند، و دیدن مرگ ماهی ها نمایشی مشغول کننده بود، زیرا این ماهی ها به هنگام مردن سه چهار بار رنگ عوض می کردند، و مانند رنگین کمانی که محو می شود به تدریج رنگ می باختند. بعد آنها

1- Pline

2- Ostie

3- Mulus

4- Dorade

را به آشپزخانه می فرستادند. دوران نزع ماهی بود که شایستگی آشپز را نشان می داد. اگر ماهی را زنده نمی دیدند، مرده اش را نمی خوردند.

دوبری گفت:

— ولی فاصله میان استی و رم فقط هفت یا هشت منزل بود.

مونت کریستو گفت:

— درست است. ولی هیجده قرن بعد، اگر بهتر از آن انجام نمی دادند، چه افتخاری داشت؟

دو نفر کاوالکانتی چشمه اشان را از هم گشوده بودند، اما آن قدر درک داشتند که حرفی نزنند. شاتو — رنو گفت:

— اینها همه جالب است، با این حال آنچه من بیشتر تحسین می کنم، سرعتی است که در خدمت کردن به شما به کار می رود. گویا شما پنج یا شش روز است که این خانه را خریده اید؟

— بله، حداکثر.

— خوب، من شرط می بندم که در این مدت کوتاه تغییرات کلی در آن داده شده است، چون اگر اشتباه نکنم، این خانه در ورودی دیگری داشت، حیاطش سنگفرش شده و خالی از چمن بود، در حالی که امروز به چمنزاری زیبا تبدیل شده است، و درختانی که به نظر می رسد صد سال داشته باشند آن را احاطه کرده اند.

— بله. من سبزی و سایه را دوست دارم.

خانم ویلفور گفت:

— در واقع سابقاً از دری که به طرف جاده بود داخل می شدند، چون یادم است که شما در روز نجات معجزه آسای من مرا از طرف جاده به داخل خانه آوردید.

— درست است خانم. اما بعد از آن، من ترجیح دادم دری داشته باشم که بتوانم بیشه بولونی را از وراء نرده های آن ببینم.

مورل گفت:

— در عرض پنج شش روز، واقعاً یک اعجاز است.

شاتو — رنو افزود:

— در واقع از خانه ای قدیمی منزلی نو به وجود آمده است. این معجزه آساست، زیرا خانه بسیار کهنه و غم انگیز بود. یادم است دو سه سال پیش که آقای سن — مران این خانه را برای فروش گذاشت، مادرم به من مأموریت داد از آن دیدار کنم.

مادام دوو یلفور گفت:

— آقای سن - مران؟ پس این خانه، پیش از آنکه شما بخرید، متعلق به آقای سن - مران بوده است؟

مونت کریستو جواب داد:

— این طور به نظر می‌رسد.

— چطور به نظر می‌رسد؟ شما نمی‌دانید خانه را از چه کسی خریده‌اید؟

— نه. مباشر من به این جزئیات رسیدگی می‌کند.

شاتو - رنو گفت:

— حقیقت این است که حداقل ده سال است هیچکس در اینجا منزل نداشته است.

دیدن آن با نرده‌های بسته شده، درهای قفل شده و علف‌های هرزی که در حیاط بود انسان را غمگین می‌کرد. این خانه، اگر به پدرزن دادستان تعلق نداشت، می‌شد آن را از نوع خانه‌های متروکی فرض کرد که جنایتی بزرگ در آن انجام گرفته است.

ویلفور که تا آن زمان به سه یا چهار لیوان شرابی که در مقابلش بود دست نزده بود، بدون انتخاب یکی از آنها را برداشت و لاجرم آشامید.

مونت کریستو صبر کرد تا لحظه‌ای بگذرد. سپس در میان سکوتی که بعد از سخنان شاتورنو به وجود آمده بود گفت:

— آقای بارون، عجیب است، اما اولین باری که من داخل این خانه شدم، همین احساس که گفتید به من دست داد. خانه در نظرم چنان شوم جلوه کرد که اگر مباشرم آن را نخریده بود، خودم هرگز حاضر نمی‌شدم آن را بخرم. لابد این دلک حق و حسابی از دفتردار گرفته بود.

ویلفور در حالی که می‌کوشید لبخند بزند گفت:

— ممکن است، اما مطمئن باشید من هیچ دخالتی در این رشوه‌خواری نداشته‌ام.

آقای سن - مران خواسته بود این خانه که سهمی از جهیز نوه اوست به فروش برسد، زیرا اگر سه یا چهار سال دیگر خالی از سکنه می‌ماند، تبدیل به خرابه می‌شد.

این بار مورل بود که به نوبه خود رنگ می‌باخت.

مونت کریستو ادامه داد:

— خصوصاً اتاقی در اینجا بود، در ظاهر بسیار ساده و مثل همه اتاق‌های دیگر.

دیوارهایش با ابریشم سرخ رنگ پوشیده شده بود، نمی‌دانم چرا به نظر من بسیار غم‌انگیز جلوه کرد.

دوبری پرسید:

— چرا غم‌انگیز؟

— نمی‌دانم. آیا انسان می‌تواند مسائل غریزی را برای خودش توجیه کند؟ آیا جاهایی نیست که انسان در آن احساس غم می‌کند؟ برای چی؟ هیچ نمی‌دانیم، شاید به علت یک کشش فکری که ما را به زمانی دیگر، به جایی دیگر می‌برد، که چه بسا هیچ رابطه‌ای با زمان و مکان ما نداشته باشد. به هر حال این اتاق در نظر من اتاق مارکیز دوگانتر^۱ یا اتاق دزدمونا^۲ جلوه کرد. حالا که شام تمام شده است، تصوّر می‌کنم باید آن اتاق را به شما نشان دهم. بعد پایین می‌رویم و قهوه را در باغ صرف می‌کنیم: «نمایش بعد از شام.»

مونت کریستو با حرکت سر از مهمانان سؤال کرد. مادام دوویلفور از جا برخاست. مونت کریستو هم از او متابعت کرد. همه از آنها پیروی کردند.

ویلفور و مادام دانگلار لحظه‌ای سر جای خود می‌خکوب باقی ماندند. با نگاه از هم می‌پرسیدند:

مادام دانگلار سؤال می‌کرد: «شنیدید؟»

ویلفور در حالی که از جا برمی‌خاست با نگاه می‌گفت: «باید به آنجا رفت.» همه به علت کنجکاوی به راه افتاده بودند، زیرا فکر می‌کردند که این دیدار به آن اتاق تنها ختم نمی‌شود و آنها بقیه ویرانه‌ای را که مونت کریستو آن را به کاخ بدل کرده است خواهند دید. پس همه خود را از درهای باز بیرون افکندند. مونت کریستو منتظر دو نفر عقب مانده ایستاد، چون آنها هم به نوبه خود گذشتند، با لبخندی که آنها اگر می‌توانستند درک کنند خیلی بیش از اتاقی که می‌رفتند تا داخل آن شوند آنها را دچار وحشت می‌کرد، آخر از همه به راه افتاد.

پس از گذشتن از عمارت، اتاقهای مبله شده به سبک شرقی با نیمکت‌ها و کوسن‌ها برای همه بسترها، پیمپ‌ها، سلاح‌های زیبا سالن‌های تزیین شده با تابلوهای کار استادان قدیم، اتاق‌های پذیرایی زنانه بادیوارهای پوشیده شده از پارچه‌های دست بافت چین با رنگ‌های محرک، نقاشی‌های شگفت‌انگیز، پارچه‌های قیمتی، بالاخره به آن اتاق موعود رسیدند.

اتاق چیز خاصی نداشت، جز اینکه باوجود به پایان رسیدن روز، چراغی در آن روشن

۱- Marquise de Gange، که در سال ۱۶۶۷ به وسیله برادر شوهرانش کشته شد.

۲- Desdemona، همسر اوئللو که به دست شوهرش کشته شد، در نمایشنامه‌ای از شکسپیر.

نبود، و در حالی که همهٔ اتاق‌ها کاملاً نو شده بود، این یکی همان حالت کهنگی خود را داشت. در واقع همین دو مسأله کافی بود که به اتاق حالتی شوم بدهد. مادام دو ویلفور فریاد زد: «آه، خیلی وحشتناک است.»

مادام دانگلار کوشید چند کلمه‌ای بگوید، اما صدایی از او شنیده نشد. چندین اعتراض با هم برخورد کرد و نتیجه گرفتند که اتاق ابریشم سرخ واقعاً حالتی شوم دارد.

مونت کریستو گفت:

— می‌بینید؟ مثلاً نگاه کنید این بستر به چه طرز عجیبی گذاشته شده است؟ چه رنگ تیره و خون‌آلودی دارد! و این دو تصویر که با مداد رنگی نقش شده است، و رطوبت رنگ آن را زایل کرده است، به نظر نمی‌رسد که با لب‌های بی‌رنگ و چشمان مبهوتشان می‌گویند: «ما دیده‌ایم!»

ویلفور رنگ باخت، مادام دانگلار روی صندلی بلندی که نزدیک شومینه قرار داشت افتاد. مادام دو ویلفور با لبخند گفت:

«شما شهادت آن را دارید که روی این صندلی که ممکن است جنایت روی آن انجام گرفته باشد بنشینید!»

مادام دانگلار به سرعت برخاست. مونت کریستو گفت:

— تنها اینها نیست.

دوبری که هیجان مادام دانگلار از نظرش پنهان نمانده بود پرسید:

— چه چیز دیگری هست؟

دانگلار هم اضافه کرد:

— بله، چه چیز دیگری هست! چون اعتراف می‌کنم که من تا اینجا چیز مهمی ندیدم. و شما آقای کاوالکانتی؟

کاوالکانتی گفت:

— ما در پیز^۱ برج اوگولن^۲ را داریم، در فزار^۳ زندان تاس^۴ را و در ریمینی^۵ اتاق فرانچسکا^۶ و پائولو^۷ را.

1- Pise

2- Ugolin

3- Ferrare

4- Tasse

5- Rimini

6- Franscesco

7- Paolo

مونت کریستو در حالی که دری پنهان شده در پشت پرده را می‌گشود گفت:
 ...بله، اما شما این پلکان کوچک را ندارید. آن را نگاه کنید و آنچه درباره‌اش به
 نظر تان می‌رسد بگویید.
 شاتو - رنوبا خنده گفت:
 - چه خمیدگی شومی به نام پلکان!
 دوبری گفت:

- حقیقت این است که من نمی‌دانم آیا شراب شیو^۱ که نوشیده‌ایم این حالت
 مالیخولیایی را می‌دهد یا نه. اما می‌دانم که به‌طور قطع این خانه را سیاه می‌بینیم.
 اما مورل، از زمانی که صحبت از جهیز والانتین شده بود، افسرده باقی مانده و یک
 کلمه حرف نزده بود.
 مونت کریستو گفت:

- شما یک اوتللو، یا یک آبه دوگانژ^۲ را در نظر بگیرید که در شبی تاریک و توفانی، با
 باری غم‌انگیز که او کوشش دارد از چشم انسان‌ها پنهان کند، اما از دید خداوند مخفی
 نمی‌ماند، قدم به قدم از این پله‌ها پایین می‌رود!
 مادام دانگلار که بازوی ویلفور را گرفته بود، نیمه بیهوش شد، ویلفور خودش هم ناچار
 شد به دیوار تکیه دهد. دوبری فریاد کشید: «خدای من، خانم، شما را چه می‌شود، رنگتان
 به شدت پریده است.»

مادام دوو ویلفور گفت:

- معلوم است او را چه می‌شود، آقای مونت کریستو داستان‌های وحشتناکی می‌گوید.
 شاید قصد دارد ما را از ترس بکشد.
 ویلفور گفت:

- درست است، کنت، شما خانم‌ها را وحشت زده می‌کنید.

دوبری آهسته از مادام دانگلار پرسید:

- شما چه ناراحتی دارید؟

مادام دانگلار با کوششی که به کار برد توانست بگوید:

- هیچ. فقط نیاز به هوا دارم. همین.

دوبری در حالی که بازویش را تقدیم مادام دانگلار می‌کرد به سمت پلکان مخفی پیش رفت و گفت:

— می‌خواهید به باغ پایین برویم؟

— نه. نه. ترجیح می‌دهم همین جا بمانم.

مونت کریستو گفت:

— خانم، آیا واقعاً وحشت شما جدی است؟

— نه آقا. اما شما در فرضیه‌ها تان لحنی به کار می‌برید که به آنها حالت واقعیت می‌دهد.

مونت کریستو لبخند زان گفت:

— خدای من، بله. همهٔ اینها ساختهٔ تفکرات است. چرا نباید مثلاً تصوّر کرد که این اتاق به یک مادر خوب و شریف خانواده تعلق داشته است، این بستر با روکش ارغوانیش همچون بستری است که الاهی لوسین^۱ از آن دیدار کرده است، و این پلکان اسرارآمیز را گذرگاهی دانست که طیب یا دایه برای آنکه خواب نیروبخش زن تازه‌زا را آشفته نکنند از آن پایین آمده‌اند. یا پدر کودک در حالی که نوزاد خفته را در آغوش دارد، از آن گذشته است...

این بار مادام دانگلار به جای آنکه از این تصویر ملایم اطمینان خاطر کسب کند، ناله‌ای کرد و یکسره بیهوش شد.

ویلفور که او را نگه داشته بود تا نیفتد گفت:

— مادام دانگلار حالش به هم خورده است. شاید بهتر باشد او را به کالسگه‌اش ببریم. مونت کریستو گفت:

— آه، خدای من، و من فراموش کرده‌ام شیشهٔ دوایم را با خودم بیاورم.

مادام دوو ویلفور گفت:

— من مال خودم را همراه دارم.

مونت کریستو در حالی که شیشهٔ داروی مادام دوو ویلفور را می‌گرفت گفت: «آه. پس شما آزمایش کردید؟»

— بله. طبق دستور شما آزمایش کردم.

— و موفق شدید؟

۱- Lucienne، الاهی که بر زایمان نظارت می‌کرد.

— بله. گمان می‌کنم.

مادام دانگلار را به اتاق مجاور برده بودند. مونت کریستو قطره‌ای از لیکور سرخ رنگ روی لب‌های او ریخت. مادام دانگلار به هوش آمد و گفت: «آه، چه رؤیای وحشتناکی!» ویلفور میچ دست او را محکم فشرد تا به او بفهماند که خواب ندیده است. در صدد جستجوی آقای دانگلار برآمدند، اما او که از احساسات شاعرانه بری بود به باغ پایین رفته بود و با آقای کاوالکانتی پدر، دربارهٔ راه‌آهنی بین لیوورن^۱ و فلورانس^۲ صحبت می‌کرد. مونت کریستو که غمگین به نظر می‌رسید بازوی خانم دانگلار را گرفت و او را به جانب باغ هدایت کرد. در آنجا آقای دانگلار را یافتند که در بین کاوالکانتی‌ها، پدر و پسر، نشسته بود و قهوه صرف می‌کرد. مونت کریستو به مادام دانگلار گفت:

— آیا واقعاً موجب وحشت شما شدم؟

— نه آقا. ولی می‌دانید، سخن‌ها بر حسب وضع روحی که ما داریم اثر می‌گذارد. ویلفور کوشید که بخندد و گفت:

— آنوقت یک فرضیهٔ موهوم کافی است که... مونت کریستو گفت:

— شما می‌توانید حرف مرا باور نکنید. اما من یقین دارم که در این خانه جنایتی رخ داده است.

مادام دوو ویلفور گفت:

— توجه داشته باشید که ما دادستان را اینجا داریم.

مونت کریستو جواب داد:

— بنابراین من از وضع موجود برای اعلام جرم استفاده می‌کنم.

ویلفور پرسید:

— برای اعلام جرم؟

— بله. در برابر گواهان!

دوبری گفت:

— مسألهٔ جالب است. اگر واقعاً جنایتی در کار باشد، ما آن را با شایستگی هضم می‌کنیم.

مونت کریستو گفت:

– جنایتی در کار است. بیا بید اینجا آقایان. آقای دوویلفور شما هم بیا بید تا اعلام جرم ارزش قانونی داشته باشد، چون باید به شخصیتی که حق قضاوت دارد اعلام شود. مونت کریستو بازوی ویلفور را گرفت، و در حالی که دست مادام دانگلار را هم زیر بازوی خود نگه داشته بود، دادستان را به زیر درخت چنار که تاریکی کامل تر بود کشید. همه مهمانان به دنبال آنها رفتند. مونت کریستو گفت:

– ببینید، اینجا، در این محل (خاک را با پایش کوبید) من برای جوان کردن درختها که پیر شده بودند، دستور دادم زمین را گود کردند تا خاک برگ پای آن بریزم. کارگران من در حین گود کردن زمین صندوقی را، یا در واقع یراق آهنی صندوقی را یافتند که اسکلت یک کودک نوزاد داخل آن بود. امیدوارم این یکی را دیگر خیال پردازی ندانید. مونت کریستو احساس کرد که دست مادام دانگلار در زیر بازوی او منقبض می شود و میج دست ویلفور در دست دیگر او می لرزد.

دوبری تکرار کرد:

– یک کودک نوزاد؟ لعنت به شیطان، به نظرم موضوع جدی می شود. شاتو – رنو گفت:

– خوب، پس من که لحظه ای پیش می گفتم خانه ها مثل آدمها یک روح و یک چهره دارند، و از ظاهرشان باطنشان را منعکس می کنند، اشتباه نمی کردم. این خانه غم انگیز بود، زیرا ندامت داشت، و ندامت داشت چون جنایتی را مخفی می کرد. ویلفور آخرین کوشش خود را به کار برد و گفت:

– از کجا معلوم که این یک جنایت باشد؟ مونت کریستو فریاد کشید:

– چطور؟ کودکی که در باغ زنده به گور شود جنایت نیست؟ آقای دادستان، شما روی این کار چه اسمی می گذارید؟

– چه کسی گفته است که کودک زنده بوده است؟

– اگر مرده بود، چرا اینجا او را دفن کردند؟ این باغ هرگز گورستان نبوده است. ماژور کاوالکانتی ساده لوحانه پرسید:

– در اینجا پدران فرزندکش را چگونه مجازات می کنند؟ دانگلار جواب داد:

– گردنشان را قطع می کنند.

– آه، گردنشان را قطع می کنند؟

مونت کریستو گفت:

— گمان می‌کنم این طور باشد. چنین نیست آقای دوو یلفور؟
ویلفور با لحنی که هیچ جنبه انسانی از آن محسوس نبود گفت:
— بله آقای کنت.

مونت کریستو متوجه شد دو نفری که او به قصد آنها این صحنه را تدارک دیده است،
بیش از این قدرت تحمل ندارند. نخواست آنها را دورتر از این ببرد. پس گفت: «آقایان
گمان می‌کنم قهوه را فراموش کردیم.»
و مهمانانش را به جانب میزی برد که در وسط چمن آماده شده بود.
مادام دانگلار گفت:

— آقای کنت، من در واقع از ضعفی که نشان دادم شرمسارم، اما این داستان
وحشتناک مرا منقلب کرد. خواهش می‌کنم بگذارید بنشینم.
و خودش را روی یک صندلی افکند.
مونت کریستو مقابل او سر فرود آورد، به مادام دوو یلفور که طرف دیگر بود نزدیک شد و
گفت:

— گمان می‌کنم مادام دانگلار باز هم به داروی شما نیاز داشته باشد.
اما پیش از آنکه مادام دوو یلفور به دوستش نزدیک شود، دادستان آهسته در گوش
مادام دانگلار گفت: «من باید با شما گفتگو کنم.»
— چه وقت؟ کجا؟
— فردا، اگر بخواهید در دفتر من، در محکمه قضایی! آنجا مطمئن‌ترین محل است.
— خواهم آمد.

در این لحظه مادام دوو یلفور نزدیک شد. مادام دانگلار لبخند زنان گفت: «متشکرم
دوست عزیزم. دیگر چیزیم نیست، حالم بهتر شده است.»

شب پیش می‌رفت، مادام دوو ویلفور ابراز تمایل کرده بود که به پاریس برگردد، چیزی که مادام دانگلار با وجود ناراحتی آشکاری که احساس می‌کرد، جرأت نکرده بود ابراز کند. آقای ویلفور بنا به تقاضای همسرش اولین نفری بود که آماده عزیمت شد، و در کالسگه‌اش جایی به مادام دانگلار تقدیم کرد، تا همسرش مراقب او باشد. اما آقای دانگلار که به گفتگوی تجاری جالب توجهی با آقای کاوالکانتی مشغول بود، هیچ اعتنایی به آنچه می‌گذشت نداشت.

مونت کریستو زمان تقاضای شیشه دارو از خانم ویلفور، متوجه نزدیک شدن آقای ویلفور به مادام دانگلار شده، و به علت موقعیت، آنچه را به او گفت حدس زده بود، هرچند ویلفور چنان آهسته حرف زد که خود مادام دانگلار هم به زحمت آن را شنید. کنت بی‌آنکه با هیچ ترتیب عزیمتی مخالفت کند، مورل، دوبری، شاتورنو را گذاشت که با اسب‌هایشان بروند، دو خانم را گذاشت که سوار کالسگه ویلفور شوند. دانگلار که بسیار فریفته کاوالکانتی پدر شده بود، به نوبه خود از او دعوت کرد که سوار کالسگه‌اش شود. اما آندره کاوالکانتی که درشکه یک اسبه‌ای مقابل در منتظرش بود، و خانه شاگردی که در اجرای رسوم انگلیسی مبالغه می‌کرد، روی پنجه نیم چکمه‌هایش ایستاده و اسب خاکستری فولادی رنگ را نگه داشته بود تا آندره آسوار درشکه شود، به سوی درشکه خودش رفت.

آندره در مدت صرف شام هیچ حرفی نزده بود، زیرا جوانی بسیار هوشیار بود، و طبعاً از آن می‌ترسید که در میان این مهمانان ثروتمند و نیرومند، که شاید چشمان خیره شده او بدون وحشت دادستان را نگاه نمی‌کرد، حرفی ابلهانه بزند.

آقای دانگلار که با افکندن نگاهی سریع به مازور پیر گردن شق، و به پسرش که قدری محبوب می‌نمود، و با توجه به نشانه‌های مهمان‌نوازی مونت کریستو، تصور کرده بود با یک نواب سروکار دارد که به پاریس آمده است تا فرزند منحصر به فردش را بگذارد که برای زندگی اشرافی آماده شود تسخیر آن دو شده بود.

پس با خوش خلقی بسیار الماس درشتی را که در انگشت کوچک ماژور می‌درخشید، (زیرا ماژور به عنوان مردی محتاط و با تجربه، از ترس آنکه مبدا برای اسکناس‌هایش حادثه‌ای پیش آید، همان روز آنها را تبدیل به شیئی قیمتی کرده بود) برانداز می‌کرد، به بهانه تجارت و سفر از پدر و پسر سؤالاتی درباره نحوه زندگیشان کرده بود، و آنها که قبلاً مطلع شده بودند که می‌بایست حساسی نزد آقای دانگلار برایشان باز شود، تا به یکی چهل هزار فرانک یکجا پرداخت شود، و برای دیگری اعتباری به مبلغ سالانه پنجاه هزار لیور، با خوش خلقی و ادب به بانکدار جواب داده بودند. آنها طوری به آقای دانگلار احترام می‌گذاشتند که اگر جلو خود را نمی‌گرفتند، ممکن بود با مستخدم او هم دست بدهند. این حد سپاسگزاری که به او ابراز می‌داشتند در واقع زیادی بود.

از سویی دانگلار هم احترام بسیار برای کاوالکانتی قایل بود، بخصوص از این جهت که او، مثلاً در مورد ماهی لامپروا، دانش خود را بروز داده و سپس بی آنکه کلامی بر زبان آورد، سهم خود را از ماهی خورده بود. دانگلار نتیجه گرفته بود که این قبیل بزرگ‌منشی برای سلف کاوالکانتی‌ها که احتمالاً در لوک دستور می‌دهد قزل‌آلایی از سویس، خرچگی از برتانی، با وسایلی نظیر وسایل کنت برایش بفرستند، امری طبیعی است. پس او با اعتماد کامل تمام حرف‌های کاوالکانتی را پذیرفته بود.

کاوالکانتی گفته بود:

— آقا، من فردا مفتخرم که برای کار خدمت شما برسم.

دانگلار جواب داده بود:

— از دیدار شما بسیار خوشوقت خواهم شد.

سپس به کاوالکانتی پیشنهاد کرده بود که اگر این کار او را از مصاحبت فرزندش محروم نمی‌کند، او را به هتل پرنس بفرستند.

کاوالکانتی جواب داده بود که پسرش مدت‌هاست زندگی جوانانه خودش را طی می‌کند، اسب‌ها و مستخدمان خود را دارد، و چون با هم نیامده‌اند، اشکال ندارد که جدا از هم برگردند.

پس ماژور سوار کالسکه دانگلار شده و بانکدار که بیش از پیش مجذوب افکار اقتصادی این مردی شده بود که سالی پنجاه هزار فرانک به پسرش می‌پرداخت، و لابد می‌بایست شخصاً سالی پانصد یا ششصد هزار لیور عایدی داشته باشد، در کنار او نشسته بود.

اما آندره‌ا که می‌خواست حالت بزرگ‌منشی به خود بدهد، خانه شاگرد را ملامت کرد که

نیامده است او را پایین پلکان سوار کند و مقابل در خروجی منتظر او مانده است؛ در نتیجه او ناچار شده است سی قدم راه را پیاده طی کند تا به درشکه اش برسد.

خانه شاگرد سرزنش را با فروتنی پذیرفت، لگام را با دست چپ گرفت و با دست راست دسته را به آندره آ داد که آن را گرفت و پوتین ورنی خود را آهسته روی رکاب درشکه گذاشت.

در این لحظه دستی روی شانه او قرار گرفت، مرد جوان روی گرداند، به تصوّر اینکه دانگلار یا مونت کریستو فراموش کرده اند مطلبی را به او بگویند، و هنگام عزیمت او یادشان آمده است. اما به جای یکی از آن دو نفر چهره‌ای عجیب، سوخته شده از آفتاب، دور گرفته در ریشی انبوه دید که با چشمان براق و لبخندی طنزآمیز به او می‌نگرد. در دهان به لبخند گشوده مرد، دو ردیف دندان‌های سفید و نوک‌تیز، چون دندان شغال، بی‌آنکه یکی از آنها کسر باشد، برق می‌زد.

دستمالی چهارخانه و سرخ رنگ این سری را که موهایش خاکستری شده بود می‌پوشانید، نیم‌تنه‌ای کثیف و پاره اندام بلند، لاغر و استخوانی او را که به نظر می‌رسید استخوان‌هایش به هنگام راه رفتن می‌بایست مثل اسکلت صدا کند می‌پوشاند. بالاخره دستی که به روی شانه آندره آ قرار داشت و اولین عضوی بود که او دید، در نظرش بسیار بزرگ جلوه کرد. آیا مرد جوان در نور فانوس این چهره را شناخت، یا فقط از ظاهر وحشتناک مرد ترسید؟ چیزی است که نمی‌شود دانست، اما آنچه یقین است اینکه جوان از جا جست، به سرعت عقب رفت و گفت: «از من چه می‌خواهید؟»

مرد دستش را به جانب دستمال سرخ رنگ سرش برد و جواب داد:

— ببخشید ارباب، شاید مزاحم شما باشم، اما با شما حرف دارم.

خانه شاگرد گفت:

— شب که گدایی نمی‌کنند.

و دست پیش برد تا اربابش را از شر مزاحم خلاص کند. مرد ناشناس با لبخندی تمسخرآمیز و چنان ترس‌آور که مستخدم را مرعوب می‌کرد گفت:

— من گدایی نمی‌کنم. فقط می‌خواهم دو کلمه با ارباب شما که پانزده روز پیش

مأموریتی به من داده است حرف بزنم.

آندره آ به نوبه خود، برای آنکه مستخدم به نگرانی او پی نبرد، با لحنی محکم گفت:

— ببینم، دوست من، چه می‌خواهید زود بگویید.

مردی که دستمال سرخ به سر داشت آهسته گفت:

— می‌خواستم... می‌خواستم.... که شما لطفاً زحمت پیاده برگشتن به پاریس را از دوش من بردارید. خیلی خسته‌ام و چون مثل تو شام خوبی نخورده‌ام، به زحمت می‌توانم روی پایم بند شوم.

مرد جوان از این صمیمانه حرف زدن مرد از جا جست و گفت:
— بالاخره از من چه می‌خواهید؟

— خوب، می‌خواهم تو بگذاری سوار درشکه زیبایت شوم و مرا به پاریس برسانی. آندره‌آ رنگ باخت، اما حرفی نزد. مرد که جوان را با نگاهی مبارزه‌جویانه می‌نگریست گفت: «این فکریست که به نظر من رسیده است. می‌شنوی بنه دتوی کوچولوی من؟»
مرد جوان با شنیدن این اسم، مسلماً نگران شد، زیرا به مستخدمش نزدیک شد و گفت: «درواقع این مرد از جانب من مأموریتی داشته است که باید درباره‌اش گزارش بدهد. شما تا دروازه پیاده بروید، و آنجا درشکه‌ای بگیرید که دیر به هتل نرسید.

مستخدم حیرت‌زده دور شد. آندره‌آ به مرد گفت:

— لااقل صبر کنید من به یک جای تاریک برسم، بعد سوار شوید.
مرد دستمال به سر گفت:

— من خودم تو را به جای خوب می‌رسانم.

دهنه‌آسب را گرفت و درشکه را به محلی رساند که در آنجا محال بود کسی افتخاری را که آندره‌آ به او می‌داد ببیند. بعد گفت:

— فقط برای افتخار سوار شدن به یک درشکه زیبا نیست که تو را زحمت می‌دهم، برای این است که خسته هستم، و بعد، می‌خواهم قدری با تو درباره‌ی یک معامله صحبت کنم.

مرد جوان گفت:

— سوار شوید.

متأسفانه روز نبود، والا دیدن این مرد مسکینی که به راحتی به بالش‌های زربفت تکیه داده و در کنار راننده‌ی خوش‌پوش درشکه نشسته است، نمایی دیدنی بود.
آندره‌آ بی‌آنکه یک کلمه حرف بزند، اسبش را تا آخرین خانه‌ی روستا پیش راند، همراه او هم فقط لبخند می‌زد و ساکت بود، گویی خوشحال است که با چنین وسیله‌ی نقلیه‌ای گردش می‌کند.

چون به خارج از او توی رسیدند، آندره‌آ اطرافش را نگرینست تا مطمئن شود که کسی نمی‌تواند آنها را ببیند یا حرفشان را بشنود. آنگاه اسب را متوقف کرد، دست‌هایش را به

هم صلیب کرد و گفت:

- چرا آمده‌اید راحتی مرا به هم بزنید؟
- پسر، تو خودت چرا از من حذر می‌کنی؟
- من چه حذری از شما کردم؟
- می‌پرسی چه حذری کردی؟ مادر پل وار یکدیگر را ترک کردیم. تو به من گفتی که به سوی پیه‌مون و توسکان می‌روی، ولی این کار را نکردی و به پاریس آمدی.
- این کار من چه ضرری برای شما دارد؟
- هیچ. حتی بعکس، امیدوارم که برایم سود داشته باشد.
- یعنی شما دارید روی من سرمایه‌گذاری می‌کنید؟
- حرف‌های گنده می‌زنی!
- ارباب کادروس، باید به شما بگویم که اشتباه می‌کنید.
- اوقات تلخی نکن کوچولو. تو باید بدانی که بدبختی چیست. خوب، بدبختی انسان را حسود می‌کند. من خیال می‌کردم تو داری در پیه‌مون و توسکان پرسه می‌زنی، برای متأسف بودم، همان‌طور که می‌توانم برای فرزندم متأسف باشم. می‌دانی که من تو را همیشه مثل فرزندم دوست داشته‌ام.
- بعد؟ حرفتان را بزنید.
- ناگهان تو را می‌بینم که از دروازه کاخ ثروتمندان، با یک مستخدم، یک درشکه، با لباس‌هایی که از نوبی برق می‌زند می‌گذری. آه، پس تو یک معدن کشف کرده‌ای، یا شغل یک صراف را خریده‌ای؟
- و همان‌طور که گفتید حسودیتان می‌شود!
- نه، من راضی هستم. آن قدر راضی هستم که خواستم به تو تبریک بگویم کوچولو. اما چون لباس حسابی به تن نداشتم احتیاط کردم تا تو را به خطر نیندازم.
- عجب احتیاطی کردید! شما در حضور مستخدم من راه را بر من می‌بندید...
- می‌خواهی چه کنم فرزندم. من راه را بر تو می‌بندم تا بتوانم تو را بگیرم. تو یک اسب تندرو داری، یک درشکه سبک داری، طبعاً مثل مارماهی لغزانی. اگر امشب دستم به تو نمی‌رسید، خطر این بود که دیگر تو را نبینم.
- می‌بینید که من خود را مخفی نمی‌کنم.

— تو آدم خوشبختی هستی. کاش من هم می توانستم خود را مخفی نکنم. از این گذشته، می ترسیدم تو مرا شناسی، اما تو مرا شناختی.

کادروس با زهر خند اضافه کرد: «تو خیلی مهربانی!»

— ببینم، شما به چه چیز نیاز دارید؟

— چرا به من «تو» نمی گویی؟ این کار بد است، و توقع مرا زیاد می کند، ما دو رفیق قدیمی هستیم.

این تهدید، خشم جوان را فرو نشانده، باد اجبار آن را خاموش کرد. اسبش را با یور تمه به حرکت درآورد و گفت:

— کار تو هم بد است کادروس که با یک رفیق قدیمی این طور حرف بزنی. تو اهل ماری هستی، و من...

— آیا حالا می دانی کجایی هستی؟

— نه. اما در کرس بزرگ شده ام. تو پیری و لجباز، من جوانم و سمج. تهدید کردن در میان آدم هایی مثل ما کار خوبی نیست. همه چیز باید دوستانه بگذرد. آیا گناه من است که اقبال برای تو همچنان بد مانده است؟ و بعکس برای من خوب شده است؟

کادروس با چشمانی که از طمع می درخشید جوان را نگریست و گفت:

— پس حالا اقبال برای تو خوب است؟ این جوانک یک مستخدم عاریه ای نبود؟ خوب، چه بهتر.

آندره که دچار هیجان شده بود گفت:

— خودت می بینی و خوب می دانی، چون راه را بر من بستی. اگر من هم مثل تو یک دستمال به سرم بسته بودم، یک نیم تنه کثیف روی دوشم بود و کفش های سوراخ شده به پا داشتم، تو اصلاً مرا نمی شناختی.

— تو داری مرا تحقیر می کنی و این اشتباه توست. حالا که تو را یافته ام، من هم می توانم مثل تو کت ماهوت بپوشم، خصوصاً که می دانم تو چقدر خوش قلبی. اگر دو دست لباس داشته باشی، یکی را به من می دهی. من، وقتی که تو زیاد گرسنه بودی، سهمی از سوپ لوبیا میم را به تو می دادم.

— درست است.

— عجب اشتباهی داشتی تو! آیا هنوز هم خوش اشتباهی؟

— آندره! با خنده گفت:

— بله.

– شام در خانهٔ این پرنس چی خوردی؟
 – او پرنس نیست. یک کنت است.
 – یک کنت ثروتمند؟ هان؟
 – بله. اما خیال به سرت نزنه، او آدم راحتی نیست.
 – خدای من! خیالت راحت باشد، من نقشه‌ای برای کنت تو ندارم. او را فقط برای تو می‌گذارم.

کادروس سپس لبخند تلخش را از نو ظاهر کرد و گفت: «ولی برای این کار باید چیزی پرداخت.»

– تو چقدر لازم داری؟
 – خیال می‌کنم با ماهی صد فرانک...
 – خوب. با ماهی صد فرانک؟
 – با ماهی صد فرانک میتوانم زندگی کنم، اما بد...
 – با؟
 – با صد و پنجاه فرانک خوشبخت هستم.
 – آندره ده لویی در دست کادروس گذاشت و گفت:
 – بگیر. این دویست فرانک.
 – خوب است.
 – اول هر ماه بیا و همین مبلغ را از دربان من بگیر.
 – باز که داری مرا تحقیر می‌کنی!
 – چه تحقیری کردم؟
 – مرا در رابطه با نوکر قرار می‌دهی. من نمی‌خواهم غیر از با خود تو با کس دیگری تماس بگیرم.

– خیلی خوب. اول هر ماه بیا پیش خودم. تا زمانی که من ماهیانه‌ام را بگیرم، تو هم سهم خودت را دریافت می‌کنی.
 – خوب است. می‌بینم که اشتباه نکرده بودم. تو پسر شجاعی هستی. خوشبختی وقتی برای آدم‌هایی مثل تو برسد، نعمت الهی است. ببینم، اقبالی را که به تو رو کرد برایم تعریف کن.

– چه نیازی به دانستن آن داری؟
 – باز که بی‌اعتماد شدی؟

- نه. باشد، پدرم را یافتیم.
- یک پدر واقعی؟
- تا زمانی که ماهانه مرا بپردازد بله.
- تو باور می کنی و به او احترام می گذاری. اسم پدرت چیست؟
- ماژور کاوالکانتی.
- از تو رضایت دارد؟
- تا حالا به نظر می رسد که من برایش کافی باشم.
- این پدر را چه کسی برایت پیدا کرده است؟
- کنت دو مونت کریستو.
- همان که تو امشب در خانه اش بودی؟
- بله.
- ببین، سعی کن مرا به عنوان یکی از بستگان در خانه او به خدمت بگماری. چون لابد او یک دفتر دارد.
- باشد. درباره تو با او حرف می زنم. اما پیش از آن می خواهی چه کار کنی؟
- کادروس گفت:
- خوب است که تو در این باره فکر می کنی.
- گمان می کنم حالا که تو به وضع من توجه داری، من هم به نوبه خودم می توانم اطلاعاتی درباره تو کسب کنم.
- درست است. من می روم تا اتاقی در یک خانه آبرومند اجاره کنم، لباسی مناسب بپوشم، هر روز ریشم را بتراشم و بروم در قهوه خانه روز نامه بخوانم. شب ها به تماشاخانه می روم، قیافه یک نانوای بازنشسته را خواهم داشت. این است رؤیای من.
- خوب است. اگر این طرح را اجرا کنی و عاقل باشی، همه چیز به خوبی پیش می رود.
- می بینید آقای بوسوئه؟ تو چه کاره می شوی؟ سناتور فرانسه؟
- کسی چه می داند؟
- شاید ماژور کاوالکانتی سناتور باشد، اما بدبختانه مشاغل موروئی ملغی شده است.
- نه در سیاست کادروس!... تو آنچه را می خواستی به دست آوردی و ما به شهر رسیدیم. از درشکه من پایین بپر و دور شو.

— نه دوست عزیز!

— چطور نه؟

— کوچولو، کمی فکر کن، با یک دستمال سرخ روی سر، پای تقریباً برهنه، بدون هیچ نوع مدرک، و ده ناپلئون پول طلا در جیب، بدون محاسبه آنچه قبلاً داشته‌ام. دم دروازه مرا متوقف می‌کنند. آنوقت مجبورم برای اثبات بیگناهی خودم بگویم که تو این ده ناپلئون به من داده‌ای. از آنجا کسب اطلاعات و استشهاد شروع می‌شود. خواهند فهمید که من تولون را بی‌اجازه ترک کرده‌ام، و پست به پست مرا تا کنار دریای مدیترانه می‌برند. به سادگی تبدیل می‌شوم به نمره ۱۰۶، و خداحافظ رؤیای شباهت به یک نانوای بازنشسته! نه پسر، من ترجیح می‌دهم شرافتمندانه در پایتخت زندگی کنم.

آندره آبروهایش را به هم آورد. به نظر می‌رسید که او هم وضع را نامناسب می‌بیند. لحظه‌ای متوقف ماند، نگاهی سریع به اطراف افکند، نگاهش دایره‌ای وسیع را طی کرد، دستش با بیگناهی داخل جیبش شد و در آنجا شروع به نوازش دسته اسلحه جیبی‌اش کرد.

در این بین کادروس هم که حرکات همراهش را از نظر دور نمی‌داشت، دست به پشت خودش کرد و آهسته چاقوی بزرگ اسپانیولی را که همیشه با خود داشت گشود.

چنانکه می‌بینیم، دو دوست سزاوار درک یکدیگر بودند، و هر دو درک کردند. دست آندره آ خالی بیرون آمد و به سبیل سرخ رنگش رسید، چند لحظه آن را نوازش کرد و گفت: «خوب کادروس، پس تو می‌روی که خوشبخت شوی؟»

مهمانخانه دار پل گار، در حالی که چاقویش را در دسته فرو می‌برد گفت:

— همه کوشش خود را به کار می‌برم.

— برویم، داخل پاریس شویم، اما تو چطور از دروازه می‌گذری بی آنکه جلب سوء ظن کنی. گمانم در درشکه بیش از پیاده در مخاطره باشی!

— صبر کن، حالا خواهی دید!

کادروس کلاه آندره را برداشت، لباس گشاد و یقه پهن مستخدم تبعید شده را که در درشکه سرجایش بود پوشید، حالت عبوس مستخدم‌های اعیانی را به خود گرفت که اربابش دارد درشکه را می‌رانند.

آندره آ گفت: «آیا من باید سر برهنه بمانم؟»

— اشکال ندارد. باد شدید است و می‌تواند کلاه تو را برده باشد.

— خیلی خوب، برویم و کار را تمام کنیم.

– من که نگفتم نرویم.
بدون حادثه از دروازه گذشتند.
آندره آدر اولین کوچه عرضی اسبش را متوقف کرد و گفت:
– روپوش مستخدم و کلاه مرا بده.
کادروس از درشکه پایین پرید و گفت:
– تو که نمی خواهی من سرما بخورم.
– پس من چی؟
– تو جوانی، در حالی که من دارم پیر می شوم. خدا حافظ بنه دتو.
کادروس داخل کوچه از نظر ناپدید شد.
آندره آدر حالی که آه می کشید با خود گفت: «افسوس که در این دنیا نمی توان به
سعادت کامل رسید.»

صحنه زناشویی

سه مرد جوان در میدان لویی پانزدهم از هم جدا شده بودند: مورل به جانب بولوار بزرگ رفته بود، شاتو -رنو پل انقلاب را گرفته و دوبری از راه کناره سن گذشته بود.

مورل و شاتو -رنو بر حسب همه احتمالات، چنانکه آن را هنوز در مکالمات مؤدبانه، در مجلس و در تأثیریشلیو در نمایشنامه‌های خوب نوشته شده می‌نامند، به کانون خانوادگی خود رفتند. اما دوبری چون به گیشه لوور رسید به سمت چپ پیچید، با یورتمه تند از کاروسل^۱ گذشت، از کوچه سن - روک^۲ رد شد، در کوچه میشودیر^۳ سر درآورد و به منزل آقای دانگلار رسید. این درست زمانی بود که کالسگه آقای دوویلفور که او و همسرش را به فوبورک سنت اونوره رسانده بود، متوقف می‌شد تا مادام دانگلار را در خانه‌اش پیاده کند. دوبری به عنوان مردی که در این خانه آمد و شد داشت، اول وارد حیاط شد، افسار اسبش را به دست مستخدمی داد و به سوی در بازگشت تا مادام دانگلار را بپذیرد و بازویش را به او داد تا او را به آپارتمانش هدایت کند.

چون در بسته شد، خانم بارون و دوبری در حیاط قرار گرفتند، دوبری گفت:
- هرمین، شما را چه می‌شود؟ چرا با این داستان، یا این افسانه‌ای که کنت گفت
حالتان به هم خورد؟

- زیرا امشب به شدت ناراحت بودم و آمادگی داشتم.
- نه هرمین، این حرف را باور نمی‌کنم. بعکس شما وقتی که به خانه کنت رسیدید، بعکس آقای دانگلار که قدری گرفته به نظر می‌رسید حالتان بسیار عالی بود، و دیدم که بدخلقی او را چگونه سهل گرفتید. آیا کسی برای شما ناراحتی به وجود آورده است؟ می‌دانید که من تحمل ندارم جسارتی نسبت به شما انجام گیرد.
- اشتباه می‌کنید لوسین. مسأله همان است که گفتم، بدخلقی شوهرم که شما دیدید، تصور نمی‌کردم ارزش آن را داشته باشد که درباره‌اش چیزی بگویم.

آشکار بود که مادام دانگلار زیر فشار هیجانی عصبی است که زنها خودشان هم به آن توجه ندارند، یا همان طور که دوبری حدس زده بود دچار هیجانی پنهانی شده بود که نمی خواست آن را به کسی بروز دهد. پس لوسین به عنوان مردی که عادت دارد بخار را عاملی در زندگی زنان بشناسد، بیش از آن سماجت به خرج نداد، و برای پرسشی دوباره یا اعترافی خودجوش منتظر زمانی مناسب تر باقی ماند.

خانم بارون جلو در اتاق، مادموازل کرنلی^۱ را که ندیمه^۲ مورد اعتمادش بود دید و از او پرسید: «دخترم چه می کند؟»

— او تمام شب را تمرین کرده و بعد خوابیده است.

— اما به نظرم می رسد صدای پیانو می شنوم؟

— این مادموازل لوئیز دارمیتی است که پیانو می نوازد.

مادام دانگلار گفت:

— بسیار خوب. بیاید لباس مرا درآورید.

همه داخل اتاق خواب شدند. دوبری روی یک نیمکت بزرگ دراز کشید و مادام دانگلار همراه مادموازل کرنلی داخل اتاق آرایش خود شد. سپس از وراء در اتاقک گفت: «لوسین عزیز، شما همیشه شکایت دارید که اوژنی هرگز کلامی خطاب به شما نمی گوید؟»

لوسین که داشت با سگ کوچک خانم بارون، که او را به عنوان دوست خانواده می شناخت بازی می کرد گفت:

— خانم. من تنها کسی نیستم که این سرزنش را می کنم. چند روز پیش از مورسرف شنیدم که همین شکایت را داشت، و می گفت که یک کلام حرف نمی تواند از زبان نامزدش بیرون بکشد.

— درست است. اما تصوّر می کنم به زودی وضع عوض شود و شما اوژنی را ببینید که وارد دفتر تان می شود.

— وارد دفتر من می شود؟

— یعنی وارد دفتر وزیر.

— برای چی؟

— برای اینکه از شما بخواهد او را در اپرا استخدام کنید. من هرگز چنین عشقی نسبت

1- Corneli

به موسیقی ندیده‌ام. این علاقه برای فردی در محیط اشرافی، مسخره است.
دوبری لبخند زد و گفت:

— خوب، اگر او با رضایت شما و بارون بیاید، ما او را استخدام می‌کنیم، و هرچند برای پرداخت چنین استعدادی فقیر باشیم، می‌کوشیم تا به قدر کافی به او بپردازیم.
مادام دانگلار کورنلی را مرخص کرد، و لحظه‌ای بعد در لباس خواب زیبایش آمد و کنار لوسین نشست. سپس با حالتی رؤیایی شروع به نوازش سگش کرد. لوسین مدتی در سکوت او را نگریست، و بعد گفت:

— هرمین. صریح جواب بدهید: چه چیزی شما را ناراحت کرده است؟
— هیچ چیز.

با این حال چون حالت خفقان احساس می‌کرد از جا برخاست، کوشید نفس بکشد، رفت خودش را در آینه نگریست و گفت:
— امشب قیافه‌ام وحشت‌آور است.

دوبری از جا برخاست تا برود و خانم بارون را از این بابت مطمئن کند، ناگهان در اتاق باز و آقای دانگلار وارد شد. دوبری از نو سر جایش نشست.
بانکدار گفت:

— شب بخیر خانم. شب بخیر آقای دوبری.

خانم بارون به تصوّر اینکه این دیدار غیرمنتظره معنی به خصوصی دارد، از قبیل جبران کلمات تلخی که در طول روز از زبان بارون خارج شده بود، خودش را به نحو کامل آماده کرد، و بی آنکه به شوهرش جواب بدهد رو به لوسین کرد و گفت:
— آقای دوبری، لطفاً چیزی برای من بخوانید.

دوبری که این دیدار نگرانش کرده بود، به آرامش خانم بارون اطمینان کرد و دست به سوی کتابی برد که چاقوی تیغه صدفی با دسته‌کنده کاری شده طلا به عنوان نشانه در میان آن بود. بانکدار گفت:

— ببخشید خانم. شما با بیدار ماندن تا دیروقت خودتان را خسته می‌کنید، ساعت یازده است و خانه آقای دوبری خیلی دور است.

دوبری دچار حیرت شدید شد. نه اینکه لحن کلام دانگلار کاملاً آرام و مؤدبانه نباشد، اما بالاخره از وراء این آرامش و ادب، نوعی هوس غیرعادی محسوس بود که او می‌خواست آن را علی‌رغم میل همسرش انجام دهد.

خانم بارون هم غافلگیر شد و حیرت خود را با نگاهی که شوهرش را، مسلماً اگر

نگاهش به روی روزنامه‌ای که بسته شدن نرخ بهره را اعلام داشته بود خیره نبود، به تفکر واهی داشت نگریست.

نتیجه این شد که این نگاه، هرچند با غرور افکنده شده بود بیهوده به هدر رفت و ثمری از آن عاید نشد. خانم بارون گفت:

— آقای دوبری، به شما اعلام می‌کنم که هیچ میلی به خوابیدن ندارم، و هزار مطلب هست که امشب باید برای شما بگویم. شما شب را به گوش دادن حرف‌های من خواهید گذراند، اگرچه ناچار شوید ایستاده بخوابید.

لوسین با ملایمت گفت:

— مطیع امر شما هستم.

بانکدار به نوبه خود گفت:

— آقای دوبری. خواهش می‌کنم امشب با گوش دادن دیوانگی‌های خانم دانگلار خودکشی نکنید، زیرا فردا هم می‌توانید حرف‌هایش را بشنوید. اما امشب مال من است و من او را برای خودم ذخیره کرده‌ام. می‌خواهم اگر شما اجازه دهید درباره منافع جدی با همسرم صحبت کنم.

این بار ضربه چنان مستقیم بود و چنان عمودی فرود آمد که خانم بارون و لوسین را گیج کرد. هر دو با نگاه از هم پرسش کردند، گویی هرکدام می‌خواست در دیگری پشتیبانی علیه این جمله بیابد. اما قدرت مقاومت‌ناپذیر ارباب خانه غلبه کرد و شوهر فاتح شد. دانگلار ادامه داد:

— دوبری عزیز، تصور نکنید شما را از خانه می‌رانم، نه به هیچ وجه. فقط موقعیتی غیرمنتظره مرا وادار می‌کند که همین امشب گفتگویی با خانم داشته باشم. این وضع آن قدر کم برای من پیش می‌آید که نباید از این بابت کینه‌ای از من به دل بگیرید. دوبری چند کلمه‌ای به عنوان خدا حافظی زمزمه کرد، سر فرود آورد و از در بیرون رفت. چون در پشت سر او بسته شد با خود گفت: «باور کردنی نیست که این شوهرهایی که در نظر ما اینقدر مسخره جلوه می‌کنند، چنین امتیازی بر ما داشته باشند.»

وقتی که لوسین رفت، دانگلار در جای او روی نیمکت نشست، کتابی را که باز مانده بود بست و در حالی که قیافه‌ای کاملاً مغرور به خود می‌گرفت خواست با سگ بازی کند، اما سگ چون رفتار دوستانه‌ای را که با دوبری داشت با او نداشت، خواست او را گاز بگیرد. دانگلار سگ را از پوست گردنش گرفت و به طرف دیگر اتاق، روی یک صندلی پرتاب کرد.

حیوان به هنگام عبور از فضا فریاد کشید و چون به صندلی افتاد پشت یک کوسن مخفی شد، و حیرت زده از این رفتاری که به آن عادت نداشت، ساکت و بی حرکت باقی ماند.

خانم بارون گفت:

— آقا، می‌دانید که شما دارید پیشرفت می‌کنید؟ معمولاً فقط بی ادب بودید، امشب خشن هم شده‌اید.

دانگلار جواب داد:

— زیرا امشب خلقم تنگ‌تر از معمول است.

هرمین بانکدار را با تحقیر بسیار نگریست. این نگاه به طور معمول دانگلار را از جا در می‌برد. اما آن شب چندان توجهی به آن نکرد. خانم دانگلار که از تأثیر ناپذیری شوهرش به خشم آمده بود جواب داد:

— خلق تنگی شما برای من چه اهمیتی دارد؟ آیا این چیزها به من مربوط است؟ خلق تنگی تان را برای خودتان نگه دارید، یا در دفتر کارتان صرف کنید. چون کارمندی دارید که به آنها حقوق می‌دهید، خلق تنگی تان را هم تحویل آنها دهید.

— نه خانم. شما در توصیه تان اشتباه می‌کنید و من به همین دلیل به آن عمل نمی‌کنم. دفتر من محل کار من است و من میل ندارم آرامش آنجا را به هم بزنم. کارمندان من آدم‌های شریفی هستند که برای من مکنت فراهم می‌کنند، و من به نسبت آنچه عاید من می‌کنند حقوقی بسیار کمتر از آنکه شایسته آنهاست به آنها می‌پردازم. پس نسبت به آنها خشم نمی‌گیرم. کسانی که به آنها خشم می‌گیرم آنها هستند که شام مرا می‌خورند، اسب‌های مرا سوار می‌شوند و صندوق مرا رو به ویرانی می‌برند.

— این کسانی که صندوق شما را ویران می‌کنند چه کسانی هستند؟ خواهش می‌کنم توضیح بدهید.

— خیالتان راحت باشد، اگر با رمز حرف می‌زنم، قصد ندارم مدت زیادی شما را به جستجوی اسم وادارم. آنها که صندوق مرا ویران می‌کنند همان‌ها هستند که در هر ساعت پنج هزار فرانک از آن بیرون می‌کشند.

خانم بارون در حالی که می‌کوشید هیجان صدا و سرخی چهره‌اش را مخفی کند گفت:

— منظور شما را درک نمی‌کنم آقا.

— بعکس، خیلی خوب درک می‌کنید. اما اگر اراده تان در نفهمیدن است به شما می‌گویم که روی اوراق قرضه اسپانیا هفتصد هزار فرانک ضرر کرده‌ام.

– مثلاً مرا مسئول این کار می‌دانید؟ تقصیر من است که شما هفتصد هزار فرانک ضرر کرده‌اید؟

– چرا نه؟ به هر حال تقصیر من نیست.

خانم بارون با اوقات تلخی گفت:

– یک بار برای همیشه به شما گفته‌ام که با من دربارهٔ صندوق صحبت نکنید. این

زبان را من نه در خانهٔ والدینم یاد گرفته‌ام، نه در خانهٔ شوهر اولم.

– من کاملاً باور می‌کنم. چون آنها هیچ کدام پول نداشتند.

– این هم دلیلی دیگر برای اینکه من هرگز زبان مبتذل بانکی را که در اینجا گوشم را

می‌آزارد یاد نگیرم. این صدای اکوهایی که دائماً می‌شمرند و باز می‌شمرند، برای من

بیگانه است، نفرت‌آور است، و جز صدای شما صدایی نمی‌شناسم که بیش از آن برایم

نامطبوع باشد.

– در واقع عجیب است. من تصوّر می‌کردم شما از عملیات من بیشترین نفع را

می‌برید!

– من؟ چه کسی شما را واداشته است که چنین فکر ابلهانه‌ای را باور کنید؟

– خود شما؟

– دلم می‌خواهد بگویم در کدام موقعیت؟

– خیلی آسان است. در ماه فوریه گذشته شما اولین کسی بودید که با من راجع به

سهام‌هایتی^۱ حرف زدید. خواب دیده بودید که یک کشتی داخل بندر هاور^۲ می‌شود و خبر

می‌دهد پرداختی که تصوّر می‌شد به فقیران یونان داده می‌شود، می‌رود که به اجرا گذاشته

شود. من که روشن‌بینی رؤیاهای شما را می‌شناسم، تمام کوپن‌هایی را که از وام‌هایتی

یافتم، به‌طور دست‌دوم خریدم. چهار صد هزار فرانک سود بردم، که صد هزار فرانک آن در

اختیار شما قرار گرفت. شما با آن هرچه خواستید کردید، به من ربطی ندارد.

در ماه مارس موضوع امتیاز یک خط آهن پیش آمد. سه تا شرکت آماده بودند و

تضمین‌های مساوی می‌دادند. شما به من گفتید که غریزه‌تان، هرچند خود را در امور

اقتصادی ناآگاه می‌دانید، و من بعکس می‌دانم که غریزه‌تان در بعضی موارد بسیار

گسترده است، گفتید غریزه‌تان به شما الهام می‌کند که امتیاز به شرکتی به نام میدی^۳ داده

خواهد شد. من همان دم برای خرید دو سوم سهام این شرکت ثبت نام کردم. چنانکه شما

پیشگویی کرده بودید امتیاز به آن شرکت داده شد، قیمت سهام سه برابر شد، من یک میلیون سود بردم که دویست و پنجاه هزار فرانک آن را به عنوان انعام به شما دادم. شما این دویست و پنجاه هزار فرانک را چه کردید؟

خانم بارون در حالی که از کینه و بی‌صبری می‌لرزید فریاد زد:
— چه نتیجه‌ای می‌خواهید بگیرید؟

— صبر کنید. به آن می‌رسیم. در ماه آوریل شما شام در منزل وزیر مهمان بودید. راجع به اسپانیا حرف زدند، شما گفتگوهای محرمانه را شنیدید، موضوع تبعید دون کارلوس در میان بود. من سهام اسپانیا را خریدم، تبعید انجام گرفت، و در روزی که شارل پنجم از بیداسوا عبور کرد ششصد هزار فرانک سود بردم. شما از این سود پنجاه هزار اکو دریافت کردید. این پول مال شما بود و به میل خودتان آن را به کار بردید. من حسابش را از شما نمی‌خواهم، اما این واقعیت دارد که شما در طول این سال پانصد هزار لیور دریافت کرده‌اید.

— خوب. بعد چی؟

— آه، بعد. درست بعد از این است که وضع خراب می‌شود.

— شما روش خاصی برای مکالمه دارید!

— این روشی است که افکار مرا بیان می‌کند و تنها چیزی است که برایم لازم است... سه روز پیش شما با آقای دوبری از سیاست حرف زدید، و به نظرتان رسید ضمن حرف‌های او شنیدید که دون کارلوس وارد اسپانیا شده است. من به سرعت سهام خودم را فروختم، خبر منتشر شد، وحشت به وجود آمد، من بقیه را نفروختم، تقریباً مجانی دادم. فردای آن روز معلوم شد که خبر دروغ بوده است. من از این خبر دروغ هفتصد هزار فرانک ضرر کرده‌ام.

— خوب؟

— خوب، همان طور که وقتی سود می‌برم یک چهارم آن را به شما می‌دهم، وقتی ضرر می‌کنم یک چهارم آن را شما باید بدهید. یک چهارم هفتصد هزار فرانک می‌شود صد و هفتاد و پنج هزار فرانک.

— حرف‌های شما عجیب است و من نمی‌دانم به چه مناسبت آقای دوبری را در این جریان وارد می‌کنید؟

— زیرا اگر برحسب تصادف شما صد و هفتاد و پنج هزار فرانک نداشته باشید، می‌توانید از دوستانتان قرض کنید، و آقای دوبری دوست شماست.

خانم بارون فریاد زد:

— تف بر شما...

— فریاد نکشید خانم، نمایش بازی نکنید، وگرنه ناچارم به شما یادآوری کنم که آقای دوبری را در حالی می‌بینم که در برابر پانصد هزار لیووری که شما در طول سال به او داده‌اید پوزخند می‌زند و با خود می‌گوید که او آنچه را ماهرترین قماربازان کشف نکرده‌اند، به دست آورده است: یعنی رولتی که بدون پول گذاشتن روی آن می‌برند، و اگر هم ببازند چیزی نمی‌پردازند.

خانم بارون که داشت منفجر می‌شد گفت: «بدبخت، جرأت می‌کنی بگویی آنچه را امروز به من ملامت می‌کنی، قبلاً نمی‌دانستی؟»

— من به شما نه می‌گویم می‌دانستم، نه می‌گویم نمی‌دانستم. به شما می‌گویم: وضع مرا در طول چهار سالی که شما دیگر زن من نیستید، و من دیگر شوهر شما نیستم در نظر بگیرید. خواهید دید که عاقلانه بوده است یا نه: مدتی پیش از ترک رابطه ما، شما خواستید با صدای دو دانگتان که در تأثر ایتالیا موفق بوده است، موسیقی یاد بگیرید، من خواستم از زن رقاصه‌ای که شهرت زیاد کسب کرده بود رقص بیاموزم؛ این کار دو نفری ما در لندن تقریباً صد هزار فرانک برای من تمام شد. چیزی نگفتم، زیرا در خانواده هماهنگی لازم است. صد هزار فرانک برای آنکه مرد و زن موسیقی و رقص را درست یاد بگیرند خیلی گران نیست. مدتی بعد شما از موسیقی دلزده شدید و به فکر تان رسید که با یک منشی خصوصی وزیر، سیاست را تمرین کنید، من شما را گذاشتم که تمرین کنید، می‌فهمید: برای من چه اهمیت دارد وقتی که شما خرج درس گرفتنتان را از کیسه خودتان بپردازید؟ اما امروز می‌بینم که دارید آن را از صندوق من می‌پردازید، و یادگیری شما برای من هفتصد هزار فرانک تمام می‌شود. پس ایست می‌دهم خانم، زیرا این کار نمی‌تواند ادامه یابد. یا سیاستمدار درس مجانی می‌دهد و من تحملش می‌کنم، یا دیگر پایش را به خانه من نمی‌گذارد. می‌شنوید خانم؟

هرمین به حال خفقان فریاد زد:

— خیلی زیادی است. شما دناوت را از حد می‌گذرانید.

— اما با لذت می‌بینم که شما سر جای خودتان نشسته‌اید و به میل خود از این اصل قانونی که «زن باید دنباله‌رو شوهرش باشد» استفاده کرده‌اید.

— حالا ناسزا می‌گویید!

— حق با شماست. مشاجره را کنار بگذاریم و با خونسردی منطقی حرف بزنیم. من هرگز در کار شما دخالت نکرده‌ام مگر به نفع شما. شما هم همین کار را بکنید. می‌گویید صندوق من به شما ربطی ندارد؟ باشد. روی صندوق خودتان کار کنید، اما صندوق مرا نه پر کنید، نه خالی. از طرفی، از کجا که همه اینها یک ترفند سیاسی نباشد؛ اگر وزیر از اینکه مرا در گروه مخالف می‌بیند خشمگین باشد و از علاقه‌ای که در مردم برمی‌انگیزم دچار حسادت شود، آیا با دوبری همدست نمی‌شود تا به من ضرر بزند؟

— مگر ممکن است؟

— شاید. و الا چه کسی تا حال دیده است که یک خبر تلگرافی دروغ درآید؟ تلگراف دروغ یعنی غیرممکن، یا تقریباً غیرممکن. وقتی با دو پست تلگراف علائمی کاملاً متفاوت داده شود!... معلوم است که در واقع اشتباه بخصوص برای این کار انجام گرفته است.

خانم بارون با فروتنی گفت:

— آقا، گویا شما اطلاع ندارید که آن کارمند اخراج شد و حتی صحبت از این است که درباره‌اش تحقیق کنند، دستور توقیف او صادر شده است، و اگر او بلافاصله فرار نکرده بود این دستور انجام می‌گرفت. این فرار جنون یا گناهکاری او را اثبات می‌کند. این یک اشتباه است.

— بله. اشتباهی که ناشی‌ها را می‌خنداند، وزیر شب بدی را می‌گذراند، آقایان منشی‌های دولتی کاغذها را سیاه می‌کنند و به من هفتصد هزار فرانک ضرر می‌زند. هرمین ناگهان گفت:

— آقا، حالا که به عقیده شما همه اینها از دوبری ناشی می‌شود، چرا به جای اینکه حرف‌ها را به من بزنید، مستقیم با آقای دوبری صحبت نمی‌کنید. چرا مرد را متهم می‌کنید و خشم‌تان را به زن می‌گیرید؟

— آیا من آقای دوبری را می‌شناسم؟ آیا می‌خواهم او را بشناسم؟ آیا می‌خواهم بدانم او چه توصیه‌ای می‌کند؟ آیا من قماربازی می‌کنم؟ نه، همه این کارها را شما می‌کنید. — ولی به نظر می‌رسد حالا که شما از آن استفاده می‌کنید...

— مخلوقات دیوانه. این زنهایی که خودشان را نابغه فرض می‌کنند زیرا توانسته‌اند یک یا ده دسیسه‌ای را که چیده‌اند پنهان کنند! ولی بهتر است فکر کنید که چطور توانسته‌اید فساد خودتان را از چشم شوهران پنهان کنید؟ چون بیشتر اوقات شوهران

نمی‌خواهند ببینند و شما تصور می‌کنید که این هنر شماست. شما فقط کپی بی‌رنگی هستید از هم‌جنس‌انتان. چون من همیشه دانسته و دیده‌ام. شما از شانزده سال پیش کوشیده‌اید اعمالتان را از من پنهان کنید، اما هیچ یک از افکار و اعمال شما، هیچ یک از خطاهای شما از دید من پنهان نمانده است، در حالی که شما زرنگی خودتان را تحسین می‌کنید به تصور اینکه مرا فریب داده‌اید. نتیجه چه شده است؟ اینکه هیچ یک از دوستان شما، از آقای ویلفور گرفته تا آقای دوبری، نبوده‌اند که در برابر من نلرزیده باشند، هیچ کدام از آنها نیست که مرا به عنوان ارباب خانه نشناخته باشد. بالاخره هیچ یک از آنها جرأت نکرده‌اند چیزی را به شما بگویند که امروز خودم می‌گویم. من به شما اجازه می‌دهم که از من نفرت داشته باشید، اما مانع از آن می‌شوم که مرا مورد تمسخر قرار دهید، و بخصوص مانع از آن می‌شوم که به من زیان وارد کنید.

تا لحظه‌ای که نام ویلفور به میان نیامده بود، خانم بارون اراده‌اش را حفظ کرده بود، اما به شنیدن این نام رنگ باخت. در حالی که گویی منگ شده است، از جا برخاست. بازوهایش را به طرزی دراز کرد که گویی از یک شبح کمک می‌طلبد، سه قدم به جانب شوهرش برداشت، و چنانکه به نظر می‌رسید می‌خواهد عمق رازی را که دانگلار مانند همه محاسبات نفرت‌انگیزش نمی‌خواست کاملاً بروز دهد از زبان او بیرون بکشد گفت:

— آقای دو ویلفور؟ یعنی چه؟ چه می‌خواهید بگویید؟

— می‌خواهم بگویم که آقای نارگون، شوهر اول شما که نه فیلسوف بود، نه یک بانکدار، یا شاید هر دو تای اینها بود، وقتی دید از یک دادستان نفعی عاید او نمی‌شود، پس از اینکه بعد از یک غیبت نه ماهه شما را شش ماهه حامله دید، از شدت آندوه دق کرد و مرد. من خشنم، نه تنها این را می‌دانم، بلکه از دانستن آن به خود می‌بالم. این یکی از وسایل موفقیت من است در کارهای تجاریم. برای چه آقای نارگون به جای اینکه دیگری را بکشد، خودش را به مرگ سپرد؟ زیرا او صندوقی نداشت که بخواهد نجاتش دهد. اما من به صندوق خودم دینی دارم. آقای دوبری، شریک من، هفتصد هزار فرانک به من ضرر زده است، باید سهم خودش را از این ضرر بپردازد تا ما کارمان را ادامه دهیم وگرنه باید برای صد و هفتاد و پنج هزار فرانک اعلام ورشکستگی کند، و همان کاری را بکند که ورشکسته‌ها می‌کنند، یعنی ناپدید شود. می‌دانم که او جوان جذابی است، اما در صورتی که اخبارش درست باشد. وقتی درست نباشد پنجاه نفر جذاب‌تر از او هستند.

مادام دانگلار مبهوت مانده بود، با این حال کوششی نهایی انجام داد تا به این حمله آخر جواب بدهد. نتوانست، و در حالی که به ویلفور، به صحنه شام، به این سری عجیب

۶۵ / صفحه‌نقاشویی □ ۳۶۹

بدبختی‌هایی که از چند روز پیش به روی خانه او فرود می‌آمد و آرامش محکم خانوادگی‌اش را به مبارزه‌ای رسوا بدل می‌کرد می‌اندیشید به روی میل افتاد. دانگلار حتی نگاهی هم به سوی او نکرد، بی‌آنکه کلمه‌ای اضافه کند در اتاق را گشود و به آپارتمان خودش رفت. مادام دانگلار چون از حالت نیمه بیهوشی به خود آمد، به نظرش رسید که همه اینها را در رؤیا دیده است.

طرح ازدواج

فردای روزی که این صحنه پیش آمد، در ساعتی که معمولاً دوبری به هنگام رفتن به دفترش دیداری کوتاه از مادام دانگلار می کرد، کالسگه اش در حیاط دیده نشد. ساعت دوازده و نیم، مادام دانگلار کالسگه اش را خواست و بیرون رفت.

دانگلار که در پشت پرده ای کمین این خروج را می کشید، دستور داد به محض بازگشتن خانم به او اطلاع دهند. اما در ساعت دو بعد از ظهر، هنوز او بازنگشته بود. پس دانگلار هم در این ساعت کالسگه اش را خواست، به مجلس رفت و نام خود را برای حرف زدن علیه بودجه دولت ثبت کرد.

از ظهر تا ساعت دو را دانگلار در دفترش به باز کردن تلگرافهایش گذرانده و هر لحظه بیش از پیش گرفته خاطر شده بود. ارقام را به هم اضافه کرده و ضمن دیدارهای دیگر، مازور کاوالکانتی را هم که مانند همیشه آبی پوش، خشک و وقت شناس بود، درست سر ساعتی که روز پیش قرارش را با بانکدار گذاشته بود پذیرفته بود.

دانگلار که در طول جلسه علایم شدیدی از هیجان نشان داده، خصوصاً حملات نیش داری به وزیر داخله کرده بود، پس از خروج از مجلس سوار کالسگه اش شد و به کالسگه چی دستور داد او را به خیابان شانزلهیزه شماره ۳۰ ببرد.

مونت کریستو در خانه بود، اما مهمان داشت. به وسیله مستخدم از دانگلار خواهش کرد که چند لحظه در سالون منتظرش بماند.

بانکدار هنگامی که در سالون منتظر بود دید که در باز شد و شخصی که لباس کشیشی دربر داشت وارد شد، ولی به جای آنکه مثل او در سالون منتظر بماند، شاید به علت آنکه در خانه خودمانی تر بود، با دست به او سلام داد و در یکی از اتاق های مجاور ناپدید شد. لحظه ای بعد دری که کشیش از آن داخل شده بود از نو باز شد و مونت کریستو از آن بیرون آمد. کنت گفت:

— بارون عزیز، مرا ببخشید، یکی از دوستان خوب من، آبه بزونی که شما باید گذشتن او را از سالون دیده باشید، هم اکنون به پاریس رسیده است. ما مدت ها بود از هم جدا

بودیم، و من نخواستم بلافاصله او را ترک کنم. امیدوارم تأخیر مرا به علت این دلیل موجه ببخشید.

دانگلار جواب داد:

– این طبیعی است. منم که بی موقع مزاحم شدم و به زودی می‌روم.
 – به هیچ وجه. بنشینید. ولی مثل اینکه ناراحتی دارید؟ قیافه‌تان نگران به نظر می‌رسد. در واقع مرا به وحشت می‌اندازید. یک سرمایه‌دار اندوهگین همچون ستاره دنباله‌دار است که از وقوع یک بدبختی خبر می‌دهد.
 – آقای عزیز. ناراحتی من از آن است که چندروزی است بداقبالی به من رو کرده است و دائماً صانحه‌ای برایم پیش می‌آید.
 – آیا باز بورس پایین آمده است؟
 – نه. فعلاً برای چندروزی بورس ثابت است. اما مسأله ورشکستگی در تریست^۱ مطرح است.

– واقعاً؟ آیا تصادفاً ورشکسته شما ژاکوپو مانفردی^۲ نیست؟
 – خودش است. فکرش را بکنید. مردی که سال‌هاست سالیانه هشتصد تا نهصد هزار فرانک با من معامله دارد، هرگز یک اشتباه حساب، یک تأخیر پرداخت نداشت، مردی که سفته‌هایش را مثل یک پرنس پرداخت می‌کرد... من یک میلیون از او طلب دارم و او پرداختش را نکول کرده است.
 – آه! راستی؟

– این یک بدبیاری غیرعادی است. ششصد هزار لیور حواله مرا نپرداخته است و چهارصد هزار لیور حواله دیگر به امضای او دارم که به وسیله نماینده او در پاریس می‌بایست پرداخت شود، حواله را فرستاده‌ام، نماینده ناپدید شده است. اینها بعلاوه کوپن‌های اسپانیا، پایان ماه قشنگی برای من می‌سازد.

– آیا واقعاً جریان اسپانیا به شما ضرر زیادی زد؟

– مسلماً. هفتصد هزار فرانک از صندوق من بیرون رفت.

– شما که گرگ کهنه کاری هستید چرا چنین خطایی کردید؟

– گناه همسر من است. او خواب دیده بود که دون کارلوس وارد اسپانیا شده است، به خواب عقیده دارد، می‌گوید خواب مانیتیسیم است، وقتی چیزی را در خواب ببیند، یقین

1- Trieste

2- Jacopo Manfredi

دارد که آن چیز اتفاق می افتد. البته او صندوق و کارگزار خودش را دارد: بازی می کند و می بازد. درست است که پول من نیست، با این حال می دانید که وقتی هفتصد هزار فرانک از جیب زن بیرون بروم، تا حدی بر شوهر اثر می گذارد. این مسأله سر و صدای زیادی به پا کرد. چطور شما خبر نشدید.

— چرا، شنیده بودم. اما جزئیات آن را نمی دانستم. بعلاوه من از بورس بازی بکلی بی اطلاعم.

— هیچ وقت بازی نمی کنید؟

— چطور می توانم بازی کنم؟ من که برای تنظیم عایداتم دچار زحمت زیاد هستم، ناچار خواهم شد علاوه بر مباحثی که دارم، یک کارگزار و یک صندوق دار هم استخدام کنم. اما درباره اسپانیا، تصور نمی کنم خانم بارون بازگشت دون کارلوس را به اسپانیا در خواب دیده باشد چون روزنامه ها در این باره مطالبی نوشتند.

— شما حرف روزنامه ها را باور می کنید؟

— به هیچ وجه. ولی گمان می کنم آن مرد شریف استثنا به خرج داده و به جای خبر تلگرافی خبرهای واقعی فرستاده است.

— این تفسیر درست نیست. خبر ورود دون کارلوس یک خبر تلگرافی بوده است.

— به این ترتیب شما در این ماه تقریباً یک میلیون و هفتصد هزار فرانک از دست داده اید.

— تقریباً ندارد. این درست رقم قطعی است که من از دست داده ام.

مونت کریستو به حالت دلسوزی گفت:

— لعنت به شیطان. این مبلغ برای یک ثروت درجه سوم ضربه سختی است.

دانگلار که خود را تحقیر شده احساس کرد گفت:

— درجه سوم؟ منظور تان از درجه سوم چیست؟

— بله. من ثروت ها را به سه دسته طبقه بندی می کنم. ثروت درجه یک ثروتی را به حساب می آورم که از گنجینه های در دسترس، زمین ها، معدن ها، عایدات اسناد بهادار کشورهای چون فرانسه، اتریش، انگلیس تشکیل شده باشد، به شرطی که این ثروت سرمایه ای بالغ بر صد میلیون را شامل شود. ثروتی را درجه دو می دانم که متشکل از کارخانه ها، شرکت ها و عایدات نایب السلطنه گی یا پرنس نشینی باشد، معادل سالیانه یک میلیون و پانصد هزار فرانک بهره داشته باشد و اصل سرمایه از پنجاه میلیون تجاوز نکند. ثروت درجه سوم سرمایه هایی است که عایدات آن بستگی به اراده دیگری یا به اقبال و

تصادف دارد. یک ورشکستگی، یک خبر تلگرافی آن را می‌لرزاند. مثل صرافی‌ها و عملیات بانکی که به خوش‌شانسی و بدشانسی وابسته است و می‌توان آن را در مقایسه با نیروی بزرگ که نیروی واقعی است، نیروی کوچک خواند. سرمایه فرضی یا واقعی این ثروت را می‌توان به حدود پانزده میلیون تخمین زد. آیا وضع شما تقریباً به این صورت نیست؟
- بله. تقریباً.

- نتیجه این می‌شود که بعد از شش بار خسارت در پایان هر ماه از قبیل این یکی، یک ثروت درجهٔ سوم به حالت نزع خواهد افتاد.
دانگلار با لبخندی بی‌رنگ گفت:
- شما بد حساب می‌کنید.
مونت کریستو جواب داد:

- حالا فرض کنیم هفت ماه، یک میلیون و هفتصد هزار فرانک ضرب در هفت تقریباً می‌شود دوازده میلیون... درست است؟ حق با شماست، هرگز نباید سرمایه‌ای را که برای سرمایه‌دار حکم پوست را برای انسان دارد درواکنش‌هایی از این قبیل به گرو داد. ما لباس‌های کم و بیش با شکوه داریم که اعتبار ماست. اما انسان وقتی که بمیرد جز پوست خود لباسی ندارد. همین‌طور شما هنگامی که معاملات را کنار بگذارید فقط سرمایه واقعی‌تان را دارید که حداکثر پنج یا شش میلیون است. زیرا ثروت‌های درجهٔ سوم فقط یک سوم یا یک چهارم مبلغ ظاهری خود هستند. مثل لوکوموتیو راه‌آهن که در میان دودهایی که احاطه‌اش کرده است خیلی بزرگ‌تر از اصل خود به نظر می‌رسد. خوب، حالا روی این پنج یا شش میلیون که ثروت واقعی شما را تشکیل می‌دهد، شما نزدیک به دو میلیون از دست داده‌اید و به همین میزان از ثروت واقعی شما کسر می‌شود. یعنی آقای دانگلار عزیز، پوست شما زخمی برداشته است که اگر چهار بار تکرار شود مرگ به دنبال دارد. اگر احتیاج به پول دارید من می‌توانم به شما قرض بدهم.

دانگلار که می‌کوشید نگرانی خود را پنهان کند فریاد زد:

- شما حسابگر بدی هستید. در این ساعت پول از راه معاملات دیگر به صندوق من وارد شده است خونی که با یک جراحت بیرون رفته است، در اثر تغذیه به جای خود بازگشته است. من یک مبارزه را در اسپانیا باختم، در تریست مغلوب شدم، اما نیروی دریایی من در هند چند کشتی را گرفته است و پیاده‌هایم در مکزیک معدنی را کشف کرده‌اند.
- خوب است. خیلی خوب است. اما جای زخم باقی می‌ماند و با اولین ضربه خونریزی می‌کند.

دانگلار با لفاظی‌های خاص شارلاتان‌ها که نفعشان در ستودن اعتبار خودشان است گفت:

— نه. چون من روی جاده مطمئن راه می‌روم. برای سرنگون کردن من لازم است که سه حکومت نابود شوند.

— نظیر این اتفاق افتاده است.

— لازم است که زمین از محصول دادن بازماند.

— هفت گاو چاق و هفت گاو لاغر را به خاطر آورید.

— دریا باید مانند زمان فرعون خشک شود. و باز هم دریا‌های دیگری هست که کشتی‌ها می‌توانند در آن کاروان به راه اندازند.

— چه بهتر. می‌بینم که اشتباه کرده بودم و شما وارد ثروت‌های درجه دوم می‌شوید.

دانگلار که مایل بود موضوعی برای عوض کردن گفتگو بیابد، با یکی از آن لبخندهای ساختگی اش که در نظر مونت کریستو مانند ماه‌های خمیری شکلی جلوه می‌کرد که نقاش‌های ناشی در بالای خرابه‌ای می‌کشند گفت:

— حالا که داریم از معاملات حرف می‌زنیم، بگویید ببینم برای آقای کاوالکانتی چه می‌توانم بکنم.

— اگر حواله‌ای نزد شما دارد که به نظر تان درست است به او پول بدهید.

— او امروز صبح با حواله‌ای به مبلغ چهل هزار فرانک به حساب شما با امضای بوزونی که شما آن را پشت‌نویسی کرده بودید نزد من آمد و من بلافاصله آن را پرداخت کردم.

مونت کریستو با حرکت سر موافقت خود را تأیید کرد. دانگلار ادامه داد:

— ولی موضوع فقط این نیست. او اعتباری هم برای پسرش نزد من باز کرد.

— منظور کنجکاوی ندارم، ولی چه مبلغ می‌خواهد به پسرش بدهد؟

— ماهی پنج هزار فرانک.

— یعنی شصت هزار فرانک در سال. حدسش را می‌زد. این کاوالکانتی‌ها آدم‌های

خسیسی هستند. یک پسر جوان با پنج هزار فرانک ماهیانه چه می‌تواند بکند؟

— البته درک می‌کنید که اگر مرد جوان نیاز به چند هزار فرانک اضافی پیدا کند...

— هیچ کاری نکنید آقا. پدر آن رانمی‌پردازد و به حساب خودتان می‌گذارد. شما این

میلیونرهای ماوراء جبال را نمی‌شناسید. آنها یک هارپاگون^۱ واقعی هستند. وای به حال

۱- Haopagons، قهرمان نمایشنامه خسیس از مولیر.

- کسی که برایشان اعتبار باز کند.
- این اعتبار به وسیله تجارتخانه فنزی^۱، یکی از معتبرترین تجارتخانه‌های فلورانس تضمین شده است.
- نمی‌گویم شما چیزی از دست می‌دهید. ولی خودتان را در همان مبلغ اعتبارنامه محدود کنید.
- پس شما به این کاوالکانتی اعتماد ندارید؟
- من حاضرم ده میلیون روی امضای او به او بدهم. ثروت او در ردیف ثروت‌های درجه دوم است که هم‌اکنون درباره‌اش با شما حرف زدم، آقای دانگلار عزیز.
- با این حال چون رفتار و ظاهرش ساده است، من او را به عنوان یک مازور شناختم. نه بیشتر.
- تازه شما به او افتخار دادید. حق با شماست. ظاهرش نشان نمی‌دهد. من اولین باری که او را دیدم به نظرم رسید که زیر سرشانه‌هایش، لیوتنان پیر پوشیده‌ای را می‌بینم. اما ایتالیایی‌ها همه این‌طورند. اگر مانند مغ‌های مشرق زمین انسان را با شکوهشان خیره نکنند، شبیه به یهودی‌های پیر به نظر می‌رسند.
- دانگلار گفت:
- مرد جوان ظاهر بهتری دارد.
- بله. شاید. او قدری محجوب است، اما روی هم‌رفته جوانی شایسته به نظر می‌رسد.
- من اول برایش نگران بودم.
- برای چی؟
- برای اینکه او را تقریباً در زمانی که وارد اجتماع می‌شد در خانه من دیدید، او همراه با یک مرتبی خیلی جدی سفر می‌کرو تا حالا به پاریس نیامده بود.
- دانگلار با حالت بی‌قیدی پرسید:
- گویا این ایتالیایی‌های اشرافی عادت دارند در بین خودشان ازدواج کنند. این‌طور نیست؟ آنها دوست دارند ثروت هاشان را به هم اضافه کنند.
- عادتاً این‌طور است. اما کاوالکانتی آدم بخصوصی است که هیچ کاری را مثل دیگران نمی‌کند. به نظر من او پسرش را به فرانسه فرستاده است تا همسری برای خود بیابد.

– شما این طور فکر می‌کنید؟

– یقین دارم.

– شما درباره میزان ثروت او چیزی شنیده‌اید؟

– بحث سر همین است. بعضی‌ها عقیده دارند که او میلیون‌ها ثروت دارد، و عده‌ای دیگر معتقدند که او یک پول سیاه هم ندارد.

– عقیده شما چیست؟

– به عقیده من توجه نکنید، چون فقط عقیده شخصی است.

– با این حال؟

– عقیده من این است که کاوالکانتی مثل همه این اشراف قدیمی ایتالیا، این افسران قدیمی، می‌دانید که کاوالکانتی‌ها در ارتش فرمانده بوده‌اند، گفتم مثل همه این افسران قدیمی که در شهرستان‌ها حکومت کرده‌اند میلیون‌ها ثروت دارد که آن را در جایی، در زمین مخفی کرده است. این کار عادی آنهاست و معمولاً فرزند ارشد آنها از محل دفینه آگاه است؛ از نسلی به نسل بعد به فرزندان ارشد خود می‌گویند. به همین دلیل همه‌شان خشکیده و زرد رنگند، و با دقت در قیافه آنها می‌توان انعکاس رنگ طلاشان را در چهره‌شان دید.

– و به این ترتیب کسی یک وجب زمین برای آنها سراغ ندارد؟

– حداقل خیلی کم. من برای کاوالکانتی غیر از کاخی که در لوک دارد، ملک دیگری نمی‌شناسم.

دانگلار با حالتی خندان گفت:

– آه. او یک کاخ دارد؟ این خودش چیزی است.

– بله. ولی آن را به وزارت دارایی اجاره داده است و خودش در خانه‌ای کوچک زندگی می‌کند. چنانکه به شما گفتم من او را آدم خسیسی می‌دانم.

– مثل اینکه شما نظر خوبی نسبت به او ندارید؟

– گوش کنید. من او را خیلی کم می‌شناسم. خیال می‌کنم در مجموع او را سه بار دیده باشم. آنچه را از او می‌دانم، از آبه بزونی شنیده‌ام و از خود او. همین امروز صبح او درباره نقشه‌هایی که برای پسرش دارد با من صحبت می‌کرد. به طور ضمنی می‌خواست بگوید از بی‌حاصل ماندن سرمایه‌ای بزرگ در ایتالیا که سرزمینی مرده است خسته شده است و می‌خواهد وسیله‌ای بیابد که یا در فرانسه یا در انگلیس، میلیون‌هایش را به سوددهی برساند، اما توجه داشته باشید، من با وجود اعتماد زیادی که به آبه بزونی دارم، شخصاً هیچ

چیز را تضمین نمی‌کنم.

— مهم نیست، از اینکه این مشتری را برای من فرستادید متشکرم. برای ثبت کردن در دفتر، نام زیبایی است. صندوقدارم که من برایش توضیح داده‌ام کاولکانتی کیست به خود مغرور است. راستی، این فقط سؤالی ساده دربارهٔ توریست‌هاست. آیا اینها وقتی پسرشان را زن می‌دهند، جهیزی هم به او می‌دهند؟

— بستگی دارد. من یک پرنس ایتالیایی را می‌شناسم که به اندازهٔ یک معدن طلا ثروت دارد و یکی از مشاهیر توسکان است. وقتی که پسرانش به میل او ازدواج کنند میلیون‌ها سرمایه به آنها می‌دهد، و اگر ازدواجشان مخالف میل او باشد، فقط ماهی سی اکو به آنها می‌پردازد. اگر فرض کنیم که آندره به میل پدرش ازدواج کند، شاید پدرش دو یا سه میلیون به او سرمایه دهد. اگر فرضاً ازدواج او با دختر یک بانکدار باشد، ممکن است کاولکانتی به نفع خود بداند که با بانک پدرزن پسرش رابطهٔ مالی داشته باشد. حالا فرض کنیم که عروس مورد پسند پدرشوهر نباشد. در این صورت خداحافظ. پدر کاولکانتی دستش را روی کلید صندوقش می‌گذارد، دوبار آن را می‌گرداند، و استاد آندره ناچار است زندگیش را مانند بعضی از فرزندان خانواده‌های پاریس، با نشانه گذاشتن ورق‌ها و ساختن تاس تقلبی در قمار بگذارند.

— این پسر یک پرنسس باواریا^۱ یا پرو^۲ را می‌یابد. یک تاج در بست می‌خواهد، یک الدورادو^۳ لازم دارد.

— همهٔ این عالیجنابان بزرگ ماوراء جبال انسان‌های فانی هستند و دوست دارند با نژادها برخورد کنند. آقای دانگلار عزیز، آیا شما می‌خواهید آندره را زن بدهید که این سؤالات را از من می‌کنید؟

— در واقع معاملهٔ بدی به نظرم نمی‌رسد. من مردی معامله‌گر هستم.

— تصوّر نمی‌کنم طرح شما مربوط به مادموازل دانگلار باشد. شما که نمی‌خواهید آلبر سر این آندره‌ای بیچاره را ببرد؟

دانگلار شانه‌هایش را بالا برد و گفت:

— آلبر! بله، او خیلی نگران این مسأله است!

— تصوّر می‌کنم او نامزد دختر شما باشد؟

— باید بگویم که آقای مورسرف و من چند باری راجع به این ازدواج گفتگو کرده‌ایم. اما

مادام دومورسرف و آلبر...

– نمی‌خواهید بگویید که آلبر را خواستگار مناسبی نمی‌دانید؟
– تصوّر نمی‌کنم ارزش مادموازل دانگلار کمتر از آلبر باشد.
– البته او جهیز زیادی خواهد داشت، خصوصاً اگر تلگراف جنون تازه‌ای به خرج ندهد.

– مسأله تنها جهیز نیست. اما بگویید ببینم، شما چرا مورسرف و خانواده‌اش را به شامتان دعوت نکردید؟
– من پیش از همه او را دعوت کردم. ولی آلبر گفت که دارد با مادام دومورسرف که هوای دریا را برایش تجویز کرده‌اند به دیپ می‌رود.
دانگلار با حالتی خندان گفت:
– بله. هوای دریا برای او خوب است.
– چرا؟

– زیرا همان هوایی است که در جوانی تنفس می‌کرده است.
مونت کریستو بی‌آنکه به نظر برسد به آن توجه کرده است، گذاشت تا طنز بگذرد. بعد گفت:
– نمی‌توانید انکار کنید که اگر آلبر به اندازه مادموازل دانگلار ثروت ندارد، نامی مورد احترام دارد.

– درست است، ولی من نام خودم را کمتر از او نمی‌دانم.
– البته شما نامی مردمی دارید، و نام شما عنوانی را که برای زینت دادن آن به شما داده‌اند زینت می‌دهد. اما شما هوشیارتر از آن هستید که ندانید برحسب بعضی پیش‌داوری‌های نیرومند و ریشه‌دارتر از آنکه بتوان آن را ریشه‌کن کرد، اشرافیت پانصدساله بیش از اشرافیت بیست ساله ارزش دارد.
دانگلار با لبخندی که می‌کوشید تمسخرآمیز جلوه کند گفت:
– برای همین است که من آقای آندره‌آ کاوالکانتی را به آلبر دومورسرف ترجیح می‌دهم.

– تصوّر نمی‌کنم مورسرف‌ها این ترجیح را بپذیرند.
– مورسرف‌ها!... گوش کنید کنت، شما آدم با نزاکتی هستید. این طور نیست؟

- تصوّر می‌کنم این‌طور باشد.
- بعلاوه علایم اشرافیت را می‌شناسید. اگر رنگ نشان مرا نگاه کنید از مال مورسرف پررنگ‌تر است.
- چرا؟
- زیرا درست است که من بارون متولد نشده‌ام. اما لااقل اسمم همان دانگلار است.
- خوب، بعد؟
- در حالی که او مورسرف نامیده نمی‌شود.
- چطور؟ نام او مورسرف نیست؟ نمی‌فهمم.
- مرا یک نفر بارون کرده است و به این دلیل بارون هستم. اما او خودش شخصاً خود را کنت کرده است. و در واقع کنت نیست.
- این غیرممکن است.
- گوش کنید کنت عزیز. آقای مورسرف از سی سال پیش دوست من، یا بهتر است بگویم آشنای من است. شما می‌دانید که من هرگز با وجود نشان‌هایم فراموش نکرده‌ام که از کجا شروع کرده‌ام.
- این دلیل فروتنی بسیار، یا غروری شدید است.
- خوب. هنگامی که من یک کارمند جزء بودم، مورسرف یک ماهیگیر ساده بود.
- اسمش چه بود؟
- فرناند موندگو.
- یقین دارید؟
- خدای من. بله. او به قدر کافی به من ماهی فروخته است که او را بشناسم.
- پس چرا دارید دخترتان را به پسر او می‌دهید؟
- برای اینکه فرناند و دانگلار هر دو تازه به دوران رسیده هستند. هر دو نفر به اشرافیت رسیده و ثروتمند شده‌اند. در هر چیز هم‌ارزش هستند. با این حال درباره‌ او مطالبی گفته شده است که درباره‌ من هرگز نگفته‌اند.
- چه مطالبی؟
- هیچ.
- آه. می‌فهمم. آنچه شما گفتید خاطره‌ مرا درباره‌ نام فرناند موندگو تازه کرد. وقتی در یونان بودم شنیدم که از او نام می‌برند.
- در مورد جریان علی پاشا؟

— بله. درست است.

دانگلار گفت:

— معماً این است، و اعتراف می‌کنم که حاضرم برای کشف آن مبلغی خرج کنم.

— اگر خیلی مایل باشید کار مشکلی نیست.

— چطور؟

— لابد شما در یونان طرف معامله‌ای دارید؟

— مسلماً.

— و در ژانینا؟

— در همه جا.

— بسیار خوب. می‌توانید به طرف معامله‌تان در ژانینا بنویسید و از او بخواهید تا

تجسس کند که یک فرانسوی به نام فرناند موندگو چه نقشی در فاجعه‌ی علی - تبه‌لین داشته است.

— حقّ با شماست. همین امروز نامه را می‌نویسم.

— اگر خبر افتضاح‌آمیزی شنیدید...

— خبرش را به شما می‌دهم.

— خوشحال می‌شوم.

دانگلار خود را به بیرون آپارتمان رساند، با یک جست سوار کالسگه‌اش شد و به راه

افتاد.

کابینه دادستان

بانکدار را واگذاریم تا با یورتمه تند اسب‌هایش به خانه بازگردد، و مادام دانگلار را در گردش صبحگاهیش دنبال کنیم.

گفتیم که مادام دانگلار در ساعت نیم بعد از ظهر اسب‌هایش را خواسته و با کالسکه بیرون رفته بود.

با کالسکه به جانب فوبورگ سن - ژرمن رفت، کوچه مازارین^۱ را گرفت و کالسکه را در پاساژ پون - نوف^۲ متوقف کرد.

خانم بارون که به عنوان زنی خوش سلیقه برای خروج صبحگاهی لباسی ساده پوشیده بود پیاده شد و از پاساژ عبور کرد.

در کوچه گنه گو^۳ درشکه‌ای گرفت و کوچه هارلی^۴ را به عنوان مقصد نشانی داد. به محض آنکه سوار درشکه شد، نقاب سیاه نسبتاً ضخیمی را از جیب خود بیرون آورد و روی لبه کلاه حصیریش وصل کرد، کلاهش را از نو به سر گذاشت و با نگاه کردن در آینه کوچکی دریافت که از او جز پوست سفید و عدسی درخشان چشمش چیزی دیده نمی‌شود.

درشکه پون - نوف را گرفت و از راه میدان دوفین^۵ داخل حیاط هارلی شد. مادام دانگلار کرایه را پرداخت، به طرف پلکان رفت و به زودی داخل اتاق انتظار شد.

صبح‌ها کار زیاد است و تعداد کسانی که در کاخ دادگستری کار دارند زیادتر. افرادی که کار دارند چندان به زن‌ها نگاه نمی‌کنند. مادام دانگلار از اتاق انتظار عمومی گذشت بی‌آنکه بیش از ده زن دیگری که در اتاق منتظر وکیلان خود بودند مورد توجه قرار گیرد. ازدحام در سرسرای آقای دوویلفور زیاد بود، اما خانم بارون حتی نیاز نیافت نام او را بر زبان آورد. به محض آنکه وارد شد دربان پیش آمد و پرسید آیا او نیست که از دادستان

1- Mazarine

2- Pont - Neuf

3- Guénégaud

4- Harly

5- Dauphine

وقت ملاقات گرفته است. با جواب مثبت او، دربان او را از راهرویی اختصاصی به دفتر آقای دوویلفور راهنمایی کرد.

قاضی در روی صندلی خود در حال نوشتن بود و پشت به در ورودی داشت. صدای در را که باز و بسته شد، صدای دربان را که می‌گفت: «خانم داخل شوید.» باز و بسته شدن دوباره در را شنید، بی‌آنکه کوچکترین حرکتی بکند. اما به محض آنکه صدای پای دربان که دور می‌شد قطع شد، او به سرعت روی گرداند، رفت کشوی در را کشید و همه گوشه و کنار را بازرسی کرد.

سپس، چون اطمینان یافت که دیده یا شنیده نمی‌شود، با آرامش گفت:

— متشکرم خانم. از وقت‌شناسی تان ممنونم.

و جایگاهی به مادام دانگلار ارائه داشت که او پذیرفت و نشست، زیرا قلبش چنان به شدت می‌کوفت که در خود احساس خفگی می‌کرد.

دادستان در حالی که می‌نشست و صندلیش را یک نیم دایره می‌گرداند تا روبروی خانم دانگلار باشد گفت:

— خانم. مدت‌هاست برای من چنین سعادت‌ی پیش نیامده است که در تنهایی با شما گفتگو کنم؛ و متأسفانه حالا هم در وضعی قرار داریم که گفتگویی رنج‌آور با هم خواهیم داشت.

— با این حال می‌بینید که من با اولین پیشنهاد شما آمدم، هرچند که این گفتگو برای من رنج‌آورتر است تا برای شما.

ویلفور لب‌خندی تلخ زد و در حالی که بیشتر به افکار خودش جواب می‌داد تا به حرف مادام دانگلار گفت:

— پس حقیقت دارد که همه اعمال ما در زندگی گذشته‌مان، چه تیره و چه درخشان، اثراتی از خود باقی می‌گذارد. واقعیت دارد که قدم‌های ما در زندگی، مثل حرکت خزندگان بر روی شن، شکاری بر جای می‌گذارد. متأسفانه برای بسیاری این شیار اشک آنهاست! مادام دانگلار گفت:

— آقا. شما هیجان مرا درک می‌کنید. این طور نیست؟ پس خواهش می‌کنم رعایت حال را بکنید. این اتاق که بسیاری از گناهکاران لرزان و شرمگین از آن گذشته‌اند، این صندلی که من به نوبه خود لرزان و شرمگین روی آن نشسته‌ام... ببینید. من برای آنکه خودم را زنی گناهکار و شما را یک قاضی تهدیدکننده احساس نکنم، نیاز به همه عقل خود دارم.

و یلفور سر تکان داد، آه کشید و ادامه داد:

– من با خود می‌گویم که جایم روی این صندلی قضاوت نیست، بلکه جایگاه محکومین است.

مادام دانگلار حیرت‌زده پرسید:

– شما؟

– بله. من.

مادام دانگلار که چشم زیبایش با نوری آنی می‌درخشید گفت:

– گمان می‌کنم شما در توجیه وضع خودتان سختگیری می‌کنید. این شیاری که

شما الآن از آن حرف می‌زدید، در اثر حرارت جوانی به وجود آمده است. همیشه در عمق تمایلات، در وراء لذت‌ها قدری ندامت وجود دارد. برای همین است که انجیل، این سرچشمه تسلائی تیره بختان، با حمایت از ما زنان بینوا به عنوان تمثیل قابل تحسین از دختر گناهکار و زن زانیه سخن گفته است. بنابراین من با توسل به این تمثیل، با اندیشیدن به آن هذیان دوران جوانی، اعتراف می‌کنم که امیدوارم خداوند مرا ببخشد، زیرا با رنج‌هایی که کشیده‌ام مکافات من داده شده است. اما شما در این جریان از چه می‌ترسید؟ شما مردان که همه دنیا عذرتان را می‌پذیرد، رسوایی موجب غرورتان می‌شود.

– خانم، شما مرا می‌شناسید که ریاکار نیستم، یا لااقل بدون دلیل ریاکاری نمی‌کنم.

اگر جبین من گرفته است، برای آن است که بدبختی‌های بسیار آن را کدر کرده است. اگر قلبم خشک است، برای آن است که بتواند ضربه‌هایی را که بر آن وارد شده است تحمل کند. من در جوانی چنین نبودم. شبی که برای مراسم نامزدیم در ماریسی، کوچه کورس^۱ دور میزی نشسته بودیم چنین نبودم. اما بعد از آن همه چیز عوض شد. زندگی من صرف دنبال کردن مسائلی شد که غلبه بر آنها مشکل است. حیاتم در اشکال حکمیت درباره کسانی گذشته است که خواسته یا ناخواسته، بر حسب اتفاق یا با اراده شخصی، برای اغوای من، سر راهم قرار گرفته‌اند. کم اتفاق می‌افتد که آنچه با شدت می‌خواهیم به وسیله کسی که آن را از او می‌خواهیم و می‌کوشیم تا به دست آوریم ممنوع نشده باشد. به این نحو بیشتر اعمال انسان، تغییر شکل یافته و در زیر شکلی حقیقت‌نما به پیشواز او می‌آید؛ سپس متوجه می‌شویم عمل بدی که در یک لحظه جنون، ترس، یا هذیان انجام

داده‌ایم، کاری است که می‌توانستیم از آن اجتناب کنیم. وسیله‌ای را که باید به کار می‌بردیم ندیده‌ایم، زیرا کور بوده‌ایم. آنوقت آسان و ساده به نظر می‌رسد، با خود می‌گوییم چرا به جای آن کار این کار را نکردم؟ شما خانم‌ها بعکس کمتر اتفاق می‌افتد که دچار ندامت شوید، زیرا تصمیم به ندرت از جانب شما گرفته می‌شود. رنج‌های شما تقریباً همیشه به شما تحمیل شده است. گناهان شما تقریباً پیوسته جنایتی است که دیگران مرتکب می‌شوند.

— به هر صورت قبول کنید که من، اگر مرتکب گناه شده‌ام، هر قدر این گناه بزرگ باشد، دیروز مجازات سختی را تحمل کردم.

ویلفور در حالی که دست مادام دانگلار را می‌فشرد گفت:

— زن بینوا. این فشار برای نیروی شما خیلی شدید بود. دوبار نزدیک بود از پا درآیید. با این حال...

— با این حال چی؟

— باید بگویم که همهٔ شهادت خود را به کمک بگیرید، چون هنوز مسأله به آخر نرسیده است.

مادام دانگلار وحشت زده فریاد کشید:

— خدای من. چه چیز دیگری باقی مانده است؟

— شما فقط گذشته را می‌بینید که البته تاریک است، حالا تصوّرش را بکنید که آینده‌ای تاریک‌تر از آن وجود دارد. آینده‌ای... به‌طور مسلم هولناک... و شاید خون‌آلود...

خانم بارون که ویلفور را به عنوان مردی آرام می‌شناخت از هیجان او چنان وحشت کرد که دهانش را برای فریاد زدن گشود، اما فریاد در گلویش خاموش شد. ویلفور فریاد زد:

— چطور این گذشتهٔ هولناک زنده شده است؟ چگونه این گذشته از عمق گور، از اعماق

قلب ما که در آن خفته بود، همچون شیخ بیرون آمده است تا رنگ از گونه‌های ما بزداید و پیشانی ما را سرخ کند؟

هرمین گفت:

— لابد یک تصادف باعث آن شده است!

— نه خانم. تصادف نیست. تصادف در این امر هیچ دخالتی ندارد.

— آیا این یک تصادف شوم نیست که همه چیز را به وجود آورده است؟ آیا برحسب

تصادف نیست که کنت دومونت کریستو این خانه را خریده است؟ آیا برحسب تصادف نیست که داده است زمین را کنده‌اند و این کودک بیچاره را از زیر درخت بیرون آورده‌اند؟

مخلوق بیگانه و بینوایی که از من به وجود آمده است و من هرگز نتوانستم بوسه‌ای بر او بزنم؛ ولی اشک بسیار برایش ریختم. وقتی که کنت راجع به بقایای این موجود عزیز حرف می‌زد، همه قلب من به جانب او پرواز می‌کرد. ویلفور با صدایی گرفته گفت:

— نه خانم. من برای گفتن همین جریان وحشتناک بود که شما را طلبیدم. نه، بقایایی در کار نبود که در زیر درخت پیدا شود. نه، کودکی وجود نداشت که از خاک بیرون بیاورند، نه، نباید گریست، نباید نالید، بلکه باید به خود لرزید. مادام دانگلار با حالتی لرزان پرسید:

— چه می‌خواهید بگویید؟

— می‌خواهم بگویم که آقای کنت دو مونت کریستو با کندن زمین نه می‌توانسته است اسکلت کودکی را بیرون بیاورد. نه آهن صندوقی را. زیرا در زیر درخت نه آن بوده است، نه این.

مادام دانگلار در حالی که مردمک خیره شده چشمش را به روی دادستان دوخته بود تکرار کرد: «نه این بوده است، نه آن؟» گویی می‌کوشید آنچه را از خاطرش گریخته است به وسیله انعکاس صوت به یاد آورد. ویلفور پیشانیش را با دست‌ها گرفت و گفت:

— نه. نه. هزار بار نه!

— پس شما کودک بیچاره را آنجا نگذاشته بودید؟ چرا مرا فریب دادید؟ به چه نیتی، بگویید.

— کودک همان جابود. ولی به من گوش کنید خانم. آنگاه دلتان بر من خواهد سوخت. من بی‌آنکه حرفی به شما بزنم، بیست سال است بار غمی را که حالا می‌روم تا به شما بازگویم به تنهایی حمل کرده‌ام.

— خدای من، شما مرا به وحشت می‌اندازید. ولی بگویید گوشم با شماست.

— شما می‌دانید آن شب که در آن اتاق سرخ رنگ، به حال مرگ روی بستر تان افتاده بودید چگونه گذشت. من تقریباً به اندازه شما نفس زنان، منتظر خلاصی شما بودم. کودک به دنیا آمد، بی حرکت، بدون نفس و بدون صدا به دست من داده شد. ما او را مرده تصور کردیم.

مادام دانگلار حرکتی سریع به خود داد، چنانکه گویی می‌خواهد خود را از صندلی بیندازد. ویلفور با متصل کردن دست‌ها به هم از او تقاضای توجه کرد، حرکت او را متوقف

ساخت و حرف خود را تکرار کرد:

— ما او را مرده تصوّر کردیم. من او را در جعبه‌ای گذاشتم که کار تابوت را برای او می‌کرد، به باغ پایین رفتم، چاله‌ای کندم و با عجله او را دفن کردم. تازه از خاک ریختن روی جعبه فارغ شده بودم که بازوی مرد کرسی به سوی من دراز شد، سایه‌ای را دیدم که نزدیک شد و برقی را دیدم که درخشید. دردی احساس کردم، خواستم فریاد بزنم، لرزشی سرد تمام بدنم را گرفت، صدا در گلویم پیچید... به حال مرگ افتادم و خودم را کشته شده تصوّر کردم. هرگز شهامت بی‌نظیر شما را فراموش نمی‌کنم که وقتی من به هوش آمدم و خود را به حال مرگ به پایین پلکان رساندم، شما که ناله مرا شنیده بودید، با آنکه خودتان هم به حال مرگ بودید به کمک من آمدید. ما ناچار بودیم درباره‌ی این رسوایی سکوت کنیم. شما با کمک دایه شهامت آن را یافتید که به خانه‌تان برگردید. من دوئل را بهانه زخم خود قرار دادم و برخلاف انتظار راز ما پنهان ماند. مرا به ورسای بردند، سه ماه با مرگ دست به گریبان بودم، بالاخره زمانی که خطر مرگ از من گذشت آب و هوای جنوب را برایم تجویز کردند. چهار نفر مرد، در حالی که روزی شش منزل راه طی می‌کردند مرا با تخت روان به شالون^۱ بردند، مادام دوو یلفور، همسر اول من با کالسکه به دنبال تخت روان می‌آمد. در شالون مرا در زورق گذاشتند و فقط با سرعت جریان آب از رود ژن گذراندند. وقتی که به آرل رسیدم از نو راهم را با تخت روان تا ماریسی ادامه دادم. دوران نقاهت من شش ماه طول کشید. در این مدت سخنی از شما نشنیدم. جرأت نداشتم از کسی درباره‌ی شما تحقیق کنم. وقتی که به پاریس بازگشتم شنیدم شما که پس از مرگ آقای نارگون بیهوش مانده بودید، با آقای دانگلار ازدواج کرده‌اید.

از آن لحظه که در باغ به هوش آمده بودم همیشه در فکر جسد آن کودک بودم که هرشب در رؤیای من از زمین پرواز می‌کرد، بر فراز گودال پر و بال می‌زد و مرا با نگاه و حرکت دست تهدید می‌کرد. به همین سبب به محض رسیدن به پاریس درباره‌ی آن خانه تحقیق کردم: از زمانی که ما از آن بیرون رفته بودیم، کسی در آن منزل نکرده بود، اما تازه آن را برای نه سال به اجاره داده بودند. رفتم مستأجر را یافتم، ادعا کردم که میل ندارم این خانه که متعلق به پدر زن و مادر زن من است در دست بیگانه باشد. برای باز پس خواندن اجاره از من طلب رفع خسارت کردند که قبول کردم. شش هزار فرانک از من گرفتند، من حاضر بودم ده هزار فرانک بدهم. پول را دادم و اجاره را فسخ کردیم. وقتی در این کار

1- Chalon

موفق شدم با اسب چهار نعل به او توی رفتم. از زمانی که ما بیرون رفته بودیم، هیچکس داخل خانه نشده بود.

ساعت پنج بعد از ظهر بود که به اتاق سرخ رفتم و منتظر شب ماندم. آنجا همه آنچه مدّت یک سال بود در حالت دائمی مرگ می‌دیدم، تهدیدکننده‌تر از همیشه در فکرم ظاهر شد.

آن مرد کرسی که به من اعلام انتقام کرده و از نیم تا پاریس به دنبال من آمده بود، این مرد که در باغ مخفی شده و مرا ضربه زده بود، دیده بود که من زمین را کنده‌ام و کودک را چال کرده‌ام. او می‌توانست موفق به شناختن شما شود، شاید هم شما را می‌شناخت... آیا او شما را وادار به پرداخت حق‌السکوت برای این راز نمی‌کرد؟ آیا برای او که می‌دانست من کشته نشده‌ام، این انتقامی لذت‌بخش نبود. پس لازم بود که پیش از هر چیز بتوانم اثرات گذشته را محو کنم، هر ردّ پایی را از میان بردارم. واقعیت بیش از حدّ در ذهن من زنده بود.

برای همین کار اجاره نامه را لغو کرده بودم، برای همین به او توی رفته بودم و برای همین انتظار می‌کشیدم. شب که شد گذاشتم تا هوا کاملاً تاریک شود. من در آن اتاق بدون روشنایی که وزش باد دائماً درهایش را به لرزش می‌آورد، دائماً به نظرم می‌رسید جاسوسی را می‌بینم که در کمین است. گاه به گاه از جا می‌جستم، احساس می‌کردم که پشت سرم، از بستر صدای ناله شما را می‌شنوم، و جرأت نمی‌کردم روی برگردانم. قلبم در سکوت می‌تپید و صدای آن چنان شدید بود که احساس می‌کردم زخم سینه‌ام دهان باز کرده است. بالاخره صداهای ییلاق یک به یک خاموش شد. دانستم که دیگر نباید ترسی داشته باشم. نه کسی مرا می‌دید و نه صدایی می‌شنید. تصمیم گرفتم پایین بروم. گوش کنید هرمین. من مثل هر آدمی خود را با شهامت می‌دانم، اما وقتی آن کلید کوچک در پلکان را که برای هر دومان آن قدر عزیز بود و شما آن را به حلقه‌ای از طلا وصل کرده بودید بیرون آوردم، وقتی در را گشودم و از میان کرکره‌ها نور کمرنگ مهتاب را دیدم، نوار سفید رنگ نور در نظرم چون شبح جلوه کرد و من بی‌اراده پشتم را به دیوار تکیه دادم، نزدیک بود فریاد بزنم. خیال کردم دارم دیوانه می‌شوم.

بالاخره با کوشش زیاد توانستم بر خود مسلط شوم. از پله‌ها پایین رفتم، تنها چیزی که نتوانسته بودم مقهورش کنم ار تعاش شدید زانوهایم بود. دستم را به نرده می‌گرفتم، اگر یک لحظه نرده را رها کرده بودم به زمین افتاده بودم. به در پایین پله‌ها رسیدم. در پشت این در بیلی را به دیوار تکیه داده بودم. یک چراغ فانوس با خود داشتم، در میان چمن

آماده روشن کردن آن شدم. پس از آن به راهم ادامه دادم. آخرهای ماه نوامبر بود، همه سبزی‌های باغ نابود شده بود. درخت‌ها جز اسکلت‌هایی با بازوهای دراز و بدون گوشت چیزی نبودند. وحشت چنان بر من مستولی شد که با نزدیک شدن به محوطه درخت کاری هفت تیرم را بیرون آوردم و گلوله را در خشاب کردم. دائماً قیافه مرد کرسی را می‌دیدم که از میان شاخه‌ها بیرون می‌آید. محوطه را با فانوس روشن کردم. همه جا خالی بود. نگاهی به اطرافم افکندم، کاملاً تنها بودم. هیچ صدایی سکوت شب را بر هم نمی‌زد، جز صدای جغدی که فریاد تیز و شوم خود را، گویی برای دعوت اشباح شب سر داده بود. فانوسم را به دو شاخه‌ای که سال پیش هم به هنگام حفر زمین در آن محل دیده بودم آویختم.

در طول تابستان علف بسیار در این محل رویده بود و با فرا رسیدن پائیز هیچکس نیامده بود که آنها را بکند. با این حال محلی که کم علف‌تر بود توجه مرا جلب کرد و دانستم آنجاست که زمین را حفر کرده بودم. پس به کار پرداختم. به لحظه‌ای که یک سال بود انتظارش را می‌کشیدم رسیده بودم.

چنانکه امیدوار بودم، وقتی که بیل می‌زدم، هر قطعه از چمن را که می‌کندم به نظرم می‌رسید در انتهای بیل احساس مقاومت می‌کنم، ولی هیچ چیز نبود. حفره‌ای دو برابر حفره قبلی به وجود آوردم، بعد فکر کردم که شاید دچار اشتباه شده‌ام و محل را عوضی گرفته‌ام. به هر طرف رفتم، درخت‌ها را نگاه کردم، کوشیدم جزئیات محل را به خاطر آورم. نسیمی سرد و تند در میان شاخه‌های خشک می‌وزید، و با این حال از پیشانی من عرق می‌ریخت. به یاد آوردم که خنجر در لحظه‌ای بر من فرود آمد که برای لگد کردن خاک دستم را به درخت آبنوسی تکیه داده بودم و پشت سرم نیمکت سنگی بزرگی قرار داشت. همان محل بود.

روی نیمکت افتادم، لحظه‌ای بعد برخاستم و از نو به وسعت دادن حفره پرداختم. هیچ و باز هم هیچ! جعبه در آنجا نبود.

مادام دانگلار که از وحشت به نفس تنگی افتاده بود زمزمه کرد:

— جعبه آنجا نبود.

ویلفور ادامه داد:

— تصور نکنید من به این اقدام قناعت کردم. نه، مرتب در محوطه درخت کاری کاوش

می‌کردم، می‌اندیشیدم که قاتل جعبه را به تصوّر اینکه یک گنجینه است بیرون آورده است و برای آنکه مالک آن شود، آن را با خود برده و چون به اشتباه خود پی برده است، به نوبه خود سوراخی کنده و آن را در سوراخ گذاشته است. همه جا را گشتم و چیزی نیافتم. بعد به فکرم رسید که او وقت این کار را نداشته و جعبه را به راحتی در گوشه‌ای افکنده است. با این اندیشه لازم بود که برای جستجو صبر کنم تا روز شود. به اتاق بالا رفتم و منتظر ماندم.

— آه، خدای من.

— وقتی که روز شد پایین آمدم، اولین کاوش من در همان محوطه درخت‌کاری بود. امیدوار بودم اثراتی بیابم که در تاریکی شب از چشمم مخفی مانده است. زمین را در سطحی معادل بیست پای مربع و با عمقی بیش از دو پا برگردانده بودم. یک روز کامل برای یک مرد مزدور کافی نبود تا کاری را که من در عرض یک ساعت انجام داده بودم، انجام دهد. هیچ چیز نبود، هیچ چیز ندیدم.

آن وقت به جستجوی جعبه پرداختم. برحسب فرضیه من که قاتل می‌بایست آن را در گوشه‌ای افکنده باشد، باید در راهی که به جانب در کوچک خروجی می‌رفت دنبال آن می‌گشتم؛ اما این جستجو هم مثل اولی بی‌نتیجه بود.

با قلب فشردۀ به طرف باغ برگشتم که در آن هم دیگر امیدی برایم باقی نبود.

— او، آدم دیوانه می‌شود.

— یک لحظه به این مسأله امیدوار شدم، اما این سعادت را نیافتم. افکارم را به کمک طلبیدم و از خود پرسیدم به چه دلیل این مرد یک جسد را با خود برده است؟

— لابد چنانکه خودتان گفتید برای داشتن مدرک.

— نه خانم. این دیگر مدرک نمی‌تواند باشد. یک سال جسدی را به عنوان مدرک نگه نمی‌دارند، آن را به یک قاضی نشان می‌دهند و گزارش خود را تهیه می‌کنند. هیچ یک از این دو کار انجام نگرفته بود.

هرمین نفس زنان پرسید:

— پس در این صورت؟

— برای ما چیزی هولناک‌تر از این، شوم‌تر از این، وحشت‌آورتر از این هست؛ اینکه شاید کودک زنده بوده است و قاتل او را نجات داده است.

مادام دانگلار فریادی حاکی از وحشت کشید، دست‌های ویلفور را گرفت و گفت:

— کودک من زنده بود؟ شما فرزند مرا زنده به گور کردید؟ مطمئن نبودید که او مرده

است و او را زیر خاک کردید؟ آه خدای من...

مادام دانگلار از جا برخاسته، مقابل دادستان ایستاده بود و مچ دست‌های او را در میان دست‌های ظریف خود می‌فشرد و با حالتی تقریباً تهدیدآمیز او را می‌نگریست.

ویلفور با نگاهی مبهوت که نشان می‌داد این مرد نیرومند به سرحد ناامیدی و جنون رسیده است او را نگریست و گفت:

— نمی‌دانم. من حدس خودم را به شما می‌گویم. هیچ نمی‌دانم.

خانم بارون به روی صندلی خود بازگشت و در حالی که صدای گریه‌اش را در دستمال خفه می‌کرد نالید:

— آه فرزندم. فرزند بیچاره‌ام.

ویلفور به جانب او آمد. درک کرده بود که برای دور کردن توفان مادرانه که اکنون بر او فرود می‌آمد، باید ترسی را که خود احساس می‌کند، به مادام دانگلار تلقین کند. پس از جا برخاسته و به او نزدیک شده بود تا بتواند آهسته‌تر صحبت کند:

— شما درک می‌کنید که اگر این فرضیه درست باشد، ما از دست رفته‌ایم. این کودک زنده است و کسی هست که از زنده بودن او اطلاع دارد. حالا کنت دو مونت کریستو با ما از جسد کودکی حرف می‌زند که، در جایی که نبوده است، از زیر خاک بیرون آورده‌اند. پس او از این راز آگاه است.

مادام دانگلار زمزمه کرد:

— خداوند! خدای عادل، خدای منتقم!

ویلفور جوابی جز یک غرغری نداد. مادر با سماجت ادامه داد:

— این کودک چه شد آقا؟...

من به جستجوی او پرداختم. بارها او را در شب‌های دراز بی‌خوابی فراخواندم. بارها آرزوی ثروتی شاهانه کردم تا بتوانم یک میلیون راز را از دهان یک میلیون انسان بیرون بکشم، شاید راز من در میان آنها باشد. بالاخره روزی که برای صدمین بار بیل را برمی‌داشتم، برای صدمین بار از خودم پرسیدم که مرد کرسی باکودک چه کرده است. یک کودک نوزاد برای مردی فراری دست و پاگیر است. شاید با مشاهده اینکه او زنده است، او را به رودخانه انداخته باشد.

— نه. غیرممکن است. مردی را به خاطر انتقام می‌کشند، اما یک کودک را با خونسردی غرق نمی‌کنند.

ویلفور گفت:

– بعد فکر کردم که ممکن است او را به پرورشگاه سپرده باشد.
خانم بارون فریاد زد:

– آه، بله. درست است. کودک من آنجاست.

– به پرورشگاه رفتم و تحقیق کردم. دانستم که در آن شب ۲۷ سپتامبر، کودکی نوزاد را در برج پرورشگاه گذاشته‌اند. این کودک در نیمه حوله لطیفی که به عمد نصف کرده‌اند پیچیده بوده است. این نیمه پارچه نیمی از تاج علامت بارونی و یک حرف H را در خود داشته است.

– درست است. همه حوله‌های من همین علامت را داشت. آقای نارگون بارون بود و نام من هرمین است. خدایا سپاسگزارم که کودک من نمرده است.
– نه. او نمرده است.

– و شما این حرف را بی ترس از اینکه من از شدت شادی بمیرم به من می‌گویید؟ او کجاست؟ فرزند من کجاست؟
ویلفور شانه‌ها را بالا برد و گفت:

– آیا من می‌دانم؟ خیال می‌کنید اگر می‌دانستم، جریان را به این صورت، مانند یک نمایشنامه نویس یا داستان نویس برایتان تعریف می‌کردم؟ نه، متأسفانه نمی‌دانم. تقریباً شش ماه بود که زنی با نیمه دیگر حوله آمده و کودک را خواسته بود. این زن تمام تضمین‌هایی را که قانون می‌طلبد تهیه کرده و آورده بود. پس کودک را به او داده بودند.
– می‌بایست درباره این زن تحقیق می‌کردید، او را می‌یافتید.

– شما فکر می‌کنید وقتی وقتم را صرف چه کاری کردم؟ یک تحقیق جنایی را بهانه قرار دادم، تمام پلیس‌ها و مأموران هوشیار و پاسبان‌های ماهر را به جستجوی آن زن گماشتم. اثر او را تا شالون یافتند و از آنجا به بعد ردش را گم کردند.
– گم کردند؟

– بله. او برای همیشه ناپدید شده بود.

مادام دانگلار که داستان را با اشک و آه، با فریادی در هر فرصت گوش داده بود گفت:
– همین! شما به همین قناعت کردید؟

– نه. من هرگز دست از جستجو برنداشتم، از کسب آگاهی، از پرسش باز نایستادم. فقط از دو یا سه سال پیش است که دنباله‌اش را تا حدی رها کرده‌ام. ولی از امروز می‌روم تا از نو شروع کنم. می‌روم تا با شدتی بیش از همیشه دست به کار شوم، و موفق خواهم شد، زیرا حالا دیگر وجدان نیست که مرا به پیش می‌راند، بلکه وحشت است.

خانم بارون گفت:

– ولی تصوّر می‌کنم کنت دو مونت کریستو چیزی از این ماجرا نمی‌داند. زیرا اگر می‌دانست شاید در صدد تحقیق بر نمی‌آمد.

– آه خانم. بدجنسی انسان‌ها عمیق‌تر از بخشش خداوند است. آیا شما به چشم‌های این مرد، هنگامی که با ما حرف می‌زد نگاه کردید؟
– نه.

– آیا گاهی با دقت او را مورد توجّه قرار داده‌اید؟

– شاید. او آدمی غیرعادی است، ولی فقط همین. امّا دیروز یک مسأله توجّه مرا جلب کرد: او از تمام غذاهای لذیذی که به ما خوراند، خودش اصلاً نچشید، از هیچ غذایی سهم خود را برنداشت.

– بله. من هم به این مسأله توجّه کردم، و اگر آنچه را حالا می‌دانم آن وقت می‌دانستم، من هم به هیچ غذایی دست نمی‌زدم، زیرا تصوّر می‌کردم می‌خواهد ما را مسموم کند.

– و می‌بینید که اشتباه می‌کردید.

– بله، شاید. امّا باور کنید که این مرد نقشه‌هایی در سر دارد. برای همین است که می‌خواستم شما را ببینم، با شما حرف بزنم. برای همین از شما می‌خواهم که در مورد همه کس احتیاط کنید، بخصوص در مورد او.

سپس ویلفور نگاهش را عمیق‌تر از پیش به خانم بارون دوخت و ادامه داد:

– بگویید ببینم، شما از رابطه‌ای که میان ما بوده است، با کسی حرفی نزده‌اید؟

– هرگز. به هیچکس!

ویلفور با لحنی مهرآمیز گفت:

– وقتی می‌گویم به هیچکس، شما منظورم را درک می‌کنید؟ این سماجت را بر من ببخشید.

خانم بارون سرخ شد و گفت:

– آه، بله آقا. خیلی خوب می‌فهمم. سوگند یاد می‌کنم که به هیچکس نگفته‌ام.

– آیا عادت ندارید شب‌ها آنچه را در طول روز گذشته است، در دفتر یادداشت کنید؟ دفتر خاطرات ندارید؟

– نه. متأسفانه زندگی من در نیرنگ می‌گذرد، چنانکه خودم هم آن را از یاد می‌برم.

– نمی‌دانید که آیا در خواب حرف می‌زنید یا نه؟

— من خوابم مثل کودکان عمیق است. آیا به یاد ندارید؟
خانم بارون با گفتن این حرف سرخ شد و ویلفور که رنگش به شدت پریده بود چنان آهسته که به زحمت شنیده می شد گفت:
— درست است.

— خوب؟

— خوب، می دانم چه کاری برایم باقی مانده است که انجام دهم. از امروز تا پیش از پایان هشت روز خواهم دانست که آقای مونت کریستو کیست، از کجا می آید، به کجا می رود، و برای چه در حضور ما از کودکی حرف می زند که در باغش از زمین بیرون آورده اند.

ویلفور این سخنان را با لحنی ادا کرد که کنت اگر آن را می شنید به لرزه درمی آمد.
سپس دستی را که خانم بارون با اکراه به او داد فشرد، با احترام بسیار او را تا دم در مشایعت کرد.

مادام دانگلار پس از خروج در شگه دیگری گرفت، خود را به پاساژ رساند و در سوی دیگر پاساژ کالسکه و کالسکه چی خود را یافت. کالسکه چی در انتظار او با آرامش در روی جایگاه خود به خواب رفته بود.

مجلس رقص تابستانی

همان روز، در حدود ساعتی که مادام دانگلار مجلس مشاوری را با دادستان در دفتر او می‌گذارند، کالسگه بزرگ مسافرتی وارد کوچه هلدن شد، از در شماره ۲۷ گذشت و در حیاط خانه متوقف شد.

پس از لحظه‌ای در کالسگه باز شد، مادام دومورسرف که به بازوی پسرش تکیه داشت پیاده شد. آلبر بلافاصله، پس از آنکه مادرش را به آپارتمان رساند، دستور حمام و سپس آماده کردن اسب‌هایش را داد و عازم خیابان شانزله‌لیزه، نزد کنت دو مونت کریستو شد. کنت با لبخند همیشگی‌اش او را پذیرفت. برای آلبر عجیب بود: به نظرش نمی‌رسید که هرگز بتوان در قلب و روح این مرد قدمی به جلو برداشت. آنها که می‌خواستند راه عبوری در صمیمیت با او بیابند، با دیواری غیرقابل عبور مواجه می‌شدند. مورسرف با بازوهای گشوده به جانب او رفت، اما با دیدن چهره‌او، هرچند لبخند به لب داشت، بازوهایش پایین آمد و فقط جرأت کرد دست به سوی او دراز کند. مونت کریستو طبق معمول فقط دست او را لمس کرد، بی‌آنکه آن را بفشارد. آلبر گفت:

— کنت عزیز، من برگشتم.

— خوش آمدید. از دیپ می‌آیید؟

— نه، از تره پور. یک ساعت پیش رسیدم و اولین دیدارم از شماست.

— خیلی لطف کردید.

— تازه چه خبر؟

— چه خبر؟ این را از من که یک خارجی هستم می‌پرسید؟

— من وقتی از شما می‌پرسم چه خبر، منظورم این است که آیا برای من کاری انجام

دادید؟

مونت کریستو تظاهر به نگرانی کرد و پرسید:

— آیا شما مأموریت کاری را به من داده بودید؟

— خواهش می‌کنم تظاهر به بی‌تفاوتی نکنید. می‌گویند عواطف احساسی از

فاصله‌های دور عبور می‌کند: من در تره‌پور ضربه‌الکتریکی را دریافت کردم و می‌دانم که شما اگر هم کاری برای من نکرده باشید، لااقل به من فکر کرده‌اید.

– این ممکن است. در واقع من به شما فکر کردم، اما ضربه‌الکتریکی، اگر من هادی آن بوده‌ام، اعتراف می‌کنم که خارج از اراده‌ی من کار خود را انجام داده است.

– خواهش می‌کنم جریان را برایم حکایت کنید.

– خیلی ساده است. آقای دانگلار در منزل من شام خورد.

– این را خوب می‌دانم، چون برای فرار از حضور او بود که من و مادرم به سفر رفتیم.

– آقای آندره آکاوالکانتی هم بود.

– پرنس ایتالیایی شما؟

– مبالغه نکنید، آندره فقط عنوان ویکونت به خود می‌دهد.

– به خود می‌دهد؟ پس در واقع ویکونت نیست؟

– من چه می‌دانم؟ او به خود می‌دهد، من به او می‌دهم به هر صورت این عنوان را دارد.

– چه مرد عجیبی هستید شما. خوب، پس آقای دانگلار در منزل شما با ویکونت آندره آکاوالکانتی شام خورد.

– با آندره آکاوالکانتی، مارکی پدر او، خانم دانگلار، خانم و آقای دوویلنور، و افراد خوش صحبتی از قبیل آقای دوبری، ماکزیمیلین مورل، آقای شاتو – نو...

– از من حرفی زدند؟

– هیچ حرفی از شما نزدند.

– خیلی بد شد.

– چرا بد شد؟ گمان می‌کنم شما را فراموش کرده بودند، و این همان چیزی بود که شما می‌خواستید.

– کنت عزیز، اگر از من حرفی نزدند، دلیل بر این است که در باره‌ام زیاد فکر کرده‌اند. در این صورت ناامید می‌شوم.

– برای شما چه اهمیتی دارد، چون مادموازل دانگلار در بین کسانی که به شما فکر می‌کردند نبود. البته او می‌توانست در خانه خودش به شما فکر کرده باشد.

– نه. در این مورد یقین دارم. او اگر هم به من فکر کرده باشد به همان نحوی است که من به او می‌اندیشم.

– چه احساس خوش‌آیندی! در این صورت شما دو نفر از هم نفرت دارید؟

– گوش کنید کنت. من مادموازل دانگلار را به عنوان زنی که زجر می‌کشد و باید برایش متأسف بود، خارج از قرار ازدواجی که بین پدران ما گذاشته شده است می‌پسندم. و تصوّر می‌کنم مادموازل دانگلار می‌تواند معشوقه‌ای جذاب باشد. اما به عنوان همسر... نه. مونت کریستو به حالت خندان گفت:

– پس طرز فکر شما درباره‌ی همسر آینده‌تان چنین است؟

– بله، قدری خشن به نظر می‌رسد، ولی لااقل واقعی است. بنابراین، چون نمی‌توان از این رؤیا یک حقیقت ساخت، چون برای به منظور رسیدن پدران می‌بایست که مادموازل دانگلار همسر من شود و با من زندگی کند، در کنار من فکر کند، نزدیک من آواز بخواند، اشعار و نت‌های موسیقی‌اش را در ده قدمی من بسازد، و این کار تمام مدّت حیات من ادامه یابد، به سئوه می‌آیم. یک معشوقه را می‌توان ترک کرد، اما همسر! برای تمام عمر است. همیشه باید او را نگه داشت، خواه دور باشد، خواه نزدیک. نگه داشتن مادموازل دانگلار، حتّی از دور، وحشتناک است.

– شما آدم مشکلی هستید و ی‌کونت.

– بله. چون همیشه به چیزی فکر می‌کنم که غیر ممکن است.

– چه چیزی؟

– به اینکه بتوانم برای خودم همسری بیابم نظیر آنکه کنت دومورسرف برای خود یافته است.

مونت کریستو رنگ باخت، در حال بازی کردن با اسلحه‌ی زیبایی که در دست داشت و آن را به صدادر می‌آورد آلبر را نگرست و گفت:

– پس کنت دومورسرف خیلی خوشبخت است؟

– شما عقیده‌ی مرا درباره‌ی مادرم می‌دانید آقای کنت. او یک فرشته‌ی آسمانی است که هنوز هم زیباتر و خوش صحبت‌تر از همیشه است. من با او از تره‌پور برمی‌گردم. برای هر پسری، همراهی کردن مادرش یا خوش آیند است، یا عذاب. برای من، چهار روزی را که تنها با مادرم گذراندم، راضی‌تر، خوش آیندتر و شاعرانه‌تر از آن برایم گذشت که فرشته‌ی عشق و زیبایی را با خودم به تره‌پور برده باشم.

– کمال تا این حدّ ناامیدکننده است. شما با این تفسیرتان تمام کسانی را که احاطه‌تان کرده‌اند وادار می‌کنید که همه‌ی عمر عزب بمانند.

– برای همین است که چون می‌دانم در دنیا زنی در این حدّ کمال وجود دارد، علاقه‌ای به ازدواج با مادموازل دانگلار ندارم. لابد توجه کرده‌اید که گاهی خودخواهی ما آنچه را به

ما تعلق دارد با رنگی درخشان جلوه می‌دهد. الماسی که در پشت جعبه جواهر فروشی می‌درخشد، زمانی که به ما تعلق یابد زیباتر جلوه می‌کند. اما اگر ناچار شویم قبول کنیم که الماسی زیباتر از آن هست و ما محکوم باشیم الماس کم‌بهاتر خودمان را نگه داریم، دچار رنج می‌شویم.

کنت زمزمه کرد: «آدم مغرور»

— به خاطر همین روزی که اوژنی متوجه شود من ذره‌ای ناچیزم و به زحمت می‌توانم به تعداد میلیون‌های او صد هزار داشته باشم، از خوشحالی به هوا می‌پریم.
مونت کریستو لبخند زد. آلبِر گفت:

— من فکر دیگری هم کردم. فرانز از چیزهای غیرعادی خوشش می‌آید. من کوشیدم او را علی‌رغم میل خودش عاشق مادموازل دانگلار کنم. به چهار نامه‌ای که باروشی شوق برانگیز نوشتم و برایش فرستادم فرانز جواب نوشت: «درست است که من غیرعادی را دوست دارم، اما غیرعادی بودنم تا آنجا پیش نمی‌رود که زیر قول خودم بزنم.»

— کار شما فداکاری دوستانه‌ایست: زنی را که خودتان فقط به عنوان معشوقه می‌پسندید می‌خواهید به عنوان همسر به دوستان واگذارید.
آلبِر خندید و گفت:

— راستی، فرانز عزیز به زودی می‌آید. اما برای شما مهم نیست، چون گمان می‌کنم شما او را دوست ندارید.
کنت گفت:

— من؟ آه ویکونت عزیز. شما چرا می‌گویید من فرانز را دوست ندارم؟ من همه را دوست دارم.

— من از اینکه در میان همه هستم سپاسگزارم.

— مسائل را با هم مخلوط نکنید. من همه را در ردیفی دوست دارم که خداوند دستور داده است: «هموعان خود را در مسیحیت دوست بدارید.» اما فقط از عده کمی نفرت دارم. برگردیم به آقای فرانز دپینای. گفتید که به زودی می‌آید؟

— بله. آقای دوویلفور او را احضار کرده است. از قرار معلوم دوویلفور به همان اندازه مشتاق از دواج مادموازل والانتین است، که آقای دانگلار مشتاق شوهر دادن اوژنی است. واقعاً به نظر می‌رسد که دختر بزرگ داشتن برای پدران مثل پدر داشتن برای دختران خسته‌کننده است. تصور می‌کنم از این امر دچار تب می‌شوند و ضربان نبضشان به نوبد بار در دقیقه می‌رسد، تا وقتی که موفق شوند آنها را از سر باز کنند.

— اما آقای دینای مثل شما نیست. رنج خود را با حوصله تحمل می‌کند.
 — بهتر از این می‌کند: آن را جدی می‌گیرد. کراوات سفید می‌بندد و از هم‌اکنون دربارهٔ خانواده‌اش صحبت می‌کند. از طرفی او برای ویلفورها حرمت بسیار قایل است.
 — و این حرمت شایستهٔ آنهاست. این طور نیست؟
 — تصوّر می‌کنم چنین باشد. آقای دوو ویلفور همیشه به نام مردی سختگیر اما عادل شناخته شده است.

— خوب است که شما این یکی را مثل دانگلار بینوا توصیف نمی‌کنید.
 آلبر با خنده گفت:

— شاید علتش این باشد که من مجبور نیستم با دختر او ازدواج کنم.
 — در واقع غرور شما از حد گذشته است.

— غرور من؟

— بله. شما. حالا یک سیگار بردارید.

— با کمال میل. ولی چرا گفتید غرور من از حد گذشته است؟
 — زیرا اینجا نشسته‌اید و به هر در می‌زنید که با مادمازل دانگلار ازدواج نکنید.
 بگذارید کارها طبق روال پیش برود، و چه بسا شما نباشید که قولتان را پس می‌گیرید.
 آلبر کنت را با نگاهی خیره نگریست. کنت در حالی که لحن خود را عوض می‌کرد ادامه داد:

— آقای ویکونت، شاید به زور گردن شما را لای در نگذارند. ببینم، جداً شما میل به قطع این ازدواج دارید؟

— حتی حاضر صد هزار فرانک برای آن بپردازم.

— خوب، خیالتان راحت باشد. آقای دانگلار حاضر است برای همین مسأله دو برابر آن بپردازد.

آلبر با اینکه نتوانست از احساسی ناخوش آیند در قلب خود جلوگیری کند گفت:
 — واقعاً؟ آیا این سعادت حقیقت دارد؟ ولی کنت عزیز، لابد آقای دانگلار دلایلی برای این امر دارد؟

— آه، چه خوب طبع مغرور و خودپسندت را بروز دادی! خوب است. دارم انسانی را می‌بینم که می‌خواهد عزت نفس دیگری را با تبر بشکافد و چون به عزت نفس خودش یک سوزن فرو کنند فریاد می‌زند...

— نه. ولی به نظرم می‌رسد که آقای دانگلار...

– می بایست از اینکه شما دامادش شوید خوشحال باشد، این طور نیست؟ خوب، آقای دانگلار آدم کج سلیقه ایست و از داشتن کسی دیگر به عنوان داماد خوشحال تر می شود... از کی؟

– نمی دانم. نگاه کنید، استعاره ها را دریابید و از آنها مطلب به دست آورید.
– خیلی خوب. می فهمم، گوش کنید، مادرم... نه، مادرم نه، اشتباه کردم، پدرم قصد دارد یک مجلس رقص برپا کند.

– مجلس رقص در این موقع سال؟
– مجلس رقص تابستانی مدر روز است.
– عده زیادی از کسانی که کنتس می خواهد دعوت کند در پاریس نیستند. کنتس از این بابت ناراحت می شود.

– خیلی ها اینجا هستند. این مجلس رقصی می شود از نژاد اصیل، کسانی که در ماه ژوئیه در پاریس می مانند، پاریسی های اصیل هستند. لطفاً کاوالکانتی ها را به این مجلس رقص دعوت کنید.

– این ضیافت کی قرار است برگزار شود.
– شنبه شب آینده.

– آقای کاوالکانتی پدر پیش از آن می رود.
– ولی پسر که می ماند، شما لطفاً کاوالکانتی پسر را با خودتان بیاورید.
– گوش کنید و بیکونت. من او را نمی شناسم.
– او را نمی شناسید؟

– نه. اولین بار سه چهار روز پیش بود که او را دیدم و هیچ تضمینی از او نمی کنم.
– اما شما او را در خانه خود می پذیرید!

– برای من مسأله فرق می کند. او به وسیله یک آبه محترم که ممکن است اشتباه کرده باشد به من معرفی شده است. شما اگر می خواهید خودتان مستقیماً آندره را دعوت کنید؛ اما از من نخواهید که او را به شما معرفی کنم. اگر بعدها او بامادمازل دانگلار ازدواج کند، شما مرا متهم به نیرنگ خواهید کرد و حاضرید سر مرا ببرید. از طرفی من اصلاً نمی دانم که آیا خودم خواهم آمد یا نه.

– برای چه نیاید؟

– اول برای اینکه هنوز دعوت نشده ام.

– من بخصوص اینجا آمده ام تا شخصاً دعوت نامه شما را برایتان بیاورم.

– خیلی لطف کردید. ولی ممکن است مانعی برای من پیش آید.

– اگر آنچه را می‌خواهم به شما بگویم بشنوید، آن قدر لطف خواهید داشت که هر مانعی را از پیش پا بردارید.

– چه می‌خواهید بگویید؟

– مادرم از شما خواهش کرده است که حتماً بیایید.

مونت کریستو از جا جست و گفت:

– کنتس دومورسرف؟

– آه، کنت، باید به شما بگویم که کنتس دومورسرف خیلی آزادانه با من حرف می‌زند. اگر آن رشته‌های احساسی که ساعتی پیش به شما می‌گفتم در شما به حرکت نیامده است، معلوم می‌شود که شما فاقد آن هستید. زیرا مدت چهار روز همه حرف ما درباره شما بود.

– درباره من؟ واقعاً از شادی لبریزم می‌کنید.

– گوش کنید کنت، این مزیت را رفتار شما به شما می‌دهد. وقتی که انسان یک معمای زنده باشد...

– آه، پس به این ترتیب من برای مادر شما هم معما هستم؟ در واقع من او را عاقل‌تر از آن می‌دانم که تسلیم چنین تصوّراتی شود.

– کنت عزیز، شما برای همه معما هستید، برای مادرم هم مثل دیگران. معمایی پذیرفته شده ولی حل نشده. شما همیشه در حالت اسرارآمیز باقی خواهید ماند. خیالتان راحت. ولی مادرم همیشه می‌پرسد چگونه است که شما چنین جوان مانده‌اید. خیال می‌کنم بعکس کنتس ژ... که شما را لرد روتون می‌پندارد، مادرم شما را یا کاکلیوسترو^۱ تصوّر می‌کند، یا کنت دو سن-ژرمن. اولین باری که به دیدار مادام دومورسرف می‌آید او را در این عقیده تأیید کنید. برایتان مشکل نخواهد بود. سنگ فلسفه^۲ اوّلی را دارید و هوشیاری دوّمی را.

کنت با حالتی خندان گفت:

– سپاسگزارم که خبرم کردید. می‌کوشم تا با همه فرضیات مقابله کنم.

– پس شنبه شب خواهید آمد؟

۱- Cagliostro، مرد رموزی معروف به جادوگری که از برپاکندگانی اصلی انقلاب فرانسه بود و بیشتر با نام ژوزف بالسامو معروف است.

– وقتی مادام دومورسرف از من خواهش کند، مسلماً می‌آیم.
– آدم جذابی هستید.

– آقای دانگلار چی؟ او می‌آید؟

– او دعوتنامه سه گانه را دریافت داشته است. پدرم این مأموریت را پذیرفته و دعوتنامه او را برده است. ما کوشش خواهیم کرد تا عالیمقام بزرگ، آقای دوویلفور را هم داشته باشیم، اما چندان امیدی در این باره نداریم.

– ضرب‌المثل می‌گوید: «هرگز نباید ناامید بود.»

– کنت، شما اهل رقص هستید؟

– من؟

– بله. چه اشکالی دارد که شما برقصید؟

– البته تا وقتی سن از چهل سالگی تجاوز نکرده است می‌توان رقصید. ولی نه، من نمی‌رقصم، اما دوست دارم رقص دیگران را ببینم. مادام دومورسرف چگونه؟ آیا او می‌رقصد؟

– نه. هرگز. پس شما با هم حرف خواهید زد. مادرم خیلی مایل است که با شما گفتگو کند.

– واقعاً؟

– قول شرف می‌دهم، و اعلام می‌کنم: شما اولین مردی هستید که مادرم این چنین درباره او کنجکاو است.

آلبر سپس کلاهش را برداشت و از جابرخاست. کنت تا بالای پلکان او را مشایعت کرد و در حالی که او را متوقف می‌کرد گفت:

– من خودم را سرزنش می‌کنم.

– از چه بابت؟

– از این بابت که رازی را بروز دادم. نمی‌بایست از آقای دانگلار با شما حرف می‌زدم.

– بعکس، باز هم حرف بزنید، همیشه حرف بزنید، اما مثل امروز.

– خوب. پس شما مرا مطمئن کردید. راستی، آقای دپینای کی می‌رسد؟

– حداکثر تا پنج یا شش روز دیگر.

– چه وقت ازدواج می‌کند؟

– به محض اینکه خانم و آقای سن - مران برسند.

– وقتی فرانز رسید، او را نزد من بیاورید. هرچند شما ادعا می‌کنید که من او را دوست

ندارم، به شما اعلام می‌کنم که از دیدن او خوشحال می‌شوم.

— باشد. اوامر شما اطاعت می‌شود، ارباب.

— خداحافظ.

— خداحافظ تا شنبه. قرار قطعی است. این طور نیست؟

— قولی است داده شده.

کنت با نگاه آلبر را دنبال کرد و با دست به او سلام داد. وقتی که آلبر سوار کالسگه‌اش شد، کنت روگرداند و بر توکچیو را دید که پشت سرش ایستاده است. پرسید:

— خوب، چه شد؟

مباشر جواب داد:

— آن زن به دادگستری رفت.

— مدت زیادی آنجا ماند؟

— یک ساعت و نیم.

— بعد به خانه‌اش برگشت؟

— مستقیم.

— خوب، آقای برتوکچیوی عزیز. حالا توصیه من به شما این است که به نورماندی

بروید و بگردید تا زمین کوچکی را که به شما گفتم پیدا کنید.

برتوکچیو سلام داد و چون میل قلبی او بادستوری که دریافت می‌کرد هماهنگی کامل داشت، همان شب عازم نورماندی شد.

اطلاعات

آقای دوو یلفور قولی را که به مادام دانگلار، و بخصوص به شخص خودش داده بود اجرا کرد تا بداند که کنت دو مونت کریستو به چه وسیله‌ای از جریان او توی آگاه شده است. همان روز به شخصی به نام آقای بوویل، بازرس سابق زندانها که به درجه بالاتر ارتقاء یافته و داخل پلیس امنیتی شده بود نامه نوشت تا اطلاعاتی را که می‌خواهد برایش کسب کند. آن مرد دو روز مهلت خواست تا به طور دقیق بداند از چه کسی می‌تواند این اطلاعات را به دست آورد.

آقای دوو یلفور دو روز بعد یادداشت زیر را دریافت داشت:

«شخصی که او را کنت دو مونت کریستو می‌نامند با دو نفر بخصوص در پاریس آشنایی قدیمی دارد. یکی خارجی ثروتمندی است به نام لرد ویلمور که گاه گاهی در پاریس دیده می‌شود و در حال حاضر در این شهر است. نفر دوم کشیشی است به نام آبه بزونی، اهل سیسیل که به علت کارهای خیری که در شرق انجام داده است مشهور است و با شخص مورد نظر معاشرت نزدیک دارد.»

آقای دوو یلفور دستور داد درباره این دو نفر خارجی اطلاعات کاملاً دقیق و روشن به دست آورند.

عصر روز بعد دستورات او اجرا شده بود و این است اطلاعاتی که او دریافت داشت: «آبه بزونی که یک ماه است به پاریس آمده است در پشت کلیسای سن - سولپیس، در خانه کوچکی که از یک طبقه همکف و یک طبقه اول تشکیل می‌شود منزل دارد. این خانه دارای چهار اتاق است، دو تا در بالا و دو تا در پایین و تنها مستأجر آن آبه بزونی است. دو اتاق پایین عبارت از یک اتاق غذاخوری با میز و دو صندلی و بوفه‌ای از چوب گردوست، و سالونی که با چوب سفید رنگ مبله شده است، هیچ زینت دیگری، نه فرش، نه ساعت، ندارد و آبه برای خودش فقط به همان اثاثیه مورد احتیاج اکتفا می‌کند.

درست است که آبه ترجیح می‌دهد در سالون بالا باشد. این سالون سراسر با کتاب‌ها و نوشته‌های مختلف قدیمی پوشیده شده است که به قول مستخدم، آبه را غالباً غرق شده

در میان آنها می‌یابند، و بیشتر یک کتابخانه است تا یک سالون. این مستخدم دیدارکنندگان را از وراء نوعی گیشه نگاه می‌کند و هنگامی که چهره آنها برایش ناشناس یا نامطبوع باشد جواب می‌دهد که آبه در پاریس نیست. اغلب دیدارکنندگان چون می‌دانند که آبه زیاد سفر می‌کند و گاه مدتی طولانی در سفر می‌ماند به این جواب قانع می‌شوند.

از طرفی، اعم از اینکه آبه در خانه باشد یا در قاهره، دست کرم او گشاده است؛ این گیشه به عنوان برج صدقه به کار می‌رود، و این مستخدم است که صدقه‌ها را به نام اربابش می‌پردازد.

اتاق دیگری که در جنب کتابخانه قرار دارد، اتاق خوابی است که تخت خوابی بدون پرده، چهار صندلی دسته‌دار، یک کاناپه از مخمل زرد رنگ و یک میز مخصوص کتاب دعا همه اثاثیه آن را تشکیل می‌دهد.

اما درباره لرد ویلمور: او یکی از انگلیسی‌های جهانگردی است که همه ثروت خود را در راه سفر به باد می‌دهند، در آپارتمانی واقع در کوچه فونتن سن - ژرژ^۱ منزل دارد که آن را با اثاثیه اجاره کرده است و روزانه فقط دو یا سه ساعت از وقت خود را در آن می‌گذراند، خیلی کم اتفاق می‌افتد که در آن بخوابد. یکی از دیوانگی‌هایش این است که هرگز نمی‌خواهد فرانسه حرف بزند، در حالی که همه می‌دانند این زبان را می‌داند و حتی آن را کاملاً درست می‌نویسد.»

فردای روزی که این اطلاعات گرانبها به دادستان داده شد، مردی در گوشه کوچه فرو^۲ از کالسکه پیاده شد، به در سبز زیتونی رنگ کوفت و سراغ آبه بزونی را گرفت. مستخدم جواب داد:

«آبه صبح از منزل بیرون رفته است.»
دیدارکننده گفت:

— من می‌توانم به این جواب قانع نشوم. زیرا از جانب کسی می‌آیم که مردم برای او همیشه در خانه هستند. لطفاً این را به آبه بزونی یادآوری کنید.
مستخدم تکرار کرد:

— همان طور که به شما گفتم آبه در خانه نیست.
— در این صورت وقتی آمد این کارت و این نامه مهر شده را به او بدهید. آیا امشب در

ساعت هشت آبه در منزل خواهد بود؟

— بدون شک آقا. مگر اینکه مشغول کار باشد، در این صورت حکم آن را دارد که در خانه نباشد.

— من امشب در ساعت معین خواهم آمد.

مرد دور شد، اما همان شب در ساعت معین شده همان مرد با همان کالسکه بازگشت. این بار به جای توقف در گوشه کوچۀ فرو مقابل در سبز توقف کرد، در زد، در را به رویش گشودند و مرد داخل شد.

با نشانه‌های احترامی که مستخدم ابراز داشت، مرد دانست که نامه اثر مطلوب بخشیده است و پرسید:

— آقای آبه در خانه است؟

— بله آقا. در کتابخانه‌اش کار می‌کند. ولی منتظر شماست. مرد بیگانه از پله‌ها بالا رفت و به کتابخانه رسید. آبه را با لباس کلیسایی در برابر میزی که سطح آن کاملاً روشن بود و آباژور بزرگی روی آن قرار داشت مشاهده کرد، سر آبه در باشلقی پوشیده شده بود و قیافۀ عالمان فضل فروش قرون وسطی را مجسم می‌کرد. دیدار کننده پرسید:

— آیا افتخار دیدار با آقای بزونی را دارم.

— خودم هستم آقا. و شما شخصی هستید که آقای بوویل بازرس سابق زندانها از جانب رئیس پلیس نزد من فرستاده است؟

— درست است آقا.

— گویا شما یکی از عاملان خاص پلیس امنیتی پاریس هستید؟

دیدار کننده با کمی تردید و خصوصاً با قدری شرمساری گفت:

— بله آقا.

آبه عینک بزرگی را که نه تنها چشم، بلکه شقیقه‌هایش را هم می‌پوشانید محکم کرد، سر جایش نشست و به دیدار کننده اشاره کرد که بنشینند. سپس با لهجۀ بسیار غلیظ ایتالیائیش گفت:

— گوشم با شماست آقا.

دیدار کننده که هر کلمه را چنان می‌سنجید که گویی به زحمت از دهانش بیرون می‌آید گفت:

— آقا. مأموریت من مأموریتی محرمانه است. هم برای کسی که مأموریت را انجام می‌دهد، هم برای کسی که مأموریت نزد او انجام می‌گیرد.

آبه سر فرود آورد. بیگانه ادامه داد:

— بله، آقای آبه. درستکاری شما چنان نزد رئیس پلیس شناخته شده است که او می‌خواهد از طریق شما آنچه را امنیت عمومی به آن توجه دارد و من نماینده آن هستم بداند. پس ما امیدواریم آقای آبه، که نه همبستگی‌های دوستانه و نه ملاحظات انسانی نتواند شما را وادار به تغییر شکل دادن حقیقت در برابر عدالت کند.

— به شرطی که آنچه برای شما مهم است که بدانید، به هیچ طریق باقی‌بود وجدانی من برخورد نکند. من کشیش هستم و اسرار اعترافی می‌بایست میان من و عدالت الهی باقی بماند؛ نه میان من و عدالت انسانی.

— خیالتان راحت باشد آقای آبه. ما در همه مسائل رعایت وجدان حرفه‌ای شما را می‌کنیم. آبه آباژور را برداشت و در طرف دیگر میز گذاشت، چنانکه نور آن چهره بیگانه را کاملاً روشن می‌کرد و صورت خود او در تاریکی قرار می‌گرفت.

فرستاده رئیس پلیس گفت:

— آقا ببخشید، این نور چشمان مرا به شدت خسته می‌کند.

آبه حباب کاغذی سبز رنگ را پایین کشید و گفت:

— گوشم با شماست. حرف بزنید.

— حالا به مطلب می‌رسیم. آیا شما آقای کنت دو مونت کریستو را می‌شناسید؟

— گمان می‌کنم منظور تان آقای زاگون^۱ است...

— زاگون؟... پس اسم او مونت کریستو نیست؟

— مونت کریستو اسم یک جزیره است. یا بهتر است بگوییم اسم یک تخته‌سنگ بزرگ است، نه نام خانوادگی.

— خوب، اشکال ندارد. روی کلمات بحث نکنیم، و حالا که آقای مونت کریستو آقای

زاگون یک نفر هستند...

— کاملاً یک نفر.

— از آقای زاگون حرف بزنیم.

— بفرمایید.

— از شما می‌پرسم که آیا او را می‌شناسید؟

— خیلی خوب می‌شناسم.

- او کیست؟
- پسر یک کشتی دار بسیار ثروتمند مالت است.
- بله، می دانم. اما این چیزی است که می گویند. شما درک می کنید که پلیس به «می گویند» قانع نمی شود.
- آبه با لبخندی مهربان گفت:
- وقتی که «می گویند» حقیقت باشد، ناچار همه باید به آن قانع شوند، پلیس هم مثل همه.
- آیا شما به آنچه می گویند یقین دارید؟
- چطور؟ البته که یقین دارم.
- آقا، توجه داشته باشید که من به هیچ طریق در خوش نیتی شما تردید نمی کنم. ولی می پرسم آیا اطمینان دارید؟
- گوش کنید آقا. من آقای زاگون، پدر او را هم می شناختم.
- آه.
- بله. وقتی کودک بودم بارها با پسر او در کارگاه کشتی سازی شان بازی کرده ام.
- پس این عنوان کنت چیست؟
- می دانید که عناوین را می توان خرید.
- در ایتالیا؟
- در همه جا.
- و این ثروتی که باز هم «می گویند» بی حساب است...
- بی حساب فقط یک حرف است. ولی او ثروتمند است.
- شما که او را می شناسید، ثروتش را چقدر تخمین می زنید؟
- حدود صد و پنجاه یا دویست هزار لیور عایدی سالانه دارد.
- این مبلغ قابل قبول است. اما بعضی ها صحبت از سه یا چهار میلیون می کنند.
- دویست هزار لیور عایدی سالانه، درست می شود چهار میلیون سرمایه.
- ولی آنها صحبت از سه چهار میلیون عایدی می کنند.
- این باورکردنی نیست.
- آیا شما جزیره مونت کریستو را دیده اید؟
- مسلماً. هرکس که از پالرم، ناپل و رم، از راه دریا به فرانسه آمده باشد آن را می شناسد، زیرا از کنار آن رد شده و آن را دیده است.

- چنانکه می‌گویند اقامتگاهی سحرآمیز است.
- گفتم که یک تخته سنگ است.
- برای چه کنت این تخته سنگ را خریده است؟
- درست برای اینکه کنت باشد. در ایتالیا هنوز برای اینکه کنت باشند، نیاز به یک کنت‌نشین دارند.
- لابد شما راجع به خوشگذرانی‌های دوران جوانی آقای زاگون مطالبی شنیده‌اید؟
- زاگون پدر؟
- نه، زاگون پسر.
- درست اینجاست که من دیگر اعتماد ندارم که چیزی بدانم. چون دوست جوانم از من دور شد.
- به جنگ رفت؟
- خیال می‌کنم مدتی خدمت کرده باشد.
- در کدام نیرو؟
- در نیروی دریایی.
- شما که اعتراف گیرنده او نیستید؟
- نه، تصوّر می‌کنم او پروتستان باشد، ولی توجّه کنید که می‌گویم تصوّر می‌کنم، اما یقین ندارم. از طرفی به گمانم آزادی عقیده در فرانسه پذیرفته شده است.
- درست است. ما هم به معتقدات دینی او کاری نداریم. از طرف رئیس پلیس به کارهایش رسیدگی می‌کنیم. از شما خواهش می‌کنم هرچه از او می‌دانید بگویید.
- او را مردی با احسان می‌شناسم. پدر مقدّس ما پاپ، او را شوالیهٔ مسیح کرده است، و این لطفی است که به پرنس‌های کلیسا هم نمی‌کنند، ولی به خاطر خدماتی که زاگون به مسیحیان مشرق زمین کرده است، این مرحمت شامل حال او شده است. پنج یا شش حمایت دارد که در اثر خدماتش به پرنس‌ها یا به دولت‌ها به دست آورده است.
- آیا این حمایت‌ها را به خود می‌آویزد؟
- نه، اما به آنها افتخار می‌کند. می‌گوید پادشاهی را که به نیکوکاران انسانیت اهدا می‌شود، به پادشاه نابودکنندگان انسان ترجیح می‌دهد.
- پس او یک کواکر^۱ است؟

۱- Quaker، فرقه‌ای که خدمات انسانی را تبلیغ می‌کرد.

— درست است. یک کواکر منهای کلاه بزرگ و لباس قهوه‌ای.

— آیا او دوستانی هم دارد؟

— بله. هرکس او را می‌شناسد دوستش دارد.

— لابد دشمنانی هم دارد؟

— فقط یکی!

— اسم او چیست؟

— لرد ویلمور.

— او کجاست؟

— این زمان در پاریس است.

— آیا او می‌تواند اطلاعاتی به ما بدهد؟

— اطلاعات با ارزش. چون آنها هم زمان در هند بوده‌اند.

— می‌دانید کجا منزل دارد؟

— جایی در حوالی شوسه دانتن. اما اسم کوچه و شماره خانه‌اش را نمی‌دانم.

— میانه شما با این مرد انگلیسی شکراب است؟

— من زاکون را دوست دارم و ویلمور از او منزجر است. ما برای همین با هم میانه‌ای

نداریم.

— آقای آبه، آیا شما تصوّر می‌کنید کنت دو مونت کریستو پیش از این سفری که به

پاریس آمده است، قبلاً هم به فرانسه آمده است؟

— در این مورد با قطعیت به شما جواب می‌دهم، نه آقا. او هرگز به فرانسه نیامده است،

زیرا شش ماه پیش برای اطلاعاتی که در مورد این کشور می‌خواست به من مراجعه کرد.

من چون خودم نمی‌دانستم چه زمانی در پاریس خواهم بود، آقای کاولکانتی را به او

معرفی کردم.

— آندره‌آ؟

— نه. بار تولومو. پدر.

— خوب آقا، من دیگر سؤالی از شما ندارم جز یکی. به نام شرافت، انسانیت و دین از

شما می‌خواهم که جواب مرا صادقانه بدهید.

— بگویند آقا.

— آیا شما می‌دانید کنت دو مونت کریستو به چه منظور خانه‌ای در اوتوی خریده است؟

— مسلماً. چون خودش به من گفته است. او قصد دارد در اوتوی آسایشگاهی برای

دیوانگان تأسیس کند: نظیر آنکه بارون پیزانی^۱ در پالرم به وجود آورده است. آیا شما این آسایشگاه را می‌شناسید؟

— فقط اسماً می‌شناسم.

— مؤسسه‌ای عالی است.

آبه سپس به نحوی به مرد بیگانه سلام داد که گویی مایل است به کار قطع شده خود ادامه دهد.

دیدارکننده یا از آن جهت که تمایل آبه را دریافت، یا از آن بابت که سؤالات خود را تمام کرده بود از جا برخاست. آبه تا دم در او را همراهی کرد. دیدارکننده گفت:

— شما صدقه زیاد می‌دهید، هرچند شنیده‌ام شما ثروتمند هستید، اجازه می‌خواهم

چیزی برای فقیران به شما تقدیم کنم. آیا لطف می‌کنید که هدیه مرا بپذیرید؟

— متشکرم آقا. من در مورد یک مسأله حسادت دارم: اینکه می‌خواهم هر کار خیری

که می‌کنم فقط از جانب خودم باشد.

— با این حال...

— این تصمیم تغیرناپذیر است. ولی شما اگر بخواهید جستجو کنید فقیران بسیاری را

خواهید یافت. متأسفانه در راه هر انسان ثروتمندی تیره‌بختان زیادی وجود دارند.

آبه در حالی که آخرین سلام را می‌داد در را باز کرد. بیگانه به نوبه خود سلام داد و

بیرون رفت.

کالسکه او را به منزل آقای دوویلفور برد.

یک ساعت بعد کالسکه از نو خارج شد و این بار به جانب کوچه فونتین - سن - ژرژ رفت.

مقابل در شماره ۵ توقف کرد. آنجا خانه لردو ویلمور بود.

بیگانه به لردو ویلمور یادداشتی نوشته و برای او فرستاده بود. در این یادداشت از او

تقاضای ملاقات کرده و مرد انگلیسی برای ساعت ده با او قرار گذاشته بود. به این ترتیب

چون فرستاده رئیس پلیس ده دقیقه مانده به ساعت ده آنجا رسید، به او جواب دادند که

لردو ویلمور یک وقت شناس کامل است، هنوز نیامده است ولی به طور قطع در رأس ساعت

ده آنجا خواهد بود.

دیدارکننده در سالون منتظر ماند. این سالن هیچ چیز قابل توجهی نداشت و مثل

سالون همه خانه‌های مبله بود.

یک سر بخاری با دو گلدان چینی سورا، یک ساعت دیواری، یک آینه دو قطعه که در هر طرف آن گراور قاب شده‌ای آویخته بودند، مبلی از ماهوت سرخ رنگ که گل‌های سیاه داشت همه سالون لرد ویلمور را تشکیل می‌داد.

سالون با چراغ‌هایی از شیشه مات که نور ضعیفی می‌پراکند روشن شده بود و به نظر می‌رسید برای چشم‌های خسته فرستاده رئیس پلیس تهیه شده است.

در پایان ده دقیقه انتظار ساعت دیواری ده ضربه را نواخت. با ضربه پنجم در بازو لرد ویلمور داخل شد. مرد انگلیسی تقریباً بلند قد بود، ریش‌های کم پشت و سرخ رنگ داشت. رنگ چهره‌اش سفید و موهایش بور بود و رویه خاکستری شدن گذاشته بود. لباس غیر معمول انگلیس‌ها را به تن داشت، یعنی کتی آبی رنگ با دکمه‌های طلایی، یقه بلند پیکه مثل آنها که در ۱۸۱۱ می‌پوشیدند، جلیقه‌ای از پارچه پشمی سفید و شلوارى نخودی رنگ که سه انگشت برایش کوتاه بود، ولی میچ پیچی به همان رنگ مانع از آن می‌شد که شلوار تا سر زانو بالا برود. به محض ورود پرسید:

— آقا، شما می‌دانید که من فرانسه حرف نمی‌زنم.

فرستاده رئیس پلیس جواب داد:

— لا اقل می‌دانم که دوست ندارید به زبان ما حرف بزنید.

لرد ویلمور ادامه داد:

— اما شما می‌توانید فرانسه حرف بزنید. چون من این زبان را حرف نمی‌زنم، اما می‌فهمم.

— ولی آقا، من به قدر کافی انگلیسی می‌دانم که در این زبان گفتگو کنم. خودتان را زحمت ندهید.

لرد ویلمور با لهجه عادی مردم بریتانیای کبیر گفت:

— ها او!

فرستاده رئیس پلیس سفارشنامه‌اش را به لرد ویلمور ارائه داد و او با خونسردی خاص انگلیسی‌ها آن را خواند. پس از اتمام آن به انگلیسی گفت:

— می‌فهمم، خیلی خوب می‌فهمم.

آنگاه سوالات شروع شد: تقریباً همانها بود که به آبه بزونی خطاب شده بود، اما چون لرد ویلمور به عنوان دشمن کنت دو مونت کریستو، مثل آبه جواب نمی‌داد، مکالمات

دامنه‌ای گسترده‌تر یافت. ویلمور از جوانی مونت کریستو سخن گفت: او عقیده داشت که مونت کریستو در سن ده سالگی به خدمت یکی از سلاطین کوچک هندوستان که با انگلیس‌ها می‌جنگیدند داخل شده و در جوانی در این جنگ‌ها شرکت کرده است. در هندوستان بود که زاکون و ویلمور اولین بار یکدیگر را دیده با هم جنگیده بودند. در این جنگ زاکون اسیر شده و به وسیله کشتی حمل محکومین به اعمال شاقه به انگلیس فرستاده شده است. در راه خود را به دریا می‌اندازد و با شنا فرار می‌کند. از آن پس سفرهای خود را برای مبارزات و علائقش شروع می‌کند: او به یونان رفته و در جنگ‌های استقلال یونان، به نفع یونانی‌ها جنگیده است. بعد معدن نقره‌ای در کوه‌های تسالی^۱ یافته، ولی از آن با کسی حرفی نزده است. وقتی که حکومت یونان استقرار یافت از شاه اوتون^۲ یک امتیاز بهره‌برداری برای آن معدن خواست. این امتیاز به او داده شد. ثروت عظیم او که به عقیده ویلمور می‌تواند به سه میلیون عایدی سالیانه برسد، و روزی که معدن تمام شود به هیچ خواهد رسید از آنجاست.

دیدارکننده پرسید:

— آیا شما می‌دانید او برای چه به فرانسه آمده است؟

— می‌خواهد روی خط راه‌آهن سرمایه‌گذاری کند. بعلاوه شیمی‌دانی ماهر و فیزیک‌دانی ممتاز است. اخیراً نوعی تلگراف تازه کشف کرده است که به دنبال بر پا کردن آن است.

فرستاده پلیس پرسید:

— کنت سالیانه تقریباً چه مبلغ خرج می‌کند؟

— لرد ویلمور جواب داد:

— بین پانصد تا ششصد هزار فرانک. او مرد خسیسی است.

اشکار بود که مرد انگلیسی با کینه از کنت حرف می‌زند و چون نمی‌داند کنت را از چه بابت مورد انتقاد قرار دهد، به او نسبت خست می‌دهد. بیگانه پرسید:

— آیا شما چیزی درباره خانه او در اوتوی می‌دانید؟

— بله. مسلماً.

— چه می‌دانید؟

— لابد می‌خواهید بدانید آن را به چه نیّتی خریده است؟

— بله.

— خوب، کنت سرمایه‌گزار است و مسلماً ثروتش را روی سرمایه‌گذاری در زمینه‌های خیالی از دست می‌دهد، او ادعا می‌کند که در او توی، در حوالی خانه‌ای که او خریده است یک جریان آب معدنی وجود دارد که می‌تواند با آب معدنی بانیر^۱، لوشن^۲، و کوتره^۳ رقابت کند. می‌خواهد در زمینی که به دست آورده است یک حمام آب معدنی تأسیس کند. تاکنون دو یا سه بار همه زمین باغش را کنده است و چون نتوانسته است جریان آب را بیابد، خواهید دید که به زودی تمام زمین‌هایی را که اطراف باغ اوست خواهد خرید. من چون از او نفرت دارم امیدوارم که او در راه تلگراف برقی‌اش، در بهره‌برداری از حمامش ورشکست شود. من برای لذت بردن از ورشکستگی او که دیر یا زود خواهد رسید اینجا هستم.

دیدارکننده پرسید:

— علت نفرت شما از او چیست؟

— علتش این است که او به هنگام گذشتن از انگلیس، همسر یکی از دوستان مرا فریب داد.

— اگر از او نفرت دارید چرا سعی نمی‌کنید از او انتقام بگیرید؟

— تاکنون سه بار با کنت مبارزه کرده‌ام. بار اول با هفت تیر، بار دوم با شمشیر، دفعه سوم با قداره.

— نتیجه این دوئل‌ها چه بوده است؟

— دفعه اول استخوان بازویم را شکست، دفعه دوم ریه‌ام را سوراخ کرد و دفعه سوم این زخم را به من زد.

مرد انگلیسی یقه پیراهنش را که تا گوش‌هایش بالا آمده بود پایین کشید و اثر زخمی را نشان داد که سرخی آن ثابت می‌کرد مدت زیادی از آن نگذشته است. بعد تکرار کرد: — من از او خیلی کینه دارم. قطعاً او به دست من کشته خواهد شد. فرستاده رئیس پلیس گفت:

— ولی به نظر می‌رسد شما راهی را که به کشتن او منجر می‌شود در پیش نگرفته‌اید؟

— چطور پیش نگرفته‌ام؟ من هر روز به میدان تیراندازی می‌روم و هر روز یک بار معلم شمشیربازی به خانه‌ام می‌آید.

1- Bagnères

2- Luchon

3- Cauterets

اینها مطالبی بود که دیدار کننده می خواست بداند، یا تمام مطالبی بود که به نظر می رسید مرد انگلیسی می داند.

عامل از جا برخاست، پس از آنکه با لرد ویلمور که با خشکی و ادب انگلیسی جوابش را می داد خدا حافظی کرد بیرون رفت.

لرد ویلمور پس از آنکه صدای بسته شدن در کوچه را شنید، داخل اتاق خواب شد، با یک گردش دست موهای بلوند و ریش سرخ رنگ را از خود دور کرد، فک مصنوعی و جای زخم را برداشت، موهای سیاه رنگ مات و دندان های مروارید مانند کنت دو مونت کریستو را باز یافت.

از آن سو هم فرستاده پلیس که کسی جز شخص آقای دو ویلفور نبود، به خانه خود بازگشت.

دادستان با این دیدار دو گانه قدری آرامش یافته بود، و از طرفی هیچ اطلاع اطمینان دهنده یا نگران کننده ای به او داده نشده بود. در نتیجه او بعد از شام او توی اولین شبی بود که با قدری آرامش به خواب رفت.

مجلس رقص

وقتی شنبه‌ای که می‌بایست مجلس رقص آقای مورسرف برگزار شود فرا رسید، گرم‌ترین روز ماه ژوئیه بود. ساعت ده شب بود: درختان بزرگ باغ کنت دو مورسرف سایه‌های نیرومندان را روی آسمان لاجوردی که ستارگان نقره‌ای رنگ در آن پراکنده بودند می‌افکندند، آخرین بخارهای توفان تهدیدآمیزی که تمام روز غریبه بود دور می‌شد.

در سالون طبقه همکف صدای موسیقی به گوش می‌رسید، رقص‌های والس و چهارنعل را هدایت می‌کرد و نوارهای درخشان نور از قسمت‌های باز نرده‌ها می‌گذشت. باغ به دسته‌ای ده نفری از خدمتگزاران واگذار شده بود، و خانم خانه چون از وضع هوا اطمینان یافته بود، به آنها دستور داده بود که میز شام را آماده کنند.

تا آن زمان مردد بودند که آیا شام را در اتاق غذاخوری صرف خواهند کرد یا زیر چادر بزرگ برزنتی که روی چمن افراشته شده بود. آسمان زیبای آبی که ستارگان در آن پراکنده بودند، رأی به نفع چادر و چمن داد.

خیابان‌های باغ را به رسم ایتالیایی‌ها با فانوس‌های رنگی روشن کرده بودند، و میز غذا را چنانکه عادت همه سرزمین‌هایی است که این تجملات ساده میز را درک می‌کنند با شمع‌ها و گل‌های روی میزی زینت داده بودند.

زمانی که کنتس دو مورسرف پس از دادن آخرین دستوراتش وارد سالون می‌شد، سالون از مهمانانی که پذیرایی گرم کنتس بیش از موقعیت ممتاز کنت آنها را به آنجا کشیده بود پر می‌شد، چرا که از پیش می‌دانستند که این جشن به علت خوش ذوقی کنتس جزئیاتی شایسته برای باز گفتن و در صورت لزوم پیروی کردن ارائه خواهد کرد.

مادام دانگلار که به علت حوادث ذکر شده نگران و مردد بود که نزد مادام دو مورسرف برود یا نه؛ ولی صبح که بیرون می‌رفت کالسگه‌اش با کالسگه ویلفور برخورد کرده و به اشاره ویلفور دو کالسگه در کنار هم متوقف شده بودند، دادستان از فراز درهای باز پرسیده بود: «شما به منزل مادام دو مورسرف می‌روید؟»

مادام دانگلار جواب داده بود:

- نه، بیش از آن مضطربم که بتوانم بروم.
- اشتباه می‌کنید. حتماً لازم است که شما را در آنجا ببینند.
- شما این طور تصور می‌کنید؟
- بله. قطعاً.
- در این صورت خواهم رفت.
- و دو کالسکه در دو راه مخالف از هم دور شده بودند. پس مادام دانگلار به ضیافت آمده بود. با زیبایی کامل، نه تنها زیبایی طبیعی، بلکه خیره کننده از لباس و جواهرات، زمانی که او از یک در وارد شد، مرسدس از دری دیگر داخل می‌شد.
- کنتس آلبر را به پیشواز مادام دانگلار فرستاد. آلبر پیش رفت و پس از تحسینی شایسته از لباس مادام دانگلار، بازوی او را گرفت تا به محلی که مورد پسندش باشد هدایتش کند. آلبر در این موقع به اطراف خود نگاه کرد، خانم بارون لبخند زنان پرسید:
- دنبال دخترم می‌گردید؟
- اعتراف می‌کنم که بله. آیا شما آن قدر سنگدل بوده‌اید که او را برای ما نیاورده‌اید؟
- خیالتان راحت باشد. اوژنی آمده است. او مادمازل دوویلفور را دید و بازوی او را گرفت. نگاه کنید، آنها هر دو با لباس‌های سفیدشان دنبال ما هستند. یکی دسته گل کاملیا در دست دارد، و دیگری میوزوتی^۱. اما بگویید ببینم.
- آلبر با لبخند پرسید:
- حالا شما به نوبه خودتان دنبال چی می‌گردید؟
- آیا شما امشب کنت دو مونت کریستو را نخواهید داشت؟
- هفده.
- یعنی چه، چه می‌خواهید بگویید؟
- می‌خواهم بگویم شما هفدهمین نفری هستید که این سؤال را از من کردید. کنت حالش خوب است. به او از این بابت تبریک خواهم گفت.
- شما به همه آنها همین جوابی را دادید که به من می‌دهید؟
- درست است. من جواب شما را ندادم. خاطر جمع باشید که کنت خواهد آمد. ما مرد مد روز را خواهیم داشت، او به ما این امتیاز را می‌دهد.
- شما دیشب در اپرا نبودید؟

۱- Myosotie، معروف به گل «فراموشم مکن»! شعر زیبا و معروف ایرج میرزا مربوط به این گل است.

— نه.

— کنت آنجا بود.

— راستی؟ آیا کار عجیبی هم کرد؟

— مگر ممکن است او جایی باشد و کار عجیب نکند؟ السلر رقص شیطان لنگ را می‌کرد. پرنسس یونانی همراه کنت در حالت خلسه فرو رفته بود. وقتی رقص السلر تمام شد، کنت انگشتی زیبا و پرارزشی را در انتهای دسته گلی بست و آن را برای رقاصه زیبا پرتاب کرد. السلر هم برای تشکر از کنت در پرده سوّم در حالی که انگشت را به انگشت داشت جلو پرده ظاهر شد. آیا امشب پرنسس یونانی هم خواهد آمد؟

— نه. باید خودتان را از دیدن او محروم کنید، چون موقعیت او در خانه کنت تثبیت شده نیست.

خانم بارون گفت:

— مرا بگذارید و بروید به مادام دوو ویلفور سلام کنید. می‌بینم که دارد در آرزوی حرف زدن با شما می‌میرد.

آلبر به مادام دانگلار سلام داد و به جانب مادام دوو ویلفور پیش رفت. خانم ویلفور در حالی که به او نزدیک می‌شد دهانش را برای حرف زدن گشود. آلبر گفت:

— شرط می‌بندم که می‌دانم شما چه می‌خواهید بگویید.

— آه، راستی؟

— اگر درست حدس زده باشم اعتراف می‌کنید؟

— بله.

— قول شرف؟

— قول شرف.

— می‌خواستید برسید که کنت دو مونت کریستو می‌آید یا نه.

— به هیچ وجه. من الآن کاری به او ندارم. می‌خواستم از شما بپرسم که آیا خبری از آقای فرانز دریافت کرده‌اید یا نه.

— بله. دیروز از او نامه داشتم.

— چه نوشته بود؟

— نوشته بود که خودش، همزمان با نامه‌اش عزیمت می‌کند.

۱- Fanny Elssler، رقاصه مشهور فرانسه که اصلاً اتریشی بود. (۱۸۸۴ - ۱۸۱۰).

- خوب، حالا از کنت بگویید.
- کنت می‌آید. خیالتان راحت باشد.
- آیا می‌دانید که او غیر از مونت کریستو نام دیگری دارد؟
- نه. نمی‌دانستم.
- مونت کریستو اسم یک جزیره است. او یک نام خانوادگی دارد. آقای زاکون نامیده می‌شود.
- هرگز نشنیده‌ام آن را تلفظ کنند. ولی ممکن است.
- و اهل مالت است.
- این هم امکان دارد.
- او فرزند یک کشتی‌دار است.
- گمان می‌کنم شما همه اینها را باید با صدای بلند اعلام کنید تا موفقیت زیادی به دست آورید.
- در هند خدمت کرده است، معدن نقره‌ای را در تسالی استخراج می‌کند و به پاریس آمده است تا در او توی یک مؤسسه آب معدنی تأسیس کند.
- مورشرف گفت:
- چه خبرهای خوبی. آیا اجازه می‌دهید اینها را به دیگران بگویم؟
- بله، اما به تدریج، بی‌آنکه بگویید این اطلاعات را از من به دست آورده‌اید.
- چرا؟
- زیرا اینها تقریباً رازهایی است که بروز داده شده است.
- به کی؟
- به پلیس.
- پس این اخباری است که درز کرده است...
- بله. دیروز عصر، نزد رئیس پلیس، می‌دانید که پاریس از تجملات غیر معمول کنت در هیجان است، و پلیس درباره او کسب اطلاع کرده است.
- خوب است. همین مانده است که کنت را به عنوان اینکه ثروتمند است مانند یک ولگرد بازداشت کنند.
- گمان می‌کنم اگر اطلاعات به نفع او نبود، همین جریان برایش پیش می‌آمد.
- بیچاره کنت. آیا او می‌داند که چنین خطری تهدیدش می‌کند؟
- تصور نمی‌کنم بداند.

– پس احسان این است که به او اطلاع داده شود. وقتی بیاید به او خواهیم گفت.
در این لحظه مرد جوانی با نگاه سرزنده، موهای سیاه، سبیل شفاف پیش آمد و به مادام دوو یلفور سلام داد. آلبِر دست به جانب او دراز کرد و گفت:
– خانم، مفتخرم که آقای ماگزیمیلین مورل، کاپیتن سپاهی، را که یکی از افسران خوب و شجاع ماست به شما معرفی کنم.
مادام دوو یلفور در حالی که با سردی آشکار روی می گرداند گفت:
– من این سعادت را داشته‌ام که آقا را قبلاً در او توی، نزد کنت دو مونت کریستو ملاقات کنم.

این جواب، و بخصوص طرز ادای آن قلب مورل بینوا را فشرد. اما پاداشی در برابر آن دریافت داشت: چون روی گرداند زیبایی سفیدپوشی را در گوشه در دید که چشمان درشت شده خود را به او دوخته است، و در این حال دسته گل میوزوتی را به آرامی به لب‌های خود نزدیک می‌کند.

این سلام که مورل کاملاً آن را درک کرد جوانی مناسب طلب می‌کرد. مورل با نگاهی به همان حالت دستمالش را به لب نزدیک کرد. دو مجسمه زنده که قلبشان در زیر مرمر ظاهری چهره‌شان به شدت می‌تپید، و تمام عرض سالون در بین آنها فاصله انداخته بود لحظه‌ای خود را از یاد بردند؛ یا بهتر بگوییم لحظه‌ای همه را غیر از خودشان در این تماشای بی‌صدا از یاد بردند.

آنها می‌توانستند مدت بیشتری هریک گم شده در دیگری باقی بمانند بی‌آنکه کسی این فراموش کردن هرچیز و هرکس را در آنها مشاهده کند؛ زیرا کنت دو مونت کریستو وارد شده بود.

پیش از این گفتیم که کنت، خواه به علت امتیازاتی که با رفتارش به وجود می‌آورد، خواه به علت تمایز طبیعی که از آن بهره‌مند بود، هر جا که دیده می‌شد توجه همه را جلب می‌کرد. این لباس سیاه ساده و بدون زینت او که دوختی ملامت‌ناپذیر داشت، جلیقه سفید بدون دست‌دوزی، شلواری که پاهایش را با ظرافت در بر می‌گرفت نبود که جلب توجه می‌کرد؛ رنگ پریده، موهای سیاه و مواج، چهره آرام، نگاه عمیق و ظرافت فوق‌العاده او بود که موجب می‌شد همه نگاه‌ها به او دوخته شود.

چه بسا مردانی که از او زیباتر بودند، اما مسلماً متمایزتر از او نبودند؛ در کنت همه چیز گویا بود و ارزش خودش را داشت، زیرا عادت داشتن به اندیشه‌های مفید فایده، به خطوط چهره او، به حالت صورتش و به بی‌قیدانه‌ترین حرکاتش نرمی و استحکامی قیاس‌ناپذیر

می داد.

از طرفی، محیط پاریس ما چنان عجیب است که اگر در زیر همهٔ این عوامل داستان معمایی و طلایی ثروت بی حساب وجود نداشت، شاید هیچ یک از امتیازات کنت جلب توجه نمی کرد.

کنت در زیر سنگینی نگاه‌ها پیش رفت و از وراء تعارفات کوچک که به او عرضه می شد به مادام دومورسرف رسید که مقابل شومینهٔ زینت شده با گل‌ها، رو به روی در ایستاده بود خود را برای پذیرفتن کنت آماده می کرد.

مرسدس با لبخندی خوش آیند، درست در لحظه‌ای که کنت مقابلش سر خم می کرد رو به سوی او کرد. شاید فکر کرده بود که کنت می رود تا با او صحبت کند، شاید کنت هم به نوبهٔ خود تصوّر می کرد مرسدس می رود تا حرفی به او خطاب کند، اما هر دو طرف خاموش ماندند، زیرا کلامی پیش پا افتاده در نظر هریک از آنها برای دیگری ناشایست می نمود. مونت کریستو پس از مبادلهٔ سلام با مرسدس، به جانب آلبر رفت، آلبر با آغوش باز به سوی او آمد و پرسید:

— آیا مادرم را دیدید؟

— هم اکنون افتخار یافتیم که به او سلام کنم. اما پدرتان را ندیدم.

— آنجاست. با گروه کوچک نامداران بزرگ، از سیاست حرف می زنند.

— آیا واقعاً این آقایان که می بینم نامداران بزرگی هستند؟ هیچ تصوّرش را نمی کردم.

شهرت آنها از چه نوع است؟ چون می دانید که شهرت از هر نوع می تواند باشد.

— آن آقای قد بلند و لاغر که نزدیک تر از همه به ما ایستاده است یک دانشمند است:

در بیلاق اطراف رُم نوعی مارمولک کشف کرده است که یک ستون فقرات بیشتر از مارمولک‌های دیگر دارد، و او حالا به پاریس آمده است تا این کشف خود را به انستیتو ارائه دهد. این جریان مذّت‌ها با مخالفت روبرو شد، اما بالاخره غلبه نصیب آقای قد بلند و لاغر شد. ستون فقرات اضافی در محیط علمی سرو صدای زیادی به پا کرد. آقای لاغر و قد بلند فقط شوالیهٔ لژیون دونور بود، او را صاحب منصب آن کردند.

— خوب شد. این صلیب به عقیدهٔ من به جا داده شده است. گمان می کنم اگر یک

ستون فقرات دیگر بیابد، او به فرماندهی لژیون دونور خواهد رسید.

— ممکن است.

— و آن یکی که با سلیقهٔ عجیبش داده است لباس آبی را با ابریشم سبز دست دوزی

کنند، او کیست؟

– این سلیقه او نبوده است که آبی را با سبز دست‌دوزی کنند: جمهوریّت است که قدری هنر به خرج داده و خواسته است لباس متحدالشکلی به اعضای آکادمی بدهد، از داوید خواسته است که برای آنها لباس تهیه کند.

– پس به این ترتیب این آقا عضو آکادمی است؟

– از هشت روز پیش عضو آکادمی شده است.

– تخصص او در چیست؟

– گمان می‌کنم تخصص او این است که سوزن در مغز خرگوش فرومی‌کند، روناس به مرغ‌های خوارند و مغز حرام سگ را به وسیلهٔ بالن‌ها از نو می‌رویاند.

– برای همین عضو آکادمی علوم است؟

– نه، آکادمی فرانسه، نه آکادمی علوم.

– برای چی عضو آکادمی فرانسه است؟

– برای اینکه استیل نوشتنش خیلی خوب است.

– این مسأله باید موجب غرور خرگوش‌هایی شود که او سوزن در مغزشان فرومی‌کند، مرغ‌هایی را که به آنها روناس می‌خوراند و استخوانشان را سرخ می‌کند، و سگ‌هایی را که مغز حرامشان را از نو می‌رویاند خوشحال کند.

آلبر به خنده افتاد، کنت پرسید:

– آن سوّمی چی؟ آنکه لباس آبی پوشیده است؟

– او یک همکار کنت دو مورسرف است و به شدّت با این فکر که اعضای مجلس سنا لباس متحدالشکل بپوشند مخالف است و به این جهت در تریبون مجلس موفقیت به دست آورد. او با روزنامه‌های لیبرال میانهٔ بدی داشت، اما مخالفت شرافتمندانه‌اش با تمایلات دربار روابط آنها را با او خوب کرد. صحبت از این است که سفیر شود.

– چه کارهایی در مجلس سنا کرده است؟

– دو یا سه اپرا کمیک ساخته است و چهار یا پنج سال به نفع دولت رأی داده است.

مونت کریستو با خنده گفت:

– مرحبا و یکونت. شما خطیب جذابی هستید. حالا ممکن است لطفاً خدمتی به من بکنید؟

– چه خدمتی؟

– مرا به این آقایان معرفی نکنید، و اگر آنها خواستند به من معرفی شوند خبرم کنید. در این لحظه کنت دستی را روی بازوی خود حس کرد، روی گرداند و دانگلار را دید.

کنت گفت:

— آه، شما یید بارون؟

— چرا شما همیشه مرا بارون خطاب می‌کنید. می‌دانید که من دربند عنوان خودم نیستم. ولی بعکس ویکونت دو مورسرف به عنوان خود علاقه دارد. این طور نیست ویکونت؟
آلبر جواب داد:

— مسلماً. زیرا من اگر ویکونت نباشم چیز دیگری نیستم. اما شما می‌توانید از عنوان بارون بگذرید و میلیونر باقی بمانید.

— و این چیزی است که به نظر من در رژیم سلطنتی بهترین عنوان است.
مونت کریستو گفت:

— متأسفانه در فرانسه می‌توان همه عمر بارون، سناتور یا عضو آکادمی باقی ماند، ولی همیشه نمی‌توان میلیونر باقی ماند. نمونه‌اش پولمان^۱ و فرانک^۲ میلیونرهای فرانکفورت که اخیراً ورشکست شدند.

دانگلار در حالی که رنگ می‌باخت گفت:
— واقعاً؟

— من همین امشب خبرش را با پست دریافت داشتم. چیزی حدود یک میلیون فرانک نزد آنها داشتم که چون به موقع از وضع آنها با خبر شده بودم یک ماه پیش پرداخت آن را خواستم و پولم را گرفتم.
دانگلار گفت:

— خدای من. آنها دویست هزار فرانک حواله سر من داده بودند...

— خوب، حالا که اطلاع یافتید نپردازید. امضای آنها فقط پنج در صد ارزش دارد.

— بله، اما متأسفانه دیر خبر شدم. به امضای آنها اطمینان کردم.

— خوب، دویست هزار فرانک هم رفت تا به بقیه ملحق شود...
دانگلار گفت:

— ساکت. از این چیزها حرف نزنید.

سپس خود را به کنت نزدیک کرد و آهسته گفت:

— خصوصاً در حضور آندره آکاوالکانتی.

بانکدار پس از این حرف لبخند زنان به سوی مرد جوان رفت. آلبر کنت را ترک کرده

بود تا برود با مادرش صحبت کند، دانگلار هم او را ترک کرد تا به کاوالکانتی پسر ملحق شود، پس کنت لحظه‌ای تنها ماند.

حرارت شدت می‌یافت. مستخدمین با سینی‌های پر از میوه و بستنی در سالون دور می‌زدند. مونت کریستو با دستمال عرق چهره‌اش را خشک کرد اما وقتی که سینی پر از نوشابه از برابر او گذشت چیزی برای خنک کردن خود بر نداشت.

مادام دومورسرف که مونت کریستو را از نظر دور نمی‌داشت دید که سینی گذشت بی‌آنکه او به چیزی دست بزند. حتی متوجه حرکتی شد که کنت با آن خود را کنار کشید. کنتس به آلبر گفت:

– آیا هیچ متوجه چیزی شده‌اید؟

– چه چیز مادر؟

– اینکه کنت هرگز نخواسته است در خانه کنت دومورسرف شام بخورد.

– شاید، ولی ناهار خانه مرا پذیرفت و با آن ناهار است که وارد اجتماع پاریس شد.

– خانه شما خانه کنت دومورسرف نیست. از لحظه‌ای که کنت وارد شده است من او را زیر نظر دارم. هیچ چیز نخورده است.

– کنت خیلی کم غذاست.

مرسدس لبخندی اندوهناک زد و گفت:

– به او نزدیک شوید و با اولین سینی که می‌گذرد به او اصرار کنید که چیزی بردارد.

– برای چی مادر؟

– به خاطر من.

آلبر دست مادرش را بوسید و رفت کنار کنت ایستاد. سینی دیگر، مثل اولی پر می‌گذشت، مرسدس دید که آلبر به کنت اصرار کرد چیزی بردارد، حتی خودش یک بستنی برداشت و به کنت عرضه کرد، اما کنت با سماجت آن را رد کرد.

آلبر نزد مادرش که به شدت رنگ پریده به نظر می‌رسید بازگشت. کنتس گفت:

– می‌بینید که او رد کرد؟

– بله. ولی این مسأله چرا شما را نگران می‌کند؟

– می‌دانید آلبر، زن‌ها حالات به خصوصی دارند. من اگر ببینم کنت چیزی در خانه‌ام می‌خورد، حتی اگر یک دانه‌انار باشد، خوشحال می‌شوم. از طرفی، شاید او هنوز به عادات فرانسوی‌ها خو نگرفته است و نوعی خوردنی هست که او ترجیح می‌دهد.

– نه مادر، من در ایتالیا دیدم که او همه چیز می‌خورد. حتماً امشب یک ناراحتی دارد.

— شاید چون همیشه در سرزمین‌های گرمسیری زیسته است، حساسیت کمتری به گرما دارد؟

— گمان نمی‌کنم، زیرا الآن شکایت می‌کرد که از گرما خفه می‌شود و می‌پرسید حالا که پنجره‌ها را گشوده‌اند، چرا کرکره‌ها را باز نکرده‌اند.
مرسدس گفت:

— در واقع وسیله‌ای برای آنکه بدانم خودداری او عمدی است یا نه وجود دارد.
مرسدس از سالون بیرون رفت.

لحظه‌ای بعد کرکره‌ها باز شد. همه باغ با فانوس‌های رنگی روشن شده بود، و میز شام را در زیر چادر چیده بودند. رقصندگان، بازی‌کنندگان و صحبت‌کنندگان فریاد شادی کشیدند. همه ریه‌های تشنه هوای تازه‌ای را که داخل سالون می‌شد تنفس کردند.
در این لحظه مرسدس، رنگ پریده‌تر از آنکه بیرون رفته بود داخل شد، قیافه‌اش آن حالت جدی را که در او مشخص بود به خود گرفته بود. مستقیم به جانب گروهی رفت که شوهرش در مرکز آن بود و گفت:

— آقای کنت، این آقایان را در اینجا زندانی نکنید. آنها اگر هم نخواهند بازی کنند، ترجیح می‌دهند در باغ تنفس کنند و در اینجا خفه نشوند.

ژنرال پیر و بانزاکتی که در ۱۸۰۹، در دوران رستوراسیون خدمت کرده بود گفت:

— آه خانم، ما تنها به باغ نمی‌رویم.

مرسدس گفت:

— باشد. پس من پیش قدم می‌شوم.

سپس به جانب مونت کریستو رفت و گفت:

— آقای کنت، به من افتخار می‌دهید که بازویتان را به من واگذارید؟

کنت به شنیدن این کلام ساده تقریباً لرزید. لحظه‌ای مرسدس را نگاه کرد، این لحظه که به سرعت برق گذشت، به نظر کنتس یک قرن طول کشید، زیرا کنت افکار بسیاری را در این نگاه گنجانده بود.

بالاخره کنت بازویش را تقدیم کنتس کرد، کنتس با دست‌های کوچکش تماس مختصری با این بازو گرفت و هر دو با هم از پله‌های زینت شده با گل‌های کاملیا پایین رفتند.

پشت سر آنها، همچنین از پلکان دیگر، حدود بیست نفر گردش‌کنندگان با فریادهای شادی و خوشی به سوی باغ هجوم بردند.

نان و نمک

مادام دومورسرف همراه خود را به زیر سقف پوشیده از شاخ و برگی برد که به یک گل خانه منتهی می شد، و به او گفت:

– آقای کنت، مثل اینکه در سالون هوا خیلی گرم بود.

– بله خانم. فکر باز کردن پنجره ها و کرکره ها از جانب شما فکری عالی بود.

کنت متوجه شد که دست مرسدس در زیر بازوی او می لرزد و ادامه داد:

– اما شما با این لباس نازک، بدون محافظی جز این اشارپ گازی در اطراف گردن،

شاید سردتان باشد؟

کنتس بی آنکه به سؤال مونت کریستو جواب بدهد گفت:

– می دانید شما را به کجا می برم؟

– نه خانم. ولی چون دوست هستیم می بینید که مخالفتی نمی کنم.

– به گل خانه ای می برمتان که در پایان این خیابان می بینید.

کنت با نگاه پرسش گر مرسدس را نگریست، اما مرسدس بی آنکه حرفی بزند به راه

رفتن ادامه داد. مونت کریستو هم ساکت ماند.

به ساختمان گرم گل خانه رسیدند. همه میوه های فرد اعلا که با این حرارت حساب

شده که جای گرمی خورشید را می گرفت در ماه ژوئیه رسیده شده بودند در آنجا دیده

می شدند.

کنتس بازوی کنت را رها کرد، رفت از یک شاخه موخوشه ای انگور سیاه چید، با

لبخندی چنان اندوهناک که اشک را در گوشه چشم او ظاهر می ساخت، آن را به کنت ارائه

داد و گفت:

– بگیریید آقای کنت. می دانم که انگورهای سیاه ما در فرانسه به هیچ وجه قابل قیاس

با انگورهای سیاه شما در سیسیل و قبرس نیست. اما شما خورشید کم نور ما را در شمال

خواهید بخشید.

کنت سر فرود آورد و قدمی عقب رفت.

مرسدس با صدایی لرزان پرسید:

– شما دست مرا رد می‌کنید؟

– عذر می‌خواهم خانم. ولی من هرگز انگور سیاه نمی‌خورم.

مرسدس با لبخند خوشه انگور را افکند، یک هلوی عالی به شاخه همجوار آویخته و مثل انگورها با این حرارت مصنوعی گل خانه رسیده بود. مرسدس به میوه ابدار نزدیک شد، آن را چید و گفت:

– پس این هلو را بگیرد.

کنت همان حرکت را تکرار کرد.

از آن پس سکوتی طولانی برقرار شد. هلو هم مثل انگور روی شن‌ها غلتیده بود. مرسدس نگاه خواهشگر خود را به روی کنت دوخت و گفت:

– آقای کنت. عرب‌ها عادت‌ی زیبا دارند: کسانی که در زیر یک سقف با هم نان و نمک می‌خورند، دوستان ابدی یکدیگر می‌شوند.

– من این عادت را می‌شناسم خانم. ولی ما در فرانسه هستیم، نه در عربستان. در فرانسه، همان‌طور که نان و نمک خوردن با هم رسم نیست، دوستی ابدی هم وجود ندارد. کنتس نفس زنان، در حالی که نگاهش را به چشمان کنت دوخته بود و لحظه به لحظه با تشنج بازوی او را می‌گرفت گفت:

– ولی ما بالاخره با هم دوست هستیم، این‌طور نیست؟

خون به قلب کنت هجوم برد. رنگش به شدت پرید، سپس خون از قلب به گلویش رسید، گونه‌هایش را احاطه کرد، نگاهش چند ثانیه، چنانکه گویی دچار خیرگی شده باشد در خلاء غوطه‌ور شد، سپس گفت:

– مسلّم است که ما دوست هستیم. چرا نباشیم؟

این لحن چنان از آنچه مادام دومورسرف انتظار داشت به دور بود که او روی گرداند تا آهی را که به ناله می‌مانست از سینه بیرون دهد. سپس گفت:

– متشکرم آقا.

و به راه رفتن پرداخت. به این ترتیب آنها باغ را دور زدند بی‌آنکه کلمه‌ای حرف بزنند. کنتس پس از ده دقیقه گردش خاموش ناگهان گفت:

– آقا، آیا این حقیقت دارد که شما خیلی جاها را دیده، خیلی سفر کرده، و بسیار رنج کشیده‌اید؟

مونت کریستو جواب داد:

– بله خانم. من خیلی رنج کشیده‌ام.

– ولی حالا که خوشبخت هستید؟

– شاید. چون کسی نشنیده است که من شکایت کنم.

– آیا خوشبختی فعلی تان روح شما را ملایم‌تر کرده است؟

– خوشبختی فعلی من، هم ارز بدبختی‌های گذشته من است.

– آیا ازدواج کرده‌اید؟

کنت از جا پرید و گفت: ^۱

– من ازدواج کنم؟ چه کسی این حرف را به شما گفته است؟

– هیچکس. ولی چند بار شما را در اپرا دیده‌اند که زن جوان و زیبایی را به همراه

داشته‌اید.

– او برده‌ایست که من در کنستانتینوپول خریده‌ام. دختر یک پرنس است، و من که

هیچ علاقه دیگری در دنیا ندارم، او را فرزند خود می‌دانم.

– پس تنها زندگی می‌کنید؟

– تنها زندگی می‌کنم.

– خواهر ندارید؟ پسر؟ دختر؟

– هیچکس را ندارم.

– چطور می‌توانید بی آنکه کسی شما را با زندگی پیوند دهد زیست کنید؟

– گناه از من نیست خانم. در مالت دختر جوانی را دوست داشتم و می‌رفتم تا با او

ازدواج کنم. زمانی که جنگ پیش آمد مانند گردابی مرا از او دور کرد. تصور می‌کردم آن قدر

دوستم دارد که منتظرم بماند و حتی به گور من وفادار باشد. اما چون بازگشتم او شوهر

کرده بود. این داستان همه مردانی است که سن آنها از بیست گذشته است. شاید من دلی

ضعیف‌تر از دیگران داشته‌ام و بیش از آنکه دیگران رنج می‌کشیدند، ضربه دیده‌ام. فقط

همین!

کنتس لحظه‌ای متوقف شد. گویی برای نفس کشیدن نیاز به این توقف داشت. سپس

گفت:

– بله، این عشق در قلب شما باقی مانده است. انسان در زندگی فقط یک بار عاشق

می‌شود... آیا هرگز آن زن را باز دیدید؟

– هرگز. دیگر به سرزمینی که او در آن بود برنگشتم.

– به مالت؟

— بله. به مالت.

— پس او در مالت است؟

— تصوّر می‌کنم.

— آیا او را از رنجی که به شما داده است بخشیده‌اید؟

— خودش را بله.

— فقط خودش را؛ ولی همیشه از کسانی که موجب جدایی شما شدند نفرت دارید؟

کنتس مقابل مونت کریستو ایستاد. هنوز تکه‌ای از خوشهٔ انگور معطر را در دست داشت. آن را به جانب کنت پیش برد و گفت:

— بگیرید.

مونت کریستو چنانکه گویی هیچ بحثی در این باره نداشته‌اند به سادگی گفت:

— من هرگز انگور سیاه نمی‌خورم خانم.

کنتس با حرکتی حاکی از یأس انگور را در نزدیک‌ترین باغچه انداخت و زمزمه کرد:

— چه سماجتی!

مونت کریستو چنان بی‌تأثیر باقی ماند که گویی این سرزنش خطاب به او نبوده است. در این زمان آلبر پیش دوید و گفت:

— آه مادر، یک بدبختی بزرگ پیش آمده است.

کنتس از جا جست، چنانکه گویی از عالم رؤیا به دنیای واقعیت برمی‌گردد پرسید:

— چی؟ چه اتفاقی افتاده است؟ گفتید یک بدبختی؟ در واقع می‌بایست بدبختی برسد.

آلبر گفت:

— آقای دوو یلفور آمده است.

— خوب؟

— آمده است تا همسر و دخترش را ببرد؟

— برای چی؟

— چون مادام دو سن - مران به پاریس رسیده و خبر آورده است که آقای سن - مران پس از خروج از ماریسی مرده است. مادام دوو یلفور که سر حال بود نمی‌خواست باور کند، اما ماداموازل والانتین با تمام احتیاطی که پدرش به کار برد، با اولین حرف همه چیز را حدس زد، این ضربه مانند صاعقه او را از پا افکند، و او بیهوش بر زمین افتاد.

کنت پرسید:

— آقای سن - مران چه نسبتی با مادموازل دوویلفور داشت؟
 — پدر بزرگ مادری او بود. می آمد تا ازدواج نوه اش را با فرانز جلو بیندازد.
 — آه، درست است.
 — حالا ازدواج فرانز عقب می افتد. افسوس که آقای سن - مران پدر بزرگ مادموازل دانگلار نیست.
 — مادام دو مورسرف با لحنی ملایم آلبر را سرزنش کرد:
 — آلبر، چه می گوئید؟ آقای کنت، شما که آلبر برایتان امتیاز بسیار قایل است، به او بگوئید که حرف بدی زده است.
 — مرسدس چند قدم پیش آمد. مونت کریستو با حالتی رؤیایی نگاهی تحسین آمیز و پرمحبت به او افکند که موجب شد مرسدس به جای خود بازگردد. آنگاه با یک دست، دست کنت را و با دست دیگر دست آلبر را گرفت، آن دو دوست را به هم متصل کرد و گفت:
 — ما با هم دوست هستیم، مگر نه؟
 — کنت جواب داد:
 — من چنان پرمدعا نیستم که خود را دوست شما بدانم، اما در هر حال خدمتگزار شما هستم.
 — مرسدس فشاری در قلب خود احساس کرد و دور شد. هنوز ده قدم نرفته بود که کنت دید دستمالش را به چشمش می برد.
 — آلبر حیرت زده از کنت پرسید:
 — آیا شما و مادرم با هم توافق نداشتید؟
 — کنت جواب داد:
 — بعکس. دیدید که در حضور شما گفت با هم دوست هستیم.
 — آنها لحظه ای بعد به سالون که والانتین، آقا و خانم دوویلفور آن را ترک کرده بودند وارد شدند. مورل هم به دنبال آنها بیرون رفته بود.

مادام دو سن - مران

صحنه‌ای شوم در منزل آقای دوو یلفور پیش آمده بود. پس از عزیمت خانم‌ها به مجلس رقص که مادام دوو یلفور با همه اصرارش نتوانسته بود شوهرش را وادار به همراهی خود کند، دادستان طبق عادت با مقدار زیادی پرونده که هرکس دیگری را دچار وحشت می‌کرد، ولی در مواقع عادی به زحمت می‌توانست اشتهای او را برای کار کردن اقناع کند، به دفتر کارش رفته و در راه به روی خود بسته بود.

در این روز پرونده‌ها فقط ظاهر قضیه بود، و یلفور به هیچ وجه برای کار کردن آمادگی نداشت، بلکه برای فکر کردن بود که در راه به روی خود بسته و دستور داده بود که جز برای امری مهم مزاحم او نشوند. در صندلیش نشست و یک بار دیگر شروع به مرور مطالبی کرد که هفت یا هشت روز بود جام تیره اندوهبار خاطرات تلخ او شده بود.

آنگاه به جای حمله به پرونده‌های روی هم انباشته یکی از کشوهای میزش را گشود، کلید رمزی را گرداند و دسته‌ای از یادداشت‌های خصوصیش را بیرون آورد. اینها دست نوشته‌های ذیقیمت او بود که همه را با اعدادی که فقط خودش رمز آنها را می‌دانست، همه کسانی را که در حرفه سیاسی او، در امور مالی، در تعقیب‌های جزایی یا در معماهای عشقی دشمنان او شده بودند، طبقه‌بندی و شماره‌گذاری کرده بود.

امروز تعداد آنها را چنان زیاد دید که به لرزه افتاد، با این حال همه این اسامی، هر قدر نیرومند و هر قدر زیاد بود، بارها او را به خنده انداخته بود، همان گونه که یک مسافر از مرتفع‌ترین نقطه کوهی عمودی و مخروطی شکل چون به خرپشته‌ها و پرتگاههایی نگاه می‌کند که در زیر پای اوست به خنده می‌افتد.

وقتی همه اسامی را با دقت خواند، در خاطر مرور داد، کاملاً درباره‌شان اندیشید، فهرست آنها را مورد تفسیر قرار داد، سرش را تکان داد و زمزمه کرد:

«نه. هیچ یک از این دشمنان نمی‌تواند با صبر و حوصله مدت بیست سال انتظار بکشد تا امروز بیاید و مرا با این راز وحشتناک خرد کند. گاهی چنانکه می‌گویند، سر و صدای چیزهایی که در عمق زمین مدفون است از زمین بیرون می‌آید و چون نورهای

فسفری دیوانه وار در فضا پراکنده می شود، اما اینها شعله هایی است که لحظه ای روشن می شود تا مانند جرقه خاموش شود. این داستان به وسیله مرد کرسی به کشیشی به عنوان اعتراف گفته شده است، آن کشیش آن را نقل کرده است: آقای مونت کریستو به نوبه خود آن را شنیده است و برای آنکه ذهن خود را روشن کند...»

آقای دوو یلفور پس از لحظه ای با خود گفت:

«ولی این روشن شدن ذهن چه فایده ای برای او دارد؟ آقای مونت کریستو، آقای زاگون، فرزند یک کشتی دار اهل مالت، بهره بردار یک معدن نقره در تسالی که اولین بار است به فرانسه آمده است چه نیازی به روشن کردن ذهن خود درباره معمایی بی ثمر از این قبیل دارد؟ در میان اطلاعات بی رابطه ای که به وسیله آبه بزونی و لرد ویلمور، یکی دوست و یکی دشمن، به من داده شده است، فقط یک مسأله روشن، واضح و از نظر من آشکار است: اینکه بین من با مونت کریستو، در هیچ زمانی، در هیچ جریانی، در هیچ موقعیتی، تماس به وجود نیامده است.»

ویلفور این سخنان را با خود می گفت بی آنکه شخصاً به آنچه می گوید اطمینان داشته باشد. برای او وحشتناک ترین مسأله آشکار شدن جریان نبود، زیرا او می توانست انکار کند، و حتی جواب بدهد. درباره اینکه این جریان با خون بر روی دیوار نوشته شده باشد نگران نبود، بلکه آنچه او را نگران می کرد شناختن بدنی بود که دست نویسنده حروف به آن تعلق داشت.

در لحظه ای که می کوشید تا خود را مطمئن کند، و به جای آینده سیاسی که گاه در رؤیاهای جاه طلبانه اش مشاهده کرده بود، و از ترس آنکه مبدا این دشمنی را که سال های طولانی در خواب بوده است بیدار کند، کوشیده بود زندگی منزله خانوادگی داشته باشد.

صدای حرکت کالسکه در حیاط پیچید. سپس صدای پای سنگین آدمی مسن از پلکان شنیده شد. بعد از آن صدای گریه و زاری مستخدمین را وقتی که می خواهند خود را در غم اربابان شریک جلوه دهند شنید.

ویلفور به سرعت قفل در اتاقش را باز کرد، به زودی خانم مسنی بی آنکه ورود خود را اعلام دارد، در حالی که شالش را روی بازو داشت و کلاهش را در دست گرفته بود، وارد شد. موهای سفیدش پیشانی بی رنگ و عاج ماندش را آشکار می کرد، چشمانش که بالا رفتن سن در گوشه آن چین های بسیار عمیق ایجاد کرده بود، تقریباً در زیر ورم حاصل از گریه ناپدید شده بود. به محض ورود بی مقدمه گفت:

«آه، آقا، چه مصیبتی! من هم از غصه می میرم، بله، به طور قطع من هم می میرم.»

و گریه کنان خود را روی مبل افکند.

مستخدمان که روی پله ایستاده بودند و جرأت نمی کردند دور بروند، مستخدم پیر نوارسیه را که با شنیدن سرو صدا از اتاق اربابش آمده و در پشت سر دیگران ایستاده بود، می نگرستند. ویلفور از جا برخاست و به سوی مادرزنش رفت، چون این زن مادام دو سن مران مادر زن او بود. ویلفور پرسید:

— خانم، چه اتفاقی افتاده است؟ چرا اینقدر منقلب هستید؟ آیا آقای سن - مران

همراه شما نیست؟

مارکیز پیر بدون مقدمه و بدون تفسیر گفت:

— آقای سن - مران مرده است.

ویلفور قدمی به عقب برداشت، دست هایش را بر هم کوفت و زمزمه کرد:

«مرد! همین طور... ناگهانی؟...»

مادام دو سن - مران ادامه داد:

— هشت روز پیش، بعد از شام هر دو نفر سوار کالسکه شدیم. چند روز بود که آقای

سن مران حال خوشی نداشت. با این حال فکر دیدن والانتین عزیزمان به او شهادت سفر

داد، با وجود دردهایی که داشت خواست که عزیمت کنیم. زمانی که سی منزل از مارسی

دور شده بودیم، پس از اینکه قرص های معمولیش را خورد به خواب عمیقی فرو رفت که

به نظر من غیرعادی آمد. با این حال تردید داشتم که او را بیدار کنم. به نظرم رسید که

چهره اش سرخ می شود و رگ های شقیقه اش شدیدتر از معمول می زند. با این حال چون

شب بود و دیگر چیزی نمی دیدم او را گذاشتم که بخوابد. ناگهان مثل کسی که در رؤیا رنج

می برد فریادی خفه و طولانی کشید و سرش را به عقب افکند. مستخدم را صدا کردم،

کالسکه را متوقف کردیم، آقای سن - مران را صدا کردم، شیشه نمک را جلو بینی اش

گرفتم، اما همه چیز به پایان رسیده بود. او مرده بود، و من تن به تن همراه با جسد او به

اکس^۱ رسیدم.

ویلفور که دهانش از حیرت باز مانده بود پرسید:

— لابد پزشکی را فراخواندید؟

— بلافاصله. ولی همان طور که گفتم دیگر دیر بود.

– ولی لا اقل پزشک می توانست تشخیص دهد که مارکی بینوا از چه بیماری فوت کرده است.

– بله آقا. او گفت به نظر می رسد که از یک سکتۀ برق آسا مرده باشد.

– شما بعد از آن چه کردید؟

– آقای سن - مران همیشه می گفت که دوست دارد اگر دور از پاریس بمیرد، جسد او در سرداب خانوادگی اش دفن شود. من در اکس دستور دادم او را در تابوتی سربی گذاشتند. چند روز بعد از من به اینجا می رسد.

– خدای من. مادر بیچاره، این همه زحمت پس از تحمّل چنین مصیبتی، در سنّ شما واقعاً طاقت فرساست.

– خداوند نیروی آن را به من داد. حتماً مارکی عزیز هم اگر من مرده بودم، همین کارها را برایم می کرد. اما از زمانی که او را در آنجا ترک کردم، به نظرم می رسد که دیوانه شده ام. دیگر نمی توانم گریه کنم. حقیقت دارد که در سنّ ما سرچشمۀ اشک خشک می شود. با این حال به نظر من انسان تا زمانی که رنج می کشد باید بتواند گریه کند. والانتین کجاست آقا. ما به خاطر او می آمدیم. می خواهم او را ببینم.

ویلفور اندیشید که ناشایست است اگر بگوید والانتین به مجلس رقص رفته است. پس فقط به مادرزنش گفت که والانتین با نامادریش بیرون رفته است و هم اکنون خواهند رفت تا او را خبر کنند.

خانم پیر گفت:

– همین الساعه آقا. از شما خواهش می کنم بلافاصله او را خبر کنید.

ویلفور دست مادام دو سن - مران را زیر بازوی خود گرفت، او را به آپارتمانش هدایت کرد و گفت:

– شما استراحت کنید مادر.

مارکیز به شنیدن کلمۀ «مادر» و با دیدن این مرد که دختر عزیز کرده او را به یادش می آورد احساس کرد ضربه ای بر او وارد می شود. روی مبلی به زانو درآمد، سر خود را در آن مخفی کرد و به گریستن پرداخت.

ویلفور مراقبت از او را به خدمتگاران وا گذاشت، باروا حیرت زده به نزد اربابش بازگشت، چون هیچ چیز پیران را بیش از آن دچار وحشت نمی کند که ببیند مرگ از کنار آنها می گذرد تا بر پیری دیگر فرود آید. ویلفور در آن حال که مادام دو سن - مران، همچنان به زانو درآمده از صمیم قلب دعا می خواند، فرستاد کالسگه ای کرایه ای از میدان آوردند و

شخصاً به خانه مادام دوو مورسرف رفت تا همسر و دخترش را بیاورد. چون به سالون رسید رنگش چنان پریده بود که والانتین فریاد زنان به سوی او دوید و گفت:

«آه پدر. آیا مصیبتی رسیده است؟»

— مادر بزرگتان آمده است والانتین.

دختر جوان در حالی که می لرزید گفت:

— پدر بزرگم چی؟

ویلفور جوابی نداد و بازویش را به دخترش عرضه کرد. کاری بود به جا، زیرا والانتین دچار سرگیجه شد، مادام دوو ویلفور فوراً او را نگه داشت و به شوهرش کمک کرد تا او را به کالسکه بکشانند. و در این حال مرتب می گفت:

«آه، عجیب است. چه کسی می توانست چنین تصویری کند؟ واقعاً عجیب است!»

به این ترتیب خانواده مصیبت دیده از مجلس جشن گریختند، در حالی که اندوه خود را چون روپوشی سیاه رنگ روی باقی ماندگان در ضیافت افکندند.

چون به خانه رسیدند، در پایین پلکان، والانتین باروا را دید که انتظار او را می کشید و آهسته به او گفت:

«آقای نوارسیه مایل است همین امشب شما را ببیند.»

والانتین جواب داد:

— به او بگویید وقتی از پیش مادر بزرگم بیرون آمدم نزد او خواهم رفت.

دختر جوان با روح ظریف خود در یافته بود آن کس که بخصوص در این لحظه به او نیاز دارد مادام دو سن - مران است.

والانتین مادر بزرگش را در بستر یافت. نوازش خاموش، فشرده گی قلب دردناک، آه های مقطع، اشک های سوزان، همه جزئیات گفتنی این دیدار بود که مادام دوو ویلفور در حالتی به ظاهر احترام آمیز نسبت به زن شوهر مرده، در حالی که به بازوی شوهرش تکیه داده بود در آن شرکت داشت.

مادام دوو ویلفور پس از لحظه ای سر به گوش شوهرش گذاشت و آهسته گفت:

— با اجازه شما بهتر است من بروم. زیرا به نظر می رسد که دیدار من هنوز هم برای مادرزنتان ناراحت کننده باشد.

مادام دو سن - مران حرف او را شنید و در گوش والانتین گفت:

— بله، بله. او برود، اما تو بمان.

مادام دوو ویلفور بیرون رفت، دادستان هم حیرت زده از این مرگ ناگهانی به دنبال

همسرش خارج شد. والانتین تنها کنار بستر مادر بزرگش باقی ماند.

بار اولی که باروا نزد نوارسیه پیر بالا رفته بود، پیرمرد سر و صدا را شنیده و باروا را برای خبرگیری فرستاده بود.

چون او بازگشت چشمان زنده و بخصوص هوشیار پیرمرد، مستخدم را مورد سؤال قرار داد. باروا گفت:

«آقا، متأسفانه مصیبت بزرگی روی کرده است. مادام دو سن - مران اینجاست و شوهرش در راه فوت کرده است.»

آقای سن - مران و نوارسیه هرگز دوستی عمیقی با هم نداشتند، با این حال تأثیری را که همیشه مرگ یک پیرمرد بر روی پیرمرد دیگر می گذارد، می دانیم.

نوارسیه سرش را روی سینه خم کرد، مثل کسی که غم دار است، یا کسی که فکر می کند. بعد یک چشم خود را بست. باروا پرسید:

— مادمازل والانتین را می خواهید؟

نوارسیه علامت «بله» داد.

— او در مجلس رقص است. آقامی دانند، چون او پیش از رفتن با لباس مهمانی آمد و از آقا خدا حافظی کرد.

نوارسیه چشم چپش را بست.

— بله، ولی شما می خواهید او را ببینید؟

اشاره مثبت.

— لابد حالا می روند تا او را از منزل مادام دومورسرف بیاورند. من پایین می روم و منتظرش می مانم. هروقت آمد به او می گویم که نزد آقا بیاید. همین را می خواهید؟

مرد افلیج جواب «آری» داد.

به این ترتیب بود که باروا در کمین بازگشت والانتین ماند و چنانکه گفتیم تمایل پدر بزرگ را به او ابلاغ کرد.

والانتین به حرمت این تمایل، از نزد مادام دو سن - مران که با وجود هیجانی که داشت در اثر خستگی به خوابی عمیق فرو رفته بود بیرون آمد، نزد پدر بزرگش رفت.

میز کوچکی را که یک تنگ شربت پرتقال، نوشیدنی معمولی نوارسیه و یک لیوان روی آن قرار داشت به دسترس او نزدیک کرده بودند.

والانتین پیش آمد، پدر بزرگش را بوسید و پیرمرد او را با چنان مهری نگریست که والانتین احساس کرد در چشمان خشک شده او اشک پدیدار می شود.

پیرمرد با نگاه سماجت به خرج داد. والانتین گفت:

— می فهمم، می خواهی بگویی که همیشه یک پدر بزرگ مهربان دارم.

پیرمرد اشاره مثبت کرد. والانتین ادامه داد:

— خوشبختانه این یکی را دارم. و آن نمی دانم چه به سرم می آمد. خدای من!...

ساعت یک بعد از نیمه شب بود. باروا که خوابش می آمد یادآوری کرد که بعد از شبی چنین مصیب بار، همه نیاز به استراحت دارند، پیرمرد نتوانست بگوید که استراحت او دیدار فرزندش است. والانتین را که در واقع از شدت خستگی حالتی رنج آور یافته بود مرخص کرد.

فردای آن روز والانتین چون وارد اتاق مادر بزرگش شد، او را در بستر یافت. مارکیز تب داشت و شعله ای تیره رنگ در چشمانش می درخشید. در حالتی از هیجان عصبی شدید به نظر می رسید.

والانتین با دیدن این علایم فریاد کشید:

— خدای من. مادر جان. شما حالتان اصلاً خوب نیست.

— نه دخترم. نه. اما با بی صبری منتظر تو بودم تا بفروستی پدرت را بیاورند.

والانتین با نگرانی پرسید:

— پدرم؟

— بله. می خواهم با او حرف بزنم.

والانتین جرأت نکرد با میل مادر بزرگش که معلوم نبود چه قصدی دارد مخالفت کند و به دنبال پدرش فرستاد. لحظه ای بعد ویلفور وارد شد. مادام دو سن - مران بدون مقدمه، چنانکه گویی می ترسد زمان مهلتش ندهد گفت:

— آقا، شما به مانوشته بودید که صحبت از ازدواج این دختر هست؟

— بله خانم. بالاتر از صحبت، یک قرار قطعی است.

— داماد آقای فرانز دپینای نامیده می شود؟

— بله خانم.

— پسر همان ژنرال دپینای است که از ما بود و چند روز پیش از بازگشت غاصب از جزیره الب، به قتل رسید؟
— خودش است.

— آیا او از ازدواج با نوه یک ژاکوبن امتناع ندارد؟

— مادر، خوشبختانه اختلاف عقاید سیاسی از میان رفته است. آقای اپینای به هنگام

مرگ پدرش کودک بود، آقای نوارسیه را خیلی کم می شناسد، و اگر نه با شادی، لااقل با بی تفاوتی با او برخورد خواهد کرد.

— آیا این ازدوج مناسب است؟

— از هر جهت.

— مرد جوان...

— از احترام کامل برخوردار است.

— آیا جوانی شایسته است؟

— یکی از شایسته ترین مردانی است که من می شناسم.

والانتین در همه مدت این مکالمه ساکت مانده بود. مادام دوسن - مران پس از چند لحظه تفکر گفت:

— بسیار خوب آقا. پس عجله کنید. چون چیزی از عمر من نمانده است.

ویلفور و والانتین با هم فریاد زدند:

— شما مادر؟ شما مادر بزرگ؟

مارکیز ادامه داد:

— من می دانم چه می گویم. پس باید عجله کنید تا دخترم که مادر ندارد، لااقل مادر بزرگش را داشته باشد تا در ازدواج او برایش دعای خیر کند. من تنها کسی هستم که از سوی رنه بینوا که شما چنان زود او را از یاد بردید، برای این دختر باقی مانده است. ویلفور گفت:

— خانم. شما فراموش می کنید که من ناچار بودم مادری برای این کودک بی مادر بیاورم.

— یک نامادری هرگز مادر نمی شود. اما حالا مسأله مربوط به والانتین است. مرده ها را راحت بگذاریم.

همه این گفته ها با روانی و با لحنی ادا شده بود که به نظر می رسید در آن چیزی چون شروع هذیان وجود دارد. ویلفور گفت:

— همه چیز مطابق میل شما انجام می پذیرد خانم. بخصوص که میل شما با تمایل من توافق کامل دارد. به محض آنکه آقای دپینای به پاریس برسد... والانتین گفت:

— مادر جان. آداب و رسوم اقتضا نمی کند که با عزایی چنین بزرگ... آیا شما می خواهید در وضعی چنین غم انگیز مراسم ازدواج بر پا کنید؟

مادر بزرگ به سرعت سخن او را برید و گفت:

— دخترم. ما نیازی به این دلایل پیش پا افتاده که مانع می شود از اینکه روحیه های ضعیف آینده ای استوار برای خود بسازند نداریم. من هم در بستر مرگ مادرم ازدواج کردم و این امر به هیچ وجه موجب بدبختی من نشد. ویلفور گفت:

— شما باز هم به مرگ فکر می کنید خانم؟
خانم پیر با حالتی ترسناک گفت:

— باز هم به شما می گویم که من می میرم. می شنوید؟ می خواهم پیش از مرگ دامادم را ببینم، می خواهم به او دستور بدهم که دخترم را خوشبخت کند. می خواهم در نگاهش بخوانم که اطاعت خواهد کرد. بالاخره می خواهم او را بشناسم تا اگر آن کس که می بایست باشد نبود، از قعر گور بیایم و گریبانش را بگیرم. ویلفور گفت:

— خانم، این افکار اضطراب آور را که تقریباً به جنون نزدیک است از خود دور کنید. مرده ها وقتی که در گور خوابیدند برای ابد می خوابند و هرگز بیدار نمی شوند. والانتین گفت:

— مادر جان. آرام باشید.
مارکیز ادامه داد:

— من آقا، به شما می گویم که آن طور که شما تصوّر می کنید نیست. دیشب من به وضع بدی خوابیدم. زیرا خودم را تقریباً در حالتی خفته می دیدم که روحم بر فراز جسمم پرسه می زد. می کوشیدم چشمانم را باز کنم، ولی نمی شد. در همین محلی که شما ایستاده اید، با چشم بسته سایه ای را دیدم، سایه ای سفیدرنگ، از آن گوشه که دری به اتاق آرایش مادام دوو ویلفور دارد، بی صدا وارد شد. والانتین فریاد کشید. ویلفور گفت:

— این هیجان تب بوده است خانم.

— اگر می خواهید باور نکنید. اما من به آنچه می گویم یقین دارم. بعد چنانکه گویی خداوند می خواهد یکی از حواس مرا گواه قرار دهد، صدای لیوان آبم را شنیدم. ببینید، همین جاروی میز است. ویلفور گفت:

— مادر. این یک رؤیا بوده است.

— آن قدر رؤیا بود که من دست دراز کردم تا زنگ بزنم. سایه با این حرکت من ناپدید شد. بعد خدمتگار با چراغ آمد. اما شیخ‌ها خودشان را فقط به کسانی نشان می‌دهند که باید آنها را ببینند: این روح شوهرم بود. خوب، اگر روح شوهرم می‌آید تا مرا نزد خود بخواند، چرا روح من نیاید تا از دخترم حمایت کند. گمانم این بستگی نزدیک‌تر باشد. ویلفور که علی‌رغم میل خودش به شدت تکان خورده بود گفت:

— آه، خانم. تسلیم این افکار شوم نشوید. شما نزد ما زندگی خواهید کرد، سال‌های طولانی خوشبخت خواهید زیست، شما را دوست خواهند داشت و حرمت خواهند گذاشت. ما کاری می‌کنیم که شما رنجتان را فراموش کنید.

— هرگز! آقای دپینای کی می‌آید؟

— ما هر دم منتظر او هستیم.

— خوب، به محض اینکه رسید مرا خبر کنید. عجله کنیم. و بعد، من یک سر دفتر می‌خواهم تا اطمینان یابم که همه ثروتم به والانتین می‌رسد.

والانتین لب‌های سوزان خود را به پیشانی مادر بزرگش گذاشت و زمزمه کرد:

— مادر جان، آیا می‌خواهید مرا از غصه بکشید. خدای من، شما تب دارید. سر دفتر لازم نیست، چیزی که برای شما لازم است یک پزشک است.

— پزشک لازم نیست. من بیمار نیستم، فقط تشنه‌ام.

— چه می‌خواهید بنوشید مادر جان؟

— تو خوب می‌دانی. مثل همیشه شربت پرتقال. لیوان من روی این میز است. آن را بده به من.

والانتین شربت پرتقال را از تنگی که روی میز بود در لیوان ریخت و آن را با ترس برداشت، زیرا این همان لیوانی بود که مارکیز می‌گفت شیخ به آن دست زده است.

مارکیز لیوان را گرفت و شربت را لاجرعه نوشید. بعد سرش را روی بالش گذاشت و تکرار کرد:

«سر دفتر، سر دفتر!»

آقای ویلفور بیرون رفت تا دنبال سر دفتر بفرستد. والانتین کنار بستر مادر بزرگش نشست. طفلک بینوا به نظر می‌رسید خودش بیش از مارکیز نیاز به پزشک دارد. سرخی شعله‌مانندی گونه‌های او را برافروخته بود، نفسش کوتاه و مقطع بود و نبضش چنان می‌کوبید که گویی تب دارد: او به ناامیدی ماکزیمیلین هنگامی که بشنود مادام دو سن - مران به جای آنکه همدست او باشد، ناخودآگاه چنان رفتار می‌کند که گویی دشمن اوست،

می‌اندیشید.

والانتین بارها به فکر افتاده بود که با مادر بزرگش صحبت کند. اگر به جای مورل آلبر دومورسرف یا راثول دو شاتو - رنو بودند، او لحظه‌ای تردید روانمی‌داشت. اما مورل از طبقه عامه بود و والانتین می‌دانست که مارکیز دو سن - مران مغرور نسبت به کسانی که از طبقه اشراف نباشند تحقیر نشان می‌دهد. پس این راز را همیشه، در لحظه‌ای که خواسته بود آشکار کند، به علت این یقین تأثر آور که آشکار کردن آن سودی نمی‌دهد کنار گذاشته بود: اگر این راز به گوش پدر و نامادریش می‌رسید، هر امیدی از دست رفته بود.

تقریباً دو ساعت گذشت، مادام دو سن - مران در خوابی عمیق و منقلب به سر می‌برد که ورود سردفتر را اعلام داشتند.

با اینکه این اعلام به آهستگی انجام گرفت، مادام دو سن - مران روی بالش خود بلند شد و گفت:

«فوراً سر دفتر بیاید.»

سر دفتر که دم در اتاق ایستاده بود داخل شد. مارکیز به والانتین گفت:

- تو بیرون برو و مرا با این آقا تنها بگذار.

- ولی مادر جان...

- گفتم که برو.

دختر جوان پیشانی مادر بزرگش را بوسید و در حالی که دستمالش را به چشمش می‌برد بیرون رفت.

مستخدم اتاق دم در ایستاده بود و به او اطلاع داد که پزشک در سالون منتظر است. والانتین به سرعت از پله‌ها پایین رفت. پزشک یکی از دوستان خانوادگی و در عین حال یکی از حاذق‌ترین پزشکان زمان خود بود. والانتین را که ولادتش را دیده بود دوست داشت، او هم دختری تقریباً هم‌سن و والانتین داشت که از مادری مسلول زاده شده بود و پدر دائماً برای سلامتی دخترش نگران بود. والانتین گفت:

- آقای داورینی^۱ عزیز. ما بی‌صبرانه منتظر شما بودیم، اما قبلاً بگویید ببینم مادلن^۲ و آنتوانت^۳ چگونه؟

مادلن دختر داورینی بود و آنتوانت خواهر زاده‌اش. آقای داورینی لبخندی اندوهناک زد و گفت:

— آنتوانت خیلی خوب است. مادلن هم بد نیست. اما شما که به دنبال من فرستادید، گمان نمی‌کنم پدرتان یا مادام دوویلفور بیمار باشند، و شما، با اینکه قدری عصبی به نظر می‌رسید، تصوّر نمی‌کنم جز به اینکه توصیه کنم هیجان‌های خود را متوقّف کنید، به دارویی نیاز داشته باشید.

والانتین سرخ شد. داورینی حدسیات علمی را تا مرحله معجزه می‌رساند، و یکی از پزشکانی بود که جسم را به وسیله روح علاج می‌کنند. والانتین گفت:

— ما شما را برای مادر بزرگ بیچاره‌ام خواستیم. آیا شما از مصیبتی که بر ما وارد شده است اطلاع دارید؟

— من از هیچ چیز اطلاع ندارم.

والانتین بغض را در گلو خفه کرد و گفت:

— متأسفانه پدر بزرگم فوت کرده است.

— آقای سن - مران؟

— بله.

— ناگهانی؟

— با یک حمله قلبی صاعقه‌آسا.

پزشک تکرار کرد:

— حمله قلبی؟

— بله. حالا مادر بزرگم معتقد شده است که شوهرش، چون او هرگز تنهایش نگذاشته بوده است، او را فرامی‌خواند و او می‌رود تا به زودی به شوهرش ملحق شود. آه، آقای داورینی، مادر بزرگ بیچاره‌ام را به شما می‌سپارم.

— او الآن کجاست؟

— در اتاقش. با دفتر دار.

— آقای نواریس چه‌طور است؟

— مثل همیشه. یک هوشیاری کامل، بی‌حرکتی و بی‌حرفی کامل.

— و همان عشق همیشگی به شما. این‌طور نیست دخترم؟

— بله، او مرا خیلی دوست دارد.

— کیست که شما را دوست نداشته باشد؟

والانتین لبخندی اندوهناک زد. پزشک پرسید:

— مادر بزرگتان چه ناراحتی دارد؟

– یک هیجان عصبی خاص. خوابی منقلب و آشفته. امروز ادعا می‌کرد که به هنگام خواب روحش در اطراف جسمش پرتاب می‌شده و جسم خفته را نگاه می‌کرده است: این هذیان است. ادعا می‌کند شبی را دیده که داخل اتاقش شده است. صدای دست زدن شب را به لیوان آب خود شنیده است. دکتر گفت:

– این خیلی عجیب است. من مادام دو سن – مران را گرفتار اوهام نمی‌دانستم. – من هم اولین باری است که چنین حالتی در او می‌بینم. امروز مرا به شدت وحشت زده کرد. خیال کردم دیوانه شده است. حتی پدرم که شما می‌دانید روحیه‌ای قوی دارد تحت تأثیر قرار گرفته بود.

– حالا خواهیم دید. آنچه می‌گویید به نظرم عجیب است. سردفتر پایین آمد. به والانتین اطلاع دادند که مادر بزرگش تنه‌است. والانتین به پزشک گفت:

– خواهش می‌کنم بالا بروید.

– شما نمی‌آیید؟

– من جرأت نمی‌کنم. چون قدغن کرده بود که دنبال شما نفرستم. از آن گذشته، چنانکه خودتان گفتید، من هم قدری هیجان زده، تب‌آلود و ناراحت هستم. می‌روم دور باغ قدم بزنم، شاید حالم جا بیاید.

دکتر دست والانتین را فشرد و نزد مارکیز رفت. والانتین از پله‌ها پایین آمد. نیاز به گفتن نیست که کدام سمت باغ گردشگاه مورد علاقه والانتین بود. معمولاً پس از آنکه دو یا سه بار در باغچه‌های اطراف خانه قدم می‌زد، یک گل سرخ را می‌چید تا در کمر بندش، یا میان موهایش فرو کند، داخل خیابان تاریکی می‌شد که به نیمکت منتهی می‌شد. سپس از نیمکت به جانب نرده‌ها می‌رفت.

این بار والانتین بی آنکه گلی بچیند، طبق عادت دو یا سه بار در میان گل‌ها گشت. عزایی که قلبش را احاطه می‌کرد، میل به این زینت ساده را کنار می‌زد. سپس به جانب خیابان خودش رفت، به نظرش رسید صدایی می‌شنود که آهسته نام او را بر زبان می‌آورد. با حیرت متوقف ماند. آنگاه صدا مشخص‌تر به گوشش رسید. دختر جوان صدای ماکزیمیلین را شناخت.

قول و قرار

در واقع این صدای مورل بود که از شب پیش دیگر زندگی نمی‌کرد. او با غریزه‌ای که خاص عشاق و مادران است، حدس زده بود که با آمدن مادام دو سن - مران و مرگ مارکی جریاناتی در خانه ویلفور به وقوع خواهد پیوست که با عشق او نسبت به والانتین ارتباط می‌یابد.

چنانکه دیدیم، احساس قلبی او به واقعیت پیوسته بود، دیگر یک نگرانی ساده نبود که او را چنین حیرت زده و لرزان به نرده‌های حایل درختان بلوط هدایت می‌کرد. اما والانتین هیچ اطلاعی از انتظار مورل نداشت. ساعتی که معمولاً مورل می‌آمد نبود و فقط یک تصادف، یا بهتر بگوییم احساسی مطبوع بود که والانتین را به باغ هدایت کرد. چون او ظاهر شد مورل او را صدا کرد، دختر جوان به جانب نرده‌ها دوید و پرسید:

— شما در این ساعت اینجا چه می‌کنید؟

— دوست من. آمده‌ام تا خبرهای بد بیاورم و خبرهای بد بشنوم.

— پس اینجا خانه بدبختی است. حرف بزنید ماکزیمیلین، اما در واقع رنج ما تا همین جا هم زیاد است.

مورل که می‌کوشید هیجان را از خود دور کند تا درست حرف بزند، گفت:

— والانتین عزیز. خواهش می‌کنم خوب به من گوش کنید. چون همه آنچه به شما می‌گویم قطعی است. قصد دارند شما را در چه تاریخی شوهر دهند؟

والانتین گفت:

— گوش کنید ماکزیمیلین، من نمی‌خواهم چیزی را از شما پنهان کنم. امروز صبح درباره ازدواج من صحبت می‌کردند. مادر بزرگم که من او را تکیه‌گاهی مستحکم برای خودم حساب می‌کردم، نه تنها طرفداری خود را از این ازدواج اعلام داشت، بلکه چنان به تعجیل در اجرای آن ابراز تمایل کرد که فقط تأخیر در بازگشت آقای دپینای است که آن را به عقب می‌اندازد. فردای روزی که او بیايد، قرارداد به امضا می‌رسد.

مرد جوان که آهی دردناک سینه‌اش را می‌گشود مدتی دراز والانتین را با اندوه

نگریست، بعد با صدایی آهسته گفت:

— افسوس. چقدر دردناک است که انسان، از زبان زن مورد عشقش بشنود که به راحتی بگوید: «زمان مجازات شما قطعی است، تا چند ساعت دیگر انجام می‌پذیرد، اما مهم نیست، باید چنین باشد و من شخصاً هیچ مخالفتی با آن ابراز نمی‌کنم.» خوب، پس به این ترتیب فقط منتظر آقای اپینای هستند تا قرارداد را امضا کنند؟ اگر شما فردای روزی که او وارد شود به او تعلق خواهید یافت، همین فردا این تعلق به وقوع خواهد پیوست. زیرا آقای اپینای امروز صبح وارد پاریس شده است.

والانتین فریاد کشید. مورل ادامه داد:

— من ساعتی پیش نزد آقای مونت کریستو بودم، با هم گفتگو می‌کردیم. او از عزای خانه شما می‌گفت و من به رنج شما فکر می‌کردم. ناگهان کالسگه‌ای داخل حیاط شد. گوش کنید والانتین، من تا حالا چندان به احساس قلبی عقیده نداشتم، اما با صدای این کالسگه لرزشی مرا فراگرفت. به زودی صدای پای روی پلکان شنیدم. یک سرباز بیش از آن از صدای قدمهای فرمانده وحشت نمی‌کند که این صدای پا مرا به وحشت افکند. بالاخره در باز شد، اوّل آلبر دومورسرف وارد شد و من داشتم به احساس خودم شک می‌کردم، می‌رفتم تا باور کنم که اشتباه کرده‌ام، اما پشت سر آلبر، مرد جوان دیگری پیش آمد و کنت فریاد کشید: «آه، آقای بارون فرانز دپینای!»

هرچه نیرو و شهادت در قلب داشتم به کمک گرفتم تا بتوانم مقاومت کنم. شاید رنگم پرید، شاید لرزیدم: ولی به طور قطع توانستم لبخند را به روی لب‌هایم نگه دارم، و پنج دقیقه بعد، بی آنکه یک کلمه از حرف‌هایی را که رد و بدل شد شنیده باشم، از آنجا بیرون رفتم. نابود شده بودم.

والانتین زمزمه کرد:

— طفلک ما کزیمیلین!

— حالا من اینجا هستم والانتین. به من جواب بدهید، آن چنانکه به مردی جواب می‌دهید که پاسخ شما به او مرگ یا حیات می‌دهد. چه می‌خواهید بکنید؟ والانتین سر به زیر افکند. خود را از پای درآمده احساس می‌کرد. مورل گفت:

— گوش کنید والانتین. بار اوّل نیست که شما درباره موقعیت مشکل و سنگینی که به آن رسیده‌ایم فکر می‌کنید. تصور نمی‌کنم زمان آن باشد که خود را تسلیم رنجی بیهوده کنیم. این تسلیم برای کسانی مناسب است که می‌خواهند به آرامی رنج ببرند و اشک خود را در بی‌حسی بنوشند. چنین افرادی وجود دارند و شاید خداوند در آسمان حساب تسلیم

آنها را در زمین نگه دارد. اما کسی که اراده مبارزه را در خود احساس کند، زمان با ارزش را از دست نمی‌دهد و ضربه‌ای را که لازم است به اقبال می‌زند. والانتین، من آمده‌ام تا بپرسم که آیا اراده مبارزه را در خود می‌بینید؟

والانتین از جا جست و با چشمان درشت و حیرت زده مورل را نگریست. هرگز فکر مقاومت در برابر پدرش، مادر بزرگش و خانواده‌اش در خاطر او خطور نکرده بود. پس پرسید:

— ماکزیمیلین، شما به من چه می‌گویید و چه چیزی را مبارزه می‌نامید؟ بگویید! از من یک بی‌حرمتی طلب می‌کنید؟ می‌خواهید که من علیه دستور پدرم مبارزه کنم؟ علیه خواسته مادر بزرگم که در حالت مرگ است بجنگم؟ این غیرممکن است. شما قلبی نجیب‌تر از آن دارید که مرا درک نکنید. ماکزیمیلین عزیز، شما چنان مرا خوب درک کرده‌اید که ساکت مانده‌اید. من و مبارزه کردن؟ خدا نخواهد. نه، نه، من همه نیرویم را برای مبارزه کردن با خودم به کار می‌برم؛ برای آنکه چنانکه گفتید اشک‌هایم را بیاشامم. ولی درباره ناراحت کردن پدرم، منقلب کردن آخرین ساعات عمر مادر بزرگم، هرگز. مورل با سردی گفت:

— کاملاً حق با شماست.

والانتین فریاد زد:

— چرا این طور با من حرف می‌زنید؟ خدای من!

— من مثل آدمی با شما حرف می‌زنم که شما را تحسین می‌کند مادموازل.

— مادموازل! آه که چقدر خودخواه هستید! می‌بینید که من در ناامیدی به سر می‌برم و

نمی‌خواهید مرا درک کنید.

— اشتباه می‌کنید، کاملاً درکتان می‌کنم. شما نمی‌خواهید آقای دوویلفور را ناراحت

کنید، نمی‌خواهید رفتارتان خلاف میل مارکیز باشد، فردا قراردادی را که می‌بایست شما را به شوهرتان بپیونداند امضا می‌کنید.

— خدای من! آیا کار دیگری می‌توانم بکنم؟

— از من این سؤال را نکنید مادموازل. زیرا من در این مورد قاضی بدی هستم.

خودخواهی مرا کور می‌کند.

— مورل، اگر مرا آماده برای پذیرش پیشنهاداتتان می‌یافتید، چه توصیه‌ای به من

می‌کردید؟ جواب بدهید. کافی نیست به من بگویید که بد می‌کنم. باید راهی پیش پایم بگذارید.

— آیا این حرف را جدی می‌زنید، و من باید این توصیه را به شما بکنم؟ بگویید.
— مسلماً ماکزیمیلین عزیز. اگر توصیه شما خوب باشد، من آن را اجرا می‌کنم.
می‌دانید که من به محبت شما پای بندم.

مورل در حالی که تخته‌ای ترک خورده را می‌کند گفت:

— والانتین، دستتان را به من بدهید تا بدانم که خشم مرا بخشیده‌اید. چون من مغزم ملتهب است، از یک ساعت پیش دائماً افکاری دیوانه‌وار تازه به تازه از ذهنم می‌گذرد! در صورتی که شما توصیه مرا نپذیرید...

— این توصیه چیست؟

— این است والانتین:

دختر جوان چشمانش را به آسمان دوخت و آه کشید. ماکزیمیلین ادامه داد:
— من آزادم. به قدری که برای هر دومان کافی باشد ثروت دارم. برایتان سوگند یاد می‌کنم که پیش از آنکه لب‌هایم پیشانی شما را لمس کند، شما همسر من خواهید بود.
— مرا به لرزه می‌اندازید:

مورل ادامه داد:

— با من بیایید، من شما را نزد خواهرم می‌برم که شایسته است خواهر شما باشد. با هم سوار کشتی می‌شویم، به الجزیره، به انگلیس یا امریکا می‌رویم. اگر شما ترجیح می‌دهید می‌توانیم به یکی از شهرستان‌ها برویم و منتظر بمانیم تا دوستانمان بر مقاومت خانواده شما غلبه کنند.

والانتین سر تکان داد و گفت:

— منتظرش بودم. این توصیه جنون‌آمیز است و من اگر آن را بپذیرم، از شما دیوانه‌تر هستم. باید همین جا شما را متوقف کنم. نه، غیرممکن است مورل. غیرممکن!
— پس شما چنانکه سرنوشت برایتان تعیین می‌کند، به دنبال بخت خود می‌روید، حتی بی‌آنکه با آن مبارزه کنید؟

— بله. حتی اگر لازم باشد بمیرم.

— بسیار خوب والانتین. پس باز هم تکرار می‌کنم که حق با شماست. بالاخره منم که دیوانه‌ام و شما به من ثابت می‌کنید که عشق عظم را کور کرده است. متشکرم که شما بدون عشق استدلال می‌کنید. قرار بر این است که شما فردا، نه طبق تشریفات نمایی که برای نمایشنامه‌های کمدی تأثر اختراع شده است و به آن نام امضای قرارداد داده‌اند، بلکه به میل و اراده شخصی خودتان، بی‌برو برگشت همسر آقای فرانز دپینای

شوید.

– باز هم مرا ناامید می‌کنید ماکزیمیلین. یک بار دیگر خنجر را در زخمم می‌گردانید. اگر خواهر شما از توصیه‌ای نظیر آنچه شما به من می‌کنید پیروی می‌کرد، شما چه می‌کردید؟

مورل با لبخندی تلخ گفت:

– مادماوزل، من چنانکه گفتید خودخواهم، و به عنوان یک خودخواه، به آنچه دیگران در موقعیت من می‌کنند نمی‌اندیشم. بلکه به آنچه خودم انجام می‌دهم فکر می‌کنم. من که گمان می‌کنم یک سال است شما را می‌شناسم، و از روزی که شما را شناختم، همه امید سعادت من را به عشق شما بسته‌ام، از روزی که شما گفتید مرا دوست دارید تمام آرزوهای آینده‌ام را روی تصاحب شما گذاشته‌ام: این تصاحب همه زندگی من بود. حالا دیگر به هیچ چیزی فکر نمی‌کنم. فقط با خود می‌گویم که اقبال از من برگشته است: من تصور کرده بودم آسمان را به دست آورده‌ام، حالا می‌بینم که آن را از دست داده‌ام. همه روزه پیش می‌آید که یک قمارباز نه تنها آنچه را دارد، بلکه آنچه را هم که ندارد از دست بدهد.

مورل این کلمات را با آرامش کامل ادا می‌کرد. والانتین لحظه‌ای او را با چشمان درشت و جستجوگرش نگریست. در این حال می‌کوشید تا نگذارد مورل به انقلابی که در درون او برپاست پی ببرد. سپس پرسید:

– شما بالاخره خیال دارید چه کنید؟

– من افتخار آن را دارم که از شما خداحافظی کنم مادماوزل در این حال خداوندی را که سخنانم را می‌شنود گواه می‌گیرم که برای شما زندگی آرام، خوشبخت و پر از سعادت را آرزو می‌کنم، تا جایی برای خاطره من باقی نگذارد. خداحافظ والانتین.

والانتین نرده را با چنان نیرویی تکان داد که در او یاور کردنی نبود، و چون مورل در حال دور شدن بود او دو دستش را از لای نرده بیرون برد، به هم وصل کرد و فریاد کشید:

– می‌روید چه کاری بکنید؟ من می‌خواهم بدانم به کجا می‌روید.

ماکزیمیلین که سه قدم دورتر از نرده متوقف می‌شد گفت:

– خیالتان راحت باشد. من خیال ندارم مرد دیگری را مسئول رنجی بدانم که سرنوشت برایم فراهم آورده است. شاید دیگری به جای من شما را تهدید می‌کرد که می‌رود آقای فرانز را می‌یابد و او را به مبارزه می‌طلبد. این کارها دیوانگی است. فرانز چه دخالتی در جریان دارد؟ او امروز مرا برای اولین بار دیده است، وقتی که قرار ازدواج را با

خانواده شما گذاشته است، حتی نمی دانسته است که من وجود دارم. پس من کاری به آقای فرانز ندارم و سوگند یاد می کنم که هیچ کینه ای نسبت به او ندارم.

— به چه کسی کینه دارید؟ به من؟

— خدا نکند والانتین. خدا نکند. زن مقدس است و زنی که دوستش دارم قدیس است. — ما کزیمیلین، خواهش می کنم جلو بیاید.

ما کزیمیلین که لبخند مهرآمیزی بر لب داشت نزدیک شد، و اگر رنگ پریذگی شدید او نبود، می شد او را در حالت عادی تصور کرد. با آهنگی ملایم، زنگ دار و جدی گفت:

— عزیزم. والانتین پرستیدنی من. گوش کنید. کسانی مثل ما که هرگز افکاری نداشته اند که آنها را در برابر مردم، نزد کسانشان و در پیشگاه خداوند شرمسار کند، قلب یکدیگر را مانند کتابی باز می خوانند. من هرگز داستان ننوشته ام، یک قهرمان رؤیایی نیستم. اما زندگی را بدون حرف، بدون وعده و بدون سوگند بر روی شما بنا کرده ام. شما دارید از من دور می شوید و این حق شماست. گفتم و باز هم تکرار می کنم که با دوری از شما زندگی من از دست رفته است. وقتی شما دور شوید من در دنیا تنها می مانم. خواهرم در کنار شوهرش خوشبخت است. شوهر او برای من برادری قراردادی است، یعنی مردی که فقط به وسیله یک قرارداد اجتماعی به من وابسته شده است. پس هیچکس در روی زمین نیازی به وجود من ندارد. کاری که من می کنم این است: تا آخرین دقیقه منتظر می مانم تا شما ازدواج کنید؛ زیرا نمی خواهم کوچکترین ذره ای از یک اقبال غیرمنتظره را که گاه پیش می آید از دست بدهم: ممکن است آقای فرانز دپینای بمیرد، ممکن است صاعقه ای بر روی سقف محراب فرود آید: برای یک محکوم به مرگ همه چیز امکان دارد، و هنگامی که مسأله زندگی او مطرح است معجزه در نظر او ممکن می شود. پس من تا آخرین لحظه منتظر خواهم ماند و زمانی که بدبختی من قطعی شد، بدون درمان، بدون امید شد، نامه ای خصوصی به شوهر خواهرم می نویسم و نامه ای دیگر به رئیس پلیس تا نقشه خودم را به آنها اطلاع دهم. سپس در گوشه بیشه ای، در لبه گودالی، در کنار رودخانه ای، گلوله ای در مغزم خالی می کنم. به همان حقیقتی که فرزند شریف ترین مردی هستم که در فرانسه وجود داشته است. این کاری است که انجام می دهم.

والانتین که لرزشی عصبی همه اعضای بدنش را به حرکت در آورده بود، نرده ها را که با دو دست گرفته بود رها کرد و بازوهایش پایین افتاد. دو قطره اشک به روی گونه هایش غلتید.

مرد جوان اندوهگین و مصمم در برابر او قرار داشت. والانتین گفت:

— به من رحم کنید. بگوئید که زنده خواهید ماند. این طور نیست؟
— به شرافتم سوگند که نه. ولی برای شما چه اهمیت دارد؟ شما وظیفه تان را انجام می دهید و وجدانتان آسوده است.

والانتین که قلب شکسته اش را با دست می فشرد به زانو درآمد و گفت:
— ماکزیمیلین، دوست من، برادرم در این دنیا و شوهر واقعی من در آسمان، از تو خواهش می کنم مثل من رفتار کن. زنده بمان و رنج بکش. شاید روزی برسد که به هم پیوندیم.
مورل تکرار کرد:
— خداحافظ والانتین.

والانتین در حالی که دستش را به حالتی رؤیایی به سوی آسمان بلند می کرد و اشک هایش را می سترد گفت:

— خداوندا. می بینید که من همه کوشش خود را به کار بردم تا دختری مطیع باقی بمانم. خواهش کردم، التماس کردم، تقاضا کردم، ولی او نه به خواهش من توجه کرد، نه به التماس ها و نه به اشکهایم. من نمی خواهم از شدت ندامت بمیرم، و شرمساری را به پشیمانی ترجیح می دهم. ماکزیمیلین شما زنده بمانید، من به هیچکس جز شما تعلق نخواهم یافت. چه ساعتی؟ چه وقت؟ کجا؟ همین الآن؟ حرف بزنید، دستور بدهید. من برای اجرای آن آماده ام.

مورل که چند قدم دور شده بود بازگشت، با رنگی پریده از شادی و قلبی شکفته دو دستش را از لای نرده ها به جانب والانتین دراز کرد و گفت:

— والانتین عزیز. اگر می خواهید با این لحن با من حرف بزنید، بهتر است بگذارید بمیرم. اگر شما آنچنان مرا دوست دارید که من عاشق شما هستم، چه لزومی دارد که شما را با خشونت به دست آورم. آیا فقط به دلیل انسانیت است که می خواهید مرا به زنده ماندن وادارید؟ در این صورت ترجیح می دهم بمیرم.
والانتین زمزمه کرد:

— در واقع چه کسی در این دنیا مرا دوست دارد؟ شما. چه کسی مرا در همه رنج هایم تسلی داده است؟ شما. امید من به چه کسی است؟ زندگی سرگردان من بر روی چه کسی متوقف می شود، قلب غمگین من به چه کسی امیدوار است، شما و همه اش شما. فقط شما باید. حق با شماست ماکزیمیلین. من خانه پدری را ترک می کنم و همراه تو می آیم. ماکزیمیلین... آه که چقدر ناسپاسم، همه چیز حتی پدر بزرگم را فراموش می کنم.
ماکزیمیلین گفت:

– نه. تو آقای نواریسیه را ترک نمی کنی. گفתי که به نظر می رسد آقای نواریسیه نسبت به من نظر خوب داشته باشد. پس تو پیش از گریختن همه چیز را به او خواهی گفت. از رضایت او محافظی در برابر خشم خداوند به وجود می آوری. بعد، به محض آنکه ما ازدواج کردیم، او را نزد خود می بریم؛ او به جای یک فرزند دو فرزند خواهد داشت. به من گفته ای که او چگونه با تو حرف می زند، من به زودی این زبان حزن آور اشارات را یاد می گیرم. والانتین، برایت سوگند یاد می کنم که به جای ناامیدی که در کمین ما بود، سعادت است که در انتظار ماست. من به تو قول می دهم که خوشبخت خواهیم بود.

– ما کزیمیلین. نگاه کن که تو چه نفوذی بر من داری. تقریباً مرا وامی داری که آنچه را می گویی باور کنم، در حالی که آنچه می گویی دیوانگی است، چون پدرم مرا لعنت می کند. او را خوب می شناسم که اراده ای تسلیم ناپذیر دارد و هرگز مرا نخواهد بخشید. پس گوش کن ما کزیمیلین، اگر من بتوانم با حيله، با خواهش، با آفریدن یک حادثه، بالاخره اگر بتوانم به وسیله ای این ازدواج را عقب بیندازم، شما صبر می کنید، این طور نیست؟

– درست است. سوگند یاد می کنم اگر شما سوگند یاد کنید که این ازدواج هولناک هرگز صورت نخواهد گرفت، و اگر شما را نزد قاضی یا برابر کشیش ببرند «نه» خواهید گفت، تا هر وقت بخواهید صبر کنم.

– من سوگند یاد می کنم ما کزیمیلین. به چیزی که در دنیا برایم عزیزترین است، به روح مادرم قسم می خورم که به ازدواج مردی جز شما در نیایم.

– در این صورت صبر می کنیم.

والانتین با شنیدن این کلمه نفس راحت کشید و گفت:

– بله. صبر کنیم. آن قدر اتفاقات هست که می تواند بیچارگانی چون ما را نجات دهد.

– من خودم را در اختیار شما می گذارم. هر کار که شما بکنید برای من خوب است. ولی

اگر به خواهش شما توجه نکردند، اگر پدرتان یا مادام دو سن – مران از آقای فرانز دپینای خواستند که فردا برای امضای قرارداد بیايد...

– در این صورت قول مرا دارید مورل.

– به جای امضا کردن...

– به شما ملحق می شوم و با هم می گریزیم. اما تا آن زمان خداوند را خشمگین

نکنیم، یکدیگر را نبینیم. اینکه ما تا حالا غافلگیر نشده ایم یک معجزه است، مشیت

الهی است. اگر غافلگیر شده بودیم، اگر می دانستند که ما چگونه یکدیگر را می بینیم، ما هیچ راه نجاتی نداشتیم.

– حق با شماست والانتین. ولی من چطور می‌توانم از جریان آگاه شوم؟

– به وسیلهٔ سر دفتر، آقای دِشان^۱.

– او را می‌شناسم.

– و به وسیلهٔ خود من. برایتان خواهم نوشت. باور کنید ما کزیمیلین که این ازدواج برای من هم به قدر شما نفرت‌انگیز است.

– خوب، متشکرم والانتین خوب من. پس حالا که همه چیز گفته شد، هر وقت زمانش را بدانم به اینجا می‌دوم. شما با نیروی بازوهای من از فراز این نرده‌ها عبور می‌کنید. کار ساده‌ایست. کالسکه‌ای در برابر محوطهٔ سبزی کاری منتظر شما خواهد بود. با هم سوار می‌شویم، شما را نزد خواهرم می‌برم، در آنجا اگر بخواهید به‌طور ناشناس، اگر ترجیح می‌دهید به نحو علنی زندگی می‌کنید. ما نیروی وجدان و اراده‌مان را داریم، نمی‌گذاریم مثل بزه‌ای بی‌دفاع سرمان را ببرند.

والانتین با حالتی غمگین گفت:

– باشد ما کزیمیلین. من هم به نوبهٔ خود می‌گویم که هرچه شما بکنید برای من خوب است. آیا حالا از همسرتان راضی هستید؟

– والانتین پرستیدنی من. اگر بگویم «بله» کم گفته‌ام.

– با این حال بگویید.

والانتین نزدیک شده، یا در واقع لب‌هایش را به نرده نزدیک کرده بود. این سخنان با نفس عطراگین او می‌لغزید و به لب‌های مورل که دهانش را در آن سوی نردهٔ سرد و خشن نهاده بود می‌رسید. والانتین در حالی که خودش را از این سعادت محروم می‌کرد گفت:

– خدا حافظ.

– آیا نامه‌ای از شما خواهم داشت؟

– بله.

– متشکرم همسر عزیزم. خدا حافظ.

صدای بوسهٔ بیگناهی رها شده در فضا به گوش رسید و والانتین به زیر درختان تیول گریخت.

مورل آخرین صدای تماس لباس او را با نهال‌های ارژن، و آهنگ دور شدن قدم‌های او را در شن‌ها شنید. با لبخندی رضایت‌آمیز چشمانش را به سوی آسمان برد تا از

خداوندی که به او فرصت می‌داد تا چنین مورد مهر قرار گیرد سپاسگزاری کند. سپس او هم به نوبه خود به دنبال کارش رفت.

مرد جوان به خانه رفت. تمام عصر آن روز، و تمام روز بعد را بی آنکه چیزی دریافت کند منتظر ماند. بالاخره پس فردای آن روز، حدود ساعت ده صبح، زمانی که مورل آماده می‌شد تا به دفتر آقای دشان برود، پستیچی نامه کوتاهی از والانتین برایش آورد که او با وجود آنکه هرگز خط والانتین را ندیده بود آن را شناخت. مطلب نامه این بود:

«اشک، التماس، خواهش هیچ کاری انجام ندادند. دیروز مدت دو ساعت در کلیسا بودم و از صمیم قلب به درگاه خداوند دعا کردم، اما خدا هم مثل انسان‌ها بی احساس است. قرارداد از دواج امشب، ساعت نه شب بناست به امضا برسد.»
«من فقط یک قول و یک قلب دارم و آن‌ها را به شما داده‌ام مورل. این قول به شما داده شده است و این قلب متعلق به شماست.

«پس امشب، یک ربع مانده به ساعت ۹ در کنار نرده‌ها خواهیم بود.»
«همسر شما والانتین دوویلفور.»

ضمیمه: «حال مادر بزرگ بیچاره ام ساعت به ساعت بدتر می‌شود. دیروز هیجان او به تب مبدل شد و امروز هذیانش تقریباً به حالت جنون رسیده است.»
«شما آن قدر مرا دوست دارید که امیدوار باشم فراموش کنم که در چنین حالی او را تنها گذاشتم.»

«گمان می‌کنم از پدر بزرگ نوارسیه پنهان کرده‌اند که قرارداد امشب باید امضا شود.»
مورل به اطلاعاتی که والانتین داده بود قانع نشد، نزد سر دفتر رفت و سر دفتر خبر امضای قرارداد را برای ساعت ۹ شب تأیید کرد.

سپس نزد مونت کریستو رفت. آنجا بود که مطلب بیشتری دانست: فرانز آمده و این مراسم رسمی را به کنت اطلاع داده بود. از سوی دیگر مادام دوویلفور به کنت نامه‌ای نوشته و از اینکه او را دعوت نمی‌کند عذر خواسته بود؛ زیرا مرگ آقای سن - مران و حالتی که بیوه زن پیر در آن به سر می‌برد پرده‌ای از اندوه به روی این مراسم کشیده است، و او که نمی‌خواهد خاطر کنت را با آن مکدر کند، برای او آرزوی خوشی دارد.

روز قبل فرانز را به مادام دو سن - مران که به این سبب بستر را ترک کرده و بلافاصله به آن برگشته بود، معرفی کرده بودند.

واضح است که مورل در چنان حالت هیجانی به سر می‌برد که نمی‌توانست از چشمان

نافذ کنت پنهان بماند. مونت کریستو به همین دلیل مهربانی بیشتری نسبت به مورل به کار برد، چنانکه دو یا سه بار نزدیک بود مورل همه چیز را به او بگوید. اما هربار قول قطعی را که به والانتین داده بود به یاد آورد و راز را در عمق قلبش پنهان کرد.

مرد جوان در طول روز بیست بار نامه والانتین را خواند. اولین باری بود که دختر جوان به او نامه می نوشت، آن هم در چه موقعیتی! هربار که نامه والانتین را می خواند، وعده خوشبخت کردن او را در دل تجدید می کرد. در واقع دختری که تصمیمی چنین شهادت آمیز می گیرد با اراده ای که دارد شایسته همه گونه فداکاری از جانب کسی است که همه چیز را در راه او قربانی کرده است. او باید برای عاشق خود شایسته ترین موجودی باشد که مورد پرستش قرار می گیرد. هم ملکه اوست، هم همسر او، داشتن یک جان برای فدا کردن در راه او و دوست داشتن او کافی نیست.

مورل با هیجانی وصف ناپذیر به لحظه ای می اندیشید که والانتین سر برسد و بگوید: «من اینجایم ماکزیمیلین. مرا با خودتان ببرید.»

مورل همه وسایل را آماده کرده بود. دو نردبان در محوطه جوکاری پنهان شده داشت، کالسکه ای که ماکزیمیلین شخصاً می بایست آن را هدایت کند، بدون مستخدم و بدون چراغ حاضر بود. در پیچ اولین کوچه فانوس ها را روشن خواهند کرد، زیرا نباید به علت بی احتیاطی زائد به دست پلیس بیفتند.

گاه به گاه لرزش از همه بدن مورل می گذشت. او به لحظه ای فکر می کرد که از بالای نرده ها مراقب پایین آمدن والانتین خواهد بود، و دختری که او هرگز دستش را نرفته و نوک انگشتانش را نبوسیده بود، لرزان و بی اراده در آغوش او خواهد بود تا از دیوار بگذرد. چون بعد از ظهر فرارسید، مورل که احساس می کرد ساعت دیدار نزدیک می شود، نیاز یافت که تنها باشد. خونس می جوشید، هر سؤال ساده ای، هر کلامی او را عصبی می کرد. خودش را در اتاقش زندانی کرد و کوشید کتاب بخواند، اما نگاهی روی صفحات می گشت بی آنکه مطلب را درک کند. بالاخره کتاب را کنار گذاشت تا برای بار دوم طرح خود را راجع به نردبان ها و محوطه سبزی کاری مرور کند.

ساعت قرار نزدیک می شد. یک انسان عاشق هرگز ساعت را به خود و انمی گذارد که راه خود را با آرامش طی کند. مورل آن قدر به ساعت خود دستکاری کرد که در ساعت شش هشت و نیم را نشان داد. آنگاه با خود گفت که زمان رفتن فرا رسیده است، زیرا بناست در ساعت ۹ قرارداد امضا شود، و برحسب احتمالات والانتین منتظر این امضای می شود. پس مورل که با ساعت خود در هشت و نیم از کوچه مزلی خارج شده بود هنگامی وارد محوطه

سبزی کاری شد که ساعت کلیسای مجاور هشت ضربه را می نواخت.

اسب و درشکه در پشت یک خانه ویران پنهان بود.

کم کم روز به پایان رسید و شاخ و برگ درختان باغ به شکل انبوهی تیره و سیاه رنگ درآمد.

آنگاه مورل از مخفیگاه خود بیرون آمد و با قلبی پر هیجان به نرده نزدیک شد تا از روزنه های آن نگاه کند. هنوز هیچکس در باغ نبود.

ساعت هشت و نیم را نواخت. نیم ساعت دیگر هم به انتظار گذشت. مورل در طول و عرض محوطه قدم می زد و در فاصله های زمانی هر بار نزدیک تر، می آمد و چشمانش را به تخته ها متصل می کرد. باغ تاریک شده بود و او بیهوده در تاریکی به دنبال پیراهن سفید والانتین می گشت؛ در سکوت کمین صدای پا را می کشید.

عمارت خانه که از لابه لای شاخ و برگ درختان دیده می شد تاریک به نظر می رسید و به هیچ وجه حالت خانه ای را که می رفت تا حادثه ای چنین مهم، یعنی امضای یک قرارداد ازدواج در آن اتفاق افتد نداشت.

مورل به ساعتش نگاه کرد که نه و سه ربع را نشان می داد، ولی بلافاصله ساعت کلیسا نه و نیم را نواخت و اشتباه ساعت مورل را اصلاح کرد.

تا اینجا نیم ساعت از آنچه والانتین معین کرده بود می گذشت؛ او گفته بود ساعت ۹ و حتی زودتر از آن.

زمان برای قلب مرد جوان هولناک بود، و هر ثانیه همچون پتکی بود که بر آن فرود آید. ضعیف ترین صدای برگ، کمترین زوزه باد گوش او را می آزد و عرق به پیشانیش می آورد. آنگاه با حالتی لرزان نردبانش را مستقر کرد و برای صرفه جویی در وقت، پایش را روی اولین پله گذاشت.

در میان این جابه جایی ترس و امید، در این تنگ شدن و وسعت یافتن قلب، ساعت کلیسا ده ضربه نواخت. ماکزیمیلین زمزمه کرد: «خدای من. غیر ممکن است امضای یک قرارداد اینهمه مدت طول بکشد، مگر اینکه حوادثی پیش بینی نشده اتفاق افتاده باشد. من همه امکانات را سنجیدم، زمانی را که همه تشریفات طول می کشد حساب کردم. حتماً حادثه ای پیش آمده است.»

گاه با هیجان مقابل نرده قدم می زد، گاه پیشانی سوزان خود را روی آهن سرد نرده ها می گذاشت. آیا والانتین پس از امضای قرارداد بیهوش شده است؟ آیا به هنگام گریز او را گرفته اند؟ اینها تنها دو فرضیه ای بود که به فکر مرد جوان می رسید و هر دو ناامید کننده

بود.

فکری که در مورل تثبیت شد این بود که نیروی والانتین به هنگام فرار به پایان رسیده و دختر جوان بیهوش در یکی از خیابان‌های باغ افتاده است. پس در حالی که خود را به بالای نردبان می‌رساند با خود گفت: «آه، خدای من، اگر این‌طور باشد او را از دست داده‌ام و این گناه من است.»

غولی که این اندیشه را به خاطر مورل راه داده بود دیگر ترکش نکرد و موجب شد که این حدس با دلیل آوردن تبدیل به یقین شود. گوشش صداهایی می‌شنید و چشمش که می‌کوشید تا در تاریکی رو به ازدیاد نفوذ کند تصوّر کرد که در تاریکی خیابان جسم متحرکی را می‌بیند. مورل او را صدا کرد و به نظرش رسید که باد صدای ناله مقطعی را می‌آورد.

بالاخره ساعت از نو ده و نیم را نواخت. برای مورل تحمّل بیش از این محال بود. همه چیز برایش قابل تصوّر بود. شقیقه‌هایش به شدّت می‌کوفت، سایه‌هایی از برابر چشمش می‌گذشت، از نرده بالا رفت و به داخل باغ پرید.

حالا او در خانه ویلفور بود. به عاقبتی که چنین کاری می‌توانست داشته باشد اندیشید، ولی او به آنجا نیامده بود که بدون نتیجه گرفتن برگردد.

در یک لحظه خود را به قسمت انتهایی درختان انبوه رساند. خانه از نقطه‌ای که او به آن رسیده بود کاملاً دیده می‌شد.

آنگاه مورل به چیزی که قبلاً هم حدسش را زده بود اطمینان یافت و کوشید تا نگاهی را از بالای درختان بگذراند؛ مطمئن شد به اینکه روشنائی بسیاری که در روزهای تشریفاتی معمول است و او انتظار داشت در همه پنجره‌ها ببیند، در کار نیست. چیزی نبود جز توده ساختمان خاکستری رنگی که با سایه پرده بزرگ آبری وسیع که روی ماه را گرفته بود تیره‌تر به نظر می‌رسید.

گاه به گاه نوری متحرک از برابر سه پنجره طبقه اول ساختمان می‌گذشت. این سه پنجره متعلّق به آپارتمان مادام دو سن - مران بود.

نوری دیگر در پشت پرده‌های سرخ رنگی که اتاق خواب مادام دو ویلفور را می‌پوشاند ثابت مانده بود.

مورل همه اینها را با حدس درمی‌یافت، چون برای دنبال کردن والانتین در فکر خود، در هر ساعت روز، نقشه این خانه را جزء به جزء در خاطر طرح کرده بود و آن را می‌شناخت. مرد جوان از این تاریکی و سکوت بیش از آنکه از غیبت والانتین نگران بود مضطرب

شد؛ سرگردان، دیوانه از رنج، مصمم به اینکه برای دیدن والانتین به هر کاری دست بزند و از نوع حادثه‌ای که برای او پیش آمده است آگاه شود، خودش را به کناره انبوه درختان رساند و آماده شد تا با حداکثر سرعت ممکن از باغچه که کاملاً دیده می‌شد بگذرد.

در این وقت باد صدای گفتگویی را که هنوز خیلی دور بود به گوش او رساند. مورل که تقریباً از میان شاخ و برگ درختان بیرون آمده بود با شنیدن این صدا خودش را عقب کشید، در میان آنها کاملاً پنهان شد؛ و بی حرکت و ساکت در تاریکی باقی ماند. تصمیم خود را گرفت، اگر والانتین تنها باشد با یک کلمه او را آگاه می‌کند. اگر والانتین همراه با کسی دیگر باشد، لااقل او را می‌بیند و اطمینان می‌یابد که اتفاقی برایش نیفتاده است، اگر کسانی دیگر باشند او قسمتی از گفتگویشان را می‌شنود و می‌تواند این معمای کشف نشده و غیرقابل درک را کشف کند.

آنگاه ماه از پشت ابری که آن را پنهان کرده بود بیرون آمد، و مورل در بالای پلکان ویلفور را دید که از پلکان پایین می‌آید و مرد دیگری که لباس سیاه به تن دارد به دنبال اوست. آنها از پلکان پایین آمدند و به جانب انبوه درختان پیش آمدند. هنوز چهار قدم نزدیک نشده بودند که مورل دکتر داورینی را شناخت.

مرد جوان به دیدن آنها که به سمت درختان پیش می‌آمدند ناخودآگاه عقب رفت، تا جایی که به تنه بزرگ درخت چنار که در وسط محوطه انبوه قرار داشت رسید و ناچار شد توقف کند.

به زودی صدای پای دو گردش‌کننده بر روی شن‌ها قطع شد. دادستان گفت:
— دکتر عزیز. قطعاً این بالای آسمانی است که بر خانه من نازل می‌شود. چه مرگ وحشتناکی! چه صاعقه‌ای! به فکر تسلیت دادن من نباشید؛ زخم عمیق‌تر از آن است. مرگ! مرگ!

عرق سرد بر جبین مرد جوان نشست. دندان‌هایش به هم خورد. چه کسی در این خانه که ویلفور شخصاً آن را ملعون می‌شمرد مرده است؟

پزشک با لحنی مشکوک که وحشت مرد جوان را بیشتر می‌کرد گفت:

— آقای دو ویلفور عزیز. من شما را برای تسلیت دادن اینجا نیاورده‌ام. بعکس.

دادستان وحشت‌زده پرسید:

— چه می‌خواهید بگویید؟

— می‌خواهم بگویم در پشت این مصیبتی که به شما رسیده است، شاید مصیبتی

بزرگ‌تر نهفته باشد!

ویلفور دست‌هایش را به هم وصل کرد و گفت:

— آه، خدای من. منظور تان چیست؟

— دوست من، آیا ما کاملاً تنها هستیم؟

— بله. کاملاً تنها ییم. ولی این احتیاط کاری برای چیست؟

— برای این است که من ناچارم رازی هولناک را به شما بگویم. بنشینید.

ویلفور به جای نشستن خود را روی نیمکت افکند. دکتر در برابر او ایستاده باقی ماند و یک دستش را روی شانه او گذاشت.

مورل منجمد از وحشت با یک دست پیشانی خود را گرفته بود و با دست دیگر قلبش را که می‌ترسید آنها صدای ضربانش را بشنوند. در درون خود با ضربان قلبش تکرار می‌کرد: «مرگ! مرگ!» ویلفور گفت:

— حرف بزنید دکتر. من برای همه چیز آماده‌ام. ضربه را فرود آورید. گوشم با شماست. دکتر گفت:

— مادام دو سن - مران، درست است که زن مستی بود، ولی از سلامتی کامل بهره داشت.

مورل اولین بار بود که پس از ده دقیقه نفس راحت کشید. ویلفور گفت:

— اندوه او را کشت. بله دکتر. او چهل سال عادت کرده بود که در کنار مارکی زندگی کند!

— ویلفور عزیز، اندوه نیست. اندوه، هر چند به ندرت، می‌تواند بکشد، اما نه در یک روز.

نه در یک ساعت، نه در ده دقیقه. نه، مرگ او از اندوه نبود.

ویلفور سرش را که تا آن زمان به زیر افکنده بود. بالا برد و با نگاهی حیرت زده دکتر را نگریست، اما حرفی نزد.

داورینی پرسید:

— شما در تمام طول مدت نزع اینجا بودید؟

— بله. شما آهسته به من گفتید که دور نشوم.

— علائمی را که موجب مرگ مادام دو سن - مران شد دیدید؟

— مسلماً. مادام دو سن - مران سه بار دچار حملهٔ پیایی چند دقیقه‌ای، یکی از یکی

نزدیک‌تر و شدیدتر شد. وقتی که شما رسیدید چند دقیقه بود که او نفس نفس می‌زد. بعد

حملهٔ اول اتفاق افتاد که من آن را یک حملهٔ عصبی تصور کردم. داشتم واقعاً نگران

می‌شدم که دیدم او روی بسترش بلند شد، اعضای بدن و گردنش را دراز کرد. آنوقت از

قیافهٔ شما دانستم که مسأله جدی‌تر از آن است که تصور می‌کردم. حمله که گذشت در

جستجوی نگاه شما بودم، ولی آن را ندیدم، چون شما نبض مارکیز را گرفته بودید و ضربان آن را می‌شمردید. حملهٔ دوم ظاهر شد و شما هنوز رو به سوی من نکرده بودید. این دومی از اولی وحشتناک‌تر بود؛ همان حرکات عصبی تکرار شد، دندان‌ها به هم کلید شد و لب‌ها به رنگ بنفش درآمد.

با حملهٔ سوم مارکیز جان داد. من از همان آغاز حمله حدس کزاز زدم. آیا شما این حدس مرا تأیید می‌کنید؟

– بله آقای ویلفور. در حضور دیگران تأیید می‌کنم. اما حالا ما تنها هستیم.

– خدای من! چه می‌خواهید بگویید؟

– می‌گویم که علایم کزاز و علایم مسمومیت با سموم گیاهی کاملاً مثل هم هستند.

آقای دوو ویلفور روی پاهای خود جست، بعد از لحظه‌ای بی‌حرکتی، از نو به روی نیمکت افتاد و گفت:

– خدای من، دکتر، آیا به آنچه می‌گویید فکر می‌کنید؟

مورل نمی‌دانست خواب می‌بیند یا بیدار است. دکتر گفت:

– من، هم اهمیت اعلام خود را می‌شناسم، هم خواص مردی را که به او اعلام می‌کنم

می‌دانم.

– آیا شما به یک قاضی خطاب می‌کنید یا به یک دوست؟

– فعلاً، در این لحظه به دوست خطاب می‌کنم. علایم کزاز و علایم مسمومیت با

سموم گیاهی چنان به هم نزدیک است که اگر از من بخواهید اعلام خود را امضا کنم،

دچار تردید می‌شوم. به این ترتیب تکرار می‌کنم که خطاب من فعلاً به قاضی نیست،

بلکه به یک دوست است. خوب، دوست من، در مدت سه ربع ساعتی که نزع طول کشیده

است من مادام دو سن - مران، نزع، تشنج، و مرگ او را مورد مطالعه قرار دادم. و به

عقیدهٔ من نه تنها مادام دو سن مران به علت مسمومیت مرده است، بلکه حتی نوع سمی

را هم که او را کشته است می‌توانم معین کنم.

– آه، آقا! آقا!

– همه چیز مشخص بود. چرت زدن‌های منقطع به علت حملهٔ عصبی، هیجان شدید

مغزی، کرختی مراکز عضلات. مادام دو سن - مران با مصرف مقدار زیادی بروسین یا

استرکنین که شاید بر حسب تصادف و اشتباهی به او خورانده باشند مرده است.

ویلفور دست دکتر را گرفت و گفت:

– آه، غیر ممکن است. من خواب می‌بینم. خدای من! خواب می‌بینم! وحشتناک است

که چنین چیزی را از مردی مانند شما بشنوم! شما را به خدا، تقاضا می‌کنم بگویید که ممکن است اشتباه کرده باشید.

– شاید، امکان دارد، اما تصوّر نمی‌کنم اشتباه کرده باشم.

– دکتر، به من رحم کنید. از چند روز پیش حوادثی ناگفتنی برای من پیش می‌آید که خیال می‌کنم ممکن است دیوانه شوم.

– آیا غیر از من پزشکی مادام دو سن – مران را دیده است؟
– هیچکس!

– آیا نسخه‌ای را که من ندیده باشم نزد داروساز فرستاده‌اید؟
– به هیچ وجه.

– آیا مادام دو سن – مران دشمنانی دارد؟
– من برای او دشمنی نمی‌شناسم.

– آیا کسی در مرگ او نفعی داشته است؟

– نه، خدای من، نه، دختر من تنها وارث اوست. والانتین تنها... آه. اگر چنین فکری می‌توانست به مغز من راه یابد، قلبم را با خنجر سوراخ می‌کردم تا آن را از اینکه لحظه‌ای توانسته است چنین تصوّری کند، به مجازات برسانم.
آقای داوربینی به نوبه خود فریاد زد:

– خدا نکند که من بخواهم کسی را متهم کنم. دوست عزیز، من فقط دارم از یک تصادف حرف می‌زنم. از یک اشتباه. اما حادثه یا اشتباه، واقعیت اینجاست و آهسته با وجدان من صحبت می‌کند، می‌خواهد که وجدان من با شما بلند حرف بزند. تحقیق کنید.
– از کی؟ چگونه؟ از چی؟

– ببینم، باروا، مستخدم پیر، اشتباهی از شربتی که برای اربابش تهیه می‌شود به مادام دو سن – مران نداده است؟

– از شربت پدرم؟
– بله.

– چگونه شربتی که برای آقای نوارسیه تهیه می‌شود می‌تواند مادام دو سن – مران را مسموم کند؟

– خیلی ساده است. شما می‌دانید که در بعضی بیماری‌ها سم تبدیل به دارو می‌شود. فلج یکی از این بیماری‌هاست. من تقریباً از سه ماه پیش، پس از آنکه همه کوشش خود را برای بازگرداندن حرف و حرکت به آقای نوارسیه به کار برده بودم، تصمیم گرفتم به

آخرین وسیله متوسل شوم. سه ماه است که من او را با بروسین درمان می‌کنم. به این ترتیب در آخرین شربتی که برای آقای نوارسیه دستور داده‌ام، شش صدم گرم بروسین بوده است. شش صدم گرم که برای اعضای فلج شده آقای نوارسیه بی‌خطر است، برای کشتن هرکس دیگر غیر از او کافی است.

— دکتر عزیز. هیچ معبری بین آپارتمان آقای نوارسیه و آپارتمان مارکیز وجود ندارد؛ و باروآ هرگز نزد مادرزنم نمی‌آید. خلاصه با اینکه شما را ماهرترین و بخصوص با وجدان‌ترین پزشک می‌دانم، هرچند در هر موقعیتی حرف شما برایم همچون مشعلی است که مانند نور خورشید مرا راهنمایی می‌کند، با تمام این اطمینان نیاز دارم قبول کنم که انسان جایز الخطاست.

— گوش کنید ویلفور. آیا از همکاران من، کسی هست که شما به او هم به اندازه من اطمینان داشته باشید؟

— چرا این سؤال را می‌کنید؟ چه نتیجه‌ای می‌خواهید بگیرید؟

— او را بخواهید. من آنچه را دیده‌ام به او خواهم گفت و با هم مرده را تشریح می‌کنیم.

— و سم را خواهید یافت؟

— نه. سم را نه. ولی فلج شدن سیستم عصبی، اختناق واضح و غیرقابل انکار را درک می‌کنیم و به شما می‌گوییم: «ویلفور عزیز، اگر این حادثه به علت اشتباه پیش آمده است، مراقب خدمتگزاران خودتان باشید، اگر به علت کینه است، مواظب دشمنانتان باشید.» ویلفور که منکوب شده بود گفت:

— آه، خدایا، دکتر، چه پیشنهادی به من می‌کنید. زمانی که کس دیگری جز شما از این راز آگاه شود، تحقیق لازم می‌شود، و یک تحقیق در خانه من! فاجعه است.

سپس دادستان در حالی که بر خود مسلط می‌شد و پزشک را با نگرانی می‌نگریست ادامه داد:

— با این حال، اگر شما بخواهید، اگر حتماً اصرار دارید، من این کار را می‌کنم. بالاخره شاید لازم باشد جلو این کار گرفته شود. موقعیت من، مرا ملزم می‌کند. اما دکتر، از پیش به شما بگویم که اندوه در تمام وجود من رخنه کرده است. اگر چنین رسوایی پس از اینهمه مصیبت وارد خانه من شود، همبسم و دخترم از شرمساری خواهند مرد. و خود من، دکتر، شما می‌دانید که یک مرد، بدون آنکه دشمنان بسیار برای خود گردآورده باشد، دادستان نمی‌شود، به جایی که من رسیده‌ام نمی‌رسد. دشمنان من بسیارند: اگر این ماجرا فاش شود، آنها را از شدت شادی به هوا می‌پرانند و چهره مرا با شرمساری می‌پوشانند. دکتر، این

افکار دنیایی را بر من ببخشید. اگر شما یک کشیش بودید، من جرأت نمی‌کردم این حرف‌ها را به شما بگویم. اما شما یک انسان عادی هستید و انسان‌های دیگر را می‌شناسید. دکتر، شما به من چیزی نگفته‌اید، این طور نیست؟

— آقای دوویلفور عزیز. اولین وظیفه من انسانیت است. اگر علم قدرت داشت، من مادام دو سن - مران را نجات می‌دادم ولی او مرده است. وظیفه من در برابر زنده‌هاست. پس این راز هولناک را در عمیق‌ترین نقطه قلبمان مدفون کنیم. اگر چشم کسی در این مورد باز شود، اجازه می‌دهم که سکوت مرا حمل به جهل من کنند. با این حال تحقیق کنید، با شدت جستجو کنید، و اگر توانستید گناهکار را بیابید. اگر او را یافتید، به شما خواهیم گفت: «قاضی شما ییید. آنچه لازم است انجام دهید.» ویلفور با شادی بی حد گفت:

— متشکرم دکتر. هرگز دوستی بهتر از شما نداشته‌ام. سپس چنانکه گویی می‌ترسد که پزشک از حرف خود برگردد، از جا برخاست و او را به سوی خانه کشید.

وقتی که آنها دور شدند، مورل که نیاز به نفس کشیدن داشت سرش را از میان شاخ و برگ بیرون کشید، و ماه چهره پریده رنگ او را که به شبح می‌مانست روشن کرد. مورل با خود گفت:

— خداوند مرا به نحوی آشکار ولی ترس آور حفظ می‌کند. اما والانتین، دوست بینوایم، آیا طاقت تحمل اینهمه مصیبت را دارد؟

در حال این تفکرات مرتب و به‌طور متناوب پرده سرخ رنگ و سه پنجره‌ای را که پرده سفید داشت می‌نگریست. نور بکلی از پنجره‌ای که پرده سرخ داشت ناپدید شده بود. لابد مادام دوویلفور چراغ اتاق خوابش را خاموش کرده بود، و تنها چراغ خواب بود که نور ضعیفی به شیشه‌ها می‌افکند.

بعکس در قسمت انتهایی ساختمان مورل یکی از سه پنجره‌ای را که پرده سفید داشت دید که باز شد. شمعی که روی سربخاری قرار داشت شعاعی چند از نور کمرنگ خود را به خارج منعکس کرد، سایه‌ای آمد و چند لحظه مقابل پنجره ایستاد. مورل لرزید: به نظرش رسید صدای گریه می‌شنود.

عجیب نبود اگر این روحیه به‌طور معمول شجاع و قوی، که اکنون به علت دو احساس نیرومند انسانی، عشق و ترس، چنین منقلب و هیجان‌زده شده بود، دچار ضعف شود چنانکه او هام خرافی به نظرش برسد.

مورل هر چند چنان مخفی بود که چشمان والانتین محال بود او را ببیند، به نظرش رسید که سایه کنار پنجره او را می خواند. روحیه منقلب او چنین می گفت و قلب سوزانش آن را تکرار می کرد. این اشتباه دوگانه در درون او به واقعیتی مقاومت ناپذیر تبدیل شد، و مورل با یکی از غیر قابل درک ترین هیجانات جوانی از مخفیگاه خود بیرون آمد، با دو قدم بلند و قبول این خطر که دیده شود، با پذیرفتن این امکان که والانتین را بترساند، با خطر اینکه دختر جوان فریادی غیرارادی بکشد و دیگران را آگاه کند، با غچه ای را که ماه چنان روشن کرده بود که همچون دریایی پهناور و سفید رنگ به نظر می رسید طی کرد، به گلدان های نارنج که مقابل عمارت چیده شده بود رسید، خود را به پله ها رساند، به سرعت از آن بالا رفت و در را که بی مقاومت در برابرش باز شد گشود.

والانتین مورل را ندیده بود. چشمان او که به سوی آسمان بود، ابری نقره ای رنگ را که روی آسمان لاجوردی حرکت می کرد، و شکل آن به سایه ای می مانست که به آسمان می رود می نگریست: روح شاعرانه و هیجان زده او می گفت که این روح مادر بزرگ است. مورل در این حال از سرسرا عبور کرد، نرده پلکان داخلی عمارت را گرفت. فرش های گسترده روی پله ها صدای قدم های او را خفه می کرد، و از طرفی او به چنان مرحله ای از هیجان رسیده بود که حضور شخص آقای دوویلفور هم، اگر پیدایش می شد، او را دچار وحشت نمی کرد. مورل تصمیم خود را گرفته بود: اگر در این لحظه ویلفور را می دید به او نزدیک می شد، همه چیز را به او باز می گفت، از او تقاضای بخشش می کرد و می خواست تا عشقی را که میان دخترش و او وجود دارد تأیید کند. مورل دیوانه شده بود. خوشبختانه هیچکس او را ندید.

آنگاه شناسایی او به نقشه داخلی خانه که از والانتین به دست آورده بود به کارش آمد، بدون هیچ حادثه ای به بالای پلکان داخلی رسید. آن وقت صدای گریه ای که از حالت آن صاحبش را شناخت راهنمای او شد که باید به کدام سمت برود. روی گرداند، دری نیمه باز، انعکاس نور و آهنگ صدای ناله کاملاً واضح بود. در را فشرود و داخل شد.

زن مرده در انتهای یک شاه نشین، زیر ملاقه ای سفید که سر و چهره اش را می پوشاند و اندامش را مجسم می کرد بی حرکت بود و در نظر مورل، از آن جهت که بر حسب تصادف رازی بر او آشکار شده بود، هولناک تر جلوه می کرد.

والانتین در کنار بستر زانو زده و سرش را در میان بالش مخفی کرده بود. لرزان، و در حالی که دست هایش را از پشت روی سرش گذاشته بود دعا می کرد. او از پنجره دور شده بود و کلمات با آهنگی که در بی احساس ترین قلب ها اثر می کرد، با

سرعت، و به علت فشاری که در گلو داشت، نامفهوم از دهان او بیرون می‌آمد.
ماه از ماوراء نرده‌های چوبی روی پنجره‌ها، نور شمع را بی‌رنگ و این منظره غم‌انگیز
را با رنگ شوم خود لا‌جوردی می‌کرد.

مورل نتوانست در برابر این منظره مقاومت کند. او چندان به قیود دینی پای‌بند نبود و
به آسانی تحت تأثیر قرار نمی‌گرفت. اما رنج و گریه والانتین برایش بیش از آن تأثرآور بود
که بتواند در سکوت تحمل کند. آهی کشید و نامی را آهسته زمزمه کرد. سر غرق شده در
گریه و ثابت مانده به روی مخمل بالش بلند شد و به سوی او نگرست.
والانتین او را دید و هیچ واکنشی نشان نداد: در قلبی که از ناامیدی متورم شده است،
هیچ هیجان دیگری به وجود نمی‌آید.

مورل دستش را به جانب دوستش دراز کرد. والانتین جسد بی‌حرکت در زیر ملافه عزا
را به عنوان تنها عذر خود از نرفتن به میعادگاه نشان او داد و به گریستن ادامه داد.
هیچ یک از آن دو جرأت حرف زدن در این اتاق را نداشت. هر دو تردید داشتند در
اینکه سکوتی را که به نظر می‌رسید مرده در گوشه‌ای ایستاده است و انگشت بر لب به آن
امر می‌کند بشکنند. بالاخره والانتین جرأت کرد و گفت:

— دوست من، چطور است که شما اینجا هستید؟ افسوس، اگر مرگ نبود که در خانه را
به روی شما گشوده بود، مایل بودم به شما بگویم خوش آمدید.

مورل با صدایی لرزان و در حالی که دست‌هایش را به هم وصل کرده بود گفت:
— والانتین، من از ساعت هشت و نیم منتظر شما بودم. چون نیامدید نگران شدم. از
بالای نرده پایین پریدم و داخل باغ شدم. آنوقت صداهایی را که درباره این حادثه شوم
حرف می‌زدند شنیدم.

— چه صدایی؟

مورل به خود لرزید. زیرا تمام گفتگوی دکتر و آقای دوویلفور را به یاد آورد، و به نظرش
رسید که از وراء ملافه آن بازو و گردن خشک شده و آن لب‌های بنفش رنگ را می‌بیند.
— صدای مستخدمین شما همه چیز را برایم آشکار کرد.

والانتین بدون ترس و بدون خشم گفت:

— ولی آمدن تا اینجا می‌توانست موجب نابودی ما شود، دوست من.

مورل با همان لحن جواب داد:

— مرا ببخشید. الآن می‌روم.

— نه. شما را می‌بینند. همین جا بمانید.

– اگر کسی بیاید؟

– هیچکس اینجا نمی آید. راحت باشید. (جسد پیچیده شده در ملافه را نشان داد)
این راه نجات ماست.
مورل گفت:

– برای آقای اپینای چه پیش آمد؟ خواهش می کنم بگویید.

– فرانز زمانی برای امضای قرارداد آمد که مادر بزرگم آخرین نفس را می کشید.
مورل، از آن جهت که با خود می اندیشید این مرگ از دواج والانتین را عقب می اندازد با احساسی از شادی خود خواهانه گفت: «افسوس».
چنانکه گویی احساس شادی مورل باید بلافاصله به مجازات برسد، دختر جوان ادامه داد:

– آنچه رنج مرا بیشتر می کند این است که مادر بزرگم عزیزم به هنگام مرگ دستور داد قرارداد ازدواج را بدون تأخیر امضا کنند. خدای من، او هم به تصوّر اینکه به من خوبی می کند این حرف را زد.
مورل گفت:

– گوش بدهید!

دو جوان ساکت شدند. صدای دری که باز می شد به گوش رسید و صدای پا پارکت سرسرا و پله ها را به صدا درآورد. والانتین گفت:
– این پدرم است که از دفترش بیرون می آید.
– و دکتر را به خارج هدایت می کند.
– شما از کجا می دانید؟
– این طور تصوّر می کنم.

والانتین مرد جوان را نگریست. صدای در کوچه که بسته می شد به گوش رسید. آقای ویلفور رفت یک بار دیگر کلید را در قفل باغ گرداند، سپس از پله ها بالا آمد.
وقتی که به سرسرا رسید لحظه ای مردّد ماند، چنانکه گویی تردید داشت که آیا به دفتر خودش برگردد یا به اتاق مادام دو سن – مران بالا برود. مورل خودش را در پشت یک در مخفی کرد. والانتین از جای خود حرکت نکرد. گویی این رنج نهایی او را بر فراز ترس های معمول قرار داده است. آقای دوو ویلفور به دفتر خودش رفت. والانتین گفت:
– حالا دیگر شما از هیچ دری نمی توانید خارج شوید، نه از در باغ، نه از در کوچه.
مورل حیرت زده دختر جوان را نگریست. والانتین گفت:

— حالا فقط یک راه مجاز و مطمئن وجود دارد و آن آپارتمان پدر بزرگ است.

از جا برخاست و ادامه داد:

— بیایید برویم.

— کجا؟

— نزد پدر بزرگم.

— من نزد آقای نوارسیه بیایم؟ والانتین، هیچ فکرش را کرده‌اید؟

— بله. مدت‌هاست که در این باره فکر می‌کنم. من در این دنیا دوستی جز او ندارم. ما

هر دو به او نیاز داریم. بیایید.

مورل که در اجرای آنچه دختر جوان دستور می‌داد مردّد بود گفت:

— والانتین. مواظب باشید. حالا دیگر چشم‌بند از چشم من فرو افتاده است. وقتی که

به اینجا آمدم کاری جنون‌آمیز کردم. آیا شما همه عقل خود را دارید؟

— بله. هیچ نگرانی ندارم جز اینکه جسد باقی‌مانده مادر بزرگ بیچاره‌ام را که قبول

کرده بودم نزد او بمانم، تنها می‌گذارم. از طرفی، مدت آن کوتاه است. بیایید برویم.

والانتین از سرسرا عبور کرد و از پلکان کوچکی که به جانب آپارتمان نوارسیه راه

داشت پایین رفت. مورل که بانوک پا راه می‌رفت به دنبال او بود. وقتی به پاگرد آپارتمان

نوارسیه رسیدند، مستخدم پیر را دیدند.

والانتین گفت:

— باروا. در را ببندید و نگذارید کسی اینجا بیاید.

والانتین اول وارد شد. نوارسیه که به وسیله مستخدم پیرش از تمام حوادثی که در خانه

می‌گذشت آگاه بود، هنوز در صندلیش نشسته، و به هر صدایی دقیق بود. نگاهش را روی

در ورودی اتاق دوخته بود. والانتین را که دید چشمانش درخشید.

در رفتار و حرکات دختر جوان چیزی جدّی و رسمی وجود داشت که توجه پیر مرد را

جلب کرد. پس نگاهش که درخشان بود پرسش‌کننده شد. والانتین با صدای خفیف

گفت:

— پدر جان، درست به من گوش کن. می‌دانی که مادر بزرگ سن - مران یک ساعت

پیش مرده است، و من دیگر غیر از تو هیچکس را در دنیا ندارم که دوستم داشته باشد!

حالتی از مهر بی‌پایان در چشمان پیر مرد نمایان شد. والانتین ادامه داد:

— پس من غم‌ها و امیدهایم را فقط باید به تو بگویم؟

مرد افلیج اشاره کرد که: «آری».

والانتین دست ماکزیمیلین را که دنبال او وارد اتاق شده بود گرفت و گفت:
– این آقا را خوب نگاه کن.

پیرمرد نگاه پرسشگر و قدری حیرت زده اش را به روی مورل دوخت. دختر جوان گفت:

– این آقا ماکزیمیلین مورل، پسر آن سوداگر شرافتمند مارسی است که تو نامش را قطعاً شنیده‌ای؟

پیرمرد اشاره کرد: «آری.»

– او خوشنام بوده است و ماکزیمیلین نام او را توام با افتخار می‌کند، زیرا در سن سی سالگی کاپیتن سپاهی و افسر لژیون دونور است.

پیرمرد اشاره کرد که به خاطر دارد.

والانتین مقابل نوارسیه زانو زد و در حالی که ماکزیمیلین را نشان می‌داد گفت:

– پدر جان، من او را دوست دارم و فقط به او تعلق خواهم یافت. اگر بخواهند مجبورم کنند که با دیگری ازدواج کنم، یا می‌میرم یا خودم را می‌کشم.

چشمان پیرمرد افلیج دنیایی از افکار پریشان را بیان می‌کرد.

دختر جوان گفت:

– پدر جان، تو آقای ماکزیمیلین مورل را دوست داری؟ این طور نیست؟

پیرمرد بی حرکت با چشم «آری» گفت.

– و می‌خواهی ما را که فرزندان تو هستیم محافظت کنی؟

نوارسیه نگاه هوشیار خود را به روی مورل دوخت، چنانکه گویی به او می‌گوید:

«بستگی دارد.»

ماکزیمیلین نیت پیرمرد را درک کرد و به والانتین گفت:

– مادموازل، شما وظیفه‌ای مقدس در اتاق مادر بزرگتان دارید که باید انجام دهید.

ممکن است به من اجازه دهید لحظه‌ای تنها با آقای نوارسیه صحبت کنم؟

چشمان پیرمرد اشاره کرد که:

– بله. همین است.

و بعد والانتین را با نگرانی نگاه کرد. والانتین گفت:

– پدر، می‌خواهی بگویی او چطور با تو حرف می‌زند؟

– بله.

– خیالت راحت باشد. ما آن قدر از تو با هم حرف زده‌ایم که او می‌داند من چگونه با تو

گفتگو می‌کنم.

سپس مورل را با لبخندی مهرآمیز که رنگی از اندوه عمیق در آن بود نگرست و گفت:
— پدر، او همه آنچه را من می‌دانم، می‌داند.

دختر جوان سپس از جا برخاست. یک صندلی برای مورل پیش آورد، به باروا سفارش کرد که نگذارد کسی داخل شود، و پس از بوسیدن پدر بزرگش و خداحافظی از مورل بیرون رفت.

مورل برای آنکه به نوارسیه اثبات کند که مورد اعتماد والانتین است و همه اسرار آنها را می‌داند، کتاب لغت، قلم و کاغذ را برداشت همه را روی میزی گذاشت که چراغی هم روی آن بود. بعد گفت:

— آقا، اول به من اجازه بدهید برایتان بگویم که من کی هستم، چگونه مادموالز والانتین را دوست دارم و نقشه‌های من درباره او به چه ترتیب است.
نوارسیه علامت توافق نشان داد.

نمایشی دیدنی بود که این پیرمرد جالب توجه، در ظاهر باری بی‌مصرف، حالا تنها حامی، تنها تکیه‌گاه، تنها قاضی دو جوان عاشق، زیبا و نیرومند بود که وارد زندگی می‌شدند.

چهره او نجابت و جدیت خود را بر مورل که داستان زندگیش را با صدایی لرزان باز می‌گفت، تحمیل می‌کرد.

مورل حکایت کرد که چگونه والانتین را شناخته و به او علاقه مند شده است، چگونه والانتین در تنهایی و بینوایی خود اعطای هر نوع فداکاری را از مرد جوان پذیرفته است. ولادت خود، موقعیت خود، و مقدار ثروت خود را بازگفت، و بارها، هنگامی که از نگاه پیرمرد افلیج پرسش می‌کرد این نگاه به او می‌گفت:

«می‌فهمم. ادامه دهید.»

مورل وقتی که قسمت اول داستانش را به پایان رساند گفت:

— حالا که آنچه را داشتیم، عشق و امید خودم را برایتان بازگفتم، باید طرحتی را هم که چیده‌ایم برایتان شرح دهم.

پیرمرد اشاره مثبت کرد.

— این است تصمیمی که ما گرفته‌ایم.

آنگاه برای نوارسیه حکایت کرد که چگونه یک درشکه در محوطه سبزی‌کاری آماده است، چگونه او قصد دارد والانتین را نزد خواهر خود ببرد، با او ازدواج کند و محترمانه

منتظر بخششی که از جانب آقای دوویلفور به آن امیدوار است بماند.

نوارسیه اشاره کرد که: «نه»

— نه؟ نباید به این ترتیب رفتار کنیم؟

— نه.

— اگر این طرح مورد پسند شما نیست وسیله دیگری هم وجود دارد.

نگاه پیرمرد پرسید:

— چه وسیله‌ای؟

— اینکه من بروم آقای فرانز دپینای را بیابم و با او چنان گفتگو کنم که ناچار شود

مانند مردی با نزاکت رفتار کند. خوشحالم که این را در غیاب مادموازل دوویلفور به شما می‌گویم.

نگاه نوارسیه به پرسش ادامه داد.

— چه خواهم کرد؟

— بله.

— چنانکه گفتم او را خواهم یافت، بستگی خودم را با مادموازل والانتین به او خواهم گفت. اگر مرد فهمیده‌ای باشد درک خود را با انصراف از ازدواجی اجباری برای نامزدش اثبات می‌کند و دوستی و فداکاری مرا تمام عمر خواهد داشت. اگر خواه به علت مسائل مادی، خواه به دلیل غروری مسخره رد کند، پس از آنکه به او ثابت کردم که می‌خواهد همسر مرا مجبور کند، والانتین مرا دوست دارد و جز من کسی را دوست نخواهد داشت، با دادن همه امتیازات به او، با او مبارزه می‌کنم، یا من او را می‌کشم، یا او مرا می‌کشد. اگر من او را بکشم او با والانتین ازدواج نخواهد کرد، اگر او مرا بکشد باز یقین دارم که والانتین همسر او نخواهد شد.

نوارسیه با لذت این چهره نجیب و حالت صمیمانه را که همه احساس‌های گفته شده با بیان بر آن نقش می‌شد و مانند رنگی که می‌تواند یک طرح نقاشی را استحکام بخشد، به آن زیبایی و واقعیت می‌داد نگریست.

با این حال، چون مورل گفتار خود را به پایان رساند، نوارسیه چندین بار چشمان خود را بست و گشود، و می‌دانیم که این علامت «نه» گفتن پیرمرد بود. مورل پرسید:

— نه؟ پس شما این طرح دوم را هم مثل اولی رد می‌کنید؟

— بله. رد می‌کنم.

— در این صورت چه باید کرد؟ آخرین سخنان مادام دو سن - مران این بوده است که

از دواج نوه‌اش به تأخیر نیفتد: آیا باید بگذارم ازدواج انجام پذیرد؟
نوارسیه بی حرکت ماند مورل گفت:

— آیا باید منتظر بمانم؟

— بله.

— ولی هر مهلتی ما را به نابودی می برد آقا. والانتین به تنهایی قدرتی ندارد. او را مانند یک کودک مجبور می کنند. من که به طریقی معجزه آسا، برای آنکه بدانم چه می گذرد، وارد اینجا شده و به حضور شما رسیده‌ام، عاقلانه نمی توانم امیدوار باشم که این خوش بیاری‌ها تکرار شود. باور کنید، جز دو راهی که پیشنهاد کردم، راه دیگری وجود ندارد. از این غرور جوانی عذر می خواهم ولی حقیقت این است. شما یکی از این دو راه را که ترجیح می دهید به من بگویید. آیا اجازه می دهید مادموازل والانتین به شرافت من اعتماد کند و با من بیاید!

— نه.

— ترجیح می دهید من به سراغ آقای اپینای بروم؟

— نه.

— خدایا، پس کمکی که ما از خداوند می خواهیم به وسیله چه کسی به ما می رسد؟
پیرمرد با چشمانش لبخند زد؛ همان گونه که عادت داشت هر وقت از خداوند حرف می زنند لبخند بزند: هنوز قدری بی خدایی در ژاکوبن پیر باقی مانده بود. مورل پرسید:

— از اتفاق؟

— نه.

— از شما؟

— بله. بله.

— آقا، آیا درست درک می کنید چه پرسشی از شما می کنم؟ سماجت مرا ببخشید،
چون زندگی من بستگی به جواب شما دارد. آیا نجات ما در دست شماست؟

— بله.

— یقین دارید؟ قول می دهید؟

— بله.

در نگاهی که این تأیید را بیان می کرد چنان حالت جدی وجود داشت که اگر نه در قدرت، لااقل در اراده مرد پیر نمی شد شک کرد. مورل گفت:

— متشکرم. هزار بار سپاسگزارم، ولی جز اینکه معجزه‌ای از جانب خداوند حرف زدن

و حرکت کردن را به شما بازگرداند، شما که در جایگاهتان ساکت و بی حرکت زنجیری هستید، چگونه می توانید با این ازدواج مخالفت کنید؟

چهره پیرمرد به لبخند روشن شد، لبخندی عجیب با چشم، بر روی چهره‌ای بی حرکت. مرد جوان پرسید:

— به این ترتیب من باید منتظر بمانم؟

— بله.

— و قرارداد؟

همان لبخند به چشم بازگشت.

— می خواهید بگویید این قرارداد امضا نمی شود؟

— بله.

مورل فریاد کشید:

— خدای من. قرارداد امضا نمی شود! مرا ببخشید آقا، ولی در باور کردن یک سعادت

بزرگ اجازه شک کردن هست. قرارداد امضا نمی شود؟

— نه.

مورل با وجود این تأیید در باور کردن تردید داشت. این وعده پیرمرد عجیب می نمود و به جای آنکه ناشی از نیروی او باشد، می توانست از ضعف اعضا باشد. آیا طبیعی نیست که دیوانه‌ای که از جنون خود بی خبر است، ادعا کند کارهایی مافوق نیروی خود انجام می دهد؟ ضعیف ادعا می کند که بارهای سنگین برمی دارد، بی زور از غول‌هایی صحبت می کند که در مبارزه مغلوب کرده است، فقیر از گنج‌هایی که در اختیار دارد، حقیرترین کشاورز از راه غرور خود را ژوپیترا^۱ می نامد.

نوارسیه که یا بی تصمیمی مرد جوان را درک کرده بود، یا به اطاعتی که او نشان می داد اعتماد زیادی نداشت، نگاه خیره خود را به او دوخت. مورل پرسید:

— چه می خواهید آقا؟ می خواهید قولم را به انجام ندادن هیچ کاری با شما تجدید کنم؟

نگاه نوارسیه خیره و جدی باقی ماند. گویی می خواهد بگوید که قول تنها برایش کافی نیست. بعد نگاهش را از چهره مورل به جانب دست‌های او برد. ماکزیمیلین پرسید:

— می خواهید برایتان سوگند یاد کنم؟

مرد افلیج با همان نگاه سمج فهماند:

— بله. این را می‌خواهم.

مورل دانست که پیرمرد برای این سوگند اهمیت بسیار قایل است. دستش را دراز کرد و گفت:

— به شرافتم سوگند می‌خورم که برای مبارزه با آقای دپینای منتظر تصمیم شما بمانم.

چشمان پیرمرد حالت رضایت نشان داد. مورل گفت:

— آقا، حالا دستور می‌دهید من بروم؟

— بله.

— بدون دیدن مادموازل والانتین؟

— بله.

مورل اشاره کرد که برای اطاعت آماده است و ادامه داد:

— آیا اجازه می‌دهید پسران شما را ببوسد، همان‌طور که دخترتان شما را بوسید؟

در حالت چشمان نوارسیه جای شک کردن نبود. مرد جوان لب‌هایش را روی پیشانی پیرمرد، در همان محلی گذاشت که والانتین لب‌هایش را گذاشته بود. سپس سلام داد و بیرون رفت.

مستخدم پیر که والانتین به اودستور داده بود و روی پاگرد منتظر بود، او را از بی‌راهه به دالانی تاریک هدایت کرد که به دری کوچک منتهی می‌شد و این در به جانب باغ باز می‌شد.

مورل چون به باغ رسید به جانب نرده‌ها رفت، به وسیله درخت چنار خود را به روی دیوار رساند و از نردبانی که آن سوی دیوار گذاشته بود پایین رفت، داخل محوطه سبزی‌کاری شد که درشکه همچنان در آن منتظر بود.

سوار درشکه شد و خسته از این همه هیجان، اما با قلبی آزادتر، حدود نیمه شب به کوچه مزی رسید. خود را در بسترش افکند و چنانکه گویی در مستی شدید به سر می‌برد به خواب رفت.

مقبره خانوادگی ویلفور

دو روز پس از این وقایع، حدود ساعت ده صبح، جمعیت بسیاری دم در خانه دو ویلفور جمع شده بودند، صفی طولانی از کالسگه‌های متوفیات و کالسگه‌های شخصی در امتداد فوبورگ سنت اونوره دیده می‌شد.

در میان این کالسگه‌ها یکی بود که شکلی خاص داشت و به نظر می‌رسید راهی طولانی را طی کرده باشد: از به‌ای سیاه رنگ و یکی از اولین کالسگه‌هایی بود که به میعادگاه عزا رسیده بود. پس از تحقیق معلوم شد که برحسب یک اتفاق عجیب، این کالسگه حامل جسد آقای دو سن - مران است، و آنهایی که برای تشییع جنازه یک مرده آمده‌اند دو جنازه را تشییع خواهند کرد.

تعداد آدم‌ها زیاد بود: آقای مارکی دو سن - مران که یکی از مقامداران برجسته و وفادار شاه لویی هیجدهم^۱ و شاه شارل^۲ دهم بود، عده زیادی دوست برای خود حفظ کرده بود، و الحاق آنها به کسانی که با مقام اجتماعی آقای دو ویلفور ارتباط داشتند گروهی قابل ملاحظه را تشکیل می‌داد.

بلافاصله با مقامات رسمی تماس گرفته شد و اجازه آنکه دو جنازه با هم حرکت کنند به دست آمد. کالسگه دوم که با همان علایم زینت شده بود به در خانه آقای ویلفور آمد و تابوتی که به وسیله کالسگه پستی رسیده بود، در کالسگه متوفیات قرار گرفت. دو جنازه می‌بایست در گورستان پر - لاشز^۳ به خاک سپرده می‌شد، چون از مدت‌ها پیش آقای دو ویلفور مقبره‌ای در آن ساخته بود که به همه افراد خانواده اختصاص می‌یافت.

در این مقبره قبلاً جسد رنه بینوا دفن شده بود و اکنون پدر و مادرش، پس از ده سال جدایی، می‌رفتند که به او ملحق شوند.

۱ و ۲ - برادران لویی شانزدهم که بعد از سقوط ناپلئون به سلطنت رسیدند.

۳ - Pere - Lachaise، گورستان معروف پاریس.

پاریس که همیشه برای تشییع جنازه کنجکاو و هیجان زده است، اکنون با سکوتی احترام آمیز گذشتن موکب باشکوهی را که دو نفر از نامداران اشرافیت قدیمی این شهر را به جانب آخرین خانه شان می برد، می نگرستند.

در همان کالسگه حمل جنازه، بوشان، آلبر و شاتو - رنو با هم از این مرگ تقریباً ناگهانی گفتگو می کردند.
شاتو - رنو می گفت:

— من سال گذشته مادام دو سن - مران را در مارسی دیدم. از الجزیره برمی گشتم. مارکیز زنی بود که به علت سلامتی کاملش می توانست صد سال عمر کند. فکرش کاملاً سر جا بود و فعالیتی حیرت انگیز داشت. چند سالش بود؟
آلبر جواب داد:

— شصت و شش سال. این چیزی است که فرانز گفت. اما سن زیاد نبود که او را کشت، بلکه اندوه مرگ مارکی موجب مردن او شد. به نظر می رسد که بعد از مرگ شوهرش که او را به شدت تکان داده بود، حواس خود را به طور کامل بازیافت.
شاتو - رنو پرسید:

— ولی بالاخره با چه بیماری مرد؟
— به نظر می رسد که از یک ورم پرده مغز یا یک سکتۀ صاعقه آسا مرده باشد. مثل اینکه هر دو یکی باشد.
— بله. تقریباً یکی است.
بوشان گفت:

— مشکل می توان پذیرفت که مادام دو سن - مران از سکتۀ مرده باشد. من هم در زندگی یکی دو بار او را دیده بودم. زنی بود ریزجثه، با هیکل ظریف و بیشتر عصبی به نظر می رسید تا خونی. سکتۀ ای که به علت اندوه در جسمی با تشکیلات جسمی مارکیز پیش آید، بسیار نادر است.
آلبر گفت:

— در هر حال، بیماری هرچه بوده است، حتی اگر پزشک او را کشته باشد، حالا آقای دو ویلفور، نه، ماداموازل والانتین، یا بهتر است بگویم دوست ما فرانز وارث میراثی هنگفت شده است. گمان می کنم سالیانه هشتاد هزار فرانک عایدی داشت. و این میراث با مرگ این ژاکوبن پیر، آقای نوارسیه، تقریباً دو برابر خواهد شد.
بوشان گفت:

– او پدر بزرگ سمجی است. گمان می‌کنم با مرگ شرط بسته است که تمام وارثانش را به خاک بسپارد، و به نظرم موفق می‌شود. در سال ۹۳ یک عضو پیر مجلس به ناپلئون گفت: «شما سقوط می‌کنید، زیرا امپراتوری شما ساقه‌ای جوان و به سبب رشد خود خسته است. جمهوریّت را به نام قیّم انتخاب کنید تا با یک قانون اساسی خوب به میدان جنگ برویم. من به شما قول پانصد هزار سرباز می‌دهم، یک استرلیتز^۱ دیگر و یک مارانگوی^۲ دیگر. اعلیحضرت، اندیشه مرگ ندارند، فقط گاهی به خواب می‌روند تا قوی‌تر از پیش از خواب بیدار شوند.»

آلبر گفت:

– به نظر می‌رسد که در مورد نواریه انسان هم مثل اندیشه باشد. من فقط از یک چیز نگرانم: اینکه فرانز دپینای چطور با پدر بزرگی که حاضر نیست دست از زن او بردارد کنار خواهد آمد. راستی فرانز کجاست؟

بوشان گفت:

– با آقای دوو یلفور که از حالا او را عضو خانواده حساب می‌کند، در کالسگه^۱ اوّل است. گفتگوها در هر یک از کالسگه‌هایی که به دنبال عزاداران بود، تقریباً در همین زمینه‌ها دور می‌زد. همه از این دو مرگ چنین سریع و چنین نزدیک به هم حیرت کرده بودند، اما هیچ یک از آنها راز وحشتناکی را که آقای داورینی در گردش شبانه برای ویلفور آشکار کرده بود حدس نمی‌زد.

تقریباً پس از طی کردن یک ساعت راه به گورستان رسیدند:

هوا آرام و گرفته بود و در نتیجه با مراسم عزاداری که برای اجرای آن به آنجا آمده بودند هماهنگی کامل داشت.

شاتو-رنو در میان گروهی که به جانب مقبره خانوادگی می‌رفت، مورل را دید که تنها با درشکه آمده بود، تنها راه می‌رفت، به شدّت رنگ پریده و ساکت، جاده باریکی را که مشعل‌ها در کنار آن قرار داشت طی می‌کرد.

شاتو-رنو دستش را زیر بازوی کاپیتن جوان گذاشت و پرسید:

– شما اینجا چه می‌کنید؟ اگر آقای دوو یلفور را می‌شناسید چطور است که من هرگز شما را در خانه او ندیده‌ام؟

1- Austerlitz

۲- Marango، ۱ و ۲. محلّ‌هایی که جنگ‌های فاتحانه ناپلئون در آن انجام گرفت.

مورل جواب داد:

– من آقای دوو ویلفور را نمی‌شناسم. بلکه مادام دو سن – مران را می‌شناختم.

در این لحظه آلبر و فرانز به آنها ملحق شدند. آلبر گفت:

– جا برای معرفی مناسب نیست، اما عیبی ندارد، ماکه خرافاتی نیستیم. آقای مورل،

اجازه بدهید آقای فرانز دپینای را به شما معرفی کنم. او یک هم سفر بی نظیر است که من

همه ایتالیا را با او دور زدم. فرانز عزیز، آقای ماکزیمیلین مورل دوستی شایسته است که

من در غیبت تو به دست آورده‌ام، و هربار که درباره روح و قلب صحبت کنم، نام او را از من

خواهی شنید.

مورل لحظه‌ای دچار تردید شد از خود پرسید که آیا این سلام تقریباً دوستانه، با مردی

که او مایل است در مبارزه مغلوبش کند، خدعه‌ای قابل ملامت نخواهد بود؟ سپس عهده‌ی

را که بسته بود و جدی بودن موقعیت موجود را به خاطر آورد، کوشید تا نگذارد چیزی در

چهره‌اش آشکار شود و به فرانز سلام داد.

دوبری به فرانز گفت:

– مادمازل دوو ویلفور بسیار غمگین است. این طور نیست؟

– آه، چنان غمگین است که گفتنی نیست. چنان منقلب به نظر می‌رسد که من امروز

صبح او را نشناختم.

این کلمات ساده دل مورل را شکست: پس این مرد والانتین را دیده و با او حرف زده

است.

آنگاه افسر جوان و پر حرارت نیاز به همه نیروی خود یافت تا بتواند به سوگندش وفادار

بماند. بازوی شاتو – رنو را گرفت و به سرعت او را به جانب مقبره کشید که کارمندان

متوقیات دو تابوت را در مقابل آن گذاشته بودند.

بوشان نگاهی به آرامگاه انداخت و گفت:

– چه اقامتگاه زیبایی! کاخ تابستانی، کاخ زمستانی. اپینای عزیز، شما هم زمانی که

نوبتتان برسد در اینجا منزل می‌کنید، چون به زودی عضو این خانواده می‌شوید. من به

عنوان یک فیلسوف، آشیانه‌ای کوچک، یک کلیه را در آنجا، زیر درخت‌ها ترجیح می‌دهم.

نمی‌خواهم اینهمه سنگ‌های تراشیده روی بدن بیچاره‌ام باشد. هر وقت قرار باشد

بمیرم، به اطرافیانم چیزی را خواهم گفت که ولتر^۱ به پیرون^۲ نوشت: «من به بیلاق

می روم و همه چیز پایان می یابد.» خوش باشید فرانز همسر تان میراث فراوان می برد.
فرانز گفت:

– بوشان، واقعاً شما غیر قابل تحمل هستید. مسائل سیاسی شما را عادت داده است که به همه چیز بخندید و هیچ چیز را جدی نگیرید. ولی لطفاً وقتی با آدم های معمولی سر و کار دارید، و این سعادت نصیب شما می شود که لحظه ای سیاست را ترک کنید، بکوشید تا قلبتان را که در دفتر مجلس شورا یا مجلس سنا جا گذاشته اید با خود بردارید.
بوشان گفت:

– زندگی چیست؟ توقفی کوتاه در سرسرای مرگ!
آلبر گفت:

– من از بوشان می گریزم، و خودش را با فرانز چهار قدم به عقب کشید. بوشان را وا گذاشت تا انشای سیاسی خود را بادوبری به پایان رساند.
آرامگاه خانوادگی دوویلفور مربع شکل از سنگ سفید با ارتفاع تقریبی بیست پا ساخته شده بود. یک دیواره داخلی، قسمت خانواده سن - مران و ویلفور را از هم جدا می کرد و هر قسمت دری جداگانه برای خودش داشت. اثری از آن کتوهای بی تناسب که با تقسیمات زیاد برای صرفه جویی در بعضی مقبره ها نصب می کنند، مرده ها را در آنها می گذارند، و نوشته ای بر چسب مانند به روی آن می زنند، وجود نداشت. همه آنچه از در برنزی دیده می شد سرسرای بود تیره رنگ که بادیواری از مقبره اصلی جدا می شد.
دو دری که قبلاً گفتیم در این دیوار باز می شد و به مقبره های ویلفور و سن - مران راه داشت.

در داخل این محوطه رنج ها آشکار می شد بی آنکه گردش کنندگان بیکار که گردش در ییلاق یا یک قرار عاشقانه را با دیداری از پر - لاشز شروع می کنند، با آواز، فریاد، یا اسب سواری خود رنج بی صدا یا دعای شسته شده در اشک ساکنان آرامگاه را پریشان کنند.
دو تابوت داخل مقبره سمت راست شد که به خانواده سن - مران تعلق داشت و بر روی پایه هایی که قبلاً تدارک دیده شده بود قرار گرفت. فقط ویلفور، فرانز و چند تن از اقوام نزدیک داخل مقبره شدند.

چون مراسم مذهبی بیرون در انجام گرفته بود و خطابه ای ایراد نمی شد، شرکت کنندگان در مراسم بلافاصله پراکنده شدند. شاتو - رنو، آلبر و مورل از یک طرف رفتند،

دوبری و بوشان از جانب دیگر.

فرانز با آقای دوویلفور دم در گورستان باقی ماند. مورل با اولین بهانه متوقف شد، و فرانز را دید که با آقای دوویلفور سوار یکی از کالسگه‌های متوقیات شدند. مورل از این خروج دو نفره نتیجه بدی برای خود گرفت. پس او هم به پاریس بازگشت و هرچند در کالسگه‌ای سوار شد که شاتو-رنو و آلبر هم در آن بودند، هیچ یک از سخنان آنها را نشنید. اما علت همراهی فرانز با آقای ویلفور این بود: در لحظه‌ای که فرانز می‌خواست آقای دوویلفور را ترک کند، دادستان گفت:

– آقای بارون، کی شما را خواهیم دید؟

– هر وقت مایل باشید آقا.

– هر چه زودتر بهتر.

– مطیع اوامر شما هستم. آیا میل دارید با هم به شهر برگردیم؟

– اگر برایتان زحمت نباشد بله.

– به هیچ وجه زحمت نیست.

به این ترتیب بود که پدرزن آینده و داماد آینده با هم سوار یک کالسگه شدند، و مورل با دیدن آنها که می‌گذشتند، به حق نگران شد.

ویلفور و فرانز با هم به فوبورگ سنت-اونوره رسیدند. دادستان بی‌آنکه نزد کسی برود یا با همسر و دخترش حرفی بزند، مرد جوان را به اتاق دفتر خود برد، یک صندلی به او نشان داد و گفت:

– آقای اپینای، باید به شما یادآوری کنم که زمان آنچنان که به نظر می‌رسد برای گفتگوی ما نامناسب نیست، زیرا اطاعت از تمایل مردگان اولین هدیه‌ایست که می‌توان بر روی تابوت آنها گذاشت. پس باید خواسته‌های پروژ مادام دو سن-مران را در بستر مرگ به خاطرتان بیاورم. تمایل او که صریحاً ابراز داشت این بود که ازدواج والانتین به هیچ وجه به تأخیر نیفتد. می‌دانید که وضع مالی آن مرحوم کاملاً مرتب است، و در وصیت‌نامه‌اش که دیروز سر دفتر به من نشان داد تمام ثروتش را به والانتین واگذار کرده است. بنابراین قرارداد ازدواج می‌تواند به طریق قطعی تنظیم شود. شما می‌توانید سر دفتر را ببینید و از جانب من از او بخواهید که اسناد را به شما نشان دهد. سر دفتر آقای دشان است که در میدان بووو، فوبروگ سنت-اونوره دفتر دارد.

اپینای جواب داد:

— آقا، شاید این زمان برای مادموازل والانتین که غرق در مصیبت است مناسب نباشد که به ازدواج فکر کند، در واقع من از آن می ترسم که...

ویلفور سخن او را قطع کرد و گفت:

— والانتین تمایلی شدیدتر از این ندارد که آخرین آرزوی مادر بزرگش را برآورد. پس به شما قول می دهم که از آن سو مانعی در کار نیست.

— آقا، در این صورت شما می توانید به میل خود کارها را تنظیم کنید، من قولی را که داده ام، نه تنها با رضایت، بلکه با خوشوقتی کامل اجرا می کنم.

— پس هیچ مانعی نیست. قرارداد که می بایست سه روز پیش امضا می شد، کاملاً تنظیم شده است و می توان آن را همین امروز امضا کرد.

فرانز به حالت تردید گفت:

— ولی عزاداری چه می شود؟

— خیالتان راحت باشد آقا. در خانه من کاری خلاف حرمت موقعیت موجود انجام نمی گیرد. مادموازل دوو ویلفور می تواند سه ماه دوران عزاداری خود را در ملک سن - مران خودش بگذراند. اگر می گویم ملک خودش، برای این است که این ملک حالا متعلق به اوست. در آنجا، هشت روز دیگر، بدون سر و صدا، بدون تجملات، بدون جشن و سرور، ازدواج قانونی انجام می گیرد. این هم تمایل خانم سن - مران است که نوه اش در این ملک ازدواج کند. شما پس از ازدواج می توانید به پاریس برگردید، و همسر شما دوران عزاداریش را با نامادری خود می گذراند.

— هر طور میل شماست آقا.

— پس لطفاً نیم ساعت صبر کنید تا والانتین به سالون بیاید، و من به دنبال آقای دشان بفرستم. بلافاصله قرارداد را امضا می کنیم و همین امشب مادمو ویلفور والانتین را به ملک او خواهد برد. ما هشت روز دیگر به آنها ملحق می شویم.

— آقا، فقط خواهشی از شما دارم.

— چه خواهشی؟

— اینکه آلبر دومورسرف و راثول دو شاتو - رنو در این امضای قرارداد حاضر باشند. می دانید که آنها شاهد های من هستند.

— نیم ساعت برای اطلاع دادن به آنها کفایت می کند. می خواهید خودتان دنبال آنها بروید یا ترجیح می دهید کسی را بفرستیم؟

– ترجیح می‌دهم خودم بروم.

– پس من نیم ساعت دیگر منتظر تان هستم بارون. و والانتین هم آن موقع آماده خواهد بود.

فرانز سلام داد و از در سالون بیرون رفت. تازه در پشت سر مرد جوان بسته شده بود که ویلفور به والانتین پیغام فرستاد که تا نیم ساعت دیگر به سالون پایین بیاید، زیرا منتظر سردفتر و آقای اپینای هستند.

این خبر ناگهانی هیجان بسیاری در خانه ایجاد کرد. مادام دوو ویلفور نمی‌توانست آن را باور کند و والانتین مثل صاعقه زده‌ها خشکش زده بود. به اطراف خود نگاه کرد تا ببیند از چه کسی می‌تواند کمک بخواهد.

خواست نزد پدر بزرگش برود، اما روی پلکان آقای دوو ویلفور او را دید، بازویش را گرفت و او را به جانب سالون برد. والانتین در سرسرا بارو را دید و نگاهی حاکی از ناامیدی به مستخدم پیر افکند.

مادام دوو ویلفور لحظه‌ای پس از والانتین، به اتفاق ادوارد کوچک وارد سالون شد. کاملاً آشکار بود که زن جوان سهم خود را از اندوه خانوادگی داشته است، رنگش پریده بود و کاملاً خسته به نظر می‌رسید. نشست و ادوارد را روی زانوی خود گرفت. گاه به گاه این کودکی را که به نظر می‌رسید همه زندگی او را تشکیل می‌دهد با حالتی عصبی به سینه می‌فشرد.

به زودی صدای حرکت دو کالسکه که وارد حیاط می‌شدند به گوش رسید. یکی کالسکه‌ای بود که سردفتر را می‌آورد و دیگری فرانز و دوستانش را. در یک لحظه همه در سالون جمع شدند.

والانتین چنان رنگ پریده بود که همه رگ‌های آبی شقیقه‌هایش که در اطراف چشم‌هایش نقش می‌بست و به گونه‌هایش امتداد می‌یافت دیده می‌شد.

فرانز نمی‌توانست جلو هیجان خود را بگیرد، شاتو-رنو و آلبر حیرت زده نگاه می‌کردند: مراسمی که تازه پایان یافته بود به نظرشان غم‌انگیزتر از آنچه می‌رفت تا شروع شود نبود. مادام دوو ویلفور در سایه، پشت پرده مخمل نشسته بود، و چون دائماً روی پسرش خم می‌شد، مشکل بود که بتوان آنچه را در درونش می‌گذرد، در چهره‌اش خواند.

آقای دوو ویلفور مانند همیشه نفوذناپذیر به نظر می‌رسید.

سردفتر، پس از آنکه مانند همه مجریان قانون، کاغذها را روی میز مرتب می‌کرد، در صندلی خود جا گرفت، عینکش را برداشت، رو به جانب فرانز کرد و با اینکه جواب سؤال

خود را کاملاً می دانست پرسید:

– شما آقای فرانز کسنل، بارون دپینای هستید؟

– بله آقا.

– پس باید به شما اطلاع دهم که طرح ازدواج شما با مادموازل دوویلفور نیت آقای نوارسیه را درباره نوه اش تغییر داده است، و او که قصد داشت همه ثروت خود را به مادموازل دوویلفور واگذار کند، اکنون آن را مسدود کرده است. فوراً اضافه کنیم که چون وصیت کننده فقط حق مسدود کردن سهمی از ثروتش را داشته است و همه را مسدود کرده است، وصیت نامه اگر مورد حمله قرار گیرد باطل اعلام خواهد شد. ویلفور گفت:

– بله. اما من از هم اکنون به آقای فرانز دپینای اعلام می کنم که در حیات من هرگز وصیت نامه پدرم مورد حمله قرار نمی گیرد، چون موقعیت من هیچ نوع فضاحتی را نمی پذیرد.

فرانز گفت:

– آقا، من متأسفم که این مسأله در حضور مادموازل والانتین مطرح می شود. من هرگز درباره میزان ثروت او، که هر قدر هم از آن کسر شود باز به مراتب از مقدار ثروت من بیشتر است کسب اطلاع نکرده ام. آنچه خانواده من در وصلت با خانواده دوویلفور بسته است افتخار است، و آنچه من خواسته ام سعادت است.

والانتین که دو قطره اشک، بی صدا بر روی گونه هایش جاری بود، با اشاره ای مختصر تشکر کرد.

دوویلفور درحالی که به داماد آینده اش خطاب می کرد گفت:

– از طرفی، این وصیت نامه جز آنکه سهمی از آنچه را امید داشته اید کسر می کند، چیز دیگری که موجب رنجش شما شود ندارد. علت آن ضعف روحی آقای نوارسیه است. آنچه برای پدرم ناخوش آیند است، این نیست که مادموازل دوویلفور با شما ازدواج می کند. ازدواج او با هرکس دیگر هم به همین اندازه پدر بزرگش را اندوهناک می کند. پیری خودخواهی می آورد، و مادموازل دوویلفور چنان با فداکاری از آقای نوارسیه مواظبت می کند که هرگز خانم بارون دپینای نمی تواند بکند. وضع نامساعدی که پدرم در آن به سر می برد موجب می شود که با او خیلی کم از مسائل جدی حرف بزنند، و ضعف روحی او اجازه دنبال کردن آن ها را نمی دهد. من کاملاً یقین دارم که او در این ساعت، فقط می داند که نوه اش از دواج می کند و حتی نام کسی را که قرار است این ازدواج با او انجام پذیرد از یاد

برده است.

تازه آقای دوویلفور سخنش را به پایان رسانده بود و فرانز داشت با یک سلام به آن پاسخ می داد که در سالون باز شد، باروا داخل شد و با صدایی که برای مستخدمی که در موقعیتی چنین رسمی با ارباب خانه صحبت می کند به طرزی عجیب جدی بود گفت: - آقایان، آقای نوارسیه دوویلفور مایل است فوراً با آقای فرانز کسئل، بارون دپینای صحبت کند.

او هم مانند سردفتر، برای آنکه اشتباهی پیش نیاید تمام عناوین نامزد را ذکر کرد. ویلفور از جا جست، مادام دوویلفور پسرش را از روی زانو به زمین لغزاند، والانتین رنگ پریده و ساکت مانند مجسمه از جا برخاست. آلبر و شاتو - رنو نگاهی حیرت زده تر از نگاه اول به یکدیگر افکندند، سردفتر به ویلفور نگاه کرد. دادستان گفت:

- غیر ممکن است. آقای ایپینای در این لحظه نمی تواند سالون را ترک کند.

باروا با همان لحن جدی جواب داد:

- درست در این لحظه است که آقای نوارسیه، ارباب من مایل است درباره مسأله ای مهم با آقای ایپینای صحبت کند.

ادوارد کوچک با جسارت معمولی خودش پرسید:

- پس حالا پدر بزرگ نوارسیه حرف می زند؟

اما اشخاص حاضر در جلسه چنان اشتغال خاطر داشتند، زمان چنان رسمی به نظر می رسید که این شیرین کاری کودکانه حتی لبخندی هم به لب های مادام دوویلفور نیاورد. ویلفور گفت:

- به آقای نوارسیه بگویید که آنچه او می خواهد نمی تواند اجرا شود.

باروا گفت:

- در این صورت آقای نوارسیه دستور خواهد داد که او را با صندلیش به سالون بیاورند. حیرت به حد اعلای خود رسید. نوعی لبخند بر لب های مادام دوویلفور نقش بست. والانتین بی اراده، گویی برای سپاسگزاری از خداوند نگاهش را به سقف دوخت. ویلفور گفت:

- والانتین، خواهش می کنم بروید ببینید این هوس تازه پدر بزرگتان چیست.

والانتین به سرعت چند قدم به جانب در برداشت، ولی آقای دوویلفور تغییر رأی داد و گفت:

– صبر کنید. من هم با شما می‌آیم.

فرانز به نوبه خود از جا برخاست و گفت:

– ببخشید آقا. تصوّر می‌کنم چون آقای نواریه به خصوص مرا می‌خواهد ببیند، وظیفه من است که تسلیم تمایل او شوم. از طرفی چون تاکنون افتخار دیدن او را نداشته‌ام خوشحال می‌شوم که بتوانم احترامات خود را به او تقدیم کنم. ویلفور با نگرانی آشکار گفت:

– خودتان را زحمت ندهید...

فرانز با لحن کسی که تصمیم قطعی خود را گرفته است جواب داد:

– می‌بخشید آقا. من مایلم به هیچ وجه این فرصت را از دست ندهم و به آقای نواریه اثبات کنم که تا چه حد در نفرتی که نسبت به من دارد، و علت آن هرچه باشد، من تصمیم دارم به وسیله فداکاریها آن را مقهور کنم، اشتباه می‌کند. و بی‌آنکه بگذارد ویلفور مانع او شود، به دنبال والانتین که شادمان، چون مغروری که دست به روی تخته سنگی گذاشته است از پله‌ها پایین می‌رفت روان شد. ویلفور هم در تعقیب آن دو به راه افتاد. شاتو-رنو و مورسرف سوّمین نگاه را که از دو نگاه اوّل حیرت زده تر بود با هم ردّ و بدل کردند.

صورت مجلس

نوارسیه با لباس سیاه در صندلیش نشسته و منتظر بود. وقتی سه نفری که حساب می کرد خواهد دید وارد شدند، او به در نگاه کرد، و مستخدمش بلافاصله در را بست. ویلفور آهسته به والانتین که نمی توانست شادی خود را پنهان کند گفت:

— مواظب باشید، اگر آقای نوارسیه بخواهد چیزی بگوید که مانع ازدواج شما شود، حق ندارید آن را بیان کنید.

والانتین سرخ شد اما حرفی نزد.

ویلفور به نوارسیه نزدیک شد و گفت:

— ایشان آقای فرانز دپینای است که شما او را احضار کردید، و او تسلیم میل شما شد. البته ما مدت ها بود که آرزوی این دیدار را داشتیم و خوشحالم از اینکه او می تواند به شما اثبات کند که تا چه حد مخالفت شما با ازدواج والانتین بی اساس بوده است.

نوارسیه با نگاهی پسرش را نگریست که لرزه به همه رگ های ویلفور افکند. بعد با نگاه به والانتین گفت که نزدیک شود.

والانتین در چند لحظه، با عادت که به مکالمه با پدر بزرگش داشت کلمه «کلید» را درک کرد.

آنگاه نگاه پیرمرد به کشوی مبلی که در میان دو پنجره قرار داشت دوخته شد. والانتین کشتی را کشید، کلیدی را که در آن بود بیرون آورد و نشان نوارسیه داد. مرد افلیج با اشاره فهماند که درست همان کلید را می خواهد، و نگاهش به سوی میز تحریر کهنه ای رفت که سال ها بود در گوشه اتاق فراموش شده بود و همه تصور می کردند جز کاغذهای بیهوده چیزی در آن نیست.

والانتین پرسید:

— آیا باید کشوی این میز را باز کنم؟

— بله.

— کشوی طرفین؟

— نه.

— میانی را؟

— بله.

والانتین کشو را با کلید گشود، بسته‌ای از آن بیرون آورد و پرسید:

— پدر بزرگ، این را می‌خواهید؟

— نه.

والانتین یک به یک همهٔ کاغذها را بیرون آورد تا زمانی که دیگر چیزی در کشو نماند.

بعد گفت:

— کشو کاملاً خالی است.

نگاه پیرمرد روی کتاب لغت خیره شد. دختر جوان گفت:

— می‌فهمم پدر بزرگ.

سپس حروف الفبا را یک به یک ذکر کرد تا به حرف «س» رسید. نوارسیه او را متوقف

کرد. والانتین کتاب لغت را گشود و از اوّل «س» شروع کرد تا به کلمهٔ «سری» رسید.

— آه، پس در کشو یک جای سری وجود دارد؟ این جای سری را چه کسی می‌شناسد.

نوارسیه به درّی که مستخدم از آن بیرون رفته بود نگاه کرد. والانتین پرسید:

— باروا؟

— بله.

والانتین به جانب در رفت و باروا را صدا کرد. عرق بی‌حوصلگی از پیشانی ویلفور

جاری بود و فرانس حیرت زده به این مکالمه می‌نگریست.

مستخدم پیروار شد. والانتین گفت:

— باروا، پدر بزرگم به من دستور داد کلید را از این کشو بردارم و در میز تحریر را باز کنم.

حالا از قرار یک محلّ سری در این کشو هست که گویا شما می‌شناسید. لطفاً در آن را باز

کنید.

باروا به پیرمرد نگاه کرد. چشم هوشیار نوارسیه دستور داد: «اطاعت کنید.»

باروا اطاعت کرد. کف دوگانهٔ کشو را برداشت و بسته‌ای کاغذ که با یک نوار سیاه گره

خورده بود ظاهر شد. باروا پرسید:

— آقا، آیا این بسته را می‌خواهید؟

— آری.

— به چه کسی باید بدهم؟ به آقای دوو ویلفور؟

— نه.

— به مادموازل والانتین؟

— نه.

— به آقای فرانز دینای؟

— بله.

فرانز حیرت زده قدمی پیش گذاشت و پرسید:

— به من آقا؟

— بله.

فرانز کاغذها را از دست باروا گرفت، نگاهی روی پوشش افکند و خواند:

«پس از مرگ من این سند نزد دوستم ژنرال دوران گذاشته شود، و او به هنگام مرگ خود آن را به پسرش بسپارد و به او سفارش کند که آن را به عنوان سندی بسیار مهم حفظ کند.»

فرانز سپس پرسید:

— خوب آقا، می خواهید من با این کاغذها چه کنم؟

دادستان گفت:

— لابد باید آن را به همین صورت که هست حفظ کنید.

نوارسیه به سرعت با حرکت چشم گفت:

— نه. نه.

والانتین پرسید:

— شاید می خواهید آقای اپینای آن را بخواند؟

— آری.

— آقای بارون، چنانکه می بینید پدر بزرگم می خواهد که شما این کاغذ را بخوانید.

ویلفور بابی حوصلگی گفت:

— پس بنشینیم، زیرا این کار مدتی وقت می گیرد.

چشمان پیر مرد گفت:

— آری. بنشینید.

ویلفور نشست، اما والانتین ایستاده در برابر پدرش باقی ماند و به صندلی او تکیه داد.

فرانز هم در حالی که کاغذ اسرارآمیز را در دست داشت، مقابل او ایستاد.

چشمان پیرمرد گفت:

— بخوانید.

فرانز پاکت را گشود، سکوت کامل در اتاق برقرار شد و فرانز در میان این سکوت با صدای بلند خواند.

— رونوشت صورت مجلس یکی از جلسات باشگاه بنایار تیسته‌ها، واقع در کوچه سن ژاک که در تاریخ پنجم فوریه ۱۸۱۵ تشکیل شده است.

فرانز متوقف شد و گفت:

— پنجم فوریه ۱۸۱۵ روزی است که پدر من به قتل رسیده است.

والانتین و ویلفور ساکت ماندند. ولی چشمان هوشیار پیرمرد گفت: «ادامه دهید».

فرانز گفت:

— پدر من بعد از خروج از این باشگاه بود که به قتل رسید.

نگاه نوآرسیه همچنان می‌گفت: «بخوانید».

فرانز ادامه داد:

«ما امضاکنندگان زیر: لویی - ژاک بورپر^۱ لیوتنان - کلنل توپخانه، اتیین دو شامپی^۲.

ژنرال لشگری، کلود لو شارپال^۳ رئیس اداره آب و جنگلانی.

» اعلام می‌داریم که در روز چهارم فوریه ۱۸۱۵ نامه‌ای از جزیره الب رسید که در آن،

ژنرال فلاوین دوکسنل را که از سال ۱۸۰۴ تا سال ۱۸۱۵ به امپراتور خدمت کرده بود، و با

وجود عنوان بارون که لویی هیجدهم به نام املاک او واقع در اسپینای به او داده بود،

می‌بایست به سلسله ناپلئون وفادار مانده باشد، به نیکخواهی و اعتماد اعضای باشگاه

بنایار تیسته‌ها سفارش می‌کرد.

پس نامه‌ای خطاب به ژنرال کسنل نوشته شد و از او دعوت کردند که در جلسه فردای

آن روز باشگاه، یعنی روز پنجم ماه فوریه شرکت کند. در این نامه نه اسمی از کوچه برده

شده بود، نه شماره خانه‌ای که جلسه می‌بایست در آن برگزار شود ذکر شده بود. هیچ

امضایی هم نداشت، فقط به ژنرال اعلام می‌شد که اگر آماده باشد در ساعت ۹ شب به

جستجوی او خواهند آمد.

1- Louis - Jacque Beaurepaire

2- Etienne Duchampy

3- Claude Lecharpal

«جلسه از ساعت ۹ شب تا نیمه شب ادامه یافت. رئیس باشگاه در ساعت ۹ شب به خانه ژنرال رفت. ژنرال آماده بود. رئیس گفت که شرط ورود او به جلسه این است که بکلی از محل اجتماع بی اطلاع بماند، بنابراین باید بگذارد چشمانش را ببندند و سوگند یاد کند که در صدد باز کردن چشمش بر نیاید.

«ژنرال کسنل پذیرفت و روی شرافت خود قول داد که در صدد شناختن راه بر نیاید. ژنرال کالسگه اش را آماده کرده بود، اما رئیس به او گفت که استفاده از آن غیر ممکن است، زیرا وقتی کالسگه چی او چشمانش باز باشد و کوچه هایی را که از آن می گذرد بشناسد، بستن چشم ارباب بی نتیجه است. ژنرال پرسید:

– پس چه باید کرد؟

– کالسگه چی من دم در است.

– آیا شما به کالسگه چی تان آن قدر اعتماد دارید که رازی را که به من نمی گوئید، برای او فاش می کنید؟

– کالسگه چی ما یکی از اعضای باشگاه است. ما به وسیله یک مشاور حکومتی هدایت می شویم.

«در این صورت خطر دیگری ما را تهدید می کند: اینکه واژگون شویم.

«این شوخی را ذکر می کنیم برای آنکه اثبات شود که ژنرال کسنل به هیچ وجه مجبور به شرکت در جلسه نبود، بلکه با میل خودش در آن شرکت کرد.

«وقتی که سوار کالسگه شد رئیس وعده او را به اینکه بگذارد چشمانش را ببندند یادآوری کرد. ژنرال هیچ مخالفتی با این تکلیف ابراز نداشت. شال گردنی که به همین منظور در کالسگه گذاشته شده بود کار را انجام داد.

«در طول راه رئیس به نظرش رسید که ژنرال در صدد آن است که از زیر شال بیرون را ببیند، سوگند او را به یادش آورد، ژنرال گفت:

«آه، درست است.

«کالسگه در معبری واقع در کوچه سن - ژاک متوقف شد. ژنرال با تکیه به بازوی رئیس که او از مقامش اطلاعی نداشت و او را یک عضو ساده باشگاه می پنداشت، از کالسگه پیاده شد، از معبر گذشتند. به طبقه اول بالا رفتند و وارد اتاق مشاوره شدند.

جلسه شروع شده بود: اعضای باشگاه که معرفی عضو جدید به آنها اطلاع داده شده بود به طور کامل حضور یافته بودند. ژنرال چون به میان اتاق رسید، از او دعوت شد که

چشم بندش را بردارد. ژنرال فوراً این کار را انجام داد و بسیار حیرت کرد از اینکه تعداد زیادی از کسانی را که می‌شناخت در مجمعی دید که تا آن زمان حتی از وجود آن آگاهی نداشت.

«از ژنرال دربارهٔ احساساتش سؤال شد، او فقط جواب داد که لابد نامهٔ جزیرهٔ الب آن را بیان کرده است.»

فرانز متوقف شد و گفت:

— پدرم سلطنت طلب بود. نیازی نبود که احساساتش را از او بپرسند. همه آن را می‌دانستند.

ویلفور گفت:

— و بستگی من با پدر شما از همین جا ناشی می‌شود فرانز عزیز. کسانی که هم عقیده هستند، به آسانی با هم بستگی می‌یابند.

چشمان پیرمرد همچنان می‌گفت: «بخوانید.» فرانز ادامه داد:

«آنگاه رئیس رشتهٔ سخن را به دست گرفت تا ژنرال را متعهد کند که صریح‌تر حرف بزند. ژنرال گفت که اول مایل است بداند از او چه می‌خواهند.

«پس دربارهٔ نامه‌ای که سفارش او را به عنوان مردی که می‌توان به همراهی او اعتماد داشت می‌کرد توضیح کامل داده شد، و فصل کاملی مربوط به بازگشت احتمالی امپراتور از جزیرهٔ الب، و اینکه قرار است نامهٔ دیگری به وسیلهٔ کشتی فاراتون، متعلق به کشتی‌دار مورل در مارس، که کاپیتان آن از فدائیان امپراتور است برسد و اینکه نامهٔ مذکور می‌بایست شامل توضیحات کامل در باب بازگشت امپراتور باشد، بیان شد.

«در همهٔ مدت این گفتگو با ژنرال که تصوّر می‌شد به او مانند یک برادر می‌توان اعتماد کرد، او بعکس نشانه‌هایی از نارضایتی بروز می‌داد و آشکارا ابراز نفرت می‌کرد.

«چون خواندن صورت جلسه به پایان رسید، ژنرال با ابروهای به هم پیوسته ساکت باقی ماند. رئیس پرسید:

«— خوب، آقای ژنرال، شما در این باره چه می‌گویید؟

«— می‌گویم زمان کوتاهی است که ما برای شاه لویی هیجدهم سوگند خورده‌ایم و نمی‌توانیم او را به نفع امپراتور سابق مورد شدت قرار دهیم.

این جواب صریح‌تر از آن بود که بتوان در احساسات او اشتباه کرد. رئیس گفت:

«— ژنرال، برای ما شاه لویی هیجدهم وجود ندارد، همان گونه که امپراتور سابق هم نیست. برای ما فقط اعلیحضرت امپراتور است که ده ماه، به علت تجاوز و خیانت

دیگران، از حکومت خودش در فرانسه به دور مانده است.
ژنرال گفت:

«ببخشید آقایان، ممکن است برای شما لویی هیجدهم وجود نداشته باشد. ولی برای من وجود دارد، بخصوص که او مرا بارون و مارشال اردوگاه کرده است. من هرگز فراموش نمی‌کنم که این دو عنوان را به بازگشت سعادت‌آمیز او به فرانسه مدیونم.
رئیس از جا برخاست و با لحن جدی گفت:

«آقا. متوجه سخنان خود باشید. حرف‌های شما با وضوح به ما اثبات می‌کند که جزیره‌الب درباره شما اشتباه کرده است. ارتباطی که با شما گرفته شد، به علت اعتمادی بود که به شما داشتند و احساساتی که به شما نسبت می‌دادند و موجب افتخار شما بود. حالا می‌بینیم که اشتباه کرده‌ایم: یک عنوان و یک درجه شما را از نو به حکومتی پیوند داده است که ما می‌خواهیم آن را سرنگون کنیم. ما شما را مجبور نمی‌کنیم که با ما همراهی کنید، ما هیچکس را برخلاف میل و اراده‌اش به کار نمی‌گیریم، ولی شما را وامی‌داریم که مانند انسانی شریف رفتار کنید، حتی اگر آمادگی آن را نداشته باشید.
«شما انسان شریف کسی را می‌شناسید که با وجود دانستن دسیسه‌هاتان، آن را بروز ندهد. من این را همدستی با شما حساب می‌کنم. می‌بینید که من از شما صریح‌تر حرف می‌زنم.»

فرانز خواندن را قطع کرد و گفت:

«آه، پدرم، حالا می‌فهمم چرا تو را به قتل رساندند.
والانتین نتوانست از نگاه کردن به فرانز خودداری کند. مرد جوان در هیجان فرزندی خود واقعاً زیبا بود.

ویلفور پشت سر او در طول و عرض اتاق قدم می‌زد. نوارسیه با چشم‌هایش حالات هرکس را دنبال و روش شایسته و جدی خود را حفظ می‌کرد.
فرانز به دست نوشته برگشت و به خواندن ادامه داد:
رئیس گفت:

«آقا، از شما دعوت شد که به آغوش جمعیت بیایید، شما را به هیچ وجه با اجبار به اینجانبیاوردند. از شما خواهش شد که چشم‌هاتان را ببندید، شما پذیرفتید. وقتی که شما به این دو خواهش عمل کردید، کاملاً می‌دانستید که ما قصد تثبیت کردن سلطنت لویی هیجدهم را نداریم. در غیر این صورت اینهمه احتیاط به کار نمی‌بردیم تا خودمان را از پلیس مخفی کنیم. حالا می‌فهمید که خیلی آسان می‌توان ماسکی به چهره زد و به

کمک آن راز اشخاص را کشف کرد، بعد هم کاری نمی ماند جز اینکه ماسک را بردارند و کسانی را که اعتماد کرده اند نابود کنند. نه. نه. شما باید اوّل بگویید که آیا طرفدار شاه اتفاقی هستید، یا طرفدار اعلیحضرت امپراتور!

ژنرال جواب داد:

«... من سلطنت طلب هستم و با لویی هیجدهم عهد بسته ام. عهد خودم را نگه می دارم.

«این سخن با زمزمه عمومی دنبال شد و با یک نگاه می شد فهمید که عده زیادی از اعضای باشگاه این سؤال برایشان مطرح است که ژنرال را از گفته بی احتیاطانه اش پشیمان کنند.

«رئیس از نو برخاست، امر به سکوت داد و گفت:

«... آقا، شما مردی جدی تر و فهمیده تر از آن هستید که موقعیتی را که هریک از ما در برابر دیگری دارد درک نکنید. صراحت شما شرایطی را که ما باید به آن عمل کنیم به ما می گوید شما باید به شرافت خود سوگند یاد کنید که چیزی از آنچه دیده اید آشکار نکنید. ژنرال دست به شمشیرش برد و فریاد کشید:

«... اگر از شرافت حرف می زنید، اوّل قوانین آن را بشناسید و چیزی را به زور تحمیل نکنید.

«رئیس با آرامشی شاید وحشتناک تر از خشم ژنرال گفت:

«... و شما آقا، دست به شمشیرتان نبرید. این توصیه ایست که به شما می کنم.

«ژنرال نگاهی به اطراف خود افکند و شروع یک نگرانی در قیافه اش ظاهر شد. با این حال نرمی نشان نداد، بعکس همه نیروی خود را به کمک گرفت و گفت:

«... من سوگند یاد نمی کنم.

«رئیس به آرامش جواب داد:

«... در این صورت خواهید مرد آقا.

«آقای اپینای به شدت رنگ باخت. بار دیگر به اطرافش نگاه کرد. بسیاری از اعضا آهسته نجوا می کردند و در زیر بالا پوش خود اسلحه را می جستند.

«رئیس گفت:

«... ژنرال، راحت باشید. شما در میان افراد با شرافت هستید که با تمام وسایل می کوشند تا پیش از رسیدن به آخرین راه چاره، شما را وادارند که سوگند یاد کنید. چنانکه گفتید شما در میان کسانی هستید که به دسیسه مشغولند. شما حالا راز ما را می دانید، باید

آن را به ما بازگردانید.

«سکوتی معنی دار در دنباله این سخنان برقرار شد. چون ژنرال هیچ جوابی نداد، رئیس به دربان دستور داد که در را ببندد.

«سکوت همچنان ادامه یافت. بالاخره ژنرال پیش آمد و با کوشش شدیدی که علیه خود به کار برد گفت:

«... من یک پسر دارم و وقتی در میان عده‌ای آدم‌کش هستم، باید به فکر او باشم. رئیس مجمع با متانت گفت:

«... ژنرال، یک مرد تنها حق دارد به پنجاه نفر دشنام بدهد: این امتیاز ضعف است. اما استفاده کردن از این امتیاز خطاست. باور کنید ژنرال. سوگند یاد کنید و ما را دشنام ندهید.

«ژنرال که بار دیگر مقهور برتری رئیس شده بود لحظه‌ای تردید کرد. بالاخره به طرف میز رئیس پیش رفت و گفت:

«... فورمول سوگند چیست؟

«... این است:

«به شرافتم سوگند یاد می‌کنم که هرگز آنچه را در شب پنجم ماه فوریه سال ۱۸۱۵، بین ساعت ۹ تا ۱۰ شب دیده و شنیده‌ام، به هیچکس در دنیا آشکار نکنم، و اعلام می‌دارم که اگر سوگند خود را شکستم سزاوار مرگ هستم.»

«ژنرال که به نظر می‌رسید دچار لرزش عصبی می‌شود، چند لحظه از جواب دادن بازماند. بالاخره با غلبه بر نفرتی آشکار سوگند خواسته شده را تلفظ کرد، ولی با صدایی چنان آهسته که به زحمت شنیده می‌شد: پس عده‌ای از اعضا از او خواستند که آن را با صدایی بلندتر و واضح‌تر تکرار کند. و این کار انجام گرفت.

«ژنرال گفت:

«... حالا من می‌خواهم بروم. آیا بالاخره آزادم؟

«رئیس از جا برخاست. سه نفر از اعضای باشگاه را انتخاب کرد تا آنها را همراهی کنند و با ژنرال، پس از بستن چشم‌های او سوار کالسکه شدند. یکی از این سه نفر همان بود که به عنوان کالسکه‌چی آنها را آورده بود.

«بقیه اعضای باشگاه در سکوت پراکنده شدند.

«رئیس از ژنرال پرسید:

«... می‌خواهید شما را به کجا ببریم؟

«آقای اپینای جواب داد:

«... به هر جا که بتوانم از حضور شما خلاص شوم.

«رئیس گفت:

«... آقا، توجه داشته باشید که شما حالا دیگر در مجمع نیستید، و سر و کارتان با

آدم‌های تنهاست. اگر نمی‌خواهید مسئول دشنام شناخته شوید، به آنها دشنام ندهید.

«آقای اپینای به جای درک این زبان جواب داد:

«... شما در کالسگه‌تان، با منطق اینکه چهار مرد همیشه قوی‌تر از یک مرد هستند،

به همان اندازه شجاع هستید که در باشگاهتان بودید.

«رئیس دستور داد کالسگه را متوقف کنند.

«آنها در این موقع درست در مدخل کناره‌اورم، در جایی بودند که پلکانی که به جانب

رودخانه می‌رود در آنجا واقع شده است.

«آقای اپینای پرسید:

«... برای چه در اینجا متوقف می‌شوید؟

«رئیس جواب داد:

«... زیرا شما به یک مرد دشنام داده‌اید و این مرد حاضر نیست قدمی پیش بگذارد،

بی‌آنکه از شما بخواهد دشنام خود را به‌طور قانونی جبران کنید.

«ژنرال شانه‌هایش را بالا برد و گفت:

«... این هم وسیله دیگری است برای به قتل رساندن اشخاص.

«... آقا، اگر می‌خواهید من شما را یکی از همان مردان بی‌حمیتی حساب نکنم که از

ضعف خود به عنوان سپر استفاده می‌کنند، سر و صدا نکنید. شما تنها هستید و یک مرد

تنها به شما جواب می‌دهد. شما یک شمشیر به کمر دارید و من یک شمشیر داخل این

عصا دارم. شما شاهد ندارید، یکی از این آقایان شاهد شما می‌شود. حالا اگر بخواهید

می‌توانید چشم‌بند خود را بردارید.

«ژنرال بلافاصله دستمالی را که به چشم داشت کشید و گفت:

«... بالاخره می‌خواهم بدانم با چه کسی سر و کار دارم.

«در کالسگه را گشودند، چهار مرد پیاده شدند.»

فرانز بار دیگر توقف کرد. عرق سردی را که از پیشانی‌اش جاری بود سترد. در چهره

فرزندى که جزئیات مرگ پدرش را که تا آن زمان از آن بی اطلاع بود با صدای بلند می خواند، چیزی وحشت آور وجود داشت.

والانتین دست هایش را چنان به هم متصل کرده بود که گویی دارد دعا می کند. نوارسیه ویلفور را تقریباً با حالتی تحقیرآمیز می نگریست. فرانز ادامه داد:

«چنانکه گفتیم پنجم فوریه بود. سه روز بود که یخ بندان شدید ادامه داشت و پله ها از یخ سفت شده بود. ژنرال قد بلند و چاق بود، رئیس طرف نرده دار پله ها را به او وا گذاشت. «دو نفر شاهد به دنبال آنها از پلکان پایین رفتند. شبی تاریک بود. زمین پله ها که به جانب رودخانه پایین می رفت از برف و یخ مرطوب بود. آب رودخانه که سیاه رنگ و عمیق به نظر می رسید خرده های یخ را با خود می برد.

«یکی از شاهد ها رفت و از قایق ذغال کشی که کنار رودخانه بود فانوسی آورد. سلاح ها را در نور فانوس آزمایش کردند: شمشیر رئیس چنانکه خودش گفته بود شمشیر ساده ای بود که در یک عصا جا داشت و از شمشیر رقیب او کوتاه تر بود و محافظی نداشت.

«ژنرال اپینای پیشنهاد کرد که دو شمشیر را قرعه بکشند، اما رئیس جواب داد که چون او دعوت به مبارزه کرده است، در هنگام این دعوت ذکر کرده است که هرکس با سلاح خودش باید بجنگد.

«شاهد ها خواستند اصرار کنند، رئیس آنها را امر به سکوت کرد. فانوس را روی زمین گذاشتند، هریک از دو رقیب مقابل دیگری قرار گرفت و مبارزه شروع شد. «شمشیرها در نور فانوس مانند صاعقه می درخشید. ولی مردان در تاریکی به زحمت دیده می شدند.

«ژنرال به عنوان یکی از بهترین شمشیر زنان ارتش شناخته می شد، ولی از اولین حرکت شمشیر، چنان عجله ای به خرج داد که پایش لغزید و به زمین افتاد. شاهد ها تصور کردند کشته شده است، ولی رقیب می دانست شمشیرش به او اصابت نکرده است، دستش را دراز کرد تا در برخاستن به ژنرال کمک کند. این حرکت به جای آرام کردن ژنرال، او را عصبی تر کرد. با شدت به رقیب حمله کرد، اما رئیس نلغزید و او را روی شمشیر گرفت. ژنرال که خود را محصور دید سه بار به عقب رفت و باز به جلو برگشت. در سومین حمله باز به زمین افتاد.

«تصور کردند که مثل دفعه اول لغزیده است، ولی شاهد ها وقتی دیدند او بلند نمی شود، به او نزدیک شدند تا بلندش کنند. آن کس که بازوی او را از جانب بدن گرفت، زیر دست

خود حرارتی مرطوب احساس کرد. خون بود.

«ژنرال که تقریباً بیهوش بود، به هوش آمد و گفت:

«آه، برای من یک جنگجو، یا یک استاد شمشیربازی رژیمان را فرستاده بودند!

«رئیس بدون جواب دادن، به شاهی که فانوس را نگه داشته بود نزدیک شد و آستین خود را بالا زد. بازوی خود را که از دو نقطه با دو ضربه شمشیر سوراخ شده بود و خون از آن می ریخت نشان داد، سپس دکمه های جلیقه اش را گشود و پهلویش را که زخم سوم در آن بود نشان شاهد داد.

«با این حال رئیس حتی آه هم نکشیده بود.

«ژنرال دینای به حال نزع افتاد و پنج دقیقه بعد فوت کرد...»

فرانز آخرین کلمات را با صدایی خفه که به زحمت شنیده می شد ادا کرد، پس از آن متوقف شد، دستش را به روی چشمانش کشید، چنانکه گویی می خواهد ابری را از روی آن کنار بزند.

پس از لحظه ای سکوت به خواندن ادامه داد:

«رئیس پس از آنکه شمشیرش را در عصایش فرو برد از پله ها بالا آمد. قطرات خون در راه او روی برف اثر می گذاشت. هنوز به بالای پلکان نرسیده بود که صدای افتادن جسمی سنگین را در آب شنید. جسد ژنرال بود که شاهد ها پس از اطمینان از مرگ او به آب افکندند.

«بنابراین ژنرال در یک دوئل قانونی مرده است، نه چنانکه بعضی ها می توانند بگویند در یک کمین گرفتن.

«ما برای رفع این شبهه و بازگویی حقیقت ماجرا، از ترس آنکه مبادا روزی برسد که یکی از عاملان این صحنه متهم به طرحی از پیش ساخته، یا تجاوز به قانون شرافت شود، این صورت مجلس را تنظیم کردیم.»

«امضا: بوره گار، دوشامپی، لوشاپل»

فرانز چون خواندن را به پایان رساند، هنگامی که والانتین لرزان، خزیده در گوشه ای می کوشید تا از پیرمرد بی رحم تقاضای دفع توفان کند، به نوارسیه گفت:

«آقا، شما که این داستان هولناک را با تمام جزئیات آن می دانید، چون داده اید آن را با امضاهای شرافتمندانه گواهی کرده اند، و بالاخره چون به نظر می رسد به من توجه دارید، هرچند توجه شما تاکنون فقط با رنج بیان شده است، خواهش می کنم آخرین رضایت خاطر را از من دریغ نکنید. اسم رئیس باشگاه را به من بگویید تا بالاخره کسی را که پدرم

را کشته است بشناسم.

ویلفور سرگردان دستگیره در را گرفت، والانتین که پیش از همه کس جواب پیرمرد را فهمیده بود، زیرا غالباً اثر دو زخم شمشیر را در قسمت پایین بازوی پدر بزرگش دیده بود، یک قدم به عقب رفت. فرانز در حالی که به نامزدش خطاب می کرد گفت:

— مادموازل، به نام خدا به من ملحق شوید. می خواهم اسم این مردی را که مرا در دوسالگی یتیم کرده است بدانم.

والانتین ساکت و بی حرکت باقی ماند.

ویلفور گفت:

— بیاید آقا. حرف مراقبول کنید و این صحنه نفرت انگیز را ادامه ندهید. چون اسامی به عمد پنهان مانده است. پدرم خودش هم نام این رئیس را نمی داند و اگر هم بداند نمی تواند بگوید، زیرا اسامی خاص در کتاب لغت نیست. فرانز فریاد کشید:

— آه، چه بدبختی. تنها امیدی که در خواندن این صورت مجلس طولانی به من نیرو داد که آن را به پایان رسانم این بود که لااقل نام کسی را که پدرم را کشته است بدانم. سپس از نو به جانب نوارسیه برگشت و گفت:

— آقا، آقا. به نام خدا هر کوششی که می توانید بکنید. خواهش می کنم به من بفهمانید که چه می توانید بکنید. آیا می توانید نام رئیس را به من بگویید؟ پیرمرد اشاره کرد: «آری».

— آوه، خدای من. مادموازل پدر بزرگتان اشاره کرد که می تواند نام آن مرد را به من بگوید... به من کمک کنید. شما می توانید بفهمید. کمک کنید. نوارسیه به کتاب لغت نگاه کرد.

فرانز بالرزشی عصبی کتاب را برداشت و حروف الفبا را یک به یک بازگفت تا به حرف م رسید.

فرانز پرسید: «میم»

— بله.

انگشت مرد جوان روی صفحه کتاب در حرف میم به حرکت درآمد، اما نوارسیه با همه حروف علامت نفی می داد.

بالاخره فرانز به کلمه «من» رسید.

پیرمرد اشاره کرد «آری»

فرانز که موهای سرش سیخ شده بود فریاد زد:

— شما؟ شما آقای نوارسیه؟ شما یید که پدرم را کشته اید؟

نوارسیه در حالی که با نگاهی مغرور مرد جوان را می نگرست با چشم جواب داد:
— بله.

فرانز به حالت ضعف روی صندلی افتاد.

ویلفور در را گشود و از اتاق گریخت، زیرا این فکر به ذهنش رسیده بود که حیات مختصری را که در قلب بی رحم پیرمرد باقی مانده است نابود کند.

پیشرفت کاوالکانتی پسر

آقای کاوالکانتی رفته بود تا خدمات خود را، نه در لشکر اعلیحضرت امپراتور اتریش، بلکه در رولت‌های آب گرم لوک که او یکی از طرفداران پرو پا قرص آن بود از سر گیرد. واضح است که او با دقت کامل تا آخرین دینار مبلغی را که برای سفر و به عنوان پاداش روش بزرگ منشانه و رسمی که با آن نقش پدری خود را ایفا کرده بود، به او پرداخته بودند، با خود برد.

آقای آندره از این عزیمت اسنادی را به ارث برد که اثبات می‌کرد او افتخار دارد پسر مارکی بار تولومو کاوالکانتی و مارکیز لئونورا کرسیناری باشد.

پس آندره در اجتماع پاریس که خارجی‌ها را چنین آسان می‌پذیرد، و با آنها نه چنانکه هستند، بلکه چنانکه می‌خواهند باشند رفتار می‌کند تقریباً جا افتاده بود.

از طرفی، در پاریس از یک جوان چه انتظاری دارند؟ اینکه زبان بداند، لباس مناسب بپوشد، خوب قمار بازی کند و باخت خودش را با سگه‌های طلا بپردازد.

باید گفت که در این موارد هم برای یک خارجی سهل‌تر می‌گیرند تا برای یک پاریسی.

پس آندره در طول پانزده روز موقعیتی ممتاز کسب کرده بود، او را آقای ویکونت خطاب می‌کردند، می‌گفتند که پنجاه هزار لیور عایدی دارد، و از گنج‌های عظیم پدر او که گفته می‌شد در معادن ساراوزا^۱ مدفون است سخن می‌گفتند.

یکی از دانشمندان که این موقعیت اخیر در حضور او به عنوان یک واقعیت بیان شد، اعلام کرد که معادن مورد بحث را دیده است، و ادعاهایی که تا آن هنگام به حالت تردید مواج بود وزنی گرفت و سپس استحکام یک واقعیت را یافت.

در محیط پاریس که ما خوانندگانمان را داخل آن کرده‌ایم، وضع بر این منوال بود، تا شبی که مونت - کریستو به دیدار آقای دانگلار آمد. دانگلار در خانه نبود، ولی به کنت

پیشنهاد شد به سالون خانم بارون که در خانه است داخل شود و کنت پذیرفت. از بعد از شام او توی و حوادثی که در پی آن پیش آمده بود، مادام دانگلار هرگز بدون جهشی غیرارادی نام مونت کریستو را نشنیده بود. اگر شنیدن نام کنت با حضور یافتن شخص او همراه نمی‌شد، این احساس دردناک شدت می‌یافت. بعکس، اگر کنت، با چهره باز، نگاه درخشان و روش دوستانه‌اش، و بخصوص با نزاکت خاصش ظاهر می‌شد. خیلی زود احساس ترس بکلی وجود مادام دانگلار بیرون می‌رفت.

از نظر خانم بارون محال می‌نمود که مردی به ظاهر چنین جذاب بتواند نسبت به او نقشه‌هایی شیطانی داشته باشد. از طرفی فاسدترین انسان‌ها هم تا برایشان نفعی نداشته باشد بدی نمی‌کنند. بدی کردن بدون فایده مانند هر چیز غیرطبیعی نفرت‌انگیز است.

هنگامی که مونت کریستو داخل اتاق پذیرایی کوچک شد که ما یک بار خوانندگانمان را وارد آن کرده‌ایم، خانم بارون داشت نقاشی‌هایی را که دخترش، پس از نگاه کردن آنها به همراه کاوالکانتی پسر، به او می‌داد می‌نگریست. حضور کنت همان اثر همیشگی را گذاشت: خانم بارون پس از آنکه از شنیدن نام او قدری نگران شد، کنت را طبق معمول پذیرفت.

نزدیک خانم بارون که روی مبلی تقریباً دراز کشیده بود، اوژنی نشسته و کاوالکانتی ایستاده بود.

کاوالکانتی که مانند قهرمان‌های گوته^۱ لباس سیاه به تن داشت، کفش ورنی مشکی و جوراب ابریشمی سفید ژوردار پوشیده بود، دست سفید و مواظبت شده‌اش را که در میان آن، انگشتری الماس در انگشت کوچکش می‌درخشید، در موهای بور خود فروبرده بود. هر چند کنت به جوان توصیه کرده بود که از خودنمایی بپرهیزد، آندره نتوانسته بود در برابر تمایل به داشتن این انگشتر مقاومت ورزد و آن را خریده بود.

حرکات مرد جوان با نگاه‌هایی ستوه‌آورنده به مادموازل دانگلار و آه‌هایی که به همان نشانی نگاه‌ها خطاب می‌شد، همراه بود.

مادموازل دانگلار مانند همیشه زیبا، سرد، و طنزآمیز بود. هیچ یک از نگاه‌ها و آه‌های آندره از نظر او پنهان نمی‌ماند، گویی همه آنها بر روی زرهی می‌لغزید و نابود می‌شد. اوژنی با سردی به کنت سلام داد و از نخستین مشغولیت مکالمه‌ای استفاده کرد تا به

۱ - Goethe، شاعر و نویسنده آلمانی.

سالون تمرین موسیقی خودش برود. به زودی از آنجا صدای دو آواز شاد و بلند همراه با ضربه‌های پیانو به گوش رسید، و به مونت کریستو فهماند که اوژنی حضور مادموازل دارمی، معلم پیانوی خودش را به حضور او و کاوالکانتی ترجیح داده است.

در آن وقت بود که کنت، در حال گفتگو با مادام دانگلار، و کاملاً مسحور جذابیت مکالمه، متوجه چشم به راهی آندره آکاوالکانتی شد، و روش او را برای رفتن و گوش دادن به موسیقی در پشت در بسته‌ای که او جرأت گشودنش را نداشت، مشاهده کرد. آشکار بود که آندره آ به این وسیله می‌خواهد تحسین خود را نسبت به اوژنی ظاهر کند.

بانکدار به زودی وارد شد. نخستین نگاهش به مونت کریستو و دومی به آندره آ بود. دانگلار به همسرش به طریقی سلام داد که بعضی از شوهران به آن عادت دارند، و مردان عزب نمی‌توانند عقیده‌ای درباره‌اش بیابند، مگر زمانی که قراردادی گسترده در باب ازدواج به چاپ برسد.

دانگلار از آندره آ پرسید:

— آیا این دختر خانم‌ها از شما دعوت نکردند که در موسیقی با آنها شرکت کنید؟

آندره آ آهی واضح‌تر از قبلی‌ها کشید و گفت:

— متأسفانه نه آقا.

دانگلار فوراً به سوی در واسطه‌ای پیش رفت، آن را گشود و دو دختر جوان که روی جایگاهی مقابل پیانو نشسته بودند دیده شدند. هر کدام از آنها با یک دست تمرینی را که به آن عادت داشتند و در آن کاملاً ماهر شده بودند اجرا می‌کرد.

مادموازل دارمی که همراه اوژنی به سبب چهارچوب در مانند تابلوهای زنده‌ای که غالباً در آلمان می‌کشند، دیده می‌شد، از زیبایی قابل توجهی بهره‌مند بود، یا بهتر است بگوییم ظرافتی دلنشین داشت.

زنی بود کوچک اندام، باریک و موبور همچون یک پری. موهای فراوان و حلقه حلقه داشت که کمی بلند بود و روی گردنش را می‌پوشاند. نگاهش در ابری از خستگی پنهان بود، به نظر می‌رسید که سینه‌ای ضعیف داشته باشد و روزی در حین آواز خواندن بمیرد. مونت کریستو نگاهی سریع و کنجکاو به این حرمسرا افکند. نخستین باری بود که او مادموازل دارمی را که آن همه وصفش را در این خانه شنیده بود می‌دید.

بانکدار از دخترش پرسید:

— مگر ما از دایره بیرونیم؟

آنگاه مرد جوان را با خود به سالون تمرین برد، و برحسب اتفاق، یا به طور عمد، در

پشت سر آندره‌آ بسته شد؛ چنانکه مونت کریستو و خانم بارون از جایی که نشسته بودند نمی‌توانستند چیزی ببینند. اما چون بانکدار هم با آندره‌آ به آن اتاق رفته بود، مادام دانگلار توجهی به موضوع نکرد.

کنت به زودی صدای آواز آندره‌آ را شنید که یک ترانه کرس را همراه با آهنگ پیانو می‌خواند.

در زمانی که کنت لبخند زنان این آواز را که موجب می‌شد او آندره‌آ را فراموش کند و بنه‌د تو را به یاد بیاورد گوش می‌داد، مادام دانگلار روحیه قوی شوهرش را نزد مونت کریستو می‌ستود؛ چون همان روز صبح دانگلار در یک ورشکستگی مربوط به میلان، سیصد یا چهارصد هزار فرانک از دست داده بود.

در حقیقت تمجید بجایی بود، زیرا کنت اگر جریان را از خانم بارون نشنیده بود، یا با وسایلی که برای دانستن همه چیز داشت از آن آگاه نشده بود، از چهره بارون نمی‌توانست چیزی درک کند.

مونت کریستو با خود اندیشید: «حالا دیگر او دارد ضررهایش را پنهان می‌کند، در حالی که یک ماه پیش به آن افتخار می‌کرد.» سپس با صدای بلند گفت:

— خانم. آقای دانگلار چنان خوب به بازار بورس وارد است که همیشه آنچه را در یک معامله از دست بدهد، در معامله‌ای دیگر جبران می‌کند. مادام دانگلار گفت:

— آقای کنت، می‌بینم که شما هم همان اشتباه عمومی را تکرار می‌کنید. این اشتباه چیست؟

— اینکه تصوّر می‌کنید آقای دانگلار قمار می‌کند. در حالی که بعکس، او هرگز قمار نمی‌کند.

— بله. درست است. به یاد دارم که آقای دوبری می‌گفت... راستی، آقای دوبری کجاست؟ سه چهار روز است او را ندیده‌ام. مادام دانگلار خیلی محکم گفت:

— من هم همین‌طور. اما شما جمله‌ای را شروع کردید که ناتمام ماند. — چه جمله‌ای؟

— گفتید آقای دوبری به شما می‌گفت...

— بله. آقای دوبری می‌گفت این شماست که پول را در راه غول قمار قربانی می‌کنید.

— اعتراف می‌کنم که مدتی این هوس را داشتم. اما حالا دیگر ندارم.
 — اشتباه می‌کنید خانم. بخت مکنی لرزان است، من اگر زن بودم و برحسب تصادف با یک بانکدار ازدواج کرده بودم، هر قدر هم که به خوش اقبالی شوهرم اعتماد داشتم، می‌کوشیدم تا خودم ثروتی غیروابسته به مکنش شوهرم داشته باشم. زیرا می‌دانید که در سرمایه‌گذاری، همه چیز مربوط به تصادف‌های خوب یا بد است. بنابراین، حتی اگر لازم بود ثروت را به وسیله گذاشتن منافع در دست‌های ناشناس کسب کنم، این کار را می‌کردم.

خانم دانگلار برخلاف میل خود سرخ شد. مونت کریستو چنانکه گویی توجه به تغییر رنگ او نکرده است ادامه داد:

— ببینید، مثلاً حالا دارند درباره حمله‌ای که دیروز به حواله‌های ناپل شده است حرف می‌زنند.

خانم بارون سریع گفت:

— من از این حواله‌ها ندارم و هرگز هم نداشته‌ام. ولی در واقع گفتگو درباره بورس بس است آقای کنت. ما قیافه دو صراف را به خود گرفته‌ایم. بهتر است قدری هم درباره این ویلفورهای بینوا صحبت کنیم که در این زمان حوادث بد دست از سرشان بر نمی‌دارد.
 مونت کریستو با سادگی کامل پرسید:

— چه اتفاق بدی برایشان افتاده است؟

— شما که می‌دانید، پس از مرگ آقای سن - مران مارکیز بود که سه چهار روز پس از ورودش به پاریس از دست رفت.

— درست است. این مسأله را شنیدم. اما چنانکه کلودیوس^۱ به هاملت می‌گوید، این قانون طبیعت است: پدران مرده‌اند و پسران گریسته‌اند. اینها می‌میرند و پسرانشان برای آنها می‌گریند.

— اما تنها این نیست. می‌دانید که آنها داشتند دخترشان را شوهر می‌دادند!

— بله. به آقای فرانز دینای. آیا ازدواج به هم خورد؟

— از قرار معلوم دیروز صبح آقای فرانز قول آنها را پس داده است.

— راستی؟ آیا دلیل این از هم بریدگی معلوم است؟

— نه.

1- Cludius

— آقای ویلفور این بدبختی را چگونه تحمل می‌کند؟
 — مانند همیشه، فیلسوف‌وار.
 در این موقع دانگلار به تنهایی سر رسید. خانم بارون گفت:
 — شما آقای کاوالکانتی را تنها نزد دخترتان می‌گذارید؟
 — پس مادموازل دارمییی چه می‌شود؟ او کیست؟
 سپس دانگلار رو به مونت کریستو کرد و گفت:
 — این پرنس کاوالکانتی جوان جالبی است. این طور نیست آقای کنت؟ فقط آیا او
 واقعاً پرنس است؟
 مونت کریستو گفت:
 — من هیچ نمی‌دانم. پدرش را به عنوان مارکی به من معرفی کرده‌اند، شاید کنت هم
 باشد. اما تصوّر نمی‌کنم ادّعای پرنسی بکند.
 — چرا؟ اگر او پرنس است اشتباه می‌کند که به آن افتخار نمی‌کند. هرکس باید حقّ
 خودش را بگیرد. من دوست ندارم که انسان اصل خودش را انکار کند.
 مونت کریستو لبخند زنان گفت:
 — شما یک دموکرات واقعی هستید.
 خانم بارون به شوهرش گفت:
 — شما وضع بدی به وجود آورده‌اید. اگر آقای مورسرف تصادفاً اینجا بیاید، آقای
 کاوالکانتی را در اتاقی خواهد دید که او، آلبر که نامزد اوژنی است هرگز اجازه دخول به آن را
 نیافته است.
 بانکدار گفت:
 — خوب است که می‌گویید تصادفاً، زیرا در واقع او آن قدر به ندرت دیده می‌شود که باید
 گفت فقط یک تصادف می‌تواند او را به اینجا بیاورد.
 — بالاخره اگر بیاید و این جوان را نزد دخترتان بیابد، می‌تواند ناراضی شود.
 — مورسرف ناراضی شود؟ اشتباه می‌کنید خانم. آلبر این افتخار را به ما نمی‌دهد که
 درباره نامزدش حسود باشد. آن قدر نامزدش را دوست ندارد که حسادت کند. از طرفی
 رضایت یا نارضایی او برای من چه اهمیتی دارد؟
 — به هر حال در موقعیتی که ما هستیم...
 — ما در چه موقعیتی هستیم؟ می‌خواهید بدانید؟ او در مجلس رقصی که مادرش
 ترتیب داده بود فقط یک بار با دختر من رقصید، و آقای کاوالکانتی سه بار. آلبر حتّی

متوجه این موضوع هم نشد.

اتاقدار در را باز کرد و اعلام داشت:

— آقای ویکونت آلبر دومورسرف.

خانم بارون به سرعت بلند شد، خواست وارد سالون تمرین شود و به دخترش اطلاع دهد. اما دانگلار او را متوقف کرد و گفت:

— کار نداشته باشید.

هرمین حیرت زده به شوهرش نگریست.

مونت کریستو وانمود کرد که این صحنه بازی را نمی بیند.

آلبر داخل شد. بسیار زیبا و بسیار شاد بود.

به خانم بارون دانگلار به طور خودمانی، به کنت با محبت سلام داد. سپس پرسید:

— خانم، ممکن است اجازه دهید از شما بپرسم حال مادموازل دانگلار چطور است؟ دانگلار به سرعت جواب داد:

— حالش خیلی خوب است آقا. الآن در سالون کوچکش دارد با آقای کاوالکانتی تمرین موسیقی می کند.

آلبر حالت آرام و بی تفاوت خود را حفظ کرد، شاید نوعی غیظ در درون خود احساس کرد، اما نگاه مونت کریستو را دید که بر او خیره شده است. پس گفت:

— آقای کاوالکانتی صدای بم و دلنشینی دارد، و مادموازل اوژنی صدای زیر بسیار عالی. از آن گذشته پیانو را به خوبی تالبرگ^۱ می نوازد. همخوانی این دو نفر باید خیلی جذاب باشد.

دانگلار گفت:

— اصل این است که آنها با هم هماهنگی کامل دارند.

آلبر وانمود کرد که متوجه این جمله دوپهلو نشده است، در حالی که جمله چنان ناهنجار بود که مادام دانگلار سرخ شد.

مرد جوان ادامه داد:

— البته من هم موسیقی دان هستم، لااقل چنانکه استادانم می گویند. ولی عجیب این است که تا حالا نتوانسته ام صدایم را با هیچ صدای دیگری تطبیق دهم. خصوصاً با صدای زیر کمتر از همه.

دانگلار لبخند حيله آمیزی زد که معنی می داد: «پس خشمگین شو.» سپس شاید برای آنکه گفتگو را به جایی که امید داشت بکشاند گفت:

– به این ترتیب پرنس و دخترم دیروز مورد تحسین عمومی قرار گرفتند. گمان می کنم شما اینجا نبودید آقای مورسرف؟

آلبر پرسید:

– کدام پرنس؟

دانگلار که پیوسته سماجت داشت به آندره آ عنوان پرنس بدهد گفت:

– پرنس کاوالکانتی.

آلبر گفت:

– آه، بیخشید، نمی دانستم او پرنس است. پس پرنس کاوالکانتی دیروز با مادموازل اوژنی آواز خوانده است. در واقع می بایست جالب بوده باشد، و من متأسفم که این آواز را نشنیده ام. اما نتوانستم در دعوت شما شرکت کنم، زیرا قرار بود مادام دومورسرف را نزد خانم بارون شاتو - رنو همراهی کنم. آنجا آلمانی ها بودند که آواز می خواندند.

مورسرف پس از لحظه ای سکوت، چنانکه گویی هیچ سؤالی مطرح نبوده است تکرار کرد:

– آیا اجازه دارم بروم و تحسین خودم را به مادموازل دانگلار ابراز کنم؟

بانکدار در حالی که مرد جوان را متوقف می کرد گفت:

– صبر کنید، صبر کنید، خواهش می کنم، آیا برگردان دلنشین آواز را می شنوید؟ تا، تا، تا، تی، تا، تا. واقعاً مسحور کننده است. الآن تمام می شود. فقط یک ثانیه: عالی است. براوو، براوی، براوا.

سپس بانکدار با حرارت شروع به دست زدن کرد. آلبر گفت:

– در واقع عالی بود. محال است کسی بتواند موسیقی کشورش را بهتر از پرنس کاوالکانتی درک کند. مثل اینکه شما گفتید پرنس. این طور نیست؟ از طرفی، اگر پرنس هم نباشد او را پرنس می کنند. در ایتالیا این کار آسان است. اما برای بازگشت به سوی خواننده های خوبمان، شما باید لطفی بکنید آقای دانگلار: بی آنکه به آنها بگویید بیگانه ای در اینجا است، از مادموازل دانگلار و آقای کاوالکانتی خواهش کنید قطعه آواز دیگری را شروع کنند. لذت بردن انسان از موسیقی با قدری فاصله، بی آنکه دیده شود یا ببینند، و در نتیجه بی آنکه خواننده ها را ناراحت کند، بسیار دلپذیر است. چون در این وضع خواننده ها می توانند یکسره تسلیم غریزه نبوغشان، یا قلبشان شوند.

این بار خونسردی مرد جوان دانگلار را چنان مایوس کرد که مونت کریستو را به کناری کشید و گفت:

— شما دربارهٔ عاشق ما چه عقیده‌ای دارید؟

— مسلماً به نظرم سرد می‌رسد. ولی چه می‌شود کرد؟ شما قول داده‌اید.

— شاید قول داده باشم، اما برای اینکه دخترم را به مردی بدهم که دوستش داشته باشد، نه به مردی که دوستش ندارد. شما می‌بینید که او مثل یک مرمر سرد، و مانند پدرش مغرور است. حالا اگر لااقل ثروت زیاد داشت، مثلاً اگر ثروت کاوالکانتی‌ها را داشت می‌شد از باقی مسائل گذشت. در واقع من هنوز با دخترم مشورت نکرده‌ام. ولی اگر او آدم خوش سلیقه‌ای باشد...

مونت کریستو گفت:

— نمی‌دانم آیا دوستی من نسبت به اوست که کورم می‌کند یا چیز دیگر؛ اما به شما اطمینان می‌دهم که آقای مؤرسرف جوان بسیار جذابی است که می‌تواند دختر شما را خوشبخت کند، و دیر یا زود به جایی می‌رسد، چون بالاخره پدرش از موقعیتی عالی بهره‌مند است.

دانگلار گفت:

— هوم!

— چرا شک دارید؟

— گذشته همچنان باقی است. گذشتهٔ تاریک.

— گذشتهٔ پدر ربطی به پسر ندارد.

— چرا. چرا. ربط دارد.

— شما یک ماه پیش این ازدواج را عالی تشخیص می‌دادید... من خیلی مایوسم، چون شما این کاوالکانتی جوان را اولین بار در خانهٔ من دیدید، و من تکرار می‌کنم که او را اصلاً نمی‌شناسم.

— ولی من او را می‌شناسم. همین کافی است.

— شما او را می‌شناسید؟ آیا درباره‌اش تحقیق کرده‌اید؟

— آیا نیاز به تحقیق هست؟ انسان در اولین نگاه می‌فهمد با چه کسی سر و کار دارد. اولاً او ثروتمند است.

— من مطمئن نیستم.

— با این حال شما او را تضمین کرده‌اید؟

– برای سالی پنجاه هزار فرانک. این مبلغ جزیی است.

– او تعلیم و تربیتی ممتاز دارد.

مونت کریستو به نوبه خود گفت:

– هوم!

– موسیقی می داند.

– همه ایتالیایی ها موسیقی می دانند.

– کنت، شما درباره این جوان عادلانه حرف نمی زنید.

– بله. اعتراف می کنم که چون تعهد شما را نسبت به مورسرف ها می دانم، برایم مشکل است بپذیرم که او بیاید، خودش را این چنین در میان بیندازد و از ثروت خود سوء استفاده کند.

دانگلار شروع به خندیدن کرد و گفت:

– شما چقدر سختگیر هستید. مگر از این قبیل جریان ها همه روزه در دنیا پیش نمی آید؟

– آقای دانگلار عزیز. شما نمی توانید به این سادگی تغییر رأی دهید. مورسرف ها روی این ازدواج حساب می کنند.

– در این صورت حرف بزنند. شما باید دو کلمه با پدر صحبت کنید کنت عزیز. شما که در خانه آنها مورد توجه هستید.

– من؟ شما کجا چنین چیزی دیدید؟

– به نظرم می رسد که در مجلس رقص آنها دیدم. کنتس، مرسدس مغرور، کاتالان پرافاده که برای قدیمی ترین آشنایانش به زحمت حاضر است دهان باز کند، بازوی شما را گرفت، با شما به باغ رفت، داخل خیابان های باریک شد و تا نیم ساعت بعد کسی او را ندید.

آلبر از دور فریاد کشید:

– آه، بارون، شما مانع از آن می شوید که ما موسیقی را درست بشنویم. برای مردی عاشق موسیقی مانند شما، این بی رحمی است.

دانگلار گفت:

– شوخی بس است آقا.

سپس به جانب مونت کریستو برگشت و گفت:

– شما تعهد می کنید که این حرف را به پدر بگویید؟

– اگر شما بخواهید با کمال میل.

– ولی این بار مسأله باید به طور واضح و قطعی مطرح شود. به طور رسمی باید از دخترم خواستگاری کند، زمان قطعی و شرایط مالی خود را توضیح دهد، بالاخره باید با هم توافق کنیم، یا به هم بزنیم. اما درک می کنید که دیگر مهلتی در کار نیست.

– بسیار خوب، این کار انجام می گیرد.

– من به شما نمی گویم با کمال میل منتظر آن هستم، ولی می دانید که یک بانکدار ناچار است برده قول خودش باشد.

دانگلار سپس نظیر آهی را کشید که آندره آکاوالکانتی نیم ساعت پیش می کشید. چون قطعه آواز به پایان رسید، مورسرف در حالی که سخنان بانکدار را تقلید می کرد فریاد کشید: «براوو، براوو، براوا.»
دانگلار داشت چپ چپ به آلبِر نگاه می کرد که آمدند و چند کلمه ای آهسته به او گفتند.

بانکدار به مونت کریستو گفت:

– من الآن برمی گردم، منتظرم باشید، شاید هم اکنون مطلبی داشته باشم که به شما بگویم.

این را گفت و بیرون رفت.

خانم بارون از غیبت شوهرش استفاده کرد تا در سالون تمرین دخترش را باز کند. آندره آکه با مادموازل اوژنی در جایگاهی مقابل پیانو نشسته بود، همچون فنر از جا جست. آلبِر که به هیچ وجه نگران به نظر نمی رسید، لبخند زنان به مادموازل دانگلار سلام داد، و مانند همیشه جواب سلامی سرد از او تحویل گرفت.

کاوالکانتی که آشکارا ناراحت به نظر می رسید به مورسرف سلام داد، و مورسرف شادمانه به او جواب داد. آلبِر بعد از آن شروع به تمجید از صدای مادموازل دانگلار کرد و از اینکه نتوانسته است در مهمانی شب پیش شرکت کند و از شنیدن آواز دلنشین او بهره مند شود، ابراز تأسف نمود.

کاوالکانتی که تنها مانده بود به جانب مونت کریستو رفت.

مادام دانگلار گفت:

– موسیقی و تمجید بس است. همه بیاید جای صرف کنیم.

مادموازل دانگلار به دوستش گفت:

– لوئیز، بیا.

همه به سالون مجاور رفتند که بساط چای در آن فراهم بود. هنگامی که داشتند به رسم انگلیسی‌ها قاشق‌ها را در فنجان می‌گذاشتند، دراز نو باز شد و دانگلار آشکارا هیجان زده وارد شد.

مونت کریستو خصوصاً متوجه این هیجان شد و با نگاه از بانکدار سؤال کرد. دانگلار گفت:

— نامه پستی من از یونان رسید.

کنت پرسید:

— پس برای این بود که شما را خواستند؟

— بله.

آلبر با لحنی شادمان پرسید:

— حال شاه‌اوتون چگونه است؟

دانگلار او را چپ نگاه کرد و جوابی نداد.

مونت کریستو روی گرداند تا حالت ترخمی را که در چهره‌اش نقش بست و بلافاصله

محو شد پنهان کند.

آلبر به کنت گفت:

— ما با هم می‌رویم. این طور نیست؟

— اگر بخواهید بله.

آلبر نتوانسته بود از نگاه بانکدار چیزی درک کند. پس رو به کنت که کاملاً فهمیده بود

کرد و آهسته پرسید:

— دیدید او چگونه به من نگاه کرد؟

— بله. آیا شما در این نگاه چیز به خصوصی یافتید؟

— نه. ولی او با خبرهای یونانش چه می‌خواهد بگوید.

— من چگونه می‌توانم بدانم؟

— آخر چنانکه می‌دانم شما درباره آن سرزمین اطلاعاتی دارید.

مونت کریستو به نحوی لبخند زد که وقتی بخواهند از جواب دادن خودداری کنند

لبخند می‌زنند.

آلبر گفت:

— حالا او دارد به شما نزدیک می‌شود. من می‌روم تا به مادموازل دانگلار درباره

لباسش چیزی خوش آیند بگویم، تا پدرش فرصت بیابد که با شما صحبت کند.

مونت کریستو گفت:

– اگر می‌خواهید از او تمجید کنید، لااقل از آوازش بگویید.

– نه، این کاری است که همه می‌کنند.

– ویکونت عزیز، شما دچار جنون غیر عادی بودن هستید.

آلبر لبخند بر لب به جانب اوژنی پیش رفت. دانگلار سر به گوش کنت گذاشت و گفت:

– شما توصیه‌ای عالی به من کردید. داستانی هولناک بر روی این دو کلمه وجود دارد:

فرناند و ژانینا.

– آه.

– بله. بعداً جریان را برایتان خواهم گفت. ولی فعلاً این جوان را با خودتان ببرید. حالا

دیگر از بودن او زیادی ناراحتم.

– این کار را می‌کنم. او همراه من می‌آید. ولی آیا باز هم لازم است پدرش را نزد شما

بفرستم؟

– حالا بیش از همیشه.

– بسیار خوب.

کنت سپس به آلبر اشاره کرد.

هر دو نفر به خانم‌ها سلام دادند و بیرون رفتند. آلبر با حالتی کاملاً بی تفاوت، درباره

تحقیق مادموازل دانگلار، و مونت کریستو در حال دوباره اندیشیدن به توصیه‌ای که به

مادام دانگلار کرده بود، که همسر یک بانکدار می‌بایست آینده خود را محتاطانه تأمین

کند، از خانه خارج شدند.

آقای کاوالکانتی فاتح صحنه نبرد باقی ماند.

تازه اسب‌های کنت گوشه بولوار را دور زده بود که آلبر با قهقهه‌ای چنان پر سر و صدا خندید که نمی‌توانست کاملاً طبیعی باشد. سپس رو به جانب کنت گرداند و گفت:
 - خوب. حالا از شما می‌پرسم: «به نظر تان من نقش کوچک خودم را چطور بازی کردم.»

- راجع به چی؟

- درباره مستقر کردن رقیبم نزد آقای دانگلار.

- کدام رقیب؟

- عجب! کدام رقیب؟ حمایت شده شما، آقای آندره آکاوالکانتی.

- خواهش می‌کنم از این شوخی‌ها نکنید و بیکونت. من به هیچ وجه از آقای آندره آ حمایت نمی‌کنم، بخصوص نزد آقای دانگلار.

- اگر این جوان نیاز به حمایت داشت، من شما را از این بابت ملامت می‌کردم. اما خوشبختانه از نظر من، او نیازی به حمایت ندارد.

- فکر می‌کنید که او به اوژنی ابراز علاقه می‌کند؟

- یقین دارم. چشم‌هایش را مثل یک عاشق می‌گرداند و به آوازش تحریرهای عاشقانه می‌دهد. او در آرزوی ازدواج با اوژنی مغرور است.

- چه اهمیت دارد اگر دانگلارها فقط به فکر شما باشند.

- این حرف را ننزید کنت، به من از هر دو طرف حمله می‌شود.

- چطور از هر دو طرف؟

- مادموازل اوژنی به زحمت جواب سلامم را داد، و مادموازل دارمییی، رازدار او، اصلاً جوابم را نداد.

- ولی پدر شما را می‌پرستد.

- بعکس، او هزار خنجر به قلب من فرو کرد. درست است که او خنجرش را در آستین مخفی می‌کند. خنجر او نمایشی است، اما خود او خنجرش را واقعی تصور می‌کند.

- حسادت دلیل محبت است.
- اما من حسود نیستم.
- ولی بارون هست.
- نسبت به کی؟ به دوبری؟
- نه. نسبت به شما.
- به من؟ قول می‌دهم که تا هشت روز دیگر، در خانه را هم به روی من می‌بندند.
- شما اشتباه می‌کنید و یکونت عزیز.
- دلیلی هم دارید؟
- بله. او به من مأموریت داده است از کنت دومورسرف بخواهم که با او روش قطعی پیش گیرد.
- به وسیله کی؟
- به وسیله خود بارون.
- آبر به حالت التماس گفت:
- کنت. شما این کار را نمی‌کنید. این طور نیست؟
- اشتباه می‌کنید آبر. این کار را می‌کنم، زیرا قول داده‌ام.
- مثل اینکه شما اصرار دارید مرا زن دار کنید.
- من اصرار دارم که روابطم با همه خوب باشد. اما راجع به دوبری، مدتی است او را در خانه بارون نمی‌بینم.
- میانه‌شان به هم خورده است.
- با خانم؟
- نه. با آقا.
- لابد بارون به چیزی پی برده است؟
- آه، چه شوخی قشنگی!
- مونت کریستو با سادگی جالب توجهی گفت:
- تصور می‌کنید او از قبل می‌دانسته است؟
- آه، کنت عزیز. شما از کجا می‌آیید؟
- شاید از کنگو.
- باز هم دورتر از آن.
- آیا من شوهران پاریزی را می‌شناسم؟

– کنت عزیز، شوهرها در همه جا مثل همند. وقتی شما شخصی را در سرزمینی مورد مطالعه قرار دهید، نژاد او را شناخته‌اید.

مونت کریستو در حالی که حالت ساده لوحانه‌اش را تجدید می‌کرد گفت:
– در این صورت دلیل به هم خوردن میانه‌دانگلار بادوبری چیست؟ به نظر می‌رسید که آنها با هم توافق کامل دارند.

– حالا درست شد. معماً همین است و من از آن اطلاع ندارم. وقتی که آقای کاوالکانتی عضو خانواده شد، از او پرسید.

کالسگه متوقف شد. مونت – کریستو گفت:

– رسیدیم. ساعت تازه ده و نیم است. داخل شوید.

– با کمال میل.

– بعداً کالسگه من شما را می‌برد.

– نه. متشکرم. کوپه من می‌بایست دنبال ما باشد.

مونت – کریستو در حالی که به زمین می‌جست گفت:

– در واقع این کوپه شماست که می‌رسد.

هر دو نفر داخل عمارت شدند. سالون روشن بود. آنها به سالون رفتند. مونت کریستو به بابتیستن گفت:

– برای ما چای آماده کنید.

بابتیستن بی‌آنکه کلمه‌ای حرف بزند بیرون رفت و دو ثانیه بعد با یک سینی که همه چیز در آن آماده بود، و مانند عصرانه‌های داستان‌های پریان، به نظر می‌رسید که از زیر زمین بیرون آمده باشد وارد شد. مورسرف گفت:

– کنت عزیز. در واقع آنچه را من در شما تحسین می‌کنم، ثروت شما نیست؛ شاید کسانی ثروتمندتر از شما باشند، خوش ذوقی شما هم نیست، بومارشه^۱ هم به قدر شما خوش ذوق بود. طریقه‌ایست که به شما خدمت می‌کنند، بی‌آنکه کلمه‌ای به شما جواب بدهند، همان دقیقه، همان ثانیه، گویی باروشی که شما زنگ می‌زنید، حدس می‌زنند که چه می‌خواهید، و مثل اینکه هرچه را شما بخواهید، آنها از قبل آماده کرده‌اند.

– گفته شما تا حدی واقعیت دارد. آنها عادت‌های مرا می‌دانند. مثلاً حالا خواهید دید. آیا شما میل دارید همزمان با نوشیدن چای کاری انجام دهید؟

– میل دارم همراه چای پیپ بکشم.

مونت کریستو به زنگ نزدیک شد و ضربه‌ای روی آن کوبید. پس از یک ثانیه، دری مخصوص باز شد، و علی در حالی که دو چپق پر شده از توتون اعلا در دست داشت وارد شد. مورسرف گفت:

– واقعاً فوق‌العاده است.

– نه. خیلی ساده است. علی می‌داند که من معمولاً در موقع صرف چای دود می‌کشم، می‌داند که من چای خواسته‌ام، می‌داند که من با شما وارد شده‌ام، می‌شنود که او را صدا می‌کنم، علت آن را حدس می‌زند، و چون او بخصوص اهل سرزمینی است که مهمان‌نوازی در آن با پیپ شروع می‌شود، به جای یک چپق دو چپق می‌آورد.

– البته این هم توضیحی است مثل هر توضیح دیگر. اما حقیقت این است که فقط شما هستید که... آه، این چه صدایی است که می‌شنوم؟

مورسرف سرش را به سوی دری گرداند که صدایی شبیه به صدای گیتار از آن به گوش می‌رسید. کنت گفت:

– گمان می‌کنم امروز شما محکومید به اینکه صدای موسیقی بشنوید و یکونت عزیز، از پیانوی مادموازل دانگلار فرار می‌کنید و گرفتار ساز هاید می‌شوید.

– هاید؟ چه اسم قشنگی! پس به غیر از در اشعار لرد بایرون هم زنانی وجود دارند که هاید نامیده شوند.

– البته. هاید نامی است که در فرانسه خیلی کم است، ولی در آلبانی و در اپیر زیاد است، و معنی پاک، شرم، بیگناهی می‌دهد. به قول شما پارسی‌ها نوعی اسم تعمیدی است.

– چه جالب است. دلم می‌خواست فرانسوی‌های ما هم مثلاً مادموازل نیکوکار، مادموازل سکوت، یا مادموازل مسیحیت نامیده می‌شدند. فرضاً اگر مادموازل دانگلار به جای کلرماری - اوژنی که اسم اوست، مادموازل پاک - شرم - بیگناهی دانگلار نامیده می‌شد، چه اثر خوبی بر روی یک آگهی ازدواج می‌گذاشت!

– مگر دیوانه‌اید. اینقدر بلند حرف می‌زنید که هاید می‌تواند حرف‌ها تان را بشنود.

– آنوقت خشمگین می‌شود؟

– نه.

– پس زن با گذشتی است.

– مسأله گذشت مطرح نیست. یک برده نمی‌تواند بر ارباب خود خشم بگیرد.

- شوخی نکنید کنت. حالا دیگر برده‌ای وجود ندارد.
- چرا. چون هائیده واقعاً برده من است.
- در حقیقت شما هیچ کاری را مثل دیگران انجام نمی‌دهید، و خودتان هم مثل دیگران نیستید. برده آقای کنت دو مونت - کریستو. این موقعیت در فرانسه استثنایی است، و با روشی که شما طلاها را خرج می‌کنید، این موقعیت می‌بایست برایتان سالی صد هزار اکو تمام شود.
- این دختر بینوا خیلی بیش از اینها داشته است. بر روی گنج‌هایی تولد یافته است که خزاین هزار و یک شب در برابر آن ناچیز است.
- پس او واقعاً یک پرنسس است؟
- بله. یکی از بزرگترین پرنسس‌های سرزمین خودش.
- حدس می‌زدم. ولی چطور یک پرنسس بزرگ برده شده است؟
- تصادف، جنگ و یکونت عزیز. هوس بازی سرنوشت.
- آیا نام او یک راز است؟
- برای همه مردم بله. اما نه برای شما که از دوستان من هستید و سکوت خواهید کرد؛ اگر قول بدهید که سکوت کنید.
- قول شرف می‌دهم.
- آیا شما داستان پاشای ژانینا را می‌دانید؟
- علی تبه لن را؟ البته. چون پدرم در خدمت اوست که صاحب مکنت شده است.
- درست است. فراموش کرده بودم.
- خوب. هائیده چه نسبتی با علی تبه لن دارد؟
- خیلی ساده، دختر اوست.
- او دختر علی پاشاست؟
- بله. علی پاشا و ازیلیگی زیبا.
- و این دختر برده شماست؟
- بله.
- آخر چطور؟
- من روزی که از بازار قسطنطنیه می‌گذشتم او را دیدم و خریدم.
- چه عالی! کنت عزیز، انسان با شما زندگی نمی‌کند، بلکه در رؤیا به سر می‌برد. حالا گوش کنید. آیا آنچه می‌خواهم از شما تقاضا کنم، زیاده‌طلبی نیست؟

- بگویند ببینم.
- چون شما با این دختر بیرون می‌روید، او را به اپرا می‌برید، شاید بتوانم خواهشی از شما بکنم.
- شما هر خواهشی می‌توانید از من بکنید.
- پس کنت عزیز، مرا به پرنسس خودتان معرفی کنید.
- با کمال میل، اما به دو شرط.
- از پیش شرط‌های شما را می‌پذیرم.
- اول اینکه هرگز، به هیچکس حرفی دربارهٔ این معرفی نزنید.
- مونسرف دستش را دراز کرد و گفت:
- سوگند می‌خورم.
- دوم اینکه به هایده نگویید که پدرتان در خدمت پدر او بوده است.
- باز هم سوگند می‌خورم.
- خوب است و یکونت. این دو سوگند را به یاد خواهید داشت!
- مسلماً.
- قول شرف شما را قبول دارم.
- کنت از نو به روی زنگ کوبید. علی ظاهر شد. کنت گفت:
- به هایده اطلاع بده که می‌روم نزد او قهوه صرف کنم. و به او بفهمان که اجازه می‌خواهم یکی از دوستانم را به او معرفی کنم.
- علی سر فرود آورد و بیرون رفت. کنت گفت:
- «پس قرار ما چنین است. شما مستقیم از هایده سؤال نمی‌کنید. هرچه را خواستید به من بگویید تا من از او بپرسم.
- قبول دارم.
- علی برای بار سوم ظاهر شد، پرده را بالا نگه داشت تا به اربابش و آلبر نشان دهد که آنها می‌توانند گذر کنند. مونت کریستو گفت:
- داخل شویم.
- آلبر دست در موهایش کرد، سبیل خود را تاب داد، کنت کلاهش را برداشت، دستکش پوشید و در جلو آلبر داخل آپارتمانی شد که علی همچون یک پیش قراول از آن محافظت می‌کرد و سه خدمتگار فرانسوی مانند نگهبان نگهداریش می‌کردند.
- هایده در اتاق اول که سالون بود، با چشمان درشت شده از حیرت انتظار می‌کشید؛ زیرا

نخستین باری بود که مردی دیگر غیر از مونت - کریستو داخل سرای او می شد. در گوشه اتاق روی صفا ای به حالت چهارزانو نشسته بود و آشنایی از گران قیمت ترین پارچه های ابریشمی راه راه و دست دوزی شده شرق برای خود ساخته بود. آلت موسیقی که آلبر صدایش را شنیده بود در نزدیکی او قرار داشت. دختر جوان در این حالت بسیار جذاب بود. هاید با دیدن مونت - کریستو، با لبخند دوگانه یک دختر و یک معشوقه که خاص او بود از جا برخاست. مونت کریستو به سوی او پیش رفت و دستش را پیش برد. هاید طبق معمول لب هایش را روی دست کنت گذاشت.

آلبر کنار در ایستاده، محو این زیبایی عجیبی بود که برای نخستین بار از نزدیک می دید، و در فرانسه نظیر آن دیده نمی شود.

دختر جوان به زبان یونانی از مونت - کریستو پرسید:

— چه کسی را نزد من آورده ای؟ یک برادر؟ یک دوست، یک آشنای ساده، یا یک دشمن.

مونت کریستو به همان زبان جواب داد:

— یک دوست.

— می خواهی با چه زبانی با او حرف بزنی؟

کنت از مرد جوان پرسید:

— آیا شما زبان یونانی جدید را می دانید؟

— متأسفانه قدیمش را هم نمی دانم کنت عزیز. هرگز هومر و افلاتون شاگردی فقیر تر و حقیر تر از من نداشته اند.

هاید برای آنکه ثابت کند سؤال کنت و جواب آلبر را فهمیده است گفت:

— در این صورت اگر اربابم بخواهد که من حرف بزنی، به زبان فرانسه یا ایتالیایی صحبت می کنیم.

مونت کریستو لحظه ای در فکر فرو رفت، سپس گفت:

— به ایتالیایی حرف بزن.

سپس به جانب آلبر برگشت و گفت:

— افسوس که شما یونانی جدید یا قدیم را که هاید خوب حرف می زند نمی دانید. دختر بینوا ناچار است به ایتالیایی حرف بزند و این مسأله ممکن است عقیده غلطی از او به شما بدهد.

سپس به هاید اشاره کرد. دختر جوان به زبان ایتالیایی و با لهجه رومی که از زبان

دانتی همان آهنگ زنگ دار زبان هومر را می سازد گفت:

— ای دوست، که با ارباب و صاحب من آمده‌ای خوش آمدی. علی قهوه و پیپ بیاور. هایدی به آلبر با دست اشاره کرد که نزدیک شود و علی برای اجرای دستور بیرون رفت. مونت کریستو دو عسلی به آلبر نشان داد، هر کدام یکی از آنها را آوردند و به میزی گرد که قلیانی در وسط آن بود نزدیک کردند. روی میز از گل‌های طبیعی، آلبوم‌های نقاشی و دفترهای موسیقی انباشته بود.

علی وارد شد و قهوه و چپق آورد، اما از آقای باپتیستن که ورود به این آپارتمان برایش ممنوع بود، خبری نبود.

آلبر پیپی را که مردنوبه‌ای به او عرضه داشت رد کرد. مونت — کریستو گفت: — بگیری، بگیری. هایدی تقریباً به اندازه یک پارسی متمدّن است: توتون هاوانا برایش مطبوع نیست، زیرا بوی بد دارد. اما توتون شرق چنانکه می دانید معطر است. علی بیرون رفت. فنجان‌های قهوه آماده بود، فقط برای آلبر یک قنددان افزوده بودند. مونت کریستو و هایدی نوشیدنی عرب را مانند اعراب بدون قند صرف می کردند. هایدی دست دراز کرد، بانوک انگلستان گلی رنگ و کشیده‌اش فنجان چینی کار ژاپون را گرفت و با لذت ساده‌کودکی که خوردنی مورد علاقه‌اش را بخورد یا بنوشد، آن را به لب برد.

در این حال دو زن خدمتگار وارد شدند، دو سینی دیگر که بستنی و سُرَبه^۱ در آنها بود آوردند و روی دو میز کوچک که برای این منظور به کار می رفت گذاشتند. آلبر به زبان ایتالیایی گفت:

— میزبان عزیز و شما خانم، حیرت مرا ببخشید. من کاملاً گیجم و این طبیعی است، چون دارم مشرق زمین را می بینم: شرق واقعی را، بدبختانه نه چنانکه دیده باشم، بلکه چنانکه در رؤیای خود داشته‌ام در قلب پاریس می یابم. لحظه‌ای پیش صدای چرخ‌های چهار چرخه‌هایی را که می گردند و زنگ‌های فروشندگان لیموناد را در خیال می شنیدم. خانم، حیف که من نمی توانم یونانی صحبت کنم. مکالمات شما همراه با این جایگاه پریان محیطی را برایم به وجود می آورد که همیشه آن را به خاطر خواهم داشت. هایدی به سادگی گفت:

— من به قدر کافی ایتالیایی می دانم که با شما صحبت کنم. سعی می کنم که اگر شما

۱- Sorbé، بستنی آب میوه.

شرق را دوست دارید، آن را در اینجا بیابید.

آلبر آهسته از مونت کریستو پرسید:

— از چه موضوعی می توانم با او صحبت کنم؟

— از هرچه بخواهید: از سرزمینش، از دوران کودکش، از خاطراتش، یا اگر ترجیح می دهید از رُم، از ناپل، از فلورانس.

آلبر گفت:

— چه فایده دارد که با یک یونانی باشیم و از همان چیزهایی حرف بزنم که با یک

پاریسی صحبت می کنیم. بگذارید با او از مشرق زمین صحبت کنم.

— حرف بزنید آلبر. این گفتگو برای او مطبوع ترین است.

آلبر رو به سوی هایدو کرد و پرسید:

— خانم، شما در چه سنی یونان را ترک کردید؟

— در پنج سالگی.

— آیا وطن خود را به یاد دارید؟

— وقتی که چشم هایم را می بندم، همه آنچه را دیده ام باز می بینم. دو نگاه وجود دارد:

یکی نگاه جسم و دیگری نگاه روح. نگاه جسم گاه می تواند فراموش کند، اما نگاه روح همیشه به خاطر می آورد.

— دور ترین زمانی را که به یاد دارید چه زمانی است؟

— وقتی که تازه به زحمت راه می رفتم. مادرم که او را وازیلیکی می نامیدند (وازیلیکی

یعنی شاهی) دستم را گرفته بود و هر دومان با چادر پوشیده شده بودیم. پس از اینکه تمام

پول طلایی را که داشتیم در ته کیسه ای گذاشتیم، رفتیم و برای زندانیان از مردم طلب

صدقه کردیم. جمله ای که می گفتیم این بود: «هرکس به فقرا بدهد، به خداوند قرض داده

است.» وقتی که کیسه مان پر شد به کاخ بازگشتیم و بی آنکه به پدرم چیزی بگوییم، تمام

پولی را که با تصور اینکه ما فقیریم به ما داده بودند، برای صومعه فرستادیم تا آنها در

میان زندانیان قسمت کنند.

— شما در این زمان چه سنی داشتید؟

— سه سال.

— پس از آن، هرچه را در اطرافتان گذشته است به یاد دارید؟

— همه را.

مورسرف آهسته به مونت کریستو گفت:

– کنت، شما باید به خانم اجازه دهید چیزی از داستانش را برایمان تعریف کند. زیرا شما به من قدغن کرده‌اید که از پدرم حرفی نزنم، اما شاید او در این باره چیزی بگوید. من خوشحال می‌شوم اگر ببینم نام پدرم از دهانی چنین زیبا بیرون بیاید.

مونته کریستو رو به هایده کرد، با علامتی از به هم پیوستن ابروها به او فهماند که به سفارشی که به او می‌کند توجه کامل داشته باشد؛ سپس به زبان یونانی گفت:

«از پدرت و سرگذشت او حرف بزن، اما نام خائن و نوع خیانت را بر زبان نیاور.»

هایده آهی طولانی کشید و غمی عمیق از خاطر آشفته‌اش گذشت.

مورسرف پرسید:

– به او چه گفتید؟

– تکرار کردم که شما یک دوست هستید و او نباید چیزی را از شما پنهان کند.

آلبر از هایده پرسید:

– به این ترتیب، این زیارت به خاطر زندانیان نخستین خاطره شماست. خاطرات دیگر چیست؟

– خاطره دیگر این است که خودم را زیر سایه درختان چنار، نزدیک دریاچه‌ای که هنوز هم آن را مانند آینه‌ای لرزان از لابلای شاخ و برگ مشاهده می‌کنم، می‌بینم. پدرم پشت به کهن‌ترین و انبوه‌ترین درخت، روی بالش‌ها نشسته بود، من که کودکی ضعیف بودم با ریش پدرم بازی می‌کردم، در حالی که مادرم در پایین پای او خوابیده بود. ریش پدرم تا سینه‌اش می‌رسید، خنجری الماس نشان از کمرش آویخته بود. گاه به گاه مردی اهل آلبانی می‌آمد و به او حرفی می‌زد که من توجه به آن نمی‌کردم. پدرم با همان زبان به او جواب می‌داد: «بکشید!» یا «بخشید!»

آلبر گفت:

– عجیب است که به جز در صحنه تأثر چنین سخنانی از دهان دختری جوان بیرون بیاید، و بدانیم که اینها ساختگی نیست. خانم، شما با این افق شاعرانه، با این چشم‌انداز با شکوه، فرانسه را چگونه می‌یابید؟

– تصور می‌کنم کشور زیبایی است. اما من فرانسه را چنانکه هست می‌بینم، چون آن را با چشم‌های زنانه نگاه می‌کنم، در حالی که سرزمین خودم را فقط با چشم‌های کودکانه دیده‌ام، و همیشه در خاطرم، بر حسب اینکه خاطره‌ای شیرین یا حادثه‌ای رنج‌آور را به یاد بیاورم، آن را پیچیده شده در مهی درخشان یا تیره می‌بینم.

آلبر پرسید:

– خانم، شما به این جوانی چطور می‌توانید حوادث رنج‌آور دیده باشید؟
 هایده نگاهش را به مونت-کریستو گرداند، و کنت با اشاره‌ای نامریی زمزمه کرد:
 – حکایت کن.
 هایده گفت:

– هیچ چیز مثل نخستین خاطرات عمق روح انسان را تشکیل نمی‌دهد، و من، جز
 دو خاطره‌ای که برایتان گفتم، همه خاطرات دوران کودکیم غم‌انگیز است.
 آلبِر گفت:
 – خانم، حرف بزنید. به شما قول می‌دهم که با خوشوقتی بسیار به حرف‌هایتان گوش
 می‌دهم.

– پس می‌خواهید بقیه خاطراتم را هم حکایت کنم؟
 – از شما تقاضا می‌کنم.

– خیلی خوب. هنگامی که پنج سال داشتم، شبی مادرم بیدارم کرد. در کاخ ژانینا
 بودیم، مادرم مرا روی بالش‌هایی که در آنها استراحت کرده بودم نشانده. چون چشم باز
 کردم دیدم که چشمان مادرم پر از اشک است.
 «بی‌آنکه حرفی بزند مرا با خود برد. چون گریه‌ام را دیدم من هم گریه‌ام گرفتم. مادرم
 گفت:

«– ساکت باش کودک من.

«من همیشه با وجود تسلّی‌ها و تهدیدهای مادرانه، چون مثل همه بچه‌ها لجوج
 بودم، به گریه کردن ادامه می‌دادم، اما این بار چنان آهنگ وحشتی در صدای مادر
 بیچاره‌ام بود که بلافاصله ساکت شدم.

«او مرا به سرعت می‌برد. سپس دیدم که از پلکانی عریض که مقابل ما بود پایین
 می‌رویم. همه زنهای خدمتگار مادرم صندوقچه‌ها، جعبه‌ها، اشیاء زینتی، جواهرات، و
 کیسه‌های پر از پول طلا در دست داشتند و از پله‌ها پایین می‌رفتند، یا در واقع می‌دویدند.
 «پشت سر مادرم یک دسته بیست نفری قراول که به تفنگ‌های بلند و هفت تیر
 مجهز بودند، می‌دویدند. لباس آنها همان بود که بعد از استقلال یونان در فرانسه
 می‌شناسید.

«در این صف طویل برده‌ها و زنان نیمه خواب‌آلود، که شاید من چون خودم درست
 بیدار نشده بودم نیمه خواب‌آلودشان می‌دیدم، چیزی شوم به نظر می‌رسید.
 «سایه‌هایی غول‌آسا در روی پلکان می‌دویدند و مشعل‌هایی از چوب سرو که در دست

داشتند، آن سایه‌ها را در روی سقف می‌لرزاند.
 «صدایی از ته دالان فریاد کشید:
 » — عجله کنید.

«این صدا، چنانکه بادی‌ها را در دشت خم می‌کند، همه را به خم شدن واداشت.
 »من از شنیدن این صدا از جا پریدم، زیرا صدای پدرم بود.
 »او آخر از همه راه می‌رفت، لباس‌های باشکوهش را به تن داشت، تفنگی که امپراتور
 شما به او هدیه داده بود در دستش بود، و به سلیم ندیم خود تکیه کرده بود. همه را مانند
 چوپانی که گلهٔ گم گشته‌اش را هدایت کند به پیش می‌راند.
 هایده سر بلند کرد و ادامه داد:

— پدرم مردی مشهور بود که اروپا او را به نام علی تبه لن پاشای ژانینا شناخته است، و
 ترک‌ها در برابر او به لرزه افتاده بودند.»

آلبر با شنیدن این کلمات که با غرور و سرافرازی ادا می‌شد بی‌اراده لرزید. به نظرش
 رسید که چیزی تیره و وحشت‌آور در چشمان دختر جوان می‌درخشد. هایده مانند
 ساحره‌ای که رازی را آشکار می‌کند، خاطرهٔ آن چهرهٔ خون‌آلود را که مرگ هولناکش در
 دیدگان اروپای معاصر جسدی غول‌آسا را آشکار می‌کرد تجسم داد:

«به زودی پله‌ها به پایان رسید، ما در پایان پلکان بودیم، و در کنار یک دریاچه. مادرم
 مرا به سینه‌اش می‌فشرد، در دو قدمی پشت سرمان پدرم را دیدم که نگران به هر طرف
 نگاه می‌کند.

«در جلو ما چهار ردیف مانع از مرمر بود، و در پایین آخرین ردیف زورقی در نوسان بود.
 »از جایی که ما بودیم توده‌ای سیاه دیده می‌شد که رو به بالا برافراشته شده بود، این
 توده کوشکی بود که ما می‌بایست به آن می‌رفتیم.

«این کوشک، شاید به علت تاریکی شب، به نظر من در فاصله‌ای طولانی قرار داشت.
 »سوار زورق شدیم، به خاطر دارم که پاروها در تماس با آب هیچ صدایی نمی‌کرد. خم
 شدم و آنها را نگاه کردم، پاروها را با شال‌های چریک هامان پوشانده بودند.

«در زورق به غیر از پاروزن‌ها فقط زن‌ها، پدرم، مادرم، سلیم و من بودیم.
 »چریک‌ها در ساحل دریاچه باقی مانده و روی آخرین پله‌ها زانو زده بودند، تا اگر
 تعقیب شده باشیم، حایلی برای ما باشند.

«زورق مثل باد در حرکت بود. از مادرم پرسیدم:

» — چرا زورق اینقدر تند می‌رود؟

مادرم گفت:

«... ساکت باش دخترم. ما داریم فرار می‌کنیم.»

«نقهمیدم که پدرم با آن همه قدرت چرا فرار می‌کند، او کسی بود که معمولاً دیگران از برابرش می‌گریختند، و همیشه این جمله ورد زبانش بود: «از من نفرت دارند، زیرا از من می‌ترسند.»

«این فراری بود بر روی دریاچه. بعدها مادرم گفت که نگهبانان قلعه ژانینا که از خدمت طولانی خسته شده بودند...»

هایده در این هنگام سکوت کرد، نگاه معنی‌دارش را به چهره مونت - کریستو که چشم‌هایش نگاه او را ترک نمی‌کرد متوقف ماند. سپس مانند کسی که بقیه داستان را می‌سازد، یا قسمت‌هایی از آن را حذف می‌کند به آرامی ادامه داد. آلبر که توجهی خاص به داستان او یافته بود گفت:

«خانم، شما می‌گفتید که نگهبانان ژانینا که از خدمت طولانی خسته شده بودند...»

— با سر عسکر خورشید که سلطان برای دستگیری پدرم فرستاده بود ساخته بودند. آنگاه پدرم، پس از فرستادن یک افسر فرانسوی که به او اعتماد کامل داشت نزد سلطان، تصمیم گرفت به پناهگاهی که از مدت‌ها پیش تدارک دیده بود برود. آلبر پرسید:

— شما نام این افسر را به یاد دارید؟

مونت کریستو نگاهی سریع چون برق یا دختر جوان رد و بدل کرد که آلبر آن را ندید. هایده گفت:

— نه. یادم نیست، ولی شاید بعدها به خاطر بیاورم و بگویم.

آلبر می‌رفت تا نام پدرش را تلفظ کند که مونت - کریستو انگشتش را آهسته به علامت سکوت بلند کرد. مرد جوان سوگند خود را به یاد آورد و ساکت ماند. هایده ادامه داد: «ما به جانب کوشک زورق می‌راندیم و ساعتی بعد به آن رسیدیم. «یک طبقه همکف بود که ایوان‌هایش روی آب قرار داشت؛ و یک طبقه اول که رو به دریاچه بود.

«اینها همه چیزی از کوشک بود که در معرض دید قرار می‌گرفت. اما در زیر طبقه همکف زیرزمینی تا عمق جزیره ادامه می‌یافت که مادرم، من و زنان دیگر را به آن هدایت کردند. در این زیرزمین شصت هزار کیسه و دویست بشکه وجود داشت. در کیسه‌ها بیست و پنج میلیون پول طلا بود و در بشکه‌ها سی هزار لیور باروت.

«سلیم نزدیک بشکها ایستاده بود، نیزه‌ای در دست داشت که در نوک آن فتیله‌ای روشن می‌سوخت. سلیم دستور داشت که با اولین اشاره پدرم همه چیز را، از کوشک، نگهبان‌ها، پاشا، زن‌ها و طلاها را منفجر کند.

«به یاد دارم که بردگان ما چون از این دستور مشکوک آگاهی داشتند، شب و روزشان را به دعا کردن، گریستن و نالیدن می‌گذراندند.

«من همیشه سلیم، آن سرباز جوان و رنگ پریده را که چشمانی سیاه داشت می‌بینم، و یقین دارم روزی که فرشته مرگ به من نزدیک شود، چهره سلیم را در او خواهم شناخت. «نمی‌توانم بگویم چه مدت آنجا بودیم. آن هنگام من هنوز از زمان چیزی درک نمی‌کردم. گاه به گاه، اما به ندرت، پدرم، ما، یعنی مادرم و مرا به روی ایوان احضار می‌کرد. این ساعات لذت بخش زندگی من بود که در زیرزمین فقط سایه‌های نالان را می‌دیدم و نیزه افروخته سلیم را. پدرم در برابر دری گشوده نشسته و نگاهی تیره به اعماق افق دوخته بود. هر نقطه سیاهی را که در سطح دریاچه ظاهر می‌شد، مورد دقت قرار می‌داد. مادرم سرش را روی شانه پدرم گذاشت و من در پایین پایش، با حیرت کودکانه که همه اشیاء و سراسیمگی‌های پیندر را بزرگ‌تر جلوه می‌داد، بازی می‌کردم.

«کاخ‌های ژانینا سفید و زاویه دار از دور دیده می‌شد و انبوه سبزی‌های درختان که در پشت آب‌های آبی دریاچه مانند خزه متصل به کوه به نظر می‌رسید و از دور شباهت به کف داشت، ولی از نزدیک سروهای غول‌آسا و موردهای بزرگ بود، که افق پهناور دید مرا تشکیل می‌داد.

«یک روز صبح پدرم به دنبال ما فرستاد، او که کاملاً آرام ولی رنگ پریده‌تر از همیشه بود، به مادرم گفت:

«— وازیلیکی. صبور باش. امروز همه چیز به پایان می‌رسد و سرنوشت من تعیین می‌شود، چون فرمان سلطان امروز می‌رسد. اگر عفو کامل باشد، ما فاتح به ژانینا برمی‌گردیم. اگر خبر بد باشد همین امشب فرار می‌کنیم.

«مادرم گفت:

«— اگر نگذارند فرار کنیم؟

«خیالت راحت باشد. سلیم و نیزه‌اش ضامن ماست. آنها می‌خواهند من بمیرم، ولی نمی‌خواهند که خودشان هم با ما بمیرند.

«مادرم به این تسلی‌ها جواب نمی‌داد مگر با آه‌هایی که نظیرش از قلب پدرم بیرون نمی‌آمد.

مادرم آب یخی را که پدرم دائماً می‌نوشتید، برایش تهیه کرد. زیرا پدرم از زمان پناه گرفتن در کوشک همیشه تب داشت. ریش او را معطر و چپ‌ش را که گاه ساعت‌های متمادی دودش در هوا پراکنده می‌شد روشن کرد.

«پدرم ناگهان حرکتی چنان سریع کرد که من ترسیدم. سپس بی‌آنکه رو از جانبی که به آن چشم دوخته بود بگرداند، دوربینش را خواست.

«مادرم، رنگ پریده‌تر از مرمری که به آن تکیه داده بود، دوربین را به او داد.

«پدرم که دستش می‌لرزید زمزمه کرد:

«... یک کشتی... دو تا... سه... چهار...»

«سپس از جا برخاست. اسلحه‌هایش را به دست گرفت؛ به یاد دارم که هفت تیرهایش را با باروت پر کرد و به مادرم گفت:

«... وازیلیکی. لحظه تصمیم است. تا نیم ساعت دیگر جواب امپراتور به ما می‌رسد.

تو با هائیده به زیرزمین برو.

وازیلیکی گفت:

«... من نمی‌خواهم شما را ترک کنم. اگر شما باید بمیرید، من هم می‌خواهم با شما

بمیرم.

«پدرم فریاد کشید:

«... بروید نزد سلیم.

«مادرم اطاعت کرد و در حالی که خم می‌شد گفت:

«... خداحافظ خداوندگار من.

«پدرم به نگهبانان دستور داد:

«... وازیلیکی را به زیرزمین ببرید.

«من که آنها فراموشم کرده بودند به جانب پدرم دویدم و دست‌هایم را به سویش دراز

کردم. پدرم مرا دید، سرش را خم کرد و لب‌هایش را روی پیشانی من گذاشت.

«این آخرین بوسه پدرم بود که هنوز اینجا، روی پیشانیم قرار دارد.

«هنگام پایین رفتن از پلکان، از لابلای نرده‌های ایوان، کشتی‌ها را که قبلاً مانند

نقطه‌هایی سیاه به نظر می‌رسیدند و حالا شبیه به پرندگانی بودند که روی امواج در حرکت

باشند، می‌دیدم که آنها در روی دریاچه بزرگ می‌شوند.

«در این زمان در کوشک، بیست نگهبان پایین پای پدرم نشسته بودند که به وسیله نرده‌های چوبی پنهان بودند، کشتی‌ها را با چشمان خونبار می‌نگریستند، و تفنگ‌هایشان را که با صدف و نقره زینت شده بود، آماده نگه می‌داشتند. تعداد زیادی فشنگ در روی زمین آماده بود. پدرم ساعتش را نگاه می‌کرد و با نگرانی قدم می‌زد. «اینها چیزهایی است که بعد از بوسه پدرم بیش از هر چیز در خاطرم باقی مانده است. «مادرم و من از زیر زمین عبور کردیم. سلیم همچنان سر پست خود آماده بود و با اندوه به ما لبخند زد. ما رفتیم بالش‌هایی از طرف دیگر سرداب آوردیم و نزدیک سلیم نشستیم: دل‌های فداکار در پرتگاه‌های بزرگ به هم پناه می‌برند. من با اینکه کودک بودم احساس می‌کردم که بدبختی بزرگی دور سر ما می‌گردد.»

آلبر غالباً، نه از پدرش که هرگز چیزی از این ماجرا نمی‌گفت، بلکه از دیگران روایات مختلفی درباره آخرین ساعات عمر و مرگ وزیر بزرگ ژانینا شنیده بود. اما این داستان که حالا به وسیله دختر جوان و با صدای او زنده می‌شد، این آهنگ زنگ‌دار و این مرثیه حزن‌انگیز، وجود او را در عین حال از جاذبه‌ای شیرین و از وحشتی غیرقابل وصف می‌انباشت.

هائده در میان بازگویی این خاطرات دردناک، لحظه‌ای از حرف زدن بازماند. پیشانیش همچون گلی که در برابر توفان خم شود، به روی دست‌هایش خم شده بود، چشم‌هایش چنان گم شده به نظر می‌رسید که گویی هنوز سبزی‌های پیند را در افق می‌بیند که سطح آبی دریاچه ژانینا را همچون آینه‌ای سحرآمیز رنگین می‌کند، و در تابلویی که برابر نگاه اوست منعکس می‌شود.

مونت کریستو که با حالتی وصف‌ناپذیر از توجه و ترحم هائده را نگاه می‌کرد به زبان یونانی گفت:

«ادامه دهید دخترم.»

هائده پیشانیش را بلند کرد، و چنانکه گویی کلمات مونت - کریستو او را از رؤیا بیرون می‌کشد ادامه داد:

«ساعت چهار صبح بود، و هرچند روز در خارج صاف و درخشان بود، ما در تاریکی زیرزمین فرو رفته بودیم.

«فقط یک روشنایی مانند ستاره‌ای لرزان که در آسمانی تیره نورافشانی کند، در زیرزمین می‌درخشید و آن فتیله افروخته سلیم بود. مادرم که مسیحی بود دعا می‌کرد. سلیم گاه به گاه این کلمات را که خاص خداوند بود تکرار می‌کرد: «الله اکبر.»

«مادرم هنوز امید داشت، زیرا به هنگام پایین آمدن از پله‌ها، به نظرش رسیده بود مرد فرانسوی را که پدرم چون به او اعتماد کامل داشت به قسطنطنیه فرستاده بود دیده است. پدرم افسران فرانسوی سلطان را که معمولاً شریف و با گذشت بودند دیده بود، و به آنها نظر خوب داشت. مادرم چند قدم به پلکان نزدیک شد، گوش داد و گفت:

«— آنها دارند نزدیک می‌شوند. خدا کند صلح و زندگی به همراه داشته باشند.

«سلیم با صدای مطبوع و غرورآمیزش گفت:

«— از چه می‌ترسی و از یلیکی؟ اگر آنها صلح نیاورند، ما آنها را می‌کشیم.

«و شعله‌نیزه‌اش را با حرکتی که او را مانند غیبگوی دیرهای یونان نشان می‌داد تیزتر کرد.

«من که کودک بودم از این شهامتی که به نظرم وحشیانه و بی‌اساس می‌آمد می‌ترسیدم، از مرگ هولناکی که در هوا و شعله وجود داشت وحشت می‌کردم.

«گمان می‌کنم مادرم هم احساس مرا داشت، زیرا به نظرم رسید که می‌لرزد. فریاد

زدم:

«خدایا، خدایا، مادر، آیا ما می‌میریم؟»

دعاها و گریه‌های برده‌ها با شنیدن صدای من زیاد شد. مادرم گفت:

«— کودکانم، خداوند تو را از آرزوی مرگی که امروز از آن می‌ترسی معاف کند.»

«سپس آهسته از سلیم پرسید:

«— سلیم، دستور اربابت چیست؟

«سلیم گفت:

«— اگر او خنجرش را برایم بفرستد، دلیل آن است که سلطان حاضر نیست او را عفو

کند، و من باید باروت‌ها را آتش بزنم. اگر انگشترش را بفرستد، به معنی آن است که سلطان او را بخشیده است، و من باید انبار باروت را تسلیم کنم.

«مادرم گفت:

«— دوست من، اگر اربابت خنجر را فرستاد، به جای آنکه ما را با مرگی چنین

وحشتناک بکشی، من و خترم گلویمان را در اختیار تو می‌گذاریم و تو با خنجرت ما را بکش.

«سلیم به آرامی جواب داد:

«— باشد و از یلیکی. قبول می‌کنم.

«ناگهان صدای فریاد شادی شنیدیم. نام مرد فرانسوی که پدرم به قسطنطنیه

فرستاده بود به گوش می‌رسید که با صدای نگهبانان ما تکرار می‌شد. مسلّم بود که او جواب امپراتور عظیم را آورده است، و جواب مساعد است.

«مورسرف که آماده بود به خاطرات حکایت‌کننده کمک برساند پرسید:
«— شما نام او را به خاطر ندارید؟»

مونت کریستو به هایدِه اشاره‌ای نامریی کرد، و هایدِه گفت:

«— من به خاطر ندارم. سر و صداها زیاد شد. صدای قدم‌ها که نزدیک می‌شد انعکاس یافت. کسانی از پله‌های زیرزمین پایین می‌آمدند.

«سلیم نیزه‌اش را آماده کرد.

«به زودی سایه‌ای در غروب آبی رنگی که شعاع روز به وجود می‌آورد پدیدار شد. سلیم فریاد کشید:

«— کی هستی؟ یک قدم پیش نگذار و حرف بزن.

«سایه گفت:

«— افتخار بر سلطان. با هر نوع عفو به وزیر علی موافقت شده است. علی پاشا نه تنها حیات خود، بلکه همه ثروت و دارایی خود را هم دارد.

«مادرم فریاد شادی کشید و مرا به سینه‌اش فشرد. سلیم که دید مادرم قصد خروج دارد به او گفت:

«— صبر کن. می‌دانی که برای من انگشت‌لازم است.

مادرم گفت:

«— حقّ با توست.

«سپس مرا رو به آسمان بلند کرد و به درگاه خداوند دعا کرد.»

هایده برای دومین بار به علت هیجانی که عرق بر جبین رنگ پریده‌اش نشانده بود و صدای گرفته‌اش نمی‌توانست از گلو خارج شود سکوت کرد.

مونت کریستو قدری آب یخ در لیوانی ریخت و با مهری که اثری هم از دستور دادن در آن بود گفت:

«بنوش و شجاع باش دخترم.»

هایده آب را نوشید، چشم‌ها و پیشانی خود را خشک کرد و ادامه داد:

«در این مدت چشم‌های ما که به تاریکی عادت کرده بود فرستاده پاشا را شناخت. او یک دوست بود.

«سلیم هم او را شناخته بود، اما این جوان شجاع غیر از اطاعت محض چیزی

نمی دانست. پس از فرستاده پرسید:

«به نام چه کسی می آیی؟»

«به نام اربابمان علی تبه لن.»

«اگر به نام علی پاشا می آیی، باید بدانی چه چیزی را به من می دهی؟»

«بله، انگشتری او را برایت آورده‌ام.»

در این حال دستش را به بالای سرش برد، اما او دورتر از آن بود که ما بتوانیم در تاریکی غروب از جایی که بودیم شیئی را که در دست داشت تشخیص دهیم. سلیم گفت:

«من آنچه را تو در دست داری نمی بینم.»

«یا نزدیک شو، یا اجازه بده من نزدیک شوم.»

سرباز جوان جواب داد:

«نه من نزدیک می شوم، نه تو. چیزی را که در دست داری، همان جاکه هستی، زیر

آن شعاع نور بگذار و خودت را کنار بکش تا من آن را ببینم.»

پیام آور گفت:

«باشد.»

«و علامت شناسایی را در محل معین شده گذاشت.»

«قلب ما می تپید. زیرا شیئی گذاشته شده حقیقتاً یک انگشتر بود. اما آیا انگشتر پسر

بود؟

«سلیم همچنان که فتیله روشن را در دست داشت به معبر نزدیک شد، با شادی سر

فرود آورد، علامت را از زیر شعاع نور برداشت، در حالی که بوسه به انگشتر می زد گفت:

«انگشتر ارباب. خوب است!»

سپس فتیله را روی زمین گذاشت و آن را با لگد خاموش کرد.

«پیام آور فریادی از شادی کشید و دست‌هایش را به هم زد، با این علامت چهار سرباز

سرعسکر خورشید داخل شدند و همراه با پیام آور در یک زمان بدن سلیم را با پنج ضربه

خنجر سوراخ کردند. سلیم به زمین افتاد و جان داد.

«آنها مست از جنایتشان، با اینکه هنوز رنگ پریده بودند به داخل زیرزمین هجوم

آوردند. در هر گوشه به دنبال آتش می گشتند و روی کیسه‌های طلا می غلتیدند.

«مادرم مراد را آغوش گرفت و با چالاکی از زاویه‌هایی که فقط او می شناخت جست زد

تا به پلکان مخفی کوشک رسید. سر و صدایی وحشتناک بر پا بود.

«اتاق‌های پایین یکسره از سربازان خورشید پر شده بود. یعنی از دشمنان ما.»

«در لحظه‌ای که مادرم می‌خواست در کوچک را باز کند، صدای رسا و تهدیدآمیز پاشا را شنیدم.

«مادرم چشم به شکاف تخته دخت، بر حسب تصادف شکافی هم مقابل من بود و من از آن به بالا نگاه می‌کردم.

«پدرم به آدم‌هایی که کاغذی نوشته با خطوط زرین در دست داشتند می‌گفت:

«... از من چه می‌خواهید؟

«یکی از آنها جواب داد:

«... می‌خواهیم فرمان ولی‌ام را به تو ابلاغ کنیم. این فرمان را می‌بینی؟

«... بله، می‌بینم.

«... پس آن را بخوان. سر تو را می‌خواهد.

«پدرم خنده‌ای بلند سر داد که از هر تهدیدی هولناک‌تر بود. هنوز خنده‌اش پایان نیافته بود که دو گلوله از سلاحش خارج شده و دو نفر از آنها را کشته بود. آنوقت چریک‌هایی که در اطراف پدرم بودند و صورتشان را روی زمین گذاشته بودند سر برداشتند و سلاح‌ها را به کار انداختند. اتاق پر از سر و صدا، شعله و دود شد.

«در همین لحظه آتش از نقطه‌ای دیگر شروع شد، گلوله‌ها در اطراف ما تخته را سوراخ می‌کرد.

«آه که پدرم، وزیر علی تبه‌ن چه زیبا و چه بزرگ بود! چطور در میان گلوله‌ها، شمشیر به دست و با چهره سیاه شده از باروت دشمنان را به گریز وامی‌داشت. فریاد می‌کشید:

«... سلیم، سلیم، نگهبان آتش، وظایف‌ات را انجام بده.

«صدایی که به نظر می‌رسید از عمق کوشک به گوش می‌رسد، جواب داد:

«... سلیم مرده است و تو ارباب من نابود شده‌ای!»

«در این حال صدای انفجاری به گوش رسید و تخته‌های کف اتاق در اطراف پدرم پراکنده شد.

«سربازان از اطراف تخته‌ها گلوله باران می‌کردند. سه یا چهار چریک پدرم که گلوله از زیر به آنها اصابت کرده بود با زخمی که بدنشان را درو کرده بود مردند.

«پدرم سرخ شده بود. انگشتش را در سوراخ‌هایی که گلوله در تخته‌ها ایجاد کرده بود فرو برد و یک تخته کامل را از جا کند.

«در همین حال از محل باز شده بیست گلوله شلیک شد و شعله، همچون دهانه آتش فشان بیرون آمد، و به روکش دیوارها سرایت کرد. در میان این همه مه و وحشتناک، در

وسط این فریادهای هول انگیز، دو فریاد که بلندتر از همه بود مرا از وحشت منجمد کرد. دو انفجار اخیر بر پدرم فرود آمده بود و آن دو فریاد صدای پدرم بود.

«با این حال پاشا ایستاده باقی مانده و خود را به لبهٔ یک پنجره آویخته بود. مادرم در را تکان می داد تا برود و با او بمیرد، اما در از داخل بسته بود.

«چریک ها با تشنج نزع در اطراف پدرم به خود می پیچیدند. دو یا سه نفر آنها که زخمی نبودند یا زخمی مختصر برداشته بودند خود را از پنجره به زیر افکندند. در این حال کف زمین از زیر یکسره خرد شد، پدرم روی یک زانویش افتاد، بیست دست مسلح به شمشیر، هفت تیر، خنجر، در آن واحد دراز شد، بیست ضربه بر او فرود آمد، و پدرم در گردابی از آتش که این دیوها فروخته بودند و به نظر می رسید جهنم دهان باز کرده است ناپدید شد.

«احساس کردم روی زمین می غلتم. مادرم بیهوش به زمین افتاده بود.»
 هاید ه نالید و کنت را چنان نگریست که گویی از او می پرسد آیا از اطاعتش راضی است، سپس دست هایش را پایین آورد.

کنت از جا برخاست و به نزدیک او آمد. دستش را گرفت و به زبان یونانی گفت:
 - استراحت کن دخترم. شجاع باش. بدان که خدایی هست و خائن را مجازات می کند.

آلبر که از رنگ پریدگی هاید ه به شدت ترسیده بود گفت:
 - داستان وحشت آوری است. حالا خودم را از اینکه کنجکاوی به خرج دادم ملامت می کنم.

مونت - کریستو گفت:

- اهمیت ندارد.

سپس دستش را روی سر دختر جوان گذاشت و گفت:

- هاید ه زن شجاعی است. گاه در بیان رنج هایش احساس تسلی خاطر می کند.

دختر جوان بلافاصله جواب داد:

- ارباب من، زیرا رنج هایش من خوبی های تو را به خاطر می آورد.

آلبر با کنجکاوی هاید ه را نگریست، زیرا دختر جوان هنوز آنچه را آلبر بیش از همه کنجکاو بود که بداند، یعنی اینکه چگونه او برده کنت شده است، بازنگفته بود.

هاید ه در یک آن، در نگاه کنت و در نگاه آلبر، تمایلی بیان نشده را حدس زد و ادامه داد:

— چون مادرم به هوش آمد، ما مقابل سرعسکر بودیم.
مادرم گفت:

«— مرا بکشید، اما شرافت بیوه علی را لکه دار نکنید.
خورشید جواب داد:

«— به من نباید خطاب کنی.

«— پس به چه کسی خطاب کنم؟

«— به ارباب تازه ات.

«— ارباب تازه ام کیست؟

«— این است.

«خورشید شخصی را که بیش از همه در مرگ پدرم دخالت داشت نشان داد.
دختر جوان این سخنان را با خشمی فروخورده بیان می کرد.
آلبر پرسید:

— آیا شما به ملکیت آن شخص درآمدید؟
هایده جواب داد:

— نه. آن شخص جرأت نکرد ما را نگه دارد. ما را به سوداگران برده که به قسطنطنیه می رفتند فروخت. از یونان بیرون رفتیم و به حال مرگ به دروازه امپراتور رسیدیم. آنجا پر از کنجکاوانی بود که برای ما راه باز می کردند تا بگذریم. در این هنگام مادرم مسیر نگاه آنها را دنبال کرد، فریادی کشید و به زمین افتاد. با این حال سری را که به دروازه آویخته بود به من نشان داد. در زیر سر نوشته شده بود: «این علی تبه لن پاشای ژانیناست.» من اشک ریزان می کوشیدم مادرم را از زمین بلند کنم: اما او مرده بود.
«مرا به بازار برده فروشان بردند، یک امریکایی ثروتمند مرا خرید. استادانی برایم گرفت، تعلیم و تربیتم داد و چون سیزده ساله شدم مرا به سلطان محمود فروخت.
مونت - کریستو گفت:

— و من چنانکه به شما گفتم، با دادن زمردی نظیر آنکه قرص های حشیشم را در آن می گذارم، او را از سلطان خریدم.

هایده در حالی که دست های کنت را می بوسید گفت:

— ارباب من، تو خوبی، تو بزرگی. من خوشوقتم از اینکه به تو تعلق دارم!
نبر از آنچه شنیده بود، کاملاً گیج بود. کنت به او گفت:

— فنجان قهوه تان را تمام کنید. داستان به پایان رسید.

مونت کریستو بیش از آن که از نسل عالیشان باشد، از سلاله زنده ماندگان است.

در وراء مرد اشراقی اسرارآمیزی که برای انتقام گرفتن دسیسه می چیند، باید ملاح جوانی را جستجو کرد که به چوب دکل فانئون چسبیده است، یا توفان اقیانوسی هند جنگیده است، پوست دستش را در حال برافراشتن پادبان پاره کرده است و شاید از تب زرد و اسکوریوت رنج برده است. مردی که ناامیدی را ششاخته چهارده سال زندان را در شرایطی غیرانسانی، از جهت جسمی و روحی، در سیاه چال تاریک و نفرت انگیز قلعه دیف را تحمل کرده است.

مونت کریستو بیش از آن که انتقامجویی خشن باشد، عادل با ظرافت است. همه بزرگی شخصیت او در همین است. این صفات است که از کنت دو مونت کریستو، وزین ترین و انسانی ترین اثر الکساندر دوما را به وجود می آورد.

دیدیه دوکونین
عضو اکادمی گنکور

